

Sydslesvigsk Årbog 2012

Dansk virke i grænselandet i 50 år

*Få seneste nyt fra Sydslesvig
og grænselandet på*

www.fla.de

***Og få baggrundsstof og
analyser i Flensburg Avis!***

FLENSBURG
AVIS

SYDSLESVIGSK ÅRBOG 2012

UDGIVET AF SYDSLESVIGSK FORENING - SSF
NR. 52 - NOVEMBER 2012
Som pdf-fil på www.syfo.de under »downloads«

www.syfo.de
info@syfo.de

FORSIDEN:

En glad Anke Spoorendonk, SSWs topkvinde, mangeårigt landdagsmedlem og "stemmesluger" ved valgene - siden sommeren 2012 Slesvig-Holstens minister for justits, kultur og Europa; et hårdt job med mange muligheder, forventninger og forpligtelser.

(Foto: Lars Salomonsen)

I september indviede SSF under stort fremmøde 2. byggeafsnit på Slesvighus - stor og lille sal med tilhørende faciliteter - og bød Landestheater indenfor. Både Sydslesvigudvalget og Slesvig by havde muliggjort ombygningen. (Foto: SPT)

Op imod 12.000 demonstrerede for ligestilling af de danske skoler i Sydslesvig lørdag den 21. april. (Foto: Lars Salomonsen)

---

*Redaktion: Jette Hanisch og Bernd Engelbrecht
Sydslesvigsk Pressetjeneste - Dansk Generalsekretariat Flensborg
tlf. +49 461 14408-120, fax +49 461 14408-131 - spt@syfo.de
Redaktionsslut 15. oktober 2012
Sats, layout og tryk: Flensborg Avis A/S - ISBN 923 088*

Oplysning om mindretallet

Af SSF-formand Dieter Paul Küssner

Man kan næppe løse mindretallets aktuelle udfordringer uden at lægge dem åbent frem og diskutere dem fordomsfrit i mindretallet og med venner i Danmark.

Jeg tænker her på den seneste interesse for vort skolevæsen, der helt uafhængig af den nu genopnåede ligestilling i tilskudsgrundlaget fra Kiel i danske medier flere gange har ført til overskrifter, der satte spørgsmålstegn eller også såede tvivl om, at alle vore forældre og børn nu også virkelig hørte til i mindretallet.

En udsendelse i Danmarks Radio, hvor børn og unge og skolefolk udtalte sig friskt og frejdigt, vakte berettiget opsigt både i Danmark og i Sydslesvig.

I Danmark, fordi den journalistiske vinkling formidlede et indtryk af, at det danske mindretals skolebørn for en dels vedkommende var løst forankret i mindretallets identitetsvalg og selvopfattelse.

I Sydslesvig, fordi udvalg og klip i udsendelsen blev opfattet tendentiøse; eller som rektor Jørgen Kühl, A.P. Møller Skolen, udtrykte det – en times samtale blev til det rene ingenting i udsendelsen. Det var, som om journalisten havde historien med hjemmefra.

Og når så skoleforeningen søger at fastholde både forældre og børn i en klar bekendelse til valget af tilhørsforhold i mindretallets sindelagsskolevæsen, så er det igen en god historie for medier både nord og syd for grænsen; nu blot som et skrækeksempel på mindretallets lukkethed.

Dieter Paul Küssner. (Foto: SPT)

På den ene side beklages åbenheden, som mindretallet altid har levet med, fordi et grænseland med tre kulturer, blandede ægteskaber og tilflyttere åbner op for tilvalget af en ny kultur og identitet; på den anden side beklages konsekvensen, når tilvalget kræver solidaritet og medleven i den valgte kulturkreds.

Uanset, at nogen mener dårlig omtale er bedre end ingenting; så kan mindretallet ikke undgå at måtte tage stilling til historiefortællingen om os

selv. For mediernes formidling af vor virkelighed har indflydelse på omvendens billede af mindretallet og får konsekvenser.

Netop skoleforeningens i medierne kritiserede optagelsespolitik har omgående ført til et liberalt fremstød i landdagen i Kiel, der kræver ubetinget frihed i forældres skolevalg for deres børn. Kan mindretallet ikke leve op til det, er konsekvensen ingen ligestilling i skoletilskud.

Det interessante i den holdning er, at både de liberale og konservative kredse på det seneste har bebrejdet mindretallet, at de forsøger at gøre tyskere til danskere.

Det nye krav om total åbenhed er inkonsekvent og et klart angreb på mindretallets ret til at undsige assimilationskravet fra det omgivende flertalsamfund.

Til kataloget om dårlig omtale, der ifølge afdøde rejsekonge Simon Spies er den bedste reklame, hører også tidskriftet Grænsens nye kritisk journalistiske formidling af det danske mindretal for medieslagkraftigt at formidle vor verden ind i den danske offentlighed.

Man kan sige, at Grænseforeningens nye målsætning: for en åben danskhed – naturligt også rummer det danske mindretal; og at åbenheden selvfølgelig også må kunne rumme uoverensstemmelser og dårligdomme i mindretallet. Det kan og bør mindretallet kunne leve med i en demokratisk meningsdannelse.

Udfordringen ved Grænsens nye kritisk journalistiske oplysningsoffensiv er således ikke den frie og friske storytelling om os, men derimod substansen i formidlingen. Når artikler i Grænsen formidler udokumenterede påstande om magtmisbrug overfor medlemmer i mindretallet, der forholder sig kritisk – eller der påstås kasse-

tænkning hos mindretallets organisationer, så er det anklager, der kræver dokumentation.

Det er ikke nok, at formandskabet i Grænseforeningen henviser til den journalistiske uafhængighed og redaktionelle frihed for bladet Grænsen. Ansvar ligger hos udgiveren – ikke til at undertrykke berettiget kritik, men et ansvar for den dokumenterede rigtighed af de fremsatte påstande.

Jeg ser gerne en åben og også kritisk vurdering af mindretalslivet og organisationernes virke. Et vågent øje på vort gøren og laden kan imødegå skævheder og fejl, men den kritiske vurdering skal være fair for ikke at fremme lukkethed og afgrænsning overfor en organisation og et organ, der hører til vore oplysende venner.

Omvendt må mindretallet selvfølgelig også have ret til et vågent og kritisk blik overfor Grænseforeningens oplysnings- og formidlingsindsats om det danske mindretal. Det er nu engang os, der er udgangspunkt og substansen for denne aktivitet. Det må derfor ikke undre, at vi er interesseret i formidlingen og i dennes kvalitet.

Og jeg tænker her ikke på de mange interne forbindelseslinjer mellem de regionale grænseforeninger og mindretallet, der hviler på tradition og menneskelige og sociale bånd, men på det overordnede officielle virke i Grænseforeningen.

Det er derfor glædeligt, at Grænseforeningens hovedstyrelse på et møde med Samrådet har inviteret til et tættere samarbejde om oplysningen om mindretallet i Danmark; hvor Grænseforeningens formand klart formulerede, at Grænseforeningen har en forpligtende opgave i den sag, men at mindretallet selv er krævet og ansvarlig for den nødvendige oplysning i Danmark såvel som syd for grænsen.

Trods ovennævnte skærmydsler om-

kring Grænsen, må vi fremadrettet finde fodslag og samarbejde så formidlingen af vor verden både fremstår sandt, selvkritisk og oplysende.

Internt i mindretallet er første skridt taget ved et møde hos vor generalkonsul Henrik Becker-Christensen, hvor organisationer og foreninger med en pressetjeneste fremover vil samarbejde omkring formidling og stillingtagen, når Sydslesvig er til debat i medierne.

Samtidig vil parterne søge oprettet en journalistisk servicetjeneste for foreningerne, der målrettet skal informere medier og beslutningstagere om mindretalsforhold. En aktiv formidling, der efter mit skøn glimrende kunne samarbejde med Grænseforeningen.

Men uanset hvilke historier der fremover vil tilgå medier nord og syd for grænsen, så er udfordringen for et nationalt mindretal fortsat at finde og fremme de integrerende bindinger til

kultur og sprog, der knytter os til det fællesskab, vi ønsker at være en del af.

Det fællesskab er det danske folk med sprog, kultur og samfundsliv som integrerende kraft. Uanset historierne om os, har vi brug for en integrerende kraft i mindretallet, der fortsat binder os til det folkelige fællesskab med Danmark og danskerne.

Året 2012 har vist, at mindretallet aktuelt har brug for både en informations- og en integrationsoffensiv; den sidste gælder de mange i Sydslesvig, der er på vej ind i mindretallet. Det bør være et åbent og venligt imødekommende tilbud om integration i en dansk sydslesvigsk hverdag, hvor sprog, kultur og mødet mellem mennesker sikrer fællesskabet forankring i en dansk grundholdning.

Det er den gode historie, der måske ikke sælger aviser, men som hører til mindretallets nødvendige selvforståelse.

TEMAARTIKEL:

Oplev og oplys med mindretallet i fokus

Af lektor dr. phil. Karen Margrethe Pedersen, Institut for Grænseregionsforskning ved Syddansk Universitet

I dag fanger brochurer og hjemmesider, udstillinger og foredrag kun en lille del af befolkningen. Som regel kun de få som selv søger informationer om et emne og måske ved lidt i forvejen. Eller dem som bliver opfordret til at finde oplysninger i forbindelse med undervisning.

Men hvad med alle de andre? For eksempel dem som det danske mindretal gerne vil oplyse om mindretallets eksistens og eksistensberettigelse og dets behov for kontakter og kontan-

ter. Der skal andre former for kommunikation til end brochurer etc. for at få dem i tale.

EVENTS

Oplevelser og indtryk på første hånd kan give nogle erfaringer og en viden folk kan reflektere over. Men hvordan kan mindretallet oplyse gennem oplevelser i Danmark?

En event kunne være måden at kommunikere på. Der slår Folkemødet på Ejer Bavnehøj næppe til. Der skal mere action til fx en konkurrence for skatere på anlæg i København, Aarhus, Haderslev etc., hvor vinderne som præmie

kommer til en fuldt finansieret finale på A.P.Møller Skolens skateboardanlæg i Slesvig.

Mangler mindretallet ikke at få dekoreret en væg, indendørs eller uden-dørs? Unge kunstnere fra Danmark vil le med glæde udsmykke væggen mod at få rejse og ophold betalt.

Der er utallige muligheder inden for sport, kunst og musik som oplysninger om mindretallet kan knyttes til.

De sociale medier kan også bruges til denne kommunikation. Lav en konkurrence for unge på fx Facebook. Den der kan stille en række relevante spørgsmål om det danske mindretal, kan komme til Sydslesvig på en all inclusive-tur og få svar på spørgsmålene.

En opfordring til en film på YouTube der kan udfordre det danske mindretal, er en anden ide.

Forslagene koster penge at realisere, men det gør brochurer og udstillinger også.

CAMP OG LÆR

En mere varig måde at kommunikere på til dem som ikke selv søger information, er Lerncamping, som på dansk kan hedde Camp og Lær.

Langt de fleste undrer sig og bliver nysgerrige når de kommer på en campingplads med dette varemærke. De små børn spørger deres forældre om mange ting når de opdager genstande, billeder, kort og tekster i rum, hvor de ikke forventer dem. Og teksterne pirrer lysten til information og viden hos dem som selv kan læse.

Flotte og informative plancher og bøger i andre rum er også med til at vække opmærksomheden over for de emner der præsenteres.

Et sådant oplevelses- og videnscenter er integreret på en campingplads i Sydtyrol. Det kunne også ske på en campingplads i Sydslesvig, hvor der kommer mange danskere. Her kunne landsdelen og det danske mindretal

være emnet. Der er ejere af campingpladser der tilhører mindretallet. De kunne måske være interesserede. Men hvorfor ikke andre hvis mindretallet bekoster det

VIDSTE DU AT..

Campingpladsen i Sydtyrol kunne være forbilledet. Her er alle bygningerne forsynet med informationer om regionen. De fortæller om befolkningen, om flertal og mindretal, den sproglige mangfoldighed, naturen og landskabet og de særlige karakteristiske træk og traditioner inden for hverdagsliv og erhvervsliv.

I bygningen med faciliteter som toilet, bad, opvask og tøjvask bliver Sydtyrols mange facetter formidlet i tekster. De er hver gang på både tysk, italiensk og engelsk. Og det sker i billeder på små og store fotostater og med genstande. Tekster, billeder og genstande er sat op både i det åbne rum ved vaske og vaskemaskiner og bag lås og slå på toiletter og brusebade.

NYSGERRIGHEDEN VÆKKES

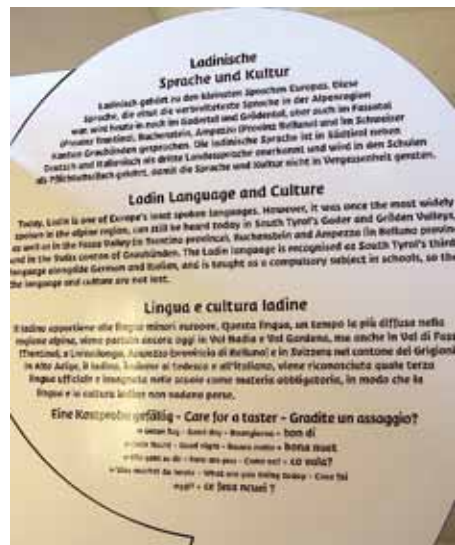
Ved indgangen bliver nysgerrigheden vakt med et flot landkort over Sydtyrol forsynet med demografiske oplysninger på de tre nævnte sprog og en række spørgsmål under overskriften: Vidste du at...

Dernæst falder øjnene på skillevæggene ved vaskene, der er udformet som talebobler. Her fortæller letlæste tekster om sproglige forhold.

Overskrifterne er: Hvem taler hvordan i Sydtyrol? Og informationerne om de sydtyrolske sprog og dialekter og om ladinsk sprog og kultur, slutter endda med en lille parlør med hilsner og høflige forespørgsler på flere sprog.

Hertil kommer tekster om det retslige grundlag for sprogene i Sydtyrol og om de offentlige tosprogede by- og gadeskilte og kravet til offentlige ansatte om tosprogethed med tysk og italiensk

Fotos, tavler og plancher med oplysninger af meget forskellig art og forskellige sprog (om sprog & kultur, madopskrifter, særpåregt tøj) følger én overalt på denne sydtyrolske campingplads. (Fotos: Karen Margrethe Pedersen)

og tillige ladinsk i de ladinske områder. Stednavne i Italien, som er forskellige på tysk, italiensk og engelsk, bliver også listet op fx det velkendte Mailand, som på italiensk er Milano og på engelsk Milan og selvfølgelig det lokale Bozen og Bolzano.

FORBAVSELSEN ER STOR

Brusebadene er forsynet med flotte fotostater af landskaber og bygninger i Sydtyrol, og derudover bliver den kulturelle mangfoldighed præsenteret i tekster og med genstande på væggene på toiletterne.

Og det kan ikke nægtes, at forbauselsen er stor, når der over toilettet hænger en nydelig indrammet træhane til et vinfad eller tønde, og en tekst på væggen fortæller om bødkerens og trædrejers håndværk og produkter. De forskellige vine på træfadene, fx Kalterer See, Lagrein og Magdalener, beretter andre tekster om når man står og vasker op.

Også træskærerarbejder og vævning er der eksempler og forklaringer på og ikke at forglemme "Federkielstickerei". Det er et kunsthåndværk, hvor skaffet fra påfuglefjer bliver brugt til at lave mønstre i læder med fx på bæltet til den sydtyroiske folkedragt, som tillige bliver beskrevet.

Desuden er der lokale sagn, så der er både faktuelle og fiktive tekster.

STEDET FØR OG NU

Der er også mulighed for at komme inden for mindretal og flertal i et opholdsrum med bøger og plancher om Sydtyrols historie fra 1920. Billeder og letlæselige tekster giver den historiske baggrund for regionen.

Her og nu-informationerne som alle bliver konfronteret med ikke blot i fællesbygningen, men også ved poolen og i restauranten, bliver dermed sat i perspektiv.

Og i receptionen ligger en cd om

campingpladsen til alle, men de glemmer næppe dette sted. Der har dannet sig et uudsletligt billede af Sydtyrol, dets mindretal og flertal og mangfoldigheden i sprog, kultur og natur gennem mange forskellige former for indtryk, oplevelser og viden.

BILLEDET OG REFLEKSIONEN

Et sådant billede af Sydslesvig og det danske mindretal, kunne oplevelser og oplysninger på utraditionelle måder også fremkalde.

Det gælder bare om at mindretallet bliver gjort synligt der hvor folk kommer og opholder sig i længere tid. I forbifarten er det svært at fange folks opmærksomhed.

De skal have mulighed for kunne danne sig et varigt billede af mindretallet ud fra mangfoldige oplevelser og oplysninger. Et billede de kan reflektere over og relatere til i andre sammenhænge fx i forbindelse med andre mindretal, tosprogethed, flerkulturalitet, mindretalsbeskyttelse osv.

Dermed kan kendskabet til det danske mindretal føre til en berigelse for mange i flere aldersklasser og i mange flere forbindelser.

Sydslesvigsk Forening - vor forening

Af formand Dieter Paul Küssner

Sydslesvigsk Forening er det danske mindretals folkelige og kulturelle samlingssted, hvor dansk sprog og kultur og det nordiske tilhørsforhold er grundlaget, uden at man opgiver den særlige regionale identitet og historie, som er Sydslesvigs kendemærke.

Sådan er det forankret i vor forenings vedtægter og er den rettesnor, der er vejviser for vore distrikter, amters og tilsluttede foreningers aktive arbejde for medlemmerne af foreningerne og derigennem for mindretallet.

Samtidig har vi en social dimension; vi er ramme for mødet mellem mennesker, der ønsker en tæt kontakt med det danske foreningsliv for at leve med og beriges af mødet med dansk sprog og kultur: teater, musikliv, litteratur, kunst og aktuelle samfundsspørgsmål.

Men foreningslivet er mere: det er den danske hyggeaften, café-møderne, udflugten til Danmark og besøget af venner fra Danmark.

Og det er de årlige festdage, hvor vi i skoler og forsamlingshuse, i optog gennem de sydslesvigske gader og på årsmødepladserne viser solidaritet indbyrdes, mens vi samtidig åbent og venligt hilser gæster fra nord og syd velkommen. Årsmøderne er vor absolutte åbne venskabsforbindelse til det politiske og folkelige Danmark, en levende livline et nationalt mindretal ikke kan være foruden.

MEDLEMMER I CENTRUM

I alt dette står foreningens medlemmer i centrum, for uden medlemmer, der

SSFs formand Dieter Paul Küssner fyldte rundt i januar og blev – egentlig meget mod sin vilje – hyldet af en stor skare ved en reception på Jaruplund Højskole, bl.a. af FUEN-præsident Hans Heinrich Hansen. (Fotos: SPT)

ønsker og vil dette danske fællesskab, er der ikke noget aktivt dansk mindretal, er der ingen grund til, at Danmark trofast og selvfølgelig siden 1920 har holdt sit mindretal i hånden og generøst støttet mindretallet økonomisk i bestræbelserne på at realisere et dansk skole- og foreningsliv, der sikrer mindretallets ønske om et liv med dansk sprog og kultur i tæt samklang med det danske folk.

Det gælder stadig for mindretallets medlemmer, at det politiske Danmark

ikke har glemt os. Og at – hvis vi holder fast i Danmark - så holder Danmark fast i os.

Det er en tillids- og kærlighedserklæring, der forpligter.

Sydslesvigsk Forening og dets medlemmer søger efter bedste evne at leve op til denne tillid. Og vi gør det bedst ved at formidle vore medlemmer både danske kulturtilbud og redskaber og økonomi for selvvalgte forbindelser til den danske verden.

For formanden er det vigtigt, at det er medlemmerne, der ønsker og søger den nære kontakt med dansk sprog, kultur og væremåde. Foreningen i sig selv kan kun servicere, rådgive eller tilbyde danske forbindelser og tilbud i det daglige foreningsarbejde.

Det lokale danske foreningsliv er helt og holdent afhængig af engagerede og aktive medlemmer, der kalder til møde, sætter et program og får medlemsskaren til at glædes ved det sær-

lige fællesskab mindretalslivet og den tætte forbindelse til Danmark udgør.

INTEGRATION AF NYE MEDLEMMER I MINDRETALLET

Året, der er gået, har tydeligere end tidligere vist, at mindretallet har brug for en aktiv integrationspolitik overfor folk, der for første gang søger ind i mindretallets verden. De 'nye' i mindretallet har ofte vore børnehaver og skoler som første mødested med mindretallet.

Brugen af mindretallets definerede offentlige vuggestue, børnehave og skolesystem forudsætter ifølge skoleforeningens og det øvrige mindretals selvforståelse en aktiv bekendelse til medleven i mindretalsverdenen.

Hverken vore skoler eller foreninger er efter vor opfattelse multikulturelle sprog- eller kulturbærere, men netop dansk støttede sindelagsbevarere, hvor mindretallets mennesker kan fastholde

Kontakten til alt dansk også via tv er vigtig for de danske sydslesvigere. Derfor engagerede SSF sig også meget i at bevare TV2 i det tyske kabelnet efter omstillingen til betalingskanal. I december 2011 var der så møde på Flensborghus, hvor TV2s juridiske chef Lisbeth Qvist t.v. og KD/ Kabel Deutschlands seniormanager i medieret/ mediepolitik Joachim Dölklen t.h. ved SSFs generalsekretær Jens A. Christiansens mellemkomst kunne glæde sig over, at den ny distributionsaftale vedr. TV2 i KDs digitale net var i hus. (Foto: SPT)

I februar deltog SSF, Grænseforeningen og Feriebørnskontoret atter i kæmpemessen "Ferie for alle" i Herning, hvor de udsendte – næste side: GF-konsulent Claus Jørn Jensen t.h. og Feriebørnskontorets leder Eberhard von Oettingen t.v. og ikke mindst de vakse elever - kom i kontakt med et hav af mennesker. (Fotos: Tine Andresen)

den ønskede menneskelige samfølelse med det danske. Man kan roligt sige, at nye medlemmer, der gør brug af retten til den frie sindelagsbekendelse, samtidig godtager mindretallets forventning om netop medleven i fællesskabet.

FORVENTNINGENS UDFORDRINGER

De jævnlige tilbagevendende sprogdebatter, og nu senest 'søskendereglen' eller bedre: optagelsesbetingelserne for børn i det danske mindretals skoleverden, viser hvor vanskeligt det er at udstikke nagelfaste regler for medleven i mindretallets foreningsbaserede univers.

Når tampen brænder, og medier fokuserer på enkeltsager, glemmer vi ofte i vor forsvarsposition at redegøre for vanskelighederne ved den regelrette tilhørsdefinition.

Netop de 'nye', der er på vej, og de blandede ægteskaber umuliggør et fast katalog for et fuldgyldigt medlemskab. I stedet for fastlåste rammer og strikkekrav bør vi satse på et forventningskrav, når mindretallets danske støttede servicering benyttes. En forventning til bevidst medleven i skole- og for-

eningsliv, fordi sindelags-bekendelsen kræver udtryk og vedligehold. Udtryk gennem sproget og vedligehold gennem kulturel integration.

Uden vilje til at dele sprog og kultur med det søgte fællesskab bliver bekendelsen mildt sagt mangelfuld.

SYMBIOSEN MELLEMSKOLEVERDENEN OG FORENINGSLIVET

Siden 1920 har skolen og foreningslivet sikret mindretallet udfoldelsesmuligheder for et fuldgyldigt dansk skole- og fritidsliv.

Det har alle dage været baseret på frivillig deltagelse, men de indre linjer og værdier i de ovennævnte tilbud har altid været grundfæstet i mindretallets danske ståsted. For lettere at åbne op for dette værdifællesskab, når 'nye' medlemmer melder sig, må mindretallets skole- og foreningsliv aktivt støtte og inspirere til den ønskede integration i fællesskabet.

Vi har de sidste år via amter og distrikter søgt at øge samvirket mellem skole og foreningsliv ved aktivt at være med ved indskolings- og forældremøder.

Der har været initiativer med for- eningsgaver ved første skoledag, gratis prøvememberskab i SSF og smagsprø- ver på koncert- eller teaterforestillinger.

Rigtig mange steder ser børnehaver og skoler det som en naturlig og vigtig opgave at få forældrene med i det lo- kale foreningsliv.

Der findes steder, hvor hele foræl- drekredsen også er medlemmer i SSF. Men som det fremgår af vore med- lemsstatistikker, er det ikke en lands- dækkende tendens.

Nu behøver man selvfølgelig ikke være med i den sydslesvigske kultur- forening for at kunne kalde sig dansk

mindretal, men hvis bundetheden til dansk kultur skal have en lødig forank- ring, så er medlemskab i SSF og bru- gen af det brede kulturtilbud en nær- mest nødvendig forudsætning.

Ikke uden grund har tidligere og nu- værende medlemmer af Femmands- hhv. Sydslesvigudvalget anset det som ønskeligt, at forældre i den sydslesvig- ske skoleverden også er medlemmer af SSF.

På den baggrund, og for at øge sy- nergieffekten mellem forældre og for- eningsliv har SSF holdt det årlige mø- de mellem skoleforeningens styrelse og vort forretningsudvalg med netop

Levendegjort danmarkshistorie: Børnenes Grænse, en minilejr for børn og (bedste) forældre i juli på Tydal men centrerende om Danevirke, arrangeret af Grænseforeningen Vejle Vesteregn og SSF. På det ene foto ses nogle af de deltagende børn. På det andet er det bedstemor Inger med børnene i gang med at opmåle Valdemars-muren bag dem. (Fotos: KR-E)

samhørigheden mellem forældre og foreningsliv som hovedtema.

På baggrund af spagaten mellem ønsket om at være for et åbent mindretal, der samtidig værner om sin nationale identitet og integritet, drøftede vi styrkelsen af skoleforeningens og vort fælles interesse i formidlingen af dansk sprog og kultur.

Vi kom frem til, at behovet var der for en styrket integrationspolitik overfor 'de nye' familier i mindretallet, og at det kræver en fælles indsats – i første omgang ved et styrket fælles kulturfremstød, der hen ad vejen vil blive suppleret med inddragelse af hele mindretalspaletten.

Vi var også på det rene med, at den første kontakt mellem forældre og SSF må ske lokalt med et programindhold og tilbud, der tiltaler unge familier – gerne med temaer der forbinder skole og samfund.

Vi skal måske hjælpe vore distrikter til målrettet at have et ungt 'skole og samfund'-program til forældregruppen med i bagagen, når distrikterne er med ved forældremøder og indskolingsarrangementer.

Vi aftalte ganske konstruktivt, at der nedsættes en arbejdsgruppe med vore folkevalget og konsulenter samt repræsentanter for skoleforeningen til at formulere et koncept for en bred integrationspolitik, der både definerer indhold og de økonomiske rammer for indsatsen.

Det er derfor både nødvendigt og oplagt at spørge vor basis til råds vedr. omsætningen af en fælles integrationsstrategi overfor 'nye' medlemmer; ud fra de erfaringer, man har gjort i amter og distrikter. Mange steder er bæredygtige initiativer i gang. Lad os høre dem for yderligere gode ideer til udvalgsarbejdet.

Også teater- og koncertudvalget samt kulturudvalget deltog i mødet og orienterede om de mangfoldige sam-

Bestyrelsen for Kaptajn H.K. Hansen og Hustrus Sydslesvig-Legat besluttede på et møde i maj i Slesvig, at legatportionen 2012 gives til anskaffelse af inventar til salen på Slesvighus. Forinden havde de været i Ni-bøl, hvor SSFs forsamlingshus nød godt af en legatportion sidste år. På billedet ses legatbestyrelsen foran Slesvighus: f.v. SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, biskop Niels-Henrik Arendt, statsamtsdirektør Ninna Würzen, SSFs formand Dieter Paul Küssner og Grænseforeningens økonomichef Gert Mailand. (Foto: SPT)

arbejdsprojekter der årligt finder sted mellem børnehaver og især skoler. Musik og børneteater er væsentlige bidrag som SSF formidler til mindretallets børn og unge.

Skoleforeningen og SSF har som sprog- og kulturbærere en fælles opgave og mange berøringsflader. SSF i Sporskifte har derfor naturligt nok givet tilsagn om, at skoleforeningen kan etablere en vuggestue ved siden af Det Danske Hus. Og naturligvis bruges børnehaver og skoler som kulturhuse, hvor forsamlingshuset mangler.

FORSAMLINGSHUSET OM KULTURBÆRER

De senere år har det været muligt for SSF at realisere lokale ønsker om egne forsamlingshuse. Baggrunden for, at Sporskifte, Bydelsdorf, Slesvig og List har fået tidssvarende rammer for et omfattende foreningsliv, skyldes økonomisk støtte både fra forbundsrege-

ringen og den danske stat foruden danske fondsmidler og private donationer.

Slesvighus er genrejst og har som en fugl Fønix rejst sig af asken. I mere end et årti har slesvigernes kulturhusdrømme været genstand for bekræftelse og skepsis. Nu er kulturhuset næsten færdigrenoveret og er center for både foreningslivet, biblioteket, SSW og Flensborg Avis.

En positiv foreningshistorie, der kræver en forklaring.

At Slesvighus i dag står som en pryd ved indfaldsporten til Slesvig by, skyldes især de lokale foreningsfolk, der troede på projektet og ufortrødent fastholdt hovedstyrelsen på ønsket om realisering af Slesvighus-projektet.

Første fase af renoveringen klarede vi allerede sidste år; og anden fase

med renovering af den lille og store sal var programsat til 2016, hvor forbundsmidler igen ville stå til rådighed. Med Fortunas hjælp blev anden etape allerede klaret i år.

Indvielsen af møde- og teatersalen er et sandt lykketræf, der både indeholder 'den enes nød' – det Slesvig-Holstenske Landestheaters uomgængelige behov for et midlertidigt teaterhus, og Slesvig bys og Sydslesvigudvalgets hurtige indsats for at sikre både Landestheater en midlertidig teaterscene og det grænseoverskridende teatersamarbejde med Teatret Møllen i Haderslev og SSFs egne danske forestillinger en permanent platform.

Sidegevinsten for foreningerne i Slesvig bliver, at der om føje år er optimale rammer for distrikter og amtet til formidlingen af dansk sprog og kultur

En kreds af venner, bakket op af SSF, udgav i december 2011 en ny udgave af Karin Johansen-Bojsens for længst udsolgte værk "Sindelag" – til forfatterens store overraskelse. Hun anede intet om førjule-aktionen. "Sindelag" udkom første gang i en tid, hvor det kneb med mellemfolkelig forståelse. (Foto: SPT)

for medlemmer og venner. Og Slesvig-hus vil også fremover kunne bruges af vore naboer – den nyvundne mindretalspolitiske konsensus, der sikrer godt naboskab i respekt og ligeværd, vil også blive praktiseret i det nye Slesvig-hus.

I en tid, hvor SSW er gået ind i regeringssamarbejdet i Kiel, og der naturligt er øget fokus på hele mindretallet, gavner det, at vi demonstrerer hjælp-somhed og vilje til, når det er nødvendigt, at arbejde med hinanden og for hinanden. Ikke mindst gavner det den nødvendige mellemfolkelige forståelse i grænselandet, når flertalsbefolkningen kan møde os i vor verden; ikke indenfor murene, men i et ligeværdigt partnerskab.

Det gælder også det nye foreninger-nes kulturhus i List.

List har måttet give slip på egen skole, men foreningerne har kæmpet for fortsat fodfæste på stedet, så børnehaver og voksenliv kan fastholde det særlige fællesskab, der kulturelt og sinnedslagsbetonet binder os til den danske verden. Det er godt gået.

Især fordi denne fastholden i et forsamlingshus helt og holdent er lokale kræfters stædige fortjeneste med vor næstformand i spidsen.

Og nok har folkene på Sild fået støtterklæringer og verbale skulderklap, men knofedt og det hårde slid for et funktionelt hus er helt og holdent egen fortjeneste. Og for at sætte indsatsen i relief: Gode venner og fonde har ydet broderparten af renoveringsudgifterne, og skoleforeningen har bidraget med en brugeraftale, men foreningerne har selv bidraget lokalt med initiativer og vennebidrag, der nærmer sig den kvarter million kroner.

Det er løfterigt i en mindretalshverdag, hvor karaktergivningen fra udenforstående kan være hård: forkælet og på første klasse.

Ved indvielsen blev det samtidig fremhævet, at List forsamlings- og kul-

turhus naturligvis også er åben for mødet med den tyske nabo.

Sammen med Det Danske Hus i Sporskifte og Ejderhuset i Bydelsdorf er der nu rejst en lille håndfuld foreningsfyrtårne i Sydslesvig, der i funktionelle og moderne klæder vil tjene det samlede foreningsliv i Sydslesvig.

DANEVIRKE MUSEUM

Et andet for mindretallet vigtigt fyrtårn, der de kommende år både vil stråle indadtil i mindretallet og langt udover grænselandet, er Danevirke Museum.

Jeg siger med vilje for mindretallet uden at glemme, at både Danmark og Slesvig-Holsten føler sig forpligtet overfor Nordeuropas største fortidsminde. For nok har SSF fået opgaven at sikre museet ved volden, men sammen med den nye mindretalsudstilling og den kommende status som verdenskulturarv bliver museet et fælles anliggende for mindretallet, Danmark og Tyskland.

Fundet af "Porten til Norden og Centraleuropa" bag det nedrevne Café Trubergs mure har øget interessen for Danmarks gamle grænsevold; og vor museumsinspektørs arbejde for genrejsning af Skanse 14 har øget interessen for hele anlægget.

Der er god grund til endnu engang at takke de mange gode kræfter: Danevirke kommune, Slesvig-Flensborg amt, Gottorp-museet med Carnap von Bornheim som drivende kraft, dansk og tysk militær, der har rejst Skanse 14, Museum Sønderjylland, der både v.h.j.a. Haderslev-vognsamlingens Venner har genskabt en kanonlavet og som via Sønderborg Slot har ydet uvurderlig hjælp ved opbygningen af mindretalsudstillingen.

Og ikke mindst endnu engang tak til A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal,

der muliggjorde opkøbet af Truberg-
ejendommen, der lukkede op for fun-
det af "portene" i Danevirke.

For mindretallet er den nye mindretalsudstilling et sandt lykketræf. Her synliggøres i veldokumenterede panoramaer med punktnedslag i den enkelte sydslesvigsk særlige historie mindretallets faste bindinger til Danmark fra 1864 til i dag.

Det er en udstilling, mange gæster allerede har mødt med begejstring; og det er en udstilling, der i kraft af Sydslesvigudvalgets projektstøtte for tiden udvikles til et aktivt oplevelsesrum, hvor it-formidling og brugen af smartphones og iPad udvider museumsrummet, så udstillingen bliver suppleret med et væld af spændende arkivmateriale med lyd- og filmklip m.m., så udstillingen med tiden kan formidle en særdeles omfattende og spændende mindretalshistorie.

Det er nyland for museumsformidling, der arbejdes med i Danevirke, der

Det politiske Danmark - her Benny Engelbrecht MF, formand for Sydslesvigudvalget - holder fast i det danske mindretal i Sydslesvig. (Foto: privat)

Det nye og det gamle Sydslesvig-udvalg: F.v. Torben Rechendorff (K), Pernille Vigsø Bagge (SF), Benny Engelbrecht (S), Bente Dahl (R), Kim Andersen (V), Lise von Seelen (S), Jørn Ulrik Larsen (SF) og Søren Krarup (DF). (Foto FI.A.)

også peger mod inspiration og samarbejde med museer i Danmark. Og som noget særligt vil kommende museums-gæster aktivt kunne gå ind i formidlingen på museet og bidrage med deres egen historie.

Danevirke Museum vil sammen med kulturarvsprojektet blive et fyrtårn i mindretalsformidlingen. Det er mit håb, at mindretallet og skolevæsenet kommer til at bruge Danevirke Museum intensivt i opdagelsen af Sydslesvigs særlige danske identitet.

OPLYSNING OM MINDRETALLET

For de ældste generationer i Danmark hører bevidstheden om eksistensen af et dansk mindretal i Sydslesvig til tidligere tiders dannelseskanon. Gennem historieundervisning, Grænsefor-

eningens landsdækkende foreningsnetværk og titusinder af sydslesvigske ferie børns årlige tilstedeværelse i danske hjem hver eneste sommer opstod menneskelige og tætte kontakter mellem Danmark og Sydslesvig.

Grænseforeningerne og ferie børns arbejdet eksisterer endnu, men slagkraften i formidlingen af mindretallets eksistens og afhængighed af dansk bevågenhed er i dag mindre et folkeligt anliggende end det politiske Danmarks fortsatte ubetingede anerkendelse af mindretallets tilknytning til Danmark.

Især mindretallets tætte bånd til folketing og de politiske partier er en tryghedsgaranti, der giver mindretallet kræfter til også at virke som kulturelt brohoved mellem Danmark og Tyskland. En opgave, der på baggrund af det øgede grænseoverskridende re-

60 danske og tyske journaliststuderende og unge journalister var på skolebænken på Flensborghus i august: Indbudt af Fachhochschule Kiel og Syddansk Universitet og støttet af Interreg 4A fik de på et journalistisk sommerakademi inputs om forholdene i det dansk-tyske grænseland og mediernes/ journalisternes arbejdsvilkår der. Til det formål havde man allieret sig med en række fagfolk, fra det danske mindretal bl.a. SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. (Foto: SPT)

Grev Ingolf og grevinde Sussi kastede gennem deres tilstedeværelse særlig glans over Sydslesvig-vandredstillingens åbning i Kongernes Jelling i april. Udstillingen er efterspurgt. Til mindretalsinternt brug har SSF ladet fremstille nogler mini-udstillinger, der kan lånes på amtssekretariatene. (Foto: Tine Andresen)

gionssamarbejde og Slesvig-Holstens øgede interesse for samarbejde med Danmark klart øger mindretallets betydning for den mellemfolkelige kontakt henover grænsen.

Er den politiske interesse for mindretallet usvækket, så halter det mere og mere med den brede folkelige forankring af mindretallet i den danske bevidsthed. Både Grænseforeningen og mindretallet har de senere år fokuseret på en forstærket oplysningsstrategi uden at have fundet en tilfredsstillende model.

For år tilbage tilbød Grænseforeningen støtte til etablering af en tænketank, der skulle tilskynde til bl.a. løsninger i forhold til oplysningsbehovet i Danmark. Mindretallet vovede på det tidspunkt ikke det nødvendige samarbejde for realisering af en offensiv indsats. Samrådet fik dog nedsat et medieudvalg, der med Flensborg Avis forelagde en informationsstrategi for

mindretallet i kommunikationen overfor danske medier og den danske offentlighed.

Forslaget indeholdt to hovedsøjler i oplysningsstrategien med vor pressetjeneste som PR-organ for hele mindretallet og et journalistisk ledet informationsorgan for mindretallets organisationer. Forslaget strandede på manglende evne til at finde de nødvendige økonomiske midler, der krævedes – og glemtes i kampen for økonomisk ligestilling, der siden maj 2010 krævede hele mindretallets opmærksomhed.

Også den på det tidspunkt fortsatte mangel på grundfæstet tillid mellem Samrådets parter bidrog til, at forslaget endte i en skuffe.

NYETIDER

Sådan er det ikke længere. På et fælles møde mellem Grænseforeningens hovedstyrelse og Samrådet blev man eni-

ge om, at behovet for en oplysningsindsats om mindretallet både mod nord og syd krævede forenede kræfter.

Især efter at SSW deltager i regeringssamarbejdet i Kiel kræves der hurtige og reelle oplysninger, når og hvis mindretallet og dets politik vækker mediers opmærksomhed. Æn for alle og alle for én-princippet, der lykkedes for mindretallet under 'skolesagen', er særlig påkrævet nu, når både Danmark og Tyskland følger mindretallets nye ageren med opmærksomhed.

Også vor generalkonsul, der på Danmarks vegne opmærksomt og velvilligt støtter mindretallet i det daglige virke, har bidraget med råd og dåd i udviklingen af en nødvendig informationsstrategi for fremtiden.

Samrådets informationsforpligtede parter har derfor fundet det gamle strategipapir frem igen, og har lovet hinanden en fælles indsats for realiseringen af ovennævnte informationsstrategi – i øvrigt med håndslag for tillidsfuldt samarbejde.

Også Sydslesvigudvalget anbefalede under årets budgetmøder, at mindretallet fandt fælles fodslag for den nødvendige oplysningsindsats. Banen er således kridtet af. Det er mit håb, at jeg allerede om kort tid anbefale en plan for en fælles informationsstrategi.

MAGASINET OG INFORMATIONSPJECER TIL FOLKETINGET

Sydslesvigsk Forening har i øvrigt sammen med Flensborg Avis søgt nye veje for information omkring mindretallet. SSF har i sin aftale med Flensborg Avis vedr. udgivelsen af medlemsbladet KONTAKT mulighed for 4 temamagasiner om året.

Avisen har i forbindelse med ønsket om øget synlighed af mindretallet foreslået et fælles mindretalsmagasin; en opgave, der for tiden ikke kan realiseres af økonomiske grunde. SSF har derfor valgt at tilbyde vort magasin som tilbud til alle foreninger i Sydsles-

Nogle af de glade og motiverede deltagere i SSFs og Grænseforeningens folketingstur 2011. Den bød atter på et bredt, interessant program inkl. den fornemme, traditionelle modtagelse hos Folketingets præsidium. (Foto: SPT)

For at gøre SSF endnu mere synlig har foreningen ladet fremstille buttons, der udleveres gratis på SSFs sekretariater. Også SSF-klistermærker til f. eks. biler og cykler i forskellig størrelse kan rekvireres på sekretariaterne. M.h.t. synliggørelse men også for at kommunikere med medlemmerne er SSF gået på facebook: www.facebook.com/sydslesvigsk.forening. Uforandret kan der ske direkte henvendelse til SSF via hjemmesiden www.syfo.de, hvor man kan "skrive til SSF".

Derudover har SSF fået lavet tre styk mindre informationsboder, der er nemme at transportere, robuste og ukomplicerede at sætte op. De kan lånes af distrikter til arrangementer og består af en variabel væg og en disk med plads til infomateriale. Med boden følger infomateriale og giveaways. Computeren på disken følger ikke automatisk med, men nærmere kan aftales. (Fotos: SPT & Tine Andresen)

vig. De første magasiner har set dagens lys og er blevet godt modtaget.

Nu gælder det om, at alle organisationer bidrager med stof og oplysende beretninger om hvad vi kan bidrage med når det gælder regionssamarbejde, den dansk-tyske forbindelse og samklangen mellem mindretal og Danmark.

Det gælder også informationsarbejdet ved det danske Folketing, som SSF varetager for mindretallet. I et tæt samarbejde med bl.a. SSW udarbejder vor generalsekretær, der tidligere blev assisteret af Simon Faber i informationsarbejdet på Christiansborg, aktuelle in-

formationspapirer til Folketingets medlemmer; samtidig med, at generalsekretæren servicerer de for mindretallet vigtige samarbejdspartnere i Danmark.

Vi står således ikke på bar bund, når det gælder oplysning om mindretallet, men står vi sammen, kan vi i øvrigt sammen med Grænseforeningen opnå øget gennemslagskraft – gerne med hele den danske offentlighed for øje.

DENTYSKE OFFENTLIGHED

For et mindretal, der lever i to verdener, må informationsindsatsen omfatte begge verdener. Mindretallet har de nødvendige redskaber, når det gælder

kontakten til den tyske offentlighed, men også her gælder, at vi kan og skal gøre det bedre.

Vender vi blikket sydovert, slutter interessen for vor verden gerne ved Kie-ler-kanalen.

Men den fortsatte konservative of-fensiv mod vort parti, når det gælder fritagelsen for 5%-spærregrænsen og de liberales fortsatte angreb mod lige-stillingen af vort skolevæsen kræver oplysning og sandhedsorienteret for-midling, hvis den lovpriste dansk-tyske mindretalsmodel for grænselandet skal bevare sin europæiske modelfunktion.

En afbalanceret mindretalspolitik bør ikke kun være et dansk særkende, men også forpligtede Tyskland, der med Bonn-erklæringen og de senere tiltråd-te europæiske mindretalsforpligtelser har et ansvar for mindretalssikringen i grænselandet.

Den nye regering i Kiel har klart er-kendt betydningen for et godt nabo-skab til Danmark også kræver en pro-gressiv mindretalspolitik. Vi anerken-der systemskiftet og bidrager gerne til styrkelsen af det gode naboskab og vil også fremme mindretalsmodellens bærekraft i en europæisk kontekst.

Med genudnævnelsen af Renate Schnack som mindretalsrådgiver har regeringen i Kiel banet vejen for forny-et synergi mellem mindretallene nord og syd for grænsen, der i DialogFo-rumNorden igen kan mødes fordoms-frit for fælles løsningsmodeller til gavn for udviklingen i grænselandet og det regionale samarbejde.

MINDRETALS RÅDET

Et andet instrument for synliggørelse af mindretallenes betydning for mel-lemfolkeligt samvirke og styrkelsen af en ligeværdig mindretalspolitik i Tysk-land findes i Mindretalsrådet.

SSF og SSW repræsenterer mindre-tallet i det vigtige organ for mindretal-

lenes kontakt til forbundsregeringen. Som dansk mindretal har vi desuden kontaktudvalget ved indenrigsministe-riet i Berlin, der behandler mindretal-lets særlige anliggender og problemer, men i Mindretalsrådet står sinti-roma, sorberne, friserne og det danske min-dretal sammen, når det gælder forsva-ret af mindretalsrettigheder og løsnin-gen af mindretalsproblemer.

I det daglige arbejde har friseren Thede Boysen som mindretalssekretær været en loyal og kompetent medar-bejder i Berlin. Thede Boysen er tiltrådt en ny stilling i erhvervs- og trafikmi-nisteriet i Kiel, så Mindretalsrådet har ansat sorbereren Judith Walde som ny sekretær. Vi glæder os til samarbejdet med hende i rådet; Judith Walde er som aktiv JEV- og FUEV- medarbejder også et kendt ansigt i Sydslesvig.

For Mindretalsrådet gælder det nu at gøre opmærksom på, at Tysklands min-dretalspolitik sammen med Danmark, der har førertrøjen i det spørgsmål, kan skabe europæisk opmærksomhed om værdien af ret og rimelighed i omgan-gen med mindretal. Rådet har en god og konstruktiv dialog med medlemmer af indenrigsudvalget i Berlin.

Og for at fremme mindretalsforstå-elsen arrangerer Mindretalsrådet med jævne mellemrum en parlamentarisk aften i Berlin, hvor mindretalskulturer-ne demonstrerer deres selvforståelse. I år fejrer vi sammen med sorberne de-res 100 års foreningsjubel med en parlamentarisk aften. I øvrigt samtidig med, at sinti-roma får deres "Mahn-mal" for deres holocaust-ofre officielt indviet i Berlin.

FUEV

FUEV, der har kontor på Flensborghus, har de senere år trods svære økonomi-ske udfordringer været en bemærkel-sesværdig og aktiv storspiller for de europæiske mindretal. Med en intensiv lobbyvirksomhed i Bruxelles, oprettel-

sen af en tænketank for mindretalsanliggender og et sinti-roma-projekt for en bedre integrations- og uddannelsespolitik i Øst- og Centraleuropa har FUEV bevist, at organisationen er det vigtigste og rette talerør for europæiske mindretal.

Et forslag om at bruge den dansk-tyske mindretalsmodel som inspiration for samlivet mellem flertal og mindretal i kriseregioner, der støttes af Dialog-ForumNorden, hører til de innovative forslag, der kendetegner FUEV-arbejdet for tiden.

Det seneste initiativ finder i øvrigt støtte hos den danske Europa-minister Nicolai Wammen, der gerne ser et grænselandsprojekt, der kan løse op for mindretalskonflikter på Balkan.

MINDRETALLENES HUS I FLENSBORG

Sydslesvigsk Forening har sammen med Bund Deutscher Nordschleswiger siden FUEVs oprettelse i 1949 hørt til organisationens trofaste støtter. Med udgangspunkt i netop den trods alt forbilledlige mindretalsbeskyttelse, som Danmark og Tyskland står for i vort grænseland, arbejder vi sammen med FUEV for at sikre mindretallene

Carsten Petersens forretning i Nørregade 78 i Flensburg er overtaget af Sydslesvigsk Forening. Her indretter SSF sammen med mindretalsunionen FUEV et mindretalsforum. Pt. bruges vinduerne til udstillinger for de to organisationer – her SSFs vindue og GF-rejsekonsulent Claus Jørn Jensen. (Foto: SPT)

i Europa et informationsforum i form af et 'Mindretallenes Hus' i Flensburg, der i tæt kontakt med det videnskabelige institut ECMI i Flensburg, kan blive en nyttig livline mellem de europæiske mindretal og den europæiske politiske offentlighed.

Både Sydslesvigudvalget og vor Europa-minister Anke Spoorendonk har vist interesse for etableringen af et sådant dokumentationsforum, der sammen med den allerede etablerede tænketank kan bidrage til større opmærksomhed omkring ordnede mindretalssikringer.

DET LYKKELIGE GRÆNSELAND

Ved et sommerseminar arrangeret af ECMI for unge europæere udtalte en tyrkisk deltager: "I det dansk-tyske grænseland findes utopien, jeg har søgt efter. Her er tolerancen en realitet, den behøver ikke længere være en utopi."

At være medarbejder for tolerance og ligeværd mellem flertal og mindretal er en forpligtende opgave, som især mindretallene i grænselandet bør have råd og overskud til at realisere. Må jeg anbefale, at der rundt omkring i vore rækker tages positivt stilling til FUEVs og vore ambitioner om etableringen af et 'Mindretallenes Hus' i C.C. Petersens pakhus ved Flensborghus.

MINDRETALLET'S ÅRSMØDER OG FOLKEMØDET PÅ BORNHOLM

Beretningen i år bærer præg af både Sydslesvigsk Forenings og det samlede mindretals store udfordring om mere synlighed nord og syd for grænsen.

Det skal ikke skygge for den anden store udfordring, der også fylder i beretningen: hvordan integrerer vi de 'nye' medlemmer i vort fællesskab? Basis vil - som allerede nævnt - blive spurgt til råd om ideer og initiativer, der kan fremme samfølelsen mellem mindretallets medlemmer.

Grænseforeningen havde prøvet det sidste år; nu var også det danske mindretal fra Sydslesvig med til Folkemødet på Bornholm i eget telt: Med Flemming Jensen som Absalon, med de unge "kulturmødeambassadører", med SSW-formand Flemming Meyer i speaker's corner, med sønderjysk kaffebord, med debattmøde med SSF-formand Dieter Paul Küßner, SSW-formand Flemming Meyer og GF-formand Finn Slumstrup, med informationshjørne - her: Elke og Annemarie - og en masse mere eller mindre afslappede gæster her: Kim Andersen MF (V) med hund hos Flemming Meyer. (Fotos: Tine Andresen)

En af måderne til at fremstå som et frivilligt, men stærkt fællesskab, der har synlighedseffekt langt ind i den danske og tyske offentlighed, er nu engang vore årsmøder.

En folkefest, der i flere dage forbinder store og små i et fælles engagement for bevarelse og synliggørelse af det danske fællesskab, der er ryggraden i vort liv.

Vist kan årsmødekonceptet revurderes og udvikles, men årsmøderne er fortsat den urkraft der samler det mangfoldige mindretalsliv i en offensiv og venskabelig dialog med danske venner og gode naboer.

Der er stemmer, der vil sløjfe optaget gennem byerne, der er modstandere mod for mange taler og politiske hilsener, der er fortalere for mere ungdom og mindre tradition. Det er oplagt at tage inspiration og kritik med i overvejelserne for fremtiden.

Men at udvikle årsmødetraditionen er netop ikke en afvikling af samme. Slet ikke nu, hvor Danmark genopdager folkefestens betydning for mødet mellem politik og folkelighed.

Sammen med Grænseforeningen har vi derfor deltaget i det store folkemøde på Bornholm, hvor Danmarks politikere møder folket på græsrodspan. Et 'årsmøde' som vi også vil deltage i næste år. Vi anbefaler at amterne deltager i næste års folkefest på Bornholm, så vi sammen kan sætte Danmark stævne og levere den livsvigtige oplysning om, at Danmark har et levende og aktivt dansk mindretal i Sydslesvig.

Også ved årsskiftet 2011/2012 havde Hendes Majestæt Dronningen en varm hilsen til bl.a. de danske sydslesvigere: »I aften skal der også gå en varm hilsen til alle danske, der er bosat uden for landets grænser, og til de mange, som har bevaret båndene til deres danske hjemstavn - sommetider igennem generationer. Det gælder også for sydslesvigerne, hvis danske sindelag knytter dem så stærkt til Danmark. Jeg ønsker alle et godt nytår.«

Sammen med vore årsmøder og en fornyet informationsindsats bliver det den bedste langtidssikring af det danske mindretals bindinger til det danske folk.

Opgaven er vor og kun vor, hvis vi fortsat vil holde fast i Danmark, så Danmark også fortsat holder fast i os.

Mindretallet på Christiansborg

Af generalsekretær Jens A. Christiansen

Kontaktarbejdet på Christiansborg er en integreret del af Sydslesvigsk Fornings vedtægtsbestemte formål og indgår aktivt i mindretallets informationsarbejde og interessevaretagelse. Målsætningen er at pleje og udvikle kontakten til medlemmer af Folketinget og beslutningstagere i ministerier for at informere om væsentlige Sydslesvig-spørgsmål og drøfte, når der er behov for det, fornuftige løsninger.

Kontaktarbejdet i 2011-12 har i særlig grad drejet sig om to problemstillinger: Skolesagen og udfordringerne ved fortsat modtagelse af TV2 i Syd-

slesvig efter stationens overgang til betalingskanal. Dernæst har europæisk mindretalspolitisk været et centralt tema i forbindelse med Danmarks EU-formandskab 1. halvår 2012. FUEV og europæisk mindretalspolitik er i det hele taget et emne, som interesserer flere politikere. Dertil kommer det løbende informationsarbejde om Sydslesvig og tyske samfundspolitiske forhold.

SSF er behjælpelig med at arrangere besøg og møder på Christiansborg. Således besøgte en gruppe af amtsdirektører og borgmestre i Rendsborg-Egernførde amt Folketingets kommunaludvalg. Emnekredsen var en orientering om den danske amtskommunale

Højdepunktet for kontaktarbejdet på Christiansborg er den årlige »folketingstur«, SSF og Grænseforeningen arrangerer, og som - også i november 2011 - kulminerede med en reception ved Folketingets præsidium med formand Mogens Lykkesøft i spidsen. (Foto: SPT)

reform og den politiske proces forud for gennemførelsen af den nye struktur. De tyske gæster var begejstrede for besøget på Christiansborg.

Når det er relevant, udsender SSF et nyhedsbrev "Sydslesvig Aktuelt", som stiles til alle medlemmer af Folketinget, embedsværket på Christiansborg og andre relevante beslutningstagere i ministerierne. Pressekorpsset på Borgen er også en målgruppe for SSFs kontakttarbejde.

Koordineret i forhold til mindretallets håndtering af skolesagen samt SSFs og SSWs indsats i ikke mindst Berlin, har undertegnede ført samtaler med politiske og udenrigspolitiske ordførere, MFere valgt i region Syddanmark og Sydslesvigudvalgets medlemmer. Parallelt

hermed har SSF haft løbende kontakt til Statsministeriet og Udenrigsministeriet.

Vedrørende TV2 er der blevet ført samtaler med partiernes kultur- og medieordførere samt Kulturministeriet. Endvidere drøftede SSF løsningsmuligheder med TV2s ledelse, Boxer, Copydan og KabelDeutschland. Kabel-aftalen kom i hus, navnlig takket være TV2s velvillige indsats, men muligheden for at modtage kanalen terristrisk via en særlig smartcard-ordning viste sig ikke at være finansielt gangbar.

Behovet for information og oplysning er ikke blevet mindre, efter at SSW er en del af Slesvig-Holstens regering. Folketinget er blevet mere opmærksom på det politiske arbejde i mindretallet efter SSWs øgede indflydelse på Slesvig-Holstens politik.

EBLUL, DENTYSKE LANDEKOMITÉ:

Støtte til mindre talte sprog og mindretalssprog

Af generalsekretær Jens A. Christiansen

Den europæiske organisation EBLUL står for "European Bureau for Lesser Used Languages" og blev grundlagt i 1982. EBLULs formål har været at oplyse om, pleje, beskytte og fremme mindre talte sprog og mindretalssprog i Europa.

EBLUL som projekt er baseret på et netværk af landekomiteer fra hver medlemsstat, som sammensættes af repræsentanter for de relevante sproggrupper i det pågældende land. I den tyske komité indgår repræsentanter for sorberne, nordfriserne, saterfriserne, sinti og roma, den nedertyske

sproggruppe og det danske mindretal, repræsenteret ved Sydslesvigsk Forening.

SSF har deltaget i EBLULs arbejde i hen ved 15 år med fokus på projekter, der skal fremme viden og forståelse for mindre talte sprog. Der er tale om lingvistiske projekter og et årligt sprogseminar.

Siden 2006 har EBLUL ikke modtaget økonomisk støtte fra EU, hvilket resulterede i EBLULs opløsning på europæisk niveau. Samtidig har der fra de forskellige landekomiteers side, bl.a. den tyske været en vilje til at fastholde EBLULs lingvistiske arbejde. Derfor har man undersøgt mulighederne for

et tættere samarbejde med FUEV, den europæiske mindretalsorganisation, f.eks. via netværket RML2future.

For at støtte dette lingvistiske arbejde, og for at styrke den overordnede mindretalspolitiske profil for de nationale mindretal, besluttede FUEV på sin kongres 2011 at åbne for et samarbejde om mindretalssprog inden for en lingvistisk søjle under FUEV. Det medførte, at den tyske landekomiteé søgte opta-

gelse og blev associeret medlem af FUEV ved kongressen 2012.

Efter flere års overvejende organisationspolitiske diskussioner vil landekomiteen gennem sin tilknytning til FUEV igen kunne koncentrere sig om sprogprojekter, dvs. formidling af de mindre talte sprog og mindretalssprog i Tyskland.

DYBBØLDAGEN 2012:

Margrethegården i Slesvig får et cykelskur

Margrethegården i Slesvig er et vel-fungerende dansk boligkompleks for ældre danske sydslesvigere, centralt placeret, tæt på kirke og gågade, og summende af liv med en lang række aktiviteter i og omkring ejendommen. Her udfolder der sig et rigt socialt og dansk liv i beboer- og forenings-sammenhænge.

Og de aktiviteter ønsker de at udbygge bl.a. gennem cykelture.

De aktive og livsglade beboere er indstillede på at anskaffe sig cykler - og bruge dem, hvis ellers der var et sted at stille dem forsvarligt, når ikke de er i brug; og det er der ikke nu.

Kældertrappen indbyder ikke til cykeltransport op og ned, og ude i det fri ønsker ingen af dem at lade deres cykler stå.

Derfor har Sydslesvigsk Forenings forretningsudvalg besluttet, at den sydslesvigiske Dybbøldags-

indsamling 2012 skal gå til et cykelskur ved Margrethegården i Slesvig.

Sidste år blev den sydslesvigiske Dybbøldags-indsamling anvendt til at give Tinningsted Forsamlingshus et tiltrængt ansigtsløft.

Den sydslesvigiske Dybbøldags-indsamling er udtryk for selvhjælp og de danske sydslesvigeres solidaritet med hinanden. Den plejer at give et afkast på knap 4.000 euro.

Margrethegården i Slesvig, hjemsted for en snes ældre danske sydslesvigere. (Foto: Michael Oetzmann)

Stille sliders indsats påskønnes

Sydslesvigsk Forening for Gottorp amt har indstillet Ingrid Thomsen, Slesvig, til Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2012. Ingrid Thomsen fik overrakt prisen i forbindelse med SSFs landsmøde i år.

Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris er indstiftet af Oberst H. Parkovs Mindefond i 1983 og ledsages af en check, der overrækkes af formanden for fonden, fhv. direktør i Grænseforeningen, Niels Henriksen, Sorø.

Ingrid Thomsen er en kvinde i en moden alder, født og opvokset på Slesvig-egnen.

Efter krigen stiftede hun bekendtskab med det danske, som hun straks fra starten gik op i med liv og sjæl.

Som voksen engagerede hun sig især i SSFs basisarbejde. Hun blev tidligt bestyrelsesmedlem i distrikt Centrum i Slesvig, var i en lang årrække distriktets formand og som så delegeret både til amtsgeneralforsamlingen og landsmødet.

Selv om hun ind imellem kunne få folk til at fare i flint, diskussions- og stridslysten, som hun er, afholdt det aldrig hende fra med optimisme og hjertevarme at engagere sig i foreningen. Især de svage og ældre havde hendes sympati.

Af ægteskabet med Heinrich, som hun måtte tage afsked med for efterhånden nogle årtier siden, fremgik to piger.

Ingrid og hendes ven igennem mange år, hendes nuværende ægtefælle Bernd Bossemeier er kædet sammen i et dybt fortroligt forhold, mange af deres fælles venner ikke altid gennemskuer.

Det er Ingrid Thomsen dog ligeglad med. Sådanne ting - om folk forstår eller ej - har hun aldrig bekymret sig for.

Ingrid Thomsen, Slesvig, hædres med Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2012. (Foto: Lars Salomonsen)

Kun hendes kære tæller.

For i hende gemmer der sig inderst inde en dybt følsom, forstående psyk, der når den udfolder sig, kan gøre hende til kvinden, der kæmper for sine synspunkter - venner eller ej.

Feks. redningen af Slesvighus. Og også fusionen af distrikt Centrum med Nord var hun egentlig imod, men mange grunde talte for, og det indså hun så også, at der ingen vej var udenom.

Hendes forankring i det danske betød dog ikke, at hun frasagde sig alt tysk. Hun kommer i tyske foreninger, også fordi hendes interesser er så bredt anlagte, som de er.

Men bestyrelsesarbejde o.lign. er hendes tid løbet fra. Kun til SSFs medlemsblad KONTAKT skriver "Johanna"

lidt endnu engang imellem.

Hun er blevet såret mange gange i sit liv, og sikkert har hun også selv såret en og anden.

Tilbage står en kvinde, man retter sin opmærksomhed imod, og som er omgærdet af en vis charmerende mystik.

Til Ingrid Thomsen facetterede liv hører også ud over hendes lidenskabelige engagement i SSF en ubrydelig kærlighed til Flensborg Avis. Den samlede hun annoncer og tips for, og før den tid til Südschleswigsche Heimat-

zeitung, der siden blev en del af Flensborg Avis.

Igennem mange år stod hun ene kvinde, hjulpet af venner, for redaktion af, annoncer i og distribution af SL-Kurier, et månedsblad for Slesvig og opland. Også den udkom naturligvis på Flensborg Avis-forlaget.

Det var en dybt rørt Ingrid Thomsen, der modtog amtsformand Franz Dittrichs opringning med den glade meddelelse, at Gottorp amt havde udset hende som dette års modtager af Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris.

OBERST H. PARKOVs SYDSLESVIGPRIS 2011:

Hæder til en stille slider

Sydslesvigsk Forening for Sydtønder amt har indstillet Richard Petersen, Nibøl, til Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2011. Richard Petersen fik overrakt prisen på SSFs landsmøde sidste år.

Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris er indstiftet af Oberst H. Parkovs Mindefond i 1983 og ledsages af en check, der overrækkes af formanden for fonden, fhv. direktør i Grænseforeningen, Niels Henriksen, Sorø.

Richard Petersen er født den 4. september 1932 og gift med Anke Petersen, født Meyland.

Anke og Richard blev gift den 8. august 1959, samme dag som Ankes far fejrede sin 60 års fødselsdag. Det havde de fået besked på af Ankes far Jens Meyland, for man kunne lige så godt holde begge fester på en dag, mente han; det sparede penge.

Richard er født og opvokset i Hyltoft ved Nykirke, har gået i den danske skole i Nykirke, først i Ebe Nissens krostue, senere i barakken i Nykirke.

Richard lærte til landmand og overtog gården, som han bestred som selvstændig landmand i 13 år. Imidlertid

Richard Petersen, Nibøl, modtog Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2011. (Foto: Lars Petersen)

måtte landbruget af forskellige årsager opgives, og Richard fik en stilling som arkæologisk medarbejder ved udgravningerne i Arksum på Sild, hvorefter han fra 1969 blev ansat som civil medarbejder ved forbundsværnet først i Vesterland på Sild og senere på flyvepladsen i Læk, hvor han gjorde sin tjeneste indtil pensioneringen i 1995.

Anke er født og opvokset i Aventoft og har gået i skole i Aventoft.

Parret har 3 børn, Jens Peter, Kay og Thorsten. De har 8 børnebørn og 3 oldebørn.

I 1972 flyttede Anke og Richard til Nibøl, hvor de købte hus i Bilkgade 4, hvor de bor den dag i dag.

Børnene blev sendt i Nibøl Danske Skole.

Richard har hele sit liv været aktiv inden for de forskellige grene af mindretallet, sit hjertebarn var dog posten som kasserer, som han gik op i med liv og sjæl.

Richard var både kasserer i SSF og i SSV.

Richard har været medlem af bestyrelsen i Nibøl SSF fra midten af 1970'erne til 1993.

Richard er et menneske, der aldrig har trængt sig i forgrunden, men som stille og solid slider har trukket et stort læs for foreningen. Han kan derfor knapt nok forstå, at det er ham, der var udset til at være prismodtager i år: »Der er jo så mange andre, der har fortjent den.«

ALLE MODTAGERNE:

1983: Otto Witt, Tønning/ Ejdersted,	1999: Hans Jørg Petersen, Egernførde/ Rendsborg-Egernførde,
1984: Carl Christiansen, Frederiksstad/ Husum amt,	2000: Erika Bruhn, Garding/Ejdersted,
1985: Annemarie Stollberg, Bredsted/ Husum amt,	2001: Elfriede Plichta, Kobbermølle/ Flensborg amt,
1986: Mary Johannsen, Flensborg,	2002: Elfriede Geipel, Husum/ Husum amt,
1987: Wilhelm Hansen, Ylsbykov/ Gottorp,	2003: Heinrich Hein, Flensborg,
1988: Elsa Koch, Vanderup/ Flensborg amt,	2004: Elke Müller, Vesterland/ Sydtønder,
1989: Henriette Westland, Flensborg,	2005: Birte Lütt, Slesvig/Gottorp,
1990: Hans Detlef Andersen, Agtrup/ Sydtønder,	2006: Christel og Otto Prühs, Rikkert, Rendsborg-Egernførde,
1991: Marie Giessel, Schinkel/ Rendsborg-Egernførde,	2007: Alwine Bracke, Hørup, Flensborg amt,
1992: P.J. Alberts, Østerhever/ Ejdersted,	2008: Monika Martens, Tønning, Ejdersted,
1993: Anne og Gerhard Clausen, Moldened/ Gottorp,	2009: Ketel Lorenzen, Bredsted, Husum amt,
1994: Margit Andresen, Veding/ Flensborg amt,	2010: Hans Werner Clausen, Flensborg-Tarup,
1995: Irma Baumann, Drage/ Husum amt,	2011: Richard Petersen, Nibøl, Sydtønder.
1996: Andreas Blöcker, Flensborg,	2012: Ingrid Thomsen, Slesvig/ Gottorp
1997: Johann Mikkelsen, Læk/ Sydtønder,	
1998: Hildegard Srogosz, Skovby/ Gottorp,	

OM OBERST H. PARKOVs SYDSLESVIGPRIS

Oberst H. Parkovs Sydslesvig-Pris er indstiftet af Oberst H. Parkovs Mindefond i 1983 og ledsages af en check, der overrækkes tæt på mindedagen den 22. september eller på SSFs landsmøde af formanden for fonden, fhv. Grænseforenings-direktør Niels Henriksen, Sorø.

Prisen skabtes af daværende generalsekretær for Sydslesvigsk Forening Karl Kring og Grænseforeningens daværende direktør O.M. Olesen som pendant til Sydslesvigs danske Ungdomsforeningers 18. April-Pris.

Prismodtagerne indstilles til fondsbestyrelsen af Sydslesvigsk Forenings Forretningsudvalg - og kandidaterne foreslås på skift af Sydslesvigsk Forenings amtsorganisationer.

Der er tradition for, at prisen tildeles en dansk mand eller kvinde, som har gjort en ihærdig og trofast indsats i basisarbejdet for det danske mindretal.

HANS PARKOV:

f. 22. september 1857 i København, adoptiv søn af restauratør Hans Petersen og Inger Larsdatter, gift 11. december 1885 med Esther Margrethe.

Følgende familietraditionen var han en stor ven af grænselandet og Sydslesvig.

Sekondløjtnant 1879, premierløjtnant 1881, kaptajn 1891, oberstløjtnant 1906, oberst 1913, chef for Tunestillingens Artillerikommando 1916, stabschef hos Generalinspektøren for Artilleriet 1918, afsked 1919, bestyrer for Frederiksværk Krudtværk.

Folketingsmand for Frederiksværk-kredsen 1906-13 (Højre), atter folketingsmand fra 1918, 2. viceformand i Folketinget 1920, formand for Gjentofte Kommunalbestyrelse og for Frederiksborg Amts Skytteforening, første

borgmester i Gjentofte, da kommunen fik købstadsrettigheder 1934, formand i Overbestyrelsen for De Danske Skytteforeninger, medlem af Statens Lønningråd fra 1924, af Amtsrådet for gl. Københavns Amt fra 1922, af Bestyrelsen for Københavns Sygehus, for Foreningen af 23. april 1832, for Aktieselskabet C. Wiibroes's Bryggeri og for Aktieselskabet Frederiksborg Amts Tidende, næstformand i Bestyrelsen for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab, i Kontrolkomiteerne for Forsikringsselskaberne Haand i Haand og National.

Danske og udenlandske ordener.

I 1928 talte han på kongens vegne ved Landsstævnet (i dag: DGIs Landsstævner) på Dybbøl.

Død 10.4.1934.

LEGATSTIFTEREN INGER PARKOV:

I 1975 døde Oberst Parkovs datter, frøken Inger Parkov, cand. polit. og fhv. vicekontorchef i Københavns Kommune, i en alder af 85 år. Hun var en god ven af Sydslesvig, sådan som det er familietradition for at interessere sig for grænselandet. Til minde om sin far havde hun indstiftet »et efterhånden meget stort legat, der bærer hans navn«, som »Grænsen« skrev i en nekrolog i anledning af hendes død, da formuen var ved at runde 1 mill. kr.

Fondens første formand var højskoleforstander Niels Bøgh Andersen, Jaruplund. Dennes efterfølger var fhv. SSW-landsformand Wilhelm Klüver, Flensborg.

*(Assistance ved denne tekst:
Arkivet ved DCB)*

Stolthed og blandede følelser

Samarbejdet omkring de dansk-tyske børneteaterfestivaler undergår løbende forandringer: Teatret Møllen fra Haderslev, Sydslesvigsk Forening og Bund Deutscher Nordschleswiger forbereder sammen med kulturværkstedet Kühlhaus i Flensburg den dansk-tyske børneteaterfestival 2013 med temaet Hvor går grænsen/ Wo ist die Grenze. En første smagsprøve i september 2012 var det danske danseteater Åben Dans' turné med "Jeg ved hvor din hus den bor", om mennesker, møder og mure for børn og voksne med stop i Syd- og Nordslesvig. (Foto: Åben Dans)

Af formand Karin Goos

Det er med en vis stolthed men også med en vis portion blandede følelser jeg ser tilbage på den sæson, Teater- og Koncertudvalget sammen med publikum har sat punktum for i Sydslesvig.

Punktum for et tilbud på 33 teaterforestillinger og koncerter samlet i et flot nyt brochureformat.

Sjældent har vi i udvalget fået så megen positiv respons på sæsonprogrammet, og sjældent har kvaliteten været på et så højt niveau næsten hele vejen igennem brochurens sortiment

af blandede bolsjer – og det tillader vi os at være lidt glade for og stolte over i udvalget.

Vi indledte sæsonen med forestillingen „Perler for svin“ i Det Lille Teater i Flensburg, hvor vi sammen med et hardcore publikum bevægede os på kanten af pornografi og guderne må vide hvad ellers sammen med Schwanzen Sanger Knaben.

Visse grænser blev udfordret, så kom ikke og sig` at vi kun bevæger os i de højere luftlag udelukkende med finkultur.

Nu var vejen banet for den videre sæson. Highlights som "Mogens og Mahmud", "Rain Man" og "Henrik og Pernille" kom og gik på scenen på Flensborg Teater. Alle yderst vellykkede forestillinger sendt på turné af Folke-teatret i København.

Svalegangens stikkerdrama "Besættelse" var af høj kvalitet, og hele teatret stod på gloende pæle da Poul Morocco og Olé indtog scenen med et stand up show, vi sjældent havde set mage til.

Tak til de helt uskyldige publikummer, der var med på legen, da de pludseligt opdagede, de var med i forestillingen. Herligt!

Operaen Don Juan var fremragende, og publikum var begejstrede trods den manglende stoleopsætning. Vi havde selvfølgelig siddepladser, men det var "et tilbageskridt" til de ubekvemme, snævre tribunepladser ene og alene af spærehensyn.

Udvalget havde dog fulgt op på et forslag fra vore dygtige hjælpere om at købe puder til stolene, og det hjalp da lidt.

Sæsonens absolutte højdepunkt nåede vi til søndag den 25. marts 2012 på Flensborg Teater.

I udvalget vovede vi at satse på at vise tre balletopførelser på samme dag nemlig Tchaikowsky-Trilogien med Schaufuss-Balletten: Svanesøen kl. 13, Tornerose kl. 16 og Nøddeknækkeren kl. 20.

Samtidig havde vi allieret os med teatercafeen, der serverede kaffe og kage i første pause og med Restaurant , der stod for en spændende Tchaikowsky menu i 2. pause.

Noget sådant havde man ikke oplevet i Flensborg i mands minde, og vi nåede da også langt ud i medierne med både radio-interview og presse-omtale.

Udsolgt kunne vi desværre ikke melde ud om, men vi solgte ca 2/3 af bil-

letterne, og mere havde vi heller ikke forventet. En helt igennem vellykket ballet-maraton med glade publikummer og tre dejlige ballet-oplevelser.

I Husum havde vi Thy Teater på besøg med forestillingen „Nolde“. Et lille men begejstret publikum kunne efter forestillingen se tilbage på en anderledes men stor oplevelse.

Dansk Danseteaters forestilling Rhapsody på Husumhus i februar solgte godt. Rhapsody viste, med dans og musik som værktøj, hvordan skjulte lidenskaber, passioner og følelser ikke altid er så skjulte, som vi går og tror. Forestillingen var iscenesat af Tim Rushton og Kim Brandstrup. (Foto: Henrik Stenberg)

Danseforestillingen „Rhapsody“ fulgte efter i Husum efter flere års pause med danseforestillinger på det

sted. Ballet-producenterne havde fået for vane at producere så store forestillinger, at de ikke længere kunne være på scenen i Husumhus. Det havde vi i udvalget flere gange påpeget over for producenterne, og sidste sæson fik vi så endelig igen et tilbud fra Dansk Danseteater, der passede på Husumhus i størrelsen. Igen viste det sig, at der er et publikum til ballet i Husum. Rigtigt mange havde den aften fundet vej til Husumhus.

Efter et lille kiks i Slesvig med forestillingen „Gud bevare Danmark“ havde vi der nogle uger senere en fin aften i selskab med Café Hack i person af Søren Dahl, kendt fra DR P4 hver søndag formiddag.

En henvendelse fra Søren Dahl efterfølgende omhandlede et tilbud om at lave „Café Hack i Sommerlandet“ fra Flensborg, men da ferietiden i forvejen

er tabu for teater og koncerter i udvalgets regi, valgte vi at sige nej tak. Samarbejdet indebar desuden større udgifter for udvalget, end vi kunne forsvare.

Sæsonens sidste forestilling fandt sted på Flensborghus. Jakob Morild - den flere gange Reumert-nominerede satiriker og skuespiller - kom til Sydslesvig med en fantastisk morsom kabaret.

De såkaldte forsamlingshusforestillinger i Nibøl, Rendsborg/Egernførde og på Flensborghus forløb tilfredsstillende.

Så alt i alt med ganske få undtagelser var teatersæsonen 2011/2012 en rigtig god sæson ikke mindst kunstnerisk set. Men antallet af solgte billetter ligger ca. 200 under sidste års billetsalg til teater.

Jul med Sønderjyllands Symfoniorkester og Kjeld Nørgaard i Husum 2011 - festligt, morsomt og velbesøgt. (Foto: Lars Salomonsen)

KONCERTOMRÅDET

På koncertområdet må vi erkende, at vi endnu ikke har fundet løsningen på at optimere tilskuertallet især i Flensborg.

Vi oplever sæsonen igennem Sønderjyllands Symfoniorkester, der gang på gang leverer den ene højt kvalificerede koncert efter den anden, og alligevel kniber det desværre med at mobilisere flere end ca. 250 publikummer per koncert. Faktisk det samme niveau som de sidste 3-4 år.

Et nyt udmærket spillested for orkesteret er den ny kongreshal i Husum, hvor børnejulekoncerten havde solgt 212 billetter, og hvor knap 100 publikummer mødte frem samme sted til et flot men måske ikke helt så publikumsvenligt koncertprogram.

I Slesvig på A.P. Møller Skolen havde koncerterne med Sønderjyllands Symfoniorkester også fine tilskuertal. 205 til koncerten med Michaela Petri og 533 til gymnasiekoncerten. Og i domkirken havde 214 valgt at opleve Sønderjyllands Symfoniorkester med Johannespassion af Bach. Så helt dårligt står det altså ikke til.

Men en barsk udmelding i Flensborg Avis efter en dårlig besøgt koncert i Rendsborg med udsagnet: „Det kan ikke blive ved på den måde“ rammer alligevel noget centralt.

Selv om en anmelder nok burde nøjes med at forholde sig til musikken, har han ret i, at det nok er nu, der skal finde en drøftelse sted om antallet af symfonikonserter her i Sydslesvig.

Antallet nu ligger i den nærmest historiske aftale med orkesteret om deres forpligtelse over for det danske mindretal i Sydslesvig, og i det årlige tilskud SSF modtager til orkesteret fra ministeriet.

Lidt populært kan man sige, at musikken allerede er betalt, bortset fra at

SSF dækker alle udgifter på de koncerter, vi får til Sydslesvig fra „sønderjyderne“. Umiddelbart er det ikke en aftale, vi har haft planer om at røre ved.

Programmet med samme antal koncerter for næste sæson er for længst lagt, og brochuren fra Sønderjyllands Symfoniorkester er trykt, men det er alligevel nu, vi skal drøfte, om koncertsæsonen for fremtiden bør skrues ned til et mindre antal.

En princip-debat, Teater- og Koncertudvalget og forretningsudvalget bør tage på baggrund af de sidste års erfaringer.

Nu skal en enkelt dårlig besøgt koncert og en avisartikel ikke udløse nogen form for panikløsninger, men debatten skal tages, og på et møde med ledelsen i orkesteret har vi gennemgået samtlige rutiner omkring hvert koncerttilbud med både lup og tættekam for at se om der er nye bedre modeller for PR og evt. kortere forretningsveje.

SAMARBEJDE

Sidste års spekulationer omkring en mulig sammenlægning af Schleswig-Holsteinisches Sinfonieorchester og Sønderjyllands Symfoniorkester blev efter mange møder, SWOT-analyse samt undersøgelser gennemført af følgegrupper afgjort med et nej til ideen.

Det blev derefter besluttet at samarbejdet mellem de to orkestre udvides med flere årlige samarbejdskoncerter og et tættere strategisk samarbejde.

Det sker, at vi modtager henvendelser fra koncertgæster, der udtrykker deres frustration over tilskuerantallet i Tyske Hus.

Vi beskyldes jævnligt for ikke at annoncere nok, og vi beskyldes for at være en „lukket klub“ der ikke henvender sig til flertalsbefolkningen.

Det er ganske simpelt forkert. Vi forsøger på alle mulige og umulige må-

der at formidle PR omkring samtlige tilbud fra udvalget i form af annoncer i dag- og ugeblade samt magasiner nord og syd for grænsen.

Vi uddeler løbesedler og et stort banner tidligere i Rådhusgade nu på Tyske Hus hænger i 10 dage op til en koncert. Over 80 plakater fordeles så vidt forskellige steder som på de store arbejdspladser i Flensborg, på skoler og i offentlige bygninger, og der reklameres i busserne. Alt sammen beko-steligt og på grænsen af det udvalget kan finansiere.

Alt dette sker i Flensborg og omegn. Koncerter, der sendes til andre amter, følges selvfølgelig til dørs af de stedlige amtskonsulenter, der er ansvarlige for arrangementet og PR-delen netop der.

I den del af formidlingen kræver det en rigtig god kontakt og et professionelt samarbejde mellem kulturafdelingen i Flensborg og amtssekretariatene for at opnå den optimale effekt.

Misforståelser og brister i det samarbejde går ud over formidlingen og bør helst ikke ske.

RESSOURCER

I udvalgsarbejdet har vi stor respekt for ordet „ressourcer“. Det tager kun ca. tre sekunder at jorde forskellige gode initiativer, samarbejdsideer og tiltag med sætningen: Det har vi ikke ressourcer til.

Ordet favner bredt. Det kan være alt muligt fra økonomi til fagområder, arbejdstider og antal timer.

Nu er det jo ikke ordet men selve tilstanden, der har givet svære tider for udvalget.

Vi oplever forstærket, at der pålægges medarbejderne flere og flere opgaver i det daglige arbejde, samtidig med at der skal spares i enhver henseende.

Denne samfundsudvikling rammer alle, også SSF, og selv om der gøres en stor indsats fra medarbejderne, mær-

ker vi en vis frustration over ikke at kunne yde optimalt.

Udvalget har til en vis grad lært at arbejde under de betingelser, men der ligger en stor udfordring i at få vendt den tilstand til at udvikle sig positivt.

BØRNETEATER

Teater- og Koncertudvalget deltog i april i Teatercentrums store årlige børneteaterfestival, der denne gang fandt sted i Sorø og Ringsted. Udvalgte medlemmer var alle i Ringsted for at se børneteater og vælge de bedste forestillinger til skole- og børnehavebørn i Sydslesvig. En opgave vi i udvalget tager alvorligt i bevissheden om, at disse forestillinger er særdeles vigtige for vore børn, og en opgave vi altid har ment, SSF er bedst til at varetage.

Desværre kan vi i udvalget se tilbage på et mindre tilfredsstillende forløb i håndteringen af vort børneteaterudbud især i sidste sæson.

Allerede på landsmødet i november 2011 blev der udtrykt ønske om, at skolerne og dermed lærerne tidligere får en oversigt over de forestillinger, der tilbydes, således at der bedre kan planlægges omkring hvert enkelt tilbud, især hvis det er en forestilling med et alvorligt emne, der bør ledsages af en vis form for for- hhv. efterarbejde.

Udvalget har i den sidste tid desuden fået henvendelser fra en del skoler, fordi de tilbud om børneteater, der sendes ud, kommer så sent, at det næsten er praktisk umuligt for skolerne at tage imod teaterbesøget.

Alt dette har vi forsøgt at få rettet op på sammen med kulturafdelingen og vi er på rette vej.

Desværre har vi samtidig det problem i udvalget, at det stadig ikke, trods nyt og bedre system i bogholderiet, er muligt per automatik at få fyldestgørende økonomioversigter med tal, der konkret viser hvor udvalgets

En levende Buff Orpington høne, et æg, en gammel forkølet kartoffel, en møgbeskidt kartoffelpresser og en eminent fluesmækker var hovedaktørerne i børneteaterforestillingen "En lille sonate", som Gruppe 38 gæstede Sydslesvig med den 12. og 13. januar. SSF havde inviteret skolerne i Flensborg by og amt til at komme og få sig en god oplevelse i starten af det nye skoleår, og det fik de. Udover de førnævnte aktører stod Bodil Alling, Christian Glahn og Søren Sønderberg på scenen. En sonate er et musikstykke for to instrumenter, og forestillingen blev ledsaget af trompet og kontrabas med musik af Søren Sønderberg. (Foto: Marike Hoop)

udgifter og indtægter bevæger sig i forhold til yderligere indkøb. Af frygt for et lignende underskud som det, vi endte på i forrige sæson, sparede vi, hvor vi kunne, og desværre også på børneteater.

45 forestillinger, der blev set af 3106 børn, var hvad det blev til i sæson 2011/12.

Det resulterede så i et større overskud. Det skal dog samtidig nævnes, at flere tilskud, vi ikke længere havde regnet med ville blive givet, alligevel kom til udbetaling - men så sent på året, at udvalget ikke kunne omsætte midlerne.

Udvalget har nu en lang liste over godt børneteater set på festivalen, som vi håber, der er resurser til at få købt hurtigst muligt og sendt tilbud om rettidigt ud til vore skoler og børnehaver.

BILLETNET

Sidste år berettede jeg om det nødvendige i at skifte billetnet, idet omkostningerne ganske enkelt løb fra os på vort in-house system. Vi indledte derefter et samarbejde med den danske billetnet-udbyder, som de sønderjyske teaterforeninger, Sønderjyllands Symfoniorkester og andre i Danmark med stor tilfredshed benytter sig af.

Valget faldt bl.a. på et dansk firma på grund af det sproglige aspekt.

Gode aftaler kom på plads og næsten rettidigt til sæsonstart 2011 var ssf-billetten.dk en realitet.

Det var nu forbundet med en udgift for kunden at købe en billet, lige som i alle andre lignende systemer, og vi valgte desværre at lade den udgift være synlig for kunden. Det udløste en mindre storm af protester og en enkelt udregning, vi modtog, gav os nærmest

skylden for at vedkommende, hvis han fremover besøgte vore koncerter, som han plejede, måtte gå fra hus og hjem.

Så vi mistede desværre kunder både ved koncerter og teaterforestillinger af den grund.

Vi har nu lagt op til, at brochuren for indeværende sæson er blevet langt mere overskuelig i teksterne og på billetterne.

I brochuren og på hjemmesiden www.syfo.de kan man til vor store glæde se, at Det Kongelige Teater efter flere års fravær er tilbage i Sydslesvig i denne sæson med en forestilling på Flensburg Teater.

Stadig større produktioner samt de alt for få forestillinger på turné gjorde det nærmest umuligt i flere år at vise forestillinger fra Det Kongelige Teater i Flensburg.

Spillestederne, vi benytter os af, er de gamle kendte med deres fordele og ulemper. Inderst i mit hjerte ønsker jeg mig stadig til gavn for alle, et dejligt egnet spillested for vore operaer og vore koncerter, men det tør jeg slet ikke sige højt. Der er jo nok andre problemer.

Den kedelige meddelelse i sensommeren om, at Slesvig Teater måtte lukke med øjeblikkelig virkning på grund af bygningens tilstand, gav anledning til et samarbejde med Slesvig by omkring salen på Slesvighus. Den er nu blevet sat i stand med tilskud fra Slesvig og fra Sydslesvigudvalgets midler til projektstøtte.

Det betyder, at Landestheater siden begyndelsen af sæson 2012/13 råder over salen i henhold til en særlig aftale, men at SSF også får mulighed for at benytte en scene i Slesvig med alle de faciliteter et teater nu engang har brug for inklusive mørklægning, som alt for ofte glemmes i de fine nye mødesteder, der bygges.

Faktisk blev det også glemt i Ejderhuset i Bydelsdorf og efterfølgende finansieret af Teater- og Koncertudvalget.

Vi glæder os til at tilbyde forestillinger i Slesvighus igen.

Sydslesvigsk Forening er af Kulturministeriet udpeget til at være medlem af bestyrelsen af Folketeatret, Danmarks førende turneteater. En aftale, der går tilbage til den tid, hvor amterne fandtes, og hvor amterne hver især sendte en repræsentant til bestyrelsen. Flere gange har vi fornemmet, at SSF var ved at glide ud af den ordening, og at det i København nok ikke er så indlysende at forstå SSFs behov for den kontakt og den synlighed det indebærer at være med der.

Derfor besluttede vi i samarbejde med forretningsudvalget at invitere Folketeatrets bestyrelse og ledelse på besøg i Sydslesvig. Det blev et vellykket besøg, og det gjorde et stort indtryk på deltagerne at blive mindet om grænselandets historie og om den dagligdag, vi lever i.

Folketeatret er det teater, der producerer den største andel af de forestillinger, vi ser i Sydslesvig, og kvaliteten har de sidste år været støt stigende.

Det er et teater i fremgang med god økonomi.

FYRTÅRNE

Et af de grænseoverskridende samarbejder, der bl.a. støttes af kulturdialog og som har udviklet sig til lidt af et fyrtårn i vor region, er den dansk/tyske børneteaterfestival. Inden for festivallens rammer er et nyt spændende projekt under planlægning. Et projekt, der fandt sted i september 2012 i form af en teaterkaravane, samt af produktion, visning og offentliggørelse af en LipDub. Det skal være en del af en PR strategi i forbindelse med den dansk/tyske børneteaterfestival i 2013. Med i samarbejdet er Sydslesvigsk For-

ening, Bund Deutscher Nordschleswiger, Kühlhaus og Kulturbüro Flensborg samt Teatret Møllen, Haderslev.

Teatret Møllen arbejder fortsat på at få status som regionsteater samt etablering af fire mindre filialsccener i Sønderjylland og Sydslesvig. Teaterforeningerne inden for Sønderjysk Teatersammenslutning er ikke ubetinget begejstrede for ideen, men er nu blevet enige om at bakke op om projektet med fokus på børneteater.

I SSF er vi medlem af foreningen Danmarks Teaterforeninger (DT), og det er til stor gavn for vores teaterarbejde i Sydslesvig.

Udvalget deltager i de kurser, der tilbydes, og mange praktiske problemer løses med hjælp fra DT. Formanden Lars Salling har en stærk tilknytning til Sydslesvig og deltager gerne i vore årsmøder.

I Sydslesvig kan vi i skrivende stund se frem til, at det store årlige teaterseminar holdes i Campushalle i Flensborg i november 2012 med deltagelse af ca. 500 teaterformidlere og -producenter.

Et stort arrangement som vi glæder os til at være vært for sammen med DT.

SVÆRT AT SIGE FRA

Efter næsten otte år som formand for Teater- og Koncertudvalget må jeg nu meddele, at jeg ikke stiller op til valg på landsmødet i november 2012.

Det har været svært at tage den beslutning, når man som jeg brænder for netop det udvalg. Men der skal nye kræfter til, og jeg kan på det varmeste anbefale den rigdom af oplevelser og fantastiske mennesker man møder på sin vej som formand for udvalget, både fra egne rækker i mindretallet, fra Danmark og fra vore tyske naboer.

Tak til udvalget og medarbejderne og til alle, der knokler for at få kulturen ud i hver en krog af Sydslesvig både som arrangør og som praktiske medarbejdere.

Husk glæden ved netop det arbejde, selv om det kan være op ad bakke. Og glem aldrig at kunsten indtager en fantastisk stor og vigtig rolle i vort liv og samfund – også de steder hvor det kun er få, der møder op.

En kæmpe stor tak til publikum.

Vi ses.

Succes måles ikke kun i deltagerantal

Af formand Ingwer R. Roost

Endnu et år er gået med megen aktivitet på det kulturelle område over alt i Sydslesvig. Der er blevet gjort et stort stykke arbejde i distrikter og amter. Ikke alle arrangementer er blevet lige godt besøgt, og det er beklageligt for dem, som har gjort et stort stykke arbejde for at få dem op at stå. Jeg kan kun opfordre til, at fortsætte arbejdet. Succes måles ikke kun i deltagerantal, men også i, hvad der tages med hjem fra arrangementet.

Der er i 2011 blevet holdt over 50 koncerter og foredrag med støtte fra kulturafdelingen, og de har været besøgt af mere end 5500 personer. En del af arrangementerne er gennemført i samarbejde med SdU, kirken, bibliotekerne og eksterne koncertarrangører.

Uden dem ville vi ikke kunne klare at tilbyde et så alsidigt kulturelt program.

Der skal derfor lyde en stor tak for godt samarbejde til gavn for dansk kultur og foreningernes medlemmer. Jeg vil her ikke komme ind på alle de ting

Treje Danske Skole vandt alle tiders skolekoncert med veloplagte Trio THG på Spil Dansk Dagen sidste år. En god oplevelse for de henvend 100 store som små lyttere. (Fotos: Bjørn Rosenbaum).

SSFs julekoncert med Helene Blum & Harald Haugaard (foto), Silje Hegg (N), Mats Gawell (S), Heidi Nuutilainen (FIN) og Sune Rahbek (DK) i Husum i december 2011 blev et tilløbsstykke. De kan bare det der... (Foto: privat)

som er foregået i Sydslesvig, men der er nogle ting som bør fremhæves.

SPIL DANSK

Vi er i 2011 for første gang blevet en spil dansk-kommune. Det betyder, at der den 27. oktober i fjor, som i store dele af Danmark, blev spillet en masse dansk musik mange steder Sydslesvig. Dagen støttes af KODA og bruges til at bringe danske musikere og dansk musik ud til steder, hvor der normalt ikke kommer levende musik.

En skole vandt en koncert, der var musik på Søndertorv og på Dansk Alderdomshjem i Flensborg samt yderligere 6 steder i landsdelen. Det kan godt være lidt overvældende med så mange arrangementer på en dag, for hvilken koncert skal man gå til.

Med næsten 1000 tilhørere i 2011 var vi også i år med på spil dansk-dagen, og endnu flere skoler og kor var med til at spille og synge.

JAZZ

Med stor glæde konstaterer vi, at vore jazzkoncerter – ikke mindst dem på Flensborghus - er ved at have opbygget en stabil tilhørerskare. Det er ikke kun de kendte orkestre eller populære genre som trækker tilhørere, men vi er nået så langt, at også ukendte musikere kan trække et stabilt publikum. Det må jo betyde, at SSFs jazzkoncerter står for gode oplevelser. En stor tak til Knud Ramm-Mikkelsen. Hans viden om jazzscenen er uvurderlig og er med til at give et alsidigt og spændende program.

FYRTÅRNE

Når man ser tilbage på året som er gået, er der ofte et arrangement som især huskes. I 2011 var det koncerten med Kim Larsen, som trak fuldt hus og gav mange en god oplevelse. Det ville være dejligt, hvis vi hvert år kunne tilbyde en koncert af en sådan kaliber, men de er økonomisk risikable, og vil hvis de slår fejl og ikke sælger billetter, kan det få betydning for vort bredere arbejde. Koncerten med Kim Larsen gik godt, så den har naturligvis givet os mod på at prøve igen. Så lad os se, om der ikke skulle dukke noget op i 2013. Det er en lang proces at få aftaler og ikke mindst tidspunkter i stand med kendte navne.

DANSK-TYSK POETRYSLAM

Som noget nyt har vi med støtte fra EUs kulturbro-midler sammen med Bund Deutscher Nordschleswiger og Kühlhaus i Flensborg været med i et projekt, hvor elever fra skoler nord og syd for grænsen i to dage har deltaget i en poetry slam-workshop med en afsluttende åben poetry slam. Det giver

eleverne en anden tilgang til sprog og kultur, og var en stor succes med ca. 80 workshop-deltagere og 120 til et aftenarrangement. Vi vil prøve, om succesen kan gentages, hvor forhåbentlig flere skoler deltager ved en dansk-tysk poetryslam 2.0.

ØKONOMI OG SAMARBEJDE

Vi klarede at holde budgettet i 2011, men det er svært, når mange arrangementer og ansøgninger fra distrikter og amter kommer i en lind strøm i løbet af året. Så her kommer et ønske. Hvis kulturafdelingen skal hjælpe, så send ansøgninger og ønsker om hjælp til arrangementer så tidligt som muligt. Reglerne for tilskud fra kulturafdelin-

gen er blevet opdateret og ligger hos sekretariaterne.

STOPPER

Jeg er desværre af personlige årsager nødt til at stoppe med mit arbejde i kulturudvalget. Det var ikke min hensigt og ønske, da jeg overtog formandsposten, at det kun skulle være for så kort en periode, men sådan er livet nogle gange.

Der skal fra min side lyde en stor tak til udvalget og kulturafdelingen for godt og inspirerende arbejde.

Vi har nået mange gode resultater i de forløbne år, til gavn for det kulturelle kludetæppe i Sydslesvig.

Koncerten med Ann & Aberne ved SdUs familieaktivitetsdag i Flensborg i februar blev sponsoreret af SSF.

Med fokus på sang og musik

Af formand Gitte Hougaard-Werner

De 88. danske årsmøder fejrede vi fra den 8. til den 10. juni 2012 under mottoet "Sydslesvig – en spændende melodi".

I forlængelse af, at man i 2012 fejrer/fejrede sangens år i Danmark, var vi i udvalget kommet frem til dette motto og ønskede samtidigt at sætte fokus på sang og musik – de sydslesvigske toner, ja alle melodier og fasetter af mindretallet, både mol og dur, de enkelte instrumenter og det store orkester – i overført betydning.

Det skulle både dreje sig om den enkelte, fællesskaberne, men også om mindretallet som helhed og alle vores toner i hverdag og til fest.

Vi synes, at det var et godt motto, som talere og hilsner da også flittigt tog udgangspunkt i.

DEN SYDSLESVIGSKE MELODI

For at understrege årets motto valgte vi i udvalget at udskrive en konkurrence om at skrive og komponere en ny "Sydslesvigsang".

Kravene var enkle: en sangbar melodi med en tekst, der skulle genspejle det danske mindretal og tilknytningen til Danmark, til dansk sprog og kultur. En hyldest til Sydslesvig. Noget af en mundfuld, og vi var også spændte på, om der var mennesker i Sydslesvig – og Danmark – der havde mod og lyst på opgaven. Det var der!

Udvalget modtog i alt 10 sange med nye flotte tekster og meget forskellige, dejlige melodier.

I midten af februar inviterede vi til en åben koncert på Flensborghus, og godt 100 mennesker mødte op for at høre de nye sange.

Da det var tekst og melodi, der skulle bedømmes, var både komponister og tekstforfattere ukendte for alle, også ved selve koncerten, kun kulturkonsulent Boris Erben og undertegnede kendte navnene, men vi var ikke en del af juryen.

Udvalget havde i anledningen sammensat en jury bestående af fhv. formand for Sydslesvigudvalget Kim Andersen, vor generalkonsul Henrik Becker-Christensen, SSFs formand Dieter Paul Küssner, Jørgen Bruun Christensen, 2. næstformand i Grænseforeningen, tidl. formand for Sprogforeningen Signe Andersen, Åse Pejtersen, medlem af SSFs Teater- og Koncertudvalg og Eberhard von Oettingen, skoleleder og medlem af SSFs Kulturudvalg.

Årsmødeudvalget var repræsenteret ved Erik Jensen, Hans Heinrich Johannsen og Christiane Christiansen. En stor og broget jury, så der både var repræsentanter fra Danmark og Sydslesvig - musiksagkyndige og andre med sprog, kultur, politik og historie som baggrund. Det var en stor ære, at samtlige inviterede sagde ja til at komme og påtage sig opgaven, som virkelig ikke var let. Herfra skal der endnu engang lyde en tak til jer alle.

Samtidig skal der lyde en tak til Torsdagskoret under ledelse af Rigmor Eybye, der tog imod udfordringen og havde lært alle de nye sange, der dermed alle blev præsenteret på lige vis og på en flot måde.

Efter at alle sange var sunget udpegede den kompetente jury tre sange til en minislutrunde, hvorefter den endelige vinder skulle bekendtgøres. Det endte dog med to nye sange, da juryen ikke kunne og ville vælge mellem dem. Komponisten var så også den samme til begge sange, så det var måske ikke

En hjertesag

Årsmødesangen

Musik: Bente Stenger
Tekst: Solveig Larsen

$\text{♩} = 88$ Eb Bb/Eb Ab/Eb Eb F Bb

En hjer-te sag, et sin-de lag, et sam-let folk på en her-lig som-mer dag. En

6 Ab Fm Cm Bb Ab Fm

tra - di - tion for - bin - der os med en na - tion. Vi hil - ser mo - der - lan - det

10 Gm Cm Ab Fm Bb Eb

Dan - mark, vi hil - ser mo - der - lan - det Dan - mark!

Detailed description: The image shows a musical score for the song 'En hjertesag'. It consists of three staves of music in a 4/4 time signature. The key signature is B-flat major (three flats). The tempo is marked as quarter note = 88. The score includes lyrics in Danish. Above the first staff, the chords Eb, Bb/Eb, Ab/Eb, Eb, F, and Bb are indicated. Above the second staff, the chords Ab, Fm, Cm, Bb, Ab, and Fm are indicated. Above the third staff, the chords Gm, Cm, Ab, Fm, Bb, and Eb are indicated. The lyrics are: 'En hjer-te sag, et sin-de lag, et sam-let folk på en her-lig som-mer dag. En tra - di - tion for - bin - der os med en na - tion. Vi hil - ser mo - der - lan - det Dan - mark, vi hil - ser mo - der - lan - det Dan - mark!'.

En hjertesag,
et sindelag,
et samlet folk på en herlig sommerdag.
En tradition
forbinder os med en nation.
Vi hilser moderlandet Danmark!

Et grænseland
ved skov og strand,
et mindretal der står sammen om sit land.
Samhørighed
på trods af al forskellighed.
Et land der bygger bro til Danmark!

En skolegang,
en morgensang,
og børnestemmer der har en dejlig klang,
i samlet trop:
"I østen stiger solen op".
Vor sang forbinder os med Danmark!

En fælles røst
i vest og øst,
det danske sprog samler os fra kyst til kyst.
I syd og nord
vi lytter til det danske ord.
Vort sprog forbinder os med Danmark!

En fredens tid,
en sorgløs tid,
men også tider med modgang eller splid.
Hvor uret er,
der kæmper vi for ligeværd
med hjælp fra moderlandet Danmark!

En udstrakt hånd,
et venskabsbånd,
vi møder gæster i fællesskabets ånd.
En festlig dag,
vi samles om den danske sag
og sender hilsener til Danmark!

så sært, selvom de er vidt forskellige. Begge melodier blev komponeret af Bente Stenger fra Frederiksstad.

Vi sluttede aftenen af med at synge vindersangene "En hjertesag" skrevet af Solveig Larsen og "Fra Løven i nord og til Ejderen" skrevet af Alex Carving Ahn og Magnus Werner som fælles-sang.

I ugerne efter blev der lavet et orkesterarrangement og en indspilning af begge sange. Tak til de dygtige musikere Christiane Schmidbauer, Asmus

Winter, Bjarne Stenger-Wulff, Christian Spevak, Niklas Winter, Michael Fecker og Corinna Clausen for sang. Tak til Bente Stenger for et flot stykke orkesterarbejde, til Sascha Urban for alt det tekniske og til Gustav Johannsen-Skolen for lån af aula til optagelserne.

Sangene blev offentliggjort i Flensborg Avis og på SSFs hjemmeside, også som lydfil, der stadig kan høres, hvis man har lyst, og sendt ud som cd til alle skoler, så de kunne øves i ugerne op til årsmøderne.

Vindersangene blev så sunget ved alle årsmødearrangementer rundt om i landsdelen som to af de fællessange, der skulle synges. Det var en kæmpe oplevelse og nogle dejlige sange.

Vi håber, at de er kommet for at bli-

ve, men det er kun et ønske, ikke noget vi bestemmer til de kommende årsmøder, det var kun 2012. Tilbagemeldingerne har været positive, og det er da også dejligt at have et par fællessange, der handler om os selv.

Fra Løven i nord og til Ejderen

♩ = 56 Musik: Bente Stenger
 Tekst: Alex Carving Ahn & Magnus Werner

D G/D D A/D G/D D/F# Bm A D A/D

Syd-sles-vig, du er mit hjer-te i nor-den skabt med en for-tid af tysk og af dansk. Du er den dej-lig-ste

7 D A Bm E E7.5 A G D A Bm/F# G D

plet her på Jor-den; her fø-ler in-gen sig u-den -landsk! Syd-sles-vig, du er min ha-ve så skøn fra Lø-ven i nord og til

13 Em F#m G D/A A7/G D/F# G D/F# Em A D

Ej - de-ren! Syd-sles-vig, du er min ha-ve så skøn fra Lø-ven i nord og til Ej - de - ren!

Sydslesvig, du er mit hjerte i norden,
 skabt med en fortid af tysk og af dansk.
 Du er den dejligste plet her på jorden;
 her føler ingen sig udenlandsk!
*Sydslesvig, du er min have så skøn
 fra Løven i nord og til Ejderen!*

Sydslesvig, du, som har øer og fastland.
 Digerne knejser derude i storm.
 Bølgen slår ind, og det sprøjter med saltvand.
 Blæsten på stranden, den er enorm.
*Sydslesvig, du er min smukkeste kyst,
 det synger fra havet i vest og øst.*

Sydslesvig, du er mit hjem, som er dannet
 af traditioner højt oppe fra Nord:
 Sproget er dansk, men med tysk det blir' blandet,
 sådan som også min mor, hun gjord'.
*Sydslesvig, du er en dyb hjertesag
 så rødt og så hvidt som det danske flag!*

Sydslesvig, du er en fest, som vi fejrer.
 Årsmøde, danskhed i hver lille egn.
 Og når vi kigger til tops, ja så vajer
 Dannebrog både i sol og regn!
*Sydslesvig, du er en sang i mit bryst,
 som høres af alle fra hver en røst!*

Sydslesvig, du er mit liv og min verden.
 Du er en gave med fremtid og fred.
 Skole på dansk og kultur på min færden:
 Sammen i dansksind, det gør mig glad.
*Sydslesvig, du er min have så skøn
 fra Løven i nord og til Ejderen!*

Katrine Hoop og hendes årsmødeplakat 2012. (Foto: SPT)

PLAKATEN

Udover sange og motto skulle vi have designet en flot og spændende plakat, der svarede til årets motto. Årsmødeudvalget opfordrede fhv. Aktivitetshusleder Katrine Hoop til at komme med forskellige bud på årets plakat. Katrine var med på opgaven og efter et fælles møde, hvor vi blev præsenteret for mange forskellige plakater, fandt vi i en god og kreativ samtale frem til det endelige resultat.

Plakaten bød på noder i forskellige farver, fyldt med liv fra forskellige arrangementer, sat ind i nodelinierne som en lille melodi og med g-nøglen, som symbol på vor kulturkreds og livets lyse toner, som Katrine udtrykte det. De rød-hvide årsmødeballoner og Dannebrog kædede plakaten sammen med årsmødearrangementerne.

Vi var stolte af resultatet, og herfra skal der endnu engang lyde en tak til

Katrine for at tage imod opgaven og alligevel være åben overfor alle vore ideer og tanker.

Ved hovedstyrelsesmødet den 20.3.2012 afslørede vi plakaten, der blev vel modtaget af alle tilstedeværende, og det er altid glædeligt.

Til dem, der ikke var vilde med plakaten – hvis der var nogen – kan jeg kun sige, som jeg altid siger: bare roligt, der kommer en ny igen til næste år.

T-SHIRTS

Da vi præsenterede plakaten, overraskede samtlige udvalgsmedlemmer de tilstedeværende med den passende årsmøde-T-shirt, som vi havde på, godt gemt under en trøje indtil selve plakaten var offentliggjort.

Udvalget overvejede længe, om vi skulle få lavet en årsmøde-T-shirt stik imod det, vi havde meldt ud om sidste år, men motivet var så velegnet, at vi simpelthen ikke kunne lade være.

T-shirten kunne bestilles på sekretariatene og blev solgt til en rimelig pris på 8,50 euro. Alle optrædende fra institutioner og foreninger kunne, ved en fælles bestilling, få T-shirten til 2,50 euro, som tak for indsatsen ved et eller flere af de mange årsmødearrangementer.

Den blev velmodtaget og bestilt af en del optrædende og gæster rundt i Sydslesvig. I alt fik vi solgt 1371 eksemplarer.

I udvalget er vi blevet enige om, at vi fremover bestemmer, om vi skal have T-shirts alt efter plakaten, motivet og egnetheden til T-shirttryk.

SKEMAER OG BUDGET

Årsmødeskemaerne plejer vi at sende ud umiddelbart efter landsmødet og offentliggørelsen af årets motto. Det lykkedes af mange årsager ikke i år, blandt andet omstilling af computersystemet og ændringer i skemaet, hvilket resulterede i, at vi var sent ude, beklager!

Heldigvis kommer det ikke bag på distrikterne, at der er årsmøder, så der blev planlagt og ønsket og næsten alle deadlines kunne overholdes alligevel. Vi lover bedring og takker for jeres forståelse.

Det er stadig vigtigt, at ønskeskemaerne kommer tilbage hurtigst muligt, og at der meddeles hvilke aftaler man selv har truffet, så udvalget og embedsværket kan tage højde for det i planlægningen. De endelige kontrakter skal afvikles via sekretariatet mht. kunstnerskat og betaling, ellers er alle selvfølgelig velkomne til at benytte egne ideer og kontakter mht. underholdning og talere. Folketingets medlemmer og ministre inviteres dog via generalsekretæren og fordeles suverænt herfra.

Som bilag til årsmødeskemaerne sendte vi vor inspirationsfolder med. Det er kun ideer til underholdning, mu-

sik og talere, og det er selvfølgelig altid tilladt at komme med andre ønsker.

Forudsætning for, at vi hjælper økonomisk er kun, at formen bevares, dvs. en familiefest uden taler og hjemstavnsange er ikke et årsmøde i traditionel forstand og kan ikke afregnes via årsmødeudvalgets budget. Men det er der jo ikke noget nyt i.

Ligeledes skal jeg endnu en gang pointere, at refusionsønsker, der først kommer efter at årsmøderne er afholdt, ikke kan opfyldes. Hvis det store budget skal holdes bare nogenlunde, er det vigtigt, at vi får en oversigt fra det enkelte møde, med en klar udmelding om hvad mødet koster og hvad vi skal refundere/ overtage af udgifter.

Weekenden koster, men vi får alle meget og mange dejlige møder for pengene.

Et nyt skema, der blev sendt ud, var vort evalueringsskema. Vi tager besvarelserne alvorlige og prøver at forbedre de ting, der ikke har været tilfredshed omkring. Det eneste, vi desværre hverken tager imod ønsker om eller har indflydelse på er vejret, sorry.

Tiden og kommunikationen spiller en stor rolle, derfor er vi også glade for, at vi i hvert fald kan aktualisere vor internetside www.syfo.de under linket årsmøder, så alle kan følge med, også når de trykte programmer er sendt ud. Ellers bestræber vi os på at være hurtigere ude såfremt det kan lade sig gøre.

ÅRSMØDEARRANGEMENTE

Den sydslesvigske melodi spillede ved i alt 42 møder rundt omkring i landsdelen, deraf 16 eftermiddags- og aftenmøder om fredagen, 22 møder om lørdagen og 1 møde om søndagen foruden de 3 friluftsmøder.

Alt i alt har årsmøderne trods regn og kulde samlet 1000-vis af mennesker i løbet af weekenden, der udover at fejre og præge årsmøderne med deres

toner og melodier, har kunnet glæde sig over et flot valgresultat og et forestående regeringsskift med genopretningen af ligestillingen for vore elever. Jeg havde selv i al min letsindighed lovet bedre vejr, når vi nu igen blev 100% værd, men jeg havde ikke taget højde for, at valget af ministerpræsidenten og et dermed officielt regeringsskift først var fastsat til tirsdagen efter årsmøderne, så der er håb for de kommende årsmøder.

I forbindelse med årsmøderne blev der også afholdt en del andre arrangementer.

Der var "New Stars Contest" fredag aften, som SdU og Aktivitetshuset stod for, "Scenen er din" som SdUs ungeudvalg i Lækområdet arrangerede, årsmødehygge og grill flere steder, cykeltur og fodboldlandskampe på storskærm, da det ligeledes var EM-tid med Danmark og Tyskland i en gruppe.

Vært for udstillingen med "årsmødeplakater op gennem tiden" var Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig.

Desuden var der andagter, orgelkoncert og årsmødegudstjenester rundt om i Sydslesvig og hele weekenden sluttede af med den store fælles FDF-march fra Nørreport med efterfølgende koncert på Søndertorv.

DEBATMØDET

Den politiske situation nødvendiggjorde, at SSW måtte afholde et ekstraordinært landsmøde årsmødelørdag fra 9 til 12 for at få stemt om regeringsforslaget – der var fuld opbakning til landdagsgruppen og den fremtidige politik. Tak til alle de deligerede, der både nåede landsmødet og samtidig deltog i et af de utallige eftermiddagsarrangementer lørdag.

Af samme grund måtte det traditionelle debatmødet lørdag formiddag på Flensborghus skubbes til klokken 12 og frem til 13.45. I stedet for en efterfølgende frokost, sådan som vi plejer, blev der forud for debatmødet serveret brunch fra klokken 11. På den måde var det muligt at deltage både i debatmødet og i det yderst vigtige landsmødet.

Mottoet for debatten var "Det danske mindretal set inde- og udefra" og oplægsholderne var SSFs formand Dieter Paul Küssner, der åbnede debattrunden inden Benny Engelbrecht, MF og formand for Sydslesvigudvalget, Finn Slumstrup, formand for Grænseforeningen, Per Gildberg, formand for Dansk Skoleforening for Sydslesvig og Claas-Frederik Johannsen, SSW-U,

Debatmødet på Flensborghus blev skubbet lidt p.g.a. SSWs ekstraordinære landsmøde samme formiddag, men var atter yderst velbesøgt. (Foto: SPT)

fortsatte med deres oplæg. Efter oplæggene var der som sædvanligt mulighed for spørgsmål fra publikum, og der var en god og livlig debat. Generalsekretær Jens A. Christiansen fungerede som ordstyrer.

Det var et spændende, fint og godt besøgt debatmøde med gode oplægsholdere. Det var fine fokuspunkter, alle de mange gæster fik med på vejen inden de mange eftermiddagsmøder gik i gang.

TALERE

Vi havde igen inviteret repræsentanter fra det politiske Danmark, ikke alle kunne komme og vi kunne byde velkommen til færre MFere end ellers, hvilket blandt andet skyldes skattepolitiske diskussioner i København. Alligevel var Folketinget pænt repræsenteret til vores møder rundt omkring i landsdelen og det er glædeligt.

Her skal nævnes Folketingets formand Mogens Lyketteft (S), udenrigsminister Villy Søvndal (SF), børne- og undervisningsminister Christine Antorini (S) og transportminister Henrik Dam Kristensen (S).

Derudover medlemmerne af Sydslesvigudvalget med formanden Benny Engelbrecht (S), Kim Andersen (V), Lotte Rod (RV), Søren Krarup (DF) og Pernille Vigsø Bagge (SF).

Yderligere kunne vi byde velkommen til folketingsmedlemmerne:

Partiformand Pia Kjærsgaard (DF), Martin Henriksen (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Flemming Damgaard Larsen (V), Hans Vestager (RV), Ellen Trane Nørby (V), Lars Chr. Lilleholt (V), Thomas Jensen (S), Edmund Joensen (Færøerne/Sambandspartiet) og fhv.

Udenrigsminister Villy Søvndal (SF) var hovedtaler ved friluftsmødet i Flensborg - her med SSFs byformand Preben K. Mogensen i baggrunden. (Foto: SPT)

minister Torben Rechendorff (KF).

Det er altid rart at hilse på de mange ministre og medlemmer af Folketinget, der har taget sig tid til at være med til vore årsmøder, bakker op omkring det danske mindretal og dermed er en del af den sydslesvigske melodi med jeres politiske taler, hilsner og indsats i København.

Pia Kjærsgaard fra Dansk Folkeparti var taler ved det yderst velbesøgte aftenmøde på Flensborghus. Hun gik rundt og hilste på hver enkelt deltager i salen. (Foto: SPT)

Jeg vil igen benytte min årsberetning til både at takke værterne for at have taget godt imod repræsentanterne fra det politiske Danmark, så de har følt sig velkomne og fået gode oplevelser med tilbage til København. Men jeg er også - igen igen - nødt til at huske på, at uanset hvilken politisk overbevisning den enkelte sidder inde med, inviterer vi alle Folketingets partier og forventer, at der tages pænt imod ude i de mange hjørner af Sydslesvig. Benyt gerne lejligheden til at diskutere eller tag en hyggelig snak hen over kaffekoppen, men alle vore gæster har krav på, at vi, som værter, opfører os ordentligt og er høflige og gæstfrie. Det skylder vi os selv og hinanden og ikke mindst vores gæster.

Ligeledes har vi glædet os over hilser og taler fra generalkonsul Henrik Becker-Christensen, regionsrådsmedlem Jens Møller (Region Syddanmark), Steven Frostdahl fra Svenska Finlands Folkting, overborgmester Simon Faber, næstformand Sebastian Hvid Jedzini fra Radikal Ungdom, kulturudvalgsformand Stephan Kleinschmidt fra Sønderborg, redaktør Karsten Madsen, forstander John Østergaard fra Rinkeby Efterskole, højskoleforstander Mads Rykind-Eriksen fra Rødding, utallige repræsentanter fra Grænseforeningen, Slesvig-Ligaen, Danmarkssamfundet, Friisk Forening og Foreningen Norden. Tusind tak til jer alle.

Fra Sydslesvigs egne rækker kan nævnes SSW-landdagsmedlemmerne Anke Spoorendonk, Flemming Meyer og Lars Harms samt SSW'erne Jonas Knickmeier, Claas-Friedrich Johannsen og Daniel Mühlhausen,

Rektor ved A.P. Møller Skolen Jørgen Köhl, skolelederne Kim Borghus og Christian Schlömer, lektor Maik Lohse, formanden for Sydslesvigs danske Kunstforening Hans Jessen, provst Viggo Jacobsen, pastor Susanne Bramsen Böll, pastor Paul Møller, SSFs formand

Dieter Paul Küssner og SSFs forretningsudvalgsmedlem Steen Schröder, SSF-byformand Preben K. Mogensen, generalsekretær Jens A. Christiansen og mange flere.

Desuden havde vi Sydslesvigske talere, der ikke længere lever i Sydslesvig, men som har et tilknytningsforhold til landsdelen og gerne vil sætte et par ord på, hvad der savnes og hvad man eventuelt er glad for at slippe fra, set udefra og på afstand.

Midt i og en del af mindretallet er vore ungdomstalere, som vi kunne hilse på. Tak til alle, for taler og hilser, og en særlig TAK til alle de unge for deres fine indsats, flotte taler og mod til at gå på talerstolen.

Blandt de tyske gæster til friluftsmøderne skal der nævnes statssekretær/viceminister Heinz Maurus, kredspræsident Albert Pahl, borgmester Uwe Schmitz, formanden for Friesenrat Sektion Nord e.V. Erik Hassold og stedfortrædende borgmester for Slesvig by Frank Neubauer og flere repræsentanter fra byerne rundt omkring kom og hilste fra deres fraktion og tog del i møderne.

AFSLUTNINGSKONCERTERNE

På baggrund af årets motto havde vi i samarbejde med friluftsmødeudvalgene bestemt os for at holde gratis afslutningskoncerter på pladserne efter det officielle program.

Således bød vi på koncerter med Blå Mandag Jazzband, Jordans Drive, Martin Schack Jazzband og Dissing Dissing Las & Dissing.

Koncerterne var rimelig godt besøgt, men vejret var nok skyld i at en del – våde – mennesker valgte at tage hjem og dermed gik de glip af nogle gode og festlige koncerter. Vi vil arbejde videre på ideen om en gratis koncert efter møderne og tilpasse det officielle program, så møderne ikke varer meget

længere end ellers, eventuelt ændrer vi starttidpunkterne for friluftsmøderne, men det er fremtidsmusik og noget vi skal blive enige med friluftsmødeudvalgene om.

PRESSEN

Vi kan igen glæde os over en god mediedækning op til og ved møderne.

Flensborg Avis bød igen på en årsmødeavis til søndagens friluftsmøder og et stort indlæg i mandagsavisen. Samtidigt var det muligt at gå på avisens hjemmeside og med linket "billedhjulet" se billeder fra alle årsmødearrangementer – der er nemlig taget mange flere, end der kan trykkes i avisen. På den måde har man, som læser mulighed for næsten at have været med overalt, set i bakspejlet og på de mange gode billeder.

Sidst men ikke mindst kunne jeg – og alle andre glæde os over en nedtællingskalender på forsiden af Flensborg Avis i de sidste 10 dage inden årsmøderne og et "velkommen til årsmøderne" som startskud på weekendens mange arrangementer. En i mine øjne

god måde at skærpe opmærksomheden og opbygge forventningens glæden på. TAK.

KONTAKT informerede op til årsmøderne om Sydslesvig og dens spændende melodi. Der var interviews med sangskriverne og komponisten til de 2 nye Sydslesvigsange, plakatdesigneren, og Skoleforeningens Underholdningsorkester SKURK, der tog til Odense i dagene op til årsmøderne og gjorde god reklame for den sydslesviske melodi. Der blev berettet om nye årsmødearrangementer og venskabsforbindelser, gjort reklame for de nye afslutningskoncerter, udstillinger og biblioteksforedrag, fortalt om kulturdagene i Harreslev og desuden var midtersiderne en god oversigt over weekendens program, lige til at folde sammen og putte i lommen. Et flot stykke arbejde, en særlig tak for det.

EVALUERINGSMØDET

Den 18.6.2012 indbød vi traditionen tro til vort årlige evalueringsmøde i Hærvejshuset i Skovby. Foruden de nye evalueringskemaer, er det altid rart at

Den tidligere landsregering var repræsenteret ved viceminister, statssekretær Heinz Maurus, som daværende SSW-landdagsmedlem Anke Spoorendonk fik sig en snak med. (Foto: SPT)

møde mange af de aktive og få en god snak; det kan papiret ikke erstatte.

Udvalget takkede for enhver indsats, stor eller lille, både til de mange frivillige rundt om i distrikterne og til sekretariatet og embedsværket.

Udvalget havde i år inviteret amtsstyrelsesmedlem i Husum amt Henry Bohm til at fortælle om årsmødet i Husum, deres planlægning, gennemførelse og evaluering. Vi vil på skift lade en lokal starte med at fortælle mere udførligt fra et møde, inden vi går i dialog med alle, får mange gode tilbagemeldinger og konstruktive tilskyndelser. Disse beretninger og forskellige erfaringer kan gavne os alle og udvalgets fremtidige arbejde. Stikord som oplysning både nord og syd for grænsen; for lange hilsner og taler, som ingen lytter til; ressourcer; kommunikation mellem foreninger og institutioner både lokalt og overordnet og fremmødet ved de store friluftsmøder blev flittigt diskuteret.

Der er stadig et ønske om, at tingene falder hurtigere på plads, så programmet for de enkelte møder kunne lægges tidligere; vi prøver at finde en løsning på problemet, men synes allerede, at hjemmesiden er til stor hjælp. I problem- eller hastetilfælde er det heldigvis stadig muligt at tage telefonen og få en hurtig afklaring frem for at sende en mail.

Et af dagsordenens punkter var mottoet for årsmøderne 2013, der holdes i weekenden den 7. – 9. juni.

ÅRSMØDERNE 2013

Uden at ødelægge vores årsmødeskelet, det, der udgør årsmøderne og er historien bag, er vi klar over, at der skal fornyelse til, hvis vi vil have fat i de kommende generationer af unge og unge familier og årsmødetraditionen skal leve videre, så vi om nogle år kan fejre 100 års jubilæum.

Derfor vil vi først og fremmest gerne i dialog med de unge, eleverne på vore skoler og mindretallets fremtid. Hvordan holder vi kontakten til de unge, hvad har de med i deres rygsæk og hvordan hjælper vi dem med at skabe en mindretalsidentitet – der holder ud over studentereksamen/ endt skolegang. Hvordan det i praksis kommer til at løbe stablen, er vi i gang med at planlægge og har søgt kontakten til Skoleforeningen.

En anden ting vi gerne vil lukke lidt op for er mødet med de officielle gæster, hvor spørgsmålet blandt andet er i hvor vidt talerne skal have mindre talletid, men mere debattid efterfølgende, for at skabe mere opmærksomhed omkring det talte ord – tidligere end når talen bliver trykt i Flensborg Avis – det er noget vi altså beskæftiger os med i fremtiden, samt hvordan vi får de lokale deltagere fra fredags- og lørdagsmøderne til at tage til det respektive friluftsmøde om søndagen; her halter det også lidt. Skal møderne starte tidligere, skal der mere oplysning til og skal vi fortsætte med afslutningskoncerterne ved friluftsmøderne?

Hvordan kan vi modernisere årsmøderne uden at forkaste vort traditionelle fundament, blot for at tydeliggøre os og møderne mere, følge med tiden, både i og med medierne og til selve møderne. Det gælder både indadtil og udadtil – mere oplysningsarbejde – for det er ikke længere en selvfølge at dukke op til et årsmødearrangement, vedkommenhed, dynamik og lysten hos alle til at komme og overvære og tage del i denne pragtfulde weekend én gang om året. Årsmøder ingen vil gå glip af, hverken vore egne eller vore venner nord og syd for grænsen. Det gælder også medierne.

Som I kan se, er der meget at tage fat på i de kommende års udvalgsar-

Også børnekorets optræden drukkede i regn i år.

bejde og måske kan jeg allerede fortælle mere og bekendtgøre det nye motto til landsmødet i november.

ET PAR AFSLUTTENDE ORD

Årsmøderne 2012 blev en spændende melodi, som vi spiller videre på i fremtiden. Mange flittige hænder har været på spil, så vi igen kunne afholde vor store fælles fest, som samtidigt er og forbliver et kulturpolitisk statement, altså vort "grundlovsmøde" med talere, fællessang og underholdning – alt sammen med Dannebrog i spidsen.

Det har været flotte, godt nok til dels våde møder under et, efter vor mening, rigtig fint motto, en weekend vi alle kan være bekendt og stolte af. Jeg håber, at vore mange gæster har fået gode oplevelser med hjem og måske har lyst til at synge med på den daglige melodi i Sydslesvig.

Derfor skal der afslutningsvis lyde en TAK til alle, der har været med til at gøre årsmøderne til en fantastisk weekend, med gode og festlige oplevelser med gæster, venner og familie.

TAK til hele embedsværket, der har gjort et stort stykke arbejde både før, i selve weekenden og efter årsmødernes afslutning. Det har ikke altid været let, og få har skullet ordne meget, men alligevel lykkedes alt til sidst.

Og en hjertelig tak til årsmødeudvalget, et dejligt udvalg med en god blanding af fantastiske personligheder, der arbejder i en god stemning og med lysten til det store frivillige arbejde – og jeg er stolt af, at kunne meddele, at alle udvalgsmedlemmer genopstiller til landsmødet i november og har mod på endnu et par omgange årsmøder, men hvis der selvfølgelig er andre, der har lyst til at gå i gang med opgaven, er de velkomne til at stille op.

Dermed skal min beretning for i år være afsluttet, og den er da også blevet alt alt for lang, men så begrænser jeg min mundtlige beretning på landsmødet – det lover jeg i det mindste at bestræbe mig på.

Jeg takker for tilliden, hjælpen og opmærksomheden og slutter denne beretning med et "på gensyn 2013" til årsmøder, ingen vil gå glip af.

Ingen nævneværdige problemer

Af formand Leif Volck Madsen

Året er gået godt i det humanitære udvalg. Vi har ikke haft nævneværdige problemer at slås med, og der har jævnt hen været god tilslutning til arrangementerne.

Vi sørger så vidt muligt for, at vi altid har en rimelig deltagerbetaling ved de arrangementer, der er dyre at afvikle, så vi altså ikke nøjes med at give penge ud, men også sørger for, at der

kommer lidt penge den anden vej.

Og så tillader vi os at gå ud fra, at så længe bogholderiet ikke larmer op, når vi kommer med vore regninger, så må det være, fordi vi har holdt os inden for rammerne af det acceptable.

ÆLDREKLUBBERNE

Om ældreklubberne rundt om i Sydslesvig er der det at sige, at de fleste af dem støt og roligt arbejder videre i det

De fleste ældreklubber er selvhjulpne: Aktiv Café Kejtum klarer det hele selv - her et foto fra en udflugt til Svendborg, hvor man også tog en tur med veteranskibet "Helge". (Foto: privat)

tempo, de har fundet ud af passer godt til deres behov.

Der er store klubber, der mødes stort set hver uge eller i hvert fald hver 14. dag. De har program til hvert eneste møde; der er godt fremmøde, fordi de bor med en rimelig kort afstand til hinanden, så de let kan komme sammen.

Andre steder bor vore ældre medlemmer imidlertid mere spredt, og så er mødefrekvensen naturligvis heller ikke så høj.

I sidste års beretning afstod vi fra at sige præcist, hvor mange klubber vi havde på det tidspunkt, men det blev dog antydnet, at det nok var nogenlunde det samme antal som året før.

Nu kan vi se, at vi nok må notere en mærkbar nedgang i klubbernes antal.

Det skyldes nok først og fremmest, at de, der i deres yngre dage var vant til at søge fællesskab i alle mulige former for foreningsliv, er ved at være borte, og de generationer, der nu træder ind i pensionisternes rækker, har ganske andre vaner, grundet på at de i mange år har haft ganske andre sociale og arbejdsmæssige forhold at fungere under.

Livsmønsteret har simpelthen ændret sig gennemgribende, efterhånden som efterkrigstidens velfærdssamfund er slået igennem.

Ellen Steen, der i november 2011 lukkede og slukkede i en af de ældste klubber i Flensborg, Sonja Lehfelt-klubben, fortalte til en journalist i sensommeren 2011:

”Da jeg overtog klubben for 16 år siden, var der 40, der jævnligt mødtes, og i dag er der kun ganske få tilbage. Mange er døde, andre er flyttet bort, og andre er blevet så skrøbelige, at de ikke længere går mere ud end højst nødvendigt. Og ingen behøver jo at slås med kedsomhed derhjemme, for fjernsynet underholder jo døgnet rundt, hvis det er det, man ønsker.”

Et par måneder senere blev klubben nedlagt; nu skal det retfærdigvis også siges, at der var opstået bygningsmæssige problemer med mødestedet. De få, der var tilbage, kunne uden problemer overflyttes til naboklubben Skt. Jørgen.

Det ser således ud til, at antallet af velfungerende klubber er kommet ned på nogle og 30, hvor vi for to år siden havde 45.

Det er der nok ikke så meget at gøre ved. Er der ikke brug for klubberne mere, så må vi tage det til efterretning og se, om det er noget helt andet, vi skal til at gøre fremover.

MEDARBEJDERUDFLUGTEN

Den årlige medarbejderudflugt, som det humanitære udvalg normalt indbyder til sidst på sommeren, havde rekordstor tilslutning.

Denne tur skal ses som udvalgets tak til de mange frivillige, der året rundt tager ansvar for, at klubberne mødes, sørger for program og laver kaffe m.m.

Turen i august 2011 gik til Sønderborg, først til et besøg på Sønderborg Slot, dernæst til kaffe og rundvisning på Alsion og endelig til middag på Vemmingbund badehotel.

En rigtig god tur, som alle var glade for og satte pris på.

AMTSFESTERNE

De 3 fester, som amterne indbyder til, sædvanligvis i oktober, og som er organiserede af konsulenterne og sekretariaterne, er veltilrettelagte og efter deltagerantallet at dømme også populære.

Et tilbagevendende ”problem” forekommer underholdningen dog at være. Mange af de små grupper, bestående af 1 eller 2 personer, der i Danmark tilbyder underholdning med sang og musik ved tilsvarende arrangementer,

kan simpelthen ikke bruges hos os.

Ikke i Flensborg og da slet ikke læn- gere sydpå, hvor vore medlemmer hverken er fortrolige med gamle dan- ske revyviser eller med giro 413s udø- delige repertoire.

Amatørgrupperne er udmærkede, men de professionelle en-mands- el- ler to-mandshære er som oftest direkte pinlige.

Sidste år efterlyste vi aktiviteter i amterne på vestkysten; nu er de kom- met med, og det er fint. Tre fine tilbud i 2012 – det er virkelig godt.

ÅRSPROGRAMMET

To gange om året udsender det huma- nitære udvalg sin folder med det sam- lede program til samtlige SSF+60-med- lemmer.

Det er en dyr fornøjelse, men vi får mange tilkendegivelser af, at folderen bliver nærlæst, og at der ud fra den bli- ver sat krydser i kalenderen.

Efter sommerferien 2011 begyndte vi med turen til Sild. Med bussen på toget over dæmningen først sydpå til Hørnum, hvor man indtog et Fischbröt- chen, så nordpå igen via Kejtum, hvor vi så de danske lokaliteter dér og fik en god kop kaffe af de aktive og gæstfrie SSF-folk, samtidig med at vi hørte om deres liv og færden. Så videre op til List, hvorfra vi - efter middag for egen regning hos Gosch - returnerede til Flensborg via Rømø.

På denne tur samt på forårets tilsva- rende tur var Günther Prieß en fortræf- felig og kyndig guide.

Ligeledes i september var der fore- drag på Flensborghus ved Jógvan Isaksen om færøsk litteratur. Det var i samarbejde med Nordisk Informations- kontor.

Sidst i september hørte vi Agner Frandsen fra Ribe fortælle om og vise

billeder fra en rejse på Færøerne sam- men med maleren Sven Havsteen-Mik- kelsen.

I oktober fulgte vi med Karl Kring til den modsatte ende af verden – på en flot rejse til Argentina.

I november fortalte Karin Knudsen fra Humble om bestræbelserne på at redde hvad reddes kan i den gamle danske koloni Trankebar på Indiens kyst, og så sluttede vi efteråret af med adventshygge en eftermiddag i decem- ber, tilrettelagt af Roland von Oettingen sammen med nogle unge TenSingere og Thomas Hougesen fra Menighe- dernes Børne- og Ungdomsarbejde (MBU).

2012 tog vi hul på i januar med et besøg af fhv. kirkeminister Torben Re- chendorff, der muntert og med både al- vor og lune fortalte om sit politiske liv, om sit liv som præstemand og om sit mangeårige engagement i Sydslesvig. Det var ikke kedeligt at høre på.

I februar fulgte et foredrag ved for- fatteren Egon Clausen, som på cen- tralbiblioteket – det sted vi tyr til, når Flensborghus er optaget – fortalte om sin opvækst i sit missionske Vestjyl- land. Det spændende var, at han på samme tid både tog afstand fra det og vedkendte sig sin gæld til det.

I marts stod der noget Carl Nielsen, lidt mere Holberg, men mest tre dyg- tige skuespilleres respektløse omgang med det nationale arvesølv Maskerade. Det var en forrygende morsom forestil- ling, som kulturafdelingen havde skaf- fet til veje.

Ligeledes i marts viste Torben Kvist, vor lokale globetrotter, billeder fra en rejse til Yemen, som blev foretaget på et tidspunkt, hvor det endnu var no- genlunde fredeligt at rejse i 'det lykke-

lige Arabien' – den tid er jo forbi.

I april indbød vi til et besøg på Akademie Sankelmark. Efter et overdådigt kaffebord fortalte stedets unge direktør Chr. Pletzing med lune om akademiets historie og om dets nuværende aktiviteter. Et morsomt besøg, som mange var glade for, da de faktisk aldrig havde været inden for dørene på dette sted, som vi jo har et lidt ambivalent forhold til.

I maj sluttede Wilhelm Klüver så foredragssæsonen af med en fortælletime primært om sit liv i skolens tjeneste, men også om noget af det, der fulgte af engagementet i SSW.

I juni gik turen til Esbjerg. Også denne gang med en stopfyldt bus via Tørskind grusgrav med bl.a. Robert Jacobsens store jernskulpturer, til Esbjerg UC Syd med Esbjerg-evangeliet, det kæmpestore vægmaleri, til Hjerting kirke med den enestående udsmykning, til skulpturerne Menneske ved Havet og retur til Flensborg via Agerskov kro. Denne tur blev gentaget på året.

HØJSKOLEN

Vore højskoleophold er virkelig blevet en populær sag.

For 6. år i træk indbød det humanitære udvalg til en uge i april på en højskole. Udvalget gør sig hvert år store anstrengelser for via fonde at finde midler, så vi bliver i stand til at finansiere et generelt nedslag i forhold til den danske pris, samt også at kunne yde et ekstra tilskud i særlige tilfælde. Det er indtil videre lykkedes over al forventning, og vi håber selvfølgelig, at vil kunne blive ved med at finde fonde, der synes, at det er en god idé at støtte sådanne højskole-ophold.

Opholdet i år var henlagt til Rude Strand Seniorhøjskole, og her stemte det hele: Programmet var spændende, atmosfæren på højskolen god, nærmest hjertelig, maden fremragende og

værelserne veludrustede og behagelige. Det kunne simpelthen ikke være bedre, og Højskolen Marielyst på Falster har lovet, at de vil forsøge at gøre det lige så godt for os næste år.

VÆRESTEDET

Værestedet på Flensborghus fungerer stadig uden nogen decideret leder; de omkring 20 brugere skiftes til at sørge for kaffe m.v. til hinanden; og det går godt, og de har det rigtig hyggeligt, men det er altid svært for nytilkomne at finde sig til rette blandt disse kort- og billardspillende mennesker. En billardspiller mere kan der altid blive plads til, men det er straks vanskelige ved kortbordene.

Fra udvalget kigger vi ned til dem i ny og næ om tirsdagen, når de samles, men alt er altid under kontrol, og Meike i køkkenet er altid en stor hjælp for dem.

PENSIONISTGYMNASTIKKEN

Edel Linke passer fortsat sine gymnastikhold og måtte endda udvide sit forårshold med yderligere 10 timer.

Dejligt at interessen stadig er lige stor for at få rørt de til tiden lidt rustne led.

SENIORDANSEN

Signe Andersen kan heller ikke klage over manglende tilslutning til seniordansen. Der er til tider så mange dansere på gulvet, at man er glad for, at der er højt til loftet i salen på Flensborghus, da luftfugtigheden ellers ville nærme sig mætningspunktet.

VANDRINGER I GRÆNSELANDET

...foregår både nord og syd for grænsen, og de bliver afviklet med mellem 20 og 25 deltagere næsten hver gang.

Mindst 8 ture om året bliver det til i et adstadigt tempo; mellem 5 og 8 km er distancen normalt, så det er ture, de

fleste uden problemer kan klare.

Da vi efter sommerferien indbød til en smuk tur omkring Lindånæs ved Slien, var det faktisk lidt af et jubilæum, idet det var den 50. tur, som Torben Kvist har tilrettelagt i det humanitære udvalgs regi.

VOKSENUUNDERVISNINGEN.

Her har Kirsten Jensen i flere år tilbudt undervisning i russisk for pensionister. En del har været med fra begyndelsen, og holdet er avanceret til fortsætterhold, som trøstigt går videre i den nye sæson.

Er der interesse for det, vil Kirsten Jensen gerne starte et nyt begynderhold.

Ligeledes i voksenundervisningens regi er der to hold Aktive Pensionister, der kører med et kursusforløb på 10 x 2 timer hvert halve år. Det er især arbejdet med kultur og samfundsforhold, der optager disse hold, som ledes af Eva Schröder og Leif Volck Madsen

Der er p.t. ventelister til begge hold, men kommer der tilstrækkeligt mange

på denne liste, vil vi forsøge at oprette et yderligere hold.

STØTTEKREDSEN

Endelig skal nævnes støttekredsen ved Dansk Ældrecenter/ Dansk Alderdomshjem i Nerongsallé i Flensborg.

Det er denne gruppe mennesker, der møder op på centret og giver et nap med i utallige sammenhænge, så beboerne oplever, at der er nogle, der har tid til at snakke og hygge; desuden hjælper de til ved arrangementer og tager sig af mange af de ting, der kan være med til at sætte lidt kulør på tilværelsen for centrets beboere.

Det er Kæthe Kühl, der sammen med centerledelsen tilrettelægger dette arbejde, som i høj grad værdsættes af både beboere og personale.

En stor tak til udvalgets medlemmer for godt og inspirerende samarbejde og især tak til udvalgets sekretær Helga Dittrich på Bysekretariatet, der med stor tålmodighed tager sig af alt det grove.

Året der gik

Af formand Erik Fredens

I det forløbne år har vi desværre måttet tage afsked med vort medlem Kim Olesen, der ikke så sig i stand til at fortsætte i udvalget.

Følgende forhold har især haft vor opmærksomhed:

KUNSTKØB

2011 arrangerede vi en fotoudstilling på generalsekretariatet med fotografier af vilde dyr i Afrika. Billeder taget af Herdis Halvas-Nielsen efter hendes mange besøg på kontinentet. Vi har efterfølgende bestilt seks udvalgte og rigtig flotte dyrefotoer. De står i depotet og venter, indrammede og bag glas, klar til at blive udstillet. De vil egne sig til at hænge samlet på en skole.

Vi har derfor kontaktet skoleforeningen for at høre, hvorvidt man her kunne komme i tanke om en velegnet væg et eller andet sted, men andre er naturligvis også velkomne til at låne billederne.

Vi har desuden bestilt to naturfotografier på den udstilling, der netop er afsluttet på generalsekretariatet med Thomas Wiltrup.

Endvidere har vi anskaffet 35 alu-billedrammer til vor udstillingsvirksomhed fremover, så vi derved sikrer og beskytter værkerne samt giver udstillingen et ensartet præg.

UDSTILLINGSVIRKSOMHED

Vi har sporet stor interesse for den fine samling, vi modtog efter Sophie B. Jensen. Således har vi udlånt seks værker til Skovlund Forsamlingshus, syv til Duborg-Skolen og 18 til Mikkelberg i forbindelse med sommerud-

stillingen på kunstcentret der. Vi har desuden udlånt billeder til Langbjerg Forsamlingshus, Aktivitetshuset, Hanved Danske Skole og det nye kulturhus i List på Sild.

Vi sporer en stigende interesse for vor samling, ligesom vi glæder os over, at der er flere end tidligere, der henvender sig til os. Dette skyldes måske den positive effekt af, at vi sidste år fik samlingen lagt ud på nettet.

VANDREUDSTILLINGEN

Vor vandrestilling med årsmødeplakater fra 1952 til i dag, der sidste år hængte på Uffe-Skolen i Tønning, kom i år til at hænge flot på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig; og den er ajourført, så også plakaten fra 2012 er med. Den nye skoleleder på stedet beklagede sig, da hun erfarede, at hun ikke måtte beholde billederne; hun var nemlig begejstret for dem, men de er altså kun til låns, og ellers ville det jo heller ikke være en vandrestilling. Men flot er de hængt op på skolens vægge, hvor mange, både børn og voksne, færdes i dagligdagen, og så må man glæde sig over denne lille visualiserede lokalhistorie gennem det år, man har dem. De skal naturligvis videre, så andre også får dem at se.

JULEMÆRKET

Julemærket 2011 var tegnet af Karina Helledie Vandkrog fra Skovlund et festligt og levende ark - klare farver og store smil i figureernes ansigter.

Desværre er smilet knap så stort, når det gælder salget af mærkerne. Sidste år solgtes ca. 2000 ark, året før ca. 2100, mens der i 2009 solgtes næsten 3000 ark. Det er en bekymrende ned-

JUL I SYDSLESVIG 2012

Julemærkesalgets overskud anvendes til Sydslesvigsk Forenings humanitære arbejde i landsdelen.
Julekrybber fra hele verden. Jørgen Holms samling. Fotograf: Uwe Oldag.

Jul i Sydslesvig 2012; julemærkerne viser eksponater fra den samling julekrybber fra hele verden, som pastor Jørgen Holm, Læk, har oparbejdet igennem årtier, fotograferet af udvalgsmedlem Uwe Oldag, Husum. Overskuddet fra salget anvender Sydslesvigsk Forening til humanitært arbejde i landsdelen.

gang, som næppe grunder sig i verdenskrisen, da et ark kun koster 4 euro.

Mere opmærksomhed, mere reklame vil helt sikkert kunne vende salgstatellene, for også et julemærke er en vare, der ligesom alle andre varer kun omsættes ved opmærksom. Som bekendt kommer intet af intet bortset fra lommeuld. Og julemærket skulle jo nødig blive en lommesmerte i stedet for en indtægt til gavn og glæde for det kulturelle arbejde.

Det bør da være obligatorisk at anvende julemærker på al post indenfor skoleforeningen, SSF og SSW, Flensborg Avis og mange andre steder hvert år i december.

KUNSTNERKORTET

Vi tog kontakt til kunstneren Hans J.

Clausen, der har skænket malerier til den nyrenoverede lejrskole i Vesterled. Han var velvillig og udlånte billedet, der bærer titlen "Foss," til at pryde kortet.

Motivet er fra Island, og det indgår i en serie billeder med temaet vand, som senere er suppleret med vandbilleder fra hele Norden samt Tyskland og Bosporus.

Hans J. Clausen er fra årgang 1950, opvokset i Slesvig med skolegang på Ansgar-Skolen og Hiort Lorenzen-Skolen. Han er medlem af Billedkunstneres Forbund, og bor i dag i Århus.

FOTOUdstILLING PÅ FLENSBORGHUS

I maj havde vi fernisering på årsmødeudstillingen på generalsekretariatets gang på Flensborghus. En fotoudstil-

ling – endnu en gang, kan man med rette sige, men med en imponerende helhedsvirkning. Der var desværre ikke mødt ret mange op til åbningen, og de gik glip af en flot præsentation af en udstilling, der er båret af et stærkt engagement i mediet samt en stor personlighed i udtrykket.

Det drejer sig om Thomas Wiltrup, der er lærer på Jens Jessen-Skolen og et kendt ansigt i Flensborg Avis. Han fortalte om bevæggrunden bag sine billeder og læste digte op, han havde knyttet til hvert enkelt værk. I udstillin-

gen kunne man læse digtene og studere fotografierne, der hang ved siden af hinanden. Udstillingen varede til oktober.

TAK

Til slut en tak for det gode samarbejde i udvalget og specielt til Kim Olesen, der nu forlader os, samt til Lisbeth Kochanski fra copy- og layoutafdelingen som har et fast greb i tømmerne, når det gælder alle de praktiske forhold i dagligdagen.

Julemærket 2011 var tegnet af Karina Helledie Vandkrog. Hun kalder figurerne for Go'dawlinger, for det er sådan en god jysk måde at møde hinanden på: Go'daw er sådan en god jysk måde at møde hinanden på, og en "ling" er en lille finurlig en, siger hun. Glade og finurlige ser de da også ud, alle de sære små væsner, som de står der og tripper på den gyldne baggrund omgivet af julehjerter og flag. Karina Helledie Vandkrog (39) stammer fra Hirtshals i Nordjylland, er autodidakt indenfor maleri og uddannet pædagog, bor i Skovlund, hvor hun nyder livet sammen med sin familie, sine katte og sine malerier.

Masser af besøgende og elektronik

Af museumsinspektør Nis Hardt

På Danevirke museum kan vi se tilbage på et godt og velbesøgt år, idet godt og vel 18.000 besøgende har besøgt museets udstillinger og forskellige arrangementer.

Nyhederne om udgravningerne af "Porten til Norden" i Danevirkes hovedvold lige overfor museet tiltrækker mange besøgende, der ønsker at få de nyeste oplysninger om udforskningen af det gamle fæstningsværk ved selv-syn. De udgravede murender er for tiden pakket ind, imens mulighederne for at vise porten i en eventuel museal præsentation bliver undersøgt. En anden mulighed er at jordvoldene over murenderne genskabes med en markering af den gamle gennemgang.

Under alle omstændigheder forudsætter begge løsninger fortsatte udgravninger, som det arkæologiske landskontor har planlagt til næste sæson. Vi væbner os med tålmod. Under alle omstændigheder bliver "Porten til Norden" endnu en perle i museets formidling fremover.

APPs

Mindretalsudstillingen på første sal "Dansk i Sydslesvig" er kommet plads og et længe næret ønske om en museal udstilling, der viser og fortæller historien om danskheden og det danske arbejde i Sydslesvig er kommet på plads og nyder publikums bevågenhed.

Sydslesvigudvalget har givet en rundhåndet bevilling til at udarbejde en digital formidling af udstillingen, der foregår i samarbejde med specialister og studerende fra Århus Universitet, ligesom der i udviklingsfasen er

blevet inddraget brugere - herunder elever fra en af A.P. Møller Skolens profilklasser.

Projektet tager udgangspunkt i udstillingens nuværende formidling og udnytte de nye tekniske muligheder til at skabe nye formidlingslag og øget inddragelse i udstillingens tema om at være dansk i Sydslesvig. Resultater er bl.a. et program til mobiltelefoner og I-pads.

Nu kan de besøgende se videoklip om genstande eller begivenheder. Hør lydclip fra historiske begivenheder m.m.

Hertil kommer udarbejdelsen af et program til integration til sociale medieplatforme som Facebook, Twitter m.v. Målet er, at museumsgæsterne gennem museets egen digitale platform kan hente informationer og interagere med museumsformidlingen på den digitale platform - også længe efter museumsbesøget er tilendebragt.

Sydslesvigudvalget blev behørigt informeret over "slagets gang", da de besøgte mindretallet i juli. Nu er de første 3 I-pads med en dansk version blevet etableret og prøvekøres i udstillingen, og den tyske version er på trapperne.

DANEVIRKES KANONER

Lørdag den 2. juni holdt Den Slesvigske Vognsamlings Venner åbent hus i Haderslev. Arrangementet handlede for en stor del om overdragelsen af en kanonlavet med forstilling, system Fibiger 1834, til Danevirke. I løbet af de sidste 3 år har de frivillige på vognsamlingen arbejdet akribisk med at færdiggøre kanonvognen efter omtegninger af gamle planer. Nu var det så vidt. Danevirke museumsinspektør fik overdraget kanonen og blev af ud-

2. juni viste Slesvigske Vognsamlings Venner i Haderslev den kanon frem, der skal stå på Danevirke; senere på året afleverede de den. Det er samme type som den her viste på Dybbøl. (Foto: Dybbølcentret)

rustet med ladestok og kugler. Herefter kørtes den komplette kanon med firspand à la Daumont, dvs. med ryttere i stedet for kusk og ledsaget af sortkrutskytter i uniformer fra 1864 gennem Haderslev. Vognsamlingens gæster dannede en lang hale som bagtrop bag kanonen. Intet under, at optoget vakte

stor beundring i byen, der netop var i gang med at afholde Hertug Hans-dagene.

Kanonen ankommer fredag den 14. september i Danevirke og bliver i første omgang udstillet i vort udhus, indtil den i løbet af næste år skal gøre tjeneste på den gamle danske skanse 14 i vor arkæologiske park.

INTERNATIONAL IJGD-UNGDOMSLEJR

I juli var der rigtig meget liv og glade dage på Danevirke. Ud over de særdeles mange interesserede besøgende, vi har talt næsten 3.000, boede og arbejdede der en gruppe unge på 16-24 år fra "Internationaler Jugendgemeinschaftsdienst – IJGD" på museet.

De 16 unge var fra 8 forskellige lande spændende fra Østasien over Syd-europa til Nordvesteuropa.

Ungdomslejren på Danevirke blev til på initiativ af det Arkæologiske Landskontor og Danevirke Museum og blev bakket op af en lang række institutio-

16 unge fra hele verden sammen med museumsinspektør Nis Hardt (bagest t.v.), Matthias Maluck (bagest i m.) fra Arkæologisk Landskontor og Werner Groow (bagest midt imellem de to nævnte) fra Slesvig-Flensborg amt. Lejrchef Denic ses som nr. 8 f.h. (Foto: SPT)

ner og myndigheder.

Det tyske forbundsværns lokalfor-svar stillede store telte og feltsejle til rådighed, Slesvig-Flensborg Amt stillede grej og minibus til rådighed, vort lokale SSF-distrikt lagde køkken og opholdsrum til. Mad sørgede de unge selv for, ligesom de hver for sig har betalt en overkommelig egenandel i transporten til og fra Danevirke.

Hovedlæsset rent økonomisk trak delstaten Slesvig-Holsten via projektet "Investitionsprogramm Kulturelles Erbe". Desuden var der stor hjælp at hente ved både Amt Haddeby og Dannevirke kommune, der ydede rundhåndede tilskud til de unges kulturprogram, ligesom kommunen var vært ved flere arrangementer. Ungdomslejren varede 3 uger fra den 21. juli og frem til den 11. august.

I den periode har de unge sat skanse 14 og en række veje og stier i stand, samtidig med at de også vil have stiftet bekendskab til grænselandet, det moderne Tyskland og selvfølgelig også til mindretallet.

De oplevede på udflugter i området og til Danmark gennem selvsyn, hvordan hverdagen former sig her, og de fik en masse at vide om mindesmærker og mindesmærkepleje lokalt, bl.a. bestræbelserne på at få Danevirke og Hedeby anerkendt som Unesco-verdenskulturarv.

IJGD- lejrene dækker hele spektret: politik, kultur, medier og andet - sammenfattet under overbegrebet politisk-demokratisk dannelse, kulturel indlæring og praktisk-interkulturelt samvirke.

Gennem opholdet i IJGD-lejrene tager de unge erfaringer med hjem, der holder hele livet - ikke mindst om de ret så mange sprog, der tales i vort grænseland.

Arrangørerne har kun lovord til overs for det fine og gnidningsløse samarbejde omkring ungdomslejr-projektet, der måske kan udvikle sig til at blive tilbagevendende begivenhed på Danevirke og i Hedeby.

PRAKTIKANT

I maj og juni var Elgin Windmüller på 23 år fra universitetet i Kiel, hvor hun læser tysk og skandinaviske sprog, på museet som praktikant. Her fik hun behørigt indblik i museets og museumsinspektørens faglige hverdag. Praktikummeret er en brik i hendes uddannelsesforløb. Hun blev slæbt med til møder og samtaler både nord og syd for grænsen. Hun så en række museale og kulturelle institutioner i det grænseoverskridende museumslandskab, som Danevirke Museum er en del af. Hun er rigtig dygtig og var også til stor hjælp i forbindelse med at organisere ungdomslejren, som valgte at deltage en uge i.

OLDGRANSKERNES SELSKAB

Den 30. august fik museet besøg af det internationale borgforskerforum Chateau Gaillard.

Selvskabet Chateau Gaillard blev stiftet i 1960 af en forsamling af fremtrædende, europæiske borgforskere, historikere og arkæologer, der mødtes i Les Andelys tæt ved ruinerne af Richard Løvehjertes borg fra ca. 1200, Chateau Gaillard i Normandiet. Lige siden har der hvert år været afholdt møder på skift i de forskellige medlemslande, som omfatter Frankrig, Storbritannien, Irland, Schweiz, Østrig, Holland, Belgien, Luxemborg, Tyskland og Danmark.

Formålet med konferencen er gennem studiet af borge og fæstningsværker og deres rolle i samfundet at nå til en større forståelse af middelalderens samfund, og at belyse ligheder og forskelle mellem udviklingen i Europas forskellige egne med hovedvægt på Nord- og Vesteuropa.

I dette års konference, der fandt sted i Aabenraa, deltog ca. 80 deltagere fra 17 forskellige nationer for at se på en lang række fæstningsværker på begge sider af grænsen. I sliområdet gik turen

til Gottorp, Hedeby og til Danevirke, hvor museumsinspektøren gjorde rede for det største fæstningsværk i Skandinavien, Valdemarsmuren og "Porten til Skandinavien" i den gevaldige kampestensmur fra 737.

MANGE ANDRE GÆSTER

Bare for at nævne nogle af vore andre gæster i flæng.

Danmarks Ambassadør i Berlin, Per Poulsen Hansen med frue kiggede forbi, da de i slutningen af januar besøgte Sydslesvig. Ambassadøren havde rosende ord tilovers for museet og takkede for en interessant rundvisning på Danevirke og i mindretalsudstillingen, der ifølge ambassadøren udmærker sig ved både overskuelighed, bredde og koncentration og som gav ny viden og inspiration.

Danevirke og museet er sådan set naboer til den store militære lufthavn Jagel, hvor Aufklärungsgeschwader 51 "Immelmann" er stationeret. Lige som mange andre militære enheder, danske såvel som tyske, er også de at finde på Danevirke til bl.a. kurser i militærhistorie, som museet jævnligt er involveret i. Lidt specielt var måske commodore Knittelmeiers ønske om, at hans kommandostab efter en rundvisning måtte holde møde på museet her i foråret. Det var de selvfølgelig velkomne til.

Er det muligt, lægger museet og distriktet gerne mødelokaler til, som for eksempel også til Haddeby Amt, der holdt udvalgmøde på museet med kaffe og kage i juni.

I midten af juli kom den danske vikingeflådes flådeskib Havhingsten fra Glendalough til Slesvig for at deltage i det store skibsstævne i Hedeby. SSF var vært ved rundvisning på Danevirke med efterfølgende servering af kaffe og kage til de ca. 60 besætningsmedlemmer.

Og når arkæologi- og danskstude-

rende fra München og Amsterdams universiteter er på ekskursion til Danmark, er det kun en selvfølge, at der gøres stop ved Hedeby og ved Danevirke på grænsen til Skandinavien

I de sidste år har Aarhus Universitet, - Moesgård afholdt deres uddannelsesgravning i Fysing på nordsiden af Slien.

Her udgraves der tomter af langhuse, en bemærkelsesværdig hal, grubehuse og indhegninger. Med et spændende fundmateriale, der viser, at bebyggelsen har været en vigtig i den tidlige vikingetid, sådan som den lå centralt i det gamle voldsystem, godt beskyttet bag det massive spærreværket ved Rævsholm med Østervolden mod øst og Hedeby og Danevirkes Hovedvold mod vest.

De arkæologistuderene, der både kommer fra Danmark og andre nationer, besøger selvfølgelig også Hedeby og Danevirke under uddannelsesgravningsforløbet for at høre om disse vigtige oldtidsminder

Andre gæster kommer til Danevirke for at beskæftige sig med landsdelens historie i 1800-tallet.

Som for eksempel personalet fra det nyoprettede ledelsessekretariat for Region Syddanmark i Vejle, der lagde turen forbi sammen med museumsinspektør Inge Adriansen for at opsøge slagmarker og lokaliteter, der står i forbindelse med krigen i 1864.

PUBLIKATIONER

Der udgives jævnligt artikler om Danevirke i en række danske og tyske fagtidsskrifter. Det sidste års tid har der selvfølgelig været fokus på porten i hovedvolden. Derimod er det lidt sjældent, at viden om volden når længere ud. En interessant undtagelse var en artikel om Danevirke i decembernummeret af det franske fagtidsskrift *La A+Archéologie* med titlen *Le Frontière*

27. april udkom endnu et resultat – ud over bl.a. mindretalsudstillingen på Danevirke Museum - af det dansk-tyske grænseoverskridende projekt "Mindretalsliv/ Minderheitenleben": Bøgerne "På sporet af Mindretalslivet" / "Auf den Spuren des Minderheitenlebens" - den første hverdagsskildring af livet gennem et år (2009-10) i hhv. det danske mindretal i Sydslesvig og det tyske mindretal i Nordslesvig - et øjebliksbillede af den konkrete virkelighed i det dansk-tyske grænseland. Bogen og den medfølgende DVD blev præsenteret på Flensborghus og er resultatet af et fælles dokumentations- og indsamlingsprojekt ved de fire forfattere: etnologerne Anna Buck og Lena Bonhoff samt historikerne René Rasmussen og Ruth Clausen. (Foto: SPT)

viking, vikingernes fæstningsværk, der havde en fin henvisning til SSFs museum.

Her skal også nævnes en flot artikel om Danevirkes natur i den nys udkomne naturguide „Naturführer durch Schleswig-Holstein, Band 3“

Der beretter om det enestående fredede naturområde, der strækker sig fra strandenge ved Sliens bred over morænebakker, egekratskov og hedeområder over til Treneåens flodmarsker. En strimmel land med plads til mange truede planter og dyr, der har holdt til ved Danevirke lige siden den grå oldtid.

Voldanlægget Danevirke og SSFs museum samme sted kan ikke klage over manglende publikumsinteresse. Men ind imellem dukker der altså nogle usædvanlige besøgende op, f.eks. som når vandrefår og -geder lægger vejen forbi voldene og museet. De kommer dog ikke alene men styres af både fårehyrde og hunde. Det sker et par gange i løbet af et år. (Foto: Kirsten Matzen)

Alle politiske sejre er kun på tid

Af byformand Preben K. Mogensen

Året 2012 i Flensborg - og i hele Syd-slevig - vil vi huske for valgsejren ved landdagsvalget den 6. maj, som for første gang førte vort parti i regering. Sammenhold og fælles indsats frugtede, selvom nogen af os syntes, at det var for meget på et hængende hår, og de to år, hvor kampen mod den tidligere landsregerings diskriminerende nedskæringer dominerede dagligdagen, er forbi. Vi er dog ikke tilbage ved det gamle, men står overfor en helt ny og uvant situation. Og så alligevel...

Tidligere kansler Helmuth Kohl skal have været helt ekstrem på det punkt: selv på aftenen for en valgsejr tænkte han efter sigende straks på næste valg. Bagved det ligger en klar erkendelse og noget dybt betænkeligt.

Erkendelsen først: alle politiske sejre er kun på tid. At vi har vundet denne gang, indebærer nærmest automatisk en frygt for, at vi vil tabe næste gang. Og der er aldrig langt til næste valg. Der var borgmestervalg i Harreslev i september, og den danske kandidat vandt ikke valget; og 2013 er der igen byrådsvalg osv., og de færreste tænker i sparetider, at det er en udtalt fordel at stille byens overborgmester, eller generelt jo at sidde i regering. Alligevel er det uomgængeligt i politik at kæmpe for at få magt og ansvar, selvom man så også får ansvaret for ting, som man ikke har magt til at ændre. Det er en acceptabel pris.

Det dybt betænkelige er naturligvis, når det må se ud som "magt for magtens egen skyld". Den faldgrube kan vi som mindretal ikke falde i. Vi er jo al-

tid "kun" mindretal. Det politiske tidevand, der mere eller mindre skyller frem og tilbage, kan forandre konturerne, men det grundlæggende skulle det helst ikke røre ved, og det aktuelt helt grundlæggende for os var og er ligestillingen. Der havde og der må vi bevare fast grund under fødderne, trods alle tidevandsskift, om det så er "havombruset"; bare det står fast.

På den baggrund vil jeg selv være betænkelig, hvis vore folk begynder at synge med på den melodi, at "den gamle regering var dårlig, og vi er bedre". Det må skure frygteligt i et nationalt mindretals ører, der må forene det brede spektrum af politiske holdninger og just derfor mindst af alt kan glemme, hvad alle egentlig burde vide: at regeringen er landets regering og ikke kun regeringspartierne. Koalitionsaftalens ord om, min sammenfatning, også at ville inddrage og lytte seriøst

SSW-kandidat Edgar Möller (i m.) var allevegne i slutspurten op til landdagsvalget. I Spætteklubben. I Tønnsenhuset (foto) er det en tradition, at når der er valg, er SSW vært ved en af de faste morgenmadsarrangementer i SF Flensborg Nord. Edgar ønskede straks god appetit til det veldækkede morgenbord. SSW-distriktsformand Erich Seifen (ved Möllers side) ville ellers have kastet sig over politikken først. (Foto: privat)

SSF Sporskifte havde ud over 5 års jubilæet for Det Danske Hus i september et flot arrangement i februar, hvor det egentlig var meningen, at man skulle have været på slædetur med grønlandske slædehunde. Det gik ikke, men en flot skovtur fik man da sammen. (Foto: Lilian Gronwald)

til dem, man er uenige med, må ikke blive til mundsvejr.

Når SSW en dag vil forlade regeringen, skulle det gerne blive stående som en stærkere del af den politiske kultur end det er tilfældet nu.

DAGLIGDAGEN

Kampen for de 100% gjaldt vort dagligliv som mindretal i institutioner og foreninger og i vort samfund som helhed. Når SSW er gået i regering, er det igen dagligdagen, som det drejer sig om.

Når vi afholder bestyrelsesmøder og generalforsamlinger har det atter samme formål. På bygeneralforsamlingen 2011 tematiserede vi distriktsarbejdet, og det er faktisk lykkede mig som byformand, at holde ord om at nå rundt til bestyrelsesmøder i alle distrikter. Det var lærerigt for mig. Jeg siger tak for større indblik i det store arbejde med nærmest talløse arrangementer, der gøres på helt frivillig basis i vore

distrikter, og glæder mig ved det. Det er så stort og alsidigt, at vi ikke skal undre os det mindste, hvis noget af det går i vasken, og have selvtillid nok til at se alvorligt på det, uden at være det mindste alarmerede.

Sådan som distriktsformanden i Sporskifte, Kay von Eitzen, så rigtigt skrev som reaktion på et avisreferat fra ders distriktsgeneralforsamling, der ganske rigtigt var blevet fortegnet ved at fremhæve nogle "aflysninger". Når det er sagt, så er der dog især grund til at takke Flensborg Avis for fin dækning af vore aktiviteter i Flensborg.

I Friserbjerg-Rude distrikt havde tre mangeårige medlemmer af bestyrelsen, Pia Persson, Florentine Spill og Maren Schultz, forlængst erklæret, at de ville træde tilbage ved dette års generalforsamling.

De tider, hvor vi uden videre gik ud fra, at hvor der er en opgave, der er også folk til at overtage den, er ikke forbi.

SSF Friserbjerg-Rudes nye bestyrelse - bagest f.v.: Ronald Schultz (bisidder), Kay Christensen (kasserer), Jacob Ørsted (næstformand) og Thomas Sørensen (bisidder), forrest f.v.: Petra Erichsen (bisidder), Dola Schultz (formand) og Tine Andresen (bisidder). (Foto: Viggo Petersen)

Man tænke blot på Edgar Möller, der på bedste vis overtog den byrdefulde post som landdagskandidat her i Flensborg, da vi alt for tidligt mistede Silke Hinrichsen i begyndelsen af marts 2012, men det skal ikke være nogen hemmelighed, at en selvfølgelighed er det ikke.

Som en forklarede, da bystyrelsen spurgte til en central post, så "lå hans politiske fremtid bag ham". Det er der selvfølgelig af og til grund til, fordi man allerede har gjort en stor indsats og stadig gør det, men hvis vi indenfor mindretallet afskaffer "værnepligten", har vi afskaffet os selv.

Jeg ser ingen grund til skjule, at jeg mener, at den først ophører, når præsten kaster med jord, men dermed være selvfølgelig ikke sagt, at det er bundet til den samme opgave. 8 år = 4 valgperioder på samme post er en fornuftig grænse, hvilket jeg vil glæde mig til selv at blive mindet om

I Friserbjerg-Rude fik generalforsamlingen en lykkelig udgang, da Dola Schulz blev valgt som ny formand. Hun

og hendes bestyrelse har videreført arbejdet på bedste vis, og der er grund til at se frem til næste generalforsamling.

MEDVIND

Det er vanskeligt at beskrive det fælles distrikts- og foreningsarbejde som helhed som en let opgave. Dertil er individualisering og hensynet til egen lille, egoistiske tarv som det primære, jævnligt sammenfattet som "tidsånden", en alt for mægtig størrelse.

At egoisme altid også er snæversynet, ligegyldigt om den gælder individ, familie – eller mindretal for den sags skyld, er altid huskværdigt. Men er bestyrelsesarbejde til tider vanskelig, så er det desto mere nødvendigt, at vi i SSF som mindretallets folkelige organisation giver vor basis medvind i dagligdagen. Sådan må man gerne, ja helst se på alle vore aktiviteter.

Medvind er også, når medlemstallet stiger. Og det gør det fortsat, langsomt men sikkert, så 4500 medlemmer her i Flensborg (igen) må virke som et realistisk mål, selvom "nye (overalt), for de gamle som faldt" langt fra kommer af sig selv.

Overborgmester Simon Faber (2.f.h.) og formanden for borgerservice-udvalget, rådmænd Erich Seifen, SSW (t.v.) sammen med SSFs byformand i Flensborg, Preben K. Mogensen (t.h.) og SSFs foreningskonsulent Tine Andresen (2.f.v.) ved overrækkelsen af det første eksemplar af den nye danske tilflytter-brochure på Flensborg rådhus i april. (Foto: SPT)

Den hvervningsindsats, som bystyrelsen tegner sig for, når vi er rundt i børnehaver og til dels skoler ved forældreaftner, må vi gennemtænke sammen med "modtagerne" til gavn for begge parter.

At medlemskab i SSF er al modtagelse værd, står naturligvis ikke til debat, men specielt den oplagte målgruppe på ca. 400 årligt, som består af danskere, der flytter her til byen, kan være svære at nå.

I april afleverede vi første udgave af en velkomstfolder her til Flensborg hos overborgmester Simon Faber, som alle med dansk pas og dansk tilknytning vil få udleveret ved tilmelding på folkeregistret. Der oplyses (kort) om byen i fortid og nutid set fra en dansk vinkel, samt ikke mindst, men mest om alt dansk arbejde i Flensborg.

Vi takker naturligvis byen for samarbejdet og fra bystyrelsens side vil vi også gerne takke SSF-foreningskonsulent Tine Andresen for praktisk medvirken. Hvordan den er blevet modtaget, er vi i skrivende stund ved at få undersøgt. For er målgruppen oplagt, så er dermed ikke sagt, at den er nem at nå.

HØJDEPUNKTER

"Sydslesvig - en spændende melodi" affødte hele to årsmødesange 2012, der begge og så alligvel hver især vægter vor forbindelse til moderlandet og landet fra "Løven i nord til Ejderen". De har begge kvaliteten til at hæve sig over blot lejlighedssang, men der er måske grund til at minde om, at "Det have så nyeligen regnet" begyndte som en lejlighedssang.

"Fuglene flyver i flok, når de er mange nok" synger vi som bekendt med Benny Andersen. Vi oplever det som højdepunkter, når vi er mange nok og må huske, at det ikke hver gang behøver at være 12.000, sådan som det var på den store aktionsdag på havnespidisen i Flensborg den 22. april 2012.

Dagligdagene har brug for festdage for at være sig selv, men synge kan vi til alle tider.

Dog især til årsmøderne.
Og til jul.

*Fra SSF Flensborg Bys skønne sensommerudflugt med bus, veteranog og slibåd.
(Foto: privat)*

Spændt på, hvad der sker

Af amtsformand Peter Kreutzer

Så lykkedes det endelig. Vi kom af med den gamle regering i Kiel, en ny er tiltrådt, og den bringer de uretfærdige nedskæringer over for det danske mindretal ude af verden.

Den nye regering i Kiel, som jo også består af vort eget parti, har bestemt, at tilskuddet til vore skoler skal op på 100% igen. Fint nok med det; vi er glade for udsagnet. Det, jeg mangler i denne sammenhæng, er, at det ikke har været nævnt med et eneste ord, at også de andre danske foreninger kan regne med at få deres tilskud forhøjet også, så de i hvert fald kommer op på samme tilskudshøjde som før nedskæringerne mod det danske mindretal blev ført ud i livet, gerne med en lille forhøjelse, svarende til pristalsreguleringen.

Jeg er spændt på, hvad der sker.

DISTRIKTERNE

Inden for vort amt er distrikterne heldigvis stadig i gang med at udvikle nye ideer og tiltag til gavn for medlemmerne. Det viser den brede vifte af tilbud, der er rundt omkring. Det er vigtigt, at distrikterne er selvhjulpne, for kun når det sker, kan vi se frem til, at folk bækker op om arrangementer. Tak til folkene rundt omkring som bidrager med arbejdsiver og glæde for vor fælles forening.

ARRANGEMENTER

På amtsplan har der også i det forgangne år været en del tilbud. Nogle af tilbuddene har været i samarbejde med Flensborg By, som vi i det hele taget har et godt samarbejde med. Dette er også vigtigt, for kun ved øget samarbejde kan det lade sig gøre at kom-

SSF Eggebæk-Langsted drog ud i vadehavet til fods og så et bemærkelsesværdigt syn: Kvæg på vej til fastlandet. (Foto: privat)

En bus med 44 medlemmer af Sydslesvigsk Forening (19, primært fra Flensborg Amt) og Grænseforeningen i Vejle Amt (25) tilbragte en herlig uge i efteråret 2011 hos det sorbiske mindretal og Lausitz i det sydlige Østtyskland samt området omkring Bautzen, Cottbus og Dresden. Sorberne er hjemmehørende i regionen i 1400 år og tæller 60.000 mennesker. Hos den Sorte Møller i Krabat-møllen i Schwarzcollm (foto) fortalte en kostumeret guide om et sorber-sagn om den 14-årige forældreløse Krabat, der sammen med 11 andre forældreløse drenge blev mølledreng hos mølleren, der har sluttet en pagt med døden. (Foto: Tine Andersen)

pensere for de stramme økonomiske rammer, som ikke kun finanskrisen er skyld i, men også nedskæringerne, der har ramt os hårdt. En anden god grund til at øge samarbejdet er, at der er flere folk til at udtænke nye ideer og ikke mindst flere, der kan tage et nap med, når der skal arbejdes.

Efterårsfesten 60+ har igen i 2011 været en succes. Omkring 150 personer havde en dejlig eftermiddag med god underholdning og et flot kaffe-bord.

Også festen i år melder alt optaget, idet det er lykkedes os at få den underholdning, som de ældre gerne vil have.

Juleturen gik til hovedstaden København, en tur der samlede tre fyldte busser, og desværre måtte vi lade

dem, der stod på ventelisten, blive hjemme. Vejret var ikke det bedste, der var både storm og regn, men folk tog det med oprejst pande og fik vejret til trods en fin dag i København og ikke mindst i det juleprægede Tivoli.

Forårsfesten, arrangeret sammen med Flensborg By blev igen en dejlig fest. Der var fuldt hus på Flensborg-hus, og publikum ville bare ikke hjem, da festen sluttede.

Familiebrunchen havde det svært i år. Den faldt datomæssig lige ind i den periode, hvor alle var engageret i valgkampen til landdagen. Alligevel havde dem, der havde overskud til at komme, en fin dag.

MEDLEMSTALLET

Det går fremad, ikke kun har vi kunnet holde medlemstallet stabilt, nej det går virkelig fremad.

Godt nok ikke ret meget, men dog så meget, at jeg igen ser frem til, at vi måske kan nå mit længe ønskede nærmål på 3.500 medlemmer inden for et par år. Hvis udviklingen fortsætter som nu er der gode chancer for det.

Alligevel kommer der et lille suk fra min side, for der er stadig mulighed for flere medlemmer, hvis vi kunne formå at få brugerne af vor/e forening/er til at bakke op om vor fælles sag.

Medlemstallets størrelse betyder selvfølgelig også øgede indtægter i form af højere kontingent og dermed større mulighed for at arrangere forskellige tiltag som så kommer alle til gode.

JULEHEFTET

Vort fine julehefte udkommer også igen. Som jeg skrev allerede sidste år, har vi indgået et samarbejde med Flensborg By, som er blevet en slags juniorpartner, og igen i år vil jeg da gerne gøre opmærksom på, at man er velkommen til at bidrage til indholdet af heftet, enten med en artikel eller med billeder. Hvis man ikke lige selv er til det med at skrive, er der også mulighed for, at man kan få en anden overtalt til at skrive en artikel eller historie. Alt er velkomment.

Og skulle det være for sent med afleveringen i år, er der jo et julehefte igen også næste år.

Henvendelse kan ske til amtssekretariatet.

Harreslev SSFs traditionelle nytårskoncert i januar med Lauseniana-orkestret (foto) er og bliver et tilløbsstykke, i 2013 for 30. gang. Der er udsolgt i de store Holmberg-haller hver gang. I 2012 medvirkede solisterne, sopranen Charlotte Hjørning Larsen og tenoren Jens Christian Tvillum.

Jo, vi havde travlt

Af amtsformand Ralf Hansen

Kultursæsonen 2011-2012 er vel overstået, og vi er godt inde i en ny.

Velkommen til alle nye bestyrelsesmedlemmer og bestyrelser, som blev valgt ved de forskellige generalforsamlinger i Sydtønder amt.

Ja, mon ikke vi havde travlt: Der var både aktionsdag og landdagsvalg; og så alt det andet. Alene her fra Sydtønder-mindretallet deltog ifølge avisen over 500 mennesker i aktionsdagen; jeg tror, der var endnu flere. Det flotte demonstrationsoptog kan vi godt være bekendt.

Landdagsvalget kan man vel også være godt tilfreds med. Fremgang i procenttallet, men lidt tilbagegang i stemmetallet og sammenlægningen af valgkredse har ført til, at vi ikke fik fire men kun tre mandater i landdagen i Kiel. Men alligevel: Godt gået!

Og så kom vi for første gang med i en regering i Slesvig-Holsten og slap af med den gamle; vort udgangspunkt var og er genopnåelsen af 100% ligestilling.

HR. MØLLER

Ved Mærsk McKinney Møllers død har Sydslesvig mistet sin største velgører. Et menneske, der snart hele sit liv har haft et godt øje til os i Sydslesvig og mindretallet. Når vi i dag kører gennem Sydslesvig, ser vi hans håndskrift mange steder: Ladelund Ungdomsskole, Flensborghus, Ansgar kirken i Flensborg og andre kirker, præstegårde og A.P. Møller Skolen i Slesvig.

Æret være Mærsk McKinney Møllers minde.

Også her i vort lille amt har vi måttet tage afsked med otte af vore trofa-

ste medlemmer. Æret være også deres minde.

MEDLEMSTALLET

Vort medlemstal pr. 31.12.2010 var på 1138. Den 31.12.2011 havde vi 1168 medlemmer. Nogle er gået fra os, andre flyttet eller har meldt sig ud af foreningen. Men lykkeligvis er der kommet nye til.

Man kan ikke være andet end tilfreds, når man hører disse tal som amtsformand.

AMTETS AKTIVITETER

Der har deltaget 1735 mennesker i vore aktiviteter i amtet; årsmøderne med 780 deltagere og aktionsdagen med 500 deltagere har været de bedst besøgte. Amtsgeneralforsamling i Nibøl, amtsudflugt med Tønder amts Grænseforening til hallig Hoge, amtsudflugt til Randers, amtets adventsfest i Agtrup, nytårsmarch i Læk og grønlangkåls-spisning i Nykirke stod også på vor aktivitetsliste med god opbakning.

Til indvielsen af List Kultur- og Forsamlingshus var der mødt over 100 gæster, venner og medlemmer. En dejlig dag for mindretallet på Sild.

Det var så de lyse pletter på vor liste, men der er skam også et par mørke pletter.

Dans ind i maj har vi måttet aflyse for anden gang i træk, så dens fremtid kommer vi i amtsstyrelsen til at se nærmere på.

Juleturen til Lübeck blev også aflyst på grund af for få tilmeldinger.

Men ellers fejler aktivitetsniveauet ikke noget her i amtet.

De danske på Sild indviede i april Det Danske Kultur- og Forsamlingshus i den fhv. danske skole i List, som de havde samlet ind til og lavet aktioner for i flere år. SSFs formand Dieter Paul Küssner var festtaler blandt mange talere og roste den danske kreds' åbenhed mod – selv sagt det frisiske men også det tyske nabolag. Danmarks-Samfundet spenderede et Dannebrog. (Foto: SPT)

TEATER OG KONCERT

Vi har haft to teaterstykker her hos os: Forsamlingshusteater i Nibøl, hvor salen var fyldt godt op, og børneteater i Læk, som ærligt talt var en fiasko. Dem, der var mødt, så et perfekt stykke Folketeater, men tilskuere var der alt for få af. En børneforestilling kan man bare ikke lægge midt på ugen kl. 18. Hvilken familie skulle kunne nå det?

Konserterne derimod var velbesøgt både i Læk, på Sild og i Ladelund.

To repræsentanter for amtet deltog i SSFs folketingstur i november: Norbert Thomsen fra Læk og Marius Mikkelsen fra Agtrup. De havde en god og interessant tur.

Derudover besøgte Kaptajn Hansens Legat Nibøl Forsamlingshus medbringende en pose penge til renovering af huset.

Tønder Amts Grænseforening har også i år givet et beløb til et distrikt i Sydtønder amt. Sønderløgum distrikt har fået ny bestyrelse, og de sprudler

Forsamlingshusteater i Nibøl. (Foto: Lars Petersen)

Et fantastisk sceneshow, over 20 Queen-rockklassikere og en forsanger Bjarke Baisner Laursen, der i outfit, bevægelser og sang kommer tæt på den legendariske Freddie Mercury - Silds SSF-distrikters koncert med Queen Machine fra Aarhus i begyndelsen af september var en oplevelse. Fuldt hus i hallen i Rantum – og den kogte. (Foto: Sabine Priebe)

Fra årsmødet i Ladelund. (Fotos: Lars Petersen)

med ideer, så der kan penge jo altid bruges. Der var to bestyrelsesmedlemmer fra os til TAGs generalforsamling i Løgumkloster.

Den ny sæson er allerede i fuld gang. Vi havde nogle fine - omend bevidst færre - årsmøder i vort amt. Og turen med TAG og amtsudflugten var også alle tiders.

Og også teater kan vi glæde os til at se igen næste sæson:

Familieteater lørdag den 16. februar 2013 med Valhallaspillet ved Folke-teatret; forsamlingshusteater "Love me do" med Café Liva tirsdag den 12. marts 2013 i Nibøl Skole og fredag den 3. maj 2013 kommer Baggårdsteatret med stykket "Forsamlingshuset".

Amt og distrikter med fuld fart på

Af amtsformand Lars Sørensen

Sæsonen 2011-12 betød for SSF Husum Amt ikke blot en fortsættelse af det aktivitetsniveau, der havde kendetegnet året forinden, men en udvikling mod endnu flere tilbud til medlemmerne.

Samtidig betød den en videreudvikling af vort gode samarbejde med naboerne på Ejdersted.

Såvel efterårsudflugten til Danmark som vore 60+-arrangementer var fællesarrangementer for de to amter.

Vi lægger vægt på, at vore udflugter er med til at fremme kendskabet til dansk sprog, kultur og historie. Men også gerne til Slesvigs historiske fællesskab med Danmark. Derfor var en tur til Ærø, der før 1864 var en del af hertugdømmet, en oplagt idé, syntes vi – og Ejdersted.

Den samlede et par snese deltagere, som fik en lørdag eftermiddag til at gå med at høre om øens historiefællesskab med Slesvig og søndag formiddag med et besøg på søfartsmuseet i Marstal. Søndagen sluttede med en ægte, dansk frokost på Vindeby Kro.

Lørdag aften var sat af til at deltagerne kunne hygge sig uden program. Som timerne skred frem, blandede man sig mere og mere på tværs af amter og distrikter.

2011 blev også året, hvor vi tog hul på udflugter målrettet medlemmer over 60 år. I efteråret var en busfuld seniorer fra Husum Amt på Danevirke Museum og se den nye mindretalsudstilling.

Siden blev vi enige med Ejdersted om at lave 60+-arrangementer i fællesskab. Et udvalg med repræsentanter for begge amter planlægger tre arrangementer om året. Det er i år blevet til

SSF-distrikt Husum og Omegns weekendtur til Fyn blev en oplevelse for både gammel og ung, her fotograferet ved Egeskov slot. (Foto: Horst Gronwald)

Det vrirler ind med både børn og voksne, når de danske foreninger og institutioner i Frederiksstad holder julebasar i Paludanushuset. Børnene fra børnehaven synger som vanligt julen ind, og selveste julemanden dukker op og udtrykker sin anerkendelse. Og dagen igen vælter folk ind og sørger for en flot omsætning. (Foto: Chr. Rasmussen)

et krokusblomstrings-træf på Husumhus, hvor også Rødkål & Sauerkraut optrådte, og en tur til Nordstrand med foredrag om øens historie. Sidstnævnte samlede over 80 deltagere. I skrivende stund er forberedelserne til Spil Dansk Dagen sidst i oktober, der hos os også er et seniorarrangement, i fuld gang.

ÅRSMØDER I REGN IGEN

Endnu en gang måtte vi lide den tort, at årsmøderne enten skulle foregå indendørs i stopfyldte sale eller i plaskende regnvejr. Fredagens arrangement i Drage, der – traditionen tro – samlede hen ved 150 deltagere i en landsby med 500 indbyggere, fik sig et par ordentlige byger i aftenens løb.

Eftermiddagsarrangementet i Frederiksstad måtte holdes indendørs, såvel som mødet i Hatsted. Og i Bredsted

stod endnu en gang et par hundrede mødedeltagere og blev silende våde.

Også friluftsmødet i Husum blev betænkt med et par byger, men blev trods alt helt pænt besøgt, da først det klarede op. Derimod blev musikarrangementet derefter en ret eksklusiv forestilling. Trods ihærdig markedsføring og fri entre til to gode bands var der ikke mere end 40 personer i salen. Og halvdelen var der vist, fordi de ikke syntes, de kunne være andet bekendt.

Til- og afrigning klappede som det skulle, og vi skylder især Ejderviking og børnene fra de daværende 8. klasser på Husum Danske Skole tak for deres indsats.

Dem fra Ejderen var dog ikke de eneste vikinger, der var med til at gøre arrangementet til en succes. Vi havde kopieret Flensborgs gode idé fra året før og hyret vikingegruppen Ask til at leve-

re et kampshow. Det blev godt modtaget af både børn og voksne.

Selv om mødet først og fremmest holdes for vore medlemmers skyld, kan vi glæde os over, at de mange gæster fra officiel tysk side viser en levende interesse for at sætte sig ind i, hvad mindretallet er for en størrelse, når de er der.

NY NÆSTFORMAND

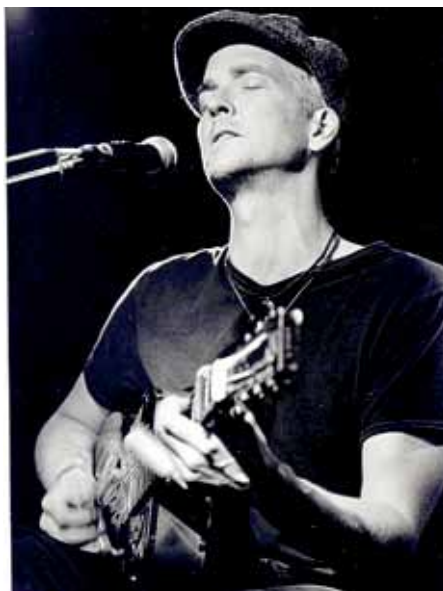
I sensommeren meddelte amtets næstformand Jens Ravnskjær, at han og familien pr. 1. oktober ville flytte til Grønland, hvor han skulle være skoleinspektør i Ittoqqortoormiit. Da der var over et halvt år til den ordinære generalforsamling, valgte amtsstyrelsen at indkalde en ekstraordinær for at få valgt ny næstformand.

Det blev Jörn Fischer fra Frederiksstad. Han var først som voksen kommet til mindretallet, da han traf sin kone, men har siden børnene begyndte i Frederiksstad Børnehaven og på Hans Helgesen-Skolen været aktiv og engageret i forældrearbejdet og i mindretallet overhovedet.

Ved samme lejlighed blev Nadine Baumann-Petersen fra Drage valgt som Jens' efterfølger i SSFs hovedstyrelse.

Næsten irsk i Frederiksstad: Lørdag den 28. april gik Almost Irish på scenen på Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad. Tre unge rødder, der kan spille traditionel irsk musik, så det næsten er som at være der selv. (Foto: Almost Irish)

H.P. Lange er en af Danmarks absolut bedste bluesguitarister og sangere. Den 30. marts gav han koncert på Bredsted Danske Skole.

VESTKYSTKULTUR

Husum og Ejdersted amter har i syv-otte år i fællesskab arrangeret musikcafé-rækken Vestkystkultur. Her stræber vi efter en vis variation i genrerne. Forrige sæson bød således på både jazz, amerikansk singsong, irsk folkemusik, blues og indiepop med Ludwig Van.

Sidstnævnte trak 150 mennesker – med en gennemsnitsalder under de 30 – til Husumhus. Men også koncerterne i Frederiksstad og Bredsted var velbesøgte med henholdsvis 108 og 82 publikummer. Begge steder nærmer vi os hermed grænsen for, hvad lokaliteterne kan rumme.

Distrikterne lægger et stort arbejde i at få arrangementerne til at glide med såvel bord- og stoleopstilling, markedsføring, billetsalg og forfriskninger til publikum.

4. maj var der igen dækket op i Drage danske forsamlingshus til hyggeligt samvær i Drage/Svavsted SSF. Forsamlingshuset har de seneste år gennemgået en grundig renovering, og endelig kunne de danske på egnen igen samles i lokalerne. 35 personer i alle aldre var samlet til italiensk buffet. (Foto: privat)

SSF Husum amts nye næstformand Jörn Fischer og redaktionsmedlem Henry Bohm studerer amtets julehæfte 2011 ved præsentationen i Bredsted. (Foto: Peter Hansen)

FÆLLES FORMANDSMØDER

Husum og Ejdersted amter holder fortsat fællesmøder for de ni distriktsformænd i de to amter. I møderne deltager også sekretariatspersonale og de to amters formænd og næstformænd.

Møderne bliver dels brugt til at evaluere på vestkystkultur, men efterhånden nok så meget til generel erfaringsudveksling distrikterne imellem. Og de

har nu givet en af de sideeffekter, som var bagtanken med dem. Distriktsformændene kender hinanden og er begyndt at kontakte hinanden mellem møderne for at rådspørge og drage nytte af hinandens erfaringer.

JULEHEFTET

Også i 2011 udgav vi julehefte med tilhørende DVD. Det trykte hefte indeholdt historier om arbejdet i mindretallet samt lokalhistorie fra Nordfrisland, blandt andet om Frederiksstads grundlæggelse i 1600-tallet.

DVD'en viste denne gang filmen "Hvorfor kalder I os tyskere?" om unge sydslesvigeres oplevelser med rigsdanskere, kalder dem tyskere, mens flertalsbefolkningen beder dem "holde op med det dansker-pjæt og være ordentlige tyskere."

Filmen blev fulgt op med en debat mellem to af dem, der spillede med og nogle 9. klasse-elever fra Husum Danske Skole.

DVD'en indeholdt også optagelser fra Ærø-turen og julesange på frisisk med elever fra Bredsted Danske Skole.

Når denne årbog udkommer, er produktionen af dette års julehefte og DVD allerede i fuld gang.

En fredag i sommeren 2012 indtog hele hundrede håbefulde violinister Husumhus. Den kendte danske violinist, komponist og ny folkBaltica-chef Harald Haugaard lod eleverne fra hans fiddle-school, violinskole, vise, hvad de kunne ved en offentlig koncert. SSF er medarrangør af folkBaltica, der tidligere på året arrangerede koncerter i mangetal med utallige internationale folkkunstnere på begge sider af den dansk-tyske grænse. (Foto: privat)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR EJDERSTED AMT:

Fortsat positiv udvikling

Af amtsformand Bente Möller

SSF Ejdersted Amt udvikler sig fortsat positivt, omend i langsommere tempo. Der er kommet en del nye medlemmer til, således at der ved udgangen af 2011 var registreret 548 medlemmer i vort amt.

Også uden for SSFs "ansvarsområde" er der grund til optimisme i det lokale danske arbejde her i Ejdersted. Dags dato har Garding Danske Børnehave 16 børn. Det er en forøgelse på mere end 200% i de seneste tre år.

I det forgangne år der har været mange gode aktiviteter på distriktplan og på amtsplan. Vore sammenkomster har været godt besøgt. Ind imellem har vi kunnet ønske os nogle flere deltagere, men folk er jo optaget af så meget andet også.

Både distrikter og amt bør fortsat gøre en indsats for at gøre vore tilbud så attraktive som muligt. Her mener jeg, at hele bestyrelsen skal deltage aktivt. Hvad nytter det med en engageret distriktsformand med mod på nye tiltag og gode ideer, hvis ikke hele bestyrelsen står bag vedkommende.

Fortsat gælder, at amtsstyrelsen gerne ud til distrikterne. Det er vigtigt at møde de personer, som har påtaget sig et tillidshverv. Samtidig finder jeg det nødvendigt for os i amtstyrelsen, at vi kender til forholdene i distrikterne, hvor man har valgt os til at gøre vort job på amtsplan.

HVERVNING

Som led i en slags hvervekampagne har amtet givet en velkomstgave til alle

I september tog bestyrelsesmedlemmer fra SSF Ejdersted amt hul på det, der skal blive en række bestyrelsesseminar-aftener i amtet. SdUs Rainer Pingel, der er uddannet som professionel coach, kom med indspark til det gode, sjove og effektive bestyrelsesarbejde. Der var lagt op til gruppearbejde, hvor emnerne bl.a. var teamarbejde, opgavefordeling og motivation. Ved bordene herskede der en bred enighed om, at det er nødvendigt at øge samarbejdet på tværs af distrikterne for at øge fællesskabs-fornemmelsen i amtet. (Foto: Tine Andresen)

SSF Ejdersted amt havde sendt en særlig invitation til eleverne i 1. klasse, da der var Uffes Kaffebar i september: De skulle have en gave. Hver elev fik et dannebrog-bordflag, som de bagefter viftede lystigt med. Kun én var en anelse skuffet og betroede sig til skoleinspektør Horst-Werner Knüppel: Hun havde håbet, at der var et krammedyr i pakken. (Foto: Werner Schlickert)

nybegyndere i 1. klasse på Uffe-skolen - et dannebrog-bordflag.

Dannebrog markerer en festdag, og indskolingsdagen er jo en festdag for eleverne og deres forældre - og vi fortalte selvfølgelig lidt om vor forening og vakte på den måde lidt opmærksomhed for SSF.

Vort mål er, at alle forældre til børn i Uffe-Skolen og i de to børnehaver i Garding og Tønning er medlemmer af SSF. Gennem et medlemskab i SSF har forældrene tilgang til samvær og sammenhold omkring sprog og kultur til gavn også for deres børn. Derfor bør et medlemskab af SSF være en selvfølge, når man som forældre har valgt den danske børnehave eller skole.

800 TIL ÅRSMØDE

Årsmødedeweekenden hos os i juni 2011 var særdeles vellykket. Selvom vejrguderne ikke var med os, kunne vi samle 800 mennesker på festpladsen ved Uffe-Skolen. Børnehavebørnene fra de forskellige danske børnehaver rundt omkring i nabolaget, Uffe-Skolens elever, gymnastikhold fra Vestbirk og Ejderstedkoret var med til at gøre dagen

både festlig og fornøjelig. Tordenskioldgarden underholdt med masser af flot musik, og årsmødetalen blev holdt af SSF-amtsformanden fra Husum amt, Lars Sørensen.

Friluftsmødet i 2012 fandt så atter sted i Husum

DANSK DAG

Efter sommerferien startede de danske foreninger og institutioner i Ejdersted med det fælles projekt Dansk Dag. Kulturcafeen "Die alte Schule" i Warmhörn havde inviteret, og vi fra mindretallet blev spurgt, om vi ville præsentere vore foreninger og institutioner. Og det ville vi gerne.

En søndag i august blev der solgt typiske danske specialiteter, julekilt m.m. SSF og SSW havde en infobod. FDF, Tønning og Garding Danske Børnehaver, menigheden, kvindeforeningen og UF var med til at gøre dagen til et informativt arrangement. Mange turister viste interesse for det danske mindretalsarbejde på Ejdersted.

Vi var gentog arrangementet på Skipperhuset i Tønning senere på året til havnefesten.

Den Danske Dag i Warmhörn blev en succes, og den efterfølgende i og ved Skipperhuset (foto) i særdeleshed. (Foto: privat)

ANDET

Juletiden 2011 blev indledt med det traditionelle julemarked på Uffe-Skolen. Overskuddet gik til fordel for skolen og børnehaven. For at lette arbejdet for skolekredsen, dannedes et organisations-team, en udmærket idé. Når man fordeler arbejdet, bliver det mere overkommeligt.

Et par dage senere kom man lidt mere i julestemning, da Ejderstedkoret og den tyske menigheds kor sang julesange på dansk og tysk i St. Laurentius Kirken i Tønning. Koncerten var en samarbejdsconcert. Kirken var fyldt til sidste bænk, og alle var imponeret over Ejderstedkorets kunnen.

Vinterens grønlangkålsspising i Tønning blev både deltager- og underholdningsmæssigt en succes. Medlemmerne morede sig kosteligt over bugtalerens påfund, som de til dels selv blev inddraget i.

I juli i år drog SSFTønning og amtet til Växjö i Sverige. Vi var 50 personer i bussen, og der stod endda fire personer på venteliste. Fra 3 til 78 år var alle aldersgrupper repræsenteret, og det blev en dejlig tur.

Derudover deltog de danske foreninger og institutioner igen med en Dansk

Amtsudflugten til Sverige blev en drønende succes; bl.a. hilste man på Pippi Langstrømpe. (Foto: privat)

Dag omkring Skipperhuset i august 2012. Tønning by havde organiseret en havnefest, hvor alle byens foreninger og institutioner kunne, hvad de laver. Og det gjorde vi så også.

SAMARBEJDE

Vi her på Ejdersted er gode til samarbejde. Og jeg håber virkelig, at alle - også andetsteds i Sydslesvig - lægger mærke til, at der er gang i den her.

Amtsstyrelsen er overbevist om, at samarbejde på tværs af foreninger, institutioner og hen over amtsgrænsen er vejen frem; det er jo de samme folk, vi vil nå.

Så Husum og Ejdersted Amter fortsatte kursen med at gå sammen om en række tilbud.

Ærøturen i oktober sidste år var et sådant fællesprojekt, som Husum Amt planlagde som en hyggelig weekendtur, og som Ejdersted Amts medlemmer kunne deltage i.

Derudover bliver der tilbudt en del aktiviteter til medlemmer over 60 år. Den første sammenkomst var i marts i år, hvor man først kunne se på krokusblomstringen i Husum slotspark og derefter nyde det forrygende show med Rødkål og Sauerkraut.

I august 2012 havde vi en tur til Nordstrand, og på Spil Dansk-dagen den 25. oktober i år var der musik og show på Husumhus med Tante Tottes Knævarmere.

VESTKYSTKULTUR

Det største samarbejdsprojekt for vore to amter er Vestkystkultur. Musikcaféudvalget har taget højde for, at målgruppen ikke blot er medlemmer i den mellemste aldersgruppe, men at også de yngre føler sig tiltalt.

Distrikterne kommer med ønsker om tidspunkt og genrer, og det blev så til koncerter med bl.a. irsk folk i Frederiks-

stad, blues i Bredsted, svedig grænse-rock i Husum, rock i Garding og swing i Tønning.

Alle koncerter var rigtig gode med mange deltagere.

SAVNER OMTALE

Begge SSF-amtsorganisationer har sammen holdt formandsmøder i Fredrikstad. Her drøfter distriktsformændene forskellige emner, bl.a. vort smertensbarn Flensborg Avis. Tillidsfolkene fra de forskellige foreninger klager gang på gang over for lidt omtale i vor avis. Man savner både omtale af det danske kulturelle arbejde i vore amter, men også generel lokal information fra vor egn.

Konsekvensen af denne diskussion var, at vi inviterede repræsentanter fra Flensborg Avis hjem til os. På mødet fik vi en snak om, hvordan vi i fællesskab kunne forbedre denne uholdbare situation. Det blev en god snak, og

man lovede bedring.

Problemet er jo ikke nyt.

Men også vi her på vestkysten forventer ikke mere end en 100% avis, hvor vi kan læse om ting, der sker her,

En lørdag i maj var der gymnastik på programmet i Tønning - et 40 års jubilæum som gymnastikinstruktør, og selvfølgelig havde deltagerne i vinterens voksenundervisningshold sagt ja til at fejre denne mærkedag sammen med Connie Freudenreich. På det ene foto ses hele gymnastikholdet med jubilaren Connie Freudenreich, på det andet en deltager med en ganske særlig udfordring. (Fotos: privat)

selvom de måske ikke fremprovokerer de store overskrifter.

AKTIONSDAGEN OG VALGET

Den 21. april i år deltog vi med 150 personer fra Ejdersted i skoleforeningens og det danske mindretals 100%-aktionsdag i Flensborg. I to busser og mange privatbiler tog de turen til Flensborg for at protestere mod den nu forhenværende landsregerings forskelsbehandling af de danske skoler.

Jeg ved, at det var en stor oplevelse for alle. Stemningen var fantastisk. Der var taler ved skoleelever, skoleforeningens formand Per Gildberg, SSW-formand Flemming Meyer og andre.

Det var dejligt ved landdagsvalget den 6. maj at se vore forhåbninger om genindførelsen af ligestillingen indfriet, men jeg er træt af at høre og læse ordet "Dänenampel".

FARVEL TIL JETTE

Efter over 20 års virke går SSFs kontor-assistent Jette Jochimsen på førtids-

pension ved udgangen af året. Det er dejligt for vor Jette, men det betyder for amtet, at vi skal finde en ny engageret medarbejder til vort sekretariat på Skipperhuset.

Ingen kan være i tvivl om, at det fortsat er en nødvendighed for os på Ejdersted, at der ansættes en sekretær, der holder den daglige, personlige kontakt til vore medlemmer.

Fremtiden vil byde på mange udfordringer og opgaver, som skal løses, men fortsætter vi med det gode samarbejde mellem de to amter, distrikterne og alle der ellers yder en indsats, ser jeg fortrøstningsfuldt på fremtiden.

Jeg benytter lejligheden til på egne og bestyrelsens vegne at takke alle vore medlemmer og hjælpere for et godt foreningsår og for deres indsats. Og mine amtsstyrelses-kolleger skal have tak for et givtigt og konstruktivt samarbejde i det forløbne år.

En tak også til alle de steder, hvor dørene står åbne for os.

SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDSBORG-EGERNFØRDE AMT:

SOPHISTICATED LADIES
FEAT. CHRISTINA DAHL

Christina Dahl
Henriette Thorsgaard
Marie Louise Nielsen
Lene Thorsgaard
Mette Thorsgaard
Lene Dahl
Rene Thorsgaard
Henriette Thorsgaard
Lene Thorsgaard

FREDAG / FREITAG
16.03.12 - 20:00

MEDBØRGERHUSET
H.C. ANDERSEN-WEG 8 • EGERNFØRDE

JAZZ
i Medborgerhuset

Event/Evnt: 11,- (LR) • Medlemmer/Medglieder: 8,- (LR)

Billetter/Tiketter:
Dansk Selskab for Rendsborg-Egernførde amt, H.C. Andersen-Weg 8, 54240 Egernførde, tlf. 4017 2167, rd-wild@y2000.no og med indgangsbillet og en del Alkoholfri

SSFs nye amtskonsulent i Rendsborg-Egernførde amt, Dorthe Weis Salchow. (Foto: SPT)

KOM OG VÆR MED TIL EN IJHYGGELIG EFTERMIDDAG

HALLOWEEN

Pris: 10,- (inkl. kaffe)
Dansk Selskab for Rendsborg-Egernførde amt, H.C. Andersen-Weg 8, 54240 Egernførde, tlf. 4017 2167, rd-wild@y2000.no og med indgangsbillet og en del Alkoholfri

Ølservering af omkring 8 - 10 om. men for en del bænke (2 voksne eller børn) kost 7,- Euro.

Tilmelding påmeldt til skolen eller kommunen

LØRDAG, 5. NOVEMBER 2011 KL. 15-19
På Askfelt Danske Skole
Dorthevej 25, 24358 Ascheffel

De er gode til samarbejdet i Askfelt-området, også når det gælder halloween.

Fodboldglade egernførere heppede for Danmark.

Hele 56 fodboldglade sydslesvigere var med, da SSF Egernførde inviterede på en udflugt til landskampen Danmark-Brasilien i Hamborg i maj.

Alene busturen sydpå var en oplevelse af rang, med øl til de voksne og "Schorle" til de yngre deltagere. Der var smurte rundstykker og andet godt undervejs. Egentlig skulle der have lydt dansk fodboldmusik under turen, men bussen kunne mod forventning ikke byde på en cd-afspiller, så deltagerne måtte selv bruge deres sangstemmer.

Der var en intern tipkonkurrence, som tre af de yngre deltagere vandt, da deres tip var 3-1 til Brasilien - selvom de klart holdt med Danmark. Men de var nok realister.

Hele Imtech Stadion var svøbt i rød-hvide farver. Over 40.000 danskere og dansksindede havde fundet vej til Hamborg, og tilsvarende "kanon" var stemningen, da den danske nationalmelodi blev brølet i fællesskab, inden kampen blev fløjtet i gang.

På vej hjem kunne man sagtens se "efterladenskaberne" fra fodboldglade danskere - hundredevis af dåseøl fra grænsekioskerne i Flensborg stod linet op på afaldscontainerne - immervæk.

Alle var glade og tilfredse med turen - på trods af nederlaget. Der kunne ikke have været mere dansk stemning i parken.

Gitte Hougaard Werner

Afgang fra Egernførde. (Fotos: privat)

Spændt ventende på landskampen.

Børnene og lærerne på Vestermølle Danske Skole øvede også årsmødesangene 2012; måske mere ihærdigt end andetsteds i Sydslesvig, for ikke for ingenting er deres lærer Gitte Hougaard-Werner også formand for SSFs årsmødeudvalg. (Foto: SPT)

Fokus på samarbejdet

Af amtsformand Franz Dittrich

Gottorp Amt har i 2011 og 2012 lagt særlig fokus på et samarbejde med børnehaver og skoler, både ved årsmødearrangementerne men også ved at være synlig ved børnehavernes og skolernes forældreaftener og arrangementer.

Efter besøg og samtaler med amtets børnehaver og skoler blev det tydeligt, viste de sig åbne og interesserede i et konstruktivt samarbejde med SSF Gottorp Amt.

På arrangementer i børnehaverne og på skolerne fik SSF lejlighed til at præ-

sentere sig selv, foreningens muligheder og tilbud til børnenes forældre. Et glædeligt eksempel er amtsstyrelsens og sekretariatets deltagelse i Bustrupdam Børnehaves forældreaften i begyndelsen af september 2012, hvor vi kunne hverve 7 nye husstandsmedlemmer (14 medlemmer) og 3 nye enkeltmedlemmer på blot en aften.

Endnu et eksempel på upåklageligt samarbejde mellem de nævnte institutioner og SSF er årsmødet 2012. En stor del af amtets børnehaver deltog med entusiasme i både forberedelserne og gennemførelsen af friluftsmødet.

A.P. Møller Skolens ledelse og pe-

Der er grøde i det dansk-sydslaviske fællesskab i Treja. På den smukt beliggende danske skole samles flere generationer af aktive i Trejas danske forenings- og skoleliv: f.h. SSF-distriktsbestyrelsesmedlem og næstformand for Dansk Skoleforening Udo Jessen, SSF-distriktsformand Katja Brodersen, tidl. skoleleder Hermann Henken og skoleinspektør Zolvegh Ravn. (Fotos: Wolfgang Kümpel)

Ved indvielsen af salen på Slesvighus gav det danske band Hush en forrygende koncert. (Foto: SPT)

deller var som sædvanlig til stor hjælp ved gennemførelsen af årsmødeaften og støttede derved Slesvig bys distrikter.

Også Slesvig bys øvrige danske foreninger bakkede godt op om årsmødet.

Et nyt fællesarrangement har udviklet sig fint: Bibliotekets, SSWs og SSFs fælles juletræsfest på Slesvighus, der bliver besøgt af både børn og forældre fra institutionerne og medlemmer fra SSW og SSF.

Også 100%-dagen bør nævnes, hvor sekretariatet og amtsstyrelsen stillede sig til rådighed med organisatorisk og praktisk vejledning, samt SSWs valgkampsoptakt 2012 på Slesvighus, som blev støttet og serviceret af amtsstyrelsen og sekretariatet.

Amtet samarbejder traditionelt med Schleswiger Musik Club fortrinsvis omkring 2-3 jazz-koncerter om året. Arrangementerne har hidtil været godt besøgt, dog hovedsageligt af tysk publikum. Trods denne kendsgerning ser amtet her en mulighed for at synliggø-

re SSF og dermed det danske mindretal overfor den tyske flertalsbefolkning for dermed at fremme forståelsen for vore anliggender.

En yderst glædelig udvikling er, at SSF Rendsborg/Egernførde Amt og Gottorp Amt har indledt et tættere samarbejde.

Amtsstyrelsen for Rendsborg/Egernførde Amt deltog i de forberedende møder til årsmødet 2012. På selve friluftsmødet stillede amtet med en stor info-bod, og fangede interesserede med hot dogs og spændende informationer omkring SSF. Et allerede bestående fællesarrangement er "ældreftermiddagen", som de ældre fra begge amter tager godt imod.

SYNLIGHED

Gottorp amt befinder sig i den heldige situation at være i flertalsbefolkningens fokus. Både før og efter indvielsen af forenings- og teatersalene på Slesvighus har projektet været genstand for mediernes og flertalsbefolkningens interesse.

Med sikkerhed har primært Lands-teatret Slesvig-Holsten og det nye spillested været nævnt i medierne, men samtidig blev Sydslesvigsk Forening også altid nævnt positivt som eksponent for godt dansk-tysk samarbejde.

Sekretariatet benytter den tiltagende besøgsfrekvens i huset til i indgangsarealet og teaterfoyen at opstille Syd-slesvig-info-boden, ikke uden at den registreres positivt af flertalsbefolkningen.

I amtets kulturelle arrangementer - teater og koncerter - deltager som en selvfølge både amtsstyrelsesmedlemmer og sekretariatets medarbejdere. I forbindelse med billetsalget bliver publikum informeret om SSFs virken og får tilbudt infomateriale. Arrangementerne får gennemgående foromtale i aviserne, og der bliver plakateret i skoler, offentlige bygninger o.s.v.

MEDLEMMER

Medlemstallet for 2011 er stabilt let stigende. Der har været 83 nyoptagelser, 29 tilflyttere, 24 er afgang ved døden, 59 udmeldelser og 15 medlemmer er flyttet til andre amter.

Distrikterne er tilfredse med den centrale indkassering og samtlige nyoptagelser er positivt stemte overfor dette betalingssystem.

AKTIVITETSNIVEAU

Gottorp amts distrikter har i 2011 holdt aktivitetsniveauet fra 2010. Aktiviteternes karakter er hovedsagelig traditionelle. Deltagelsen i arrangementerne er skiftende: Nogle aktiviteter viser et stigende antal deltagere, mens andre viser dalende tal.

Bestyrelsesarbejdet i amtets distrikter fungerer upåklageligt.

Tre distrikter havde bedt om en sam-

menlægning med andre distrikter, da medlemstallet var så lavt, at man ikke mere mente at kunne drive et forsvarligt foreningsarbejde alene.

Distrikt Thumby flyttede til Mårkær, som nu hedder Mårkær og Omegn. Distrikt Jagel flyttede til Dannevirke og distrikt Tolk til Torsted.

AMTSSEKRETARIATET

Arbejdet på amtssekretariatet er præget af mangfoldige opgaver.

Ud over de daglige, administrative opgaver og den rutinemæssige servicering af amtets medlemmer, distrikter og amtsstyrelsen, har amtssekretariatet stået overfor nye udfordringer.

Såvel amtssekretariatets nye lokaler med mødelokalerne "Slien" og "Løfod" som realiseringen af det "åbne sekretariat" har på glædelig vis udløst en stor stigning i besøgsfrekvensen. Især det nye billetsystem har udviklet sig til en succes.

I byggefase 2 på Slesvighus, renoveringen af forenings- og teatersalene, har amtssekretariatet både været ramme og servicepunkt.

Sammen med amtets formand har medarbejderne deltaget aktivt i stort set alle koordinerende møder omkring projektet.

En ny udfordring er også samarbejdet med det slesvig holstenske landsteaters personale. Her er der i den daglige drift mange detaljer, både af teknisk karakter, men også spørgsmål omkring salenes disposition, som der skal tages stilling til.

Medlemmerne ser yderst positivt på, at amtssekretariatet holder åbent uden pauser alle hverdage, og at der ikke lukkes i påske-, sommer- og efterårsferien.

GENSYNSGLÆDE. 31. august-2. september havde SSF-distrikt Slesvig Centrum-Nord besøg fra sin venskabsforbindelse i Dianalund. Denne forbindelse har bestået i imponerende 60 år. Det blev en dejlig weekend med vennerne. Der var 17 af dem, og de kom i bus. Man så på Slesvighus og fik et foredrag ved Lars N. Henningsen om Isted-løven, var på en guidet tur med Anders Schaltz Andersen til Nordstrand og Husum, nød festaftenen i Hærvejshuset i Skovby (foto foroven) med underholdning bl.a. ved Erik Sommer, deltog i gudstjenesten i Gottorp slotskirke med pastor Paul Møller og blev vist rundt på den imponerende A.P. Møller Skole (foto forneden) af Thore Sager.

Værter og gæster havde det utrolig godt sammen, og afskeden var svær (foto). Nu glæder slesvigerne sig til at besøge vennerne i Dianalund i 2014. (bk)

Valgkamp, valg og regering

Af formand Flemming Meyer

VALGKAMPEN

Siden vedtagelsen af en ny valglov og fastlæggelsen af valgdatoen i foråret 2011 var valgkampen i Slesvig-Holsten reelt igang. Landsstyrelsen og landdagsgruppen gennemførte sammen med deres medarbejdere allerede i marts 2011 et klausurmøde for at forberede vor egen valgkamp. Det lå allerede dengang i kortene, at SSW kunne blive nødt til at gå i en regering, hvis vi ville opnå et regeringsskifte og dermed sikre ligestillingen.

At SSW ikke stod alene med ønsket om et regeringsskifte, viste den reso-

lution, som Det Sydslesvigske Samråd allerede besluttede i januar 2011, hvor alle organisationer støttede kravet om et regeringsskifte i Kiel. Dette krav fra mindretallets organisationer, som også i den tyske offentlighed blev bemærket, må selvfølgelig ses på baggrund af den urimelige forskelsbehandling, som de danske skolebørn blev udsat for af CDU-FDP-regeringen, da de ændrede tilskuddene til mindretallets skoler fra 100% til 85%. Oppositionspartierne SPD og De Grønne havde fra starten gjort det klart, at de efter et valg ville genindføre 100%-tilskud til de danske skoler. Derfor var motivationen i SSWs basis og i hele mindretallet i top, da forberedelserne til valgkampen for alvor startede i efteråret 2011.

SSWs landsmøde i september 2012 bar også præg af, at SSW var kommet i regering i Kiel. (Fotos: Lars Salomonsen)

ALLE MED

På SSWs ordinære landsmøde i september 2011 besluttede partiets delegerede, at alle 3.600 SSW-medlemmer skulle have mulighed for at vælge deres regionale landdagskandidater. I november 2011 gennemførte SSWs amter medlemsmøder, og landdagskandidaterne blev valgt. Selvom man kunne have ønsket sig en endnu større tilslutning til møderne, var opbakningen til kandidaterne stor. Der blev valgt over 20 landdagskandidater. Aldrig før har SSW haft så mange kandidater til et landdagsvalg. Også dette viste, hvor stor motivationen var for at gå i gang med valgkampen.

På flere møder i efteråret 2011 havde landsstyrelsen og partiets valgtekniske udvalg med deltagelse af medarbejdere og repræsentanter fra alle amter fastlagt detaljerne for valgkampen. SSWs strategi var til dette valg særlig målrettet mod hele Slesvig-Holsten. Vi ville fremstå som et ansvarligt og realistisk regeringsalternativ og dermed

udover vore kernevælgere i Sydslesvig også være valgbar for vælgerne i Holsten. Partiets presseafdeling opfandt til dette formål valgsløget "Hergestellt und erprobt in Schleswig-Holstein – ohne Berliner Zusätze", som skulle symbolisere, at SSW helt naturlig hører med til Slesvig-Holsten, ikke behøver tage hensyn til politiske forhold i Berlin og derfor kan vælges af alle borgere i landet.

Også valgprogrammet blev denne gang strammet op og udformet med henblik på en regeringsdeltagelse. SSW ville gå til valg på løfter, vi også kunne indfri efter et valg, og bl.a. derfor blev nogle gamle SSW-positioner tilpasset den skræmmende økonomiske virkelighed. Denne strategi har senere til koalitionsforhandlingerne vist sig at være helt rigtig.

OPSTILLING

Et par dage før SSWs ekstraordinære landsmøde i Harreslev, hvor landslisten og valgprogrammet skulle beslut-

Silke Hinrichsen blev bisat fra Mariekirken i Flensburg i marts. (Foto: Povl Klavsén)

tes, blev hele partiet rystet. Landdagsmedlem Silke Hinrichsen, som allerede havde været alvorlig syg et stykke tid, kunne ikke genopstille til landdagen, og hun døde få dage efter landsmødet. SSW Flensburg udnævnte efter en samtale med landsstyrelsen næstformand i byrådsgruppen Edgar Møller som byens nye landdagskandidat. Han blev senere valgt på plads 5 til SSWs landsliste. Da Jan Hundsdörfer pga. et nyt arbejde sagde nej, blev Jette Waldinger-Thiering fra Egernførde udnævnt til Silkes efterfølger i landdagen - foreløbig indtil valget.

På landsmødet den 3. marts 2012 blev Anke Spoorendonk, Lars Harms, Flemming Meyer og Jette Waldinger-Thiering valgt på de første fire listepladser. Anke Spoorendonk blev for femte gang siden 1996 SSWs spidskandidat til landdagsvalget. SSWs officielle valgsmål var at opnå mindst 5% af stemmerne og få mindst fire mandater samt at bidrage til et regeringsskifte. Disse ambitiøse mål skal ses på baggrund af, at den ændrede valglov gjorde det sværere at holde det hidtidige mandattal på fire, som ved det sidste valg for første gang siden 1952 havde sikret SSW gruppestatus i landdagen.

VALGKAMP I HOLSTEN

For at få mindst 5% af stemmerne valgte landsstyrelsen til dette valg at

føre en mere aktiv valgkamp i Holsten. Analysen var, at man skulle opnå ca. 40.000 stemmer i Sydslesvig og ca. 30.000 stemmer i Holsten for at sikre 5% og dermed det fjerde mandat. I Sydslesvig burde ligestillingskampagnen sikre opbakningen til SSW ved at føre valgkampen ud fra mindretallets højborgere, mens valgkampen i Holsten skulle udvides.

I januar 2012 mødtes landsstyrelsen med SSWs arbejdsgruppe Holsten-Hamburg, der repræsenterer bl.a. de 70 SSW-medlemmer, der bor i Holsten. Her blev strategien for SSWs valgkamp i Holsten fastlagt.

For første gang tillod landsstyrelsen, at de holstenske medlemmer kunne føre gadevalgkamp, der hvor de bor. Før havde SSW kun ført valgkamp i valgkredsen Pinneberg-Nord, hvor SSW opstiller en egen kandidat på grund af friserøen Helgolands tilknytning til denne valgkreds. Derudover blev man enig om, at landsforbundet skulle sørge for, at der blev sat SSW-plakater op i de større byer i Holsten.

PLAKATER

En gruppe SSW-frivillige fra Sydslesvig hængte sammen med medlemmer af arbejdsgruppen Holsten-Hamburg, bl.a. formand Malte de Grahl og næstformand Uwe Bruhns, plakater op i Kiel, Lybæk, Neumünster, Norderstedt, Heide, Pinneberg, Bad Segeberg, Eutin, Plön, Elmshorn, Itzehoe, Ditmarsken og endda helt i Lauenborg, hvor nogle SSW-aktivister bor. Af de 10.000 plakater, som SSW satte op til dette valg, blev 4.000 hængt op i Holsten. Det er en enestående præsentation af de få frivillige og deres hjælpere.

At denne indsats bar frugt, kunne ses på valgresultatet i de omtalte holstenske byer – selv om stemmeantallet ikke kom helt op på de 30.000 stemmer dér, som vi havde håbet på. SSW

SSW-landsformand Flemming Meyer takkede for flot indsats. (Foto: Lars Salomonsen)

har dog stadig begrænset sin indsats i Holsten, idet partiet ikke opstillede valgkreds-kandidater i de holstenske valgkredse bortset fra Pinneberg-Nord, hvor helgolænderen Uwe Menke var SSWs kandidat.

FLOT INDSATS

Også i Sydslesvig gjorde SSWs frivillige en fantastisk indsats i valgkampen. Især landdagskandidaterne ydede deres bedste, idet de bl.a. deltog i næsten 100 paneldiskussioner på partiets vegne. De var også aktive i gadevalgkampen.

At SSWs denne her gang havde særlig mange frivillige, der hjalp til i valgkampen, skyldes ikke mindst tidligere SSWU-formand Lukas Lausen, som fra februar blev ansat af landsforbundet som koordinator til at rekvirere valgkampfrivillige. Han fik sammen med SSWUerne et valgkontor i Aktivitets- huset i Flensburg og herfra udgik der i flere måneder en stor valgkampaktivitet.

Aldrig tidligere var så mange SSWUer med i en valgkamp. Det skyldes ikke mindst SSWUs formand Claas Johannsen og næstformand Daniel Mühlhausens utrættelige indsats. SSWU førte

valgkamp både om natten, hvor de ud- delte SSWUs kondomer til natteravnene, og om morgenen, hvor de flere gange sammen med landdagskandidaterne var med til at dele kaffe ud til flensborgske arbejdere bl.a. på værftet.

Også medarbejderne i landdags- gruppen og landssekretariatet var selv- følgelig stærkt involveret i valgkam- pen. At partiet næsten nåede grænsen for, hvad medarbejdere og kandidater kan klare ressourcemæssig, viste sig også, da flere af dem blev syge efter valgkampen og under koalitionsfor- handlingerne.

Med en stormfuld valgkampoptakt foran Slesvighus blev valgkampens he- de fase skudt igang den 31. marts 2012, og gadevalgkampen kom dermed til at vare næsten seks uger.

Et af højdepunkterne i valgkampen var skoleforeningens aktionsdag for 100%, hvor næsten 12.000 mennesker demonstrerede for ligestilling på Flens- borg havn og bl.a. Flemming Meyer som Samrådets formand holdt en tale. Det er mange år siden, Flensburg har set så stor en demonstration, og den viste sammenholdet i det danske mindretal.

Valgkampafslutningen på Duborg- Skolen den 3. maj 2012 markerede slut- punktet i SSWs valgkamp, og over 200 deltagere gjorde aftenen til en succes.

Under valgkampen var der i me- ningsmålingerne kun et flertal for at afløse landsregeringen, når SPD og De Grønne gik sammen med SSW, som lå konstant på ca. 4% i målingerne. Det fik CDU til i desperation at starte en kampagne mod den såkaldte "Dä- nen-Ampel" for at vende modgangen. Heldigvis blev denne form for politisk mudderkastning ikke belønnet af væl- gerne. På valgnatten den 6. maj stod det klart, at CDU-FDP-landsregeringen ikke længere havde et flertal, og at SSW nu var i en nøgleposition, når der

skulle dannes en ny regering.

Der skal på dette sted siges en stor tak til alle de mange frivillige og de sydslesvigske organisationer, der har støttet SSW i denne for mindretallet så vigtige valgkamp.

GODT OG ONDT

SSW fik med 4,6% det bedste valgreultat siden landdagsvalget 1950. Alligevel mistede partiet ca. 8.000 stemmer i forhold til valget 2009, idet SSW opnåede 61.025 andenstemmer. Samtidig gik mandattallet tilbage fra 4 til 3 landdagsmandater, da landdagen p.g.a. den nye valglov kun består af 69 landdagsmedlemmer mod 95 i den forrige valgperiode. Dermed missede SSW altså to af sine tre valgmaal, som blev opstillet før valget.

Især i nogle områder i Sydslesvig var der en skuffelse at spore. SSW opnåede i hele Sydslesvig ca. 38.000 andenstemmer mod ca. 45.000 stemmer i 2009. Mens stemmetallet overalt var mindre end til sidste valg, var der dog procentfremgang i Flensborg by og i Slesvig by samt Slesvig-land. Især i Kiel og Rendsborg-Egernførde tabte SSW mange stemmer.

Heller ikke i Holsten opnåede partiet de ønskede 30.000 stemmer, men kun ca. 22.000 andenstemmer. Også dér tabte SSW stemmer i forhold til 2009. Dog er det glædeligt, at partiet i de valgkredse, hvor der blev gjort en særlig indsats, havde en procentmæssig fremgang. Dvs. indsatsen i Holsten gav pote. Den var bare ikke nok i forhold til, hvor stor Holsten egentlig er. Trods denne indsats og landsdækkende TV- og radioreklamer samt landsdækkende annoncer har SSW stadig ikke fået sit gennembrud i Holsten, hvor mange vælgere endnu tvivler på, om de overhovedet må vælge mindretallets parti.

SOFAEN VANDT

Valganalyser har vist, at SSW især har mistet stemmer til "sofaen". Forklaringen er ganske enkelt: valgdeltagelsen til et landdagsvalg er mindre end til et forbundsdaysvalg. Da landdagsvalget i 2009 blev gennemført på samme dag som forbundsdaysvalget, profiterede også SSW af den højere valgdeltagelse dengang. Landdagsvalget 2012 havde en ekstraordinær dårlig valgdeltagelse på kun ca. 60%, og det blev SSW også ramt af.

Derudover må man ikke glemme, at valget i 2009 var præget af diskussionen omkring et muligt CO2-lager i Sydslesvig, som fik mange vælgere til at gå til valg og stemme på SSW. Et sådant emne, som også berørte flertalsbefolkningen, var der ikke i valgkampen 2012. Især stemmetabet i Nordfrisland kan forklares på denne måde.

Derudover var mange vælgere i 2009 træt af de store koalitioner i Kiel og Berlin, hvilket SSW også profiterede af, idet mange tidligere SPD-vælgere gav vort parti deres stemme. Til dette valg havde SPD-vælgere en større motivation til at gå til valg og vælge SPDs spidskandidat Torsten Albig. Analyser viser, at Piraternes fremgang også delvis er sket på bekostning af SSW.

LIGESTILLINGSSAGEN

Der er folk, der mener, at ligestillingssagen burde have givet SSW flere stemmer i Sydslesvig. Holdningen er, at nogle af mindretallets medlemmer enten er blevet hjemme eller har stemt på andre partier. Selv om denne forklaring er fristende, så er der umiddelbart intet belæg for, at dette er rigtigt.

Der, hvor det danske mindretal har sine højborgere i Sydslesvig, står SSW stadig med markante valgresultater. I Flensborg var der fremgang. I Harreslev blev SSW største parti, i Slesvig og i Slesvig-land var der procentvis fremgang. I alle kommuner, hvor der er

skoler og børnehaver, fik SSW et pænt valgresultat.

Vor konklusion er: Det danske mindretal har bakket op om SSW – også til dette valg.

Men vi ved også, at mindretallets medlemmers stemmer alene ikke er nok, hvis SSW vil have flere mandater i den slesvig-holstenske landdag. Selvkritisk må vi derfor se på, hvordan vi fremover kan være bedre til at profilere partiet i hele Slesvig-Holsten uden at miste vor mindretalspolitiske identitet. Regeringsdeltagelsen kan være en god måde at profilere sig på, hvis regeringen afleverer et godt stykke arbejde.

NY REGERING

Set ud fra mindretallets fremtidsperspektiver var SSWs vigtigste valgsmål at bidrage til et regeringsskifte i Kiel, som igen sikrer de danske skoler 100% tilskud per elev fra landet Slesvig-Holsten.

Den 30. april 2012 gennemførte landsstyrelsen og landdagsgruppen med deres medarbejdere endnu et klausurmøde, hvor SSWs hovedkrav til en ny regering blev fastlagt. Udover genindførelsen af 100% tilskud til de danske skoler var det især krav til en ny mindretalspolitik, bedre økonomiske udviklingsmuligheder for Slesvig-Holstens udkantsområder, endnu mere grænseoverskridende samarbejde med Danmark og en delvis tilbagetagning af nedskæringerne på det sociale område, som var vort udspil til de første forhandlinger.

Den 7. maj – dagen efter valget – besluttede landsstyrelsen, at SSW skulle gå med til sonderingssamtaler med SPD og De Grønne for at se, om der kunne dannes en fælles regering. Til sammen havde disse tre partier 35 mandater og dermed en stemmes flertal i Landdagen. Sonderingssamtalerne fandt sted den 11. og 14. maj og blev

gennemført i en god og tillidsfuld atmosfære.

Landsstyrelsen kunne på den baggrund den 14. maj anbefale SSWs hovedudvalg, at partiet for første gang i sin historie gik med til reelle koalitionsforhandlinger. På et lukket hovedudvalgsmøde med over 70 deltagere besluttede de tilstedeværende enstemmigt, at SSW skulle gå med til forhandlingerne.

FORHANDLINGERNE

Da også SPD og De Grønnes partier gav grønt lys, kunne koalitionsforhandlingerne begynde onsdag den 17. maj i Kiel. Parterne var blevet enige om, at hvert parti skulle komme med 12 hovedforhandlere, og at der skulle oprettes 6 arbejdsgrupper, hvor hvert parti havde 3 repræsentanter. SSW oprettede til hver af de 6 arbejdsgrupper interne "backinggrupper", der med deres ekspertise skulle hjælpe partiets forhandlere. Da også partiets og landdagsgruppens medarbejdere deltog i både hovedforhandlingsgruppen og arbejdsgrupperne, var næsten 40 SSW-medlemmer involveret i koalitionsforhandlingerne. Vi er stolte af, at SSWs forhandlingsmedlemmer sagtens kunne matche de andre partiers repræsentanter i de næsten 4 uger, som koalitionsforhandlingerne varede.

Da den nye landdag mødtes for første gang tirsdag den 5. juni var det aftalt, at forhandlingerne skulle afsluttes senest mandag den 4. juni. Med få undtagelser forløb forhandlingerne gnidningsfrit, og koalitionsaftalen kunne allerede præsenteres søndag den 3. juni.

I forhandlingerne havde SSW gjort det klart, at man ville være en partner i øjenhøjde med de andre og krævede derfor et vigtigt ministerium. Det blev SSWs gruppeformand Anke Sporendonk, der blev udpeget som SSWs første minister. Hun blev minister for

justits, kultur og Europa. Kombinationen af Europa og justits er set før under Europa- og justitsministrene Gerd Walter og Uwe Döring. Kulturområdet fik Anke Spoorendonk, fordi det er en af hendes mærkesager og passer fint til SSWs profil.

På SSWs ekstraordinære landsmøde den 9. juni i Flensborg blev koalitionsaftalen gennemgået. Der er mange fingeraftryk fra SSW i denne aftale, og partiets håndskrift kunne genkendes i den. Efter mange spørgsmål og en konstruktiv debat besluttede landsmødet enstemmigt, at den kunne tilslutte sig aftalen.

Da SPD og De Grønne gjorde det samme blev SPDs spidskandidat Torsten Albig tirsdag den 12. juni valgt til ny ministerpræsident. Han fik endda 3 stemmer flere end nødvendigt. Tilsyneladende har nogle af Piraterne stemt på ham.

Samme dag blev Anke Spoorendonk udnævnt til minister og trådte ud af landdagen, således at Jette Waldinger-Thiering igen kunne indtræde i SSWs landdagsgruppe. Friseren Lars Harms blev enstemmigt valgt til Anke Spoorendonks efterfølger som formand for SSWs landdagsgruppe.

HISTORISK UDFORDRING

SSW har i hele sin eksistens siden 1948 været et konstruktivt oppositionsparti i landdagen og aldrig deltaget i en regering. Flere gange har SSW været tungen på vægtskålen både i 60'erne, 80'erne og i 2005. Vi har altid gjort det klart overfor vælgerne, at vore mandater er ligeså meget værd som de andres, og at vi vil bruge dem, når det drejer sig om, at landet skal have en regering. Udviklingen er gået fra, at SSW ikke ville gøre landet uregerbart ("Der SSW macht das Land nicht unregierbar") over til at støtte en mindretalsregering efter dansk forbillede (i 2005) til nu aktiv at gå ind i en regering.

Det er især hændelserne i 2005, hvor SSW var udsat for en smædekampagne bl.a. med politibeskyttelse for Anke Spoorendonk samt det fejlslåede ministerpræsident-valg af Heide Simonis, der har været årsag til, at vi nu går planken helt ud.

En understøttelse/ tolerering af en mindretalsregering, som det er ret så normalt i Danmark, er desværre ikke til at formidle i den tyske offentlighed. Det var den konklusion, SSW allerede drog på sit landsmøde i 2006. Både til landdagsvalget i 2009 og 2012 har SSWs landsmøde besluttet, at SSW bør gå ind i en regering, hvis det er nødvendigt for at gennemføre vor politik.

NØDVENDIGHED

Valgresultatet viste, at SSWs regeringsdeltagelse er en nødvendighed. For uden den er det ikke muligt at sikre mindretallenes økonomiske og kulturelle ligestilling. Det har de seneste tre år under CDU-FDP-regering vist, og derfor havde SSW reelt ikke noget valg, da valgresultatet forelå.

Kritikken, der går på, at SSW dermed ikke mere er et mindretalsparti, eller at vi udnytter vor fritagelse fra 5% spærregrænsen er helt forfejlet. Netop fordi SSW er et mindretalsparti, skal vi deltage i en regering, der har skrevet sig en ny mindretalspolitik på fanerne og sikrer ligestillingen. Det er tydeligt, at ikke kun SSWs basis, men hele mindretallet bakker op om det. SSWs fritagelse fra spærregrænsen skal ifølge forfatningsdomstolen sikre mindretallets særlige rettigheder. Netop for at sikre mindretallets rettigheder at SSW er gået ind i en regering. Derfor ser vi også med sindsro på klager mod SSW ved forfatningsdomstolen.

INGEN DANS PÅ ROSER

Vi er klar over, at de næste 5 år ikke bliver en dans på roser. Selv om der også findes eksempler på andre mindretalspartier rundt omkring i Europa med et regeringsansvar, er SSWs regeringsdeltagelse en historisk udfordring for vort parti.

Dels står vi overfor en opposition, der vil bekæmpe regeringen og her især SSW med fuld styrke. Dels skal både SSWs basis og hele mindretallet vende sig til, at et regeringsansvar også betyder, at der skal træffes upopulære beslutninger. De nuværende økonomiske forhold både i Slesvig-Holsten, Tyskland og hele Europa gør det ikke nemt at finde løsninger på tidens udfordringer uden, at det også på nogle områder vil gøre ondt på dele af befolkningen.

Når vi alligevel er optimistiske, er det fordi de tre regeringspartnere netop på det sociale område ligger ret tæt på hinanden, og fordi det er blevet fastlagt i koalitionsaftalen, at alle vigtige afgørelser skal træffes på retfærdig grundlag og i dialog med de berørte. Det var netop en af den afgående landsregerings største fejl, at den dikterede sin sparepolitik uden at drøfte den med befolkningen. Også i forhold til landdagen vil SSW arbejde for, at der kommer en ny politisk kultur med bedre dialog mellem regering og opposition.

DIALOG

Denne dialog vil SSW også fremover føre med sine egne medlemmer og mindretallets basis. Vi havde som første skridt indført et sommermøde, hvor minister Anke Spoorendonk i august kunne fortælle om landsregeringens første uger ved magten. Til SSWs sommermøde var både hovedudvalget, vore medlemmer og repræsentanter af

Det Sydslesvigske Samråd inviteret.

Derudover vil SSW fremover gennemføre flere hovedudvalgsmøder og udvidede landsstyrelsesmøder samt indføre et internt SSW-intranet, hvor man kan drøfte landsregeringens politik.

Landdagsgruppen og dens medarbejdere har de næste 5 år en stor udfordring med at holde styr på den daglige politik og sikre SSWs indflydelse på lovgivningen.

I landsregeringen er det Anke Spoorendonks opgave i kabinettet at sikre SSWs indflydelse.

SSWs tidligere pressetalsmand Lars Erik Bethge vil som vice-regeringstalsmand også være med til at sikre SSWs indflydelse på de afgørende beslutninger i landsregeringen. Det vil blive landsforbundets opgave igennem landsmøder, andre arrangementer og politiske tiltag samt oplysningsarbejde i nord og syd at sikre, at SSWs politik stadig vil være synligt og ikke går under i regeringens dagligdag.

TILSKUDET FRA BERLIN

Forud før landdagsvalgkampen brugte SSW sammen med SSF og skoleforeningen i efteråret 2011 meget energi på at sikre, at forbundsdagen også i 2012 gav et tilskud på 3,5 millioner euro til Dansk Skoleforening.

For 2011 sørgede de slesvig-holstenske forbundsdags-medlemmer ikke mindst efter pres fra den danske regering for, at de danske skoler fik et sådant ekstra tilskud fra Berlin. Hvis ikke dette tilskud var kommet i sidste øjeblik, havde man skulle lukke skoler. Problemet var dog, at dette tilskud kun var blevet givet for et år, mens landsregeringens nedskæring med 4,7 millioner euro gjaldt for både 2011 og 2012. Før landdagsvalget var hverken FDP eller CDU i Slesvig-Holsten villig til at ændre deres spareplaner. Det gav de udtryk for i de samtaler landsstyrelsen

førte med disse partiers landsstyrelser i både 2011 og 2012.

I Samrådets strategiudvalg var det repræsentanter for SSW, SSF og skoleforeningen der i fællesskab drøftede, hvordan man skulle sikre et tilskud fra Berlin også i 2012. Udgangspunktet for mindretallenes organisationer var, at også forbundsregeringen og forbundsdagen har et ansvar for mindretalspolitikken i Tyskland, da de har underskrevet både den europæiske charta om mindretallenes rettigheder og sprogchartaen.

På baggrund af mange samtaler, der i løbet af efteråret blev ført i Berlin, og

med et pres fra den danske regering og mange folketingsmedlemmer var flertallet i forbundsdagen parat til at give tilskud til de danske skoler i 2012. Vi er taknemmelig for de forbunds-dagsmedlemmer fra Slesvig-Holsten, både fra regeringen og oppositionen, der her spillede den afgørende rolle. De viste, at de har en anden tilgang til mindretalspolitikken end nogle af deres kollegaer i landdagen. En særlig tak går også til SSF og mindretalssekretariatet i Berlin, som gjorde alt for, at mindretallet fik succes med at få en bevilling for 2012. Det gode samarbejde mellem SSW, SSF og skoleforeningen i denne sag bør i fremtiden fortsættes.

SSWs nytårsreception i Læk var velbesøgt. Danmarks ambassadør i Berlin Per Poulsen-Hansen var festtaler, og for underholdningen stod Rødkål & Sauerkraut, Eberhard von Oettingen & Uwe Wendrich. (Fotos: Lars Salomonsen)

Forbundsdayspolitikere gjorde det klart, at det danske mindretal fremover ikke skal forvente at få flere tilskud fra Berlin på denne måde. Til gengæld var de villige til at se på andre fremtidige støttemuligheder. I denne forbindelse ønskede forbundsdayspolitikere en udredelse, hvordan den tyske finansiering af mindretalsordningen er. Denne redegørelse har mindretallet endnu ikke leveret.

ANDRE AKTIVITETER

SSWs aktivitetsniveau har i 2011-2012 igen været højt. Landsformanden, landstyrelsens medlemmer og landssekretariatets medarbejdere har deltaget i et stort antal politiske begivenheder samt gennemført mange møder og arrangementer. Alene i 2012 har SSWs landssekretariat frem til landsmødet i september stået for gennemførelsen af 14 arrangementer. Et af årets højdepunkter var SSWs nytårsreception, som dette år blev gennemført i Læk. Festtaler var den danske ambassadør Per Poulsen-Hansen, som bl.a. fortalte de 200 deltagere om den danske regerings indsats for ligestillingen af de danske skoler og den danske regerings formandskab i EU.

KOMMUNALT

På det kommunale niveau var alle partiets organer også særdeles aktive. Særlig i Flensborg by er der opstået en ny situation, siden SSWs overborgmester Simon Faber den 1. januar 2011 overtog embedet. Trods modvind fra dele af den tyske presse og en del af befolkningen i de første måneder har Simon Faber uanfægtet arbejdet med at omsætte sine valglofter om at gøre Flensborg til regionens naturlige centrum.

Også SSWs byrådsgruppe i Flensborg samt kredsdaysgrupperne i Slesvig-Flensborg, Nordfrisland, Rendsborg-Egernfærde og vort byråds-

medlem i Kiel har atter gjort en fremragende indsats for partiet i de forløbne år. De har bl.a. sammen med repræsentanter fra landstyrelsen i en fælles arbejdsgruppe udviklet ideer til politiske initiativer, som har gavnet SSW før landdaysvalget.

Som noget særligt bør det nævnes, at SSW med Gerd Voß fra Ves/Wees har fået endnu en borgmesterpost. Gerd Voß blev den 1. januar 2012 af flertallet i kommunerådet dér udpeget som afløser for den gamle borgmester. Dermed kunne kredsdaysmedlem Gerd Voß krone sin mangeårige kommunalpolitiske indsats for SSW. Det er fuldt fortjent, og vi ønsker ham held og lykke med borgmesterposten.

Trods de landspolitiske succeser i de sidste år er SSW stadig et udpræget kommunalpolitisk parti med næsten 200 kommunalpolitikere. En af disse kommunalpolitikere havde sat sig for også at blive borgmester. Ved borgmestervalget den 2. september spåede man SSWs gruppeformand Bjørn Ulleseit rimelige chancer for at vinde i en af mindretallets absolute højborg i Harreslev. Da dette borgmestervalg forud for kommunalvalget næste år er vigtig for partiet, havde landsforbundet både afsat økonomiske og personale-mæssige ressourcer for at støtte Bjørn Ulleseits valgkamp.

Desværre lykkedes det ikke for Bjørn og SSW at vinde borgmesterposten.

MEDIALT

Med landstyrelsesmedlem Elke Putzer har det danske mindretal og friserne stadig et medlem i "Medienrat der Medienanstalt Hamburg/Schleswig-Holstein" og hun har i årets løb deltaget i flere udvalgmøder. Både SSF og Friisk Foriining foreslog Elke Putzer til genvalg, og hun blev valgt til en ny fem-årig periode af landdagen i august.

SAMRÅDET

Siden 1. januar 2012 har SSW med formand Flemming Meyer overtaget formandsskabet i Det Sydslesvigske Samråd for en toårs periode. Næstformand blev Ingermarie Christensen fra SdU, mens SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen fortsætter som Samrådets sekretær. På Samrådets første møde i januar blev det på forslag fra SSW besluttet at reducere antallet af møder men til gengæld at prøve at gennemføre møder, hvor man kan diskutere mindretallets fremtidige udvikling. Bl.a. skal hver organisation i løbet af de to år, SSW har formandsskabet, præsentere sig selv og sine fremtidige perspektiver, således at Samrådet kan tage stilling til det.

Ligestillingsagen har i de sidste to år næsten brugt al tid af Samrådets arbejde. Erfaringen med samarbejdet bl.a. indførelse af et strategiudvalg har efter SSWs mening været særdeles positive.

Når det virkelig gælder, står mindretallets organisationer sammen. Denne positive erfaring bør tages med, når mindretallet skal tage fat på kommende opgaver. Vi mener, at det nu er på tide, at Samrådets organisationer vender blikket indad og drøfter, hvordan vi videreudvikler det danske mindretal. Den økonomiske situation både i Danmark og Tyskland vil også stille krav til mindretallets organisationer om at effektivisere og forbedre deres organisation.

Dette bør også være et emne for Samrådet, idet beslutningerne i de enkelte organisationer også berører hele mindretallet. Derudover bør vi drøfte, hvordan vi fremover sikrer, at mindretallets interne diskussion om tilhørsforhold og danskhed samt mere demokrati i mindretallet skal fortsætte. Også med oplysningsarbejdet overfor Danmark bør vi komme videre.

REGIONSSAMARBEJDET

Region Sønderjylland-Schleswig fik den 1. januar 2012 en ny struktur. Efter anbefaling på et evalueringsmøde blev regionalrådet afskaffet, og i stedet blev regionens bestyrelse udvidet med repræsentanter fra regionen Syddanmark, landet Slesvig-Holsten samt det tyske og danske mindretal.

På dette grundlag fik SSW som det danske mindretals repræsentant en plads i regionens bestyrelse. Den blev indtil landdagsvalget varetaget af landdagsmedlem Anke Spoorendonk med tidligere byrådsmedlem Manfred Kühl som stedfortræder. Manfred Kühl er også fortsat det danske mindretals repræsentant i regionens kulturudvalg.

For friserne sidder SSW-medlem Gary Funck i regionens kulturudvalg.

SSWs landssekretær Martin Lorenzen sidder både i regionens kulturudvalg og forvaltningsgruppen, der støtter bestyrelsens arbejde.

I regionens Interreg-udvalg er tidligere formand for Dansk Erhvervsforening Gerd Pickardt det danske mindretals repræsentant med SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen som stedfortræder.

Efter landdagsvalget er Flemming Meyer blevet udnævnt som nyt medlem af regionens bestyrelse for det danske mindretal, da Anke Spoorendonk som minister ikke kan være det danske mindretals repræsentant. Dermed understreger SSW den betydning, vi fortsat lægger i det grænseoverskridende samarbejde. Da Flensborgs overborgmester Simon Faber og minister Anke Spoorendonk som Slesvig-Holstens repræsentant fremover sidder i regionens bestyrelse, er SSW godt repræsenteret i dette vigtige arbejde.

EFA

Også i arbejdsåret 2011-2012 fortsatte SSW sine EFA-aktiviteter. I november 2011 mødtes de fire tyske EFA-partier SSW, Bayernpartei, Die Friesen und Lausitzer Allianz for første gang til et fælles møde i Flensborghus og på Jaruplund Højskole for at udveksle synspunkter og erfaringer. Det var et konstruktivt møde, som muligvis skal gentages i 2013 i Bayern.

SSWs landssekretær Martin Lorenzen samt SSW Ungdoms formand Claas Johannsen og tidligere formand Lukas Lausen deltog i marts 2012 i EFA-kongressen i hollandske Leuwaarden hos vor frisiske venner.

På kongressen blev en SSW-resolusion, der handlede om afvisning af EUs tilskud til dyretransporter desværre ikke vedtaget. EFAs ledelse havde dog efter tilskyndelse fra SSW lavet om på kongressens regler, således at en rigtig politisk diskussion og flertalsafgørelser for første gang blev muligt. Det ser SSW som et skridt i den rigtige retning.

SSWs EFA-udvalg vil på sit næste møde drøfte, hvilke holdninger partiet har til EFAs valgprogram for europavalget i 2014.

TAK

Med fælles indsats fra mange gode kræfter er det lykkedes at nå vore mål. Udviklingen i det sidste år viser, hvad SSW, det danske mindretal og vore frisiske venner kan bevæge, når vi selvbevidst står sammen og kæmper for vor sag i fællesskab. Med-hinanden og for-hinanden, men ikke mod-hinanden må være vort fælles motto i mindretallet, når det drejer sig om at klare de mange udfordringer, som både SSW og alle mindretallets medlemmer står overfor i de næste år.

EFA er en sammenslutning af 34 mindretals- og regionalpartier i Europa. Repræsentanter for disse mødtes i november 2011 i Sydslesvig med repræsentanter for Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) og Slesvigsk Parti (SP). De er nok så forskellige, men de har alligevel meget til fælles. F.v. ses Martin Lorenzen og Flemming Meyer fra SSW. Derefter er det formanden for Bayern-Partei Florian Weber, vicepræsident i EFA Sybren Posthumus, næstformand i Die Friesen Ralf Bieneck, sekretær i Bayern-Partei Georg Weiß, bestyrelsesmedlem i Die Friesen Hilde Betten, næstformand i Slesvigsk Parti Rainer Nauiek, fru Wilhelm-Kell, Lausitzer Allianz, Lukas Lausen, EFAY-delegeret fra SSW-U og Hannes Wilhelm-Kell, formand for Lausitzer Allianz. (Foto: privat)

Uformelt møde på årsmødepladsen i Flensborg: Udenrigsminister Villy Søvndal, dengang endnu SSW-gruppeformand Anke Spoorendonk og SSW-landsformand Flemming Meyer. (Foto: SPT)

For første gang i regering - og hvad så?

Af gruppeformand Lars Harms

Efter den 6. maj er verdenen blevet en anden – i hvert fald for SSW. For første gang er SSW med i en landsregering og del af en koalition. Dette skete ikke kun, fordi den væltede landsregering ændrede på mindretalspolitikken; det var også en bevidst beslutning fra SSWs side for at få mere indflydelse på en hel del politiske områder.

Deltagelsen i koalitionen fører til mere bevågenhed nord og syd for grænsen, hvad SSWs politiske holdninger angår. Vore holdninger har jo ikke ændret sig de sidste uger eller måneder, men alligevel må vi konstatere, at man

nu ser nøje på, hvad SSW siger til de enkelte politiske emner. Vi kan være tilfredse med, at man nu også har SSW på lystavlen. Det fører til, at man tager SSW endnu mere alvorligt end før. Når man sidder i regeringen, får man henvendelser fra alle mulige sider, og det er et udtryk for, at SSW nu er på øjenhøjde med de andre partier.

ENESTÅENDE CHANCE

Denne bevågenhed - især i Slesvig-Holsten - er en enestående chance for os. Medierne ser mere afbalanceret på SSW, og alene at SSW bliver nævnt i en opremsning af koalitionsparterne - SPD, De Grønne og SSW - fører til, at

Anke Spoorendonk, nu minister, og gruppeformand Lars Harms. (Fotos: SSW)

vort parti er mere i medierne end før. Det bliver vor opgave at udnytte mediernes fokusering til at markedsføre vore synspunkter endnu bedre.

For os gælder princippet "efter valget er før valget". Der er kommunalvalg i Slesvig-Holsten i maj 2013. Landdagsgruppen føler et stort ansvar for at gøre vort bedste til, at også kommunalvalget bliver en succes for partiet.

DANSKE SKEPTIKERE

Men man skal også være klar over, at vore politiske synspunkter ikke altid bliver delt af alle politiske iagttagere i Danmark. Der kan i enkelte tilfælde opstå en diskussion om, hvorfor SSW ikke helt indtager en holdning, man måske er enig om i Danmark.

Dertil skal siges at vi selvfølgelig får politisk inspiration fra Danmark og er i dialog med mange danske partier. Men vi har også et ansvar overfor vort

eget samfund syd for grænsen. Det har ikke noget med regionalisme at gøre, men at vi tager vort arbejde og vore vælgere alvorlig. Og derfor kan der enkelte gange opstå en situation, hvor vi som landdagsgruppe og som menige SSWere er nødt til at forklare vore politiske holdninger og vore politiske beslutninger overfor de berørte danske kredse.

TYSKE VINKLER

Omvendt er der en tendens til, at SSW får skylden for alt der "går galt" i Danmark – set med tyske øjne. Særlig oppositionen i landdagen vil gøre brug af denne vinkel, hvis det passer ind i deres politiske dagsorden. Det er en udfordring, man ikke kan løbe fra, og som vi heller ikke vil løbe fra. SSW, de danske institutioner i Sydslesvig og vore danske venner skal dog være bevidst om, at denne udfordring er der.

Landagsmedlemmerne Flemming Meyer og Jette Waldinger-Thiering. (Fotos: SSW)

Mediernes interesse for SSW og spidskandidaten, ministeremnet Anke Spoorendonk på valgaftenen - og derpå - var enorm. (Foto: Lars Salomonsen)

Jeg mener, at det var rigtigt at SSW som politisk parti for det danske og det frisiske mindretal gik i en regering. Der findes stadig enkelte i flertalsbefolkningen og nord for grænsen, der mener, at SSW ikke må blande sig i tyske anliggender. Men det er vor hjemstav, det handler om, og jeg anser det som en pligt, at vi som landdagsmedlemmer arbejder for vor hjemstav og for hele befolkningen. I artikel 11 stk. 1 i landsforfatningen står: „Die Abgeordneten vertreten das ganze Volk.“ Og det gælder også for SSWs landdagsmænd og -kvinder.

SØGE INDFLYDELSE

Et parti skal søge indflydelse, ellers bliver det ikke taget alvorligt. Det er måske et argument, alle kan følge. Men for mig er det afgørende argument, at mindretallene via SSWs deltagelse i regeringen nu tager endnu mere ansvar for vort fælles samfund. Det betyder, at ikke kun flertallet yder noget til samfundet og til mindretallene, men at også at mindretallene er villige til at give noget tilbage. Vi er en del af samfundet, og derfor har vi ret og pligt til at deltage i alle samfundets processer.

Dertil hører også at man blander sig i politikken. Det er det, vi gør – og jeg har på fornemmelse, at mange i flertalsbefolkningen begynder at acceptere denne udvikling. Derfor kan vor regeringsdeltagelse også føre til, at vor dansk-tysk-frisiske mindretalsregion bliver et forbillede for andre regioner med mindretal.

PRÆGER KOALITIONSFTALEN

Under normale forhold ser man i en årsberetning tilbage på året, der gik. Men da vi nu for første gang er med i et regerings samarbejde, mener jeg, at det er nødvendigt at forklare, hvad der i fremtiden forandrer sig på grund af SSWs regeringsdeltagelse. Jeg vil ikke gå i detaljer m.h.t. alt, hvad der står i koalitionsaftalen. Dem, der er interesseret i alle de indviklede formuleringer og kringlede detaljer, kan læse hele koalitionsaftalen på SSWs hjemmeside www.ssw.de.

Ved læsning af koalitionsaftalen vil man kunne se, at SSW har haft en stor indflydelse på aftalen. Ser man f.eks. på kulturområdet, som nu bliver ledet af en SSW-minister, er det let at

På den centrale SSW-valgften på Flensborghus forsamledes partiets venner og fulgte slagets gang på tv.

(Foto: Lars Salomonsen)

se forskellen til den gamle landsregering. Vor minister Anke Spoorendonk er f.eks. straks gået i gang med at finde en løsning for landstæatrets manglende spillested i Slesvig.

Selv om SSF i en overgang hjælper landstæatret ved at stille Slesvighus til rådighed, skal der findes en langsigtet løsning. Nu har Anke taget initiativ til, at der i nærmeste fremtid vil blive ført samtaler for at finde ud af, hvilke konkrete løsningsmuligheder der er. Det var den fhv. kulturminister ikke i stand til. Og jeg er sikker på, at man kan finde frem til en løsning, som både byen Slesvig og de andre involverede er tilfredse med.

ANDRE FORANDRINGER

Også på det lovmæssige område er der forandringer på vej i kulturpolitikken. Bygningsfredningsloven skal ændres, således at der igen bliver tale om en virkelig fredning af bygninger i Slesvig-Holsten. Netop det er en af de fornemmeste opgaver på kulturområdet.

At vi nu kommer i gang med en dansk inspireret politik kan ses ved, at vi arbejder med at etablere en bibliotekslov i Slesvig-Holsten. Set med danske øjne er det utroligt, at vi ikke har et lovmæssig grundlag for, hvordan og hvorledes man skal drive biblioteker-

ne. Derfor er det nødvendigt, at vi laver om på det, og her kan den nye landsregering og SSWs minister benytte sig af et lovforslag, som landdagsgruppen i sidste valgperiode ikke kunne få vedtaget.

Det er et eksempel på, at SSWs deltagelse i regeringen kan føre til, at danske synsvinkler og dansk inspireret lovgivning bliver omsat til tysk politik.

FOKUS PÅ HJEMSTAVNEN

Set med regionalpolitiske øjne har vi i koalitionsaftalen i stort omfang sat fokus på vor hjemstav. Der var f.eks. kun et parti i hele Slesvig-Holsten, der afviste den kystsikringsafgift, som den gamle regering ville indføre. Det betyder, at enhver regering uden SSW ville have ført til, at denne uretfærdige afgift ville blive pålagt borgerne og virksomhederne i kystområderne. Da vi var de eneste, der var imod kystsikringsafgiften, er det SSWs fortjeneste, at man i koalitionsaftalen har fastlagt, at afgiften bliver fjernet igen.

Regionalpolitikken betyder ikke kun, at man i regionerne aflaster borgerne, men at man også sørger for udvikling i de enkelte områder i landet. Vi ved godt, at metropolregionen rundt omkring Hamborg er landets økonomiske centrum. Men alligevel har den

nye landsregering i koalitionsaftalen fastlagt, at der bliver taget fat på de økonomiske udfordringer i landets udkantsskoler. Også her har SSW sat sit fingeraftryk i koalitionsaftalen.

FREMME ERHVERVSUDVIKLINGEN

Derudover vil den nye regering gå igang med mange tiltag, der især fremmer erhvervsudviklingen i den nordlige og vestlige landsdel:

Husum og Rendsborg bliver i fremtiden inddraget i overvejelserne vedr. udviklingen af offshore-planerne med hensyn til vindenergi.

Flensborg skal beholde sit fængsel.

Slesvig skal få et spillested for landsteatret.

Grænselandet får et perspektiv i henhold til et mere forpligtende grænseoverskridende samarbejde. Dette kunne man allerede se, da ministerpræsidenten lovede at støtte fællesprojekter med hensyn til Sønderborgs ansøgning til at blive europæisk kulturhovedstad i 2017.

Vestkysten får en integreret vestkystplan, der skal fremme turismen, vindenergien og sundhedsområdet.

Kiel og dens oplandskommuner får støtte, når de etablerer en såkaldt "Stadt-Regional-Bahn".

Motorvejen A 20 bliver bygget videre til motorvejen A 7. Planlægningen af hele motorvejen bliver gennemført i denne valgperiode og arbejder på at få en finansiering af hele A 20 med forbindelsen over Elben etableret.

ENERGI, MILJØ OG SOCIALT

Også når vi ser på energi- og miljøpolitikken, har SSW sat sit fingeraftryk på koalitionsaftalen.

Det bør ligeledes nævnes, at der i koalitionsforhandlingerne var en stor enighed om socialpolitikken. Det er ikke en selvfølge i disse økonomisk trange tider.

Et af de første projekter, er at vi giver amterne/kredsene muligheden tilbage til selv at afgøre, om de bibeholder forældrebetaling for skolebuskørslen eller ej.

Et andet projekt - der berører social- og erhvervspolitikken - er, at vi i fremtiden vil få det mest omfattende "Tariftreuegesetz", der findes i Tyskland. Det vil betyde, at det offentlige kun udliciterer opgaver, når der overholdes overenskomstaftaler, sociale standards og miljømæssige krav. Også her kan man se indflydelsen af SSWs forhandlingsgruppe i koalitionsforhandlingerne helt tydeligt.

MINDRETALSPOLITIKKEN

SSWs indflydelse på den kommende landsregerings politik bliver endnu tydeligere, når vi ser på den fremtidige forandring i mindretalspolitikken. De danske skoler i Sydslesvig får fra og med den 1.1.2013 igen 100% tilskud fra landet per elev, og dermed bliver ligestillingen på skoleområdet genindført. Det er aftalt, at man også sørger for mere gennemskuelighed m.h.t. hvilke beregningsgrundlag, der ligger til grund for de 100%. Indtil nu var det ikke helt gennemskueligt, og det skal ændres. Men afgørende er, at vi fik omsat, at vore skoleelever ikke længere bliver diskrimineret.

Det bør også nævnes, at der i koalitionsaftalen er fastlagt, at landsregeringen prøver på at finde en løsning på skoleforeningens økonomiske problemer m.h.t. skolebuskørsel. Også her skal grundlaget være de danske skolars ligestilling med flertalsskolerne.

FLERSPROGETHED

Det er stort skridt, at landet Slesvig-Holsten fremover vil definere sig som et flersproget land og derfor vil udarbejde en handlingsplan til fremme af flersprogetheden. En sådan handlings-

Jubel i SSWs lokaler i landdagen i Kiel: Valget gik godt; Anke Spoorendonk, SSWs topkandidat hyldes. (Foto: Lars Salomonsen)

plan for sprogene i Slesvig-Holsten ville være enestående i hele forbundsrepublikken. Mig bekendt findes der kun i Katalonien og i den nederlandske provins Frisland en lignende planlægning. Det vil være første gang, at den tyske stat føler sig forpligtet til at fremme regional- og mindretalssprogene. Hidtil har det altid været mindretallene selv, der er kommet med initiativer på dette sensible område. Det betyder, at vi i Slesvig-Holsten igen står i spidsen, hvad angår mindretals- og sprogpolitikken.

I fremtiden udarbejder landet i dialog med sproggrupperne en sprogplan. Det kan blive helt forskellige planer for de enkelte sproggrupper. For det danske sprog vil vor SSW-brochure „Aktive Sprachenpolitik für das Dänische in Schleswig-Holstein“ sikkert give inspiration til embedsmændene, som skal udarbejde sprogplanen.

Än for da friiske wård was e broschüüre „Model Nordfriislon“ tu rädjs täägen. Uk for da friiske wårt ham döör en späkeploon was ordi wat änere. Än we koone je uk aw da erfåringe foon da weestfriiske tubäägriipe.

We friiske foue deerütouer uk en ploon, hüdänji et ma e friiskunerrucht aw da schoule widereloupe schal. E idee as än schääf en tubood for mör friisk-unerrucht, wat ai mör deerfoon oufhångi as, weer deer nü en engagiirten mansche awt schölj as unti ai. Deerma hångt uk tuhuupe, dåt we beslin hääwe, wider en rucht profäsor-stää fort feek friisk bai e uniwersitääät önj Flansborj inturuchten. Deer ütouer schal dåt lönj uk e friisk-unerrucht önj e bjarnetöönige önj e tukamst stipe. Deertu schal unerruchtsmatrejool produsiird wårde än et Nordfriisk Instituut schal en huugeren tuschus füünj.

Suk räiglinge, wat dütlük mååge, dåt et lönj ai bloots en sümboolisch feroontuurding fort friisk än e friisk manerhäid heet, heet et nuch uler jeeuwen. Nu schal et lönj uk seelew önj e gung kaame – än dåt as bili nai.

Sidst – men ikke mindst – bør det nævnes, at koalitionen har besluttet at prøve på at få sinti/roma-mindretallet ind i landsfortatningens artikel 5. Det ser ud til, at det kan lykkes at få det nødvendige 2/3-flertal på plads. Dette ville være et stort fremskridt for dette mindretal.

TAK

Man kan med rette sige, at de sidste måneder har været krævende for os alle. I den sammenhæng vil jeg benytte lejligheden til at takke alle dem, der har hjulpet med til, at vi fik vor valgkamp og de efterfølgende koalitionsforhandlinger på plads. Det var ikke altid nemt, og mange i SSW arbejder jo kun med politik i deres fritid. Og det gjorde det heller ikke bedre, at vi de sidste to gange har haft landdagsvalg i utide. Som sagt: Stor tak for understøttelsen.

Det samme gælder vore medarbejdere i landdagsgruppen, på landssekretariatet og på sekretariaterne i amterne rundt omkring. Alle ved godt, at

vi har de bedste medarbejdere, man kan have. Hvis man ikke vidste det før, så ved man det nu. Tak også til Anke Spoorendonk og Lars Erik Bethge, der har forladt landdagsgruppen for at regere hele landet. Anke blev minister og Lars blev ansat i statskancelliet som vice-regeringstalsmand. Begge to er ikke væk men rent formelt rykket ud af landdagsgruppen. Vi ønsker dem held og lykke med de nye opgaver.

Og til sidst vil jeg sige tak til en kvinde, der har haft en stor andel i, at vi fik den succes, vi nu har fået. Uden Silke Hinrichsen ville landdagsgruppens arbejde ikke har været det arbejde, det blev til – faglig og menneskeligt. Vi savner Silke og er taknemmelige, at vi

alle sammen kunne være venner med hende.

Vor succes til landdagsvalget er i stort omfang også hendes fortjeneste.

ARBEJDET BEGYNDER NU

Landdagsgruppens arbejde begynder først nu for alvor. Det er helt nye rammer, vi har, og der vil gå et stykke tid, indtil vi har vænnet os til den nye situation, vi nu er kommet i efter over 60 års oppositionsarbejde. Der skal koordineringsarbejde til – indenfor og udenfor landdagen. Det kræver meget af medarbejderne og af landdagsmedlemmerne.

Men vi vil gøre det bedste, vi kan – for landet og for partiet.

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR FLENSBORG BY:

Vi savner Silke

Af byformand Michael Wolhardt

Det er stadig svært at fatte at vor byformand og landdagskvinde Silke Hinrichsen døde den 8. marts i år. Silke har med sin store personlighed i over 20 år på afgørende vis præget SSW Flensborg og været med til at placere vort parti på en positiv måde i borgerens bevidsthed. Silke Hinrichsen har både engageret sig i partiets organer og i byrådsgruppen. I denne forbindelse har hun haft utallige vigtige poster, som hun har udført på en god og seriøs måde.

Således har Silke fra 2001 til 2011 været formand for SSWs største distrikt Flensborg Centrum-Vest og siden 2001 var hun medlem af bystyrelsen – til sidst som byformand. I byrådet startede hun som "borgerligt medlem" i midten af 80'erne, og derefter var hun i over 10 år byrådsmedlem frem til 2000

Savnet og husket: Silke Hinrichsen døde i marts. (Foto: SSW)

og sad i mange vigtige udvalg. I to år var hun formand for byrådsgruppen. I byrådet fik hun ry for at være en hård men fair politisk konkurrent, der især når det drejede sig om kvindesagen, social retfærdig og det danske mindretal ikke var parat til at gå på kompromis.

Da hun i 2000 blev valgt til landdagen som SSW Flensborg bys kandidat, forlod hun byrådet. Silke Hinrichsen var det første medlem af landdagen for SSW Flensborg siden den legendære smed Samuel Munchow stoppede sin karriere i 1962. Hun var en stærk fortæller for vor by bl.a. når det drejede sig om Flensborg universitet og om den truende lukning af fængslet i byen.

Silke Hinrichsen var vor landdagskvinde fra 2000 og 2005 og var glad, da hun ved det seneste landdagsvalg i 2009 igen kom ind i landdagen. Når hun ikke var politiker, var hun en succesrig advokat, der sammen med nogle kollegaer drev en advokatvirksomhed.

Vi havde alle håbet, at Silke ville kunne fortsætte sit solide politiske arbejde efter landdagsvalget i maj i år. Men sådan skulle det ikke gå.

SSW og det danske mindretal savner Silke og vil aldrig glemme hende.

VALGET

Det sidste år har selvfølgelig været præget af valgkamp og landdagsvalget i maj 2012. Bystyrelsen bakkede i efteråret 100% op om Silke Hinrichsens afgørelse med at stille op til landdagsvalget. Samtidig var vi godt klar over, hvor svært det kunne blive for hende, og derfor mente bystyrelsen fra starten, at det var vigtigt, at vi havde en assisterende kandidat, som hjalp Silke og i givet fald kunne tage over.

Heldigvis erklærede byrådsmedlem Edgar Möller sig parat til at være vor anden landdagskandidat og han tog da også straks over, da det blev klart, at Silke ikke kunne fuldføre. Vi er i bystyrelsen glad for Edgars indsats og er overbevist om, at vi med ham fik en rigtig god landdagskandidat, der havde chancen for at vinde valgkredsen direkte.

I SSW Flensborg havde vi gerne set, at Edgar havde fået bedre listeplads end 5. pladsen. Vi havde lange drøftelser med SSWs landsstyrelse om det men måtte erkende, at der også er andre interesser i partiet, og derfor sagde vi ja til plads 5 som et kompromisforslag.

Edgar er født og opvokset i Flensborg, arbejder på Stadtwerke, hvor han også er driftsrådsmedlem, og han har en lang politisk erfaring fra byrådsarbejdet.

Som led i vor valgkamp udsendte vi en kandidatfolder til alle husstande i Flensborg, annoncerede i dag- og ugeblade, stod vi i valgboder og deltog i masser af møder og besøg sammen med Edgar.

Op til valget arrangerede skoleforeningen jo den store 100%-dag på havnespidsen, hvor man med over 12.000 deltagere havde mobiliseret store dele af det danske mindretal. Også det må antages at være kommet SSW og Edgar til gode.

MEDLEMSUDVIKLINGEN

Medlemsudviklingen i SSW Flensborg har været konstant. Vi har per 31.12.2012 1065 medlemmer. Det er en nedgang på 2 i forhold til året før. Vi har optager 47 nye medlemmer, mens 28 har meldt sig ud. Så det går i den rigtige retning med medlemsudviklingen. SSW Flensborg er dermed stadig langt det største parti i byen.

I maj 2013 skal der være kommunalvalg i Slesvig-Holsten. Også det skal planlægges. For at der ikke efter Silkes død skulle opstå et tomrum omkring bestyrelsen, havde jeg erklæret mig rede til at være formand i et års tid.

Jeg vil gerne sige tak for det gode samarbejde i bystyrelsen og tak for støtten fra SSFs bysekretariat.

Vi vil fremme dialogen

Af amtsformand Bodo Neumann-Nee

Året startede vanen tro med "SSWs nytårskaffe", dog i år på Hiort Lorenzen-Skolen, idet lokalerne i det nye Slesvig-Flensborg endnu ikke var klar til brug. SSWs "grand old man" i Slesvig by, Peter Brinkmann, havde igen spidset pennen og skrevet finurlige tekster til en politisk revy. Det skal ikke være nogen hemmelighed – også i år ville applausen ingen ende tage.

Året var ellers præget af valg. I marts blev der valgt en ny amtsformand. Tidligere formand Jan Hundsdörfer fik en tak med på vejen for sin indsats som den første amtsformand efter sammenlægningen af Flensborg og Gottorp amter. Jan blev afløst af undertegnede, som således fik travlt med at sætte skub i landdagsvalgkampen.

Midt i opvarmningsfasen til landdagsvalget i marts blev også vi i Slesvig-Flensborg amt chokeret over, at vort kære landdagsmedlem Silke Hinrichsen ikke længere var iblandt os. Silke har været motivations- og inspirationskilde for mange af SSWs aktive kommunalpolitikere også her i amtet. Vi vil savne denne hæderlige, folkekære politiker, som med sin empati altid har haft et lydhørt øre for de svage i vort samfund. Hun var en af de få, som med enkle ord kunne forklare u hensigtsmæssighederne her i landet, og selv politiske modspillere viste stor respekt for hende som person og hendes faglige ekspertise.

SSW Slesvig-Flensborg amts sejltur på Slien med topkandidaterne og de lokale kandidater m.fl. blev et tilløbsstykke. (Foto: SSW)

VALGOPTAKT

Valgkampens hede fase blev skudt i gang den 31. marts foran Slesvighus. I regn og rusk med spredte hagl- og snebyger sendte landsformand Flemming Meyer alle 21 kandidater, som stod på landslisten, og deres hjælpere af sted på deres vej mod Kiel og ønskede alle en god kamp.

APRILSOL

Midt i den hede fase ringede skibsklokken den 18. april for afgang med "Wappen von Schleswig". Over 120 medlemmer og 12 gæster fra København kom ud på et interessant og fornuftigt valgtoget med SSWs daværende spidskandidat og nuværende minister Anke Spoorendonk og landsformand Flemming Meyer samt valgkredskandidat Anke Schulz og liste-kandidat og borgmesterkandidat i Harreslev Björn Ulleseit. Under sejlsæden på vor skønne Sli blev medlemmerne svoret ind på SSWs sejrsvilje og vore målsætninger: Mindst 5% og mindst 4 mandater i landdagen i Kiel.

LANDAGSVALGET

Selve valgkampen var fantastisk. Alle havde øjnene på målet. Slesvig bys SSW-repræsentanter får ros for at have været på pletten hver eneste weekend de sidste fire uger op til valget. De stillede med valgbo-der tidligt om morgenen på Stadtfeldt, hvor der blev holdt markedsdag og igen ved middagstid på byens Capitolplads.

Særlig opmærksomhed var der på Kappel, hvor SSWs nye formand Christian Andresen sammen med sit valgteam - også alle fire weekender op til valget - dominerede bybilledet med en farvestålende SSW-valgbod. Vælgerne i Kappel belønnede indsatsen med et plus på 1,53% i andenstemmerne iht. resultatet ved sidste valg. Ligeledes

Christian Andresen, Anni Wehlitz og Anke Schulz samt mange flere gjorde en forrygende valgkamp i Kappel-området. (Foto: SSW SI-FI)

blev det til en mindre fremgang i antallet af førstestemmer.

I Sønderbrarup var der ingen mulighed for at stille op med en valgbo-der. Derfor tog Gerda Eichhorn og co. fat i en trækvogn og gik rundt i byens gader for derved at komme i dialog med vælgerne.

Her i amtet satte SSW plakater op endda i så "fjerne" kommuner som Krop og Ervde og tog ad hoc-valgbo-derne frem, når det var muligt, da vi var på tur med vore to valgbusser. Mødet med vælgerne giver til hver en tid lærerige oplevelser.

SSW-U

Megen støtte fik distrikterne fra vore dygtige unge SSWUere - ingen nævnt, ingen glemt.

Om det var til bilrudevask ved jernbaneoverskæringerne i Tarp og Jydebæk, plakateringen og uddeling af valgmateriale, der hvor distrikterne manglede ressourcer, eller ved aktioner "nede" i Holsten. Selv deltagelse i paneldiskussioner var de ikke bange for. Happenings i form af uddeling

af SSW-kondomer i regionaltoget på strækningen Flensborg-Hamburg eller uddeling af bananer med SSW-flyere – også det stod de for. Tak til SSWU. Vi er stolte over at have jer iblandt os.

RESULTATET

Landagsvalgets resultat - set med Slesvig-Flensborg amts øjne - har stort set været som valget i 2009. Vi tabte terræn i de områder, hvor vi stod markant fremme med vor enestående CO²-politik i 2009 – men til gengæld vandt vi stemmer, hvor vi var synlige med vore valgboeder hhv. aktioner, og hvor vore kandidater deltog i paneldiskussioner. At den største vinder så blev sofaen og "sofavælgerne" er slutteligt ærgerligt, men her har "stemmerne" heldigvis været jævnt fordelt over partiskellene.

TILTAG

Amtsstyrelsen har sat sig som mål fremadrettet at være bedre til at gå i dialog med vore distrikter og kommunerådsmedlemmer. Der vil hyppigere etableres kontakt til basis for derved at få en tættere tanke- og meningsudvekling omkring aktuelle emner i de respektive kommuner.

Rainer Wittek fra SSWs amtsstyrelse - næsten titanic'sk på Sli-turen - men altså uden Titanics sørgelige skæbne. (Foto: SSW)

Ligeledes har vi sat os for at være mere synlige i de distrikter, hvor vi kan se, at medlemstallet er dalende, og hvor der mangler ressourcer i distriktsarbejdet.

Det er vedtaget, at vi åbner vore møder i amtsstyrelsen, også fordi vi ønsker at få flere indspark omkring aktuelle kommunale emner fra vore mange dygtige kommunalpolitikere; ud fra mottoet "Samtale fremmer forståelsen".

KOMMUNALVALGET 2013

Ikke så megen ordakrobatik fra min side omkring det forstående kommunalvalg i Slesvig-Holsten, men dog så meget: Lur mig, om vi ikke igen ved fælles indsats og med interessante initiativer og vigtige lokale emnevalg kan få vælgerne til at sætte deres kryds ved SSW. Lad os også ved det kommende

I Harreslev prøvede SSW og SSW-gruppens formand Bjørn Ulleseit kræfter med vælgerne omkring borgmestervalget i kommunen i sommeren 2012. Forsøget glippede. (Foto: Martine Metzger)

kommunevalg vise, at vi kan løfte i flok og stå sammen.

TAK

En stor tak til alle, som bidrog til, at SSW fik så godt et valg i vort amt.

Hertil i særdeleshed en hjertelig tak til SSFs amtssekretariater i Flensborg og Slesvig. Medarbejderne der - selv nye mht. valgopgaverne - havde fornøjelsen af at skulle agere sparring for en

ny SSW-amtssekretær og SSW-amtsformand, som for første gang skulle forberede et valg.

Sidst men absolut ikke mindst skal der lyde hjertelig tak til alle, der i det daglige knokler for, at SSW er synlig ude i distrikterne og kommunerne – om det så er i kommunerådene eller i bestyrelserne.

I er en vigtig og stor ressource, som ikke kan roses nok.

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING NORDFRISLAND:

SSW-byformand i Husum, Peter Knöfler t.v. gjorde på generalforsamlingen i marts rede for distriktets aktiviteter, bl.a. i modstanden mod a-kraft og CO2-lagringen. P.v.a. byrådsgruppen fortalte han, at de andre partier i byrådet tilsyneladende ikke tager cykelsti-problematikken i byen alvorlig, og at SSW øjensynligt er strandet med bestræbelserne på at kræve bebyggelsen af Dokkogspidsen afgjort ved en borgerafstemning. Her ses Knöfler sammen med SSW-gruppeformand i kredsagen Ulrich Stellfeld-Petersen i m. Husum-borgmester Uwe Schmitz, der takkede SSW for støtte i borgmester-valgkampen, og SSW-amtsformand Lars Harms. (Foto: privat)

11. marts demonstreres ved atomkraftværket Brokdorf. Peter Knöfler, Husum SSW, og Flemming Meyer, SSW, er med i forreste række. (Foto: privat)

Inde i en meget positiv udvikling

Af direktør Anders Molt Ipsen

Skoleforeningen er inde i en meget positiv udvikling, der bl.a. er kendetegnet ved en stor efterspørgsel efter daginstitutionspladser. Antallet af børn i daginstitutionerne er over en 10-årig periode steget fra 1870 børn i 2002 til 2209 børn i 2012. Selv om tallet for 2012 indeholder 200 børn under tre år, er der tale om en markant positiv udvikling.

DAGINSTITUTIONER

Skoleforeningen vil i de kommende år stå over for en stor udfordring i forhold til at skabe tilstrækkeligt med daginstitutionspladser til børn under tre år. Det er et stort ønske blandt vore forældre, at skoleforeningen vil kunne tilbyde

I november 2011 var der 60 års fødselsdag i Lyksborg Danske Børnehave, og den blev markeret med manér og besøg fra fadder-skabet fra Grænseforeningen Vejle Vestereg. (Foto: KR-E)

12.000 mennesker samledes på Exe i Flensborg, inden de i demonstration gik gennem den indre by og sammen afviklede deres protestmøde på havnespidsen. (Foto: Lars Salomonsen)

mindst 500 pladser, hvilket ville svare til den norm, der gælder i det omgivende samfund. Det er hensigten at leve op til denne udfordring, da skoleforeningen ellers må overlade mindretallets yngste børn til offentlige daginstitutioner.

Skoleforeningen har derfor indledt et omfattende udbudsarbejde for at indfri behovet. For hvert vuggestueprojekt kræves blandt andet et individuelt pædagogisk koncept, en udførlig beskrivelse af de fysiske rammer og formuleringen af projektets pædagogiske målsætning.

Der er 1300 børn på indskrivningslisterne til daginstitutionspladser. En tredjedel af disse ønsker en vuggestueplads.

FÆLLES- OG HELDAGSSKOLER

Skoleåret 2011-2012 er det første år, hvor alle elever har været omfattet af den nye fællesskolestruktur. I årene forinden blev de sidste klasser fra den gamle struktur udfaset. Elevtallet i skolerne er stabilt med i alt 5681 elever. Vi forventer en mindre stigning til 5726 elever i 2013.

I det kommende år er det nødvendigt at få udbygget antallet af heldagskolemodeller i de eksisterende fællesskoler. Udviklingen er uomgængelig, da godkendelsen af den eksisterende fællesskolestruktur forudsætter tilbud om heldagskoler.

SKOLEFRITIDSORDNINGER

Antallet af skolefritidsordninger har siden starten i 2002 nået et foreløbigt højdepunkt på 29 ordninger og 732 tilmeldte børn pr. 1. september 2012.

GYMNASIEOVERBYGNINGERNE

Ved skoleårets afslutning blev 80 studenter dimitteret fra A.P. Møller Skolen og 115 fra Duborg-Skolen. Tilgangen til den gymnasiale overbygning er stadig

stigende. Udviklingen forstærkes af den politiske vilje til at give flere unge adgang til en gymnasial uddannelse.

Som følge heraf er optagelseskravene blevet ændret. Disse ændringer er dog ikke blevet fulgt op af ændrede gennemførelseskrav, og flere unge forlader skolen med en "Fachhochschulreife" efter 12. årgang eller vælger at gentage et år.

Studievejledningen sætter derfor øget fokus på gennemførelsesvejledning. Samtidig arbejdes der på at udvikle modeller, der kan øge gennemførelsesprocenten.

Ved 100%-dagen den 21. april var fælles-elevrådets formand Sam Meier og næstformand Morten Martens blandt talerne på havnespidsen i Flensborg. (Foto: Lars Salomonsen)

FÆLLESELEVRÅD

2011-2012 blev det første år i skoleforeningens historie med et fungerende fælleselevråd. Regelsættet for elevernes repræsentation blev vedtaget af fællesrådet, og der blev valgt fælleselevrådsrepræsentanter blandt elever på 7. til 10. klassetrin i alle fællesskole-distrikter.

Fælleselevrådet har holdt to møder i løbet af året og har her bl.a. valgt et forretningsudvalg og fælleselevrådsrepræsentanter til fællesrådet.

DIPLOMUDDANNELSE I LEDELSE

Lederne i daginstitutionerne skal i det daglige løse et stort antal opgaver, der løbende forandres og udvides. Samtidigt stiger forventningerne om en synlig og effektiv ledelse. Skoleforeningen har derfor sammen med University College Syddanmark udbudt længerevarende lederkursus, der omfatter to moduler af diplomuddannelsen i ledelse. 26 ledere fra både skole- og daginstitutionsoverrådet har i 2011 deltaget i uddannelsesforløbet.

CENTER FOR MINDRETALSPÆDAGOGIK

Center for Mindretalspædagogik gennemførte i 2011 for anden gang kurset "Mindretalspædagogik". Pædagoger, lærere og studerende fra mindretal og flertalsbefolkninger på begge sider af grænsen deltog i kurset. Deltagerne drøftede dannelsesbegrebet i en mindretalskontekst, identitet mellem to kulturer og tosprogethed.

Samarbejdspartnerne i centeret har desuden søgt og fået bevilget projektmidler til at få skrevet og udgivet en antologi med titlen "Mindretalspædagogik".

VEDLIGEHOJDELSE

Skoleforeningens mange bygninger har et stort vedligeholdelses efterslæb. Der er stadig mange bygninger, der ikke overholder de elementære myndighedskrav vedrørende brandsikring og udskiftning af tekniske installationer. Der er i det seneste år blevet gennemført større anlægsopgaver på både Jaruplund Højskole og Cornelius Hansen-Skolen, Jens Jessen-Skolen og Jørgensby-Skolen i Flensborg. I de kommende år skal der gennemføres en større ombygning og modernisering på Duborg-Skolen og på Gustav Johansen-Skolen. Ligeledes er det planlagt at igangsætte helhedskonceptet

12.000 mennesker demonstrerede for ligestilling på havnespidisen i Flensborg lørdag den 21. april. Og også det gav pote ved landdagsvalget to uger senere.

på Sild, som skoleforeningen er blevet enige om i et samarbejde med mindretallet på øen. Vi håber, at det første af flere projekter bliver en ombygning af Vesterland-List Børnehave, så den også kommer til at rumme en vuggestue.

LIGESTILLING

De seneste to års ligestillingskrise har for første gang siden 1955 ført til indgriben fra både den danske regerings og forbundsregeringens side.

De to helt store begivenheder har derfor set i dette lys, så absolut været aktionsdagen for ligestilling den 21. april og landdagsvalget den 6. maj. 12.000 mennesker viste den 21. april, at mindretallet kan stå sammen, når det gælder. Tak til de mange, der med

deres indsats var med til at gøre den afgørende forskel.

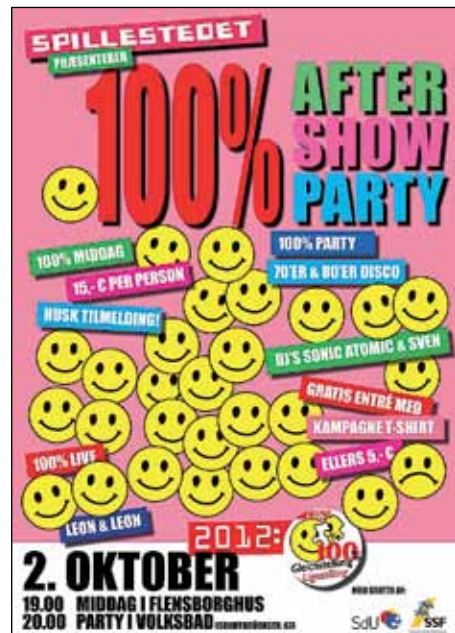
Ligeledes blev resultatet af landdagsvalget, at ligestillingen bliver genindført med stemmer fra SPD, De Grønne og SSW.

Vi skylder også de danske parlamentarikere stor tak for deres uvurderlige

støtte i denne sag. Vor tak gælder især Sydslesvigudvalget, sekretariatet og generalkonsulatet i Flensborg for den utrættelige indsats og også tak for den opbakning, vi har modtaget fra mange tyske politikere på både forbunds- og delstatsplan. Vi vil også gerne takke SSW for det tætte og effektive samarbejde i denne sag.

Formand Per Gildberg, her ved demonstrationen den 21. april, og den samlede styrelse havde nogle hårde år, inden ligestillingen blev genindført af den ny delstatsregering. (Foto: Lars Salomonsen)

2. oktober indbød projektgruppen "Spillestedet" bestående af Ture Pejtersen (medlem af SdUs koncertudvalg), Eberhard von Oettingen (medlem af SSFs kulturudvalg), Roald Christesen (medlem af bestyrelsen i Kühlhaus) og Katrine Hoop (medlem af bestyrelsen i Volksbad) alle mindretalsmedlemmer til 100% aftershow-party med fælles middag på Flensborghus og 70er/80er discomusik samt små musikalske liveindslag i Volksbad i Flensborg som tak for indsats for genopretningen af ligestillingen af alle elever i Sydslesvig.

Fritidshjemmene en vigtig del af arbejdet

Af formand Inger Marie Christensen

En vigtig del af SdUs arbejde er driften af vore 11 fritidshjem, som ligger fordelt over hele Sydslesvig

Det nye fritidshjem i Slesvig deler udendørs faciliteter med Hiort Lorenzen-Skolen. (Foto: SdU)

I år har vi den store glæde, at det nye fritidshjem i Slesvig efter sommerferien kunne tages i brug. Fritidshjemmet er flyttet fra Sligade op til Hiort Lorenzen-Skolen, og er hermed kommet nærmere vore brugere. Det gamle fritidshjem har længe trængt til en renovering og havde heller ikke plads til alle børn, der gerne ville have en fritidshjemsplads. Beliggenheden i Sligade havde heller ikke megen plads til udeaktiviteter. Det har den nye beliggenhed gjort muligt, da man nu kan benytte skolens sportsplads, som ligger ved siden af. Det nye fritidshjem blev indviet officielt den 29. september.

FRITIDSHJEMMENES HISTORIE

Nogle undrer sig måske over, at fritidshjemmene er placeret under SdU, men det har en historisk baggrund.

I 1949 blev SdUs første ungdomshjem, nemlig KFUMs ungdomshjem i Flensborg officielt indviet. Allerede i starten af 1950'erne efterlyste man på SdUs hovedsendemandsmøde flere ungdomshjem i Sydslesvig. Det blev optakten til, at der fra 1950'erne til midt i 1960'erne blev etableret en række fritidsinstitutioner i Flensborg og i de større byer i Sydslesvig.

Dengang blev institutionerne kaldt ungdomshjem. Ideen kom fra Danmark, hvor man midt i 1950'erne etablerede ungdomsklubber på grund af den høje ledighed blandt unge, primært for at få dem væk fra gadehjørnerne.

SdUs intentioner med disse ungdomshjem havde derudover en anden indfaldsvinkel, der direkte havde med SdU som paraplyorganisation for de kulturelle og idrætslige ungdomsforeninger at gøre. Ungdomshjemmene skulle samle de i foreningsøjemed endnu uorganiserede unge fra mindretallets skoler og føre dem ind i SdUs bredt favnede foreningsliv.

Sidst i 1960'erne blev de første fritidspædagoger ansat i SdU.

Omkring 1970, i forbindelse med at kvinderne i stigende grad blev udearbejdende, opstod et pasningsbehov for børnene om morgenen og lige efter skoletid. I en forsøgsordning blev åbningstiden i Lyksborggades ungdomshjem i Flensborg udvidet til at åbne fra kl. 7 og stå til rådighed, når børnene kom fra skolerne.

Dermed startede en diskussion om behovet for det, man i Danmark dengang kaldte fritidshjem, d.v.s. et tilbud

Fritidshjemmene er hjemsted for utroligt mange aktiviteter med børn og unge: Faste-lavn, kanotur på Gudenåen, fodboldgolf, pyramidebyggeri og anden kreativitet. (Fotos: SdU)

til børn i skolealderen med en garanteret og pædagogisk forsvarlig pasning efter skoletid.

I løbet af 1970'erne blev SdUs ungdomshjem i en årelang proces både forandret og med tiden også alle om-døbt til at hedde fritidshjem, og én efter én blev de tidligere tilbud udvidet med fritidshjemsafdelinger. Denne

strukturændring betød, at fritidshjemmene fik udvidet deres tilbud til at omfatte børn fra 6-års alderen til unge op til 25 år, og at fritidshjemmenes åbningstid blev udvidet, så de fremover stod til rådighed fra formiddag til aften.

I løbet af årene blev de tidligere ungdomshjem bygget om eller flyttet til andre lokaler, så de kunne blive aner-

kendte som godkendte fritidshjem efter tysk lovgivning.

I DAG

SdU driver i dag 11 fritidshjem, der alle er godkendte som "Kinderhort" og dermed også berettiget til tyske tilskud.

Fire er beliggende i Flensborg, og derudover er der fritidshjem i Hareslev, Slesvig, Kappel, Rendsborg, Egernførde, Husum og Vesterland.

Alle fritidshjemmene er etablerede som kombinerede institutioner med fritidshjem fra om formiddagen til om eftermiddagen, fritidsklubber i de sene eftermiddagstimer og ungdomsklubber om aftenen.

Fritidshjemsafdelingens opgave er at sikre en betryggende pasning af de yngre skolebørn efter skoletid.

Der er klare aftaler om fremmøde, og forældrene kan være sikre på, at børnene bliver passet under betryggende og pædagogiske rammer. Fritidshjemmene har derudover en anden vigtig funktion: nemlig at stabilisere skolearbejdet både ved at fortsætte den dansksproglige påvirkning om eftermiddagen og ved at tilbyde lektiehjælp til aflastning af forældrene mht. lektielæsningen.

En anden vigtig opgave, som også de mere åbne fritids- og ungdomsklubber har, er at tilbyde børnene og de unge meningsfyldte fritidsaktiviteter.

Denne kombinerede institutionsform med fritidshjems- og klubvirksomhed har vist sig at være en model med succes. Institutionernes personaleressourcer udnyttes effektivt. Fritidshjemmene er en fast og uundværlig bestanddel af mindretallets tilbud til forældre og børn, mens klubarbejdet på institutionerne med stor fleksibilitet hele tiden pejler sig ind på de unges skiftende behov og samtidig fastholder deres tætte tilknytning til mindretallet og dermed

Demonstrerer skoleforeningen og mindretallet, demonstrerer SdUs unge selvstændigt med. (Foto: SdU)

sørger for, at de også efter, at de har forladt skolen ikke mister forbindelsen til det danske mindretal.

VOKSENDE KRAV

Som moderne nutidige institutioner står det pædagogiske arbejde højt i alle SdUs fritidshjem. Der arbejdes ud fra læreplaner, og man er for tiden i gang med at implementere handleplaner for det enkelte barn.

Det medfører et øget behov for skriftlig dokumentation af det arbejde, pædagogerne udfører, men er også samtidig et godt arbejdsredskab. Der bliver også fra de tyske myndigheders side stillet krav om denne dokumentation, hvis vi fortsat skal kunne modtage tilskud til arbejdet.

Da verdenen er forandret, siden de første ungdomshjem opstod i 1950'erne, er kravene til institutionerne også forandrede. Udviklingen er gået hen imod, at fritidshjem og børnehaver mere og mere er blevet til en slags "familiecenter", hvor forældre og børn kan få hjælp og rådgivning. I fritidshjemmene er der specielt uddannet personale, der kan yde familiehjælp - ikke kun omkring problemer med børnene, men også når det gælder f.eks. enlige forsørgeres specielle problemstillinger. Dette gøres i samarbejde med Dansk Sundhedstjeneste.

Lignende gælder det også indenfor klubområdet, hvor de unge kan hente konkret hjælp hos personalet, når det gælder kontakten til myndigheder f.eks. arbejdsformidlingen og socialkontoret eller ved problemer i skolen.

Ved siden af disse funktioner forbliver fritidshjemmenes fornemste opgave at tilbyde børn og unge spændende og meningsfulde fritidsaktivitetstilbud og at tilgodese skolebørnenes pasningsbehov efter skoletid.

SdU-formand Inger Marie Christensen drøfter problemer med SSFs formand Dieter Paul Küssner. (Foto: Lars Salomonsen)

SAMARBEJDE

I forbindelse med etablering af heldagsskolen på Husum Danske Skole i 2005 blev der rejst en nybygning ved skolen til fritidshjemmet, som dermed flyttede fra grunden ved Husumhus til skolen. Fritidshjemmet gik samtidig ind i et tæt samarbejde med heldagsskolen bl.a. omkring spiseordningen for heldagsskoleeleverne.

Også i Harreslev er der i forbindelse med ombygningen skabt mulighed for et samarbejde omkring heldagsskoletilbud.

SdU er gået i en tættere dialog med Dansk Skoleforening om, hvor og hvordan man kan samarbejde i forbindelse med oprettelsen af heldagsskoler i Flensborg.

Det gode samarbejde, fritidshjemmene har med de skoler, børnene kommer fra, må kunne fortsættes og endda udvikles med de nye heldagsskoler.

FREMTIDEN

Overalt er der en øget efterspørgsel på det tilbud, som fritidshjemmene giver, så der næsten på alle fritidshjem er en venteliste, endda selvom der er sket en opnormering på nogle af vore fritidshjem.

Fritidshjemmene tilbyder alsidige, attraktive og målrettede aktiviteter for aldersgruppen fra 6 til ca. 25 år. Derudover ser vi gang på gang, at institutionerne er de unges faste tilholdssted, hvor de stabile personlige relationer opretholdes over en lang årrække og dermed en længere periode af børnenes og de unges liv end i skolerne og skolefritidsordningerne. Klubtilbudene formår dermed at fastholde mange unge i det danske mindretal, som ellers måske langsomt ville glide ud, når de efter at have forladt skolen bliver integreret i en ren tysk hverdag, eksempelvis på deres arbejdspladser.

Erfaringen gennem mange år har vist os, at denne kombinationsmodel med de tre former for tilbud under samme tag garanterer et maksimum af attraktivitet, kvalitet og effektivitet. SdU bliver ofte rost for vor institutionsmodel.

Både forældre og skoler melder ud med, at de både værdsætter det intensive og gode samarbejde samt de mange spændende tilbud, fritidshjemsafdelingerne, fritids- og ungdomsklubberne giver deres børn og unge.

SdUs fritidshjem har så afgjort deres berettigelse også i årene fremover.

De er en vigtig del af mindretalsarbejdet i Sydslesvig.

At SdU er andet - og meget andet - end fritidshjem, er også Ollerup-elitegymnasterne optræden i Slesvig i januar og DGI-verdensholdets gymnastikshow i Flensborg i juli to eksempler på. Tjenende som underholdning og forbillede er det SdUs håb, at man også her hos os kan få stabled noget sådant på benene. (Fotos: Ollerup Gymnastikhøjskole/ DGI)

Vi bevæger verden
DGI'S VERDENSHOLD
Onsdag 26.09.2012
kl. 19.30
Idrætshallen
Moltkestr. 20 c, Flensborg

Billetter:
Flensborghus,
Norderstr. 76,
24939 Flensborg,
tlf. +49 461 14408 0
og ved indgangen

Entré: 12 EUR
(6 EUR for elever
og studerende)

**ZOOM
TAKE OFF
SHOW**

SdU
Syddanske danske Ungdomsforeninger

**DGI
VERDENSHOLD**

www.sdu.de

A photograph of a female gymnast in a white long-sleeved shirt and brown pants performing a handstand on a stage. She is wearing a black hat and has her legs raised high. The background is a plain grey wall.

Organisationsstrukturen stadig under udvikling

Af fhv. formand Hans Erik Hansen

Vore ledere holder ugentligt møde for at koordinere ledelsesindsatsen og for i fællesskab at søge at løse problemerne. Beretningerne fra disse møder tilgår os i forretningsudvalget, således at vi kan følge med på sidelinjen, hvad der rører sig.

Da organisationsstrukturen stadig er under udvikling, efter de forslag og retningslinjer, som vor konsulent Finn Andersen afstak, er det vigtig for os alle, at vi står sammen og følger op på, at udviklingen går i den ønskede og fastlagte retning, som vi alle har engageret os og organisationen på.

AFLØSER OG NYTÆNKNING

Blandt de ting, som særligt optog os i den forløbne periode, var at finde en afløser for forretningsfører Georg Hanke. Der blev annonceret, der indkom otte ansøgninger, men de resulterede ikke i samtaler med disse.

Derefter greb vi tilbage på en plan B, hvorefter Stinne Døssing blev indstillet til konstitueret forretningsfører for en periode. En del af personalechefens opgaver blev uddelegeret på andre i organisationen. Efter et år skal der så findes et emne til afløser. Med denne løsning fik ledergruppen lejlighed til at gøre alle de tiltag i udviklingsprocessen, som er i gang, færdig efter de retningslinjer, som vi alle har været med til at fastlægge.

Det glæder os at se, at den igangsatte proces kører videre som planlagt, men det er en stor omstilling, som er sat i gang, og det kan ikke undgås, at der er frustration blandt medarbej-

Både formand Hans-Erik Hansen og forretningsfører Georg Hanke gik på pension i april. (Foto: SPT)

derne, da der på alle områder skal nytænkes, og der foregår omorganiseringer, som ikke hører til i de vante rammer. Alt er imidlertid en nødvendig ting, som skal sikre, at vi som serviceorganisation fortsat kan bestå i et moderne samfund, hvor udfordringerne - navnlig også på det økonomiske område - langt fra er vanlige, så der hele tiden skal vendes nye blade for at få enderne til at nå sammen.

HÅRDT ÅR

2011 blev også i økonomisk forstand et hårdt år, hvor alle de tiltag til afpasning af udgifterne til de løbende indtægter og det eksisterende budget skulle implementeres og målet for et balanceret budget fra 2012 opnås.

SUNDHEDSTJENESTEN

Indenfor skolesundhedstjenesten er vor leder godt i gang med at omstrukturere afdelingen til den nye skolestruktur i skoleforeningen, således at lægeundersøgelser m.m. udføres på bedste måde. Alt sammen i godt samarbejde med skoler og ledere.

Opstramningen af budgettet begynder dog her og der at gøre sig gældende og af og til må der prioriteres mellem opgaverne.

Kursusvirksomhed og foredrag forsøges holdt i mere beskedne rammer, alt efter hvad kapaciteten tillader i det daglige arbejde.

På førstehjælps-området forsøges indsat nogle af de frivillige, som er blevet uddannet, ved større arrangementer, stævner m.m. for at holde afdelingens udgifter indenfor det afstukne budget.

Tandplejen fortsætter ad de vante spor, og de to socialrådgivere, som er inkorporeret i afdelingen, koordinerer deres arbejde med sygeplejerskernes ude omkring på skolerne.

I hjemmeplejen er lederne fortsat godt i gang med at rationalisere og effektivisere afdelingen, således at der kan indtjenes til de ydelser, der ydes.

Ændringen på tjenestebilområdet har voldt en del problemer, som er løst hen ad vejen, og den opnåede besparelse på området aftegner sig i regnskabet.

Patienttallet er stigende i Flensborgområdet, mens det kniber noget ude omkring i distrikterne.

Ændringen med større enheder og andre arbejdstider ser ud til at virke, således at bl.a. det samlede kørselsbehov er faldende. Den indførte kommunikationsteknik og IT-systemerne kommer efterhånden på plads, og der er påbegyndt medarbejder-udviklingssamtaler (MUS).

Udviklingen går tilsyneladende i retning af, at der på afdelingen fremover

bliver mere behov for sygeplejeuddannede.

I hjemmeplejen er der til klienterne tilknyttet en socialrådgiver, som samtidig skal dække alderdomshjemmets behov.

Socialrådgivningen er nu som nævnt tilknyttet de førnævnte afdelinger for at dække deres klienters behov, men ellers fortsætter arbejdet med foredragsvirksomhed og rådgivning direkte ved henvendelse på sundhedscentret eller via de andre sydslesvigske organisationer.

KYSTSANATORIET HJERTING

Der har i årets løb været forhandlinger med Danmarks Lungeforening om brugen af Kystsanatoriet i Hjerting, og vi er nået frem til en aftale for de næste par år om, at vi fremover sender op til 15 børn derop ad gangen og at vi - af den bevilling, som vi fortsat har fra den danske stat, tilbageholder 100.000 euro årligt til dækning af vore egne omkostninger med at sende børnene og specielt at følge op på børnenes ophold deroppe, når de er kommet hjem.

Det har længe været et ønske både fra hjemmets ledelse og fra vor side, at resultaterne, som opnås i Hjerting, også bevares, når børnene er kommet hjem. Her kommer vore medarbejdere ind for at følge op på resultaterne, ved besøg i skoler og hjem, for at støtte familierne.

De resterende pladser på hjemmet søger Lungeforeningen derefter besat til anden side med børn med lignende problemer som vore.

Hovedsigtet er dog fortsat for både Lungeforeningen og for os, at hjemmet som hovedregel skal belægges med børn fra Sydslesvig, således som historien om hjemmets baggrund er.

I sommer havde vi fem pladser ledige, som vi så tilbød til vore børn her nedefra, som ikke havde fundet en familieplads i Danmark i sommerferien.

Det skabte glæde både her og der.

Aldersdomshjemmet er stort set altid med, når ældreugen "Flensburg Aktiv" finder sted med bl.a. basar i Tyske Hus i Flensburg. I efteråret 2011 var hjemmet repræsenteret ved bl.a. f.v. Herta Wulff, Inge Lise Møller, Gunda Preisler og Erna Geldmacher. (Foto: Lars Salomonsen)

PLEJECENTRET - DANSK ALDERDOMSHJEM

Så fik vi endeligt - den 30. september 2011 - behørigt indviet vort ny- og ombyggede plejehjem på Nerongsallé. Det blev en stor og festlig dag i hjemmets historie. Vejret spillede med, og ledelse og personale havde arrangeret en dejlig fest for både gæster og beboere.

Noget vi sent vil glemme.

Det holdt hårdt for forretningsførereren at få de sidste regninger vristet ud af håndværkerne, men nu er de på plads, og de samlede omkostninger beløb sig til 5 mill. euro, således at vi endte med at måtte optage et banklån på 1,55 mill. euro til dækning af restbeløbet (de samlede omkostninger ved byggeriet og tabet af indtægter i byggeperioden). Amortiseringen af dette

lån er taget med i den daglige drift, som derefter må afpasses til disse til lægsomkostninger.

Andre private plejehjem i Tyskland må leve med højere byrder for deres finansieringer, men vi i forretningsudvalget forsøger fortsat at få denne gæld afviklet fra anden side. Belægningen af hjemmet svinger en del omkring de 70 beboere, så det gør det lidt vanskeligt at budgettere nøjagtigt fra år til år, og kunsten bliver at rationalisere og effektivisere, så der kommer balance i regnskaberne i årene, der kommer. Feks. kigges der p.t. på køkkenet og madleverancer.

Der tilgår hjemmet fortsat gaver, arv og midler fra fonde til drift og anskaffelser, og aldersdomhjemsudvalget gør et stort arbejde på dette område.

Støttekredsen er fortsat yderst aktiv til glæde for beboere og medarbejdere.

ANDRE

Bennetgaard, det dejlige rekreativshjem i Sønderjylland, kunne i sommer fejre 75 års jubilæum. I den anledning var der mødt 165 gæster op for at fejre dagen, det blev trangt i hjemmet den dag, men det blev en dejlig fest og en god markering af gården i hele omegnen.

De ældre, som vi på det tidspunkt havde deroppe, fik en rigtig god oplevelse. Bestyrelsen har fået bevilget midler fra A.P. Møller-fonden til en gennemgribende renovering. Siden

sommeren 2012 kan de ældre fra Sydslesvig rigtig glæde sig til ophold i nye omgivelser.

Udvalget for Steensen-Stiftelsen i Læk arbejder flittigt med indsamling af midler til vedligeholdelse af bygningen. Fra Mindelegatet for Christen Larsen og hustru modtoges 25.000 euro til en nødvendig fornyelse af taget.

Tagreparationen er færdig, og der er optaget et lån for restbeløbet, som amortiseres via indtægterne på ejendommen over de kommende år. Til en ønsket elevator er der foreløbigt ind-

En gennemgribende renovering af Hvilehjemmet Bennetgaard er tilendebragt i juni. Spisestuen, opholdstuen, køkkenet og de tilstødende lokaler er moderniseret og fremstår nu som lyse og hyggelige lokaler til glæde for gæsterne. Køkkenet er blevet forsynet med nyt inventar, så maden kan fremstilles mere effektivt og under betryggende forhold. Derudover er gasanlægget til opvarmning udskiftet med jordvarme – godt for miljøet og for varme-regningen. Alt dette har kun været muligt med støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal. Bestyrelsen med formand Birgitte Wind i spidsen og husets gæster er fonden taknemlig for den 3,1 mill. kr. store bevilling. Det er ikke første gang, at der modtages støtte fra fonden. For ca. 10 år siden fik Bennetgaard støtte til modernisering af værelserne, og også i 70'erne blev der modtaget en millionstøtte. Lokalerne er nænsomt restaureret med materialer, der passer til bygningens alder og identitet. Udvendig er bygningen sandblæst og afventer gode vejrforhold for at kunne blive malet. Hvert år besøges Bennetgaard af 140 pensionister fra det danske mindretal i Sydslesvig med omkring 2.000 overnatninger. (Hans Harald Sørensen)

samlet 25.000 euro, og en arkitekt er kommet med en beregning over omkostningerne ved den ønskede elevator.

Også udvalget for Clementhus i Bredsted står overfor vedligeholdelse-sønsker og er i gang med at finde midler til disse.

FARVEL

Af helbredsmæssige grunde blev undertegnede nødt til at trække sig tilbage fra formandsposten og overlade roret til næste generation.

Efter 10 år på posten må værnepligten være udtjent, og jeg helliger mig nu familielivet, som egentlig er det, man normalt gør, når man er pensioneret. Det har været en række dejlige men travle år i sundhedstjenesten.

Mange spændende ting har vi været igennem - både glædelige og mindre glædelige - men det har været et godt team, jeg har været med i. Der er derfor grund til at sige en stor tak, først og fremmest til Georg Hanke for det gode samspil, vi har haft med hinanden, i modgang som i medgang, men også til den dejlige medarbejderstab, som jeg igennem årene er kommet i kontakt med. Tak for samarbejdet og for trofastheden overfor organisationen.

Sidst men ikke mindst er jeg glad og taknemmelig for det fine samarbejde, vi har haft i forretningsudvalget.

Indtil videre beholder jeg formandsposten for Plætner Stiftelsen og det dermed følgende sæde i forretningsudvalget.

TAK

Der skal også lyde en hjertelig tak til først og fremmest Sundhedsministeriet i Danmark, som yder et stort bidrag til vore omkostninger, men også den række af pengegivere, som i løbet af året har tilskødet os midler til drift og byggerier, fonde såvel som private og

Randi Kuhnt - ny formand for Dansk Sundhedstjeneste. (Foto: Lars Salomonsen)

de offentlige tyske myndigheder.

En tak til vore mange samarbejdspartnere i Tyskland som i Danmark, heri blandt vore politikere i SSW, som slutter op om vor organisation og kæmper sammen med os om en anstændig tildeling af offentlige midler til vort arbejde, Lungeforeningen og dens medarbejdere, Bennetgaards bestyrelse og medarbejdere og de mange andre, som vi har været i forbindelse med.

Tak til alle i sundhedsrådet og med jer alle de øvrige danske organisationer i Sydslesvig.

REGNSKABET 2011

Af fhv. forretningsfører Georg Hanke

Byggeriet på Dansk Alderdoms- og Plejehjem i Flensborg er nu endelig blevet færdig. Den 30. september 2011 blev en stor dag for Dansk Sundhedstjeneste: Dansk Alderdoms- og Plejehjem kunne indvies efter at byggeriet har været næsten 2 1/2 år.

Beboere, medarbejdere og gæster var i aldeles godt humør. Køkkenet havde tryllet den herligste mad på bordet, som alle kunne nyde.

Formand Hans Erik Hansen bød velkommen til de tilstedeværende og henviste til de genvordigheder der opstod i forløbet af byggeriet og kunne konstatere, at alt i sidste ende nu er blevet

godt, og plejehjemmet er klar til at løse fremtidens udfordringer.

SSWs formand og landdagsmand Flemming Meyer holdt en bevægende festtale og ønskede plejehjemmet alt godt for fremtiden. A.P. Møller Fondens direktør Henrik Tvarnø glædede sig over byggeriets resultat. Fonden har doneret byggeriet med en sum på 3,9 mio. euro, som vi er taknemmelige for.

Hele ombygningen har kostet 4,99 mio. euro.

Alderdomshjemsudvalgets formand Kæthe Kühl udtrykte en stor tak, fordi det blev muliggjort at kunne tilbyde vore ældre i mindretallet et hjem med den nu opnåede gode standard. Alderdomshjemsudvalget har været aktiv med at finde penge til indretningen fra forskellige fonde. Der blev i sidste ende samlet ca. 110.000 euro til formålet.

Annemarie Erichsen kom med en gave og hilsner fra Den slesvigske Kvindeforening.

Centerleder Bodil Bjerregaard-Brocks udtrykte sin store glæde over, at byggeriet var overstået og takkede beboere og medarbejdere for forståelse i forbindelse med byggerodet, der har gjort det vanskeligt i hverdagen gennem 2 1/2 år.

UNDERSKUD

Driftsregnskabet for Dansk Alderdomshjem udviser et underskud liggende på 428.585 euro. Det hænger sammen med, at vi i det første 1/2 år ikke kunne få det mulige antal beboere ind i huset. Derudover har vi pt. en stor del beboere, der ligger på plejetrin 0 og til dels vender hjem efter en kortere periode på plejehjemmet. Det fører til manglende indtægter (forskellen mellem trin 0 og trin 1 udgør ca. 500 euro pr. måned), som vi ikke kortfristet kan udligne på udgiftsposterne.

Der arbejdes pt. på at se efter i sømmene f.eks. på køkkenområdet, rengøringsområdet og også i plejen, hvor vi

evt. kan rationalisere og finde besparelsesmuligheder. Det betyder, at vi er opmærksomme på at opnå og sikre balancen mellem indtægter og udgifter indenfor de enkelte områder.

I forbindelse med byggeriets afslutning blev det grundet likviditeten nødvendigt at optage et lån på 1,55 mio. euro.

Det samlede regnskab 2011 for hele organisationen udviser i afrundede beløb i euro:

2011 / 2010

Samlede driftsomkostninger:
7.107.241 / 7.141.878

Samlede indtægter i Tyskland:
3.235.836 / 2.948.051

Tilskud fra Danmark:
3.449.665 / 3.315.436

Overskud/ underskud driftsregnskab:
-421.740 / -878.391

HJEMMEPLEJE

På hjemmeplejeområdet har vi 2011 næsten kunnet holde indtægterne fra sygekasser, plejeforsikringen og egenbetaling på samme niveau som i 2010.

Fortsat er det svært at budgettere på dette område, da vi ikke ved, hvor mange patienter/ klienter vi vil have i fremtiden.

Omstruktureringen i 2010 har ført til bedre regulerede arbejdsforhold for vore sygeplejersker. Der arbejdes fortsat med at rationalisere arbejdsgange.

De samlede udgifter på området har været 1.882.975 euro, og de samlede indtægter lå på 814.679 euro.

BØRN

På skolesundhedstjenestens område har der inkl. børns rekreationsophold på Hjerting Kystsankatorium været samlede udgifter på 1.584.015 euro. Indtægterne på dette område lå samlet på 132.794 euro.

I 2011 er der blevet ført forhandlinger med Danmarks Lungeforening omkring Hjerting Kystsanatoriets fremtid. Fra 2012 vil 100.000 euro af Hjertingmidlerne bruges til fordel for det forbedrende arbejde i Sydslesvig, som skolesundhedstjenesten yder. Antallet af børn der sendes til Hjerting, bliver pga. reduceret behov nedsat fra 2012.

ADMINISTRATION

På administrationsområdet fortsættes med forbedringer på edb- og telefoniområdet.

En ny kørselsordning skal føre til besparelser, selv om det ikke kunne opnås i første omgang. Det hænger sammen med, at vi har en stor del ældre biler (12/13 år), der medfører øgede reparationsomkostninger, og benzinerpriserne er steget ret så kraftigt.

De ældre biler skal indenfor overskuelig fremtid erstattes med nye.

Udbetalte pensioner lå i 2011 på 114.000 euro.

VORE HUSE

På grund af det utætte tag i Steensen-Stiftelsen, blev det nødvendigt at forny taget og investere 85.000 euro i dette formål. Det har været nødvendigt at optage et lån på 70.000 euro, så likviditeten kunne sikres.

I den forbindelse siger vi tak til bestyrelsen for Christen Larsen og Hustrus Mindelegat for de 25.000 euro til fornyelse af taget. Mht. en elevator i huset har vi fået et tilbud på 109.000 euro.

I Clementshus har vi pt. ikke de store fugtproblemer. Alligevel er det nødvendigt at investere i bygningen, fx har vinduerne behov for en renovering hhv. fornyelse. Herrmannsgade har i mange måneder være byggeplads, og byen Bredsted henter en stor del af omkostningerne hjem fra husejerne i gaden. For Clementshus' vedkommen-

de skal vi betale 7.500 euro.

I pensionistboligerne i Nerongsallé 27a er det fortsat et stort ønske, at alle lejligheder får brusebad i stedet for badekar.

BUDGET 2012

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har for 2012 godkendt et tilskud på 3.515.484 euro. Ledergruppen har udarbejdet et budget, der slutter med sorte tal, hvis ikke der opstår uforudsete ekstra omkostninger.

De samlede udgifter budgetteres til 6.912.759 euro, indtægterne til 6.913.232 euro.

BUDGET 2013

Budgetudkastet 2013 fremskrives med 2%, så det balancerer med et mindre overskud på 1.495 euro.

TAK TIL ALLE

Da det er min sidste skriftlige beretning, jeg aflægger - og er gået på pension, når denne årbog udkommer, takker jeg alle samarbejdspartnere for de 15 år, jeg var sammen med jer og kunne bidrage til løsning af problemer. Det har alle årene været spændende, og for det meste lykkedes det da også at finde bæredygtige resultater.

Jeg ønsker Dansk Sundhedstjeneste, dens sundhedsrådsmedlemmer, forretningsudvalgsmedlemmer, udvalgsmedlemmer, samarbejdspartnere fra Hjerting, Lungeforeningen, Bennetgaard's bestyrelse, menighedsplejens bestyrelse, Plætner Stiftelsens bestyrelse og sidst men ikke mindst alle medarbejdere, der har ydet og yder en stor indsats for mindretallets medlemmer, held og lykke fremover.

Det går ikke uden dig!

Af provst Viggo Jacobsen

Hvorfor skulle det ikke være lige dig, kære læser, der er den allerbedste til at nå naboen på en tillidvækkende og engagerende måde?

Der følger ingen garanti for succes med flot udstyr, fine tryksager. Dem får de fleste af os rigeligt af gennem brevsprækken. Der skal lægges overbevisning og hjerteblod i kampen for vor kultur. Hertil hører ikke mindst kampen for vore kirkelige forhold.

I løbet af min studieorlov stødte jeg på spørgsmålet: Hvad sker der, når folkelige bevægelser bliver til organisationer? Spørgsmålet er nævnt tidligere; men det vil ikke slippe mig, for jeg frygter at svaret er: ansvarsforflygtelse lokalt.

Effektive og velsmurte organisationer tager over, i bedste mening; men der skabes uhyre let en stemning af: Min indsats lokalt er ikke længere så nødvendig.

HVAD SKAL VI GØRE?

Hvad skal vi gøre på den lange bane i Sydslesvig? Holdningerne er delte. Nogle ønsker en stærkere markering af DKS med Kirkeråd og Kirkekontor. Feks. at alle medlemmer skal registreres centralt og ikke som nu i suveræne menigheder.

Nogle mener, at DKS skal føre en hvervekampagne.

Andre igen, at den bedste hvervning forgår ved mund-til-øre-metoden og ved f.eks. at holde konfirmandindskrivninger, hvor der også er afsat tid til en grundig orientering ved de lokalt engagerede om menighedens forhold og udfordringer. På den måde

Provst Viggo Jacobsen. (Foto: Lars Salomonsen)

kan der forhåbentlig appelleres til folks fornemmelse for medansvar.

Mange menighedsrådsmedlemmer og præster er forståeligt trætte af ligeglade svingdørsmedlemmer samt medlemmer, der snyder på vægten. Medlemmer, der åbenbart har svært ved at regne ud, hvad 5% af skatten er. Kritikere foreslår derfor, at DKS og menighederne konsekvent ændrer status til en "Religionsgemeinschaft" med status som "Körperschaft des öffentlichen Rechts".

ENERGI SPILDES

Megen energi spildes desværre i nærmest endeløse drøftelser af struktur og sammenhænge, frem for at fokus er på indholdet og formidlingen af det. Forklaringen er måske den, at det sidste lynhurtigt bliver mere personligt end det første.

Vi har som regel lettere ved at drøfte et emne, vi kan holde ude fra kroppen. Et emne, som ikke direkte involverer én selv og rører ved identitet og selvforståelse. Paradoksalt nok, for hvad er det, vi brænder for? Da ikke strukturer.

Endvidere må et levende mindretal altid være langt fremme i skoene med tydelige signaler om, hvad vi står for og vil.

Skal vi undgå, at organisationen bliver noget, der kan køre uden nærværdigt folkeligt engagement, må vi alle på banen. Derfor: Det går ikke uden dig.

Overbevisende og eftertrykkeligt. Ikke noget med at sætte parentes om, gøre menigheden til en niche. Den kristne tro er fundamentet hvorfra du, også som det moderne menneske du er, kan imødegå alle udfordringer.

FORHOLDET TIL DSUK

Også via denne beretning skal der lyde et velkommen til arbejdet til DSUKs nye formand Hans Skov Christensen. Kirkerådet, præster, menigheder og kirkekontor håber på et godt, inspirerende og konstruktivt samarbejde.

Forholdet til DSUK er af gammel dato. Helt tilbage til afstemningstiden har der været kontakt mellem de kirkeligt engagerede i Flensborg – "Kirkeligt Samfund" – og det dengang relativt nystartede Dansk Kirke i Udlandet. DKS er således en af de ældste samarbejdspartnere under DSUK.

DKU trådte i sin tid til, fordi der var en helt særlig opgave, der skulle løses

En søndag i april spredte et afrikansk børnekor, The Pearl Children's Choir glæde i Helligåndskirken i Flensborg. Koncerten indeholdt sange på engelsk, lokale afrikanske sprog og dansk samt traditionelle ugandiske danse.

Efter i en årrække at have haltet bagefter udviklingen på hjemmeside-området, skiftede Dansk Kirke i Sydsvenslg (DKS) i påsken til nyt design og bredere indhold. I stedet for dks.folkekirken.dk ændredes adressen til dks-folkekirken.dk. En bindestreg (-) i stedet for punktum (.) kom til at vise et ganske andet billede, mere tidssvarende og tiltalende. Layoutet svarer ikke helt tilfældigt til det, som kirkelige internetbrugere kender fra folkekirken.dk og fra De Danske Sømands- og Udlandskirkers hjemmeside dsuk.dk.

for de hjemmehørende dansksindede i landsdelen.

I dag har mange glemt historien og glemt, at der er et stort dansk mindretal, som selvfølgelig er præget af de lokale vilkår og udfordringer samt påvirkningerne fra flertalskulturen.

Men ikke desto mindre er det det danske mindretal de bekender sig til. Ikke den friere pædagogiks mindretal. Det er ikke sprogskoler, forældre sender deres børn til. Det er ikke en kirke med en noget anderledes bekendelse, folk søger medlemskab af. Grundlæggende må folk føle sig som en del af det danske mindretal og derfra gøre brug af de organisationer og institutioner, der gør det muligt at leve så dansk som ønskeligt.

Desværre er der mange engagerede inden for DSUK der glemmer, at det danske mindretal er opstået grundet fatale historiske fejlgreb begået af danske politikere, og at mindretallet den dag i dag stadig rummer en stor gruppe mennesker, som regel tyske statsborgere, med forkærlighed for og særlig solidaritet med det danske folk.

DEN NORDELBISKE KIRKE

Der skal lyde et hjerteligt til lykke til Den Nordelbiske Kirke med det klare afstemningsresultat med henblik på fusionen med landskirkerne i Mecklenburg og Pommern. En lang proces, hvor lovgivning, traditioner, kontrakter m.m. skulle tilpasses til den nye virkelighed, er landet på et godt og solidt grundlag, der sender positive signaler for fremtiden.

Forhåbentlig bidrager disse til arbejdsglæde og optimisme for den nye kirke, der nu strækker sig fra Sild til den tysk-polske grænse. Nordkirche med mere end 1000 menigheder er en realitet siden pinsen 2012. Den nye kirke har 2,3 millioner medlemmer og er opdelt i 13 kirkekredse. I foråret 2013 vælges den nye "Landesbischof", der

Årets juniorkonfirmander - 11 elever fra Jens Jessen-Skolens tredje klasse - havde travlt med at indøve det lille skuespil, de som afslutning på forårets undervisning opførte ved en børnegudstjeneste i Sct. Jørgen danske Kirke i foråret. Forventningsfulde familiemedlemmer fyldte kirken til sidste plads. Pastor Finn Egeris Petersen var den gennemgående fortæller i historien om Moses, mens børnene gennemspillede alle episoderne. (Foto: Erik Johansen)

bliver hjemmehørende i Schwerin.

Samtalerne i det dansk-tyske kirkeforum fortsætter. Dette forum giver i høj grad en mulighed for at orientere hen over grænsen, inkluderende de to mindretalskirker, om udvikling, initiativer, tendenser, den politiske situation, nye tiltag med mere.

DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD

På hjemmesiden www.samraadet.info kan man læse dagsordener og protokoller fra møderne. Fremadrettet vil antallet af møder være skåret ned til ca. halvdelen i forhold til hvad der tidligere var normalt.

TAL

Fra de 35 danske menigheder under DKS og de 24 præsteembeder er der meddelt følgende tal: Præsterne døbte 166 i 2011 mod 151 året før. 250 unge fra menighederne blev konfirmeret mod 248 i 2010. 40 par modtog den kirkelige velsignelse af deres borgerligt indgåede ægteskab, medens tallet var

32 i 2010. Præsterne begravede 103 i 2011 mod 72 i 2010. Det lykkedes stort set at holde medlemstallet, idet menighederne havde 6284 medlemmer ved udgangen af 2011 mod 6300 et år tidligere. En tilbagegang på kun 16.

I menighederne fejredes 1344 gudstjenester 70 forskellige steder i Sydslesvig. Heri deltog 38.402 kirkegængere og 14.643 deltog i nadveren. Vi skal helt tilbage til 2007 for at finde et højere tal for kirkegængere. Til disse flotte tal skal lægges 102 børnehaver og skolegudstjenester med 8004 deltagere. Disse tal vidner om, at der er et godt skole-kirke-samarbejde de fleste steder i Sydslesvig.

EMBEDSSAGER

Siden Kirkedagen 2011 har vi måttet tage afsked med 2 præster med lang Sydslesvig-anciennitet.

Morten Mortensen fik afsked med pension pr. 1. februar 2012 fra embedet i Slesvig Ansgar, hvor han havde været ansat siden 1. februar 1995. Forud for den periode var han i Sct. Hans i Flensborg fra 1. august 1982 til 1. august 1989.

Elsebeth Villadsen har været præst i Sydslesvig siden 1. august 1987. Hun har været afløser for Morten Mortensen, har været tilknyttet Helligånds Sogn i Flensborg med særligt henblik på området Rude og været præst for den danske menighed i Sporskifte med bistandsforpligtelse over for Harreslev. Grundet dårligt helbred måtte hun lade sig sygepensionere pr. 1. december 2011.

MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE

Med afsæt i omtalen i Flensborg Avis angående hændelserne på et budgetmøde i SdUs styrelse har kirkerådet holdt møde med MBUs formand Anita Esbjørn og konsulent Thomas Hougesen. Her gav MBU-konsulenten udtryk

Gud ser alt. Ved fastelavngudstjenesten i Tønning opførte årets minikonfirmander på Ejdersted deres egen version af Babelstårnet. Sammen med pastor Mattias Skærved havde de skrevet en sang om at skabe sig et navn. I dag er den hurtigste vej til et godt omdømme fjernsynets talentshow. Men - og det ved de unge godt, skal man ikke fornægte de gamle metoder som at bygge stort, som da Babylons borgere forsøgte at bygge et tårn til himlen. (Foto: privat)

for fornemmelsen af, at SdUs bestyrelse generelt ikke er interesseret i at have det kirkelige børne- og ungdomsarbejde under SdUs vinger.

Efter et møde mellem SdUs og DKS' forretningsudvalg i november 2011 har DKS' forretningsudvalg ført en samtale med MBU-konsulenten i december. Forretningsudvalgsmedlemmerne opfordrede konsulenten til at prioritere møder i SdUs styrelse og i konsulentkredsen og understregede vigtigheden af, at Thomas Hougesen indgår ganske naturligt i SdUs arbejdsmæssige sammenhænge. I januar 2012 har forretningsførerne for SdU og DKS holdt møde med formanden for MBU. På dette møde ytrede SdUs forretningsfører, at han kan gå med til, at arbejdsforholdet er placeret under SdU, indtil konsulenten går på pension.

Med hensyn til selve MBU-arbejdet kan Thomas Hougesen berette om en lang række jule- og påskevandring med deltagelse af skolebørn fra en stor del af Sydslesvigs danske skoler. Ca. 950 børn deltog.

BYGGE- OG EJENDOMSSAGER

Af bygge- og ejendomssager kan nævnes, at hvor bittert det end er: Præstegård og menighedslokaler i Husum er blevet revet ned i juni 2011. DKS har

I Harreslev har de succes med baby-salmesang. (Foto: privat)

etableret et kontor for præsten i bygningen ved siden af Husumhus. DSUK har løst præsten fra sin bopælspligt frem til pensioneringen, og han har købt eget hus i Oldensvort.

Til den glædelige ende hører, at den danske menighed på Sild indbød til en fest på øen den 28. august, indledende med festgudstjeneste ved biskop Niels H. Arendt, herlig mad, hilsner og taler, kaffe og musikalsk underholdning, alt sammen for at fejre afslutningen på den lange og dyre renoveringsperiode for kirken og præstegården i Vesterland.

SLESVIG ANSGAR

Et af kirkerådsmøderne havde en helt speciel karakter, idet de to menighedsråd for de danske menigheder i Slesvig og omegn samt Kirkerådet holdt fælles møde i Slesvig Ansgar.

Baggrunden for mødet er meddelelsen fra august 2011 fra Dansk Skoleforening om at flytte børnehaven til Hiort Lorenzen-Skolen. Hermed frigøres ikke kun et stort areal i den gamle Ansgar Skole, men det betyder også, at den gamle aftale med Dansk Skoleforening vedrørende drift og vedligeholdelsesudgifter ophører.

Konsekvensen er, at der skal indgås en ny brugerftale, der sikrer, at skoleforeningen fremadrettet ikke har udgifter på bygningen. Kirkerådet er af den opfattelse, at det ikke er holdbart, hvis menigheden og DKS står alene som bruger af den gamle skole. Det kan blive nødvendigt i en overgangsperiode; men er ikke en løsning på sigt.

Skulle menigheden og DKS bære driftsudgifterne alene, ville det ikke kun medføre en stor udgift; men også at mellem halvdelen og en tredjedel af bygningen vil stå tom.

Derfor blev det også gjort klart for begge menighedsråd – i håbet om at medlemmerne føler et medansvar – at det er mere end vigtigt, at vi snart fin-

der en medlejer. Og hvad der er endnu vigtigere, at menighedsrådene gør sig tanker om, hvordan struktur og opgaver for stillingerne i Slesvig skal være fremover.

Ud over menighedens forskellige aktiviteter og møder holder det lokale SSF-distrikt møder i Ansgarsalen. Andre foreninger, f.eks. Slesvig Folkekor og Foreningen af Aktive Kvinder, tilsluttet SSF, benytter sig regelmæssigt af de fine lokaler, men på sigt ønsker SSF, at alle aktiviteter med tilknytning til SSF skal afholdes på Slesvighus.

I mellemtiden har SSF indgået en aftale med Landestheater vedrørende

brug af faciliteter i Slesvighus. Det ændrer dog ikke på ønsket fra SSFs side.

Situationen i Slesvig Ansgar er blevet nævnt på et møde i Det sydslesvigske Samråd i håbet om, at en af de danske organisationer kunne have brug for lokalerne i Slesvig; men hidtil uden positiv respons. Skoleforeningen ønsker heller ikke at etablere vuggestue eller kollegieværelser i bygningen.

Det har været undersøgt, hvor vidt det er muligt at indrette en kirkesal på Slesvighus. Hertil må svares: Det er så godt som umuligt. En kirkesal burde i givet fald være tænkt ind i projektet Slesvighus inden restaureringen blev

For nogle år siden kunne man i Sct. Hans Kirke i Flensborg høre guitaristen og komponisten Hans Dal fremføre en række salmer, som hans kone Marianne Harboe havde skrevet tekst til og han selv melodier. Nu kom de igen i marts med nye salmer, skrevet under mottoet: "og se, jeg er med jer alle dage", Jesu ord fra den såkaldte missionsbefaling. Hans Dal sang og spillede og Marianne Harboe fortalte ind imellem numrene om sine tanker med teksterne. De udtrykte både det moderne menneskes tvivl og afmagt, men også glæden over foråret, lyset og Guds nærvær. Marianne Harboe er inspireret af sit frivillige arbejde på Sct. Lukas Hospice i København, hvor kontrasterne mellem sorg og glæde er skarpt trukket op. Hans Dal er kendt som komponist til film- og TV-musik, bl.a. flere julekalendere. Melodierne til salmerne er enkle og sangbare, så publikum fik lejlighed til at synge med.

påbegyndt.

De to menighedsråd har fulgt op på mødet med Kirkerådet gennem et nyt internt møde i januar, ligesom Kirkerådet har drøftet situationen i Slesvig på stort set hvert eneste møde.

At SSF mener det alvorligt med hensyn til at samle aktiviteterne på Slesvighus er også blevet betonet over for menigheden på Frederiksberg, idet man her har modtaget besked om, at man ikke fremadrettet kan forvente tilskud fra SSF i forbindelse med vedligeholdelse af lokalerne i præstegårdens kælder, der også benyttes som forsamlingshus.

MUS-SAMTALER

Provsten er på arbejdsgiverens vegne forpligtet til at holde årlige medarbejder-udviklingssamtaler, også kaldet MUS. Disse har nu været gennemført en årrække. Nogle gange kommer disse samtaler til at ligne hinanden, mest fordi der som regel ikke sker de store forandringer hen over 12 måneder, og præsterne - til forskel fra forholdene nord for grænsen - er forpligtede til at skrive en årsberetning.

Derfor er forslaget dukket op, at den årlige MUS-samtale kunne blive en samtale på skift: Et år kun med præsten, det næste år menighedsråd og præst i fællesskab.

Reaktionerne blandt præsterne har ikke været entydige, hvorfor der endnu ikke er sket en afklaring om hvor vidt forslaget føres ud i livet.

FRA BERETNINGERNE

En stor del af præsterne udtrykker i deres beretninger glæde over de gode samarbejdsrelationer til skoler og børnehaver, til SSF og foreningsarbejdet i øvrigt. Også forholdet til den tyske kirke og det bredere økumeniske samarbejde får af flere præster positive ord med på vejen.

Wolfgang Joern stoppede efter årtiers trofast tjeneste som organist ved Flensborg Nord. (Foto: privat)

Enkelte skal derimod gennem beretningen have luft for deres skuffelse over den ligegyldighed, der hersker fra skolers side vedrørende mulighed for sammen med kirken at formidle den afgørende del af kulturen, som kristendommen er.

Ligeledes luftes frustrationen over, at man ser forældre lade deres børn deltage i det ene arrangement efter det andet; men selv komme til konklusionen - "den menighed skal jeg da støtte ved at være medlem" - nej, det ligger ikke lige for.

En præst kommenterer kritikken angående for megen hygge i kirken: "Jeg deler ikke den kritik. At skabe fora, hvor mennesker mødes, deler sorger og glæder med hinanden og bliver vidner til hinandens liv har stor værdi for disse mennesker og er samtidig forudsætningen for et velfungerende menighedsliv. En levende vekselvirkning mellem folkeligt og kirkeligt er helt afgørende for dannelsen og vedligeholdelsen af en gudstjenestefejrende menighed".

KIRKESIDEN

Redaktionen ønsker en linie, hvor der orienteres bredt om kirkelige forhold. Kirkesiden er ikke en informations-side for DKS eller en side om interne

forhold i menighederne. Redaktørerne skal roses for at have blik for den kirkelige bredde og dybde i temaerne. De kommer omkring emner, der maser sig på i drøftelsen af Folkekirkens forhold. Kirkesiderne sætter også gang i debatten syd for grænsen. Det kan deltagere ved kredsmøder og kirkerådsmedlemmerne tale med om.

Redaktionen - bestående af Jon Hardon Hansen, Victor Greve og Jacob Ørsted - skal have stor tak for fortsat engagement og vilje til at lægge det ekstra arbejde i, som gør siderne så gode og vedkommende for folk med interesse for forbindelsen hen over grænsen, samt for kristendom og kultur mere generelt.

Også tak til redaktionen af SSFs blad KONTAKT ved Bernd Engelbrecht for det gode samarbejde.

KRITIK AF KIRKEDAGEN

På næsten alle kirkerådsmøder siden Torsten Wullfs indlæg på Kirkesiden har Kirkerådet drøftet hans kritik af Kirkedagen og vor demokratiske struktur mm. Han har også været inviteret til et møde med Kirkerådet. Eftersom Kirkedagen både er en forpligtelse og livsnerve for DKS, har Kirkerådet ønsket, at debatten vedr. fremtidige Kirkedage føres så åbent som muligt og havde derfor gjort emnet til et særligt punkt på dagsordenen til Kirkedagen 2012.

TAK

Først og fremmest en tak til det danske folk for tilskuddet til DSUK i 2011 til den kirkelige virksomhed i Sydslesvig på 14,6 mill. kr. Det svarer stadig til under 3% af den samlede bevilling til Sydslesvig og er en uundværlig og fornem håndsrækning.

Sydslesvig har mistet en stor og trofast ven og mæcen med Mærsk Mc-Kinney Møllers død den 16. april. Samme dag holdt Kirkerådet møde.

Flensborg Kirkehøjskole begyndte på en ny sæson i september med et foredrag ved forfatteren og foredragsholderen Aminah Tønnsen, København: »Bevidst muslim og pæredansk – en uspiselig cocktail?« Aminah Inger Tønnsen er født i Sønderborg og voksede op i Flensborg. Hun blev korrespondent i 1967. Hun var bosat i Nordafrika 1970-78. Hun blev muslim i 1983 og har siden skrevet flere bøger om islam og holdt utallige foredrag i ind- og udland. Hun har i en årrække været bestyrelsesmedlem i Islamisk-Kristent Studiecenter samt Jødisk-Muslimsk Netværk i Danmark og er gæstelærer ved skoler i hovedstadsområdet i forbindelse med projektet "Din tro - min tro - og hvad vi sammen tror." (Foto: Malene Korsgaard Lauritsen)

Danmarks kirkeminister Manu Sareen var i april på feriebesøg hos den danske menighed på Sild. Ministeren blev ledsaget af guiden, sognepræst Claus Helsbøl, Skt. Clemens Kirke på Rømø, og organist ved samme kirke, Bente Dahl, tidligere medlem af Sydslesvigudvalget. Menighedsrådsformand Astrid Detlefsen-Petzold og sognepræst Jon Hardon Hansen tog imod kirkeministeren i Staldkirken i Vesterland og orienterede om den danske kirkes virke i Sydslesvig og specielt om menighedslivet på øen Sild - her fotograferet sammen med Den Sorte Engel i den danske præstegårds og kirkes have i Vesterland. (Foto: Andresen)

Samværet blev i højeste grad præget af meddelelsen om Hr. Møllers død, hvorfor mødet også blev indledt med taknemmelighedsfyldte mindeord. Alle medlemmer ved, at ikke mindst de danske menigheder i Sydslesvig har overordentlig meget at takke for. Uden fondens store støtte ville menigheds- og kirkeliv have været fattigere, præstegårde været i dårlig stand. Hvad der også har imponeret medlemmerne, er den fortsatte interesse, trofasthed og følelse af forpligtethed i forbindelse med gaverne, som Hr. Møller udtrykte.

Tak til medlemmerne af "Udvalget vedrørende Danske Kulturelle Anliggender i Sydslesvig" for den aktive po-

litiske funktion, de har taget på sig. Tak til Bente Dahl, Søren Krarup, Jørn Ulrik Larsen, Torben Rechendorff, Lise von Seelen og formand Kim Andersen. Tak for godt følgeskab, konstruktiv kritik, støtte og medleven.

Kirkerådsmedlemmerne er glade for, at det nyvalgte Sydslesvigudvalg rummer både nye og erfarne kræfter, hvad Sydslesvig angår. Ny formand er Benny Engelbrecht. De øvrige medlemmer er Kim Andersen, Pernille Vigsø Bagge, Søren Krarup og Lotte Rod. De er alle med til at formidle aktuel støtte, politik og historie. Vi håber, at det positive samarbejde må fortsætte. God arbejdslyst!

Tak til vor biskop Niels Henrik Arendt for nærvær og medleven, for omsorg og motiverende indsats. Kalenderen er fyldt i forvejen; men der er alligevel plads til Sydslesvig, både hvad angår at være til stede og delagtiggøre os i stiftet som helhed.

Således havde præster fra Sydslesvig fået ansvaret for gennemførelsen af Stiftskonventet i 2011.

Biskop Niels Henrik Arendt har meddelt, at han ønsker at stoppe som biskop med udgangen af februar 2013. Savnet vil blive stort. Det bliver vanskeligt at finde en biskop, der på samme indsigtfulde, hjertelige og engagerede måde kan og vil tjene de danske menigheder og præster i Sydslesvig.

www.dks.folkekirken.dk

SSF Vesterland-Hørnum og Sild danske Menighed havde indbudt alle interesserede til gospelworkshop i januar under ledelse af gospelspecialisten Hans Christian Jochimsen, København, i Skt. Nicolai kirke i Vesterland/Sild. Workshopen blev afsluttet med en koncert. I 2011 - hvorfra billedet stammer - deltog 60 mennesker i gospelworkshop'en. (Foto: privat)

Danneborg og kartofler i lange baner

Af bibliotekschef Alice Feddersen

Børnebiblioteket kan lide at feste, og det er der rigtig mange af børnebibliotekets brugere, der også kan. Ved store årstidsfester inviteres børn og forældre til at hygge sig sammen omkring aktiviteter, der markerer årstiden – f.eks. tøndeslagning, halloween-uhygge og juletræsfest.

JORD UNDER NEGLENE

En ny sommerfest – Vilde Valde-fest - så dagens lys den 15. juni. Forud for selve festen havde børn og medarbejdere fra Duborg Børnehave, Vestermølle Børnehave og Sortevejens Fritidshjem jævnligt været på biblioteket for at vande de kartofler, som de selv havde lagt i sorte spande i april.

Ud over at vande kartofler fik børnene ved hvert besøg også et biblioteksindslag f.eks. en god fortælling.

Ved Vilde Valde Festen skulle kartoflerne så op af jorden. Alle skulle måles og vejes for at finde den største og derudover se, hvilken børnehave/fritidshjem, der havde flest kartofler.

Duborg Børnehave vandt overlegent med hele 173 kartofler – kartoflerne var små - men de var der.

Fra Vilde Valde-sommerfesten på Flensborg Bibliotek i juni - også med Den Sønderjyske Garde. (Fotos: privat)

Dola og hendes dukketeater er altid med. (Foto: privat)

Overborgmester Simon Faber, en habil sanger og musiker - akkompagnerede til fælles-sangen ved et af arrangementerne. (Foto: privat)

Udover kartoffelkonkurrencen var der gøglershow, forskellige lege og Dolas Dukketeater – og som den helt store overraskelse dukkede Den Sønderjydske Garde pludselig op. I fuldt ornat ned ad Marietrappen og ind i bibliotekshaven underholdt de festens ca. 160 gæster med trut og trommer.

Ved en "kartoffelfest" skal der selvfølgelig også være mad og drikke, og der var rift om lækre friske kartoffelpandekager og flotte farverige sommerbørnedrinks.

DÉT DER OMTORSDAGEN

Månedens bedste bøger - og meget meget mere

Hvad er nu lige det der? Og så om torsdagen – altid den sidste torsdag i måneden klokken 16. Lige præcis den torsdag har bibliotekets voksne publikum mulighed for at komme i nærkontakt med helt nye og efterspurgte bøger og så låne dem med hjem med det samme.

I bibliotekerne i Slesvig, Husum og Flensborg præsenterer og fortæller en bibliotekar om otte udvalgte titler. Otte titler som bibliotekaren synes er særlig gode lige netop den måned.

I Flensborg nøjes vi ikke med at fortælle om nye bøger, men har altid en eller flere gæster på programmet, som har et eller andet på hjerte – noget der kan berige os andre hvad enten det er musikalsk, kulturelt eller intellektuelt.

I 2012 har Flensborg bibliotek blandt andet haft fornøjelsen af journalist og tidligere radiovært, sønderjyden Flemming Nielsen, overborgmester i Flensborg Simon Faber om udfordringerne som overborgmester, freelance-journalist Niels Ole Krogh om at være indvandrer i Sydslesvig og god medborger i Tyskland samt et aneligt antal musikalske indslag fra dygtige lokale amatører.

DEN SLESVIGSKE SAMLING

Den Slesvigske Samling har også i 2012 dannet rammen om en lang række aktiviteter, med et markant stigende publikumstal og en generel positiv udvikling til følge.

For Den Slesvigske Samling kom året 2012 for alvor i gang med et brag af en oplevelse, da Wolf Biermann optrådte i forbindelse med Samlingens deltagelse i programmet for vandrestillingen "Was damals Recht war" om uretmæssige henrettelser i nazi-tiden.

Den slesvigske Samling fremstår åben og moderne. (Foto: privat)

Koncerten tiltrak et meget stort publikum, som kunne have været væsentlig større hvis biblioteket havde rådet over en endnu større sal.

NYT LIV TIL GAMLE VÆRKER

I løbet af året er der sket meget for Den Slesvigske Samlings ældste litteratur: I foråret har en bogrestaurator, med

midler fra kulturministeriet i Kiel, tryk-let med fire af samlingens perler. Heriblandt en speciel Flensborg-udgave af Jyske Lov og Den Slesvigske Samlings tredje-ældste bog, den Slesvig-Holstenske Kirkeordinans af 1542 i en udgave fra 1601.

Midler fra Slesvigsk Samfund, har desuden muliggjort en digitalisering og ocr-scanning af to af samlingens

Arkivet og Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek holdt åbent hus en dag i november 2011 og åbnede op for Sydslesvigs danske hukommelse; bl.a. dette prospekt over Flensborg fra øst mod vest 1844.

absolutte juveler: Danckwerth & Mejers "Neue Landesbeschreibung" (Slesvig 1652) samt Pontoppidan & de Hofmans bind 7 af Den danske Atlas om Hertugdømmet Slesvig fra 1763.

Begge værker har en uvurderlig stor topografisk, kartografisk og historisk værdi. Især nu hvor begge værker foreligger i digitaliseret og ocr-scannet form, er deres brugsværdi uovertruffen.

BOGPERLER I RETTE ELEMENT

Men hermed slutter indsatsen for bevaringen af samlingens kulturskatte ikke: Midler fra Augustinus Fonden, Slesvigske Samfunds Fond samt A.P. Møllers Fond, har finansieret et nyt fugtighedsreguleret skab, som skal rumme og bevare hele Den Slesvigske Samlings boghistoriske bestand på ca. 650 værker. En væsentlig del af den historiske bogsamling går tilbage til Den Slesvigske Samlings grundlægger Gustav Johannsens oprindelige bestand. Fra Dansk Centralbiblioteks ældste dokument fra 1591 til 'Generalmajor C.F. v. Holtens Erindringer' fra 1899, repræsenterer den historiske bogsamling levendegjort historie mellem Kongeåen og Ejderen.

1864 KRIGEN I BILLEDER

Også i sin fysiske fremtoning er der sket forandringer i Den Slesvigske

Samlings visuelle udtryk. En storsindet digital gave fra Danmarks Fotomuseum med unikke 1864-billeder, pryder nu samlingen. Samtidigt blev samlingens mange reol-gavle erstattet med en kronologisk gennemgang af 11 væsentlige begivenheder i Slesvigs omskiftelige historie.

For yderligere at forøge befolkningens kendskab til Den Slesvigske Samling og for at oplyse publikum på begge sider af den dansk-tyske grænse om slesvigsk historie, har samlingens historiker Jan P. Jessen også i 2012 holdt en lang række foredrag om selve samlingens historie og om mange andre slesvigske emner: 30 foredrag mellem Tønning og København blev det til.

Til trods for det historiske fokus dvæler Den Slesvigske Samling dog ikke kun i fortiden: Den er en bog- og materialesamling på over 50.000 enheder, der siden 1891 dækker alle forhold angående Sønderjylland/Slesvig. Også i 2012 er der således blevet erhvervet 200 nyudgivelser om slesvigske emner.

Et af højdepunkterne i 2013 bliver når Jan P. Jessen skal repræsentere den Slesvigske Samling med en række foredrag på en konference om slesvigsk historie på et universitet i Iowa i USA – men mere herom i årbogen for 2013!

Bemærkelsesværdige salgstal

Af chefredaktør og adm. direktør
Bjarne Lønborg

Flensborg Avis afsluttede regnskabsåret 2011 med et tilfredsstillende resultat, efter at det takket være handlingsplanerne for 2009 og 2010 og en række udviklingsinitiativer på indtægtssiden lykkedes at overvinde eftervirkningerne af finanskrisen i 2009 og 2010.

I sammenligning med situationen i dagbladsbranchen i både Danmark og Tyskland må det betegnes som bemærkelsesværdigt, at det er lykkedes at fastholde Flensborg Avis' salgstal næsten uændret på et tidspunkt, da det samlede antal solgte aviser i Danmark

- der i mange år har været en af verdens mest avislæsende nationer - på under ti år er faldet med 25 procent.

SALG

Abonnementstallet sluttede ved udgangen af 2012 på 5149, hvilket svarer til et fald på 6 styk eller 0,1 procent, når det forhøjede salg på torsdage og lørdage ikke medregnes. Til gengæld steg det samlede oplag inklusive bl.a. kiosksalg, aktionsomdelinger m.v. - som danner grundlag for den tyske oplagskontrols officielle salgstal - fra 6634 i 2009 over 6672 i 2010 til 6726 styk i 2011.

Avisens bykontor på Skibbroplads/ Willy Brandtsplads i Flensborg er godt frekventeret af folk med alle mulige ærinder: Her er det et hold fra Flensborg håndværkerskole, der tager et nøje kig på den gamle centralt beliggende rederibygning. (Foto: Lars Salomonsen)

Tilsynsrådet for Flensborg Avis fik flere rosende ord end kritiske bemærkninger på avisens generalforsamling i juni. Fv. formand Volker Andersen, chefredaktør Bjarne Lønborg, økonomidirektør Thorsten Kjærsgaard, Mogens Therkelsen, Lisbeth Mikkelsen Buhl, Jon Hardon Hansen, Torsten Schütt, Finn Erik Schrödl, Petra Wirsching og Holger Johannsen. Næstformand Jørgen Kühl, der fungerede som ordstyrer, er ikke med på billedet. (Foto: Lars Salomonsen)

Salget af det elektroniske dagblad i form af den såkaldt E-avis fortsatte i fjor den positive tendens, der i 2009 indledtes med 116 solgte abonnementer efterfulgt af 193 solgte abonnementer i 2010 og 221 abonnementer i 2011.

E-AVIS

Fra november 2011 blev det muligt at købe Flensborg Avis i en elektronisk udgave på de elektroniske platforme iPad og iPhone og i 2012 på Android. Kunde-efterspørgslen på sådanne håndholdte elektroniske devices har i slutningen af 2011 og også i 2012 vist en stigende tendens. Det gælder for størstedelens vedkommende som supplementskøb til abonnenter på papiravisen og i nogen udstrækning også som isolerede elektroniske abonnementer.

Positive tilbagemeldinger fra abonnenter af den elektroniske avis understreger betydningen af at kunne tilbyde den daglige avis helt uafhængig af et fysisk distributionsapparat, så avisen kort efter deadline kan læses overalt i verden, hvor der er telefon- eller internetforbindelse.

Selv om produktionen og den løbende udvikling og tilpasning af papiravisen til læsernes skiftende behov

og ønsker stadig har højeste prioritet i mediehuset Flensborg Avis, blev der i 2011 brugt mange ressourcer på at planlægge og gøre avisens onlineportal, fla-online, klar til brug på internettet.

Det har ført til etablering af en selvstændig online-redaktion, der er journalistisk bemandet fra tidlig morgen til sen aften 365 dage om året. Online-redaktionen er i nær fysisk tilknytning til redaktionssekretariatet, der er kommandocentralen i huset. Udover at betjene fla-online på dansk og tysk og desuden producere daglige dansksprogede nyheder til Radio Schleswig-Holstein er online-redaktionen den samlede avisredaktions nyhedsmæssige

Bjarne Lønborg og bladets hjemmeside i baggrunden. (Foto: Lars Salomonsen)

vagthund. Den skriver som sådan også korte nyheder til papiravisen og til e-avisen på de forskellige elektroniske platforme. Dertil kommer, at online-redaktionen løbende forsyner avisens Facebook-område med bidrag og besvarer spørgsmål, som læserne måtte stille på det sociale netværk.

Papiravisen profiterer således redaktionelt af online-redaktionen, der er finansieret dels ved at flytte ressourcer fra den traditionelle papiravis, dels ved en forhøjelse af den danske stats rammetilskud til Flensborg Avis. Dette rammeløft fra i år skal ses som en erkendelse i Sydslesvigudvalget af, at online-nyhedsformidling er en nødvendig bestanddel af dagbladenes fremtidige informationsvirksomhed som indgangsvinkel og appetitvækker til og som komplettering af den trykte avis.

LØBENDE INFORMATION

I det moderne informationssamfund stiller nyhedsforbrugerne helt naturligt krav om løbende at kunne holde sig informeret om stort og småt både på det lokale, det regionale, det nationale og det internationale niveau. Her imødekommer fla-online brugernes ønsker om at blive forsynet med korte time-til-time nyheder, hvoraf en del dernæst udbygges med yderligere information, baggrund, analyser og kommentarer i papiravisen.

Desuden giver online-avisen en regionalavis som Flensborg Avis mulighed for via de nationale og internationale nyhedsbureauer, som der abonneres på, løbende at holde læserne orienteret om mangeartede begivenheder og udviklinger, som ville være håbløst forældede, hvis de skulle formidles alene af papiravisen. Det har forsynet moderne dagblade, der permanent opererer på flere forskellige platforme, med et konkurrenceparameter af stor betydning i forhold til de isolerede elektro-

niske nyhedsformidlere som radio og fjernsyn.

Yderligere har det medført, at lokal- og regionalaviser som Flensborg Avis har fået informationsmæssig betydning langt ud over papiravisens geografiske kerneområde. Det er naturligvis af stor værdi for en af Flensborg Avis' centrale opgaver som informationsformidler om Sydslesvig, om mindretallet og om grænselandet over for landsmænd og medier i Danmark, der ikke har daglig adgang til papiravisen.

ANLØBSPUNKT

Det sås med al ønskelig tydelighed under mindretallets kampagne imod den tidligere slesvig-holstenske delstatsregerings sindelagsbestemte diskriminering af de danske mindretalsskoler i Sydslesvig. Flensborg Avis blev i det lange forløb det informationsmæssige anløbspunkt for trykte og elektroniske medier nord for grænsen og delvis også for tyske medier, der via fla-online på både dansk og tysk kunne følge hovedtrækkene i den politiske skolesag – og som følge heraf benyttede Flensborg Avis' redaktionelle medarbejdere med fingeren på pulsen som kommentatorer og som formidlere af relevante kilder i mindretallet og i det politiske spektrum i Slesvig-Holsten.

Noget tilsvarende men i endnu større omfang oplevede mediehuset i Flensborg i forbindelse med landdagsvalget i maj og den efterfølgende historiske udvikling omkring Sydslesvigsk Vælgerforenings regeringsdeltagelse. Både danske, tyske og engelske medier samt nyhedsmedier på den anden side af kloden benyttede med baggrund i vor informationsformidling på fla-online Flensborg Avis som omdrejningspunkt for trykte reportager og radio-tv-udsendelser om den usædvanlige politiske situation i Slesvig-Holsten.

Det førte bl.a. til en helsidesartikel om det sydslesvigske, danske mindretal og dets struktur i Kieler Nachrichten og til en artikel i både trykt og elektronisk form i det britiske ugemagasin The Economist. Det fik sågar BBC i England og en amerikansk radiostation i Californien til at berette om det danske mindretals karakter og politiske udvikling, som jeg fik lejlighed til at kommentere i live-udsendelser i England og USA.

ÆNDRER KARAKTER

På baggrund af de foreløbige erfaringer, indhøstet på Flensborg Avis, og på baggrund af mange andre dagblades erfaringer, som har været med til at danne grundlaget for opbygningen

af fla-online, er der næppe tvivl om, at de trykte dagblade vil ændre karakter i de nærmest kommende år. Hvis dagbladernes ledelser har øje for disse nye kombinationsmuligheder, aftegner der sig stadig en solid fremtid for de trykte aviser. Derimod vil en tro på, at aviserne kan fortsætte i den hidtidige form uden kompletterende elektroniske platforme, sandsynligvis føre til endnu flere dagbladslukninger, end det er set i det seneste årti.

Det giver dermed et forholdsvis klart billede af, at avisernes online-afdelinger i stigende omfang vil formidle centrale dele af her-og-nu nyheder, mens de trykte aviser som nævnt vil blive koncentreret om at uddybe time-til-

Til aktionærs-generalforsamlingen i juni var der traditionelt mødt en hel del aktionærer, der på en måde udgør bladets folkelige forankring. Også fhv. tilsynsrådsformand Klaus-Erik Ramm sås - t.v. i en samtale med bladets økonomidirektør Thorsten Kjærsgaard. (Fotos: Lars Salomonsen)

time nyhederne, levere baggrundsstof og generelt blive mere kommenterende og forklarende for læsere med et informationsbehov, der rækker ud over nyheder i meget kort form.

MIDAS

Udviklingen på Europas mere end 30 vidt forskellige mindretalsaviser, der er organiseret i udgiverorganisationen Minority Dailies Association (MIDAS), viser præcis samme tendens, som er gældende for de allerfleste andre europæiske dagblade. På årsmødet i MIDAS i Bratislava i Slovakiet i maj i år blev det entydigt understreget, at det er nødvendigt, at dagbladenes papirudgaver går hånd i hånd med de parallelle elektroniske udgaver. Nogle få af vore medlemsaviser i MIDAS har desværre valgt at satse udelukkende på papirudgaverne, og for flere af dem har det betydet enten lukninger eller fusioner og dermed en reduktion i den vigtige mangfoldighed af informationer, der er en af de bærende søjler i de demokratiske samfund.

MIDAS' årsmøde og generalforsamling i foråret 2013 vil blive afviklet i Aabenraa og Flensborg i samarbejde mellem den tyske mindretalsavis i Sønderjylland, Der Nordschleswiger, og Flensborg Avis. Det er en naturlig forlængelse af, at regionens to mindretalsaviser har været initiativtagere til det grænseoverskridende dagblads-samarbejde Unter Nachbarn / Blandt naboer, som også omfatter Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag og Jyd-skeVestkysten. Et samarbejde, der nu på femte år primært har til formål at binde grænseregionens to nationaliteter sammen og styrke den mellemfolkeligt forståelse mellem dansk og tysk.

ANNONCESALGET

Også i annoncesalget, der er en del af selskabets indtjeningsområde, er det

vigtigt på lidt længere sigt at kunne kombinere papiret og de elektroniske udgivelsesplatforme. På et tidspunkt med tilbagegang i papiravisernes annoncemængde på lokalt, regionalt og landsdækkende plan – blandt andet fordi en betydelig del af annonceringen flytter over på internettet – har dagbladene mulighed for at blive aktiv medspiller på det ny annoncemarked ved at tilbyde kunderne kombinationsannoncering på papir og i elektronisk form.

BRUGERUDVIKLINGEN

Det vil naturligvis være afhængig af, i hvilken udstrækning medier som fl-online benyttes af læsere. Her viser brugerudviklingen, som bl.a. indgår i den resultataftale, der er indgået med den danske stat efter Sydslesvigloven, at de foreløbige forventninger er mere end indfriet. Flensborg Avis ser derfor med fortrøstning frem til den evaluering af resultataftalen, som skal gennemføres i 2013.

I april-maj i år steg antallet af forskellige unikke brugere med 7000 til cirka 37.000 pr. måned. I januar 2012 blev der åbnet 1,5 millioner sider til læsning på fl-online, i maj 2012 var tallet steget på 4,3 millioner sider. Disse læsertal er naturligvis vigtige for annoncerernes beslutninger om, hvor de vil placere deres annoncer.

Det betyder, at de prognoser for udviklingen på fl-online, som direktionen fremsatte på generalforsamlingen i fjor, har holdt stik. Den største læserinteresse ses på søn- og helligdage, når papiravisen ikke udkommer, og fra tidlig morgen til sen aften, når mange mennesker løbende ønsker en nyhedsmæssig opdatering.

Yderligere er det karakteristisk, at læserinteressen på fl-online stiger markant, når avisen løbende beretter om højaktuelle lokale og regionale

begivenheder, og når der lægges billedserier ind på netavisen fra lokale og regionale begivenheder som eksempelvis fra massedemonstrationerne om skolesagen, årsmøderne i Sydslesvig, større kulturarrangementer i mindretallet og i lokalområdet og større regionale sportsarrangementer.

Et andet væsentligt område for avisen i kampen mod det generelle fald i den traditionelle annoncemængde både her og for andre dagblade er kombinationen af annoncer og såkaldte fokustillæg, der journalistisk behandler temaer som kunst, kultur, sundhed, forskellige former for livsstil, sportsarter samt afgrænsede geografiske områder. Udviklingen på annoncemarkedet viser, at kunderne i en vis udstrækning foretrækker nye medier samtidig med, at de bliver stadig mere selektive i valget af, hvor de vil placere deres annoncer. Begge dele søges imødekommet gennem de nævnte udbud af kombinationsannoncering og ved tilbud om annoncer i papiravisens fokustillæg, der især henvender sig til læsere med specielle interesser.

TRYKKERIET

Et andet væsentligt indtjeningsområde for selskabet er den kommercielle afdelings to trykkerier og den tilhørende grafiske ekspertise, der muliggør helhedsløsninger for trykkunder med mange forskellige produktbehov. En anden grund til stigningen i ordretilgangen fra eksterne kunder i trykkerierne er en betydelig større fleksibilitet, end de fleste større trykkerier kan tilbyde.

På det felt er krisen og kundernes økonomiske tilbageholdenhed fra 2008 til 2010 ved at være overstået. Salgsafdelingen har fået en del nye mindre kunder og enkelte større. Det har sikret en kontinuerlig omsætnings- og provenustigning, der i visse perioder i år

Tilsynsrådets formand Volker Andersen t.h. i samtale med tilsynsrådsmedlem Mogens Therkelsen. (Foto: Lars Salomonsen)

har været så stor, at der blevet arbejdet i to- og til tider sågar i treholdsskift i trykkeriet. Omsætningen ligger derfor for tiden et pænt stykke over det budgetterede.

MINDRETALLETS ORGANISATIONER

Der er også langsomt ved at komme flere henvendelser fra mindretallets organisationer om at give tilbud på trykordrer både med og uden tilhørende grafiske tjenesteydelser. Ambitionen er naturligvis, at det vil blive endnu mere udpræget, fordi den forøgede indtjening i den kommercielle sektor sænker Flensborg Avis' tilskudsbehov og som sådan efterlader lidt mere til deling blandt mindretallets øvrige tilskudsberettigede organisationer og institutioner.

Målet er at få etableret et lige så snævert samarbejde med mindretallets organisationer om trykkerivirksomhed og grafiske ydelser, som der allerede eksisterer på det edb-tekniske felt. Flensborg Avis hoster betydelige dele af mindretallets edb-servere og -udstyr, ligesom der foregår et nært sam-

arbejde om telefoni og netværksdrift.

Dertil kommer det konstruktive samarbejde med Sydslesvigsk Forening om KONTAKT i Flensborg Avis, med Dansk Skoleforening om Fokus i avisen samt Centralbibliotekets, Sydslesvigsk Vælgerforenings, Sprogforeningens, Sydslesvigs danske Ungdomsforeningers og frisernes specialsider i avisen. Disse specialsider må betragtes som et godt supplement til redaktionens beretninger og reportager med den fornødne journalistisk kritisk-solidariske distance til de begivenheder og udviklinger, der beskrives i det daglige.

FRISISK

I den forbindelse kan det oplyses, at tidligere problemer om frisisk-sprogede indlæg i avisen er blevet løst på

*Der er tradition for, at avisens chefredaktør er hovedtaler på Isteddagen 25. juli på Flensborg Gl. Kirkegård; her ses Bjarne Lønborg i forgrunden og den danske forsvarskommandos tilsynsførende med de danske krigergrave i Flensborg-området Gert Wiencke og fanebærer Uwe Jacobsen i baggrunden. Nu også tæt på den hjemvendte Istedløve.
(Fotos: Martina Metzger)*

en god og og konstruktiv måde gennem drøftelser mellem Friisk Foriiningens ledelse og avisens direktion. Der vil med jævne mellemrum være spaltepads i Flensborg Avis til rådighed for Friisk Foriining, som dermed får mulighed for målrettet at informere sine medlemmer på det frisiske sprog og i øvrigt skrive forskellige former for indlæg, personomtaler, mindeord m.v. på eget sprog i avisen. Når der medtages frisisksprogede sider, sendes avisen ud til alle Friisk Foriiningens medlemmer.

UDFORDRINGER

I forlængelse af processerne i de foregående år, der var belastet af finanskrisen, fortsattes i 2011 optimeringen af selskabets organisationsstruktur og produktionsworkflow. De økonomiske udfordringer, som udsprang af stigen-

de råvarepriser, overenskomstbetingede forøgede personaleomkostninger, stigende strømpriser og uforudsete vedligeholdelsesudgifter i maskinparken, blev overvundet.

Med baggrund i stigningen i det danske statstilskud, det positive dækningsbidrag fra den kommercielle afdelings to trykkerier og fra den grafiske afdeling samt indtjeningen på abonnement og annoncer kunne regnskabet afsluttes lidt over budgettet og med et beskedent overskud, der er blevet overført til mellemregningskontoen mellem aktieselskabet og den danske stat.

Den omfattende forvaltningsrevision, som blev indsendt til den danske stat til kontrol af selskabets regnskabsførelse, blev godkendt uden anmærkninger.

DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD:

Samarbejdet særdeles positivt

Af formand Flemming Meyer

Siden 1. januar 2012 har jeg som SSW-formand for to år overtaget formandskabet i Det Sydslesvigske Samråd. Næstformand blev Inger Marie Christensen fra SdU, mens SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen fortsætter som Samrådets sekretær.

I de seneste to år har Samrådet brugt meget af sin tid på ligestillingsagen. Erfaringen med samarbejdet, bl.a. indførelse af et strategiudvalg, har været særdeles positiv. Når det virkelig gælder, står mindretallets organisationer sammen. Denne positive erfaring bør tages med, når mindretallet tager fat på kommende opgaver.

På Samrådets første møde i januar blev det besluttet at reducere antallet af møder, men til gengæld prøve på at gennemføre møder, hvor man kan diskutere mindretallets fremtidige udvikling. Bl.a. skal hver organisation i løbet af de to år, SSW har formandsskabet, præsentere sig selv og sine fremtidige perspektiver, således at Samrådet kan tage stilling til det.

Jeg mener nemlig, at det nu er på tide, at Samrådets organisationer vender blikket indad og drøfter, hvordan vi videreudvikler det danske mindretal. Den økonomiske situation både i Danmark og Tyskland vil også stille krav til mindretallet til at effektivisere

og forbedre deres organisationer. Kan vi holde vort serviceniveau på alle områder, eller hvor kan der skæres, uden at det går ud over vore medlemmer? Det er nogle af de sager, vi bør drøfte i Samrådets regi, idet beslutninger i de enkelte organisationer vil berøre hele mindretallet.

Oplysningsarbejdet overfor Danmark er ligeledes en opgave, vi endelig i fællesskab bør tage fat i. Her har alle sydslesvigske organisationer et ansvar for at organisere denne nødvendige indsats overfor vore danske venner.

Derudover bør vi drøfte, hvordan vi sikrer, at mindretallets interne diskus-

sion om tilhørsforhold og danskhed samt mere demokrati i mindretallet skal fortsætte. Sagen om den såkaldte søskenderegulering, som blev drøftet principielt i Samrådet, viser, at det danske mindretal set udefra bliver opfattet som en enhed. Der skelnes ikke mellem de enkelte sydslesvigske organisationer. Når der er problemer i den ene organisation, står også de andre organisationer og foreninger for skud. Derfor er det nødvendigt, at vi fremover bliver endnu bedre til at koordinere vor indsats og informere hinanden hurtigst muligt om udviklingen i vore organisationer samt rådgive og hjælpe hinanden, når der er udfordringer der berører hele mindretallet.

Det sydslesvigske Samråd til møde på Flensborghus. (Foto: Fl.A.)

Et af flere højdepunkter

Blandt de mange aktiviteter, Aktive Kvinder gennemfører i årets løb, var som et højdepunkt foreningens tur til Dresden i efteråret 2011:

30 Aktive Kvinder fra Sydslesvig har været på en pragtfuld tur til Dresden.

Vi havde en kvindelig chauffør, søde og dygtige Anke fra busfirmaet Bölc, der havde tilrettelagt alt inkl. de forskellige rundvisninger.

Fredagen kørte vi i det meste skønne efterårsvejr. Turen til Dresden var lang, og der var tæt trafik og vejbyggeri, men vi havde mange dejlige pauser, hvor vi bl.a. kunne nyde vore medbragte madpakker. Det var sen aften, da vi endelig ankom til vort hotel, hvor vi fik aftensmad og indkvarterede os på dejlige værelser.

Lørdag fik vi dejlig morgenmad på hotellet. Derefter var vi på byrundtur for at se de forskellige seværdigheder: bl.a. Zwinger, Kreuzkirche, Semperoperaen, Brühlsche Terasse, Frauenkirche; Dresden er bare smuk.

Efter byrundturen havde vi dagen til fri rådighed. Nogle gik på indkøb i gågaden Prager Straße, og om aftenen var der fælles aftensmad. Nogle tog til koncert i Frauenkirken efter aftensmaden, andre hyggede sig på hotellet.

Søndag formiddag stod til deltageres fri rådighed.

Mange så nærmere på de mange seværdigheder, Dresden har at byde på, bl.a. den efter den tysk-tyske genforening genopbyggede Frauenkirche; bare det at komme ind i kirken er en oplevelse for sig - eller sidde ved Elben i det skønne vejr.

Eftermiddagens højdepunkt var en skøn sejltur på Elben med kaffe og kage ombord.

Efter den fælles aftensmad på hotellet havde nogle af os booket sig ind på

*På rundvisning i Semperoperaen.
(Fotos: privat)*

Nydende det skønne vejr og en forfriskning.

opera i Semperoperaen om aftenen. Andre hyggede sig på hotellet - i baren fik man de skønneste cocktails - også en oplevelse.

Mandag efter morgenmaden tog vi bagagen med ud til bussen. Efter en times rundvis i den utroligt smukke Semperopera gik turen stille og roligt hjem.

Vi skulle have været en tur til Berlin også, men den idé droppede vi.

Middagsmaden spiste vi undervejs. Chauffør Anke lavede kaffe og gav kage. Trods megen trafik fik turen hjem et fint forløb.

En stor tak til kredsstyrelsen, og en særlig tak til Tove, for en dejlig tur til Dresden.

Inge Moritz

Et kulturhus

Af daglig leder Sarah Keppler

Jeg hedder Sarah og er "den nye". Den nye leder af Aktivitetshuset i Flensborg. Fordelen ved at være "den nye" er, at man må stille masser af spørgsmål, sætte spørgsmålstejn og lave opgaver for første gang. Som f.eks. at skrive et bidrag til Sydslesvigsk Årbog. I modsætning til dem, der allerede har rutine i at skrive bidrag, prøver jeg det her for første gang og har stadig "forundringsbrillerne" på.

Dermed kan jeg undre mig over, hvem der f.eks. læser Sydslesvigsk Årbog. Eller undre mig over, at det danske mindretal har et kulturhus. Eller undre mig over, hvad det danske mindretal egentlig bruger sit kulturhus til. Der er mange ting inden for det danske mindretal, jeg kan undre mig over, når jeg har forundringsbrillerne på.

Aktivitetshuset er defineret som et projekt- og kulturhus, der fungerer som platform for udvikling og præsentation af dansk kultur og kunst i grænselandet. Det er husets fornemste opgave, og dette har en stor og synlig indflydelse på min arbejdsbeskrivelse.

De fleste har nok hørt om Aktivitetshuset; mange har været her (13.000-16.000 pr. år) i det lille hus i Nørregade, der strækker sig langt ud i en smuk baggård med en lille have til. Og de fleste ved nok også, at Aktivitetshuset køres på en traditionel måde: med værksteder, som vore brugere frit må bruge, med værkstedsledere, der plejer værkstederne, med mødelokaler, en café og et kursusprogram, med forskellige kreative kurser fra kunst og håndværk over IT til madlavningskurser.

Derudover er i de sidste år kommet endnu et arbejdsområde til. Aktivitetshuset har etableret sig som en solid partner for kulturprojekter i Sydslesvig. Det gælder f.eks. Spil Dansk Dagen, Dockyard festivalen, 72,5 hours Schlachthof, New Stars Contest eller også folkBALTICA.

Hvis man sammenligner Aktivitetshuset med andre kulturhuse i Danmark (og dem findes der ifølge foreningen Kulturhusene i Danmark 81 af), finder man hurtigt ud af, at de andre kulturhuse langsomt men omfattende lukker for værkstederne, at de i stor stil har spillesteder, og at nogle af dem har medarbejdere og brugere, der er så modige, tossede og eksperimenterende, at de endda overdrager husenes drift til brugerne (kraftverket.dk).

Jeg blev misundelig, da jeg tog til hustræf på Kulturværftet i Helsingør i maj og kunne se og føle, hvad det udgør, når en by satser på kultur og uddannelse/dannelse.

Kulturværftet i Helsingør er en fantastisk bygning med moderne karakter og masser af muligheder. Det er et sejt og coolt sted, det er hverken gammel-dags, traditionelt eller støvet.

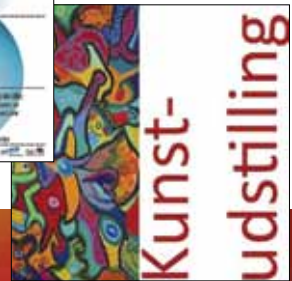
Kulturhusene i Danmark forandrer sig fra at være kulturhuse til kulturproduktionscentre.

De går væk fra at arbejde alene hen til at samarbejde, tænke ud over grænser og producere kultur i stor stil.

Det er svært at sammenligne Aktivitetshuset med andre kulturhuse i Danmark. For det første er vor målgruppe en anden. For det andet er det ikke altid nemt og muligt, at tænke ud over grænser.

Men Aktivitetshuset prøver sin del,

Blandt Aktivitetshusets kulturprojekter er de løbende udstillinger, New Stars Contest, projektet Sommerunger, samarbejdet med Schlachthof/BMX og Torsdagsbaren. (Fotos: Aktivitetshuset)

for at fremme netværksdannelse og samarbejde blandt vore mange danske organisationer og interessegrupper. Og selvom Aktivitetshuset dyrkes traditionelt, prøver vi på at være fleksible og nysgerrige, udvikle huset og afprøve nye ting.

Engang imellem føles husets rammer indskrænkende. Og engang imellem er det svært at drømme og prøve, eksperimentere og vove noget, hvis mål og proces vi ikke kender endnu.

Dog kan jeg i år berette stolt om det arbejde, vi kører her i huset. Der er mange kulturprojekter, som huset kører i samarbejde med andre. Og jeg kan hilse og sige, at samarbejde kræver ressourcer og ofte ikke fungerer i hverdagens stress. Så det gælder om at skaffe rum og tid til at samarbejde og udvikle nye idéer.

En ny idé har været projektet Sommerunger; en uge, hvor Aktivitetshuset og Dansk Centralbibliotek er gået sammen om at invitere 20 børn i alderen 8-10 år til de to steder og tilbyde dem en vild og kreativ ferieoplevelse. Ugen blev en rigtig stor succes. Med både lykkelige børn, lykkelige forældre og medarbejdere, der blev udfordret og lavede et stort stykke flot arbejde.

Men for alle projekter, huset, og dermed medarbejderne og de frivillige er involveret i, (som f.eks. Jule-rock, Dockyard festivalen, 72,5 hours Schlachthof, New Stars Contest, SdUs familieaktivitetsdag eller Spil Dansk Dagen) gælder, at de skal kunne køre parallelt til husets daglige drift. Den daglige drift, der består af vedligeholdelse af huset, administrativt arbejde, pressearbejde, forberedelse af kurser, service af grupper og besøgende og ikke mindst vore værksteder og kursus-tilbuddet.

Værkstederne fungerer kun, når der

tilbydes udstyr og muligheder, folk ikke har derhjemme. Og de fungerer bedre, når værkstedslederne er der til dagligt. Der er mange brugere her i huset, der lige kigger ind og lige skal have printet noget på en T-shirt og lige skal have en julegave færdig.

Ved siden af værkstederne er kursus-tilbuddet trækplaster nummer 1 for at få fl. ere brugere i huset. I år er vi for første gang efter fem år udkommet med et trykt kursusprogram. Det første oplag var på 7.000 styk, 2. oplag på 9.000 styk, fordelt via Flensborg Avis, Flensborghus, forsamlingshusene, bibliotekerne, skolerne og børnehaverne i Sydslesvig.

Hvor gammeldags er nu det? I tider med Facebook og Twitter?

Men hvor gammeldags det end er, det virker. Og det er spændende og giver nye rammer for at prøve noget nyt. Prøve nye kurser, et nyt layout, andre måder at nå ud til folk på. I 2. halvår 2012 prøvede vi f.eks. at køre et chokoladeprogram, et pc-begynderkursus hhv. et kursus, hvor man kunne filte sine egne hjemmesko. Der er masser af nye tiltag og forhåbentligt et tilbud, som byder noget for alle.

Efter mine første måneder som ny leder af Aktivitetshuset i Flensborg er jeg stadig hver eneste morgen glad, når jeg kører på arbejde. Jeg glæder mig over at stå for et hus, der spirer af kreativitet og energi, der har dygtige og søde medarbejdere og inspirerende brugere. Og jeg glæder mig, at Aktivitetshuset er det danske mindretals kulturhus. Og spørger mig, hvordan vi kan tilbyde kultur som infrastruktur, som det danske mindretal så fylder med energi og liv.

Men der skal jo også være noget at berette om de næste år.

Blandt de særdeles mange aktiviteter, der kan dyrkes i Aktivitetshuset i Flensborg er fotografi og glas, men der er også livlig mødeaktivitet samt en aktiv seniorklub. (Fotos: Aktivitetshuset)

Nyt udstillingsrum færdiggjort

Af Nis Hansen

Takket være tilskud fra private, men især med støtte fra Sydslesvigudvalget, lykkedes det at færdiggøre et nyt udstillingsrum i gennemkørslen.

Genstande, som hidtil var gemt på loftet, er nu udstillet i det nye rum. Det drejer sig især om gamle radioer, dukke- og barnevogne fra årene omkring 1920.

Også i det forløbne år kunne vi hilse på mange gæster i museet. Vi skønner, at der ialt siden åbningen i 2004 har været over 9.500 besøgende.

Der er stadig stor interesse i at aflægge dette danskrægede familiemuseum et besøg. Der kommer gæster både fra Tyskland og Danmark. Det er især foreninger, der kommer med bus for at blive orienteret om museets historie og videre udvikling. Der kommer også en del skoleelever, som med stor interesse nyder at se de gamle genstande.

Vi annoncerer fortsat i en folder, som udgives af „Arbeitsgemeinschaft

volkskundlicher Sammlungen des Kreises Schleswig-Flensburg“, og vi deltager også fra tid til anden i deres kulturelle foranstaltninger i landsdelen. Foreningen har også været på besøg på Christian Lassens Minde Museum.

For at gøre museet mere bekendt er vi også med i folderen „Grænseruten“, som udgives en gang årligt. På vor hjemmeside gør vi opmærksom på arrangementer og åbenthusmøder.

I „Flensburger Tageblatt“ er der i 2012 flere gange blevet berettet om vort museum. Det har bidraget til øget interessen fra tysk side for at aflægge museet et besøg.

Ved frivilligt arbejde blev der oprettet en stenvold („Friesenwall“), som pynter hele museumsområdet. Der skal på dette sted lyde en stor tak til Manfred Lemke og hans medhjælpere for det udmærkede arbejde.

En anerkendende tak også til Gudrun Lemke og hendes medhjælpere for organisation og gennemførelse af åbenthus-møderne og rundvisning af grupper i det forløbne år.

Fra det nye udstillingslokale. (Fotos: privat)

Også en del skoleelever kommer på museet.

Landbrugsmuseet i Jarlund/ Jardelund.

Vi er også taknemmelige for den utrættelige arbejdsindsats, som vor pedel Søren Lund og hans kone Inge yder til fordel for museet. Søren og Inge træder til, når der er brug for hjælp, både når det gælder reparatur- og oprydningsarbejder eller støtte ved rundvisninger. At haven og avlsbygningerne altid er i en velplejet stand skyldes deres indsats.

Endvidere vil vi takke Annaliese Meyer for det store og omhyggelige ar-

bejde, hun især har udført i museets udstillingsrum med håndarbejder. Hun har varsomt vasket de fine gamle broderier og sørger for, at udstillingen altid er i fin stand.

Sidst, men ikke mindst, vil vi gerne takke alle andre personer, som uden vederlag udfører et arbejde til gavn for museet. Uden denne indsats ville det ikke være muligt at vedligeholde og forbedre museet i det omfang, som det sker på nuværende tidspunkt.

Yderst begrænsede midler

Af forretningsfører Walter Jensen

Det årlige fællesmøde for bestyrelse og tilsynsråd i Gaardejer Christian Lassens Mindefond blev traditionen tro afholdt på Christian Lassens fødselsdag den 8. juli i år.

Deltagerne mødtes på Medelby kirkegård for at mindes Christian Lassen og tidligere medlem af tilsynsrådet Ernst Meyer.

Under ledelse af tilsynsrådets næstformand Viggo Bjerringgaard blev selve mødet afholdt i Jarlund på landbrugsmuseet.

De foreliggende ansøgninger samt de af bestyrelsen besluttede bevillinger blev forelagt og fandt tilsynsrådets samtykke. Herefter fordeles årets til disposition stående midler med 84% til kulturelt arbejde og 16% til børne- og ungdomsarbejde.

Regnskab og drift blev forelagt bestyrelse og tilsynsråd og bekræftet.

Ansøgninger om midler bedes som også i de sidste år sendt via hovedorganisationerne eller direkte til stiftelsen inden 31. maj i det pågældende år. Ydelserne vil i givet tilfælde blive udbetalt i juli samme år.

Vi må dog henlede opmærksomheden på, at stiftelsen grundet den uforandret historisk lave rente for den anbragte kapital kun har midler i yderst begrænset omfang til disposition.

Adressen lyder uforandret:

Gdr. Christian Lassens Mindefond
att. forretningsfører Walter Jensen
c/o Union-Bank AG
Große Str. 2
D-24937 Flensburg

Vedtægtsændringer udsat

Af Gaby Böttinger

Hvad gør man, når vedtægtsændringer ikke imødekommer de delegeredes ønsker fuldt ud? Man trækker dem tilbage og udsætter afgørelsen til næste år. Det var, hvad landsledelsen gjorde på Danmarks-Samfundets repræsentantskabsmøde i begyndelsen af året i Brøndby.

SSFs 2. næstformand, Sydslesvig-repræsentant for Danmarks-Samfundet, Franz Dittrich og undertegnede fra Dansk Generalsekretariat i Flensborg overværede en god og konstruktiv debat om landsledelsens forslag til ændringer af vedtægterne, en konsekvens af sidste års repræsentantskabsmøde, hvor "fremtiden for Danmarks-Samfundet" blev behandlet.

De dengang fremsatte forslag til fremtidige opgaver blev af landsledelsen diskuteret på et visionseminar i efteråret 2011. Resultatet blev på dette års repræsentantskabsmøde forelagt som forslag til en ny formålsformulering. Vedtægtsændringerne fremstod som en opdeling af det hidtidige formål i en præcis formålsformulering og en opgavebeskrivelse. Der var dog ønsker fra salen om mindre men væsentlige tilføjelser til formålet, og disse indarbejdes nu i samarbejde med lokalafdelingerne. Vedtægtsændringerne blev derfor trukket tilbage og udsat til næste år.

Til gengæld blev der på mødet vedtaget et kontingentkoncept, der øger overskueligheden ved optagelse af foreninger, det være sig lokal- som landsforeninger.

Formand Nils Ole Kajhøj kom i sin beretning ind på, at der specielt til brug for sommerhusudlejere er foldere på vej om brugen af Dannebrog.

Danmarks-Samfundets formand Nils Ole Kajhøj på repræsentantskabsmødet i marts i år. (Foto: privat)

Foldere forklarer i en tysk, engelsk og dansk version de elementære danske flagregler.

Der var genvalg til alle på valg stående poster i landsledelsen.

ÅRSMØDE I SYDSLESVIG

I Sydslesvig bliver årsmødeweekenden gerne brugt til, at Danmarks-Samfundet overrækker flag og faner til distrikter, skoler, børnehaver eller andre foreninger og institutioner i landsde-

len. Sender man inden 15. april en ansøgning til Gaby Böttinger på Dansk Generalsekretariat i Flensborg, idet hun fungerer som forbindelsesled mellem ansøgere og Franz Dittrich, er der gode chancer for, at ens forening hhv. distrikt f. eks. i årsmøde-weekenden får overrakt et nyt flag eller en fane. Ansøgningen findes på www.danmarks-samfundet.dk eller fås ved henvendelse til gaby@syfo.de hhv. tlf. 0461 14408119.

Penge til at købe faner og flag for indsamler Danmarks Samfundet bl.a. ved salg af valdemarsflag den 15. juni hvert år. I Sydslesvig sælges de små dannebrogflag alle årsmødedagene. Der er tradition for, at distrikterne sælger dem i forbindelse med opkrævning af entréen til de enkelte årsmødearrangementer og dermed bruger dem som synligt adgangstegn til møderne.

DANSK ERHVERVSFORENING I SYDSLESVIG

Meget er sket siden sidst

Af fhv. formand Gerd Pickardt

Der sket meget siden sidste års generalforsamling: regeringsskift i Danmark, problemer med Grækenland og Eurozonens genvordigheder, der er over os hver dag - og så valget her i landet Slesvig-Holsten den 6. maj.

Med rette har jeg kritiseret landsregeringens holdning, hvad ligestillingen af vore børn på skoleområdet angår. Nu har vi fået en ny regering med SSW - det kan på lang sigt også have indflydelse på SSWs politiske fremtid.

Jeg har ønsket et vagtskifte i Kiel, vælgerne har stemt og resultatet kender vi.

Med de nu kun tre SSW-landdagsmandater er der i forvejen opgaver nok der skal løses. Men om der så også er kræfter til, at en af vore folkevalgte SSW-politikere kan agere minister, det tvivler jeg på.

Nu er Anke Spoorendonk minister i den nye regering. Efter at have siddet i landdagen i efterhånden mange år, er det en stor opgave, hun har sagt ja til.

En mindretalsregering tolereret af

SSW, på baggrund af klare politiske aftaler med SPD og De Grønne ville have været at foretrække.

Nu er SSW atter i en vanskelig balancegang. Fremtrædende politikere - ikke kun fra CDU - stiller på baggrund af valgresultatet igen kritiske spørgsmål omkring SSWs fritagelse fra 5%-klausulen. Selvom man endda via domstol har fået bekræftet fritagelsen, tror mange, at København/Bonn-erklæringen kan og bør ændres. For at gøre det helt klart - jeg forventer, at aftaler bliver overholdt.

Hvad arbejdet i bestyrelsen angår, så har vi på vore møder som altid behandlet aktuelle emner, arrangeret virksomhedsbesøg - desværre for få, og vi har været til flere møder under ledelse af IHK, besøgt landsmøder og repræsenteret foreningen ved forskellige lejligheder.

AKTIVITETER

Den 5. oktober 2011 fik vi gennemført det allerede tidligere planlagte besøg hos Süßmosterei Steinmeier. Efter in-

Gerd Pickardt havde varskoet sine medlemmer om at ville trække sig som formand i flere år; nu har han gjort alvor af truslen og trak sig på generalforsamlingen 2012. Men fortsætter lidt i bestyrelsen endnu. (Foto: Lars Salomonsen)

troduktionen ved indehaveren var vi en tur igennem produktionshallerne. Under vort besøg blev der indleveret mere end 45 tons æbler, så på denne tid af året sker der ret så meget. Mange fik sig en kasse saft – eller flere – med i bussen, inden vi før turen hjem blev inviteret til lækker mad.

Den 16. april var vi hos "Nord-Schrott" i Flensborg. Jeg tænker i denne sammenhæng på firmaet Lassen-Altmetall, hvor jeg som dreng tjente de første penninge, når jeg var så heldig at kunne aflevere rustne metalrester m.m., og dem var der mange af i halvtredserne. I dag er firmaet Nord-Schrott - med en junior Lassen i spidsen - en sværvægter i hele regionen. Vi var på rundvisning på det store areal, hvor mange ting bliver adskilt, sorteret

og recyclet, inden det så enten bliver presset til videre genbrug eller også sendes til specialfirmaer, hvor resterne bliver til nye råstoffer. Et interessant besøg – sådan lød der fra deltagerne.

Skolevejlederne fra Gustav Johannsen-Skolen, Cornelius Hansen-Skolen og Duborg-Skolen har i år for første gang gennemført en jobmesse for alle fællesskoler i Flensborg. Vejlederne er tæt på eleverne når de skal finde en praktikplads og samtidig – helst sammen med forældrene – finde den rigtige uddannelse og det rigtige job. Det blev et vellykket arrangement, hvor erhvervsforeningen var med i opstarten. For arrangørerne var det selvfølgelig mere end ærgerligt, at Jens Jessen-Skolen ikke var med.

JØRGEN MADSEN CLAUSEN

Også nævnes bør Jørgen Mads Clausens besøg i landsdelen. Vi drøftede bl.a. samarbejdet mellem erhvervslivet og uddannelsesinstitutioner på begge sider af grænsen. Under besøget på A.P. Møller Skolen pointerede Clausen, at udviklingen på skoler og uddannelsesinstitutioner i grænselandet ligger ham på sinde. Det vil ifølge ham være en fejl at rydde forskellene på begge sider af grænsen af vejen, og de forskellige indgange til opgaverne skal bruges som motivation til videre udvikling. Med et godt kulturelt tilbud er der bedre chancer for at skabe arbejdspladser og dermed sikre, at unge bliver i hjemstavnen både under uddannelsen og bagefter.

Et andet emne, vi drøftede, var Femerbæltforbindelsen, som han ikke ser som en fordel for Østholsten eller det sydlige Sjælland. Efter hans mening vil det fremme processen med, at Hamborg og København tiltrækker flere ressourcer. Derfor er et nært samarbejde mellem Sønderborg, Aabenraa og Flensborg nødvendigt; alene kan ingen på længere sigt udvikle sig, vurde-

rer han. Det samme har vi i øvrigt drøftet ved en rundbordssamtale hos IHK om samme emne.

LOKALT ERHVERVSLIV

Til trods for de negative udmeldinger, hvad Eurozonen angår, har erhvervslivet her i landsdelen vist en stabil og positiv udvikling i det sidste år.

IHKs kompetancecentrum vedr. det tysk-danske samarbejde har i det sidste år været med til at styrke udviklingen i grænseområdet. En kooperationsaftale mellem VisitDenmark og Tourismus-Agentur SH blev sat på skinner, trafikkommissionen med ministre fra begge sider af grænsen har bl. a. diskuteret udvidelsen af A7 men også fremtiden for A20, plus projekter i Jylland og langs vestkysten på begge sider af grænsen.

Det dansk-tyske business forum (UdviklingsRåd Sønderjylland og vigtige partnere syd for grænsen) traf sidste år beslutningen om at samarbejde om den fremtidige udvikling af regionen.

Alle disse tiltag skal munde ud i et glidende samarbejde over grænsen og et bedre netværk mellem de forskellige parter.

STOR HJÆLP

I denne forbindelse har den økonomiske hjælp via Interreg 4a været til stor gavn for mange projekter hen over grænsen. Uden denne hjælp ville f.eks. "Kongelig Classic 1855", som gennemførtes i august i år - og som har historisk betydning - ikke finde sted. Frederik VII. gav startskuddet til denne Østersø-regatta i Flensborg i 1855, og nu, 157 år senere blev denne regatta så genoplivet med start i Flensborg og inddragende Sønderborg og Aabenraa med mange aktiviteter alle tre steder.

Dette arrangement planlægges gentaget hvert andet år med start på skift i de tre byer.

Et andet eksempel er projektet FURGY – regenerativ energi – som udvikler sig til en succeshistorie.

KATASTROFE

Jeg har været medlem af Interreg-udvalget i den periode som udløber næste år. EUs strukturfonde får nyt indhold, og den dansk-tyske grænse-region får ikke længere projektstøtte til sprog, kultur og turisme. Det vil få mærkbare følger for i grænseregionen.

Det er derfor vigtigt, at en enig landdag bakker op og kæmper for, at kulturen m.m. ikke sløjfes fra listen over tilskudsberettigede emner. De store bureaukratiske barrierer, som mange har oplevet i forbindelse med Interreg-ansøgninger, er også et emne, som der skal rettes op på. I udvalget har vi flere gange gjort opmærksom på de negative følger, nyordningen for EUs strukturfonde får efter 2013, hvis de nye retningslinier skal følges..

KVOTERNE

Som nævnt viser erhvervslivet her i landsdelen en positiv udvikling, hvilket genspejler sig i antallet af mennesker uden arbejde. Kvoten i Slesvig-Holsten ligger lige på 7% mod 7,5% på samme tid sidste år. Det er det laveste antal af mennesker uden arbejde siden 1995. Den højeste kvote har Flensborg 12,1% mod 11,9 sidste år, den laveste kvote med 4,1% findes som året før i Stormarn.

Lidt om erhvervsudviklingen i vor region:

Tallene fra IHK for 1. kvartal 2012 i Slesvig-Holsten viser en mere tilbageholdende udvikling. Konjunkturklima-indekset 113 kan ikke sammenlignes med de 130 fra sidste år, dog ligger den stadig et stykke over de 108, vi har haft i mange år.

35,3% af de adspurgte virksomheder betragter udviklingen som god mod 42%

i sidste kvartal 2011, 50,7% som tilfredsstillende mod 50% sidst, og 14% som dårlig mod 8% sidst.

Byggebranchen, som jo havde et overordentlig godt år 2011, ser lidt mere skeptisk på fremtiden. Ordretilgangen er konstant i forhold til sidste kvartal 2011 men med en mindre langsigtet planlægning. Entreprenørfirmaer melder derimod en positiv tendens.

16 % betragter udviklingen som god mod 30% i sidste kvartal 2011, 76% som tilfredsstillende mod 69%, og 8% som dårlig mod 1%.

Udviklingen i detailbranchen, som også kunne præsentere et top-resultat i sidste år, kan i første kvartal 2012 ikke helt opnå samme positive tendens, men man er heller ikke utilfreds.

23% betragter udviklingen som god mod 36% i sidste kvartal 2011, 57% som tilfredsstillende mod 56% og 20% som dårlig mod 8% i sidste kvartal 2011.

Den markant stærke prisstigning på energisektoren har en negativ indflydelse på forbrugerområdet.

Servicebranchen kan også igen i første kvartal i år præsentere de bedste tal indenfor alle brancher.

49% betragter udviklingen som god mod 32% i sidste kvartal 2011, 37% som tilfredsstillende mod 54% og 14% som dårlig mod 14% i sidste kvartal 2011.

Fremtidsperspektiverne for den kommende tid betragtes generelt som positive, problemer opstår m.h.t. manglende fagpersonale.

Kreditbranchen sporer overvejende stadig en tilfredsstillende udvikling. Antallet af lån til virksomheder viser en stabil tendens, mens lån til private er lidt tilbagegående. Indenfor bankverdenen spores fortsat en stigende tendens m.h.t. investeringer.

36% betragter udviklingen som god mod 62% i sidste kvartal 2011, 64% som tilfredsstillende mod 38% og 0% som dårlig (uændret fra sidste kvartal 2011).

Den fremtidige udvikling i kreditbranchen betegnes som tilfredsstillende - dog meldes delvis også om en reducere af personale.

PRIMÆRE OPGAVER

Friske ideer, stort engagement og nye initiativer – det har været primære opgaver for os i bestyrelsen, men mange gange har vi også efterlyst dette fra erhvervsforeningens medlemmer.

I næsten 20 år har jeg i bestyrelsen og som formand været med til at præge denne forening, har i al den tid sikket også trådt en og anden over tæerne engang imellem. Det kan ikke være anderledes.

For mig selv har det været en spændende opgave at være formand. Tit har jeg efterlyst aktive yngre medlemmer i vor forening; aldersstrukturen – ikke kun i bestyrelsen – er et problem, og som nævnt ved tidligere lejligheder kommer der alt for ofte et negativt svar fra de få unge erhvervsdrivende, vi har i mindretallet.

Med de nye tiltag, vi er startet med, håber jeg på en positiv udvikling af foreningen fremover.

Det var min sidste beretning som formand for Dansk Erhvervsforening i Syd-slesvig.

En stor tak til alle medlemmer for tillid og tak til samarbejdspartnere for - netop - samarbejdet.

Ny formand er Volker Andersen, ordførende direktør i Union-Bank Flensborg.

Glade og aktive medlemmer

Af formand Walter Schneider

På friluftsmødet i Flensborg den 10. juni var vi som sædvanligt til stede med vor bod. Det blev en fin og sjov oplevelse, fordi vi havde forberedt en god aktivitet til børnene.

Børn og forældre stod i kø for at komme til. Miriam og Bente havde rigtig travlt den eftermiddag. Det gav os fra bestyrelsen samtidig lejlighed til at fortælle forældrene, hvem vi er, og hvad vi går og laver på vore klubaftener.

Alle børn, der kom til, fik lavet det, de gerne ville. Og selvfølgelig havde vi også lidt slik til dem. Trods skiftende vejr en rigtig god dag.

Det er skønt, at Sundeved Husflid igen inviterede os til at deltage i den store husflidsudstilling på Cathrinesminde Teglværksmuseum. Her udstiller vi med patchwork, kort, porcelænsmaling og noget træarbejde. Det er altid hyggeligt at være med og få mange samtaler med de besøgende.

Miriam og Bente har travlt i foreningens telt på årsmødepladsen. (Fotos: privat)

Noah viser de nye redekasser frem.

Helmut servicerer også det yngre publikum.

Vor aktivitetsdag med børn og forældre i starten af november satser vi nok også på fremover. Det er dejligt at se, hvad børn kan få lavet ud af de mest enkle ting.

Vor næstformand og webmaster Eske Kjems holder styr på vor hjemmeside, så den altid er aktuel både med arrangementer og aktuelle fotos. Så hvis du skulle få lyst til flere informationer rundt omkring vor forening, skal du bare klikke dig ind på [\[vighusflid.dk\]\(http://vighusflid.dk\) - det sidste nye finder du altid her.](http://www.sydsles-</p></div><div data-bbox=)

Her kan du bl.a. se, hvornår vi har klubaften. Stedet er altid Oksevejens Skole, Flensborg Sporskifte, Gl. Husumvej/ Alter Husumer Weg 207.

Og selvfølgelig er du altid velkommen til at kontakte formanden på 0461-32074 eller walterholz2002@yahoo.de - hvis du har spørgsmål.

DANSK SANTALMISSION I SYDSLESVIG:

Leve børnene

Af formand Morten Mortensen

Børnene er fremtiden. Derfor er det vigtigt, at børnene kommer i skole, hvis et samfund skal udvikle sig. Kan man ikke læse og skrive, har man ikke mulighed for at få nye indtryk og nye tankegange.

Derfor gør Dansk Santalmissions Initiativgruppe en indsats for at drive kostskolen Saraswatipur for fattige børn i Bangladesh.

Initiativgruppen begyndte med, at elever fra Gustav Johansen-Skolen i Flensborg samlede penge til at opføre en kostskole i Bangladesh. I den forbindelse drog Hedi og Walter Lorenzen i 1981 til Bangladesh for at se skolen. De erkendte, at der også er brug for penge til at drive skolen og ligeledes til at hjælpe andre børn til at gå i skole.

Derfor blev initiativgruppen oprettet, så den kan formidle penge og udstede "Spendenbescheinigung" til skattevæsenet. Siden oprettede man genbrugsbutikken Banglashop i Flensborg for

også på den måde at skaffe penge.

Saraswatipur kostskole har for tiden omkring 80 kostelever og 40 dagelever fra de omliggende landsbyer.

For nylig besluttede regeringen i Bangladesh, at grundskolen skal udvides til 7 år. Det betyder, at man har måttet udvide skolens bygninger for at få plads til flere elever.

Der har altså været hårdt brug for penge. Man har også udsendt en dansk volontør til at undervise lærerne i en mere udviklende pædagogik.

Initiativgruppen formidler omkring 35 fadderskaber, hvor giverne har bundet sig til at betale enten 25 eller 15 euro om måneden. Vi prøver også at få de danske menigheder til at samle ind i kirkebøssen til formålet.

Endeligt deler vi Banglashoppen med Flensborg Y's Men's Club, så der også derfra kommer penge.

Initiativgruppen glæder sig over enhver donor, der betaler til, at fattige børn kan gå i skole i Bangladesh. Der er også brug for nye donorer.

Børn på Saraswatipur kostskole i Bangladesh. (Foto: privat)

Nærmere oplysning fås hos formand Morten Mortensen, der kan kontaktes på mortensen@foni.net eller 0461-16098686 hhv. kasserer Hedi Lorenzen, hedilo@mail.dk eller 0045 7467 6420.

Gaver kan indbetales til Dansk San-

talmission, Union Bank – BLZ 21520100 – konto 10154. Der udstedes "Spendenbescheinigung".

Man er også velkommen til at deltage, når gruppen holder møde et par gange om året.

Sommerlejren som intens oplevelse

Af korpschef Tim Riediger

I spejderverdenen er sommerlejren tit den største og mest intense oplevelse, man får i et spejderår. I år blev det en gigantisk stor oplevelse, idet vi var sammen med 37.000 andre spejdere i Holstebro og afholdt en fælles sommerlejr - Danmarks største nogensinde.

Alle fem danske korps var sammen om at arrangere denne lejr: Det Danske Spejderkorps, KFUM-Spejderne, De grønne Pigespejdere, Danske Baptisters Spejderkorps og Dansk Spejderkorps Sydslesvig.

Både for spejderne og for lederne har det været noget helt specielt ikke kun at være med som deltager, men også som arrangør. Og de, der har været med som ledere af denne lejr, har tit haft en mærkelig fornemmelse ved at være med i planlægningen og gennemførelsen af en sådan gigantisk lejr, da dimensionerne og udfordringerne

Sommerlejren i Holstebro blev en gigantisk oplevelse; dimensionerne og aktiviteterne var uforglemmelige. (Fotos: DSS)

Fra natløbet i bedste gangster-Chicago-stil i Holstebro. (Foto: privat)

er helt andre, end dem vi er vant til hjemmefra.

OVERORDNET LEDELSE

Heldigvis var det ikke os, der skulle beregne madmængderne eller koordinere de mange bus og særtog, der ankom i løbet af få timer. Vi var med i den overordnede ledelse og havde en del forpligtelser, da vi jo var et af de fem korps, der arrangerede denne lejr. Der var foredrag og debattmøder, hvor vi havde mulighed for at komme med vore synspunkter.

Vi fik også rig lejlighed til at fortælle om Sydslesvig og vort spejderarbejde syd for grænsen på en udstilling i et stort telt i lejrens centrum. Vi fik fine artikler, radio- og TV-indslag i medierne, så vore spejdere er nu lidt verdensberømte i Danmark.

AKTIVITETER

Den ene af vore aktiviteter blev skamrost fra selve aktivitetslederen: de bortførte nemlig hans kone under natløbet i Holstebro by. Men jeg tror ikke, det er grunden til at vi fik ros. Aktivitetslederen sad nemlig i Holstebro i restaurant (ved nærmere eftertanke ved jeg ikke rigtig, hvorfor han gjorde det, for

vor lejr havde egne restauranter) og så udenfor spejdere udklædt som gangstere fra Chicago fra 1930'erne. Spejdere er dygtige til at involvere andre, så han og konen blev straks en involveret del af, at flere mafia-familier dystede om at blive den nye ledende familie i Chicago. Teamet havde lagt mange kræfter i at få fremelsket den rigtige atmosfære; kulisser og udklædning var valgt med omhu. Et pizzeria i Holstebro leverede pizzaer, og den skumle gangsterbar var en rigtig bar, som man fik lånt til dette formål, ja endda Chicagos rådhus var et autentisk rådhus.

SYNLIGE

Det var en dejlig fornemmelse at blive nævnt sammen med de andre fire store korps til f.eks. den store åbningsshow, der blev direkte transmitteret i fjernsynet. Vi kom med små 200 spejdere til lejren, så de sydslesvigske spejdere var ikke altid nemme at spotte mellem de mange titusinder andre.

Nogle gange opdagede man andre pege på os: Se, det må være nogle fra Sydslesvig. Og så evt. høre dem fortsætte snakken: Sydslesvig, det ligger syd for grænsen, de snakker både tysk og dansk derhjemme.

Men min fornemmelse var, at jo længere vi kom frem i lejren, jo mere blev "grænserne" flydende; på et eller andet tidspunkt var vi bare spejdere alle sammen, også FDFerne.

Lige en bemærkning til dem, der ikke er spejdere hhv. FDFere: spejdere skelner i dagligdagen gerne mellem hvad slags spejder man er: Man er grøn spejder eller blå spejder eller endda gul spejder, alt efter hvilken uniformsfarve man har på og hvilket korps man er medlem af. Det er nok lidt som hos fodboldklubberne - skønt de har forskellige farver og traditioner, spiller de alle fodbold og set nøgternt på det, er der ikke stor forskel på klubberne.

MEDIER OG SAMARBEJDE

Ingen dansker har kunnet undgå at bemærke "Spejdernes Lejr" i Holstebro. Mediernes interesse var enorm: flere end 1000 indslag. Med stor glæde kunne vi læse, høre og se, hvordan mange medier lagde vægt på at fortælle om spejdernes værdier, frem for den med snobrød og gamle damer, der bliver hjulpet over vejen.

Holstebro havde også kun gode historier at fortælle og er klar til også at være vært næste gang. Der har været et fortræffeligt samarbejde mellem de frivillige og Holstebro. Overalt i byen var der sat plakater op med program, spejderdukker pyntede butiksvinduerne og solen skinnede endda. Selv den lokale lodsejer Bo Verge, der pludselig fik den landlige idyl afløst af 37.000 naboer, havde kun ros tilovers:

"Da kommunen kontaktede os, var det lidt svært at forholde sig til, hvad det ville betyde at vi skulle være naboer til så mange mennesker i en uge, og at en del af dem skulle bo på vor jord. I dag kan vi konstatere, at de er jordens rareste mennesker. Vi kommer til at savne dem. Der har ikke været nogen problemer overhovedet."

BESØG

Borgmestre og kommunalpolitikere fra 50 kommuner besøgte Spejdernes Lejr, hvor de foruden at deltage i en konference om frivilligt engagement, besøgte deres lokale grupper og oplevede spejderarbejdet på nær hånd. Også folketingspolitikere, Prinsesse Benedikte og statsminister Helle Thorning Schmidt kom på besøg og fik hilst på mange spejdere.

Og for vores vedkommende hilste vi på SSW-minister Anke Spoorendonk.

Venstres trafikordfører Kristian Pihl Lorentzen kvitterede sit besøg med et læserbrev, hvor han skrev:

"(...) Spejderlivet handler om mere

I Holstebro fik spejderne besøg af bl.a. Prinsesse Benedikte, statsminister Helle Thorning-Schmidt og SSWs Anke Spoorendonk. (Fotos: privat)

end primitiv madlavning over bålet og overnatning i sovepose. Det handler også om fælles værdier på tværs af forskellige kulturer og traditionelle samfundsskel samt lysten til at skabe en bedre verden ved at være en aktiv del af samfundet. Det er ikke uden grund, at man ofte ser gamle spejdere blandt virksomhedsledere og særligt betroede medarbejdere i offentlige og private virksomheder. Eller som ledere i det helt uundværlige frivillige foreningsliv landet over. Eller som aktive medborgere i forældrebestyrelser og lokalråd (....)

Tak til for en rigtig god dag i Spejdernes Lejr 2012. I spejdere og jeres ledere fortjener dyb respekt og anerkendelse fra resten af samfundet. I har nemlig vist, at viljen til at ville også giver evnen til at kunne."

KONKRET

Og så en konkret iagttagelse: I forbindelse med min store togtur gennem hele landet i sommers gjorde jeg kort holdt på festivalen i Roskilde. Forskellen til spejderlejren i Holstebro er slående. I Roskilde kylede folk om sig med enorme mængder af affald i en egoistisk forventning om, at andre mennesker rydder op efter dem. I Holstebro så jeg ikke et eneste stykke affald ligge og flyde i lejren. Det siger meget om de værdier og det sunde fællesskab, som spejderne er en del af. Man tager selv et ansvar i stedet for blot at vælte opgaverne over på andre.

ÅRETS LØB

Der er selvfølgelig sket andet og mere i korpset i løbet af året, så meget, at det næppe kan remses op.

Vi har haft vore årlige arrangementer til de mindste og største spejdere, som f.eks. ulvedagen på Tydal, korpsturneringen i Rendsborg-området, og løvebrølet i og omkring Flensborg, inklusive besøg af den majestætiske store

løve i Flensborg.

Vi har atter gennemført vore egne kurser og deltaget i forskellige nordpå.

I år tilbød vi to nye kurser: et motorsavskursus på Tydal og et jurakursus til korpsets nye ledere. Til et motorsavskursus er det ikke så svært at få nok deltagere til, men til et jurakursus, hvor man drøfter vedtægter, love, forsikringer og andet tørt stof, var jeg dog mere end usikker på nok deltagere.

Desto gladere bliver man, når ledere møder op til et sådant kursus oven i de mange andre weekendarrangementer, de er på i spejderuniform.

ROYALE SKULDERKLAP

I spejderkalenderen stod også nogle enkelte spejderdatoer, hvor man burde have haft galla-uniform på, hvis man havde haft en sådan. I hvert fald møder, hvor det var på højeste tid at få rensset uniformen.

I juni fik spejderchefen den ære at møde næsten hele kongefamilien i Fredensborg Slotshave, hvor regentparret havde inviteret til haveselvskabet - et flot initiativ fra kongehuset for at sige tak til engagerede frivillige. Det tog ikke lang tid, før undertegnede sammen med mange andre spejdere fra Danmark stimlede sammen om den fine mad og selvfølgelig snakkede om spej-

Grundstenen lægges til den nye hovedbygning på Tydal. Begivenheden overværes af Grev Ingolf og Grevinde Sussi (t.v.). (Foto: privat)

der. Tak til dette skulderklap. Det var en dejlig, spændende og hele vejen igennem spejderlig dag.

TYDAL

Iført samme fine tøj mødte man næste dag op på Tydal, da Sydslesvigudvalget var på besøg. Det var en fornøjelse at opleve den interesse, udvalget havde for spejderarbejdet og for spejdergården, på trods af at det sikkert har været en lang dag for dem med mange informationer.

Dagen efter kunne der endelig holdes rejsegilde på den nye hovedbygning på Tydal. Nu vil der ikke mere gå lang tid, til vi igen kan benytte os af hovedbygningen, og bestyrerfamilien atter får et rigtigt hjem at bo i.

Der har været en del udfordringer under forløbet efter den store brand for nogle år siden, men når hele byggeprojektet er afsluttet, vil det være en enorm ansigtsløftning for hele gården. Spejdergården får jo ikke kun en ny hovedbygning, men også en ny infrastruktur med varme, vand og internet.

For at få økonomien til at hænge sammen, blev vi nødt til for altid at bortforpagte 50 af de 75 hektar jord tilbage til naturen. Naturen vil blive genoprettet: grantræer skal skiftes ud med løvtræer, kreaturer vil afgræsse engene, den skarpe grænse mellem eng og skov bliver mere flydende.

Det bliver dejligt for naturen, men hvad med os, brugerne af Spejdergården Tydal? Der er fortsat 25 hektar til frit brug, og resten er vi stadig medbrugere af. Men vi kan nok ikke benytte området i samme omfang som før: Der må tages hensyn til dyrenes yngletider, og vi skal blive bedre til at færdes på veje og stier. Naturfredningsmyndighederne har meldt ud, at mennesket er en del af naturen og også skal have sin plads i den. Vi skal bare være mere bevidste om, hvordan vi færdes i na-

Også rejsegildet er vel overstået på Tydal. (Foto: privat)

turområderne, så vi gør mindst muligt skade.

Vi spejdere er de rigtige slags mennesker til at kunne spille en aktiv rolle i denne naturverden. Jeg er sikkert på, at vi også vil kunne klare denne udfordring.

LEDERE

I spejderdagligdagen har vi gavn af få, men utroligt engagerede og dygtige ledere, både i korpsets ledelse og i de lokale grupper.

Der er så mange spændende projekter og nye udfordringer i vort lille korps, at man tit har dårlig samvittighed ved at trække på en i forvejen overengageret frivillig til et nyt projekt. Der er så mange spændende projekter; men hvem skal overtage, når man allerede har fået sat alle i fuld sving? Der er brug for alle, der har lyst - og evner - til at være leder.

Så hvis nogle af læserne skulle mangle en spændende udfordring, så er man velkommen til at kontakte os.

I år fyldte vi 90

Af formand Annemarie Erichsen

Den 20. marts 1922 stiftedes Den slesvigske Kvindeforening, så da vi i marts holdt generalforsamling, kunne vi samtidig invitere til "rund" stiftelsesfest.

Kvindeforeningen har i disse 90 år ikke kun stået for hyggelige eftermiddags- hhv. aftenmøder, men har så sandelig opfyldt sin formålsparagraf, der siger, at vi skal tage os af ældre, syge, ensomme og trængende, virke for kvinders dygtiggørelse, støtte den danske sag og styrke samholdet.

Før sundhedstjenesten tog over, har vi i lighed med menighedsplejen i Flensborg og Tønning haft ansat egne hjemmesygeplejersker, som så siden blev overtaget af sundhedstjenesten.

Vi har igennem mange år haft husholdningskonsulenter, der specielt i midten af forrige århundrede lærte fra sig om madlavning, først hvordan man lavede mad med kalorier nok til at overleve, siden hvordan man kunne skrue ned for kalorierne, og konsulenterne har lært os at sy tøj, så man af tre gamle kjoler fik lavet en "ny". Men efter den værste tid fik vi en håndarbejdscentral, som har eksisteret til for bare nogle år tilbage; her kunne man få ideer og materiale til de fine håndarbejder.

SAMMENHOLDET

Hvad medlemstallet angår, så har vi oplevet opblomstringen i 20'erne og lukningen af de fleste kredse i krigens år. Efter krigen eksploderede medlemstallet nærmest. F.eks. havde Lyksborg, i dag en kreds med 38 medlemmer, i 1949 ikke færre end 160 medlemmer. I

dag er vi landsdelen over nede på 750 medlemmer.

Kvindeforeningen som sådan eller dens medlemmer står stadig for meget af ældrearbejdet ude på landet.

Vi har den dag i dag en Hjælpefond, hvorfra vi udbetaler en pæn sum hvert år til trængende medlemmer, og et efterskolelegat giver tilskud til, at unge kan komme i skole i Danmark.

Kvindeforeningens enkelte kredse er indbundet i alt, hvad der forregår af dansk arbejde rundt om, og hovedorganisationen er medarrangør af en række foredrag sammen med DCB og DKS.

Sammenholdet fejler intet. Det er netop det, der kendetegner kvindeforeningen, at vi landet over er som en stor familie.

DET SENESTE ÅR

Pr. 1.1.2012 havde vi 741 medlemmer fordelt på 22 kredse. Der blev holdt 314 lokale møder med 4.125 deltagere, seks basarer og 18 møder i fællesskab med andre lokalforeninger som årsmøde, St. Hans o.s.v.

I vore fire ældreklubber blev der holdt 137 møder med over 2.000 deltagere.

Af disse oven nævnte møder i lokalkredsene var mange hyggemøder, men der blev også holdt foredrag - f.eks. Sönke Steffensen om sin morfar maleren Alex Eckener, Jan Bahr om Vorsorgevollmacht og Patientenverfügung. Der blev vist film, lavet mad - nu gerne "fransk køkken" og "nemme retter". Der blev holdt husflidskurser, adventsfester og udflugter - f.eks. var Harreslev i Hamborg for at se "Sister Act"; andre kredse var på Bennetgaard,

i Zeppelin-museet i Tønder, på Sild el. Okseøerne, til julemarkeder o.s.v.

Desuden blev der holdt møder med så spændende emner som æblemuseet i Vinderad/Winderatt, renovationsanlægget i Flensborg, Menke-planetariet i Lyksborg, teater- og museumsbesøg samt lotto-, sang-, grill- og tøjseftener samt cykelture.

OVERORDNEDE MØDER

Hovedstyrelsen inviterede i september 2011 til aktivitetsdag med emnerne "takker af traktordæk", "våd filtning" og "dobbelstriik"

I oktober samme år var der efterårsstævne i Læk, hvor Lars Sørensen fortalte om "marsken" og Inger Lauridsen om "kniplingsproduktion og -handel i Tøndermarsken". Middagen fik vi på Norseeakademie, hvor vi også fik fortalt om højskolen, og under kaffen underholdt hele familien Hansen fra Agtrup med sketches på sønderjydsk. En flot patchwork- og kniplingsudstilling kunne man også beundre.

Som sagt var der generalforsamling i marts 2012. Harreslev Kvindeforening havde overtaget det praktiske arbejde, og sammen med hovedstyrelsen havde de også bagt småkager til aftenkaffen; smørrebrødet kom derimod udefra. Underholdningen bestod i en billedkavalkade gennem de seneste års foreningsliv, samt at Harreslev Amatørscene passende opførte "90 års fødselsdagen".

I april holdt vi højskoledag på Jaruplund Højskole, hvor Ole Præstkær Jørgensen om formiddagen fortalte om "Dürer og Brüggemann" og om eftermiddagen tog os med til Slesvig Domkirke og museet på Gottorp for at se Brüggemann-altre.

I sommerferien har vi været på to ens dagsture til Naturmælk Broderup og derefter på Landbrugsskolen i Gråsten, hvor vi også fik middag. Om ef-

*Annemarie Erichsen t.h. viser på generalforsamlingen vej for generalkonsulparret Henrik Becker-Christensen og Grethe Bay.
(Foto: privat)*

termiddagen gik vi tur i slotsparken i Gråsten, fik en rundvisning på Catharinesminde Teglværk og endte dagen i Kongeskansen på Dybbøl.

Medlemmer af hovedstyrelsen har som altid deltaget i bestyrelsesarbejdet i sundhedstjenesten, Humanitært Udvalg og voksenundervisningen samt i møderne for de tilsluttede foreninger, hvis ene repræsentant i SSFs hovedstyrelse undertegnede er. Desuden har vi deltaget i arbejdet i LandesFrauenRat i Kiel, en sammenslutning af 53 kvindeorganisationer, der arbejder landsdækkende i Slesvig-Holsten.

Aktivitet er der altså nok af; vi skal nok klare de næste 10 år, så vi i 2022 kan fejre det helt store jubilæum
www.DsKf.de

Som led i foreningens højskoledag på Jaruplund Højskole var deltagerne også en tur til Slesvig domkirke med højskolelærer Ole Præstkær Jørgensen. (Foto: privat)

På to ens sommerture i år drog deltagerne bl.a. på Dybbøl Banke og Gråstens lotspark. (Fotos: privat)

50 år med dansk teater i Mariegade i Flensborg

Første tilløb til dannelsen af et egentligt sydslesvigsk amatørteater blev gjort, da Arne Aabenhus efter forhandlinger med Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger i efteråret 1962 fik etableret en aflægger af Sønderjysk Forsøgsscene i Sydslesvig med base på Hjemmet, i Mariegade i Flensborg.

I de første år arbejdede man på den måde, at man instuderede et stykke, og når man var færdig, blev stykket opført et antal gange. Altsammen uden egentlig sæsonplan. På et tidspunkt oplevedes det som utilstrækkeligt, og der opstod behov for dannelsen af et egentligt teater, og den 13. januar 1966 oprettedes et selvstændigt teater under navnet Det lille Teater Flensborg. Nogle af målsætningerne med oprettelsen af et selvstændigt teater var at opnå mulighed for at spille på et fast spillested, med fast spilleplan og med faste aktører.

Det lille Teater Flensborg har en væsentlig forpligtelse i at tage vare på og fremme det danske sprog især ved at spille klassisk og moderne dansk dramatik i dag nok mindre som led i en national kamp i grænselandet, men nok så meget for at modgå det bombardement af udenlandske serier, film og videoer via fjernsyn og nye elektroniske medier. Det talte teater har det lidt svært, og derfor må Det lille Teater Flensborg også fremover have øjne og øren åbne for impulser udefra.

I 2009 fik Det lille Teater Flensborg ved hjælp af tilskud fra A.P. Møller og Hustru Chastine Møllers Fond mulighed for at få gennemført en nødvendig renovering af Hjemmet.

På scenen i Hjemmet i Mariegade i Flensborg færdes både store og knap så store aktører. (Foto: Flensborg Avis)

HJEMMET

Selve bygningen var oprindeligt lægebolig. Fra århundredskiftet var det redaktør Jens Jessens vinterbolig i Flensborg frem til hans død i 1906. Om sommeren boede han på Fjordmark i Kollund. Jens Jessen var frem for alt sprogrøgter. I al beskedenhed arbejder Det lille Teater i samme retning.

I 1920 overtog Flensborgsamfundet bygningen og stillede den til disposition for flensborgsk ungdom og som gæstehjem for besøgende nordfra.

Fra oktober 1920 til april 1923 kom den tillige til at tjene et andet formål, idet Duborg-Skolen fik til huse her.

I de følgende år var det især Flensborg Ungdomsforening, der holdt til i Hjemmet med foredrag, folkedans og andre aktiviteter.

Efter krigen stod Hjemmet igen til rådighed for såvel ungdom som distrikter under Sydslesvigsk Forening.

Hjemmet er i dag især præget af Det lille Teater Flensborgs virksomhed. Efter en grundig renovering i 2008/2009 har teatret nu særdeles gode muligheder for at udfolde sig.

Hjemmet ejes af Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger.

TEATERBANDEN

teaterBanden er Det lille Teater Flensborgs ungdomsgruppe, som arbejder relativt selvstændigt og opfører egne produktioner.

KABARETGRUPPEN

Det lille Teater Flensborgs kabaretgruppe arbejder som navnet siger med tilrettelæggelse af kabareter.

DET LILLE DUKKETEATER

Et særligt skud på Det lille Teaters stamme er Det lille Dukketeater; inspireret og ledet igennem en lang årrække af Anne Stubbe Horn siden dukketeatrets start i 1980.

Ønsket om at starte et dukketeater i Flensborg opstod spontant på et weekendkursus med dukkesyning og dukkeføring samme år. Kurset blev holdt på Hjemmet, og også efter kurset fortsatte kursusdeltagerne deres leg med dukkerne. Resultatet blev, at gruppen allerede få måneder senere var klar med premieren på deres første forestilling.

Bag denne uropførelse stod Inger Høgh Møller, Dola Schulz, Rita Friedrichsen, Inge Bethge og Anne Stubbe Horn; forestillingen fik en fin modtagelse og alle efterfølgende forestillinger blev hurtigt udsolgt.

Det viste sig snart, at behovet for dansk teater også for de mindste børn var så stort, at Det lille Dukketeater blev etableret som en fast del af Det lille Teater, med Anne Stubbe Horn som leder. Hermed kunne der tilbydes danske teaterforestillinger på Hjemmet for publikum i alle aldre, med spilletider både formiddag, eftermiddag og aften.

Ensemblet blev efterhånden udvidet med flere medspillere i skiftende perioder: Antje Lippert, Helga Krempin, Kirsten Markert, Birte Hoeg og Karin Goos - sidstnævnte også som instruktør.

Alle forestillinger er blevet skræddersyede til vore særlige sydslesvigske behov og sceneforhold; vi har hentet inspiration i både gamle og nye eventyr eller selv skrevet tekster til de forestillinger, vi har opført.

Vi har altid givet os lov til at eksperimentere med mange slags materialer og udtryksformer og lade fantasien blomstre og holde liv i skøre ideer - under mottoet "teatret er mulighedernes sted".

(fra www.detlilleteater.de)

Sonja Kellner, Birgit Schuld og Lone Krogh bag "Musen, katten og elefanten"; et dukkespil for børn frit efter Jesper Jensen. (Foto: Det lille Teater Flensborg)

Landbrug i forandring

Af landbrugskonsulent Joachim Spitz

Landbruget undergår i de seneste år store forandringer. Indtil for nogle år siden blev landbruget primært anset som det erhverv, som skulle sikre befolkningen med tilstrækkelige fødevarer, som både er af god kvalitet og til en overkommelig pris. Denne målsætning blev fulgt af politikken i mange år.

I de senere år blev der dog fra politisk side sat nye målsætninger for landbruget.

Fremover skal bioenergi være en vigtig faktor til energiproduktion i Tyskland. Indtil år 2050 skal bioenergi bidrage med 25% til strøm-forsyningen. Det er et ambitiøst mål, idet det kræver, at store dele af landbrugsjorden ikke længere bliver brugt til fødevarer eller foderproduktion men til energiproduktion.

Allerede i dag bliver der dyrket ca. 800.000 ha til energiproduktion i Tyskland. Skal målet omsættes, forventer man om nogle år en stigning til 2.4 millioner ha til energiproduktion.

FOR OG IMOD BIOGAS

Mange landmænd tager imod udfordringen og investerer f.eks. i biogas-anlæg.

Desværre har denne ønskede satsning på bioenergi ikke kun positive aspekter. Både samfundsmæssig og også for erhvervet selv har denne udvikling også negative konsekvenser.

For at et biogasanlæg kan forrente de investerede penge samt oppebære alle andre omkostninger, skal biogasanlægget arbejde effektivt. En af de væsentlige faktorer, som sikrer et stort

Fælleslandboforeningen med formand Bo Hallberg t.v. i spidsen havde til generalforsamlingen indbudt SSW-formand Flemming Meyer. (Foto: Lars Salomonsen)

gasudbytte per anlæg er det rigtige foder. Kun foder af bedste kvalitet garanterer en fornuftig økonomi i anlægget. Det er grunden til, at mange landmænd satser på majs som foder. Forgæring af majs bringer 10 gange større gasudbytte per ton end forgæring af gylle.

Derfor dyrker landmænd mere og mere majs i Tyskland. For at sikre tilstrækkelige mængder bliver der også i Danmark dyrket mange tusinde ha majs til biogasanlæg i Tyskland. På de lette jorde er det et interessant alternativ for danske planteavlere.

Denne ikke helt uforventede satsning på majs kom bag på rigtig mange politikere. Derfor søger man nu bl.a. igennem lovgivning at reducere dyrkning af majs.

STIGENDE PRISER

Satsningen på bioenergi betyder også en øget kamp om jord med stigende jordpriser som følge. Priser på jord er steget markant i løbet af få år, både hvad angår køb eller forpagtning.

Det er blevet vanskeligere for den traditionelle landmand med kvæg eller svin at konkurrere. Den animalske produktion kan ikke forrente disse høje priser. Derfor mister disse landmænd tit den tilfornede jord til fordel for landmænd med biogasproduktion.

Som følge af det ser vi et landskab samt et landbrug i Slesvig-Holsten, som ændrer sig stærkt.

Satsningen på bioenergi er også med til at påvirke vore fødevarer- og foderpriser.

Kornpriser og majspriser er steget meget de sidste år, bl.a. idet en stor del af korn- og majsproduktionen bliver brugt til bioenergi. Over 40% af majsproduktionen i USA bliver brugt til fremstilling af bioethanol.

Priser på agrarprodukter stiger også, fordi euro-krisen fortsætter og mange børsmænd derfor spekulerer med agrarprodukter.

Stigende prisen på fødevarer er konsekvensen. Mange mennesker, især i udviklingslandene, bruger derfor stadig mere af deres disponible indkomst på fødevarer.

Inden for landbruget har vi kunnet mærke denne op- og nedgang på finansmarkeder og på råstofbørsen i det senere år. Priser på majs, korn og raps steg markant, kødpriser er næsten uforandret og mælkepriser faldt.

På udgiftssiden går priserne kun i en retning, opad. Priserne på olie, foderstoffer og gødning steg, for foderstoffer ekstremt. Det samme gælder for jordforpagtning og byggeriomkostninger.

Under de opførte omstændigheder er det utrolig vanskeligt for landbrug at planlægge og investere.

GODT FOR PLANTEAVLERE

Efter en våd forsommer, som gav gode græsudbytter, kom der en tør periode. Det meste korn og raps kunne høstes. Efter de første meldinger ligger udbyttet på et højt niveau. Også halm bliver der rigeligt af i år. Sidste år var halm en mangelvare. Der blev høstet korn med lav fugtighed og dermed lave tørringsomkostninger.

De høje kornpriser gavner planteavlerne. Generelt er situationen i landbruget dog stadig anspændt for mange landmænd.

På politisk hold diskuteres konsekvenserne af den bebudede EU-agrarreform efter 2013. Alt tyder på, at udligningsbeløbene bliver reduceret, samtidig med at der stilles nye krav om overholdelse af en mere økologisk drift.

De indtil nu kendte nye regler og krav vil føre til øgede omkostninger og øget administration og kontrol.

Den planlagte reduktion af støtten vil forværre situationen yderligere.

EU-støtten udgør hos de fleste bedrifter 30-100% af indtjeningen.

De sydslesvigske landmænd får tit gæster nordfra - som her i marts fra LandboThy. Denne gang var formanden for landboforeningen i Rendsborg-Egernførde, Preben Holl (i m.) medarrangør af turen. (Foto: Martina Metzger)

RÅDGIVNING

Som konsulenter hjælper vi landmænd med at slippe igennem disse vanskelige tider. Opgaverne er forskellige; det være sig bedriftsplanlægning, hjælp ved miljølovgivning eller social- og økonomirådgivning. Konsulenterne har igennem foredrag og bedriftsbesøg oplyst om de forskellige emner.

Også i år har vi haft mange grupper og foreninger, som vi guider nord og syd for grænsen.

Foruden disse mange forskellige opgaver har vi i fælleslandboforeningen haft besøg af mange grupper nord- og sydfra, som har fået rundvisning på vort museum, Christian Lassens Minde-museum.

FDF SYDSLESVIG:

Oplevelser for børn og unge - og lederne

Af distriktsleder Sten Andersen

FDF-kredsene har i årets løb afholdt FDF-møder på deres egen måde alt efter antallet af ledere og børn og unge.

Der har løbende været forskellige tilbud organiseret af FDF Sydslesvig Distrikt eller FDF Landsdel 5, der foruden Sydslesvig også dækker Syd- og Sønderjylland.

ÆNDRINGER I NAVN

FDF-kredsen i Flensborg havde anmodet Landsforbundet om at få slettet 1. kreds i navnet, så FDF-kredsen fra 1. juli 2011 hedder FDF Flensborg. Ligeledes har FDF Flensborg fået et nyt mødested, da Christian Paulsen-Skolen blev nedlagt som skole. Siden sommerferien 2011 holder FDF Flensborg til på Cornelius Hansen-Skolen, når de mødes i Flensborg.

FDFS LANDSLEJR

I juli 2011 var stor landslejr på Sletten ved Himmelbjerget; 40 FDFere fra Sydslesvig havde taget imod tilbuddet og lå i en fælleskreds. Desforuden var der

Regnskyl generer ikke vakse FDFere. (Foto: privat)

et forældrepar blandt lejrens madfor-syning, samt der var én senior, der var med på scenen til lejrballene.

Der var i alt 12.000 deltagere på landslejren.

Der var et godt fælles lederteam med ansvarlige ledere på tværs af kredsene; piltene og væbnerne blev inddraget i arbejdet, og det gode samarbejde blandt lederne på tværs af FDF-kredsene gjorde, at lejren styrkede sammenholdet imellem piltene og væbnerne.

Det eneste negative var placeringen på lejrområdet; de sydslesvigske FDFere boede lige ved siden af wc'erne. Nogle gange kom kloakbilen forbi for at få tankene tømt, mens der blev lavet mad over bålet. Det var lidt ulækkert.

FDFs landslejr varede 9 dage, hvor der var opfindelser og oplevelser på dagsprogrammet.

TRE FDFere GIK IGEN

Tre FDFere havde fået til opgave at skabe en ny og anderledes landslejr. Desværre løb de rigtig sur i opgaven. Tilfældigvis kom de i kontakt med en genial professor Pascal, der drev et idélaboratorium, hvor der hele tiden kom nye og spændende eksperimenter, og nogle gange skumle eksperimenter. Heldigvis ville "professor Pascal" gerne hjælpe FDFerne.

Midt i alt det positive og optimistiske lå der en fare og ventede; et mysterium med en gammel støvet bog, en lang sort frakke med små sedler syet ind i, samt en hemmelig maskine, der kunne skabe et supermenneske.

Men pludselig var alt dette ikke længere en hemmelighed, og så kunne landslejren begynde.

I løbet af lejren var der 3 fælleslejrballer, hvor de 3 FDFere og professor Pascal hver gang optrådte. Til det sidste lejrballer lykkedes det heldigvis at få ødelagt den hemmelige maskine, der kunne skabe et supermenneske.

DRONNINGENS MINDESTEN

Sædvanen tro kom FDFs protektor Dronning Margrethe på besøg. Foruden at være til lejrballer afslørede hun også 10 mindesten for de foregående 10 landslejre, der alle er blevet afholdt på Sletten.

Til seniorerne og medarbejderne var der aftenen før lejren en koncert med bl.a. Carpark North. Der er ingen tvivl om, at der vil være mange gengangere

Atter ankomsten på jorden igen efter en tur på tove i 10 meters højde i Hochseilgarten i Egernførde. (Foto: privat)

til den næste FDF-landslejr i 2016; for selv om de sydslesvigske FDFere kom trætte hjem, var de også glade og bevidste om, at det havde været en oplevelse ud over det sædvanlige.

FDFs AKTIVITETSDAG

Målet for aktivitetsdagen i september 2011 var Hochseilgarten ved Egernførde. Her mødtes 76 FDFere, som fik muligheden for at komme op i træerne og så gå ud på stramme wirer imellem træerne. Det var ikke alle, der kom lige højt op, men alle havde prøvet det og var lidt videre, end de var før.

55° NORDS BESØG

I 2011 var det tidligt på sæsonen, i november, at 55° nords bus kom til Flensborg og til Cornelius Hansen-Skolen. Både de sydslesvigske FDFere og spej-

derne kunne finde vejen til det nye mødested, og som noget nyt kom der også KFUM-spejdere fra en KFUM-trop i Smedeby ved Kruså.

VÆBNER-WEEKENDEN

Hvert år i januar afholder FDF Landsdel 5 en væbner-weekend på Kongeådalens Efterskole. I 2012 tog 3 væbnerpiger og FDF-leder Sten Andersen fra Flensborg imod tilbuddet. Det var kun halvdelen af, hvad der plejer at være med, men det skyldes, at SdU havde et lederkursus på samme tid for den samme aldersgruppe unge, hvor der også deltog FDFere. Igen var det efterskolens elever, der var instruktører på de forskellige kreative værksteder i løbet af weekenden.

PINSELEJREN

Som noget noget nyt tog de sydslesvigske FDF-kredse ikke på lejr i Kristi

Man har kun det sjov, man selv laver... (Foto: privat)

himmelfartsferien i maj 2012 men derimod en uge senere i pinseweekenden, hvor vejret også viste sig fra den allerbedste side; solskin og varme.

Mødestedet var en campingplads ved Hünning, hvor alle deltagerne skul-

Og nogle møder foregår altså også indendørs. (Foto: privat)

le sove i telt. Fredag aften var der etablering af teltlejren, lørdag var der for de store FDFere, pilte og væbnere den første dag i kano på Trenen, hvor de sejlede til Hünning for at sove i teltene på den fælles teltplads, og søndagen skulle de så videre for at blive samlet op og blive kørt tilbage til Hünning.

For de mindste FDFere var der mulighed for at sejle med de store FDFere om lørdagen i den første etape; ellers var de hjemme i lejren, hvor de udforskede området for at kunne bygge de fineste ting i naturmaterialer. Hver aften sad alle deltagerne rundt omkring et tændt lejrål og nød underholdningen, som distriktets seniorer stod for. Mandag middag tog alle FDFerne hjem - ikke blot med rygsæk og tasker fulde af gode oplevelser og gode venskaber men også huskende, at det var en af sommerens få varme og tørre dage.

KONGENSHUS

Af Kirsten Schlickert

Ude i marsken lænet op ad det gamle Rehmstacker dige ligger FDF-hytten Kongenshus. Adressen er Rehmstackerdeich 13, D-25882 Tetenbüll. Der har i det forgangne år igen været mange både store og små, der har lagt vejen forbi og nydt marsken og den storslåede himmel. Til stedets faste brugere hører Tønnings FDFere. Hyttebestyrelsen, en håndfuld voksne, har igen taget sig af kalenderen, regnskabet, slået græs og ikke mindst gjort rent.

Hytten består af stue med åbent køkken, 3 soverum med 6+6+2 sengepladser og 2 toiletter med brusebad.

Skulle læserne være interesserede i at leje Kongenshus eller kende nogen, der er det, så henvend jer til Kirsten Schlickert, Osterstr. 24, D-25832 Tønning, tlf. 0(049) 4861 5442, mobil 0170 2135 826 hhv. kongenshus@web.de eller til kongenshus@FDF.dk.

FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING:

Et stille år

Af formand Hans Christian Davidsen

2012 har desværre været et af de mest passive år i Flensborg Danske Journalistforening i lang tid. En planlagt tur til Stockholm måtte udsættes til 2013 på grund af for få tilmeldinger.

Vi skruede derefter lidt ned for ambitionsniveauet og tilbød medlemmerne en vadehavs vandring til halligen Gröde i Nordfrisland. Her har interessen været til stede, men i skrivende stund er det ikke lykkedes at finde en ledig weekend.

Jeg tror ikke, det er interessen, der mangler. Med journalisters regelmæssige weekendvagter er det blevet mere vanskeligt at mobilisere et minimum antal af foreningens medlemmer til weekendaktiviteter.

Ét ligger dog fast: Julefrokosten i december bliver til noget, og den plejer også at være fin besøgt.

Det lave aktivitetsniveau betyder til gengæld, at foreningens økonomi er tiptop.

Ferieophold for 300 børn

Af Eberhard von Oettingen

Så ruller toget igen fra Flensborg. Efter godt 25 år med afgang fra Padborg banegård var vi i år igen vendt hjem til banegården i Flensborg. Dengang blev forberedelsen til transporten pga. det høje antal feriebørn organiseret i række og geledder fra den gamle godsbanegård. I år foregik alt afslappet og smertefrit med moderne check-in tider, café latte i banegårdskiosken, feriebørns personale i nye lysegrønne feriebarndk trøjer og forældre, der stille og roligt fik kysset børnene af sted på sommerferie fra "Gleis zwei".

I år har vi arrangeret ferieophold for knap 300 børn fra Sydslesvig. 200 børn var feriebørn, 56 var vesterledbørn, 20 var hjertingbørn og 18 børn var sommerungerbørn.

Til forskel fra før samarbejder vi i dag med flere organisationer. Det gør, at vi kan sende børn på sommerkoloni til Kystsantoriet i Hjerting, på Sommerunger-aktivitetsuge på Aktivitetshuset og biblioteket. Tak til sundhedstjenesten, SdU og biblioteket.

Vesterled er noget der trækker. Det kan vi se på det antal tilmeldinger, vi årligt får. Men det er kun under halvdel af dem, der tilmelder sig, der kommer til Vesterled. Til næste år vil vi forsøge at få sendt to hold af sted til Vesterled. Vi mener, at vi har en kæmpe opgave at tilbyde de familier, der ikke tager på ferie, at deres barn har mulighed for at komme til Vesterled.

FORANDRINGER

Mona Krause er gået på pension efter 28 år som medarbejder på kontoret.

Det kan godt være, at moderne digitale kartoteker kan lagre uendelige mængde data. Men der er ingen computer i verden, der kan erstatte Monas specialviden om feriebørnsarbejdet. Vi kommer til at savne Monas hukommelse om familier og hendes grundige servicering af alle, der kontaktede Feriekontoret. Samtidig er vi glade for, at vi har fået Ulla Salomonsen til at tage sig af Monas arbejdsopgaver.

I år var det andet år for, at vi formelt kræver kommune- og rigspolitiaccepter. Derfor er det glædeligt, at vi i år for første gang har Rigspolitiets og kommunernes accept på, at samtlige familier, vi samarbejder med, er godkendt via forskellige myndigheder. Nu lever vi op til almindelig standard, og det giver tryghed i arbejdet.

I år havde vi kun 62 nye familier. Det er 40 færre end i 2011. Dette lave tal skal der absolut arbejdes på i samarbejde med Grænseforeningen og andre netværk. Skønt er det at se, at vi har fået reduceret antallet af børn, der rejser hjem før tid. Grunde herfor er, at vi er blevet bedre til at forventningsafstemme. Børnene er bedre påklædt til besøget, og vi har fået langt bedre formularer, der gør, at vi kan matche børn og familier bedre.

NYT LOGO OG NYT DESIGN

Sydslesvigske Børns Ferierejsers har fået en spritny designlinje. Den er lavet af Katrine Hoop. Det gamle logo med toget på danmarkskortet er skiftet ud til en vindrose, der i design lægger sig op til Grænseforeningens mølle-logo. Sydslesvigske Børns Ferierejser er andet end togtransport. Ferierejser er le-

Farvel - nu rejser storesøster. (Foto: Feriekontoret)

vende kontakt til Danmark, og Grænseforeningen er et af de aktive netværk, der er motor i formidlingen af kontakten mellem Sydslesvig og Danmark.

VEJENTIL NYE FAMILIER

Feriekontoret har igen i år stået på årsmødepladsen, deltaget i sydslesvigstanden på feriemessen i Herning og har stået på vidensdelingskonferencen på A.P. Møller Skolen. Vi bliver nødt til at bruge de forskellige platforme til at få budskabet feriebarn.dk ud.

I år havde vi unge udvekslingselever med på feriemessen i Herning.

Vi skal tænke nye veje, når vi skal ud og reklamere for ferieværter. Hvis alle hjælper til med at sprede ideen om ferierejser ved brug af mund-til-mund reklamen, ved at blive medlemmer af Facebooksiden "Sydslesvigske Børns Ferierejser" og deler den med alle ens venner, og ved at linke hjemmesiden feriebarn.dk til alle mulige netværk, skal det nok lykkes at vinde flere ferieværter til sæson 2013.

NYE HJÆLPERE

Annonceopråb i FOKUS har givet os nye hjælpere fra Sydslesvig. Skønt at mærke, at der er så stor vilje til at hjælpe med stort og småt i ferierejsen.

UDVEKSLING UGE 45/ 46

Udvekslingsugerne i november 2012 er ved at etablere sig. Der er jævn og god søgning til projektet. Evalueringerne siger os, at det er vejen frem i arbejdet. Det projekt, vi søsatte i samarbejde med Grænseforeningen med bevilling fra Sydslesvigloven, udløber i 2012. Vort håb er, at vi med fortsat støtte kan udvikle feriebørnsarbejdet til gavn for den enkelte elevs sproglige og kulturelle dannelse, men ikke mindst til glæde for samhørigheden mellem Sydslesvig og Danmark.

Tak til alle jer, der har hjulpet i arbejdet 2012.

Årets gang

Af Brita Hecker, SSF Flensborg Bys medlem af arbejdsgruppen

Biffen er efterhånden et fast etableret kulturtilbud med en bred fanskare.

Folk kommer fra nær og fjern – og for en pris af 5 euro hygger de sig med et glas rødvin og godterne fra det altid veldækkede ostebord og bagefter får de en kort introduktion og ser film.

Sædvanen tro bød Biffen også i 2012 på det bedste af den danske og nordiske filmkultur.

I januar lagde Biffen ud med filmen "Dirch" (2011) af Martin Zandvliet, om den danske skuespiller og komiker-legende Dirch Passer.

I februar havde publikum fornøjelsen at se den tragikomiske norske film "Headhunterne" (2011) af Morten Tyldum, efter Jo Nesbø's kriminalroman af samme navn.

I marts var der opera på programmet i skikkelse af Kasper HOLTENS anmelderroste film "Juan" (2010) byggede på Mozarts opera Don Juan.

Forårssæsonen sluttede af med Lars von Triers prisbelønnede film "Melancholia" (2011), som blev vist i slutningen af maj.

Efterårssæsonen bød på årets store danske filmoplevelse, nemlig filmen om den berømte modstandsgruppe "Hvidsten-Gruppen" instrueret af Anne-Lise Bjarup Riis (2012).

De næste filmperler i rækken var "Undskyld jeg forstyrrer" (2011) af makkerparet Henrik Ruben Genz og sønderjyske Erling Jepsen, og den norske film "Oslo, 31. august" (2011).

Den regulære sæson afsluttes med "En kongelig affære" af Nicolaj Arcel (2011), en film om den kongelige livlæge Struensee, som blev prisbelønnet på Cannes Festivalen.

Biografsalen på Flensborghus: Publikum begynder at indfinde sig på deres pladser. Ostebordet er tømt, vinen fyldt i glassene, og nu mangler bare en kort introduktion inden filmen går i gang. (Foto: privat)

UDENLANDSKE FILMPERLER

Som ekstra-bonus har Biffen fra og med efteråret 2012 besluttet at prøve noget nyt, nemlig at vise "Sæsonens udenlandske filmperle"

Dermed afviger Biffen fra sit mangeårige princip om fortrinsvis at vise danske og nordiske film.

Grunden er, at flere af Biffens faste publikummer i årenes løb har udtrykt behov for at se en god engelsksproget film i original med danske undertekster – vel og mærke på det store lærred, ligesom i de danske biografer. For mange er en tur til biografen i Sønderborg eller Aabenraa for langt og et par enkelte tiltag fra den store by-biograf "Kinoplex" med film i original med danske undertekster har ikke været det store tilløbsstykke.

Dertil kommer, at nogle film simpelt hen overhovedet ikke vises i nærheden af Flensborg eller grænselandet, heller ikke i tysk synkron-udgave.

Tit ender det for vore sydslesvigske cineaster med en tur til videbutikken og hjem på sofaen foran tv, da filmtilbuddet i biograferne simplethen er for ringe. Men det er jo langt fra den optimale løsning, for som studieværten på det gamle filmprogram Ole Michelsen altid sagde "Film skal ses i biograferne..."

Derfor har Biffens arbejdsgruppe i år taget en rask beslutning og for første gang tilbudt en udenlandsk "bonusfilm" udenfor nummer. Det var den britiske spion-film "Konge, dame, es, spion" (2012) efter John LeCarres roman, der fik æren at være "Sæsonens udenlandske filmperle"

Biffen lever altså i bedste velgående og udvikler sig i takt med tiden. Arbejdsgruppen består af Flemming Bir-

Biffen
Forår 2012

Flensborg Film-

31. januar
Kl. 19.30
Dirch

21. februar
Kl. 19.30
Headhunterne

27. marts
Kl. 19.30
Juan

22. maj
Kl. 19.30
Melancholia

"Biffen" præsenterer fortrinsvis nordiske film

Forårsprogrammet 2012.

kemose (SdU), Brita Hecker (SSF Flensborg By), Sten Haarløv (Dansk Kirke i Sydslesvig), Anette Jensen (Nordisk Informationskontor) og Michael Juul Olsen (Dansk Centralbibliotek), som er kontaktperson på 0461-86970 hhv. mjo@dcbib.dk.

Programfolder fås i Nørregade bl.a. på Dansk Centralbibliotek og på Flensborghus.

Sydslesvig godt med i feltet

Af Sten Haarløv

Ingen er vist i tvivl om, at der foregår livlig aktivitet i Sydslesvig. Men det er vi bestemt ikke alene om.

Det folkelige liv i Danmark syder og bobler. Både i byerne og på landet.

For nylig var der en serie i en dansk avis, hvor man satte spot på livet i Danmark vest for Valby Bakke. Ikke et ord om Udkantsdanmark. Avisen spurgte nogle såkaldte kendte danskere om deres indtryk. En af dem var debattøren og journalisten Bente Dalsbæk, som også er en efterspurgt foredragsholder. Hun sagde: "Folk taler om, at der er dødt på landet, men når man står og ser på en opslagstavle i et menighedshus, så opdager man, hvor mange foreninger og arrangementer der er. Så synger man en sang fra Højskolesangbogen, og man får kaffe og kage og nogle steder boller med rullepølse. Jeg elsker det Danmark, der er dér. Og man bliver kun klogere for hver samtale, man har med andre mennesker."

Sydslesvig er godt med i dette felt.

En af aktørerne er Flensborg Kirkehøjskole. Vi har i det forløbne år afviklet en række velbesøgte arrangementer både på Dansk Centralbibliotek og Flensborghus.

I februar holdt feltpræst Victor Greve, Frederiksstad, et yderst interessant og levende foredrag om sine oplevelser som feltpræst i Afghanistan.

Over fire aftener i foråret ledte histo-

riker og ph.d-stipendiat Karsten Mer-rald Sørensen på kyndig vis gennem Sønderjyllands kirkehistorie i dansk og europæisk perspektiv fra tidlig middelalder til i dag.

I en helt anden boldgade var foredraget om Maria Magdalene – fra apostel til prostitueret ved sognepræst Lisbet Kjær Müller, Frederiksberg. Foredraget var baseret på hendes nyligt udsendte bog af samme navn (2010), som er en fascinerende skildring af Maria-skikkelsens betydning i Det nye Testamente over hendes popularitet i oldkirkens og middelalderens folkereligiøsitet til hendes "genkomst" i kunst, litteratur og film.

Sæsonens sidste foredrag i september havde disse års kultur- og religionsmøde på programmet. Forfatteren Aminah Tønnsen, med rødder i Flensborg, fortæller ud fra egne erfaringer om at leve som bevidst muslim og pæredansk – en uspiselig cocktail?

Flensborg Kirkehøjskole afholder sine arrangementer i et godt samarbejde med Sydslesvigsk Forening, Dansk Centralbibliotek, Folkeuniversitetet, Den slesvigske Kvindeforening og Aktive Kvinder.

Arbejdsgruppen består fortsat af Lone Anker Jacobsen, Erik Johansen, Finn Egeris Petersen og undertegnede.

Næste års program fås bl.a. på Flensborghus og Dansk Centralbibliotek, ligesom arrangementerne bliver omtalt i pressen.

Vel mødt i 2013!

Bliv klogere via folkeligt formidlede forskningsresultater

Af Elke Damerow og Alice Feddersen, sekretariatet

Sydslesvigs Folkeuniversitet har i 2012 gennemført 14 forelæsninger spændende over vidt forskellige emner. Forelæsningserne planlægges og gennemføres af det faste, trofaste hold af foreninger bestående af Historisk Samfund, Kirkehøjskolen, Borgerforeningen og Biblioteket.

Emnerne har været Vestindien og rom, havehistorie, Sønderjyllands kirkehistorie, Grundtvigs menneskesyn og dannelsestanke og dannelsens status i vores tidsalder m.m.

Der har i gennemsnit været 37 pr. forelæsning, så Folkeuniversitetet vil fremover fortsat være et aktivt tilbud i Sydslesvig. Der er dog potentielle

muligheder for at udvide med flere forelæsninger – også om naturvidenskabelige temaer, såfremt vi finder foreninger i vores midte som har interesser til disse emner.

Sekretariatet er repræsenteret i Komitéstyrelsen for Folkeuniversitetskomiteer i Danmark, hvilket har afsmitende virkning på oplysningsarbejde om Sydslesvig i mange forskellige sammenhænge f.eks. i universitetsverdenen og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Således formidles danske forskningsresultater ind som viden til Sydslesvig, men samtidig går der også viden om Sydslesvig mod nord - grænseoverskridende vidensdeling – en win-win-situation.

FORENINGEN NORDEN I SYDSLESVIG:

Nyd Norden

Af formand Marianne Gerckens

Hvert år mødes Nordens venskabsbykæder i en af de byer, der tilsammen danner kæden. Her i Sydslesvig har vi to af slagsen – Tarp og Husby.

I år var Tarp på rejse til Sigdal i Norge, og Husby var i Vænersborg i Sverige.

Sidste år havde jeg den glæde at deltage i Husbys rejse til Holmestrand syd for Oslo. På tidligere rejser har jeg

Der er smukt i Holmestrand. (Foto: privat)

oplevet Lofoten og Sameland i Finmar-ken, så jeg undrede på, hvad Sydnorge mon kunne have at byde på. Sydnorge var smukt som et eventyrlandskab, og de tre dages rundrejse før selve stævnet bød på det ene åndeløse øjeblik efter det andet.

I stævnet deltog omkring 90 gæster fra alle nordiske lande, og de nordiske sprog fungerede naturligvis fint. Alle aldersklasser var repræsenteret. Især imponerede unge musikgrupper: to piger fra Ålandsøerne og en folkemusik-gruppe fra Finland.

Naturligvis blev vi privat indkvarteret, og jeg var så heldig at komme ud på landet hos et pensioneret fysioterapeut-ægtepar med en have – udelukkende med blomster. Huset var omgivet af marker og bjerge dels klos op ad huset dels i det fjerne.

Og så stammer rhombeporfyrrerne (en ledeblok – altså en sten) just fra Holmestrand – og findes derudover kun ved Kilimanjaro i Afrika. Hvor heldig kan man være.

Næste år går Husbys venskabsbykædes tur til Ålandsøerne. Det bliver bestemt spændende. Og tænk, man kan bare melde sig, så kan man komme med.

Men Foreningen Nordens liv er ikke kun venskabsbystævnerne. Ved vor generalforsamling i år 2012 fik vi opdateret vor viden om udgravningerne i Fysing, og Andres Dobat var inspirerende og spændende som altid. I august fulgte han op på sagerne med en rundvisning ved de nyeste fund og den heraf vundne erkendelse.

Især imponerede de unge musikgrupper ved stævnet i norske Holmestrand. (Foto: privat)

Så var der litteraturfestival ved Nordisk Informationskontor 16.-22. september, og jeg fik mine forventninger indfriet i mødet med bl.a. Herbjørg Wassmo og Kjartan Fløgstad.

Bestyrelsen hænger desuden i med at arrangere en operatur til Oslo 4.-7. april 2013 og en fotoudstilling, hvor vore medlemmer kan deltage med egne yndlingsbilleder fra Norden. Billederne udstilles i hele marts 2013 i centralbibliotekets udlånsal.

I oktober havde vi foredrag i anledning af Margrethe Is 400 års dødsdag, og i november som sædvanlig Skumringstimen med oplæsning af finsk litteratur og spisning af pirogger med finsk øl til.

I november har vi desuden som noget nyt "Feerne fortæller", en workshop i fortællekunst for 5.-6.-klasser nord og syd for grænsen.

Wat deer åles schait önj e luup foon en årbesiir

*Foon formoon Jörgen Jensen Hahn
(Friserforeningens årsberetning ved
formand Jörgen Jensen Hahn)*

Wat deer åles schait önj e luup foon en årbesiir.

- Et stjør heet ham önjt fergängen årbesiir oocht tooche tu meetinge önj üüs fersoomlingshüs önj Stääsönj drääwed, am da feriiinsaktiwitääte än oofting uk giiljsååge tu behooneln.

- Üüsen ålereklub drääwet ham widerhaane iinjtooch önj e moune önj Lunham önjt Galerie-Café tu en meekliken eeftermadi ma forleesen, koordepaalen än snååk.

- Bai Marie Tångeberg kamt ouf än tu en floose foon e Horninger Fräische Feriin aw besåk. Ja leese, foue forlääsen än hääwe en gou snååk maenouder.

- Foon üüs lasmooteblees "Friisk Tising", wat üüs lasmoote ma e pust foue, san önj e luup foont iir sü as ploond fjouer ütgoowe rütkiimen.

- Sunt trii iir jeeft et nü foon moundi bit fraidi tisinge aw frasch, finantsiird foon e Foriining än spräägen foon Gary Funck. E siinjing kam nü åltens am e kl. nüügen di mjarn eefter e siinjing foon Friisk Funk, aw Antenne Sylt än as uk önjt interneet uner "friiskforiining. podspot.de" tu ark tid tu hiiren.

FOON E IIRSFERSOOMLING ÖNJ E UURS

- For Frisia Historica begand et årbesiir ma en nopemärket än madelåler e 22. april. Dåt we ma di floose en gou tuhuupeårbe hääwe, wiset ham t.b. deerönj, dát ja üüs fersoomlingshüs önj Stääsönj fliitji njüte, än dát we gemiinsoom en brükden önjhainger önj schääfed hääwe.

- E 12. moi 2011 häi üusen ålereklub san uursütfluch eefter Buumel än Triijarnsåk.

- Made moi wus en delegatsjoon üt Nordfraschlönj ma üüs tweed

70 mennesker deltog i Friisk Foriinings generalforsamling i foråret, hvor man også mindedes Carsten Boysen, der i år ville være fyldt 100 år. (Foto: privat)

Mat fiilj eefter e Huuge. (Foto: privat)

forwüset Ilse Johanna Christiansen tu en internatsjonaal kultuurwaag önj Disentis önj Grabünen.

- Foon e 26. bit 28. moi häi e Friisk Foriining låâsid tu en spånktuur längs ma e weestlike hiirewäi.

- Bai e FUEV-kongräs foon e 1. bit 4. juuni önj Wien wus e Foriining ma Ilse Johanna Christiansen än Antje Arfsten fertrin.

- E 4. juuni demonstriirden we et gibseln for e besäk üt Bosis/Fränkrik, wat tut jubiläum foon e Lunhamer toorpsplåts önjräisd wus.

- Tuhuupe ma e Frasche Rädj häi e Foriining e 15. juuni tu en fordreeging eefter Bräist låâsid: Ludwig Elle snååked ouer di aktuåle lååge bai da sorbe.

- Et Friisk Hüs häi e 19. juuni e dööre ääm än wiset en bileütstaling foon Momme Nommensen. Da san nü nuch tu schüns – än tu kuupen!. Elephant Doubt, en nai band üt Flansborj, spaald büte fort hüs.

- Foon e 20. bit 22. juuni wjarn Christiane Bodenhagen, Manfred Nissen än Gary Funck ma da fraschschoulere üt Bräist aw en frasch fiiljtuur ouer eefter e Huuge.

- Foon e 8. bit 10. juuli häi Frisia Historica tut jarst grut madelåler-waagiinje eefter Naibel bai e wåile inlåâsid. Önj di tuhuupehäng häi e Friisk Foriining sin traditsjonål gibselturniir jarling foon Risem Schölj eefter Naibel fleet.

- E 20. august heet ham et stjör foon e Foriining tu en klausuurdrååwen önjt Friisk Hüs drååwed.

- Ilse Johanna Christiansen heet e Foriining et waagiinje 20./21. august aw en infostånd foon e natsjonaale manerhäide bait bundesbanenministerium önj Berlin repräsentiird.

- E 27. august måågeden we ma en naten floose foon 38 manschne üusen samerütfluch ouer eefter Lungnees.

- Sunt e 1. septämber stroolt nü uk e raadiosiiinjer Antenne Sylt üüs friiske tisinge arken warkeldäi ouert internet üt.

- E 11. septämber heet e jöögedteooter-floose Dolores nuch iinjens jare stuk ouer Piddler Lyng önjt Andersenhüs apfjard.

- 16 junge friiske gängen foon e 3. bit 7. oktober ma Ute Jessen, Christiane Bodenhagen än Thora Kahl aw språkeräis eefter Weestfraschlönj.

• Tu üüs Friisk Harfsthuuchschölj foon e 7. bit 11. oktober wjarn we wi awt dânsch huuchschölj önj Jarplund. We hain dâttooch mân süwat 25 diiljnaamere, deermade uk dâisbesäke.

• E 13. oktober wjarn üüs ålere lasmoote aw harfstütfluch eefter Nordströnj.

• Saneene, e 15. oktober hain üüs waane foon Frisia Historica eefter Stääsönj lååsid tu en madelåler-noopemårket ma boogenschiitjen.

• Äntlik wus et sü wid: Eefter en lungen forluup loked et e 21. oktober än stal önjt KZ Sachsenhausen bai Berlin en tånkstiinj ap for Jens Mungard.

• Sunt e 1. nowämber hâi Ute Jessen önj Risem wi en naien fraschkurs for önjfångere önj e gung. Gary Funck heet oer e wunter da manschne foon Frisia Historica widerehülpen bai jare fraschliiren.

• Foon e 18. bit 20. nowämber drååweden jam teotermanschne foon möre aktiwe floose tu en teoter-workshop önj Jarplund, organisiird än finansiird foon e Friisk Foriining tuhuupe ma e Frasche Feriin for e Ååstermååre.

• We foon e Foriining hääwe wi en moonschap üt Nordfraslönj malded tu e fõtjbål-europamåisterschap foon manerhäide, wat önj e juuni bai da sorbe for ham gungt. E 1. detsämber wörden deertu önj Berlin da ainkelte floose ütloosd: we spaale önj e forrunde iinj e kroaatisch manerhäid üt Serbien, da weesttrakier türke üt Greekenlönj än da ladiinere üt Italien.

• E 8. önj e jülmoune hâi üüsen ålere-klub lååsid tu en fiirliken adwånts-eeftermadi önjt Galerie Café. Dâtheer tooch ma Christiane Bodenhausen än schoulere foont dânsch schölj üt Bräist.

EN FRASCH SID ÖNJ FLENSBORG AVIS

• Kort for jül köön we tut jarst tooch uner di üülje, bekånde noome "Üüsen

äine wâi" en hiilj sid aw frasch önj Flensburg Avis präsentiiere. Tubai da abonånte foue åål üüs lasmoote (ark hüsstand) et blees amsunst ma e pust.

• En traditsjoon wårt widerefjar: et jüldrååwen, wat Gary ma en ra junge frasche di leeste saneene for jül döörfjart.

• Üüs wunterfäst ma gråinküüljååsen as åltens e jarste fraidi önj e februar: jarling fiirden we wi ma ouer 100 moon tu en nai teoterstuk foon Dolores: "Di weene planeet". Uk üüsen goue waane Jan Graf köm bait puublikum gödj önj ma siun frasche än plååttjüsche stöögne.

• Made Februar köö et Instituut en nai mörspråket Nordfraslönj-loonkoord präsentiiere. Et giilj deerfor hâi e Friisk Foriining ouer e bait dânsch unerruchtsministeerium inwörwen.

• Tut biikebrånen (21. februar) hain da frasche feriiine Rökefloose, Frasche Feriin for e Ååstermååre än Friisk Foriining jarling wi eefter Risem önjt "Fraschlönj" lååsid. Di åmtdiråktor foon Söödtuner, Otto Wilke, hül e biikenreede. E Rökefloose hâi ekstra for di dâi et teoterstuk "Faust" inöowed, än awåådrie spaald Dirk Bork ap tu doons.

• E 6. märts wus dan wi Frisia Historica önj e ra ma en noopemårket än en latjer madelåler-looger.

• Saneene, e 31. märts, köm et ouder tooch "Üüsen äine wâi" ma Flensburg Avis rüt tu åle lasmoote.

Huuch schal'r laawe

(Marie Tångebergs laudatio i anledning af Friisk Foriiningens formand, Jörgen Jensen Hahns 60 års fødselsdag.)

Liiwe Jörgen, liiwe Jörgen Jensen Hahn

Nü hääw ik eeling e iire önj e noome foon üs åltumååle an gruteliir de rucht sü hartlik tu dan iirdäi an ma maning goue wansche for din tukamst deer aptu.

“Di weene planeet” bait wunterfäst. (Foto: privat)

Jörgen Jensen Hahn.

We fröie üs – e famiili, da waane an koleege, dät we en latj fiir for de ütruchte unti aw e biine stale köön. Dü seelew hääst ma en tüüpisch Jörgen’sch understatement bai sün an jüheer geläägenhäid säid an miinj: Nåån, nåån, dät deet ai nüsi, dät as je ai sù wichti, as je mån en däiken saneene, weer tufälierwise man iirdäi aw fält – ouers deer wörd dâtheer tooch ninte haane aw dänj. An wilems schääät dü de je uk jeewe.

An deeram wal ik nü hâl präiwe an seed hu „pååsene uurde“ bai jüheer for üs rucht sù wichti geläägenhäid. (Ouers dät wärt ai sù lung awstönje an as ai sù äry for de as en ferkäiling unti en ferstuupden tööme)

We fröie üs aw arken fâl, dät we heer san an ma de dan 60ste fiire koone.

An heer sate nü maning hoode, ma maning toochte an äin belaawen ma de, weer såcht oofing uk en gruten tunk tu de ma bai as.

Ouers am de nü ai åltu äry tu plåågen, as et bloot me, wat nü präiwed an hüülj en latjen monoloog for de.

Ouers hilj ålwri säid an miinj: Ik ban fernäid, dät dü me as mansche, as pädagoog, as frasche ouer e wäi lim bast.

An sün üüljen mansche as ik – heet

je uk önjt åler nuch en gouen bonus foon tu teeren – an dät as e tid, e tid wat tubäägüt läit ma maning bile, ma maning sliiks foon belaawen.

Dü bast sù ambai önj e mal foon min laawen deertu kiimen, ouers awfoorie häi ik ål sam foon din famiili kânen liird, tum baispal din åålne an âtene aw biise side. Ik kân uk dät hüs aw e bütendik, aw e Ämesbeler Sööderdik, weer en hüüse läit, wat de foole bedjüsed heet. Deer boogeden Anne an Anton Hahn.

Apropos dideere familiienoome. Deerfoon jeeft et tra ütgoowe unti variante – for Jörgen. Dät belaawed ik dät jarst tooch, as Jörgen kort eefter sin kaamen tut Risem Schölj dät telefoon önj e schöljmäisterdörnsch nüm: Wus deer en tjüschen an der Strippe, säå Jörgen: Hier ist Jörgen Hahn, wus et et fraschen: Dät as Jörgen Hoon, wus et en dânschen: Det er Jörgen Han/Hæn. Hahn, Hoon, Hæn. En latj ilustratsjoon für durchgeführte Mehrsprachigkeit.

An dideere Sööderdik, en gou an sümpaatisch stää for Jörgen, wus aw e näide an wees sügoor sakrosankt. Dät märkden we ål gau – deer köön we ai apiinj kaame. Jörgen – uk as jungliirer – snååked natörliek en gou frasch, ouers et köö forkaame, dät we

unti ik tum baispal sää: „Dü Jörgen, jü jarst persoon önj e pluural foont uurd „weese“ hât önj e imperfekt: „wjarn“, wan Jörgen jüst awfoorie „wusen“ säid häi. „We wjarn an ai we wusen“. Natörlük häin Jörgen an oudenre aw en wise rucht. Dât hât je: ik wus – an deeram felicht loogisch uk: we wusen (anoloog: ik köm, we kömen).

Ouers deer wörden üs da argumänte matiinjs üt e hönje sloin ma: „Aw e Sööderdik seede we „wusen“ – punktum.“ Joo, an dan köön we deer uk ai bai ruke. Köm Jörgen iinjs gâns salten önj e klâm önj en diskusjoon, sü wörd sitiird, wat huum aw e Sööderdik deertu miine köö – joo, an deer köön we je ai apiinj.

Ouers nü hiilj âlwri säid an miinj: Dât et en naten an apärtien hüuse wus, hääw ik an en floose bjarne iinjsen belaaue kööt:

As jungen schöljmäister wus ik önj e önjfång foon e 1950er iirnge ma en floose bjarne unerwäägens awt fiilj. Jü grut slöös unti dât uuswârk foon Söödweestjarn wörd ütbaiged unti naibäiged – wat foon biises wiitj ik ai mör sü nau – arkenfâls: da bjarne schönj siinj an belaaue, hüdänji sün wichti instrumânt önj uus loonschap ütsâch an funksjoniird. Di wäi ging ouer e Sööderdik an made da bjarne mötj jütid di jungste oome foon Jörgen deer ma bai wään heewe, dan deer wus en beschiis foon Jörgens åål Anne tu me kiimen, dât we bai har duch gau iinjsen forlôke köön. Wänj we je uk hâl.

Ouers as we aw en milen samerdäi deer forbaikömen, belaaoweden we süwat nats, wat ik uler ferjin hääw. Deer aw e Sööderdik häi en mam (e åål) wat for üs turuchte määged. Ferjees uk ai, we sätjen jütid uk nuch önj en knâap tid.

Et hüs stoont an stöö boowne aw e dik – deele for, aw e diksschrâade, bloosmeden da hilebuume ma hunerte foon wite bloosemtalere. Uner dadeer buume stöön lunge bânke ma scheewe an boowenaw stöön butle an glääse

ma äinmäägeden hansebaiesaft an juchteden rüüdj önj e san, an önj fâte lookeden härlük grute knapekääge. We wjarn lååsid – mân iinjfâch sü. En wanlik samerbil ma saft an sjüte sää üs wäljkiimen. Sü wjarn da Hoons aw e Sööderdik. Sü wus jü åål Anne: nat, impulsif, fantasiful – an jü kând bjarne.

An jüst am jüdeer åål mää ik nuch en latjen keer ferteete. (Ik wiitj, et as Jörgens iirdäi, ouers heer sat hi je uk aw en wise ma bane.) Risem schölj heet âlt wat üt da fäste määged. An tu fastelavn – faseloomt aw frasch unti plâat spaald et ütstafiiren en grut rul an da kostüume wörden uk âlt ânkelt forstald an honoriird.

Nü häi jü åål Anne Hoon tou bjarnsbjarne önj Ämesbel boogen, wat bai üs tu schölj gingen. Hüdänji dât nü uk kiimen as, da biise kömen di een awfoorie önj e klâm/knipe an häin ninte ruchts fort fäst. Dât füng jü åål tu waasen an sää: Ik määg wat – an di läädre däi dükeden da biise ap önj tou härlük fantasifule kostüume – et nåchtârbe foon en åål. Foon da bjarne hääw ik dât waasen fungen an deer fülid önj lääse iirnge uk nuch ouder fantastisch kluusewârk üt jüdeer hönj.

Ouers am en en kink balangs önj e sääge tu bringen, mää ik hâl wat am jü ouder sid, jü Jensens sid, ferteete, wat ik uk kând hääw. An heer jült et nü di Fiite Jensen, Jörgens âte.

Fiite Jensen wus hoonelsmoon an hooneld for âlem ma sooken. Jütid, önj e fültier iirnge, jäif et heer nuch grute mârkede: bäistemârkede, swinemârkede, schäipemârkede – an sün hoonel twasche böre an böre unti böre an hoonelsmoon köö uk heer rucht arabische forme önjnaame. Da hoonelsmääns önj da grute floose foon mansch an sooken wjarn âlt lâcht tu schüns. Jare drâcht wus en gruten – ik miin en witen, unti wus'r gräin – wus en gruten kitel an en hoonstook. Di kitel wus uler knooped an da biise ääme side waiden as en gruten sjart äädernüt, wan dadeer

hoonelsmanschne ouer da märkede stââpeden. An dideere Fiite Jensen wus en hoonelsmoon „vor dem Herrn“. Hi köö natörlük gâns reäl en bäist gödj taksiire, ouers di hoonel, di hoonel wus en komplisiird spal üt en reäl waasen, psychologisch kröögen an taksiiren, foon en flink repliik schaften – an oofting schölj en wits, en „bonmot“ dan di goue ütliik jeewe. Fiite wus önj dâtheer spal souverään.

1945/46 – felicht uk 47 – önj dadeer harde eefterkrichsiirnge wjarn am wuntrem frasche floose uk as kameediespaalere unerwäägens. Carsten Boysen, Berthold Bahnsen en böre Reeder üt Ääderstää an läasere uk Alfred Boysen tum baispal füliden ma an hülen jarst en „Rede“ ouer frasch histoori, ouer en tukamst for frasche önj jare äin lönj, ouer en frasch identitäätsfinen etc. etc. – da soole wjarn breegen ful, dan sün snââk an suk toochte häin's nuch uler awfoorie belaawed an hiird – an dan fülid âlt en kameedistuk. Kathrine Ingwersens stöönge wjarn wat apmutsd wörden, an ik fjard jütid e reschii for di floose üt e kuuge. An di moonlike Hauptdarsteller unti Protagonist wus määst âlt unti oofting Fiite Jensen, an hi häi en wunerboor natörlük spaaltalânt – sū as sam foon da oudre uk – ouers wan hi fâli önj e gung wus, bjarsted e sool for homerisch unti bacchantisch lååken. Ouers as hoonelsmoon wus hi mör en florätfächer.

Nä, an dan liird ik Jörgen üt jüdeer famiili kânen, Jörgen as di blödjunge schöljmäister. Dât, wat ik tujarst foon ham fernüm, köm foon büten. Dina Boysen ging am eenmen tu dânschunerrucht önj Naibel dânsch schölj. An jü ferteeld: Deer wus sün naten, witsien jungen schöljmäister, wat deer unerruchten. Dât wus Jörgen.

An as hi tu üs köm an hi dan as jungliirer wilt üs liirerdrâåwen am eeftermadäiem, wan am liirmateriool,

liirböke an for âlem am üs schoulere snââked wörd, deer belaaweden we üülje, we âlere en jungen, diip ângaschiirden schöljmäister, wat ham maning toochte ouer da ânkelte schoulere mååged häi, wat sin teoretisch waasen an koonen önj lunge monolooge forfjard, ouers âlt sin schoulere önj relatsjoon tu stuf an möölikhäide seet.

We leeten ham betiinj, uk wan et wilems âltu „langatmig“ wörd. We leeten ham betiinj, dan et wus gödj tu märken, dât dideere gââst sin beest dâi, en gou potentiool häi – an âlt sū döörtoocht an wäljmiinen an sin schoulere snââked. Deer sätj en gouen pädagog, ouers uk en filantroop – arkenfâls, wan't am bjarne ging – anfoore üs. Dât wus en gou fernaamen. An san scharpe intelekt spaald uk âlt ma.

Wat hiilj nais düked deer ap, as Jörgen deerbai wus an wârd taatje. As Anne unerwäägens wus, wus ai bloot Doris ma bjarn, ouers uk Jörgen lûp ambai an häi en lait wat foon en kluuk hân. Dât mååged ham sū sumpaatisch for me an Johanen, an we fröiden üs ma ham. Hi wus sün lait üt leidenschaft en taatje an luklikerwise füliden dan uk nuch läasere tou oudere prächtie doochterne.

Da iirnge gingen an Jörgen wörd di stabiile an habiile koleege for üs, weer en ideäl hüüljing, ârbedsfröide, kompetâns an en plächtfâilen gödj önj spân gingen. Uk san humoor hülj üs oofting ouerwâch sam knaste an sin lååken, sin härlik, hartlik lååken – uk wan'r ouer ham seelew lååked – köö wilems en sliiks elâksiir weese.

Dan köm e tid, weer jü üülj generatsjoon kritisch uner e luup nümen wörd, wat önj printsiip âlt natörlük an uk gödj as. Di ferii häi brââk for nais an nai, jung följ. Jörgen wörd di primus motor for e Rökefloose. Wunerboor, dât'r köm – an wörd an nuch âlt deer as an uk hâl bliwe schal, dideere goue Rökefloose.

Et häi ål iinj en ouden, en åleren fersäk jääwen, en „Jungfrasch Seelschap“; ouers deer köm en tid, weer maning foon datdeer jung följt üt önj e wråål ging, fiire årbedsplåtse an stuudieplåtse seecht, uk tubääg kaame wänj – ouers et schaid hiilj salten. Wat me önjing, sù häi ik schölj an en ütbaiged eenschölj aw fraschen boum önj e gung, lääser e uk en wüstefloose etc. etc. – ik wus deer niinj heelp.

We häin luk, dat en Jörgen iinj en tu üs stååt wus.

Mödj, wale, energii, poositiif tänken, kompetäns an uk en visionäären glii – dat as et – an dat as en bunke, wat en fraschen oufferlångd wårt, wan en bewääging önj e gung hülen wårde schal – ouers goodloof, et jeeft nuch ålt följt, wat en idee – aw arken fål en schör – as müülj an möölikhäid ma önj/ aw jare laawenskompass naame.

Jörgen wörd formoon foon e ferii, as et nü ål maning iirnge wään, broocht naie idé, seecht naie weege – organiird seelew, unti seet följt deertu an organisiir da „språkeråise“ weer frasche foon heer oudere latje följke önj Europa besåke, dat's siie, uk for oudere as et möölik, möölik wään döör iirhunerte an ouerlaaw an bestönj – an wat koone we felicht foon enouder liire – unti wat koone we felicht for enouder düünj.

An et heet uk en lait wat ma dideere kiming tu douen, weer we wilems am snååke. Dideere klååre, ååme kiming, wat hål en gou stuk ååder üusen åine mjukspuule lade schal.

Jörgen as ma önj maning greemie: frasche, dånche, tjüsche: sù as önj e Frasche Rådj, önj e bairådj foon e Instituutsferiin, önj e bairådj foon Friisk Funk, önj SSFs hovedstyrelse an önj e Samråd. Hi palaawerd önj

manst fiuw språke, schraft artiikle, hålt fordreeginge an seet sin retoorisch talånt uk in, wan en uurd iinj öfentlik säid unti riskiird wårde schal – an hi uuget uk ma önj e toorpspolitiik – an weer'r uged, seet' r uk spoor. An as schöljmåister, as liidjer, heet'r en bunke schriwscheewsårbe ma tu tuuplen.

Dü häast foole önj e gung hülen unti önj e gung seet, häast mötjstån hådj, di oofting ai tu begripen an mååst irrationaal wus (sù as et maning frasche awfoorie uk gingen), häast åltens wi naie weege seecht, häast waane an heelpere fünen, wårst repektiird for din uugen an årbe – ouers arken naie warkeldåi ferlångt ålt wider naie kreefte foon de.

An dü bast 60 deerbai wörden an nuch ålt en kralen moon an mansche, goodloof an tunk. Joo, sün tunk as gau säid, wilems åltu gau an bloot ma e müs – ouers ik wiitj, heer an oudersweer jeeft et maning manschne, wat de åchte an mooge – an heer jeeft et jüst maning, wat de uk foon harten tunk seede – an sam seede felicht uk: An Jörgen, wat koon ik for de düünj?

Ouers wat we nü fort jarst düünj koone, tåntj me – dat as: We låtje Jörgen aw diheere dåi ordi „huuch laawe“: Huuch schal'r laawe . . . !

Marie Tångeberg.

FUEN 2012

Af direktør Jan Diedrichsen

- FUEN kongres i Moskva
- Europeada 2012 i Lausitz
- Europæisk sprogkonference i Bolzano/Sydtirol
- Parliamentary Lunch Debate i Bruxelles
- FUENs roma-projekt

170 repræsentanter for autoktone, nationale mindretal deltog i FUENs 57. kongres, som blev afholdt 16.-20. maj 2012 i Moskva. Blandt deltagerne var også repræsentanter fra SSF, SdU og fra Dansk Skoleforening for Syd-slesvig. I år stod emner som sproglig mangfoldighed og sprogets betydning for Europa, Rusland – en stat med mange nationaliteter, samt det europæiske borgerinitiativ på programmet. Fire nye medlemsorganisationer blev optaget og seks resolutioner blev vedtaget på FUENs delegeret-forsamling.

Mindretallenes fodbold-EM blev vundet af holdet fra Sydtirol. (Foto: privat)

Det danske, det frisiske og det tyske mindretal sammen med Europas andre mindretal til kongres i Moskva. (Foto: FUEF)

Europamesterskabet i fodbold for europæiske mindretal, Europeada 2012, fandt sted i samarbejde med sorberne 16.-24. juni 2012 i Lausitz i Tyskland. 19 hold fra 12 lande, deriblandt et SdU-hold fra det danske mindretal i Sydslesvig og nordfriserne, deltog i Europas største sportbegivenhed for autoktone, nationale mindretal. Me-
stertitlen gik til holdet fra Sydtyrol.

I 2012 afholdt FUENs netværk RM-L2future en konference med fokus på europæisk sprogpolitik for regional- og mindretalssprog i Bolzano/Bozen i Italien/Sydtyrol. Omkring 100 deltagere fra EU-institutioner som EU-Parlamentet, Regionernes Repræsentation, Europarådet og Kommissionen, og fra FUENs medlemsorganisationer foruden pædagoger og forskere inden for sociologi og lingvistik kom sammen for at diskutere fremtiden for regional- og mindretalssprog. Regional- og mindretalssprogenes promovning i Europa har også været et vigtigt emne ved mødet mellem FUEN og repræsentanterne fra intergruppen for traditionelle mindretal i det Europæiske Parlament.

Andre hovedemner i 2012 var FUENs

engagement for romaerne og gennemførelsen af et europæisk borgerinitiativ.

I samarbejdet med den ungarske regering og med støtte fra Hermann Niermann Stiftung og Robert Bosch Stiftung arbejder FUEN på projektet "Mindretal som brobyggere – Solidaritet med romaerne" gående ud på at støtte romaerne i Europa gennem til-
lidskabende tiltag.

Mindretalsunionen FUEF har fulgt ligestillingsagen i Slesvig-Holsten nøje. Det var derfor ganske naturligt, at FUEF-vicepræsident Heinrich Schultz var blandt talerne på aktionsdagen den 21. april i Flensburg. (Foto: Lars Salomonsen)

HARRESLEV AMATØRSCENE:

Dinner For One - nu også på dansk

Af bestyrelsen

Efter et år, hvor vi måtte aflyse vore forestillinger og både skuffe os selv og vort trofaste publikum, var vi på banen igen i 2012. Med stykket "Kampen om den kolde hane" af Knud Erik Meyer Ibsen og et scenebillede, der lignede et hyggeligt værtshus, indbød vi til premiere den 2. marts. Aftenen var velykket, og vi var glade for at kunne spille igen. Også de efterfølgende forestil-

linger, både de populære teatersnitte-aftener og den sidst forestilling blev spillet med glæde og begejstring. Vi afsluttede stykket med den traditionelle og altid hyggelige eftermiddag med ældreklubberne, og vi siger tak for, at de stadig vil se os. Forhåbentlig længe endnu.

Den 6. december 2011 blev vi engageret af Harreslev-Kobbermølle UF til at spille et stykke til deres 90 års fød-

Rablende sindssyg komik, kvikke dialoger og stor spilleglæde indgik i Harreslev Amatørsce-nes forestillinger i den blå sal på Harreslev Danske Skole med »Kampen om Den kolde Hane«, en hylende morsom farce af Knud Erik Meyer Ibsen, opført flere gange i marts. (Foto: SPT)

selsdag, og hvad passer bedre end "Dinner For One". Det ville vi da gerne spille, og vi gjorde det på plattysk - af nød. For tænk, der findes ingen dansk udgave af stykket. Stykket foregik ude i vadehavet og i stedet for en tiger falder butleren James over et skibsanker, der ligger i vejen.

I marts til kvindeforeningens 90 års fødselsdag blev vi igen engageret og rigtigt nok med "Dinner For One". Men nu kunne vi spille det på dansk, idet en af vore aktører havde oversat det til dansk. Det blev en yderst vellykket aften.

Alle, der kunne tænke sig at se stykket og engagere os, er velkomne til at kontakte os. Men i god tid.

I maj var vi så en del af kulturdage- ne i Harreslev, hvor både "De lütte Komodie" og vi optrådte i den Blå Sal på Harreslev Danske Skole. Vi bidrog med

stykket "Venindeselskab," som handler om kvinder, der er inviteret til en fødselsdagsfest, hvor de konstant bagtaler hinanden.

Til generalforsamlingen sidst i marts blev både formanden og kassereren genvalgt.

Vi måtte desværre sige farvel til vor instruktør Martina Hoffmeister. Hun har i flere år været en central del af teatergruppen og vor chefkoordinator.

Vi siger tusind tak for den indsats, du har gjort for foreningen, og vi håber, at du snart vender tilbage igen.

Samtidigt ønsker vi vore nye instruktører Sonja Kellner og Helge Stumm alt godt med deres debutsæson, og vi glæder os til at komme i gang igen.

Der vil være premiere sidst i februar 2013 med "Sladder i opgangen," bedre kendt på tysk som "Tratsch im Treppenhaus".

Har vokset sig stort og omfattende

Af Henry Buhl

Cricketarbejdet i Sydslesvig har vokset sig stort og omfattende.

I dag er der tilmeldt 5 crickethold i Dansk Cricket-Forbunds turneringer: 4 børne- og ungdomshold og et elite-seniorhold.

Jörg Krüger, formanden for cricketarbejdet, tager sig stort set af det hele. Han både træner og tager med holdene til turneringskampe i hele Danmark, så der er nok at se til for formanden.

Jannik Wiese, klubbens stortalent, har i 2012 været 3 uger på træningsophold i England.

Jörg Krüger ved træningen. (Fotos: privat)

Spredde solskin og glæde

Af Henrik Geipel

For 35 år siden, på J.C. Møllers 100 års "fødselsdag" den 12. oktober 1976, oprettede hans søn Traugott Møller, Sønderborg, J.C. Møller Fonden til minde om sin far.

Jacob Clausen Møller var efter 2. verdenskrig Flensborg bys danske overborgmester og senere bypræsident.

Formålet med fonden var ene og alene at sprede solskin og glæde til så store kredse som muligt i Sydslesvig.

I disse 35 år er der blevet uddelt over 35.000 "små glæder"; det svarer omtrent til 4 mill. euro.

Fondens Komitee har kontakt til mange personer, som gennem deres lokalkendskab indstiller personer/ familier til en legatportion. Uden disse tillidsrepræsentanter/ anbefalere kan

fonden slet ikke eksistere. Man kan ikke søge til sig selv eller nærmeste familie. Komiteen overfører pengene til anbefaleren, som så overrækker pengene til den, man har søgt for. På den måde opnås to ting: de trængende og tit ensomme får besøg og samtidig en opmuntring.

I 2011 har vi udbetalt 40.000 euro fordelt på 641 "små glæder".

Udbetalingerne er fordelt over hele Sydslesvig: Flensborg by 344, Flensborg amt 90, Gottorp amt 100, Rendsborg/ Egerfnørede amt 2, Husum amt 65, Sydtønder amt 35, og Ejdersted amt 5.

J.C. Møller Fonden
Komiteens sekretariat
Osterlücken 13a
24955 Harrislee
tlf. 0461 71969

Et år med moderniserings- og ombygningsarbejder

Af forstander Dieter Paul Küssner

Jaruplund Højskole er ifølge sin fundats: "en dansk folkehøjskole i Jaruplund, Sydslesvig. Højskolen blev rejst i 1949-50 ved hjælp af gaver fra højskole- og andelsbevægelsen i Danmark."

Højskolens formål er ifølge fundatsen "at drive en dansk folkehøjskole på basis af en folkelig, grundtvigsk tradition og med særligt hensyn til, at

højskolen er en del af det folkeligt-kulturelle arbejde i det danske mindretal i Sydslesvig. Højskolen ser som sin opgave at øge kendskabet til grænselandets historiske udvikling, at formidle et indblik i landsdelens kulturelle mangfoldighed samt at skabe interesse for nye strømninger i Europa."

Højskolen er en del af Dansk Skoleforening for Sydslesvigs virke med en egen bestyrelse, der repræsenterer for-

eningslivet i Sydslesvig og Sønderjylland samt de danske folkehøjskoler.

Året har været præget af omfattende moderniserings- og ombygningsarbejder, der først vil være færdiggjort sommeren 2013. Trods bygge-gener og begrænset overnatnings- og lokalekapacitet, har vi kunnet gennemføre et varieret kursusprogram med uge- og to-ugers kurser det meste af året: foruden et 12 ugers kursus for især unge, der søger vor europæiske linie med vægt på sprogundervisning samt mindretals- og grænselandserfaringer.

Også danskurser for især forældre til børn i vore børnehaver og skoler er en fast bestanddel af vort kursustilbud.

UDGANGSPUNKT I GRÆNSELANDET

Vore kurser har som bestemt i formålsbeskrivelsen taget udgangspunkt i det dansk-tyske grænselands vældige historie. Danmarkshistorien er på afgørende vis blevet præget af mødet med den tyske nabo i det gamle hertug-

dømme Sønderjylland – Slesvig. Ofte har vi levet sammen med vore tyske og frisiske naboer i et berigende kulturmøde, men landsdelen rummer også slagmarkerne ved Isted og slagtebænk Dybbøl.

Nutidens danske mindretal, der i kraft af fortsat dansk støtte til børnehaver, skoler og dansk foreningsliv, betragter sig som en dansk forpost i grænselandet. Her i Danmarks forhave synliggør vi danske værdier og dansk kultur, der også præger kurserne på Jaruplund Højskole. Samtidig giver placeringen mellem dansk, tysk og frisk højskolen mulighed for formidlingen af udsyn og indsigt i andre kulturelle og nationale fællesskaber, der er Sydslesvigs særkende.

Grænselandets særlige historie og aktuelle nutidsliv har kunnet opleves gennem foredrag og ekskursioner – i bus, til fods og på cykel. Vestlandet med udflugter til frisernes vadehav med øer og halliger indgår i mange af vore kurser. Sort sols stæreflokke og vandringer i vadehavet bliver for man-

Jaruplund Højskole 2011. (Foto: SPT)

ge af vore kursister til en uforglemmelig oplevelse. Orientering om den tyske verden er tilgodeset på kurser hvor Hamborg, Altona, Lübeck eller Berlin indgår.

Orientering om den nordiske verden er en naturlig del af højskolens virkefelt, hvor rejser til Island, Færøerne og Grønland er en fast bestanddel, der årligt giver vore kursister indblik i rigsfællesskabets unikke kulturelle mangfoldighed.

Højskolen glæder sig til fra sommeren 2013 at kunne tilbyde vore danske kursister og skoleforeningen foruden det sydslesvigske foreningsliv fornyede og funktionelle rammer for højskole- og kursusvirksomheden i Jaruplund med udgangspunkt i ønsket om at holde fast i forbindelsen til Danmark og Norden.

KOBBERMØLLE MUSEUM & INDUSTRIMUSEET:

Vi er fyrtårn - men mangler de sidste penge til at kunne bygge det

Af forretningsfører Svend Lykke Schmidt

DONATIONER

På Kobbermølle Museum og Industrimuseet glæder vi os over, at stadig flere fra regionen finder vej til "deres" museer i Kobbermølle. Således havde vi også i år god tilstrømning tre store aktionsdage i maj og august, især på den tyske mølledag i maj, hvor vi nærmest blev løbet over ende.

De to samlinger, der drives under ét som ét museum, udvikler sig stadig mere til et trækplaster og kultursted i regionen. I 2011 nåede besøgstallet op på godt 4.300 gæster, hvoraf hovedparten kom som deltagere i ikke mindre end 115 grupper, som vore engagerede rundvisere hver gang bestræber sig på at give en god oplevelse. Mange kommer da også igen, hører vi ofte.

I 2012 tegner det til et tilsvarende besøgstal. Dette skyldes ikke mindst, at museumsinspektør Susanne Rudloff har formået at holde mediernes interesse vedlige, således at vi jævnligt er blevet omtalt både nord og syd for grænsen.

Også i 2012 har museet modtaget værdifulde donationer til supplerende af samlingerne. Nævnes skal især en stor stansemaskine fra 1958, som firmaet Robbe & Berking i Flensborg har overladt museet, samt den fantastiske Nordfried-Ohlsen samling bestående af over 30 dampmaskinemodeller, en samling gamle oliekanter, over 40 gamle måleinstrumenter, samt værdifuld faglitteratur.

I denne sammenhæng fortjener museets gode ven Dieter Hellmann at blive fremhævet for sin store indsats med at sætte dampmaskinerne i funktionsdygtig stand. Samlingen supplerer på bedste vis den samling på 20 fine dampmaskinemodeller, som Gisela og Bodo Daetz-stiftelsen har stillet til rådighed for museet.

Nævnes skal endvidere, at museet har fået overladt det ikke offentliggjorte originalmanuskript til en gennemgang af fabrikens historie "Die Kupfer-

mühle an der Krusau in Wort und Bild von Johann Petersen" fra 1917-18, der ud over teksten rummer en værdifuld samling af gamle originalfotos fra Kobbermølle og fra kobber- og messingværket fra perioden 1900 til 1960.

Museet er fortsat taknemmelig for at modtage gamle fotos og billeder fra Kobbermølle – gerne til låns – samt kobber- og messinggenstande med fabrikkens stempler, gamle dampmaskiner, samt genstande med tilknytning til den gamle fabrik.

I forsommeren 2012 var museet vært for en ung, ulønnet praktikant, Lars, som studerer kulturanthropologi/ europæisk etnologi og skandinaviske sprog. Han fik mulighed for at medvirke i alle facetter af museumsarbejdet og samle praktisk museumserfaring. Efter hans eget udsagn var opholdet udbytterigt og anbefalelsesværdigt. Også fra museets side havde vi megen glæde af samarbejdet og stiller os åbne for at modtage andre studerende i praktik.

PROJEKTER

Årets højdepunkt var tildelingen af den eftertragtede status som "fyrtårnsprojekt", Leuchtturmprojekt der Aktiv-Region "Mitte des Nordens", efter en særdeles omstændelig og omfattende ansøgningsprocedure. Denne status udløser et betydeligt tilskud fra denne

støtteordning, der består af en kombination af EU-, delstats- og forbunds- midler. Takket være tilsagn fra danske fonde og Harreslev Kommune mangler Industrimuseet i skrivende stund "kun" de sidste 5% af de nødvendige midler til at kunne realisere en længe ønsket istandsættelse og udvidelse. Der arbejdes på at rejse disse sidste midler, således at byggeriet kan iværksættes.

Projektet består i erhvervelse af de to nuværende lejede industrihaller, der huser Industrimuseet, og en dermed sammenhængende nabohal, som foreningen Industrimuseet har forkøbsret til, samt en gennemgribende længe tiltrængt renovering og nyindretning af de tre haller. Herigennem får museet mulighed for at realisere hele sit koncept samt holde helårsåbent i tidssvarende, attraktive og tilstrækkelige rammer. Hermed vil der blive skabt basis for at modtage betydeligt flere gæster end i dag.

Der er i denne sammenhæng grund til særligt at fremhæve Industrimuseets formand Gerd Pickardt, der igennem flere år utrætteligt og målrettet har arbejdet frem mod dette mål og har troet på, at det lader sig realisere – trods mange tunge sten på vejen.

Om alt går som forventet, vil ombygningsarbejderne kunne påbegyndes i foråret 2013. Det indebærer, at kun museumsdelen Kobbermølle Museum vil kunne holdes åbent i 2013,

Industrihallerne set fra p-pladsen; den nye hal t.v. (Foto: privat)

Kobbermølle Museum / Industriemuseum Kupfermühle			
			
Kobbermølle Museum		Industriemuseum	
Nº 99989		Erwachsener Voksen	4,00 EUR 30.00 DKK

En billig fornøjelse...

mens istandsættelsen og nyindretningen af Industrimuseet pågår. Genåbningen af det nye, udvidede industrimuseum ventes at ske til foråret 2014.

Den aktuelle situation og åbningstiderne vil til sin tid fremgå af museets hjemmeside www.industriemuseum-kupfermuehle.de.

Museet kan løbende kontaktes på 0461 407 71 25 (telefonsvarer) eller museum@kabelmail.de.

Der rettes afsluttende en tak til alle, der i 2012 har støttet museet, og til vore 15 flittige frivillige medarbejdere, der har taget sig af de mange rundvisninger og af vedligeholdelse af teknikken.

KVINDEGRUPPEN

Stadig er "det private politisk"

*Af Kirsten Kolb-Wiegand og
Maike Lohse*

Der er sket mange fremskridt for kvinder, siden vi stiftede kvindegruppen inspireret af 70ernes kvindebevægelse. Kvinder har i dag opnået frihed og ligestilling på det formelle område. Men stadig er „det private politisk“. Dvs. at kvinders muligheder for at udfolde sig bl.a. på arbejdsmarkedet gennemgående bliver indskrænket af deres hjemlige situation.

Kvinder i ledelsespositioner finder man derfor kun få af i finansverdenen og i de store koncerner. I politikens verden er kvinder ved at overtage vigtige poster, bl.a. som ministre eller så-

gar ministerpræsidenter for ikke at sige kansler. Og nu har vi vor egen kvindelige danske minister i Kiel. Hos enkelte kan vi se, at karrieren ikke stopper, når de får børn. Det er den tyske familierminister et eksempel på. Men netop hun vil indføre en pasningspræmie for at holde kvinder hjemme, selvom der på forbundsplan er vedtaget en pasningsgaranti fra 2013. Meningen med denne garanti er at fritage fraskilte mænd for at skulle betale hustrubi drag ved en eventuel skilsmisse. Men reelt mangler der pasningsmuligheder alle steder. Som sædvanligt deltager vi i Flensburger Frauenforum. Et af de arrangementer, Frauenforum står for, er den Internationale Kvindedag den

På vej til hallig Südfall. (Foto: privat)

8. marts. Omkring den tid foregår der mange kvindeaktiviteter. Her støder vi gang på gang på den misforståelse, at vi som dansk kvindegruppe bliver regnet som en af de udenlandske grupper. Her har vi gjort det klart, at vi ikke er en udenlandsk sammenslutning, men er del af den hjemmehørende danske befolkning. Et andet af vore emner er kvinder i kunstens verden. Vi har bl.a. orienteret os om den lokale kunstner Käthe Lassen (1880-1956). Vi besøgte en udstilling i Husum og siden de steder i Nordvestjylland, hvor hun i mange år fandt sine motiver bl.a. i Stenbjerg og Vorupør. På samme rejse opdagede vi en anden kvindelig kunstner, nemlig Kirsten Kjær (1893-1985); hun var en stærk kvinde, der levede livet efter egne regler.

Til sidst har vi set en udstilling i anledning af Sophie B. Jensens (1912-2007) 100 års fødselsdag på Mikkelsberg og samme sted en udstilling med værker af Margaretha Erichsen (1916-

2006). Alle fire kvinder havde problemer at kæmpe med, som de dog mestrede på hver sin vis.

Men ikke kun kunstnere har været genstand for vor interesse. Vi fulgte i grevinde Diana Reventlow-Crominils fodspor til halligen Südfall, den hallig, som hun ejede og boede alene på. I øvrigt har vi kunnet konstatere, at det på halligerne ofte er kvinderne, der holder familien sammen og styrer den.

I Husum kunne vi vandre på "Frauenwege" efter et lille skrift, som oplyser om steder i Husum, hvor kvinder har spillet en væsentlig rolle. Det er fantastisk, hvilke vigtige kvindelige personligheder, vi har kunnet stifte bekendtskab med, men som i den almindelige historieskrivning bliver fuldstændig overset.

Det kunne være spændende, om der blev sat fokus på kvinders betydning andre steder i Sydslesvig.

Kirke og unge

Af konsulent Thomas Hougesen

NATKIRKE FOR UNGE I FLENSBORG

Andre byer har det allerede; der er åbent til langt ud på aftenen, og der tilbydes ro og rum for folk, der befinder sig i byen.

Helligåndskirken kaldte for første gang fredag aften den 23. september

og 17. november 2011 på alle, der have lyst til en times eftertænksomhed og ro i mørket. Man kan komme og gå, som det passer bedst, finde roen eller blot nyde stemningen i kirke.

27. oktober 2011 var der koncert i Helligåndskirken i forbindelse med Spil Dansk dagen med unge fra Aabenraa og København samt Ten Sing-gruppen Elephant Doubt fra Flensborg

Fra sansegudstjenesten - her: høre - med konfirmander i Harreslev danske kirke. (Alle fotos: privat)

140 konfirmander fra begge sider af grænsen havde en kreativ weekend sammen den 6.-9. oktober 2011 i Brønderslev. 17 unge fra Ten Sing og Believers fra Sydslesvig arbejdede med konfirmanderne i forskellige workshops (drama, kunst og musik) med afsluttende ungdomsgudstjeneste. "Det er fedt, at vi kan samle vore konfirmander og lave et fælles projekt. De skal arbejde med en konkret opbygning af en gudstjeneste. Det var første gang, vi prøvede at samle konfirmanderne, og vi glæder os meget over resultatet," fortæller sognemedhjælper Inge Bech Hansen.

KIRKEPILOT: 7 unge fra Sydslesvig deltog i kirkepilottuddannelsen i København i week-enden 28.-30. oktober 2011.

Julekoncert i Ansgar Kirke i Flensborg med unge fra Ten Sing og Believers.

Workshop med konfirmander fra Rendsborg den 14.-15. april med afsluttende ungdomsgudstjeneste.

De unge krydrede dette års kirkedag på A.P. Møller Skolen med sang og musik i pausen.

Temadag den 4. februar om det "uperfekte menneske" med 150 konfirmander nord og syd for grænsen med afsluttende ungdomsgudstjeneste i Kegnæs kirke.

Der var julevandring bl.a. i Flensborg i Ansgar og Helligåndskirken, i Rendsborg (hyrderne på marken) og i Læk.

Der var konfirmandlejre på Kegnæs, i Rendbjerg (foto) og Abild med konfirmander fra Helligåndskirken i Flensborg, Valsbøl, Læk, Egernførde og Rendsborg.

JULEVANDRING 2011

De var der allesammen, alle de personer, vi hver eneste jul hører om i juleevangeliet. "Må jeg komme ned til jer nu, lød det fra ærkeenglen i en sky af røg. Okay, lød det nede fra kirken.

Årets julevandring begyndte med vandring i Ansgar kirke i Flensborg den 28. november og sluttede i Ansgar kirken den 19. december 2011. I alt deltog 775 børn i 24 julevandringers forskellige steder i Sydslesvig.

Konfirmandskoret på fælleskonfirmandlejren på Christianslyst 16.-17. marts med 140 konfirmander inkl. tre konfirmander fra den danske sømandskirke i Hamborg. Der blev arbejdet i forskellige workshops som dans, band, kunst, kor, journalistik, powerpoint, show/film, drama - blandet med natkirke, disko og ungdomsgudstjeneste. Kirkens ungegruppe (32 i alt), Ten Sing og Believers, som alle har prøvet at være med på lejren som konfirmander, var med som hjælpere/ instruktører. Uden disse frivillige vil MBU få det svært at gennemføre lejren på det aktuelle niveau. Stor tak til alle de unge og præsterne, som deltog i lejren.

I anledning af fødselsdagsfesten var Helligåndskirken opdelt i forskellig rum med hver sin historie. Y's Men's Club fra Flensborg, unge fra Ten Sing og Believers samt præster fra de andre danske kirker i Flensborg hjalp til og gjorde denne dag til en stor succes. Udenfor stod byens rigmand Sønke Kulle og tog imod eleverne, og takket være hans formue blev Helligåndskirken bygget. Første station efter modtagelsen var våbenhuset, eller rettere lazarettet, hvor Jacob Plaetner passede og plejede en flok sårede soldater fra slaget ved Sankelmark.

FØDSELSDAGSFEST i Flensborg: Kutteklædte munke, soldater med blodige bind om hovedet og en duft af røgelse helt ud på gågaden. Helligåndskirken rundede de 625 år, og det blev fejret sammen med skoleelever fra 3. og 4. klasse.

BIBELHISTORIE I BØRNEHØJDE: Bibelen er fuld af drama og spænding, og når den bliver fortalt for alle sanser, kan fortællingen sagtens holde ro i en kirke fyldt med børn. To gange var Helligåndskirken stuvende fuld, da der blev fortalt bibelhistorie. For 3.-4. klasse i de danske skoler i Flensborg samt en hel Jørgensby-Skole. Michael Børresen fra Bibelhistoriernes Hus stod for fortællingen sammen med to elever fra 3.-4. kl. i Kobbermølle Skole, krydret med orgel- og klarinetpil.

MINIKONFIRMANDER fra Rendsborg og Frederiksstad opførte David i løvekulen.

Unge fra Ten Sing og Believers i Sydslesvig.

Jesus krop, messede præsten til stor undren for eleverne.

Efter Reformationen blev det noget mere gemytligt på de sidste stationer gennem kirkens historie. Fortællingen om bruddet med paven i Rom og de nye tanker om frihed havde pastor Ea Dal fået tildelt. Allerede i 1527 kom Luthers tanker til Flensborg, og så var det slut med alt de uforståelige ord. Som afslutning fortalte Jacob Ørsted om den seneste kirkehistorie, der fik betydning for de dansksindede i byen.

PÅSKEVANDRINGER

I år blev det til to påskevandring med elever fra St. Vi Danske Skole i St. Vi kirke og Ejderskolen i Rendsborg i Marielkirken.

Klar til ny tradition i Rendsborg: 300 danske skolebørn og forældre deltog i dette års påskevandring. St. Mariekirke i Rendsborg lagde rammerne til historien om Jesus korsfæstelse og opstandelse. Historien blev fortalt af elever fra 3.-6. klasse fra Ejderskolen.

QUIZ

Dansk Kirke i Sydslesvigs årsmødetelt var igen rammen om MBUs udstilling

og kirkens quiz. 180 børn og unge besøgte kirkens telt.

22 KLUBBER

MBU har 22 klubber med i alt 270 medlemmer. Tre klubber hviler.

Kirkens bogsamling på Dansk Centralbibliotek, som har været pakket ned p.g.a. ombygning, har alligevel haft et udlån på 240 fordelt på bøger, bånd, CD og video. Bogsamlingen blev genåbnet 25. oktober 2012, hvor MBU fik besøg af Religionspædagogisk Forlag, der havde bøger med fra forskellige forlag i Danmark.

Der var også indbudt forfattere med, der læste højt og fortalte lidt om deres bøger.

MBUs bestyrelse består af formand pastor Anita Esbjørm, pastor Susanne Böll, pastor Mattias Skærved, teologistuderende Alena Strelow og lærer Helene Happich.

2000 børn og unge har været i berøring med MBU og Dansk Kirke i Sydslesvig i beretningsperioden.

Mikkelberg og Sophie B. Jensen

Af Henry Buhl

Menigheder, Grænseforeninger, højskoler og mange, mange personlige besøg fra Danmark var Mikkelbergs kære gæster i 2012.

Fra Sydslesvig besøgte Jaruplund Højskole ofte Mikkelberg.

Smukke udstillinger og foredrag om Slesvigs historie var inspirationskilden til mange besøg.

Fra den store mindeudstilling om Sophie B. Jensen på Mikkelberg skrev journalist Hans Christian Davidsen, Flensborg Avis, denne rammende og smukke artikel:

MIKKELBERG MINDES SOPHIE B. JENSEN

Af Hans Christian Davidsen

Udstilling. Det danske kulturcenter ved Hatsted markerer 100-året for Sophie B. Jensens fødsel ved at vise noget af den kunst, der findes i Sydslesvigsk Forenings arkiv og i Mikkelbergs samlinger.

HATSTED. Den sydslesvigske maler Sophie B. Jensen, der døde i 2007, vil i år være fyldt 100 år. Det markerer kulturcentret Mikkelberg ved Hatsted i Nordfrisland med en mindeudstilling.

Udstillingen består af malerier, der findes i Sydslesvigsk Forenings billedarkiv og billeder fra Sydslesvigs Museumforening samt Mikkelbergs egen kunstsamling.

“Et løfte” af Sophie B. Jensen.

Mikkelbergs leder Henry Buhl havde et nært samarbejde med Sophie B. Jensen. Hun malede i 1970 et portræt af Henry Buhl, der efter megen overtalelse fik lov til at købe Sophie B. Jensens billede »Ballonmanden«.

I 1982 var Henry Buhl med til at arrangere en udstilling på Aarhus Rådhus med Sophie B. Jensens kunst og med billeder af en anden sydslesvigsk maler, Margareta Erichsen.

Sophie B. Jensen debuterede i 1952 på Kunstnernes Efterårsudstilling i København, hvor hun afsluttede sin uddannelse i 1953 med sølvmedalje.

Senere var hun repræsenteret på Charlottenborgs Forårsudstillinger og Den Frie Udstilling i København. Allerede i 1954 vendte Sophie B. Jensen tilbage til grænselandet, men hun blev rådet til at slå sig ned i enten München eller København.

- Der er ingen fremtid for en kunstner i Sydslesvig, sagde daværende museumsinspektør i Flensborg, Fritz Fuglsang til hende.

At Fritz Fuglsang delvist fik ret, måtte Sophie B. Jensen erkende. I tiden fra 1961 til 1973 måtte hun arbejde på et byggeteknisk kontor for overhovedet at have en indtægt.

Med stort besvær kom hun i gang med sit kunstneriske arbejde, efter at en alvorlig lungetuberkulose gjorde hende ude af stand til at arbejde.

Sophie B. Jensen var med på Grænselandsudstillingen flere gange og havde separatudstillinger på bl.a. Flensborg Museum og Dansk Centralbibliotek.

Sophie B. Jensen havde grænselandskæbne helt inde på livet, og hun evnede at omsætte sine oplevelser i klare billeder med en særegen symbolik.

Mindeudstillingen om Sophie B. Jensen kan ses sammen med en lille udstilling med kunst fra stedets egen Robert Jacobsen-samling: ætsninger, akvareller og grafikker - også i anledning af, at Robert Jacobsen i år ville være fyldt 100 år.

NORDISK INFORMATIONSKONTOR:

Et nordisk eventyr

Af leder Anette Jensen

Informationskontoret fylder halvrundt i år. Kontoret blev oprettet ved årsmøderne i 1997 og har således kunnet fejre 15 års fødselsdag. Der er sket meget i løbet af de 15 år. En lang række aktiviteter med fokus på det nordiske har været afholdt: nordisk musik, kunst, litteratur, rejser og politiske seminarer og konferencer har været hovedindholdet af arbejdet. Fra start var der tale om en halvtidsstilling på prøve, og i dag er vi to ansatte samt en regnskabsfører på timebasis. Udviklingen har i høj grad været med os.

Fødselsdagen blev markeret gennem en udstilling med værker af Kerteminde-maleren Johannes Larsen, dennes oldebarn Kamilla Talbot og hendes mand Michael Herstand. Vi lånte aldrig tidligere viste værker af børnebørn til Johannes Larsen, og så lykkedes det os at hente Kamilla Talbot og hendes mand Michael Herstand - bosat i New York - til Flensborg. Både Kamilla og Michael opholder sig hyppigt i både Island og Sverige, og det er værker malet i de lande, vi har kunnet vise på en flot udstilling.

LITTERATURFEST.NU

Hele dette år har stået i litteraturfestens tegn. For tredje år i træk har vi bl.a. i samarbejde med Dansk Centralbibliotek kunnet tilbyde en stor nordisk, grænseoverskridende litteraturfestival.

Festivalen blev gennemført med lige så stor succes i år som ved de to andre festivaler i 2010 og 11.

Festivalen har også i år rummet en række kendte og prisbelønnede forfatternavne, som har turneret på begge sider af grænsen:

Herbjørg Wassmo og Kjartan Fløgstad (Norge), Majgull Axelsson og Susanna Alakoski (Sverige), Leena Lander (Finland), Ida Jessen og Pia Juul (Danmark), Andreas Maier (Tyskland) og Kristof Magnusson (Tyskland/ Island).

Den islandske forfatter Hallgrímur Helgason måtte melde afbud, så det blev Kristof Magnusson, halvt islandsk, halvt tysk, som kom til at repræsentere Island.

Herbjørg Wassmo.

Ida Jessen. (Foto: Miklos Szabo)

litteraturfest.nu
GRÆNSEOVERSKRIDENDE LITTERATURFESTIVAL
GRENZÜBERSCHREITENDES LITTERATURFESTIVAL

2012
16.-22.
SEPTEMBER 2012

SUSANNA ALAKOSKI (S) MAJGULL AXELSSON (S)
KJARTAN FLØGSTAD (N) IDA JESSEN (DK)
PIA JUUL (DK) LEENA LANDER (FI)
KRISTOF MAGNUSSON (S/D) ANDREAS MAIER (D)
HERBJØRG WASSMO (N)

www.litteraturfest.nu

Logos for sponsors: Norden, EUSATI, Mestres, etc.

De unge danske og tyske vindere fra novelle-konkurrencen. (Foto: privat)

I festivalprogrammet optræder også sydslesvigforfattere hhv. forfattere med tilknytning til Sydslesvig. Christianslyst dannede rammen om et arrangement med Karin Johannsen-Bojsen, Finn Egeris og Tine Enger. De tre sidstnævnte har udgivet bøger i år.

PLAN B

Litteraturfest.nu har i foråret udvidet programmet med et skriveværksted for elever i 7.-10. klasse fra Region Sønderjylland-Schleswig. For at blive optaget på værkstedet har elever indsendt tekster, som forfatterne Cecilie Eken (DK) og Jan Christophersen (D) har vurderet.

De udvalgte skribenter har deltaget i skriveværkstedet to lørdage og sammen med forfatterne udviklet og finpudset deres historier, hvor temaet er "Plan B". Novellerne er skrevet på både dansk og tysk.

Resultatet af dette grænseoverskridende samarbejde er blevet en flot no-

vellesamling, som blev præsenteret og udgivet på festivalens afslutningsdag den 22. september på Flensborg Bibliotek

SAMARBEJDSPARTNERE

I virkeligheden er vi mange medspillere og partnere i festivalen; det er nødvendigt for at nå langt ud i regionen. 12 biblioteker i grænseregionen er samarbejdspartnere, 6 på hver side af grænsen. Desuden er tre repræsentanter fra universiteterne i Sønderborg, Flensborg og Kiel også i arbejdsgruppen. Vi er mange, vi når langt ud, berører en række litteratur- og kulturinteresserede i vor grænseregion.

Vi håber, at det lykkes at skaffe fondsmidler til litteraturfest.nu også i årene frem. Vi ønsker, at den skal være en litterær pendant til den succesfulde nordiske musikfestival folkBaltica. Vi håber, at den kan være med til at styrke kulturlivet i området. Kulturby 2017 må nu realiseres på en anden måde,

Grønland
- verden er, som vi tænker den

Fernisering med Linda Riber
Lørdag den 25. februar 2012 kl. 13

Flensborg Bibliotek, Norderstr. 59, Flensborg • 25. februar - 24. marts 2012
man - fre 9 - 19, lør 9 - 14

ULO-koret sang.

Og Rasmus Lyberth medvirkede. (Foto: Titken Jakobsen)

og litteraturfestivalen er et af projekterne, som når bredt ud til glæde for mange i landsdelen.

NORDISKE STEMNINGER

Der var fuldt hus på Flensborg Bibliotek, da vi inviterede til grønlandsk temadag i februar. Linda Riber har udgivet kunstbogen „Grønland – Verden er, som vi tænker den“. Bogen portrætterer 24 grønlandere og reflekterer over "grønlandskhed" og de udfordringer, det moderne Grønland står over for. Linda Riber har skabt en udstilling med udgangspunkt i bogværket - som har turneret i Norden og nu også besøgte Flensborg.

Kunstneren var selv til stede ved åbningen og fortalte om billederne. Et andet spændende indlæg var ved Marianne Krogh Andersen, journalist og forfatter. Hun talte med udgangspunkt

i sin bog „Grønland – Mægtig og afmægtig“, der beskriver både Grønlands skyggeside og de næsten ufatteligt store muligheder, som findes på olie- og mineralområdet. Bogen er et kritisk og kærligt portræt af Grønland, og sådan var hendes engagerede indlæg også.

ULO, det grønlandske kor, hvis medlemmer alle bor i Sønderjylland, underholdt mellem oplæggene. Koret har flere gange vundet det grønlandske melodigrandprix.

Tove Søvn Dahl Pedersen, chef for Den grønlandske Repræsentation i Danmark, talte om det aktuelle Grønland og de store udfordringer, landet står over for.

Den indholdsrige dag blev afsluttet med en forrygende koncert i Flensborghus med Rasmus Lyberth, sanger, skribent og skuespiller. Også her var samtlige pladser besat.

KUNSTUDSTILLINGER

Samarbejdet mellem Sydslesvigs danske Kunstforening, Flensborg Bibliotek og Nordisk Informationskontor er særdeles frugtbar. Det har resulteret i intensivering af udstillinger på biblioteket – også nordiske udstillinger. I februar og marts gennemførte vi som ovenfor nævnt den grønlandske kunstudstilling.

I forbindelse med festivalen vistest udstillingen med Johannes Larsen, Kamilla Talbot og Michael Herstand. I december vises udstillingen Årets Pressefoto. Vi har allerede planer om en Storm P. udstilling i foråret 2013 og en færøsk udstilling i efteråret næste år.

SKOLEBESØG

Ved den grønlandske udstilling i foråret besluttede vi at inddrage skolerne og få større udbytte af udstillingen. Cand. mag. Marie Monrad Weber udarbejdede et undervisningsmateriale for skoleelever. Invitation blev sendt ud gennem Undervisningscentralen, og på ganske få dage havde 7 skoler tilmeldt sig. Mere kunne vi ikke overkomme.

Men interessen fortæller os jo, at dette skal der bygges videre på, så nu samarbejder Dansk Skoleforening, Dansk Centralbibliotek og informationskontoret om et fortsat skolesamarbejde, når vi afholder kunstudstillinger. Vore udstillinger skal nå ud til så mange aldersgrupper, som det er muligt.

BIFFEN

Informationskontoret gør sig fortsat gældende i arbejdsgruppen Flensborg-Biffen, hvor der vises danske og nordiske film. Der er stor interesse for disse filmaftener, som er på 8 om året. I snit møder der 60 deltagere pr. film, også de mindre kendte nordiske film er der pæn søgning til.

Hemmeligheden bag denne succes er foruden valget af kvalitetsfilm formentlig det, at man her kan se danske og nordiske film på originalsprogene og slipper for synkronisering. Dertil kommer, at arbejdsgruppen har gode erfaringer med at give en kort introduktion forud for filmvisningen – ligesom oste- og vinbuffeten er populær.

NORDENS HUS

15 år har Nordisk Informationskontor eksisteret, hvad mon fremtiden vil byde på? En arbejdsgruppe har i årets løb arbejdet mod en opgradering af informationskontoret og en indretning af Dansk Centralbiblioteks 1. sal som et Nordens Hus.

Både informationskontorets bestyrelse og Dansk Centralbiblioteks bestyrelse bakker op om idéen. Her er udstillingssale og en indergård, som kan danne ramme om en række nordiske aktiviteter i form af udstillinger, arbejdende kunstværksteder samt seminarer og konferencer med fokus på det nordiske. Vi skal ikke ud for at bygge nyt og dyrt.

Vi skal ikke starte forfra. Med en mindre udvidelse af medarbejderstaben vil vi få større "muskelkraft" og kan iværksætte langt flere nordiske aktiviteter til glæde for hele landsdelen. Vi må alle arbejde videre i det gode spor, som blev lagt med 2017-drømmen. Alle idéerne skal ikke gå til spilde, et Nordens Hus i Flensborg kan være med til at styrke det grænseoverskridende samarbejde og komme endnu bredere ud med den nordiske kultur.

Aktivt år med mange tiltag

Af gildemester Helmut Werth

LANDSGILDETINGET 2013

Sct. Georgsgildet Flensborg har atter haft et aktivt år med særdeles mange tiltag.

Gildet deltog i Landsgildetinget 2011, der blev afholdt i Aarhus i september 2011 og var (som en del af Sønderyl-lands Distrikt) med til at vedtage distriktets beslutning om at tilbyde, at Landsgildetinget 2013 finder sted på A.P. Møller Skolen i Slesvig 20.-22. september 2013.

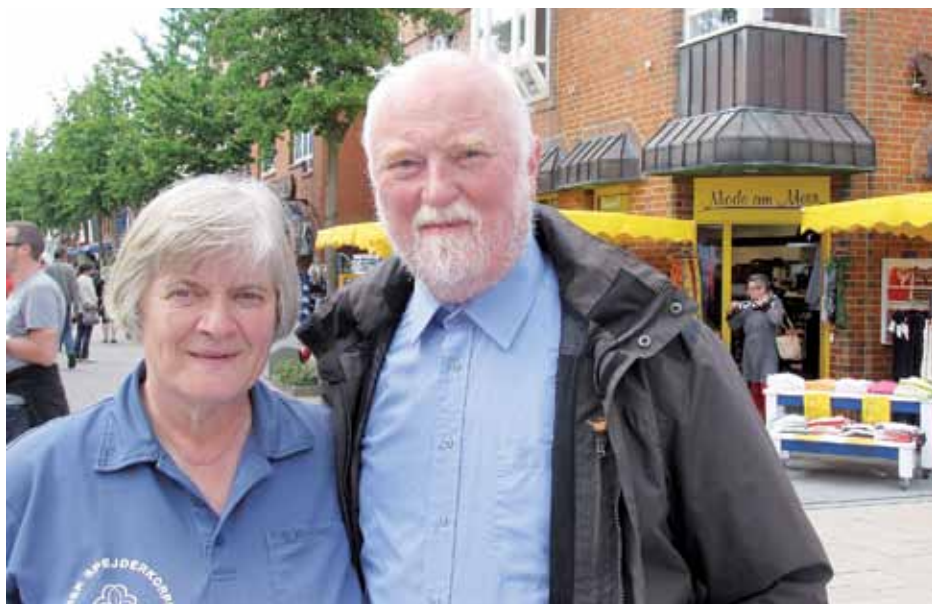
Der blev dannet en projektgruppe med henblik på at forberede arrangementet, og i denne fem-personers

gruppe er Flensborg-gildet repræsenteret med tre personer.

Vi regner med, at omkring 600 delegerede gildebødre fra hele Kongeriget Danmark og fra Sydslesvig vil deltage i Landsgildet 2013 eller LGT 2013, som forkortelsen lyder.

Mottoet for stævnet er "Nye horisonter" Dette motto skulle gerne have signalkraft for gildernes arbejde også på landsplan.

Gildebevægelsen, der er en selvstændig spejderbevægelse for voksne spejdere, og som er en del af verdensbevægelsen ISGF (International Scout and Guide Fellowship), vil gerne gøre en forskel både for egne med-

Landsgildetinget skal jo også se noget af Sydslesvig, når der kommer henved 600 mennesker fra hele Danmark; derfor var Ami og Leif Jessen, der begge er involverede i tilrettelæggelsen, på en forberedende sommertur til Før. (Foto: privat)

lemmer, men også for det samfund, det lever i, både lokalt og globalt.

MOD NYE HORIZONTER

Flensborg-gildet har prøvet på at leve op til dette fornemme motto gennem en hel række tiltag. Under Tydal-Jamboretten i 2011 pakede gildebrødre for anden gang en 40 fods container på Spejdergården Tydal med skoleborde og stole, kontormøblement fra Flensborg Avis, udstyr til blodtransfusioner, computere, cykler o.m.

Containeren blev sendt afsted til PAF-skolerne i Zambia. Flensborg-gildet har en venkabsforbindelse med Sct. Georgs Gildet i Zambia. Containeren blev sendt via Mellemfolkeligt Samvirke, der betalte både for containeren og for transporten.

I oktober 2011 deltog gildebrødre fra Flensborg i Fellowship-day i Troldhøj på Als, hvor der blev holdt et spændende foredrag om finne-børnene i Danmark under 2. Verdenskrig.

I december 2011 var Flensborg-gildet på tur til Den Fynske Landsby, en rigtig dejlig, fornøjelig og lærerig tur.

Gildebrødre førte Fredslyset ind i Ansgarkirken i Flensborg, ligeledes i december. Fredslyset er et symbol på ønsket om verdensfred, og lyset føres af gildebrødre i adventstiden rundt i kirker, plejehjem m.m. i hele Europa.

Det er efterhånden blevet til en tradition, at lyset føres ind i Ansgarkirken i Flensborg og i Tarp danske Kirke. Alle andre kirker og institutioner, både danske og tyske i grænselandet, er dog inviteret til at afhente fredslyset på Spejdergården Tydal i hele december.

I julemåneden fik vi endvidere besked fra vor venskabsforbindelse i

Zambia om, at containeren var ankommet, men at der ikke var økonomisk mulighed for at få sendt effekterne videre til de zambiske PAF-skoler, der ligger i yderdistrikterne.

Vi havde brug for 2000 euro for at kunne hjælpe vore venner i Zambia. Det lykkedes at fremskaffe pengene via Sven Lekkats baredonation, ved SSF i Sporskifte og ved diverse menigheders indsamlingshjælp. Der skal lyde en stor og hjertelig tak til alle sponsorerne.

I januar holdt pastor Preben Kortnum Mogensen et engageret indlæg med emnet "Skal det kristne budskab iføres nye klæder?" Den interessante aften sluttede med en god debat i Tønnsenhuset i Flensborg.

Rigtig mange gildebrødre var hjælpere i Dansk Spejderkorps Sydslesvigs senior-roverløb, Løvebrølet.

I Kristi Himmelfartsferien var gildebrødre på tur til Grimstad i Norge. Det blev til en uforglemmelig tur, hvor vi bl.a. oplevede Norges Nationaldag, besøgte Ibsenmuseet, så på mange forskellige seværdigheder i en pragtfuld natur og nød dejligt samvær med gamle norske venner, Reier Hetland og Hessness Brothers.

Turistfører og gildebror Henrik Vestergaard viste os rundt i Bundsens Kapel og på Flensborg gamle Kirkegård. Det var et rigtig interessant arrangement, hvor vi fik særdeles meget at vide om Flensborg i den danske tid.

Gildebrødre fra Flensborg var jobbere på Spejdnernes Lejr 2012, der havde godt 37.000 deltagere, og var på den måde vigtige ambassadører for det danske spejder- og gildearbejde syd for grænsen.

Vi havde besøg af Bov-gildet og af Silkeborg-gildet, og vi besøgte Hillerød-

gilderne til Friluftgildehal i august 2012.

I september 2012 gik en pragtfuld tur til øen Før sammen med gildebrødre fra Sønderjyllands Distrikt, hvor skoleinspektør Anders Marcussen viste rundt på kyndig vis.

Flensborg-gildet er atter gået i gang med at samle ind til næste container til Zambia, den tredje, og vi glæder os i skrivende stund til, at Dansk Spejderkorps Sydslesvig kan indvie sin nye hovedbygning på Tydal i november/december i år.

Sct. Georgs Gildet Flensborg siger hjerteligt tak til SSF for tilskud til Nørgesturen og til materiale til lægning af cementgulv i Tydalgårds gamle kviestald. Vi håber, at kviestalden snart kan tages i brug som mødested også for Sct. Georgs Gildet.

Flensborg-gildet indstiftede en hæ-

dersøkse (en lille vikinge-skægøkse) på gildetingset i marts 2012. Modtager af en gildeøkse blev Karl Ole Steenild for sit mangeårige virke i Dansk Spejderkorps Sydslesvigs bestyrelse samt Chresten Eriksen, der fratrådte som distriktsgildemester i Sønderjyllands Distrikt.

Næste store projekt er altså gennemførelsen af LGT 2013 på A.P. Møller Skolen i september 2013. Der venter en stor opgave for gilderne i Sønderjyllands Distrikt og ikke mindst for Flensborg-gildet, der bor i området.

Flensborggildet vil gerne hverve nye medlemmer. Interesserede kan læse om gildet på www.flensborggildet.dk og henvende sig til undertegnede på 04609-263.

Mod nye horsisonter!

SLESVIGSK KREDITFORENING:

Med forhøjet udbyttebetaling

Af forretningsfører Dirk von Heyer

Generelle oplysninger om udlånsbetingelser pr. august 2012.

Der ydes lån til:

landbrugsformål op til	125.000,00 euro
erhvervsformål op til	125.000,00 euro
private formål op til	50.000,00 euro

Låntagere skal være/ blive medlem af andelsselskabet ("Genossenschaft").
Konditioner: fra 5,5% p.a. fast aftalt for lånets løbetid, plus et oprettelsesgebyr på 1% af lånebeløbet, dog mindst 50 euro.

Lånet afdrages månedligt med mindst 1% af lånebeløbet inklusive indregnede renter. Herved fremkommer en løbetid på ca. 11 år.

Ekstraordinære afdrag er altid muligt uden yderligere omkostninger. (Eff. rente 5,57% p.a.)

De forestående oplysninger er af generel art og udfolder ingen bindingsvirkning

for selskabet. Over for låntagere gælder ene og alene indholdet af den individuelle lånekontrakt.

SLESVIGSK KREDITFORENING eG - STATUS PR. 31. DECEMBER 2011

AKTIVER	2011	2010
	€	t€
Tilgodehavende hos "Bundesbank"	5.552,86	5
Fordringer på kreditinstitutter	88.093,57	51
Fordringer på kunder (udlån)	3.069.321,53	3.096
Aktier m.v.	3.681,304	4
heraf andele i kreditinstitutter 2.904,14 €		
Immaterielle aktiver	960,00	1
Materielle aktiver	14.294,53	13
Andre aktiver	8.539,07	20
	<u>3.190.442,86</u>	<u>3.190</u>
PASSIVER	2011	2010
	€	t€
Indlån	1.957.575,89	1.967
Andre passiver	93.278,28	94
Henlæggelser til forpligtelser	17.950,00	15
Efterstillede kapitalindskud	454.851,19	455
Andelshavernes tilgodehavende	360.100,00	365
Reserver	285.000,00	277
Overskud	21.687,50	17
	<u>3.190.442,86</u>	<u>3.190</u>
Resultatopgørelse for regnskabsåret 2011	2011	2010
	€	t€
Renteindtægter	180.471,47	170
Renteudgifter	19.027,65	19
Netto renteindtægter	161.443,82	151
Udbytte af aktier	520,00	1
Andre ordinære indtægter	5.042,11	3
Udgifter til personale og administration		
Personaleudgifter:		
Lønninger	72.304,68	69
Udgifter til social sikring	14.606,35	15
Administrationsudgifter	40.509,46	42
Afskrivninger på materielle aktiver	6.028,66	5
Andre ordinære udgifter	464,63	0
Tab og hensættelser på debitorer	9.574,63	10
Ordinært resultat før skat	<u>23.517,52</u>	<u>14</u>
Ekstraordinære udgifter	0	0
Skat	1.830,02	+3
Årets overskud	<u>21.687,50</u>	<u>17</u>

A: SITUATIONSBERETNING FOR FORRETNINGSÅRET 2011

1. Forretningsforløb

1. Samfunds- og brancheøkonomi

I 2011 kunne den tyske økonomi fortsætte sin styrkelsesproces efter den alvorlige globale recession i 2008 og 2009. Prisjusteret kunne Tysklands bruttonationalprodukt udvise en kraftig vækst på 3,0%, efter at det allerede i det foregående år er vokset med 3,7%.

Den stigende usikkerhed om udviklingen af de nationale gældskriser i nogle lande af euro-området og i USA samt en lavere vækst i den globale økonomi har sørget for, at den konjunkturelle motor ved årets udgang har mistet lidt af sin fart.

Endnu mere end i 2010 blev den økonomiske vækst i 2011 båret af den høje indlandske efterspørgsel efter forbrugs- og kapitalgoder. Konsumudgifterne af de private husholdninger er således prisjusteret steget med 1,5%, en vækst der ikke er registreret siden 2006. Ansvarlig for denne vækst var især de gunstige betingelser på arbejdsmarkedet, en stigning i nettoindtægterne og en forbedring af formueindkomsten samt de selvstændiges indkomster.

En endnu stærkere vækst i det private forbrug ville have været muligt, hvis husholdningernes købekraft ikke blev belastet med stigende forbrugspriser.

Statens konsumudgifter havde i 2011 en vækst på 0,2%. Statens bidrag til stigningen af bruttonationalproduktet var således betydeligt mindre end bidraget fra de private husholdninger. Byggeinvesteringerne blev i 2011 udvidet markant. Vækstbidraget til bruttonationalproduktet blev 1,1% og var dermed næsten på samme niveau som konsumudgifternes bidrag.

I erhvervssektoren førte faktorer som en forbedret indtjening, en forbedret udlåsting af produktionsudstyret og de relative gunstige finansieringsvilkår til, at der blev investeret mere i udstyr og bygninger. De offentlige byggeaktiviteter blev stimuleret gennem statens vækstpakker. Både eksporten og importen gav en lavere vækst end sidste år. Den samlede udenlandshandel bidrog med 0,8% til den økonomiske vækst, og var dermed kun halv så stor som i 2010.

Grundet den samlede gode økonomiske situation og forskellige tiltag ved lovændringer – f. eks. forhøjelse af bidragene både til sygesikringen og arbejdsløshedsforsikringen - kunne statsindtægterne notere en kraftig stigning.

Med 1% ny gæld lykkedes det Tyskland i 2011 at blive under Maastrichtgrænsen på 3%; sidste gang det lykkedes var i 2008.

Arbejdsmarkedssituationen har forbedret sig yderligere i 2011, idet der var 547.000 mennesker mere i arbejde end året før. Arbejdsløshedskvoten lå således på 7,1% og var dermed 0,6% mindre end i 2010.

I årets gennemsnit kunne der fortagnes en inflation på 2,3%; i forhold til 2010 næsten en fordobling. Det var først og fremmest den markante prisstigning på 10% på energisektoren, der var årsag til denne udvikling.

2. Slesvigsk Kreditforenings udvikling

Forretningsforløbet i 2011 var tilfredsstillende; detaljer:

	2011 t€	2010 t€	Forandring t€	
Balancesum	3.190	3.190	0	0,0%

Balancesummen er med 3.190 t€ uforandret i forhold til 2010.

Grundet den særlige forretningsstruktur i vort andelsselskab, som driver udlånsforretningen ud fra en relativ fast beholdning af indskud, kan den kun i begrænset

omfang sammenlignes med andre selskaber.

Aktiver	2011 t€	2010 t€	Forandring t€	
Fordringer mod banker	88	51	37	72,5%
Fordringer mod kunder	3.069	3.096	-27	-0,9%

Grundet en tydeligt dalende låneefterspørgsel i sidste årskvartal reduceredes fordringerne mod kunder med ialt 0,9% til 3.069 t€. Det samlede udlånsbeløb lå i årets gennemsnit på et relativt højt og stabilt niveau. Låneudviklingen var således tilfredsstillende.

I takt med en dæmpet låneefterspørgsel i fjerde kvartal er vore fordringer mod banker steget med 72,5% til 88 t€.

Passiver	2011 t€	2009 t€	Forandring t€	
Terminsindskud	1.958	1.967	-9	-0,5%

Tilbagegangen af terminindskuddene på i alt 9,0 t€ skyldes en modregning af gensidige fordringer med en indskudsindehaver. Rentetilskrivningerne på terminindskuddene kunne delvis kompensere modregningen.

Investeringer

Investeringer i bl.a. edb-udstyr er begrundelsen for, at de materielle og de immaterielle aktiver forhøjedes med 1,0 t€ til 15,3 t€.

ANDRE VIGTIGE HÆNDELSER ER IKKE SKET I FORRETNINGSÅRET.

II. Sammenfattende bedømmelse af situationen og den fremtidige udvikling

1. Formueforhold

Formueforholdene har udviklet sig som følgende:

Egenkapital	2011 t€	2010 t€	Forandring t€	
Andelshavernes tilgodehavende	360	365	-5	-1,4%
Reserver	285	277	8	2,9%
Efterstillede indskud	455	455	0	0,0%

Egenkapitalforholdene er stort set uforandrede. På grund af opsigelser og tilbagebetaling af andele er andelshavernes tilgodehavende reduceret med 1,4% til 360 t€. Ud af overskuddet for året 2010 er der blevet tilført reserverne et beløb på 8 t€.

Væsentlige aktiv- og passivstrukturer

Såvel den branche- som også den størrelsesmæssige struktur af lånebeholdningen er afbalanceret og underlagt en bred spredning.

Den af generalforsamlingen fastlagte grænse for enkelte lån på max. 125 t€ og de derudover formulerede interne kreditgrænser blev i forretningsåret til enhver tid overholdt.

Grundet en stabil likviditetsplanlægning kunne alle forsvarlige og legitime kreditønsker tilgodeses. Der blev bevilget 41 lån. Antallet af bevilgede lån reduceredes med 5 lån i forhold til 2010. I sammenligning med 2010 reduceredes det samlede i

2011 bevilgede lånebeløb med ca. 6% til 693 t€.

De til finansieringen af udlånet anvendte midler er stillet langfristet til rådighed og forventes prolongeret til de samme eller lignende gode betingelser.

Risikosituation og -dækning

Som væsentlige risici for banken anses tab på kundefordringer og renterisikoen ud fra ændrede markedsrenter. Begge risici overvåges løbende. Vore fordringer mod kunder er også i slutningen af 2011 blevet vurderet med omhu.

Bestående hæftelseserklæringer af vore indskydere, der kun delvis bliver udnyttet, danner en tilstrækkelig dækning af de bestående lånerisici.

Nye lån blev i forretningsåret 2011 udelukkende bevilget til faste konditioner. På grund af den lave forrentning af indskuddene, som også forventes sikret for fremtiden, opstår der derved ingen væsentlig renterisiko. For forretningsåret 2012 forventes et tilsvarende lavt renteniveau som i 2011.

Vor bank er siden den 1.1.2007 ikke længere tilsluttet "Sicherungseinrichtung des Bundesverbandes der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken e.V. (BVR)". Da vi på grund af vor fritagelse efter §2 Abs. 4 KWG ikke længere driver indlånsforretning, kunne vi opsiges medlemskabet pr. 31.12.2006.

2. Likviditet

I forretningsåret 2011 kunne vi efterkomme alle vore betalingsforpligtelser. Vor betalingsevne var året igennem på intet tidspunkt truet. For de kommende to år forventer vi ingen væsentlige forandringer, der kunne true vor betalingsevne.

3. Driftsresultat

De væsentligste nøgletal sammenlignet med forrige år:

Poster i driftsregnskabet	2011 t€	2010 t€	Forandring t€	
Renteoverskud	162	152	10	6,6%
Andre ordinære indtægter	5	3	2	66,7%
Personaleudgifter	86	84	2	2,4%
Andre administrationsudgifter	41	42	-1	-2,4%
Afskrivninger	6	5	1	20,0%
Tab og hensættelser (netto)	-10	-10	0	0,0%
Ordinært resultat før skat	24	14	10	71,4%
Ekstraordinære udgifter	0	0	0	0,0%
Skat	2	-3	5	-166,7%
Årets resultat	22	17	5	29,4%

Grundet en ekstraordinær renteindtægt samt et i snit større samlet udlånsbeløb kunne rente-overskuddet forhøjes tydeligt med 6,6% eller 10 t€.

Det fortsat lave renteniveau medfører en lavere gennemsnitsforrentning af vor lånebeholdning. Det betyder, at selvom lånebeholdningen er uforandret, vil vore renteindtægter reduceres. Denne effekt kunne forhindres i forretningsåret, idet vor lånebeholdning i årgennemsnit kunne holdes på et relativt højt niveau.

Personaleomkostningerne udviser en lille stigning på 2,4% til 87 t€. De andre administrationsudgifter er faldet med 1 t€ til 42 t€ svarende til 2,4% og er i forhold til 2010 næsten uforandret.

Årets overskud er blevet tydeligt forbedret i forhold til 2010 med 29,4% til 22 t€. Udfra overskuddet er der forudset at udbetale en dividende på 3,0% samt at styrke egenkapitalen med i alt 11 t€.

Forretningsåret 2011 havde et gunstigt forløb. Resultet anses for tilfredsstillende.

4. Chancer og risici for den fremtidige udvikling

Efter vor prognose vil resultatet for forretningsåret 2012 i forhold til 2011 have et ugunstigt forløb. Begrundet i en mere tilbageholdende låneefterspørgsel og et fortsat anholdende lavt renteniveau forventer vi et renteoverskud, der er tydeligt lavere end i 2011. Vi forventer et årsresultat, der ikke kan nå dette års resultat.

5. Sammenfattet bedømmelse af situationen

Vor formuestatus er præget af de gode egenkapitalforhold. Finans- og likviditetssituationen opfylder de driftsmæssige krav. Indtjeningssituationen var tilfredsstillende. På grund af vor solide og risikobevindste forretningspolitik bevæger vi os indenfor overskuelige og bærbare rammer.

III. HÆNDELSER AF SÆRLIG BETYDNING EFTER FORRETNINGSÅRETS AFSLUTNING

Der er ikke indtrådt hændelser af væsentlig betydning som kunne tage indflydelse på vor bank.

IV. DEN FREMTIDIGE UDVIKLING (PROGNOSERAPPORT)

Bankens sammenfattende situation er efter vor opfattelse tilfredsstillende. På grund af den særlige måde vi er finansieret på og den dermed manglende mulighed for at udvide forretningsomfanget kan resultatet kun forbedres gennem en højere rentemarginal eller gennem yderligere besparelser. En bevidst regnskabsregulering og en afbalanceret lånepolitik skal også i fremtiden bidrage til at sikre en forrentning af andelshaverne tilgodehavende.

V. FILIALER/AFDELINGER

Der er ingen filialer eller afdelinger.

B. FORSLAG TIL OVERSKUDSFORDELING

Bestyrelsen foreslår med tilsynsrådets samtykke at fordele overskuddet som følger:

3,0% dividende	10.687,50€
tilførsel til reserverne	
a) lovpligtige reserver	8.000,00€
b) andre reserver	3.000,00€
	<hr/>
	21.687,50€

SAF på tur igen

Af landsformanden Rüdiger Schulze, Holtenå

Sønderjysk Arbejderforening - dansk socialdemokratisk forening for Sydslesvig - er fortsat på banen. Nogle ældre vil måske huske SAFs storhedstid i 50'erne og 60'erne, hvor SAF havde op til 8 lokalafdelinger i Sydslesvig med flere hundrede medlemmer, men også i dag er der i Rendsborg og Holtenå aktive folk tilbage, som har viljen til opretholde denne specielle del af mindretallets vidtfgrenede foreningsnetværk.

I sine vedtægter lægger SAF vægt på, at foreningen fremmer dannelsen

og kultur hos sine dansksindede medlemmer. Foreningen laver ingen partipolitik og overtager ingen funktion som fagforening, men bestræber sig på at følge vedtægternes målsætning især formedelst studieture og foredrag.

Det - altså studieture og foredrag - sker også den dag i dag. I 2011/12 havde ikke kun lokalforeningerne Rendsborg og Holtenå et alsidig program. Også landsforbundet havde sørget for, at næsten 30 deltagere deltog i København-turen. Det er altid spændende for SAFs medlemmer, især da vi besøgte Arbejdermuseet igen og Københavns nye bydel Ørestaden.

SAF er primært orienteret mod mindretallet og Danmark, men ind imellem er der også tid til noget andet - f.eks. en afstikker mod syd - som her til Köln-egnen og Holland. (Foto: privat)

På foreningens generalforsamling i juli 2012 - vi nåede det ikke før pga landdagsvalgkampen i april og maj - gav formanden udtryk for, at især lokalforeningers arbejde i det daglige er udtryk for SAFs styrke, og at netop denne form for foreningsarbejde - en af SSFs tilsluttede foreninger - er med til at styrke og fæstne danskheden lokalt.

SAF holder kontakten til Danmark også igennem venskabsforbindelsen med Hovedstadens Grænseforening, nu fusioneret til „Grænseforeningen

for København og Frederiksberg“. Mødet med vennerne er altid en kærkommen lejlighed til at uddybe og genopfriske de personlige kontakter. SAF har vitterlig stor gavn af det. Takket været Lise Estrup, Else Toft, Annie Andersen og andre ses vi jævnligt ved årsmøder, på deres Sydslesvig-tur, og så kommer de også gerne i december, når de udleverer deres julehilsner til trængende børnefamilier. En tradition, som glæder mange hernede.

SPROGFORENINGEN I SYDSLESVIG:

Glad for al støtte

Af formand Lisbet Buhl

Ved foreningens velbesøgte generalforsamling den 23. februar 2012 i Tivolisalen på Christian Paulsen-Skolen i Flensborg kunne deltagerne møde professor Elin Fredsted, der holdt et foredrag og om dansk og tysk høflighed, som det kommer til udtryk i sproget. Foredraget blev illustreret med mange eksempler fra Elins forskning.

BIBLIOTEKSBESTYRELSEN

Georg Buhl aflagde beretning. Han kom ind på arbejdet med at få skrevet nye vedtægter til Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig. Vedtægterne skulle tage højde for demokratiske grundprincipper og gøre det muligt at vælge brugerrepræsentanter med ind i bestyrelsen.

Biblioteket er desuden gået i tæt samarbejde med Nordisk Informationskontor for at sondere muligheden for at få et "Nordens Hus" til Sydslesvig.

ARRANGEMENTER

I november 2011 blev arrangementet "Hit med Højskolesangbogen" gennemført i Medborgerhuset i Egerndorferde. Ti personer valgte en sang i Højskolesangbogen og fortalte, hvorfor netop denne sang betød noget særligt for dem. Sangene blev derefter sunget som fællessang. Det blev en både munter og eftertænsom og hyggelig aften.

I maj 2012 forærede Sprogforeningen i Sydslesvig en sprog gave til Frederiksstad Børnehaven og Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad. Lotte Salling, der har udgivet bøger og CD'er holdt et "børneforedrag" om at fortælle historier for børn. 28 glade børn lyttede, legede, hoppede og sang sammen med Lotte Salling. Børnene havde det sjovt, og pædagogerne tog gode ideer med hjem til det fortsatte arbejde med sprogindlæring.

I september 2012 holdt præst og forfatter Steen Kaaløe et foredrag i Tarp Seniorcenter. Foredraget havde titlen "Fra kartoffelskræller til salmedigter".

SKOLESKEMA

Sprogforeningens skoleskema sendes hvert år til samtlige danske skoleelever i Sydslesvig. I år er det tegnet af Heike Nebbe, der er lærer på Lyksborg Danske Skole. Motivet er en gruppe sjove og farvestrålende trolde – der har opdaget, at skoleskemaet er på dansk.

PIXIE-BOG

Samarbejdet med Eva Løssing er fortsat. Eva har i den forgangne periode

tegnet og skrevet en lille historie med titlen "Marie går i børnehave". Historien er i skrivende stund ved at blive sat op og gjort klar til trykning. Det skal der komme en lille pixie-bog ud af, som vi håber kan blive til glæde for indskolingsbørn i børnehave og skole.

SPROGHJØRNET

I december-udgaven af Sproghjørnet var der en lille julequiz. Her blev der quizzet om fem eksemplarer af bogen "Peters Jul".

SPROGFORENINGEN-NORD

Vi er glade for det gode samarbejde med Sprogforeningen. Sprogforenin-

Lotte Salling med "børneforedrag" i Frederiksstad. (Foto: privat)

*Fra "Hit med Højskolesangbogen" i november 2011 i Medborgerhuset i Egernførde.
(Foto: privat)*

gen støtter vort arbejde i Sydslesvig, bl.a. i form af økonomisk støtte, hvilket vi er glade for. Vi er dog især glade for den støtte, der gives i form af en bog-gave til alle danske afgangselever i

Sydslesvig. Boggaven blev i år supple-ret med et eksemplar af digtsamlingen "Sindelag", der er skrevet af dr. Karin Johannsen-Bojsen.

Brobygger i tid og rum

Af sekretær Erik Jensen

”Man lever forbundet med sit øjeblik, men også i en voksende dialog med gamle steder og døde stemmer”

(Hans Edv. Nørregaard-Nielsen)

ROYALE RELATIONER

Et højdepunkt i 2012 i Skt. Knudsgildet var udnævnelsen til æresbroder af HKH Prins Joachim til Danmark. Det skete den 16. maj ved en både festlig og hyggelig sammenkomst, hvori også overborgmester Simon Faber og generalkonsul Henrik Becker-Christensen deltog.

For Skt. Knudsgildet betyder dette endnu en bekræftelse på og styrkelse af båndene til kongehuset. Gennem gildets levetid har dette været noget centralt. Det er ingen tilfældighed, at nutidens gilde vedgår arven fra Knud Lavard, der grundlagde de vigtige værnegilder, som rundt om i det daværende danske rige blev udbygget af hans kongeslægt Valdemarerne.

En begivenhed, som denne sætter historisk perspektiv på samtiden og giver gildelivet vægt og værdi. Rigtigt forstået er der et pust af eventyr over det. Nutidens Skt. Knudsgilde værner fortids arv og det værdisæt, der hører til. Vi forsømmer ingen lejlighed til at trække trådene bagud og mindes de hedengangne brødre, der vedligeholdt traditioner og ceremoniel.

Vi glæder os også over den dag i dag at have eget gildehus, hvor utallige synlige beviser vidner om flere århundreders gode relationer til kongehuset.

*HKH Prins Joachim, gildets nye æresbroder.
(Fotos: privat)*

BROBYGGER

Også i denne sæson har Skt. Knudsgildet levet op til sin rolle som brobygger over grænser. Det gælder de gode kontakter til de danske venskabsgilder i Aalborg, Århus, Horsens og Haderslev samt Det Kongelige Kjøbenhavnske Skydeselskab og Danske Broderskab, som alle er blevet besøgt i det forgangne år og som også har været på besøg i Flensborg.

Ligeledes opretholdes forbindelserne til de ni svenske Skt. Knudsgilder og til Skt. Knudsgildet i Ringsted med det klare sigte at styrke sammenholdet gilderne imellem. Gensidige besøg spiller her en stor rolle. Ved disse lejligheder mindes og markeres den fælles oprindelse.

Også til de tyske skyttegilder i og omkring Flensborg har Skt. Knudsgildet gode forbindelser, hvor deres skydebrødre og vore mødes, når lejlighed bydes.

Endelig, men ikke mindst glæder Skt. Knudsgildets brødre sig over, at forholdet til Flensborg by er det bedste. Også i år modtoges Skt. Knudsgildets flotte optog med Haderslevgarden i spidsen på rådhuset den 25. juni. I år tog bypræsident dr. Christian Dewanger imod. Denne gang inden dørene i rådhusets forhal, da sommeren atter engang var i regnvejrsrumør.

HØJDEPUNKT

Det Store Adelgilde er et højdepunkt. Der blev optaget to nye brødre, og to 40års jubilare og to 25års jubilare blev hyldet. Det indebærer fornyelse og vidner om kontinuitet. Der blev også i dagens løb fundet en ny majestæt. Bedste skud afgav Haiko Schmidt, der allerede engang har opnået den fornemme ære at være gildets majestæt. Det var i 1998. Nummer to og tre blev Glenn W. Dierking og Torben Haglund, der får titlen kronprins og prins.

Br. Helge Moosmann, Haderslev, blev udnævnt til æresbroder på grund

Helge Moosmann er også ny æresbroder. (Foto: privat)

Traditionen tro blev Knudsbrødrene også 25. juni i år modtaget på Flensborg rådhus, i år af en yderst afslappet bypræsident. (Foto: privat)

af den store indsats, han har gjort for Skt. Knudsgildet, som han har ydet stor hjælp til gennemførelse af flere projekter. Oldermændene henviste i sin tale for den nyudnævnte æresbroder til gildets "skrå" (bestemmelser), der i paragraf 8 siger: "Personer, som har indlagt sig fremragende fortjenester i gildet, kan ved gildets beslutning udnevnes til æresbrødre."

Festtalen blev i år holdt af Kim Andersen MF, tidligere formand for Sydslesvigudvalget.

ALVOR BAG

Bag selskabeligheden ligger der alvor. Værnegildets sikring af gensidig hjælp og bistand til uforskyldt forarmede dækkes af broderskabstanken. Brenda

Rudebeck, gift med Skt. Knudsgildets oldermænd, holdt ved den afsluttende aftensammenkomst, hvor den afgående majestæt detroniseres og den nye majestæt hyldes, en stor tale. Hun understregede heri alvor bag det at være broder i Skt. Knudsgildet, idet hun satte lighedstegn mellem broderskabstanken og næstekærlighed. Det er vigtigt udadtil og indadtil at gøre det gode og undlade det onde. Som eksempler nævnte hun "et smil, et klap på kinden og et venligt ord". De bygger også bro til en fredeligere og mere fordragelig verden.

Vist skriver vi 2012, men vi står i tidløs gæld til historien og forpligter os over for hinanden uden at lade grænser spærre vejen.

*Knudsbrødrene møder talstærkt op på Isteddagen på Flensborg Gl. Kirkegård.
(Foto: Martina Metzger)*

Vagtskifte

Af Lars N. Henningsen og Mogens Rostgaard Nissen

Den 29. juni 2012 blev et skillepunkt i afdelingens historie. Dagen markerede på én gang afslutning og ny begyndelse. Lars N. Henningsen havde besluttet at gå på efterløn, og det blev fejret med en storslået afskedsfest. Omkring 130 samarbejdspartnere og kolleger fra Syd- og Nordslesvig var mødt frem og tog i mange hjertelige taler afsked med lederen siden 1989.

Fra den 1. august 2012 har Mogens Rostgaard Nissen taget over som leder af studieafdelingen og arkivet. Han er historiker og kommer fra en stilling som lektor ved Syddansk Universitet i Kolding.

ARKIVET

Som altid modtog arkivet også i overgangsåret mange gode afleveringer. Fra FDF kom et samlet arkiv helt tilbage til 1946. Slesvig-Ligaen afrundede sit bugnende arkiv med den centrale korrespondance 1936-80, og der kom væsentlige papirer fra en række foreninger, således Borgerforeningen i Flensborg og Flensborg amts lærerkreds.

4000 omhyggeligt beskrevne fotos blev modtaget som værdifuld og detaljeret dokumentation af foreningslivet i Tønning-Ejdersted gennem flere årtier.

Blandt personarkiverne kan nævnes skolemanden, foreningsmennesket og digteren Gerhard Ernsts store arkiv og fine samlinger fra grafikerens Otto Christian Schade og arkitekten Povl Leckband.

En rigtig bonbon er et tykt bind med

flere hundrede originale digte efterladt af Nykirke-præsten Nic. Oest (1717-98), et vigtigt dokument til 1700-årenes kulturliv, som det lykkedes at sikre i arkivets eje.

Endelig blev Flensborg-firmaet C.C. Petersens arkiv suppleret med afgørende ejendoms- og firmapapirer helt tilbage til 1700-årene.

Når det gælder tilgængeliggørelsen af afdelingens samlinger nød den påbegyndte tilgængeliggørelse af dele af den store filmsamling særlig prioritet. Frem til årsskiftet 2010/11 blev filmene fra mellemkrigsårene bearbejdet til en samlet filmfortælling. Resultatet var en film-dvd Dansk I Sydslesvig 1920-1945, som blev præsenteret i april. Herefter

Årets første bogudgivelse.

måtte projektet desværre foreløbigt indstilles, da René Rasmussen fratrådte for at tiltræde en stilling som museumsinspektør ved Museum Sønderjylland, Sønderborg Slot.

Sideløbende fortsatte dog tilgængeliggørelsen med løbende billedscanning og præsentation af billeder og arkivfortegnelser via søgebasen Miniarkibas på hjemmesiden.

FORSKNING OG BØGER

Årets første bogudgivelse Stemmer fra mindretallene/ Stimmen aus den Minderheiten – en interviewbog/ein Interviewbuch - 381 sider, illustreret og indbundet - var udtryk for et nybrud, idet det er første gang, en bog udgives sammen med Studieafdelingens kollegainstitution i Nordslesvig, 'Archiv/Historische Forschungsstelle der deutschen Volksgruppe in Dänemark'. Bogen var udarbejdet som led i afdelingens deltagelse i Interreg IVa-projektet Mindretalsliv og blev præsenteret i det tyske mindretals Haus Nordschleswig i Aabenraa. Bogen gengiver 29 samtaler med medlemmer af de to mindretal, gennemført 2009-2010. Samtalerne er et kildemateriale, som bidrager til at besvare det brede spørgsmål: Hvad vil det sige at leve som mindretal?

Også årets næste bog var udtryk for noget nyt.

I 2011 indledtes et samarbejde med lederen af Stadtarchiv Flensburg, dr. Broder Schwensen, om en bog, som kunne fortælle, hvordan gik det til, at den før så omstridte Istedløve vendte tilbage til Flensburg. Resultatet blev Lars N. Henningsen og Broder Schwensens dansk-tyske bog I venskab og tillid. Istedløvens tilbagevenden til Flensburg 2011. In Freundschaft und Vertrauen. Die Rückkehr des Istedt-Löwen nach Flensburg 2011 - 116 sider, 97 illustrationer i farve, 24 x 26 cm, indbundet. Bogen blev præsenteret 24. juli 2012 i Bürgerhalle på Flens-

borg rådhus, aftenen inden løvens 150 års fødselsdag.

Samarbejdet med Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte blev fortsat med en historisk mindeaften 7. september om Flensburg-digteren Heinrich Harries i anledning af 250-året for hans fødsel. Harries' liv og værk udtrykker tanker, stemninger og holdninger i Flensburg, dengang byen stod på højden af indflydelse omkring 1800, og Harries er en af de mest berømte repræsentanter for datidens tysksprogede danske statspatriotisme.

Med en afvekslende buket af sang, musik og foredrag blev Harries og kulturlivet i Flensburg i 1790erne levedejgjort af elever og lærere fra Duborg-Skolen og foredrag af Lars N. Henningsen og Broder Schwensen. Overborgmester Simon Faber sad ved flyglet for at ledsage afsyngelsen af Harries' fødselsdagssang til kong Christian VII fra 1790.

Historikerne, daværende institutleder ph.d. Lars N. Henningsen, museumsinspektør René Rasmussen, prof. ph.d. Martin Klatt og ph.d. Jørgen Köhl præsenterede i april deres grænselandshistoriske og grænselandsaktuelle analyser på tysk.

Fortsat fire udstillinger på et år

Af formand Hans Jessen

Sydslesvigs danske Kunstforening arrangerede i alt fire udstillinger i det forløbne år. Desuden har vi arrangeret en billedforedragsaften samt været medindbyder ved arrangementer, som har relevans for foreningens medlemmer.

UDSTILLINGER

Til efterårets første udstilling i september 2011, som blev arrangeret i samarbejde med Flensborg Bibliotek og Nordisk Informationskontor, havde vi inviteret landskabsmaleren Finn Have, der nemt kunne fylde de to sale med sine værker. Maleren sætter især fokus på landskabet, og et af de helt afgørende karaktertræk, der præger Finn Haves landskabsmalerier, er lyset i landskabet. Han søger igen og igen at skildre lyset som den kilde, der bestemmer, hvordan netop dette landskab ser ud, og det netop på dette tidspunkt eller denne årstid.

Åbningen fandt sted den 8. september, hvor kunstkritiker og forfatter Erik Meistrup, Risskov, holdt et oplæg, hvor han trak linjer helt tilbage til 1800-tallets landskabsmaleri og frem til i dag. Vort husorkester – pianisten Helge Schmedeke og bassisten Kai Stemmler – sørgede for den musikalske ramme, og kunstforeningen var vært ved et mindre traktement. Vi var godt tilfredse med antallet af gæster til udstillingen, i alt 1008 mennesker havde fornøjelsen.

I forbindelse med udstillingen holdt Finn Have den 5. oktober 2011 et foredrag om "Stemningsrum / aspekter af arbejdet med et nutidigt landskabsmaleri". Desværre var der kun et beskedent fremmøde, lidt held i uheld, idet foredragsholderens teknik svigtede, så

oplægget ikke fik helt det indhold, som tænkt var. Det blev alligevel en god aften, idet udstillingen blev inddraget i foredraget.

Den sidste udstilling i 2011 åbnede vi den 3. november. Det var tegneren, plakatmageren og illustratoren Ib Spang Olsen, der velvilligt havde stille nogle af sine værker til rådighed for en udstilling, der ikke fyldte meget rent fysisk, men i kvalitativ henseende var vægtig. Ib Spang Olsen, der i 2011 fyldte 90 år, var ikke i stand til at møde frem til åbningen. Hans gode ven og galleribestyrer Steen Herdel repræsenterede ham i stedet.

Ved åbningen fortalte kunslærer ved Duborg-Skolen Chantal Jonsen på levende vis om Ib Spang Olsen og hans værker, og pianisten Thomas Dohn fik os - fra den musikalske side - med ind i kunstnerens univers bl.a. ved at inddrage harmonikaen.

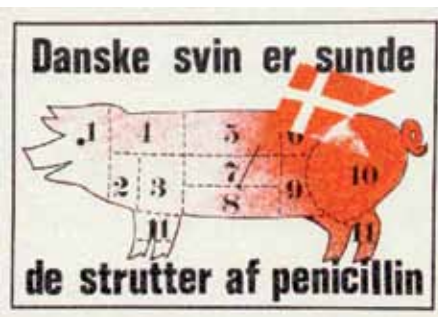
Udstillingen kunne ses i tre uger, og der kom ret mange gæster, i alt 630, herunder tre skoleklasser. Til overflod blev der solgt over 20 værker, og det betød indtægter i kunstforeningens kasse, så vi kunne i alle henseender være tilfredse med Ib Spang Olsen-udstillingen.

Året 2012 startede med en forrygende udstilling med værker af maleren Niels Reumert, København. Udstillingen blev åbnet torsdag den 19. januar i forbindelse med kunstforeningens generalforsamling. Udover Niels Reumert udstillede keramikeren Birthe Sahl sine kendte kæder, og de to kunstnere klædte hinanden godt.

Ved åbningen talte vor flensborgske maler og grafiker Viggo Bøhrnsen-Jensen, og det endte med en dialog med

Mikael Witte er en habil kunstner med sydslesvigske rødder.

Witte vil i al evighed huskes for denne plakate

kunstneren, som for tilhørerne blev til et fint indblik i to kunstneres univers. Vort husorkester spillede til, og det blev en god aften, hvor op mod 70 mennesker var mødt op.

Niels Reumert tilhører generationen af "De unge vilde", og han fortæller selv, at billederne bliver til i en hurtig og spontan arbejdsgang, præget af størst mulig umiddelbarhed. Betragter man hans værker, gør man stadig nye opdagelser. Der blev på udstillingen solgt en del værker, og i alt 1033 besøgende var der til udstillingen.

Den 15. maj kunne vi åbne en stor retrospektiv udstilling med værker af multikunstneren Mikael Witte fra Aarhus, og som stammer fra Lyksborg. Udstillingen havde vi valgt at kalde "Witte til tiden". Ved åbningen, hvortil rigtig mange mennesker var mødt op, talte Erik Boel, landsformand for Europabevægelsen, og vort husorkester havde vi endnu engang fornøjelsen af at høre. Mikael Witte holdt selv en tale om sit liv som provokatør.

Selve udstillingen bestod af hans berømte plakater, hvor også den mest berømte kunne ses: " Danske svin er sunde, de strutter af penicillin", desuden fotostater fra hans aktive politiske liv og også unika fra hans talrige rejser bl.a. i Mexiko.

Udstillingen blev set af 903 personer og blev støttet af Sydbank og Regions-

kontoret Sønderjylland-Schleswig/ Kulturdialog - en stor hjælp, som kunstforeningen takker for.

Mikael Witte afholdt den 31. maj en indføring i udstillingen, knap så velbesøgt, men jo et godt tilbud til særligt interesserede.

Efter seks ugers udstilling i Flensborg fortsatte udstillingen til Aabenraa, hvor den blev udstillet på Deutsche Zentralbücherei Apenrade, som vi havde et fint samarbejde med om udstillingen.

Statistikken for udstillingsåret 2011/12 viser, at årets fire udstillinger blev set af 3574 mennesker, dvs. at det gennemsnitlige antal besøgende var på 893, hvor gennemsnittet sidste år var 793, og året før 731. Besøgstallet er således svagt stigende, og det er vi selvsagt glade for. Det skyldes bl.a. den forlængede åbningstid, men om de helt store udsving er der ikke tale. Men vi kan være godt tilfredse, også hvis vi ydmygt sammenligner os med f.eks. Kunsthallen Charlottenborg i København, hvor besøgstallet sidste år var lidt over 8000 betalende gæster med en åbningstid hele året igennem.

ØKONOMI

Kunstforeningen fik endnu engang økonomien til at hænge sammen i det forløbne år. Den største indtægt er det

tilskud, som SSF tildeler os hvert år som tilsluttet forening under kulturorganisationen, og det skal der hermed udtrykkes stor tak for. Tilskuddet er nedsat på grund af besparelser i forhold til tidligere.

På trods af det er det alligevel lykkedes kunstforeningen at opretholde det normale aktivitetsniveau med fire årlige udstillinger. Det skyldes ikke mindst, at vi i højere grad indgår samarbejdsaftaler med andre institutioner og foreninger, f.eks. med Nordisk Informationskontor og Flensborg Bibliotek. På den måde kan vi deles om udgifter. Yderligere har vi indtægter gennem provision ved salg af kunst – en ikke uvæsentlig indtægtskilde - ligesom også medlemskontingentet er et godt bidrag til foreningens aktiviteter.

Vi er endvidere aktive i forhold til at søge eksterne indtægter via fonde og lignende.

Jeg skal her rette en stor tak til alle giverne.

ANDRE AKTIVITETER

Ved generalforsamlingen den 19. januar 2012 mødte 45 medlemmer af foreningen op. Både formandens og kassererens beretninger blev godkendt, og det blev vedtaget, at kontingentet skulle forblive uændret. Vi er nu 224 medlemmer i foreningen, og det er en ret kraftig nedgang på 35 medlemmer. Det skyldes vor effektive kasserer, der har muget ud i stakken af dårlige betalere, så nu ved vi, hvad vi har at arbejde med.

Men det betyder også, at vi mangler nye medlemmer, og her vil jeg gerne komme med en opfordring til alle vore nuværende medlemmer: Fortæl om kunstforeningen til familie, venner og naboer og få dem interesseret i de aktiviteter, vi tilbyder, så vi kan få nye, gerne også yngre medlemmer i vor forening.

Kunstforeningen er en af 26 tilsluttede foreninger under Sydslesvigsk Forening, og vi har derfor med to repræsentanter deltaget i to møder desangående. Det er vigtige møder, som udover beretninger fra hovedstyrelse og samråd samt valg af medlemmer til samme også opbygger gode netværk blandt de tilsluttede foreninger.

Bestyrelsen har holdt 4 møder i årets løb, og sammen med det at arrangere udstillinger og de øvrige aktiviteter i foreningen, er der meget at tage sig af. Jeg skal herfra rette en stor tak for indsatsen til mine kolleger i bestyrelsen.

Afslutningsvis vil jeg gerne rette en tak til Sydslesvigsk Forening for godt samarbejde, ikke mindst i økonomisk henseende. Dette gælder også for SSFs/SdUs trykkeri på Flensborghus. Yderligere skal der rettes en stor tak til Flensborg Bibliotek og Nordisk Informationskontor, der som parter indgår i det udvidede samarbejde omkring åbningstider og udstillinger i det hele taget.

Positiv udvikling

Af formand Rüdiger Schulze

SOF har i det forløbne år haft en positiv udvikling, idet antallet af arrangementer og deltagere var stigende. SOF støttede i 2011 ialt 17 arrangementer med 1.162 deltagere. I året før var det kun 13 arrangementer med 531 deltagere.

De fleste arrangementer, vi støtter, er historiske, kulturelle eller politiske foredrag fra vore medlemsorganisationer. Dermed bliver SOFs formålsparagraf, nemlig "at drive oplysningsarbejde af kulturel og politisk art særligt blandt personer med tilknytning til den danske og frisiske folkedel i Sydslesvig" opfyldt.

I det forløbne år blev SdU optaget som nyt medlem i SOF, og dermed er vi nu oppe på 11 medlemmer. På generalforsamlingen i slutningen af maj blev bestyrelsen for SOF stort set bekræftet. Undertegnede fortsætter som formand og Dieter Küssner fra SSF som næstformand de næste to år.

SOF har som mange andre organisationer været udsat for nedskæringer

fra landsregeringens side. Nedskæringerne i 2011 har dog ikke påvirket aktivitetsniveauet målbart negativt. Hvordan det ser ud for 2012, er det for tidligt at sige noget om på nuværende tidspunkt.

Som formand for SOF har jeg flere gange deltaget i arrangementer ved Landeszentrale für politische Bildung for at repræsentere det danske mindretal og vore frisiske venner, bl.a. ved en parlamentarisk aften i landdagen i august under mottoet: "Demokratie braucht Teilhabe – Teilhabe braucht Bildung" (Demokrati fordrer delagtiggørelse - delagtiggørelse fordrer (ud)dannelse).

Også i disse sammenhæng er det vigtigt at fortælle flertalsbefolkningens repræsentanter, hvem vi er, og hvad vi står for.

Viden om mindretallene er stadig ikke særlig udbredt blandt vore tyske naboer.

Men det arbejder vi på at forbedre – også i SOF-sammenhænge.

SYDSLESVIGSK SELVHJÆLP:

Støtter gode formål

Af formand Georg Buhl

Også på dette års generalforsamling blev årets kassebeholdning fordelt til gode formål:

460 euro til bænke til biblioteksmiljø på Jørgensby-Skolen,

550 euro til en lukket anhænger til Sydslesvigs Sommerhøjskole,

690 euro til legeredskaber på Cornelius Hansen-Skolen,

550 euro til sangbøger og kurve til basketball til Oksevejens Skole,

Fra SSHs generalforsamling. (Fotos: privat)

460 euro til udendørs bordtennisbord til Kappel Fritidshjem,

390 euro til ekskursion for ungdomsredaktørerne på Flensborg Avis' ungdomssider Sandpapir,

420 euro til lydanlæg til HKUF,

530 euro til badmintonnet og pulsar til Hanved Ungdomsforening,

430 euro til udstyr til afvikling af konfirmandweekend til MBU,

530 euro til et projekt i Aktivitetshuset for sydslesvigske skolebørn, der ikke

fik en plejefamilie i DK

400 euro til instrumenter til skoleorkestret Skurk under ledelse af Bente Stenger og

490 euro til gyng og legeredskaber til børn, der er med voksne på kursuscenteret Christianslyst.

Uopfordret og uden ansøgning valgte generalforsamlingen at bevilge 90 euro til pizza til de unge SSWUer som et skulderklap for deres engagement i valgkampen.

SSH på Facebook.

Chefskifte og 50 års jubilær

En dag i juli gav den danske Forsvarskommandos øverste tilsynsførende med de danske krigergrave i Sydslesvig, oberst C.G. Schöller efter 10 år på posten stafetten videre til sin efterfølger, oberst Ole Køppen. Det skete ved et afslappet samvær på Skt. Knudsborg i Flensborg sammen med generalkonsul Henrik Becker-Christensen og de sydslesvigske tilsynsførende, der havde en afskedsgave med til Schöller.

Ved samme lejlighed hædredes Jens Peter Petersen, Jaruplund, for 50 års pasning af de danske krigergrave i Sankelmark og Oversø. Han havde overtaget opgaven efter sin far Christian, der varetog opgaven i 40 år. Al-

lerede som seksårig havde Jens Peter ledsaget sin far, når denne var ude for at vedligeholde gravene.

Han fik overrakt en bog som takkegave, hustruen Elfriede fik en buket blomster.

Også blomster var der til Karin Axen, der i 13 år har passet de danske krigergrave i Lyksborg og Holnæs.

Jens Peter Petersen, der ved seancen som nævnt var ledsaget af sin hustru Elfriede, arbejder på, at sønnen Claus Peter Petersen følger familietraditionen op med at overtage farens opgaver på gravstederne, når denne stopper.

Fra chefskiftet og jubilæumssamværet i bedste sommervejr i Flensborg: f.v. 50 års jubilær Jens Peter Petersen og hustru Elfriede, den ny øverste tilsynsførende med danske krigergrave i Sydslesvig oberst Ole Køppen, den fratrådte tilsynsførende oberst C.G. Schöller, den lokale tilsynsførende med danske krigergrave i Flensborg-området Gert Wiencke, den lokale tilsynsførende med danske krigergrave på den sydslesvigske vestkyst Karl-Ole Steenild, Karin Axen, der passer danske krigergrave i Lyksborg og Holnæs, den lokale tilsynsførende med danske krigergrave på den sydslesvigske østkyst Jørgen P. Jessen samt den danske generalkonsul i Flensborg Henrik Becker-Christensen. (Foto: SPT)

Et år med mange forandringer

Af formand Birte Kohrt

Efter sommerpausen i 2011 begyndte koret med godt humør under ledelse af Rigmor Ejby at indstudere programmet for vore adventskoncerter.

1. advent blev en travl weekend med tre koncerter. Foruden vore traditionelle optrin i Ansgar Kirke og Medelby Kirke var koret blevet bedt om at synge til adventsgudstjenesten i Harreslev kirke. I denne gudstjenesten var dele af vor koncert bygget ind.

For en gangs skyld fik jeg mulighed for at høre på i stedet for at være aktiv korist til koncerten i Ansgar Kirke. Det var en rigtig fin oplevelse at se koret stå foran alteret og synge juleprogrammet. Julestemningen indfandt sig og efter salmen "Dejlig er jorden" var jeg klar til en hyggelig adventstid.

SKIFTE

Efter jul meddelte Rigmor, at hun ville få et travlt halvår på Jaruplund Højskole og kunne derfor desværre ikke fortsætte som korleder.

Stinne Ølgaard er korets nye dirigent. (Foto: privat)

Hun ville dog ikke rende fra pladsen, som hun udtrykte det, og med hendes hjælp indstuderede vi de ti årsmødesange fra SSF-konkurrencen i forbindelse med årsmødetemaet "Sydslesvig, en spændende melodi".

Sangene blev fremført foran en dommerkomite og det talrige publikum. Komiteen udvalgte 2 vindersange, som derefter blev sunget sammen med publikum.

Den ene af disse sange blev også fremført til vor demo-dag i april, hvor Torsdagskoret sang sammen med hele den kæmpeflok, der var samlet ved Flensborg havnespids for at fortælle Kiel, at vore børn er 100% værd.

Bestyrelsen prøvede at finde en ny dirigent så hurtigt som muligt. Vi var så heldige, at Stinne Ølgaard gerne ville påtage sig opgaven efter sommerferien.

Nu manglede vi stadig en korleder, der ville hjælpe os med program og indlæring af sange til årsmødekoncerten på Duborg-Skolen. Desuden var Torsdagskoret også blevet bedt om at

Rigmor Ejby trak sig som dirigent. (Foto: privat)

syngte til de dansk-tyske kulturdage i Harreslev borgerhus i maj. Foreningerne i Harreslev præsenterede sig for borgerne, flere kor skulle deltage, og da der ikke findes et dansk kor i Harreslev, blev der forespurgt, om vi ikke kunne påtage os opgaven. Dette ønske efterkom vi gerne.

Vi anede ikke, hvem vi kunne bede om at være korleder for en tre måneders periode.

Men nogle gange er man heldig. Anne-Mette Karstoft kom med program, friskt humør, klare ideer for fremførelsen og sidst men ikke mindst to tenorer. Årsmødekoncerten blev virkelig vellykket.

SANGERLUNDEN

I Frueskoven har Torsdagskoret lagt en sten i sangerlunden i anledning af 40 års jubilæet i 2008. Med stenen følger der en forpligtigelse til at holde anlægget i orden i et års tid. Opgaven går på skift mellem de forskellige kor i Flensborg. I 2011 var det vor tur.

Skiftet markeres ved en sammenkomst mellem det afleverende og det modtagende kor. Vi mødtes i sanger-

lunden og fremførte nogle sange under bøgetræernes bladhæng, der skærmede for regnen og gav en rimelig god akustik. Derefter skiftede en kost som symbol på opgaven ejermand, og vi hyggede os sammen en stund ved mad og drikke.

NY BESTYRELSE

Niels Ebbe Huus havde allerede ved valget til formand i 2010 meddelt, at han kun påtog sig opgaven for to år. Sekretæren og kassereren foruden nogle fra arbejdsudvalgene valgte også at slutte deres bestyrelsesarbejde.

På generalforsamlingen blev der derfor valgt en ny bestyrelse. Så også på den front har der været en del skift i koret.

Forårets kalender var fyldt med mange ekstra opgaver, og Torsdagskoret sang til flere arrangementer end sædvanligt.

Nu er vi startet på den nye sæson, og vi er super glade for, at vi har en ny korleder, frisk, ung og med nye ideer. De første øveaftener har allerede været afholdt i en god stemning.

Ikke flere skift foreløbig!

Torsdagskorets optræden ved årsmødet på Duborg-Skolen er tradition. (Foto: SPT)

Et godt tilbud

Hver tirsdag eftermiddag fra kl. 14 til 16.30 mødes en flok seniorer til et par hyggelige og uforpligtende timers samvær i Flensborghus' lille sal.

Der spilles kort, men også andre former for spil, der snakkes, og nogle går i 'dybet' til de to fine billardborde, der er opstillet i kælderens til fri afbenyttelse.

Tilbuddet retter sig mod alle, der trænger til, eller blot har lyst til - og godt af - at tilbringe en eftermiddag i godt selskab med andre.

Alle er velkomne; man kan bare møde op.

Men er det fx. bridge, man især er interesseret i at spille, gør man nok klogt i at prøve at få et par ligesindede med, så man forholdsvis nemt kan komme i gang ved et nyt bord, selvom der også tit er plads ved et af de eksisterende borde.

Hvis man bare vil snakke og hygge sig, er der ingen begrænsninger.

Man betaler en symbolsk pris for kaffe og kage, og så er man iøvrigt altid velkommen til at komme med forslag til nye spændende og passende aktiviteter.

Der er mange muligheder; så det er bare om at benytte sig af dem.

Billardborde til fri afbenyttelse. (Foto: privat)

Hygge og samvær i Værestedet. (Foto: privat)

Hverdag og fest sammen med vennerne

I dagene omkring Kristi Himmelfart havde danserne i Valsbøl stort rykind. Der var besøg fra Orust i Sverige.

Vi tog med vore gæster til Noldemuseet i Søbøl. Museet er altid et besøg værd. Der er altid den faste udstilling, men også altid noget mere. Denne gang var det en film om Emil Noldes liv og en udstilling af de postkort fra alperne, der gav ham en første god indtægt som maler.

Om aftenen var der fest på Valsbøllhus. Efter velkomsten og spisningen var folkedans for alle pengene. Ti spillemænd sørgede for, at benene bevægede sig i rette tempo. Danselederne sørgede på skift for, at vi kom gennem både det svenske og det sydslesvigske program. Det blev midnat, inden vi var hjemme. Det var en strålende dag. Den første rigtige forårsdag i år!

Lørdag skulle vi på tur langs vestkysten, for at vore gæster kunne opleve et landskab, der er helt anderledes end deres hjemstavn. Det havde regnet lidt

om natten, men da vi i dragt mødte op i Valsbøl, klarede det op, og dagen viste sig fra sin bedste side.

Vi tog via Dagebøl, hvor en hel motocycleclub parkerede lige ud for os. Dragterne gav anledning til spørgsmål og svar, men der var også tid til dans. Videre gik turen via Hauke Haien-kogen og Sönke Nissen-kogen til Bredsted, hvor vi ved sundhedstjenestens Clemenshus spiste vore madpakker, inden vi fortsatte til Husum, hvor vi skulle danse foran Nissenhuset. Også her vakte vore dragter de forbigåendes interesse, og mange blev stående for at se en eller flere danse. Vi dansede på skift og til sidst sammen i næsten en time.

Søndag formiddag blev der taget behørig afsked, og nu venter genvisitten i Orust.

Og den glæder vi os til!

AB

På havnen i Dagebøl steg vi af bussen for at se anlægget og halligerne ude i disen. Men danses skulle der også - til alle tilstedeværendes fornøjelse. (Fotos: privat)

VOKSENUNDERVISNINGEN

Danskundervisningen på førstepladsen

Af sekretær Anne Winkelströter

SÆSONEN 2011-2012

I kursusåret 2011-2012 har voksenundervisningen igen opnået et flot resultat. Forsat ligger danskundervisningen på førstepladsen af det samlede kursusudbud og udgør hele 70%.

Kursustilbuddet har i sæsonen 2011-2012 ikke budt på store forandringer eller usædvanlige emner. Alligevel kan voksenundervisningen stadig tiltrække mange kursister med et bredt udvalg af traditionelle kursussemner inden for sprog, motion og kreative emner. På tallene kan man tydeligt se, at voksenundervisningen forsat har et højt

aktivitetsniveau, og at det er en fast bestanddel af det danske mindretalsliv i Sydslesvig. Det er glædeligt at se, at der forsat er stort behov og interesse for vore kurser.

I gennemsnit har der været 11 deltagere pr. kursus.

Kursusårets resultat er 385 gennemførte kurser mod 394 året før, 4275 kursister mod 4256 sidste år. Af de i alt 385 gennemførte kurser har 270 været danskurser på forskellige niveauer.

Der er afregnet 6887,2 løntimer. Det betyder en nedgang på ca. 10% i forhold til sidste kursusår. Det øgede antal deltagere pr. kursus viser dog, at det lykkedes at planlægge efter behov og ud fra efterspørgsel.

I 2011 er der modtaget 83.645 euro (86.185 euro) i offentlige tilskud - en nedgang på 2.539 euro. Dette skyldes primært nedskæringen i tilskuddet fra landet Slesvig-Holsten på næsten 4.000 euro, men også nedgangen i den sats, som enkelte steder yder pr. undervisningslektion.

Deltagergebyret dækkede 56% af de samlede udgifter til voksenundervisningen i 2011, som betyder en lille stigning på 2%. De offentlige tilskud dækkede 23% af de samlede udgifter, og resten på 21% blev skoleforeningens andel.

AFSLUTNING

Sæsonafslutningen 2011-2012 fandt sted i Bustrup/ Busdorf den 23. maj og startede med et besøg i Vikingemuseet Hedeby. Her fik en flok på 30 repræsentantskabsmedlemmer, kursister og undervisere en rundvisning på det store og naturskønne område, og blev orienteret om byens historie og vikingernes liv. På Wikingerschänke fulgte selve mødet med fremlæggelse af voksenundervisningens årsberetninger ved formanden og sekretæren med gennemgang af talmaterialet for kursusåret 2011-2012.

NÆVNET

Voksenundervisningsnævnets syv medlemmer, som vælges for et år ad gangen, blev alle genvalgt på årets repræsentantskabsmøde på nær Erik Jensen, der efter at have været medlem af nævnet siden 1992 og været formand de seneste 14 år, valgte ikke at genopstille til valg.

På repræsentantskabsmødet den 21. februar på Lyksborg Danske Skole blev Maike Lohse (SSF) valgt som nyt medlem i voksenundervisningsnævnet.

Nævnet konstituerer sig selv og fungerer som forretningsudvalg for repræsentantskabet.

Nævnets formand er Erik Andresen (DLS), næstformand Charlotte Bassler (SSF Flensborg Amt), yderligere nævnsmedlemmer er Blide Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Anna-Louise Holste (SSF Sydtønder), Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder), Maike Lohse (SSF) og Jørn Agesen (DCB).

REPRÆSENTANTSKABET

Voksenundervisningens øverste organ er et repræsentantskab, som består af repræsentanter for danske organisationer og institutioner i Sydslesvig samt for de med disse samarbejdende friserere.

For fjerde gang afholdtes det årlige repræsentantskabsmøde til udelt tilfredshed i februar, således at de enkelte repræsentanter kunne få en aktuel beretning om voksenundervisningens vilkår som oplæg til deres beretninger til forårets generalforsamlinger i de foreninger, som de repræsenterer. Flytningen af mødet fra maj/juni til februar/marts blev også ændret i vedtægterne, således at denne praksis blev regulær og lovlig.

HJEMMESIDEN

På voksenundervisningens hjemmeside kan man finde informationer og oplysninger om voksenundervisningens regler og opbygning samt den aktuelle kursusoversigt, der ajourføres løbende.

På de fleste institutioner og undervisningssteder hænger der en lille plakat med henvisning til hjemmesiden www.voksenundervisning.de.

Støtter lokalt, nationalt og internationalt

Af Povl Verner Hansen og
Volker Schade

Flensborg Y's Men's Club er del af en verdensomspændende organisation, og er medlem af Y's Men's Region Danmark med 3.500 medlemmer.

HVAD STÅR VI FOR?

Et verdensomspændende kammeratskab af personer af enhver tro, som arbejder sammen i gensidig respekt og hengivenhed på basis af Jesu Kristi lære.

HVAD VIL VI?

Gennem aktiv tjeneste fremskaffe, styrke og yde lederskab, som kan bygge en bedre verden for hele menneskeheden.

Foruden at skaffe midler til lokale, nationale og internationale hjælpe

projekter, så satser vi også på at være aktive, at deltage lokalt med at give en hånd.

HVOR ER VI SYNLIGE?

Klubben hjælper i Bangla Shoppen i Flensborg og er aktiv i klubbens egen genbrugsbutik.

Klubbens værested er Ansgar Kirkes menighedslokaler i Flensborg.

SYNLIG LOKALT

Ved Helligåndskirkens 625 års fødselsdag stod klubben klar med et hjælpekorps for at danne en levende kulisse, der skulle genspejle udvalgte historiske begivenheder.

De lokale præster tog sig af det mere faglige.

Efter MBU-konsulent Thomas Hougesen opskrift blev Flensborgs historie levendegjort. Byens og omegnens danske skoleelever oplevede kirkens historie gennem dramaer fra flere epoker.

I en pause blev kirkens bygherre Sønke Kulle (Y's Men) interviewet af Flensborg Avis.

SYNLIG INTERNATIONALT

"Be happy - be free - belong" på dansk: "Vær lykkelig - vær fri - hør til".

Fra 1. til 5. august 2012 var der i vort område et kristent ungdomsmøde bestående af unge fra Polen, Litauen, Letland, Estland, Rusland, Finland, Tyskland og Danmark, ca. 100 deltagere. De unge var katolske, ortodokse og lutherske kristne.

Her deltog nogle af klubbens medlemmer som servicegruppe. Foruden selvbetaling og virksomheders done-

ringer hjalp lokale Y's Men's klubber med økonomien.

Selv om der var mange forskelle på de unge, så ville man det samme: Kristendom, fred, frihed, demokrati og ikke mindst fællesskab i Østersø-området.

På grænseovergangen ved Kruså dannede de unge en lang "hånd-i-hånd-kæde" for at understrege deres syn på lukkede grænser og begrænsninger.

Sønderborg-præsten Camilla Synnøve Hansen stod for organisationen af arrangementet.

Der var gudstjeneste på Dybbøl Banke med biskop Niels Henrik Arndt, pastor Frank Engelbrecht, Hamborg, og ungdomspræst Rikke Holm, Vejle.

LEDELSEN

Flensborg Y's Men's Clubs ledelse 2012-2013:

Præsident Britta Høst Nielsen
vicepræsident Ulla Steenild Refslund
pastpræsident Volker Schade
sekretær Hanne Görns
skatmester Inger Laursen

Mærsk Mc-Kinney Møller

13.4.1913 - 16.4.2012

Ved en enestående og betydningsfuld danskernes død.

Det var med stor sorg, vi i Sydslesvig modtog budskabet om Mærsk Mc-Kinney Møllers død.

Talrige projekter rundt omkring i Sydslesvig og hjertelige besøg hos os vidner om, at det danske mindretal havde Mærsk Mc-Kinney Møllers ganske særlige opmærksomhed. Det danske virke i Sydslesvig blev fulgt med stor interesse og forpligtelse.

Mærsk Mc-Kinney Møller var en stor dansker, der i faderens ånd og som dennes arvtager skabte et verdensomspændende økonomisk imperium. Han vil blive husket for sin ganske bemærkelsesværdige personlighed - især også gennem oprettelsen af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til Almene Formaal, som han indtil det sidste var formand for.

I København lod han og fonden som et af de seneste projekter bygge Operahuset, og i Sydslesvig blev A.P. Møller Skolen i Slesvig den sidste storslåede gave fra ham og fonden. Derudover muliggjorde fonden en lang række andre byggeprojekter i mindretallet, herunder Ladelund Ungdomsskole, Ansgar Kirken i Flensborg, andet kirkebyggeri og vedligeholdelse af kirker og præsteboliger, ny- og ombygninger ved Dansk Sundhedstjeneste/ Dansk Alderdomshjem i Flensborg samt en omfattende istandsættelse af kulturcentret Flensborghus.

Selv om afdøde allerede i tide sørgede for, at arvefølgen både i virksomheden og fonden var sikret, stod han indtil det sidste - som 98-årig - som

*En sidste hilsen fra det danske mindretal.
(Foto: privat)*

ekspONENT for en både stærk og ydmyg ledelsesstil, der affødte respekt og beundring hos mennesker, han mødte.

Således også, da en stor delegation fra det danske mindretal for et par år siden havde fornøjelsen og æren at møde ham personligt i hovedsædet på Esplanaden i København. Ved dette møde blev det endnu engang bekræftet, hvor stor en betydning Mærsk Mc-Kinney Møller har haft for danskheden i Sydslesvig.

Æret være Mærsk Mc-Kinney Møllers minde.

*P.v.a. Det Sydslesvigske Samråd
Flemming Meyer (SSW) - formand,
Inger Marie Christensen (SdU)
- næstformand
Dieter Paul Küssner (SSF),
Per Gildberg (DSfS)*

Margot Asmussen

3.4.1925 - 2.10.2012

Med vemod måtte vi i menighedsrådet erfare, at Margot Asmussen er død.

Margot Asmussen vil blive husket for sit mangeårige engagement i Helligåndskirkens menighed og i menighedsrådet, hvor hun i en årrække var formand.

Vi oplevede Margots enestående solidaritet med menigheden og dens præster. Hun deltog flittigt i menighedens arrangementer og forstod at give gode råd. Hvor meget kirken betød for hende, gav hun på fornemste vis udtryk for, da hun som en af hovedtalerne holdt en bevægende tale i forbindelse med overtagelsen af kirken i august 1997.

Margot gik altid ind og tog ansvar og hjælp, hvor hun kunne.

Da hun syntes, at kirken trængte til en ny alterdug, broderede hun en, og da kræfterne og helbredet begyndte at svigte, broderede hun endnu en alterdug, mens hun stadig havde kræfterne til det.

Det er denne dug, vi stadig kan glæde os over ved gudstjenesterne.

Det var en stor smerte for hende, da hun på grund af sygdom ikke længere kunne deltage i gudstjenesterne i kirken, men som beboer på Dansk Alderdomshjem forsøgte hun stadig at bakke op om menighedens arrangementer, så godt hun kunne. Således var det hende vigtigt at være med til morgenandagter, sangeftermiddage og bibeltimer.

For de menighedsråd, der fulgte efter Margot Asmussen, stod hun som et eksempel og en person, vi havde stor respekt for. Vi er mange, der modtog gode råd og kærlige irettesættelser, når Margot mente, vi kunne gøre det bedre.

Når Margot fortalte om sin ungdom og sit liv som dansksindet sydslesviger i en vanskelig tid, følte man sig dybt

berørt, og man forstod, at her var en historie, der skal fortælles, fordi vi kan lære af den.

Vi vil ære Margot Asmussens minde og huske hende for hendes trofasthed, viljestyrke og engagement.

*P.v.a. Helligåndskirkens menighedsråd
Lis Hansen*

***

Uwe Bischoff

† 15.6.2012

Selvom vi i længere tid var forberedt på det, forekommer Uwes død alligevel hårdt og meningsløst.

I over 53 år har Uwe været en del af vort liv.

Jeg husker ham som den glade, hjælpsomme unge mand, der var med til at forme foreningslivet i og omkring Digeskolen i Follervig.

Her havde han haft sin skolegang, og hele livet var han tæt knyttet til det danske foreningsarbejde, en tilknytning som hustruen Martha altid delte med Uwe.

Det startede i ungdomsforeningen, hvor han var formand og aktiv håndbold- og badmintonspiller, for SSW hvor han i mange år sad i kommunerådet og distriktsbestyrelsen, flere år også som formand.

Især var det dog SSF, der nød godt af hans indsats. Siden 1977 var han distriktets formand, hvor han prægede arbejdet og møderne med sin enestående positive holdning, som fulgte ham til den sidste dag.

Som barn kom han i ferie hos gård-ejerparret Gilda og Søren Nielsen i Vendsyssel, med hvis familie han hele livet igennem havde en nær og hjertelig kontakt, især med sønnen Erik og familie.

Da Søren var og Erik stadig er formand for Sønderjysk Forening for Pandrup og Omegn, som er Velt/Follervigs venskabsforbindelse, har det været af

stor betydning for vor kontakt derop.

I 1980 flyttede Martha og Uwe med deres to drenge Nils og Lars ind i Digeskolen i Follervig, hvor Martha var pedel, mens Uwe, der var udlært snedker, blev pedel i Garding Danske Skole. I fællesskab gjorde de en stor indsats.

For tre år siden flyttede de til Oldensvort, men de forblev i SSF/SSW Velt/Follervig, hvor de stadig var aktive. Uwe havde arvet sit glade væsen efter sin mor og den underfundige, varme humor efter sin far. Lige som moren elskede han at synge især fra Højskolesangbogen.

Både børn og voksne følte sig altid godt tilpas i hans selskab. Hans lyse livssyn smittede. Trods den lumske sygdom, der forfulgte ham de sidste syv år, og det, at han var klar over, hvad den indebar, mistede han aldrig modet og sit gode humør.

Vor medfølelse er hos Martha og Nils og Lars og deres familier.

Vi savner ham meget.

*På SSFs/SSWs og egne vegne
Margarete og Horst Hoop,
Westerdiek/Vollerwiek*

***

Heinz-Herbert Bruhn

Efter længere tids alvorlig sygdom er tidligere overlærer Heinz-Herbert Bruhn, Flensborg, afdøjet ved døden i en alder af 85 år.

H.H. Bruhn var født i Kiel men voksede op i Rendsborg, hvor forældrene drev et mejeriudsalg. Han hørte til de årgange, der i nazitiden tog studentereksamen et år før tid for at blive sendt i krig. For hans vedkommende begyndte militærtiden som rekrut i Silkeborg og endte som krigsfange i en amerikansk fangelejr ved Rhinens bred.

Hjemvendt til Rendsborg sluttede han sig hurtigt til det danske arbejde, og han kunne godt lide at bemærke, at hans partibog i det netop oprettede

SSW havde et lavere nummer end Hitlers i NSDAP.

Efter et højskoleophold tog H.H. Bruhn til Silkeborg for at læse til lærer på Th. Langs Seminarium, og her mødte han sin senere hustru Tove. 1954 flyttede parret til Tønning, hvor de fik ansættelse på Uffe-Skolen.

Han var aktiv i såvel Tønning UF som i Sydslesvigsk Forening og Sydslesvigsk Vælgerforening, men det blev det politiske arbejde, der med årene kom til at dominere.

Heinz-Herbert Bruhn var i mange år medlem af byrådet som gruppeformand for SSW og stedfortrædende borgerforstander i Tønning og desuden medlem af amtsrådet i det tidligere Ejdersted Amt. Ved valget efter den slesvig-holstenske kommunereform i 1970 blev han sammen med friseren Carsten Boysen valgt ind i det første amtsråd i det nyoprettede Nordfrislands Amt.

Da Uffe-Skolen i begyndelsen af 1970'erne mistede sin realafdeling, fik H.H. Bruhn og hustruen ansættelse ved Husum Danske Skole, men de blev boende i Tønning. 1978 besluttede ægteparret sig for at flytte til Flensborg, hvor han frem til førtidspensioneringen som følge af et alvorligt hjertetilfælde fik ansættelse på Duborg-Skolen.

H.H. Bruhn var i en årrække en flitig aktør på Det lille Teaters scene i Mariegade, og for mange af avisens læsere vil han være bekendt som "dr. phil", idet han under dette pseudonym i mange år redigerede avisens frimærkeside.

FIA

Det var med vemod, jeg læste, at hr. Bruhn var sovet ind.

Han var min tysklærer i 2. kl. på Husum Danske Skole. Det må have været i 1977. Vi havde ham kun i ét år, men han har alligevel sat sit præg på mig. Jeg vil huske hr. Bruhn for hans fanta-

stiske måde at fortælle historier for os små poder på.

Udstyret med farvekridt, og dengang var det kun læreren der måtte bruge farvekridt, tegnede og fortalte hr. Bruhn bl.a. om »der kleine Hase Puschelschwanz«, en rørende historie om en skovfoged, der skulle have sig en ny barberkost, og netop havde udset sig denne hares så dejlig pjuskede hale. Dét var en historie, vi blev harm over. Hvor kunne denne onde skovfoged dog nænne det. Historien endte selvfølgelig godt, og vi frydede os over, at haren hver morgen kom og fik sæbet skovfogedens ansigt ind i barberskum. Som tak fik haren så morgenmad, et hårdkogt æg, hver gang.

Når hr. Bruhn var færdig med at fortælle, strålede tavlen med tegninger af alt dét, der havde været med i historien. Det værste, der kunne ske var, hvis en anden lærer efter pausen krævede tavleplads og forlangte at »mesterværkerne« skulle viskes væk. Der lød hyl og høje protester fra vor side.

Hr. Bruhn yndede også at synge med os. Mangen en dansk - og tysk - sang har vi lært hos ham, og vi elskede at synge. At vi bare skulle lære sangene udenad, var der intet mærkeligt i, og vi satte selv stor ære i at kunne så mange vers som muligt fejlfrit.

Efter et år forlod hr. Bruhn os, af grunde vi ikke kendte.

Mange, mange år efter fandt jeg »hr. Bruhns bog« ved et tilfælde hos boghandleren. Jeg måtte bare købe den. Hjemme i lænestolen fik jeg genskabt billederne fra dengang i 2. kl. i 1977.

Tak for det, hr. Bruhn.

*Carsten Hagemann,
lærer på Vesterland-Kejtum
Danske Skole*

***

Ella Marie Christensen Bang

23.1.1939 – 11.1.2012

Et kært og elsket menneske er død efter et års sej kamp mod sin alvorlige sygdom. Ella Marie Christensen Bang blev knap 73 år. Ella var så fuld af liv, men livet randt ud til trods.

Ella Bang var datter af Elna og Peter Lei, som var fra en gammel sundhedsbondeslæggt. På gården i Ullerup blev Ella sammen med sine tre søskende kærligt opdraget i respekt for natur og kultur.

Ella blev efter sin realeksamen ansat som elev i postvæsnet og arbejdede forskellige steder i Sønderjylland og København. I 1960 fik Ella sin Hans Henrik, som forblev hendes trofaste mand resten af livet. Sammen bosatte de sig først i Gudme på Fyn og senere i Bov i Sønderjylland.

Ella var alsidigt vidende og interesseret sig levende for sine medmennesker. Ella var i mange år formand for Frøslev-Padborg Husmoderforening og aktiv i FPF/FDF i Padborg. Arbejdet med børn og unge lå Ella naturligt, så uddannelsen som børnehavepædagog i 1979 var en ren hjertesag for hende og en stor gevinst for mange unge poder. Hun arbejdede i 20 år i Vestermarkens Børnehus i Bov som en højt elsket og kompetent kollega og senere souschef. Desuden var hun trofast over for sine gamle studiekammerater fra børnehaveseminariet og deltog aktivt i deres studiekreds.

Efter sin pensionering forblev energiske Ella et nysgerrigt og engageret menneske. Til gode for familien, de mange venner og lokalområdet.

Hvad enten det var gymnastik, svømning, musik, sangkor, historie, madlavning, natur eller litteratur, var Ella en inspirator for dem, som hun delte sine mange interesser med.

Hun elskede naturen og dens blomster, og man kunne af blomsterbedet ud til Padborgvej altid se, hvor hun

boede. Arbejdet med og interessen i lokal- og slægtshistorie delte Ella med sin højt elskede mand. Hun var en stor støtte for sin mand, som var en af drivkrafterne bag Bov Museum, lige som hun var med til at udarbejde en slægtsbog til glæde og gavn for de mange fætre og kusiner fra Sundeved og deres familier.

Ella var et familiemenneske og et naturligt samlingspunkt for hjemmet på Padborgvej i Bov med sin mand og de tre børn. Som det værdimenneske, Ella var, opdrog hun sammen med Hans Henrik børnene kærligt og fordomsfrit. Som sin mor Elna var Ella et usædvanligt positivt menneske med stor livsindsigt og klogskab i ordets bedste forstand og var god til at huske familie og venners mærkedage.

Da svigersønnerne og børnebørnene kom til, blev kærligheden til livet og de mange lune indfald gavmildt delt med dem. Og hun brugte lige til det sidste megen tid og omsorg på sine børnebørn og tog på talrige cykelture med dem rundt i Danmark.

Mange rejser med Hans Henrik og familien blev det også til i USA, England, Skotland, Frankrig, Israel og flere andre steder.

Nu er Ellas rejse slut, men mindet om mennesket Ella vil for altid blive hos alle os, som var så heldig at kende hende.

HNB

***

Kunigunde Ernst

25.1.1928 – 17.1.2012

Meddelelsen om, at Kunigunde Ernst var død og begravet i familiens snævre kreds, kom ikke bag på os, der havde kontakt til hende. Tappert og stærkt var hun ellers i løbet af årene kommet sig igen efter mange svære sygdomme. Men nu slap kræfterne op.

Kirsten lærte Kunigunde at kende,

da Kunigunde allerede i 1989 sluttede sig til de »Aktive pensionister«, og siden forblev hun aktiv deltager igennem 22 år og arbejdede ivrigt med på onsdagsholdet.

Hun interesserede sig for alle emner, og allerede inden for de første tre mødegange lærte hun arbejdet på computeren at kende og anskaffede sig hurtigt en selv, som hun gennem årene benyttede flittigt - blandt andet til mails til børnebørnene, erindringer, skakspil og til at downloade information og billeder.

Kunigunde Ernst var i det hele taget en stærk personlighed, der engagerede sig levende og gerne diskuterede begivenhederne.

Hun interesserede sig for forholdene inden for mindretallet og var ikke bange for at give sin mening til kende. Hun bekymrede sig om andre og fulgte med i, hvordan det gik hendes tidligere elever.

Tættest kom vi på hende og Gerhard Ernst, da vi arbejdede om kap med hans alvorlige sygdom i håb om at få hans digte udgivet. Kunigunde Ernst havde lavet det store forarbejde og fået alle digtene lagt på computeren - uden trykfejl og i den rigtige rækkefølge. Gerhard Ernst nåede at se førstekorrekturen, der fik den udformning, han ønskede.

Også i denne fase mødte vi en stærk kvinde, forankret i det danske. Bag denne styrke lå imidlertid også barn dømmens traumatiske oplevelser, da faderen blev forfulgt af naboer og nazister og senere likvideret. Først sent fik familien oprejsning, men arrene på sjælen blev der.

I 2009 blev en "Stolperstein" (minimindsten i fortovet ud for en bygning, vedkommende havde tilknytning til, red.) sat over hendes far, men inden længe blev den ødelagt. Det bedrøvede hende, men overraskede vist ikke.

Kunigunde Ernst var en rank personlighed, som vi vil bevare mindet om.

Vi sender venlige tanker og tak til

naboerne, som igennem mange år stod Gerhard og Kunigunde og sidenhen Kunigunde alene bi med hjælp og bistand til hver en tid.

Vores tanker går til datteren Bodil og dennes ægtemand Stefan med deres tre voksne døtre.

*Æret være hendes minde.
Kirsten og Erik Jensen,
Flensborg*

***

Martin Frost Larsen

30.9.1947 – 25.9.2012

Med sorg læste jeg i avisen, at Martin Frost Larsen er død.

Hr. Larsen var vor matematiklærer fra 1. klasse af. Senere underviste han os også i gymnastik, biologi og historie.

Det er i grunden pudsigt, hvad man husker folk for. Jeg vil huske hr. Larsens røde kuglepen. Den blev brugt til at skrive »fint« i hæfterne, når vi havde afleveret regneopgaver. Noget, der var stor prestige i at fremvise - i al fald når man var en lille purk.

En anden ting, jeg husker er, at vi skulle dissekere fisk i biologi for at finde dens svømmeblære. Det var just ikke vor kop te, og et par af pigerne var nødt til at gå ud for at få vejret. Ærgerligt, jeg ikke selv fik ideen dengang.

Hr. Larsen gjorde også et ihærdigt forsøg for at få mig i gang i gymnastiktimerne. Jeg gjorde mit for, at det ikke skulle blive for anstrengende for mig selv.

Mange år efter sad jeg i en undervisningssituation og faldt over historien om »ålen«. Den havde han læst for os. Nu sad jeg selv med en klasse og skulle lære dem om de forskellige dyr, der optræder i historien. Det var lige før, jeg kunne høre hr. Larsens stemme.

Han fulgte os i alle ti år på Husum Danske Skole. Senere, når vejen førte os forbi den gamle skole, var han altid

glad for at se os igen og spurgte, hvor vi var havnet henne i verden.

Det seneste besøg gjaldt vort 25-års jubilæum med den gamle klasse. Hr. Larsen var desværre ikke med, men det var vist kun, fordi han var på cykeltur til Berlin.

At hr. Larsens liv skulle få så brat en afslutning er svært at forstå. Undrende står man tilbage og spørger sig, hvorfor et så aktivt og naturelskende menneske ikke måtte få længere tid her på jord.

Visse ting er man bare ikke herre over.

I denne stund sender jeg, på den gamle klasses vegne, vor dybeste medfølelse til familien.

Vi vil huske hr. Larsen som en god lærer.

Æret være hans minde.

Carsten Hagemann

Den 25. september døde tidligere overlærer ved Husum Danske Skole, Martin Frost Larsen, få dage før sin 65 års-fødselsdag.

Vi tog afsked med Martin i Hatsted kirke. Her gik tankerne tilbage til de sidste gange, jeg var sammen med Martin, der var glad og ved godt mod. Samtalen gik om de gode ting i tilværelsen, og vi sagde frejdigt farvel - vi ses. Men sådan skulle det ikke være.

Martin kom til Husum i 1972. Da var der knaphed på lejligheder, så Herbert Runz - daværende skoleleder - spurgte, om Yvonne og jeg havde plads til en ny kollega. Det havde vi, så Martin boede i Rosendal, indtil han flyttede i egen lejlighed.

I den tid lærte vi Martin at kende som det rolige og afbalancerede menneske, han var. Vi lærte at sætte pris på hinanden, og som kolleger holdt vi den gode kontakt.

I 1970'erne skete der store forandringer på skolen. Elevtallet voksede fra 150 til 300. Skolen fik tysk anerkendt realeksamen. Lærere og ledelse arbej-

dede på at gøre skolen til »den gode skole«.

I den proces deltog Martin, og især i fagene idræt og biologi satte han sit fingeraftryk. Han borgede for god solid undervisning og på særlig højt niveau, når det handlede om biologi.

Implementeringen af fællesskolen var Martin også med til og udviste altid den fornødne ro, der betød, at forandringer blev til gavn for helheden.

Det daglige liv var vigtigt for Martin. Særlige begivenheder, der skulle planlægges og gennemføres, optog ham altid. Det kunne være sportsdage eller motionsdage. Jeg har flere gange haft fornøjelsen af at deltage i veltilrettelagte cykelture, hvor Martin og natur gik op i en højere enhed - eleverne, som vi havde med, var i deres es - og det var Martin ikke mindre.

Imødekommendehed og hjælpsomhed er nøgleord, når jeg tænker på Martin. Han sagde ikke nej, når der var brug for ham. En episode, jeg gerne vil nævne, er da min klasse skulle sejle i kanoer på kanalerne i Frederiksstad.

- Kan du hjælpe, Martin? Og selvfølgelig cyklede han fra Horsted til Frederiksstad og retur. Det blev en dejlig eftermiddag, og alle elever fik en kanotur under kompetent ledelse.

Astrid og Martin hørte sammen, fik børn og værnede om familien og livet i Horsted. Jeg har haft glæde af besøgene hos Martin og Astrid og fornemmet harmonien og glæden ved livet.

Det bliver svært i tiden fremover, men bevidstheden om sammenholdet i familien og i vennekredsen gør én fortrøstningsfuld.

Os, der har kendt Martin i arbejds-sammenhæng og privat, vil savne ham og tænke på: En lidt afværgende gestus, det fine smil og hjerteligheden. Det kan ikke erstattes.

Æret være Martin Frost Larsens minde.

*Henning Gammelgaard,
Rosendal*

Meddelelsen om, at Martin Larsen er død, kom som et chok for alle os lærere på Husum Danske Skole og bevirkede, at vi dårligt kunne komme i gang med dagens arbejde.

Martin var lige gået på pension for 15 måneder siden, men han havde ikke vendt skolen ryggen. Han var der stadig, for eksempel når de pensionerede lærere kom til fredagsfrokost.

Da han få måneder efter sin pensionering blev spurgt, om han ville hjælpe skolen som vikar, fordi han var den, der lige præcis kunne undervise i de nødvendige fag, tøvede han ikke med at sige ja.

I vor erindring var han den, der til enhver tid havde styr over tingene på grund af sin stærke karakter og sin faste vilje. For os var det indlysende, at Martin nu i pensionsalderen skulle til at nyde et langt otium, fordi han altid vidste, hvad der var rigtigt i livet. Som idræts-, biologi- og naturmenneske. Dette billede passede også sammen med, at han nærmest aldrig, lige indtil han blev pensioneret, var syg. Desto større var chokket over at høre, at han var død lige før sin 65-års fødselsdag.

Som kollegaer kunne vi stole på hans uvurderlige indsats på arbejdet. Vi vidste, hvor fagligt stærk han var især i biologi og matematik. De opgaver, han påtog sig, løste han til punkt og prikke. Der var ingen slinger i valsen, og det smittede af på os.

Eleverne var ikke i tvivl om, hvad der forventedes af dem. På sin stille facon formidlede Martin indholdet, og han var i stand til at møde børnene på øjenhøjde. Børnene kunne lide ham for hans rolige og konsekvente måde at være på.

Når der skulle træffes afgørelser om elevernes skolegang, var Martin deres advokat. Han tog altid parti for de svage elever og kæmpede for at give dem en chance mere. Især da skolen stadig var delt i hoved- og realskole, var det tydeligt, at hans hjerte slog for de elever, der havde brug for ekstra opmærk-

somhed. For Martin var det en selvfølge, at hans største engagement lå i hovedskolen.

Martins store engagement indenfor fodboldsporten var ligeså kendetegnende for hans personlighed. Alle vidste, hvad fodbold betød for ham, men han gik aldrig og snakkede højt om det. Han brugte hellere tiden på at gøre noget i stedet for at snakke for længe om det.

Således var han aktiv som ungdomsleder i Husum Idræts- og Ungdomsforenings fodboldafdeling.

Han havde også mange kontakter til de tyske foreninger, hvor han også til dels var aktiv. Martin var i både danske og tyske kendt for sin viden og kunnen indenfor sporten.

Vore tanker og vor medfølelse er hos Astrid og familien. Vi vil savne Martin, der alt for tidligt er gået bort og efterlader et stort tomrum her på skolen.

Æret være Martin Frost Larsens minde.
*På vegne af Husum Danske Skole,
K.-H. Blumenau*

***

Elfriede Geipel

8.3.1927 – 16.9.2012

Husumhus er stedet, og Elfriede Geipel mennesket, der i flere årtier har været stærkt forbundet med hinanden. Jeg kan næsten ikke sige Husumhus uden at tænke på Elfriede.

I min barndom forpagtede Christian og Elfriede Geipel det gamle Husumhus, dengang restaurant og hotel på Nystaden i Husum. Min far, Lars Schubert, havde et tæt samarbejde med de to flittige og stræbsomme mennesker, og jeg mindes ham rosende omtale deres arbejde for danskheden i Husum.

Senere blev Christian Geipel SSFs amtssekretær i Husum Amt, og Elfriede var hans trofaste og uundværlige støtte. Efter at det ny Husumhus blev bygget midt i 1970'erne, var Elfriede husets

gode bestyrer og venlige ansigt udadtil. Hvor har hun tilbragt mange timer på Husumhus, også udover dem, hun fik betalt for. Hun sørgede for de bedste rammer for de mange forskellige arrangementer i huset. At hun samtidigt boede i en lejlighed i den gamle bankbygning ovenover biblioteket gjorde, at hun altid var nærværende.

Jeg kan heller ikke nævne Husum Husmoderforening uden at tænke på Elfriede Geipel. I mange år var hun foreningens formand, altid det samlede midtpunkt for kvinder fra mindretallet, der ønskede at mødes til hyggeligt samvær og for at dygtiggøre sig. Hendes adventsfester var tilløbsstykker, hvor man mødte op - alle mand af huse, for Elfriede kendte mange, og hun tog sig tid til personlige samtaler med hver enkelt og hjælp, hvor der var behov.

Elfriede underviste i rigtig mange år, fra 1972 og til hun fyldte 80 år, i håndarbejde i voksenundervisningens regi. Hun gjorde det med stor glæde og samvittighedsfuldt. Hun satte sig ind i nye teknikker og lærte fra sig på en så smittende facon, at de elskede og værdsatte korssting blev suppleret med mange andre former for broderi. Elfriedes idérigdom var legendarisk, og som pensionist hyggede hun om deltagerne på sine kurser og havde som regel et nyt tema for borddækningen til eftermiddagskaffen, som der altid blev afsat tid til og kræset om.

Den store håndarbejdsudstilling i salen på Husumhus en søndag i november var i mange år det synlige tegn på husmoderforeningens arbejde. Elfriede satte sit helt personlige præg på udstillingen, hvor intet blev overladt til tilfældighederne. Alle håndarbejder blev præsenteret på smukkeste vis, som regel sat sammen med porcelæn i passende stil og farver.

Elfriede var utrolig kreativ, flittig og gavmild. I de år, jeg havde med voksenundervisningen at gøre, afleverede Elfriede altid sine kursusafregninger

personligt her i Hatsted. Hun kom to gange om året med de omhyggeligt udfyldte papirer og havde altid en gave med. Mit hjem bugner at smukke håndarbejder, som Elfriede har fremstillet, lige fra jule- og påskepynt til broderede puder, duge, servietter, billeder, en evighedskalender og patchwork. Elfriede har sat sig synlige spor, som vi værdsætter og værner om.

Også i Husum Danske Kirke kan Elfriedes broderi tages i øjesyn. Hendes alterdug pynter og minder os i taknemmelighed om hendes dygtighed og omsorg.

De senere år nød jeg at få en god snak med Elfriede, når vejen desværre alt for sjældent faldt forbi. Hun var altid i gang med at fremstille brugbare gaver til familie og venner og undlod samtidigt ikke at sætte ord på de tanker, hun gjorde sig. Hun fulgte med i stort og småt, delte ud af både ris og ros og gav udtryk for sine tanker og overvejelser om Husumhus, om SSF, om biblioteket og menigheden.

Desværre satte alvorlig sygdom en stopper for Elfriedes virkestrang, og hun måtte tilbringe det sidste halve år på byens plejehjem.

Et langt og virksomt liv er slut, og vi er mange, der er Elfriede stor tak skyldig. Vi tager afsked i stor taknemmelighed for at have kendt et så flittigt og favnende medmenneske.

Æret være hendes minde.

*Signe Andersen,
Hatsted*

Med Elfriede Geipel er atter en af de gamle, engagerede entusiaster, der betød og ydede så meget i opbrudstiden efter 1945, gået bort.

Elfriede og hendes forlængst afdøde Christian var gallionsfigurer i det folkelige danske arbejde i den tid, på en egn, hvor det danske aldrig havde gode kår, men hvor der skulle strides hårdere end andre steder i Sydslesvig.

Uløseligt er deres navne forbundet med Husumhus; først det helt gamle med restaurant og hotel, så det gamle med kontorer og mødelokaler og siden det nye Husumhus, hvor det i en lang årrække var virksomme Elfriede, der som bestyrer og ansigt udadtil tegnede forretningen - en kombination af ansættelse i SSF og folkeligt engagement.

Denne milde kvinde med de ufravigelige synspunkter, der også har sat sine spor i bl.a. den lokale husmoderforening og menighed, har set mennesker komme og gå med og uden funktion i det danske mindretal.

Hun selv var konsekvent dansk, og så i omgangen med den tyske og den frisiske nabo, og hun vil blive husket, selv om det allerede er et godt stykke tid siden, hun havde lejlighed på Husumhus og stod på balkonen ud mod p-pladsen bag Husumhus og smilende vinkede til alle os, der kom på "hendes" Husumhus.

Æret være Elfriede Geipels minde.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

***

Ingeborg Hansen

12.10.1932 – 15.3.2012

Når vi tænker på Ingeborg, kommer der en følelse af taknemmelighed og glæde.

Ingeborg svigtede aldrig sine medmennesker. Hun var betænksom og et empatisk følende menneske. Ingeborg var både som forkvinde for Husmoderforeningen i Bredsted og som mangeårigt bestyrelsesmedlem engageret og kyndig.

Efter hendes afsked fra selve foreningen sørgede hun for, at medlemmerne af ældreklubben hver onsdag fik en god kop kaffe.

Ingeborg var en dygtig tegner. Hun elskede blomster og dyr. Hun elskede

sin have, især når de første erantis, vintergækker og krokusser myldrede frem. Og hundene var hun hurtigt dus med.

Endnu i maj i fjor kunne Ingeborg sammen med Christian deltage i en tur til Hamburger Hallig. Selv om hun allerede var syg, tog hun sig alligevel af dem, som var gangbesværet. Efter en alvorlig sygdom, som tog hårdt på hende, er hun nu sovet stille ind.

Vore tanker går til Antje og Christian. Æret være Ingeborgs minde.

*P.v.a. Aktive Kvinder og Ældreklubben
Inga Waldow,
forkvinde for Bredsted Ældreklub*

I en alder af 79 år hensov vor tidligere kollega på Bredsted Danske Skole Ingeborg Hansen.

Ingeborg var født den 12. oktober 1932 og opvokset i et frisisk hjem i Nykirke. Efter påbegyndt tysk indskoling afsluttede hun sin skolegang på den danske skole i Nykirke og var efter skoletiden et år på efterskole i Vojens, senere på højskole i Jaruplund og i Danmark.

Hun besluttede da, at hun ville være lærer og tog sin uddannelse som småbørnslærerinde på seminariet Th. Langs i Silkeborg samt et længerevarende tysk kursus på Pädagogische Hochschule i Osnabrück.

I 1959 fik hun ansættelse på Bredsted Danske Skole, hvor hun og hendes mand Christian købte hus i Herremannsgade 9, i gåafstand til skolen. I løbet af sine 35 år på skolen nåede Ingeborg at arbejde under tre skoleinspektører - langt de fleste af årene sammen med Sigfred Andresen. Det tætte samarbejde mellem dem i slutningen af 1950'erne begyndte i en tid, da elevtallet i flere år havde været kraftigt for nedadgående. Få elever betød en lille lærerstab. Sammenhold var livsnødvendigt, og det tætte samarbejde de få kolleger imellem også efter

den regulære skoletid legendarisk.

Der er ingen tvivl om, at Ingeborg i de mange år har sat sit præg på Bredsted Danske Skole. Hun var ikke en person, der ønskede at være i centrum. Ingeborg passede sin lærergerning stille og roligt, og hun var altid parat til at lytte, vejlede og gøre en ekstra indsats. Hun havde en udpræget naturlig evne til at omgås de yngre klasser.

Hun udstrålede ro og myndighed. Eleverne følte sig trygge i samværet med hende, og hun havde stor empati især over for de børn, der havde det svært, kombineret med en enestående indlevelse i grænselandsbørnenes verden. Hendes udprægede retfærdighedssans drog hun også nytte af som mangeårig nævning ved retten i Husum.

I 1968 var det endnu en selvfølge, at skolens to lærerinder i frikvartererne passede gårdvagten, mens de to mandlige lærere, som boede på skolens område, gik hjem for at drikke kaffe.

I en række år stod Ingeborg også for opvasken på lærerværelset - udenfor arbejdstiden forstår sig. Det blev gjort i hendes rolige tempo, så der var rigelig med lejlighed til en god, kollegial/personlig snak.

I festligt lag fandt Ingeborg ofte harmonikaen frem, og så blev der sunget og danset. Ingeborg var gæstfri, og døren stod altid åben, når man trængte til en snak og en kop kaffe. Ældre kolleger husker især, når Ingeborg inviterede til frisernes nationalret »vinsuppe med kogt skinke«.

Ingeborg var et grænselandsmenneske og beherskede fire af grænselandsdets fem sprog.

Det var længe en tradition, at skolens lærere på elevernes konfirmationsdag tog rundt til familierne og overrakte skolens gave. Der blev budt på kaffe, og der blev snakket. Her foldede Ingeborgs sprogkundskaber sig ud som en fin blomst. Kun sønderjysk kunne hun ikke kvittere på.

At være friser var det vigtigste i Ingeborgs liv. I mange år sad hun i bestyrelsen både for Nordfriisk Instituut og Nationale Friiske. I mange år stod hun for den frivillige frisiskundervisning på skolen, læste, sang og indstuderede frisiske teaterstykker med eleverne til skolens julefest.

Ingeborg blev pensioneret i 1994, efter 35 års virke ved Bredsted Danske Skole. Hurtigt begyndte hun at savne skolen og eleverne, og hun startede derfor med at give danskundervisning i privaten til forældre og elever.

Vi i Bredsted skylder Ingeborg stor tak for hendes arbejde for det danske og frisiske mindretal, for personligt engagement og venskab igennem årene.

I flere år fik eleverne lov til at hente vintergækker til gækkebreve i Christians og Ingeborgs have. Også på hendes dødsdag stod haven fyldt med forårets budbringere som en sidste hilsen.

Æret være hendes minde.

*P.v.a. Bredsted Danske Skole
Lis Andersen og Henry Bohm*

***

Elisabeth Karoline Harck-Vollbeh

26.12.1923 – 14.12.2011

Elisabeth Harck-Vollbeh blev født i Flensborg den 26. december 1923. Hun voksede op i Flensborg, gik på to forskellige pigeskoler, og i påsken 1943 afsluttede hun i første omgang skolegangen med »Hauswirtschaftliches Abitur«.

Den 1. april 1948 blev hun, nu som fru Schmidt, ansat ved Skolen ved Frederikshøj. Fra 1949 læste fru Harck-Vollbeh samtidig med ansættelsen også på PH i Flensborg, og i 1951 blev hun ansat som lærerinde ved skolen. Da Skolen ved Frederikshøj (den nu fhv. Petrischule) flyttede til Cornelius Hansen-Skolen i 1957, fulgte Elisabeth

Harck-Vollbeh med, og blev der til sin pensionering.

På Cornelius Hansen-Skolen huskes fru Harck-Vollbeh som en ivrig og dygtig lærer, der først og fremmest underviste i tysk, matematik samt i specialundervisning. Hun var i mange år klasselærer, og hun var umådelig anset af sine elever. Det lagde vi bl.a. mærke til ved vore julefester for gamle elever, hvor fru Harck-Vollbeh's elever altid mødte talstærkt frem - til fru Harck-Vollbeh's store glæde og slet skjulte stolthed.

Fru Harck-Vollbeh havde et stort hjerte for de svage elever, som hun på mange måder forsøgte at hjælpe videre i tilværelsen, og hun ydede også en stor indsats i forsøget på at lære eleverne økonomisk sans, idet hun i mange år var den ansvarlige for salg af »sparemærker« til eleverne, så de lærte at spare penge op.

Som kollega huskes hun som hjælpsom, men også som en lærer af den gamle skole - naturligvis. Skoletasken lignede betænkeligt en håndtaske, og der var blus på cigaretterne, når der var lejlighed til det, og det var der ofte i de tider.

I 1985 gik fru Harck-Vollbeh på førtidspension. I årene derefter kom hr. og fru Harck ofte til skolen for lige at se efter, om alt var, som det skulle være. De var interesserede deltagere i de udflugter og arrangementer, de blev inviteret til, men efter hr. Harcks død, så vi mindre og mindre til fru Harck-Vollbeh.

Cornelius Hansen-Skolen vil mindes fru Harck-Vollbeh med respekt og taknemmelighed.

Æret være hendes minde.

*På skolens, lærerkollegiets
og tidligere kollegers vegne,
Knut Ramm-Mikkelsen
skoleinspektør*

***

Silke Hinrichsen

5.2.1957 – 8.3.2012

For ikke ret mange måneder siden var Silke Hinrichsen alle vegne. I landdagen i Kiel for Sydslesvigsk Vælgerforening, i advokatkontoret i Rødegade, i bybilledet på cykel og til fods. Og sjældent sagde hun nej, når hun blev bedt om at møde op til byens forskellige arrangementer.

Efter flere måneders sygdom døde hun, kun 55 år gammel.

- Vi har ikke kun mistet en kompetent og engageret medkæmper, men også en elsket og skattet kollega, lyder det fra daværende formand for landdagsgruppen, Anke Spoorendonk.

Silke Hinrichsen var faglig kompetent, og hendes saglige stil og høje integritet nød anerkendelse langt ud over gruppens grænser. Hun stod for en liberal indenrigspolitik, solidaritet var hendes vartegn og når det gjaldt ligestilling, var hun konsekvent, siger SSW.

Allerede som helt ung besluttede Silke Hinrichsen sig for at være politisk aktiv, og valget faldt på det danske mindretalsparti SSW.

Det var SSWs politisk linje, der tiltalte hende, og i 1990 blev hun for første gang valgt ind i byrådet i Flensborg. Ambitionerne rakte videre, og i 2000 satte hun sig på en af pladserne i landdagen i Kiel. Fem år senere rakte stemmerne ikke til et genvalg, men Silke Hinrichsen havde stadig kampgejsten i behold, stillede op igen, og i 2009 satte hun sig atter til rette i landdagen.

Flensborg og byens borgere lå hende stærkt på sinde, og hun var god til at tage ud i SSW-distrikterne og fortælle om det politiske arbejde i landdagen, og om, hvordan det politiske spil foregår på de bonede gulve.

Når så hendes danske ordforråd ikke rakte til alle de specifikke tyske betegnelser, slog hun over i sit modersmål tysk, for Silke Hinrichsen havde ikke

den familiære mindretalshistorie bag sig. Hun havde valgt det danske til.

Fremtiden er som bekendt svær at spå om, sagde hun den 2. januar i år i et interview i avisen, men følte sig ovenpå igen efter kræftbehandlingerne, og humoren fejlede ikke noget. Hun var klar til at tage endnu en tørn for mindretallet.

Tilla Rebsdorf

Selv om vi i SSW Flensborg inderst inde begyndte at ane, hvor det bar hen, var det svært at fatte, at vor byformand og landdagskvinde Silke Hinrichsen døde. Silke har med sin store personlighed i over 20 år på afgørende vis præget SSW i Flensborg og været med til at placere vort parti på en positiv måde i borgernes bevidsthed. Silke har både engageret sig i partiets organer og i byrådsgruppen. I denne forbindelse har hun haft utallige vigtige poster, som hun har udført på en god og seriøs måde.

Således har Silke fra 2001 til 2011 været formand for SSWs største distrikt Flensborg Centrum-Vest, og siden 2011 var hun byformand for partiet. I byrådet begyndte hun som "borgerligt medlem" i midten af 1980'erne, og derefter var hun i over ti år byrådsmedlem frem til 2000 og sad i mange vigtige udvalg - især som formand for finansudvalget.

I to år var hun formand for byrådsgruppen. I byrådet fik hun ry for at være en hård, men fair politisk konkurrent, der især når det drejede sig om kvindesagen, social retfærdighed og det danske mindretal ikke var parat til at gå på kompromis. Silke har altid - udover indsatsen for ligestilling - haft et klart fokus på de sociale problemer i Flensborg, og hendes politiske kompas var altid rettet mod de socialt svage. Silkes ihærdige politiske arbejde for at løse adskillige sociale spørgsmål udsprang af hendes store evne til at leve

sig ind i andres virkelighed.

Da hun i 2000 blev valgt til landdagen, forlod hun byrådet. Silke var det første medlem af landdagen fra SSW i Flensborg, efter at den legendariske smed Samuel Münchow stoppede sin karriere i 1962. Hun var en stærk fortæller for vor by i landdagen, bl.a. når det drejede sig om Flensborgs universitet og om den truende lukning af fængslet i byen.

Silke var utrolig glad, da hun ved landdagsvalget i 2009 vendte tilbage til landdagen. Når hun ikke var politiker, var hun en succesrig sagfører og advokat, der sammen med nogle kollegaer ejede en advokatvirksomhed.

Hun havde en stor vennekreds og et tæt forhold til sine søskende. Men SSW var for Silke en slags erstatningsfamilie, og hun var en trofast deltager i mange partimøder og arrangementer her i byen.

Vi havde alle håbet, at Silke kunne fortsætte sit gode politiske arbejde efter landdagsvalget i år. Sådan skulle det altså ikke gå.

SSW og det danske mindretal savner Silke og vil huske hende.

*Michael Wolhardt,
dav. næstformand for SSW Flensborg,
Susanne Schäfer-Quäck,
formand for SSW-byrådsgruppen,
Edgar Möller, dav. SSW-kandidat*

Med stor sorg modtog vi budskabet om vor veninde, partifælle og kollega Silke Hinrichsens alt for tidlige død. Sammen med Silke, hendes familie og hendes venner havde vi til det sidste håbet, at hun som den stærke kvinde hun var, kunne besejre den alvorlige sygdom, som hun blev ramt af sidste sommer.

Silke var tapper og havde i efteråret besluttet, at sygdommen ikke skulle ændre hendes planer om at genopstille til landdagsvalget i år. Alle i SSW bakkede op om denne beslutning og hå-

bede, at hun ville vinde kampen.

Med Silke mister vi udover en god veninde og kollega en engageret politiker, der både politisk og menneskeligt havde uvurderlig betydning for SSW.

Silke kom til SSW og det danske mindretal, da hun som ung student p.g.a. Karl Otto Meyer meldte sig ind i vort parti. Hun begyndte som "borgerligt medlem" af byrådsgruppen i Flensborg. 1990-2000 var hun byrådsmedlem i Flensborg og var i 1996-1998 endda formand for SSWs byrådsgruppe efter Rolf Lehfeldt.

Silke var god til de politiske detaljer og ekspert, når det drejede sig om jura. Hverken forvaltningsansatte eller politiske konkurrenter kunne løbe om hjørner med hende. Hun var jurist fra universitetet i Kiel og havde succes som advokat i Flensborg.

I 2000 blev hun valgt til SSW Flensborgs repræsentant i landdagen og var sammen med Anke Spoorendonk og Lars Harms et effektivt trekløver, der på det fineste markerede SSWs politik i Kiel. Silke var en stor fortæller for sin hjemby Flensborg i landdagen. Hun profilerede sig også på det sociale og indenrigspolitiske område samt for kvindernes rettigheder, der var hendes hjertesag. I landdagen var Silke bredt anerkendt for sin faglige dygtighed og sin troværdighed i politiske spørgsmål.

Da hun i 2005 ikke blev genvalgt til landdagen, blev Silke frem til 2009 medlem af SSWs landsstyrelsen. I denne funktion deltog hun i utallige af partiets arbejdsgrupper og møder samt arbejdede med i partiets kursusudvalg. Især var hun engageret i spørgsmålet om kommune-sammenlægninger. I 2009 opnåede hun genvalg til landdagen og gik ud af landsstyrelsen.

Som menneske havde Silke altid et øre for andres problemer, og ikke mindst derfor var hun vellidt blandt partiets medlemmer. Hun var et udpræget familiemenneske og havde en tæt kontakt til sine søskende og deres børn. Silke havde en stor vennekreds,

og hun var ved siden af politikken engageret i et hav af forskellige foreninger både i Flensborg og på landsplan. Således var hun medlem og i en tid formand både for foreningerne Hofkultur og Spendenparlament. Hun sad i bestyrelsen for Pro Familia og var medlem af Stådtetags indenrigsudvalg. Også i det danske mindretal var hun altid på pletten, når der var kulturelle og sociale arrangementer.

Silke Hinrichsens bortgang er både politisk og menneskeligt et stort tab for os. Vi i SSW vil bevare mindet om hende, hendes personlighed og store engagement for vor fælles sag i vore hjerter.

Æret være hendes minde.

*P.v.a. SSW-landsstyrelsen
og SSW-landsforbundet,
Flemming Meyer, formand,
Martin Lorenzen, landssekretær*

Hun kunne se tingene i et andet perspektiv. Ikke kun ved ord, men blot ved hendes måde at være på. Derfor var hun så inspirerende for mange af os. Derfor var hun respekteret og vellidt af mange. Derfor var hun omstridt af nogle.

Silke gav det lille sydslesvigske samfund et anderledes anstrøg. Sydslesvig havde brug for Silke, for hun udfordrede os alle og kunne flytte fokus fra selvoptagethed til større og vigtigere sociale problemstillinger.

Alle har brug for en som Silke - for der er brug for dem, der får os til at stoppe op, og for dem, der rusker op i os. Derfor respekterede kuldet af unge i SSW, som jeg engang var en del af, hende højt. Vi støttede hendes politiske og sociale engagement. Og vi havde fornøjelsen af at nyde det private samvær med hende.

Derfor har Silke for nogle af os spillet en hovedrolle i vort unge liv i Sydslesvig og præget vort syn på samfundet.

Derfor har nogle af os mistet en politisk mentor i Silke.

Jeg savner hende.

Stefan Seidler, Vejle

***

Filt Jensen

1926 - 2012

Den 30. september døde fhv. landbrugsskoleforstander Filt Jensen, 86 år.

Jeg har kendt Filt Jensen siden 1982, da jeg var heldig at blive ansat som landbrugslærer på Gråsten Landbrugsskole. Kirsten og Filt Jensen var et fantastisk dynamisk forstanderpar på skolen.

Med flid og engagement var Filt igennem det meste af sit liv med til at præge det sønderjyske landbrug. Dels som landbrugslærer, som konsulent og især som forstander for Gråsten Landbrugsskole i årene fra 1973 til 1987. Mangen en tidligere elev kan huske tilbage på en skoletid, og det kunne være svært at følge med i Filts tempo. Det gjaldt såvel i timerne og ikke mindst ved ekskursioner og gårdbesøg, og Filt altid var i front.

Det var en driftig periode, da Filt havde ansvaret for skolen. Der skete store bygningsmæssige ændringer, og især byggeriet af skolens idrætshal står som en markant og visionær beslutning. Landbruget blev moderniseret og udbygget. Alt skete med respekt for en samlet økonomi på trods af meget høje renter og stor inflation i netop den periode.

Efter at Filt stoppede som forstander, har hans tid været fuldt optaget af politik, historie, landbrugspolitiske forhold, seniorgrupper, turistguide og meget andet.

I min tid som forstander har jeg oplevet en stor opbakning og støtte fra Filt Jensen. Filt er kommet forbi mange gange på sin cykel og med interesse fulgt med i skolens og landbrugets for-

andringer. Ved alle elevmøder har han udtrykt sin støtte og sin stolthed over at se skolen i udvikling. Desuden glædede han sig altid over muligheden for at gense tidligere elever.

Filt var på mange områder et omvandrende leksikon; ikke mindst når det gjaldt Sønderjyllands histore, og i særdeleshed Sydslesvigs forhold.

Filt døde med værdighed, og jeg er taknemmelig over det privilegium at have kendt Filt Jensen igennem 30 år.

Æret være Filt Jensens minde.

*Peder Damgaard,
forstander
Gråsten Landbrugsskole*

Filt Jensen blev medlem af Sønderborg Grænseforenings bestyrelse i 1999 og sad her til sin død. Han var pligtopfyldende, engageret og motiverende og havde kun forfald til de seneste to bestyrelsesmøder på grund af syddom.

Han sad også i hovedbestyrelsen i en årrække, hvor han fungerede som 1. næstformand, og leder af landbrugsudvalget. Han deltog aktiv i arbejdet om forsøgsejendommen Røhsminde, hvor han var formand i en årrække.

Han forlod hovedbestyrelsen og arbejdet ved Røhsminde i 2002.

Filts viden om Grænseforeningen og om Sydslesvig var enorm, og han havde mange personlige kontakter. Dette brugte vi gerne i Grænseforeningen i Sønderborg, og han var altid til stede, når vi uddelte Jens Jessen-prisen til en skoleelev i Sydslesvig, eller uddelte Grænseforeningens Hæderspris.

Han modtog selv Grænseforeningens Hæderspris i 2008 for sin store indsats for landbrugsfagligt arbejde nord og syd for grænsen.

Han har ledet utallige af vore årlige udflugter til Sydslesvig, hvor han gav os del i sin enorme viden. Han havde en engagerende måde at lede disse ture på, og de blev altid krydret med

hans egen humor.

Æret være Filt Jensens minde.

*Christian Kronika,
Grænseforeningen i Sønderborg*

Forhenværende folketingsmedlem og forstander på Gråsten Landbrugsskole Filt Jensen, Gråsten, døde 86 år gammel.

Filt Jensen var aldrig bange for at prøve noget nyt. Som jyde fra Aarhus-kanten - der fik sit fornavn efter en morfar, som altid gik med filthat - fik han smag for det sønderjyske, da han havde været elev på Gråsten Landbrugsskole.

Efter at være blevet agronom på landbohøjskolen vendte han i 1949 tilbage til Gråsten, først som lærer og fra 1973 til 87 som forstander.

Først efter pensioneringen gik han ind i politik og - godt hjulpet af tidligere elever - blev han valgt til Folketinget i 1990, da han blev Venstres markante miljøordfører.

Han holdt selv op efter en fire-årig periode, mens legen var god. I stedet koncentrerede han sig sammen med sin kone Kirsten om driften af deres gård, Langager i Stenderup. For godt fem år siden flyttede ægteparret til Gråsten.

Filt Jensens forbindelse til Christiansborg var stadig intakt. Han var i en årrække kasserer i Forhenværende Folketingsmedlemmers Forening. I mange år var han næstformand i Grænseforeningen og medlem af bestyrelsen i Grænseforeningen i Sønderborg, og han havde et solidt og indgående kendskab til det danske mindretal syd for grænsen.

Han var optaget af grænselandet og dets historie, var en populær og videnrige guide på ture i Sydslesvig og en flittig deltager ved de danske årsmøder.

I nogle år sad han også i bestyrelsen for Europabevægelsen i Sønderjylland. Desuden var han i en lang årrække

medlem af bestyrelsen for Rønshoved Højskole.

Filt Jensen var indtil det sidste en aktiv mand, der dagligt kunne ses cyklende rundt i slotsbyen og på egnen.

Han nød at have sin familie omkring sig. Udover hus-truen, Kirsten, efterlader han sig tre børn, der alle har familie.

*Gunnar Hattesen,
Gråsten*

***

Harry Luesmann Jensen

10.10.1926 – 24.11.2011

Når vi i SSF og det danske mindretal tænker på Harry Luesmann Jensen, Tarp, tidligere Lyksborg, der døde i en alder af 85 år, tænker vi uvilkårligt på den mand, der satte sit præg på det danske arbejde i Lyksborg i årtier, bl.a. som formand for det lokale SSF-distrikt og som den skoleinspektør, der bevidst holdt fast i traditioner som fælles morgensang for alle på skolen og indførte klassisk pausemusik - i første omgang til stor undren i elevflokket men siden til børnenes oprigtige glæde.

Harry Jensen var et kulturmenneske, der elskede musik og kunst - og hans glæde smittede af på andre.

Men vi mindes også den mand, der straks sagde ja, da han blev spurgt, om han ikke havde lyst til at være formand for Sydslesvigsk Forenings Billedsamlingsudvalg. Her så han en udfordring i at intensivere den sydslesvigske kunstverden, en opgave han vitterligt havde lyst til, og her ydede han en indsats ud over det sædvanlige.

I de år, han var udvalgets formand, lagdes grunden til en fotografering og registrering af de mange hundrede kunstsatte, især billeder, SSFs kunstsamling råder over.

Det er kunst, der er ophængt rundt omkring i vore forsamlingshuse og på skolerne, men det er også al den kunst, der er henlagt til arkivet, fordi

der øjensynligt ikke er vægplads nok til ophængning på det danske mindretals vægge rundt omkring, hvilket Harry Jensen alle dage beklagede. Han ville have kunsten ud blandt folk.

Men Harry Jensen gjorde mere: Ikke nok med at han på vegne af forening og udvalg levede op til udvalgets kommissorium om indkøb af især sydslesvigske/ sønderjyske kunstneres værker. Han besøgte også disse kunstnere, der virker rundt omkring i Sydslesvig og er spredt ud over det ganske land - både i Danmark og i Tyskland.

Harry Jensen kendte dem alle, og han elskede sine sydslesvigske kunstnere og deres kunst.

Med temperament og gestikulerende kunne han tale deres sag, diskutere med foreningsspidsenerne om penge til indkøb af kunst og de »ringe kår«, man bød de sydslesvigske kunstnere i mindretallet.

Men også de knap så fremtrædende opgaver som f. eks. udvælgelsen af julemærker og kunstnerkort løste han sammen med sit udvalg og medarbejdere på en seriøs facon.

Sydslesvigske kunstnere men også skolebørnene og Lyksborg SSF har meget at takke Harry Jensen for.

I SSF som hovedorganisation står der respekt om Harry Jensen, og vi vil ære hans minde.

*P.v.a. Sydslesvigsk Forening,
Dieter Paul Küssner, formand,
Jens A. Christiansen, generalsekretær*

Da mit ældste barn gik i børnehaven, fik Lyksborg Danske Skole ny inspektør.

Noget af det første, han gjorde, var at opsøge børnehaven sammen med sin store hund for at hilse på børnene, især dem der - som han selv - skulle begynde i skolen efter sommerferien.

Tilfældigvis var jeg til stede - og det viste sig, at den »ny« var min egen »gamle« lærer Harry Jensen fra Palæskolen på Jørgensby; nu kom han til at

undervise den næste generation herude i Lyksborg.

Jeg gemmer stadig et avisudklip fra min piges indskoling, hvor der som overskrift står: »Har du problemer, så kom til Harry«; med den opfordring havde han hilst på sine nye elever.

Og netop sådan var Harry.

En årrække var han formand for Sydslesvigsk Forening (SSF) i Lyksborg. Da jeg overtog posten, har jeg mange gange benyttet mig af det tilbud og diskuteret problemer eller arrangementer med ham.

Hos ham og Gudrun var der altid en åben dør, et åbent øre og et åbent sind for alt og alle, der havde noget på hjerte.

Han var medlem af den lokale kvindeforening, og uden hans opfordring var jeg måske aldrig kommet med dér.

Og så var han optaget af kunst, holdt foredrag, gav kurser og elskede at snakke om et emne med andre, der havde interesse for det.

Dybt bedrøvet tager jeg afsked med et menneske, jeg har kendt stort set hele mit liv - og holdt af. Harry, tak for alt.

Annemarie Erichsen

Det var med tårer og vemod, jeg læste, at Harry Jensen var død. Overrasket, huskende Harry som det altid ivrige, veloplagte og interesserede menneske - og dog vidende om, at han i den senere tid havde været svagelig.

Vi mødtes første gang i 1998. Harry ringede til mig, og fortalte, at han havde hørt om min dukkekunst, og at han gerne ville skrive herom i SSF Flensborg Amts Julehæfte. Han kom hjem til mig, og han fik alle de oplysninger, fakta og billeder, der var nødvendige, for at skrive sin beretning.

Denne sammenkomst med dette dejlige menneske skulle være begyndelsen til en tæt og befrugtende kontakt, der har stået på siden. Harry har åbnet

mangt en dør for mig og således på sin vis bidraget til min karriere som dukkekunstner. Det var således også Harry, der kom med forslaget om at bruge mine dukkemotiver til SSFs julemærker år 2000.

Da jeg nu læste de sørgelige ord, tog jeg julehæftet frem igen, og læste, hvad Harry havde skrevet dengang. Det er ufatteligt, at jeg og mange andre må savne hans venlighed og faderlige råd i fremtiden.

Harry har fulgt min vej, har besøgt mine udstillinger, og jeg har igennem de mange år, vi kendte hinanden, holdt ham løbende orienteret om mine gøremål på kunstens område.

Jeg har på fornemmelsen, at jeg ikke fik sagt tak for alt, han gjorde for mig, mens der var tid.

Men sikkert er, jeg aldrig vil glemme Harry Jensen som det menneske, jeg har prøvet at beskrive. Han var en ildsjæl på kunstens område.

Jeg vil komme til at savne Harrys søde og opmuntrende ord i juleposten.

Æret være hans minde.

Inge Harck

Budskabet om Harry Jensens død fyldte os med sorg. En god ven er ikke længere iblandt os, og vi har så meget at takke ham for.

Harry var skoleinspektør i Lyksborg. Han tiltrådte et halvt år, før vi fik embede i byen. Der blev hurtigt kontakt med ham, ikke mindst fordi vor søn blev ny elev i hans skole.

En mild og venlig mand tog imod os.

Det viste sig hurtigt, at Harry var en mand af format. Han fortsatte den fine sangtradition, der fandtes i Lyksborg skole. Det gjorde han på en måde, der imponerede os, og som vi var glade og taknemmelige for. Harry udnyttede skolens arkitektur. Skolen har et stort fællesrum. Dér samledes eleverne klassevis efter dagens første undervisningstime. Mens det stod på, hørtes

klassisk musik fra højtalerne, fællesrummet er udstyret med. Når alle var kommet på plads, indledtes morgensangen med en salme, så fulgte fadervor, dernæst kom meddelelser og regelmæssigt en introduktion til den næste tids klassiske musik med omtale af dens komponist. Sammenkomsten blev afsluttet med en dansk sang, hvorefter eleverne og deres lærere gik tilbage til undervisningen. Mens de var i gang med det, hørtes fra højtalerne fortsættelsen af den musik, sammenkomsten begyndte med.

Det blev vi betaget af. Så når vi havde overnattende gæster fra Danmark, blev de vækket betids, så de kunne være med til morgensangen i skolen sammen med os. Deres reaktion var nærmest enslydende: Gid vi havde sådan noget hos os i vor skole. Og når jeg efter at have holdt foredrag rundt omkring i Danmark blev spurgt om, hvordan en dansk hverdag så ud syd for grænsen, fortalte jeg bl.a. om morgensangen i Lyksborg skole. Den gjorde, at skolen ikke bare var en skole, men en folkelig skole.

Harry passede ikke blot sit embede, men var også aktivt med i det folkelige arbejde. I en lang årrække var han formand for SSF i Lyksborg og knyttede tætte forbindelser til venskabskredsen i Ringsted. År efter år dukkede derfor en del af dens medlemmer trofast op til årsmøde i Lyksborg og til friluftsmødet i Flensborg dagen derpå.

I kirkelig sammenhæng var Harry også at finde. Han og hans kone Gudrun var trofaste kirkegængere. Dem kunne man regne med. De kom, når Lyksborg kirkes klokker ringede til gudstjeneste.

For nogle år siden fik menigheden brug for en ny kirkesanger. Efter anmodning overtog Harry dette hverv og udøvede det på bedste vis. Det gjorde han dog på den betingelse, at han ikke ville have betaling for sin tjeneste.

Selvfølgelig var Harry og Gudrun også med til menighedens sangaftener

i præstegården. De var til støtte for os andre, eftersom de på forhånd kendte de fleste melodier til de salmer og sange, vi andre deltagere skulle til at lære.

Og der er noget mere, der skal nævnes. Da der ikke var andre til det, overtog Harry og Gudrun uden videre ansvaret for menighedens børneklub. Ved dens møder fik børnene lov til at lege en stund, men det var ikke hovedsagen. De var frem for alt indbudt til at høre bibelhistorie.

Harry og Gudrun var begge søjler, der bar på meget i det danske fællesskab. Og det skal de takkes for. I afskedens tid gælder takken især Harry. Vi husker ham med glæde og i taknemmelighed.

*Æret være hans minde.
Ingrid og Werner Matlok*

Taknemmelighed er det ord, der bedst giver udtryk for de følelser og tanker, der pressede på ved budskabet om Harry Jensens død.

Harry Jensen var kollega til min gudmor på Jørgensby-Skolen, og som barn mødte jeg ham til gæstebud i hendes hjem, altid venlig og rar overfor os børn.

Senere mødtes vi som kolleger i den tid, hvor alle lærere i Sydslesvig kendte hinanden og udvekslede erfaringer og gode ideer; og Harry var værd at lytte til og lære af.

I SSF Hatsted havde vi flere gange den store fornøjelse at have Harry som foredragsholder. Han viste lysbilleder og fortalte engageret om forskellige billedkunstnere, og specielt de sydslesvigske kunstnere lå det ham stærkt på sinde at formidle kendskabet til. Han var en stor kender på dette område og formåede på sin milde og overbevisende facon at vække interessen for vor sydslesvigske kunst. Også helt privat var han til stor hjælp og gav beredvilligt gode råd, da jeg måtte afhænde nogle arvede malerier.

Men i særlig grad nød jeg godt af Harry Jensens store opbakning i mine år i Sprogforeningens bestyrelse. Gudrun og Harry var de trofaste deltagere i Sprogforeningens møder. De mødte frem, uanset hvor i Sydslesvig vi havde valgt mødested, og Harry kom altid smilende og interesseret. Han lyttede opmærksomt og huskede at takke for oplevelserne. Han værdsatte det arbejde, der ligger i at organisere og tilrettelægge, og kom altid med positive tilkendegivelser. Han opmuntrede til at fortsætte, og hans tillid til, at bestyrelsen ville gøre sig umage og bruge tid på at løse flere opgaver i Sprogforeningen og i den sydslesvigske foreningsverden som sådan, var motiverende og inspirerende.

På det sidste mødtes vi til lærerforeningens arrangementer for pensionister. Også her blev tilbuddene taget godt imod og fulgt til dørs med tak og glæde. Præget af sygdom deltog Harry sammen med Gudrun i udflugten til Rødding og Gram så sent som i august 2011. Det var tydeligt, at han nød samtalen og det gode samvær, og jeg håber, han fornemmede, at det i høj grad var gengældt.

I stor taknemmelighed for mødet med et uhyre positivt menneske vil jeg mindes Harry Jensen.

Signe Andersen

Nogle mennesker kommer til at gøre et ganske særligt indtryk på en, og viser sig gennem årene at spille en overordentlig stor rolle. Sådan er det med Harry og Gudrun. Lige fra jeg fik lov at lære dem at kende 1995 gennem min kære Inger, som var sekretær på Harrys skole og derfor allerede var ven med ham, har de taget mig ind i deres liv og fulgt vores.

Tænk, at jeg stadig husker en tale, Harry holdt til Ingers 60 års fødselsdag. Det er ikke mange taler, man kan sige sådan om. Men Harry havde en hjer-

telighed og varme, så man altid følte sig særligt elsket. Mindes vil jeg også, da Inger og jeg sejlede til Kegnæs og Harry hentede os i bil til sommerhuset. Igen stor gæstfrihed og varme.

Men størst var nok, at Gudrun og Harry fulgte Inger det sidste år, hun levede. Deres stilfærdige besøg, som gjorde Inger så glad. Hun blev aldrig glemmt i deres liv. Hun og jeg fik lov at være en del af det.

Det er jo sørgeligt, når vi nu har mistet Harry, og svært for Gudrun, men alligevel er det med en dyb taknemmelighed jeg tager afsked med Harry. Sidst vi var sammen var ved Harrys 85 års fødselsdag i oktober 2011. I al stilfærdighed sang vi et par salmer, og Harry glædede sig over at kunne synge med.

Jo, mit hjerte er fyldt af dyb taknemmelighed for alt det, Harry og Gudrun både til familiefester og i kirke, har betydet i mit liv, og jeg vil ære Harrys minde og glæde mig over at kunne være sammen med Gudrun i minderne om smukke og gode dage.

Æret være Harrys minde.

*Niels Ebbe Huus,
fhv. præst i Valsbøl*

Det var med sorg, at vi i Sydslesvigs danske Kunstforenings bestyrelse og medlemsskare erfarede, at Harry Jensen ikke var mere. Men vi glædes også over, at vi har fået lov til at kende og arbejde sammen med Harry som et positivt og yderst inspirerende menneske, som mødte os med stor hjertelighed og varme.

Hans indsats for Sydslesvigs danske Kunstforening har været uvurderlig. Han var sammen med gymnasielærer Poul Svensson fra Duborg-Skolen initiativtager til oprettelsen af kunstforeningen i 1952, og han blev med afbrydelser dens formand 1954-1962 og igen 1966-1976. I realiteten var det Harry, der drev foreningen med et stort

engagement gennem alle disse år. Han stoppede først, da han blev skoleinspektør i Lyksborg i 1977.

Men hans interesse for kunstforeningen og kunst i det hele taget forblev livslang. Vi har i bestyrelsen mange gange modtaget idéer til udstillinger, og man kunne være sikker på, at en foreslået kunstner holdt kvaliteten. Det var et kendemærke for Harry, at man skulle skaffe det bedste, man kunne få. Kunstforeningen skulle ikke være en hobbyforening.

Men han deltog også gerne i diskussionen om, hvem der var kunstner. I Sydslesvigs danske Kunstforenings 50 års jubilæumsbog fra 2002 udtalte Harry: - For hvem er kunstner - og hvem er sydslesviger? Kunstner - er det dem med tre tårne, to tårne eller et tårn? Det er vanskeligt at afgøre. Skal han være akademiuddannet, eller må han også være autodidakt?

Det var gode spørgsmål, og besvarelsen kom gennem de udstillinger, som Harry var med til at foreslå. Der var en stor rummelighed, også overfor vore sydslesvigske kunstnere, som han gjorde meget for at støtte i deres arbejde.

Han påtog sig også gerne opgaver af forskellig karakter, hvem husker ikke hans stilsikre optræden som auktionarius, når kunstværker skulle bortauktioneres? Han havde mange talenter.

Harry Jensen og hans kære Gudrun, som han var som omsorgsfuld overfor, var flittige til at møde op til foreningens udstillingsåbninger og generalforsamlinger, altid engagerede og interesserede og opmuntrende.

Mærkeligt er, at Sydslesvigs danske Kunstforening havde en stor udstilling med kunstneren Mikael Witte, søn af Harry og Gudrun Jensen, og at Harry ikke fik lov til opleve denne udstilling.

Harry Jensen var en ildsjæl, selv om han i nævnte jubilæumsbog sagde det modsatte: - »Jeg vil ikke kalde mig en ildsjæl. Men jeg har trods alt brændt for det. Jeg har haft stor glæde ved

at kunne hænge en god udstilling op sammen med kunstneren, at kunne besøge en kunstner, være med til at formidle kunst og føre nogle gode samtaler om kunst. Eller at kunne rejse til Düsseldorf, til Beuys, for at få en udstilling til Danmark. Det har været store og spændende oplevelser.«

Vi mindes med taknemlighed Harry Jensen, og vore tanker er hos Gudrun og den øvrige familie.

*P.v.a. Sydslesvigs danske
Kunstforening
Hans Jessen*

***

Lothar Jessen

12.1.1943 – 30.1.2012

Lothar Jessen, Sønderbrarup, døde pludselig, lige fyldt 69 år. Han havde de seneste år haft helbredsmæssige problemer at slås med men var inde i en god periode, og han nød sin tilværelse som pensionist.

Gennem en menneskealder var Lothar Jessen tilknyttet Christianslyst. Først som pedelkollega med sin svoger Willi Vieland, der døde tre måneder før ham. Siden - efter at Willi var gået på pension - sørgende Lothar sammen med sin ny pedelkollega Gerwin Wächter for, at Christianslyst blev vedligeholdt og passet omhyggeligt, nærmest omsorgsfuldt.

Lothar havde en fortid som murer, og især når der var vedligeholdelsesarbejder inden for dette fagområde, kunne Christianslyst nyde godt af Lothars viden og kunnen. Han var en ansvarsbevidst og loyal medarbejder.

Lothar var bevidst om, at der med hans pensionering, ville ske et »hukommelsestab« på pedelområdet på Christianslyst. Derfor var han det sidste års tid som pedel opsat på at videregive sin erfaring og viden om alt - f.eks. placering af vandrør, gode indkøbssteder og historiske anekdoter - til

Gerwin og de andre.

Vi vil i mange år frem nyde godt af de spor, Lothar har sat.

Lothar er de seneste år ofte kommet forbi på sine små scooterture for at »holde øje med«, om vi nu passede godt på Christianslyst. Vi vil savne hans små besøg.

Vi savner Lothar, men bevarer et kærligt minde om ham.

Æret være hans minde.

*P.v.a. kollegerne
Elly Andersen*

***

Gerhard Jochimsen

23.1.1947 – 23.6.2012

Gerhard døde pludseligt og alt for tidligt, kun 65 år gammel.

Med ham har Sydslesvigske Folkedansere mistet et kært medlem, som ikke blot var en aktiv danser i gennem mange år. Gerhard var også medlem af bestyrelsen 2001-2007 og næstformand 2002-2007.

Vi har lært Gerhard at kende som en person, der deltog aktivt i foreningens aktiviteter, og som også var med til at påvirke foreningens virke.

Han deltog gerne i opvisninger sammen med Henny, og mange gange var det ham, der bar vor fane, når vi deltog i stævner.

Gerhard var altid hjælpsom med de praktiske ting, der skulle gøres. Han var ofte chauffør på vore udflugter, ligesom han også var den praktiske handyman, der til grillaftener sørgede for, at pølserne blev grillet. Det gjorde han også ved vor sæson-afslutning i år.

Det er ufatteligt, at Gerhard ikke mere er blandt os, og vi savnede ham og hans stille humor, da vi startede op igen efter ferien.

Sydslesvigske Folkedansere har meget at takke Gerhard for, og vi vil bevare mindet om ham i taknemmelighed.

Vore tanker går til Henny og familien.

Æret være hans minde.

*Inger Marie Christensen,
Sydslesvigske Folkedansere Flensborg*

***

Bruno Jordt

23.1.1936 - 2.10. 2012

Den tidligere kontorleder for dr. Heinz Beckmanns advokatkontor, Bruno Jordt, er død efter længere tids alvorlig sygdom. Hermed har Borgerforeningens Mandagsbord af 1990 for første gang mistet et medlem.

Bruno Jordt var med fra begyndelsen og deltog trofast i vore sammenkomster. Her lærte vi ham at kende som en loyal og retlinet dansk sydslesviger. Fra sin aktive tid som FDF'er medbragte han værdier, som han holdt i hævd. Vi var aldrig i tvivl om Bruno Jordts mening om de temaer, vi drøftede; det være sig dagens aktuelle emner eller spørgsmål om mindretallets vej, men altid fremførte han sine synspunkter med en tør ironi, endda ind imellem sarkasme, men han var aldrig sårende i sin bedømmelse af andres handlinger og udsagn.

Da han og hans skolekammerater mødtes på Duborg-Skolen til jubilæums-sammenkomst, spurgte han direkte de kammerater, der var blevet i Sydslesvig, om hvor mange der havde sendt deres børn i dansk skole. I en tid, da skoleforeningen nu har skullet drøfte forældrenes konsekvens i deres valg af skole for deres børn, gør det godt at tænke på, at der for nogle aldrig var tvivl om deres ståsted.

Vi omkring Mandagsbordet satte pris på Bruno Jordts udsagn og på hans urokkelighed. Vi drillede lidt, men accepterede det, når han stædigt valgte sin egen menu, når det ikke lige var hans livret, der var på spisekortet. Og så skulle han lige ud og ryge, for und-

være en cigaret ville han ikke.

Bruno Jordt var et roligt menneske, der bar livets tilskikkelser stoisk, således også sygdommen. Vi satte pris på ham, og vi har savnet ham under hans sygdom.

Vi vil mindes ham med tanke på de mange gode diskussioner.

Vore tanker går til Ulla og familien.

Æret være Bruno Jordts minde.

*På vegne af Mandagsbordet,
Klaus-Erik Ramm og Erik Jensen*

***

Ruth Jürgensen

21.5.1928 – 23.5.2012

Med Ruth Jürgensens bortgang har Jørgensby-Skolen mistet en af sine ældste forhenværende medarbejdere.

Hun stammede fra en gammel flensborgsk familie og var det, vi ville kalde en rigtig dansk sydslesviger, som var bevidst om sin herkomst med rødder fra begge sider af den nuværende grænse. Vi har længe ikke rigtig kunnet komme i kontakt med hende og har savnet hendes oprigtige måde at være på.

Vi har kendt hendes familie for gæstfrihed og oprigtighed på alle måder.

Ruth har været en dygtig medarbejder på Jørgensby-Skolen, trofast og loyal. Hun kunne være skrap, men hendes væremåde var præget af kærlighed til eleverne, som skulle lære noget; derfor gik de jo i skole.

*Chr. Lorenzen,
tidl. skoleinspektør*

***

Willy Knutzen

5.6.1934 – 29.3.2012

På årets første cykeltur, som bl.a. gik forbi præstegården i Valsbøl, fik jeg fortalt, at Willy Knutzen, Loftlund, lå på sygehuset, og at det ikke så godt ud.

Meddelelsen var noget af et chok at få, for Willy havde da lige deltaget i SSF-/SSWs generalforsamlinger kort tid forinden, ligesom han havde været til menighedens generalforsamling i slutningen af januar.

Da jeg for snart 25 år siden kom til Store Vi, var Willy Knutzen én af de personer, man ikke lige kom udenom.

Jeg har allerede dengang betragtet ham som værende en nestor i det danske arbejde i landsbyen. Willy vidste besked om mangt og meget og jeg kunne altid gå til ham for at få besked om dette og hint.

Der stod stor respekt om Willys person overalt. Willy sad for eksempel i kommunerådet for SSW i knap 35 år, ligesom han var i distrikts- og amtsstyrelserne for SSF og SSW - de fleste af årene som lokalforeningernes kasserer. Legendarisk er Willys aflæggelse af regnskabsberetninger - i mine øjne ikke lige det mest spændende ved en generalforsamling, men Willy var i stand til at fange forsamlingens opmærksomhed. Han kunne nemlig med sin særdeles tørre lune underholde os alle, så det ofte blev til aftenens højdepunkt.

Ligesom han til fester var i stand til at underholde med historier og anekdoter. Jeg er egentlig ikke helt sikker på, om indholdet af Willys historier altid var lige lødige; jeg ville nok ikke have brudt mig om at høre dem i selskab med min gamle mor. Men måden, Willy kunne fortælle på, var enestående.

Willy var trofast. Han var med til alle generalforsamlinger i SSF, i SSW, var trofast i menigheden, kom til alle årsmøder i Store Vi og julefester i skolen.

Men nu er Willy her ikke mere og tankerne går til Henny, børn og børnebørn.

Æret være hans minde.

*Peter Lynggaard Jacobsen,
Flensborg, tidl. Store Vi*

***

Hans Lassen

25.2.1949 – 5.1.2012

Kære Hans!

»Nu er det længe siden, men end det gemmes i mit sind...«, skriver Jeppe Aakjær.

Denne sang, og også mange andre falder os ind, når vi tænker på dig og på samværet med dig. Der er sange som f. eks. »Den gang jeg drog af sted...« eller »For en fremmed barsk og fattigt...« men også Piet Heins gruk »Husk at leve, mens du gør det, husk at elske, mens du tør det«, sættes umiddelbart i forbindelse med dig.

Vi har kendt dig rigtig længe, nogle af os i mere end 45 år, 40 år, 30 år, men alle i mere end 15 år.

Vi husker dig både fra Tønder Stats-skole, fra seminariet i Tønder og fra Oksevejens Skole som en ægte sønderjyde, der også beherskede sønderjysk til perfektion. Du havde været en stovt officer i militæret, da du kom til Oksevejens Skole, og det prægede dig i dine klare og ærlige holdninger og budskaber. Du var en god kammerat, kollega, ven, der havde en stor viden om Sønderjylland, og du interesserede dig for historien og livet i Sydslesvig.

Fagligt var du dygtig, og du blev ved med at videreuddanne dig. Du var en kompetent lærer, som holdt af dine elever, og som eleverne holdt af.

Du var aldrig bange for at tage fat, og vi husker dig også både fra seminariet og fra din arbejdsplads som én, der elskede livet og samværet med andre både til arbejde og til fest.

Du skånede aldrig dig selv. Du levede livet stærkt i nuet samtidigt med, at du også tænkte på fremtiden. Vi husker de spændende lejrskoleture, vi var på sammen med dig, og vi nød godt af din viden om de ting, vi var ude at se på.

Du havde stor humoristisk sans, og du kunne altid finde den rigtige pointe, så vi også kunne få et godt og fornøjeligt

grin sammen. Vi ser med glæde tilbage på en kreativ tid sammen med dig og tænker dybt berørte på, at vi har fulgtes ad gennem livet i så lang tid, så vi kan sige, at bekendtskabet, kammeratskabet, venskabet for en del af os startede i vor fælles ungdom og fortsatte til dit livs ende.

Det var et af de gode forhold, som ikke absolut skal plejes med mange besøg i hverdagen, men som bare var der i en fælles indforståethed, og som efter din pensionering fra tid til anden blev taget op igen, når man mødtes tilfældigt til en fest eller ved for eksempel banken i Harreslev.

Du har sat dine gode spor i Sydslesvig. Der var så mange, der kendte dig, og vi vil alle mindes dig med glæde og taknemmelighed og også med mange smil, når vi kommer til at tænke på festlige oplevelser, vi havde sammen med dig igennem et så langt livsforløb.

Hans, du var bare et menneske, man holdt af med alt, der hørte med, og som var typisk for dig.

Æret være dit minde.

I kærlighed, p.v.a. alle dine
fhv. kolleger på Oksevejens Skole
Ami og Leif Jessen

Hvor bliver man dog overrasket, chokeret og ked af det, når man får at vide, at en kær ven og god kollega er gået bort, til trods for at vi vidste, at Hans havde mange odds imod sig i form af sygdom.

Selv har jeg kendt Hans fra seminarietiden i Tønder i begyndelsen af 1970'erne, og vi har, især efter at Hans kom til Jaruplund Danske Skole i 1994, kunnet udveksle mange minder fra denne sjove tid.

Hans var løjtnant af reserven, altså militærmand. Det fornægtede sig ikke i hans stemmeføring i undervisningen - høj og til tider brysk i tonefaldet - men eleverne lærte hurtigt, at der bag dette var et venligt og rart menneske, der

kun ville dem det godt. Et menneske med stor historisk viden, med stor viden om naturen, som han glad formidlede videre.

Hans var et festfyrværkeri af vittigheder og sjove historier, rystede den ene efter den anden ud af ærmet, han var aldrig kedelig at være sammen med hverken privat, til fest eller på lærerværelset. I sin iver slog han gerne over i sønderjydsk - det var Hans' sprog.

Jobbet blev passet til punkt og prikke, intet fravær, ingen sygedage, selv da han svækkedes, tog han fat, ville ikke indse at han blev svagere, at energien svandt ind, og humøret forandrede. Det har kostet mange kræfter.

Vi, der var kolleger til Hans i hans tid i Jaruplund, vil altid se et bestemt billede foran os: nemlig Hans og Trine - hans elskede ruhårede gravhund. Trine var stikordet, så lavede Hans op og berettede med stor glæde i stemmen om Trines liv og bedrifter. Hun betød alt for ham - var nok det lykkeligste, der var hændt ham.

Et rart og varmt menneske har vi mistet, en god ven og kammerat.

Af hjertet tak, Hans, fordi vi kendte dig.

Æret være hans minde.

*Helga Rogat,
Jaruplund Danske Skole*

***

Ove Lauridsen

19.5.1928 – 25.11.2011

Fhv. viceinspektør på Gustav Johannsen-Skolen Ove Lauridsen døde efter længere tids sygdom.

Han stammede fra Vejle, hvor hans far var cykelhandler. Ove voksede op i trygge rammer »i et borgerligt hjem med klaver«, som han selv udtrykte det.

I 1941 blev Ove optaget i Grindsted Private Kost- og Realskole. Efter endt

skolegang havde han dog ikke lyst til at læse videre, men startede en uddannelse til radiomekaniker. Denne uddannelse afsluttede han i 1950, og han arbejdede i kort tid som radiomekaniker i Kolding, indtil han blev indkaldt for at aftjene sin værnepligt.

Ove Lauridsen avancerede til løjtnant af reserven og gik med planer om at tage varig tjeneste ved militæret.

Dette blev ikke til noget, for efter at være blevet gift med Karla i 1955 forlod han militæret og begyndte at læse til lærer på Århus seminarium, hvor han afsluttede med lærereksamen i 1960. Lauridsen fik straks efter endt læreruddannelse stilling som lærer i Vonsild ved Kolding. Her engagerede han sig i det offentlige liv bl.a. politisk og i den kommunale aftenskoleundervisning, hvor han var koordinator.

I 1965 søgte Ove Lauridsen til Sydslesvig og fik i 1969 stillingen som skoleleder i Nibøl, og i august 72 tiltrådte han stillingen som viceskoleinspektør på Gustav Johannsen-Skolen.

Lauridsen havde udover det administrative arbejde som viceskoleinspektør undervisning i almindelige skolefag og sløjd, men i løbet af årene blev fysik/kemi hans fagdomæne. Faste principper, orden, akkuratesse, faglige krav, krav om god opførsel, klart markerede grænser var bl.a. hvad eleverne mødte hos Ove Lauridsen, og det værdsatte de.

Lauridsen var et selskabeligt anlagt menneske og nød det daglige samvær med kollegerne. Han fungerede som regel som toastmaster ved selskabelige sammenkomster, og hans engagement for at styrke det kollegiale og sociale resulterede i mange små »klubber« som f.eks. badmintonklub, vægtvogterklub og i de sidste år som ydende og nydende medlem af det såkaldte »smovsebord«.

I 1995 gik Ove Lauridsen på pension efter 23 år som viceskoleinspektør på Gustav Johannsen-Skolen, men han opretholdt kontakten til skolen og del-

tog som en trofast og munter deltager i årets julefrokost.

Når han ankom til skolen, havde han en fast rute på vejen til lærerværelset: Først kommandocentralen (kontoret), hvor han lige skulle sikre sig, at alt var som det plejede, og først derefter på lærerværelset, hvor han også altid blev modtaget med glæde af tidligere kolleger. Når frokosterne så startede, kunne han med selvsyn konstatere, at traditioner, som han selv havde bidraget til, fortsat er blevet holdt i hævd.

Vi vil mindes Ove Lauridsen som et godt menneske, en faglig dygtig kollega med et stort socialt engagement og et dejligt humør.

Æret være hans minde.

*Ole J. Uth,
skoleinspektør*

***

Johann Andreas Lauszus

13.1.1929 – 25.12.2011

På St. Knudsborg vidste vi, at vor æresbroder Andreas Lauszus døjede med sygdom og ikke længere følte nogen stor glæde ved livet, og alligevel kom meddelelsen om hans død overraskende for nogle af os.

Andreas Lauszus blev optaget i St. Knudsgildet i Flensborg i 1961, og fire år senere i 1965 blev han udnævnt til stolbroder - med embedet som broder løjtnant, og det var begyndelsen til et mangeårigt medlemskab af St. Knudsgildets ledelse.

I 1969 blev han gildets sekretær, et embede han varetog indtil 1977. Efter en pause blev der igen trukket på broder Andreas Lauszus, idet han fra 1984 til 1991 var en af gildets to dommere. I 1994 blev han ganske fortjent udnævnt til æresbroder i St. Knudsgildet.

Vi brødrene har meget at takke vor hedengangne broder for. Det er æresbroder Lauszus store fortjeneste, at gildet i dag råder over flere skrifter om

gildet, over gildelivet, om traditioner og mange nedskrevne regler om gildets ceremonier. Der er ingen tvivl om, at han var St. Knudsgildets nestor, som den mest erfarne broder og med stor viden om gildet i det sidste århundrede.

Vor broder var født den 13. januar 1929 i Læk. Han var født i en familie med en far, der var tysk embedsmand, og med en mor, som stammede fra Tønder. Det danske sprog eller snarere sønderjysk lærte han hos sine bedsteforældre i Tønder. Hans tyske skolegang foregik i Læk og Nibøl.

Som 16-årig blev han indkaldt til den tyske hær i 1945, men heldigvis nåede han ikke at deltage i krigshandlinger. Efter forskellige højskoleophold kom han 1950 til Silkeborg seminarium, hvor han mødte Agnete Friis Andersen, sin senere hustru. I 1954 begyndte de begge som lærere på Kielseng Danske Skole, nu Jens Jessen-Skolen.

Vor æresbroder har haft hele sin karriere som lærer på denne skole; det nyttede ikke noget at lokke med gode lederstillinger i oplandet til Flensborg. Hans fire dygtige sønner, Finn, Svend, Hans og Troels, skulle ikke bruge deres tid på skoletransporter, var vor æresbroders mening om den sag. Agnetes og Andreas' hus er stadig tæt ved skolen, som det har været gennem mange år.

Gennem sit lange broderskab i St. Knudsgildet var det naturligt, at han skabte gode kontakter til gildets ven-skabsgilder- og selskaber, det være sig i Danmark og Sverige. Et særligt selskab havde hans store opmærksomhed, nemlig vore venner i Aalborg, hvor Andreas også blev optaget i broderkredsen.

Vor æresbroder var en habil skytte, selv om det ikke var skydesporten, der var det vigtigste for ham i gildet. Han havde dog den store glæde at være St. Knudsgildets majestæt i 1964 og igen i 1975. Det siges sommetider af brødre, at hvis man vil huskes i gildet, skal

man have været majestæt og fået sit skjold op at hænge på St. Knudsborgs vægge. Det gælder ikke og slet ikke for vor hedengangne æresbroder.

Han har med sit virke og brodersind gjort sig så bemærket og afholdt i vort gilde, at han vil blive husket som en værdig St. Knudsbroder af fineste slags.

Vore tanker går til Agnete og familien.

Æret være hans minde.

*Heinz Rudebeck,
oldermand*

***

Gabriele Möller-Jurcevic

† 4.11.2011

Med stor sorg modtog vi på Trene-Skolen i Tarp budskabet om vor kære Gabriele Möller-Jurcevic's død, kun 51 år gammel.

Gabriele var født og opvokset i Syd-slesvig.

Siden 1997 var hun vor flittige, dygtige og omsorgsfulde rengøringsassistent, men for hende var det ikke kun et job - nej, det var også en hjertesag at engagere sig både i skolens og i det danske mindretals arbejde i øvrigt. I en årrække arbejdede hun således med i SSFs bestyrelse, hvor hun ydede et værdifuldt arbejde.

Også i SSWs basisarbejde var hun aktiv, og hun markerede sig dygtigt og engageret i forskellige udvalg i kommunen.

Gabrieles hjem var fyldt med hjertevarme, og dørene stod altid åbne til en kop kaffe og en snak.

Gabriele efterlader sin mand Danko og tre piger: Stella på 8 og de to voksne døtre Franziska og Marina samt svigersønnen Stephan.

Vi savner Gabriele i vor hverdag, og vi tænker på hendes pårørende.

Vi vil bevare mindet om Gabriele i kærlighed og hengivenhed.

Et dejligt og stort menneske er gået bort.

Æret være hendes minde.

*Inger Pffingsten,
skoleinspektør*

***

Karsten Rung Nielsen

1962 - 2012

Karstens kamp mod cancer er slut; vor tidligere kollega på Flensborg Avis, journalist Karsten Rung Nielsen er død. Han måtte efter en lang, men heroisk kamp give op over kræften og har nu fået fred.

Kampen mod canceren stoppede tirsdag den 9. oktober.

På Facebook kunne man løbende følge Karstens kamp. Hans drøm var, at kemoen kunne gøre det af med så stor en del af canceren, at resten kunne opereres væk. Derfor slog han sig heller ikke til tåls med det danske sundhedssystem, men søgte også ekspertise i Tyskland hos dr. Thomas Vogel i Frankfurt.

Diagnosen blev stillet i april 2008, efter at Karsten havde forladt Flensborg Avis og var flyttet til Haderslev med sin hustru Hanne og datteren Emma. Da blev hans liv lige pludselig vendt på hovedet.

Karsten var sportsmand. Spillede selv fodbold, var Manchester United-fan og løb også gerne - da han boede i Flensborg, var det som regel i det fredede område bag Gartenstadt. Det var også på løbeturen, han fandt ud af, at noget var galt. Pulsens blev unormalt høj i forhold til den ellers udmærkede kondition, han var i.

Karsten gjorde ingen hemmelighed ud af sin sygdom. Tværtimod fortalte han om sygdommen i aviser og oprettede sin egen hjemmeside, hvor der blev samlet over 100.000 kroner ind blandt venner og familie for at kunne finansiere behandlingen i Tyskland.

Karsten blev ansat på Flensborg Avis

i sommeren 2003 efter at have været beskæftiget på Horsens Folkeblad. Han stoppede på avisen i efteråret 2006. Han havde en underfundig form for humor og også en vis portion stædighed - hvad der helt sikkert kom ham til gode i kampen mod kræft.

Vore tanker går til hustruen Hanne og datteren Emma.

*Hans Christian Davidsen
Flensborg Danske Journalistforening*

***

Karla Sieck

12.4.1933 – 31.12.2011

Karla Sieck døde efter længere tids sygdom.

Karla og Egon Sieck var i over 40 år, indtil helbredet svigtede, viceværter for Helligåndskirken i Flensborg - et arbejde, de varetog med en omhu og en kærlighed, der var ganske enestående.

For Karla Sieck var det arbejde, hun havde påtaget sig, aldrig en byrde men et ansvar, hun med stolthed tog på sig og med sit stilfærdige og beskedne væsen aldrig brystede sig af.

Vi kunne altid stole på Siecks. Kunne de en sjælden gang af helbredsmæssige grunde ikke selv komme, trådte børnene til. Det var Karlas og Egons stolthed, at kirken altid var skinnende ren og velplejet. Kom man i ægteparrets hyggelige hjem, oplevede man den varme og det sammenhold, der kendetegnede familien Sieck.

Vi vil i menighedsrådet huske Karla Sieck som en mild og på samme tid stålsat kvinde, der med blid hånd bragte orden og hygge omkring sig.

I det danske sprog burde vi indføre det tyske begreb "Liebe zur Leistung", glæden ved at gøre sit arbejde godt. Den glæde havde Karla Sieck - og den kunne vi glæde os over.

Æret være hendes minde.

*P.v.a. Helligåndskirkens menigheds,
Lis Hansen*

***

Peder Nicolai Sønderby

19.4.1921 – 26.10.2011

Dansk Skoleforening for Sydslesvig og mange andre i det danske mindretal husker Peder Sønderby som en engageret og vidende person, der nøje fulgte udviklingen i Sydslesvig.

Peder Sønderby var i 22 år medlem af Undervisningsministeriets Rådgivende Udvalg vedr. Danske, Kulturelle Anliggender i Sydslesvig fra 1980 til 2002 og samtidig udvalgets formand fra 1988 til 1994.

På sine mange besøg som medlem af det såkaldte Femmandsudvalg mødte vi en interesseret Peder Sønderby, der gerne tog en rask diskussion om aktuelle begivenheder og forhold.

På udvalgets besigtigelsesture sørgede han for, at den menige sydslesviger kom til orde og efterfølgende blev inviteret med til udvalgets traditionelle middag og sammenkomst.

På busturene rundt i landsdelen delte han gerne sin viden om Sydslesvig med andre og sørgede for, at det mere formelle program blev suppleret med sange.

Peder Sønderby var stolt af sin sønderjyske opvækst og fortalte gerne om hjemegnen i Toftlund, hvorfra han var valgt til Folketinget fra 1979 til 1998.

Peder Sønderby var medlem af Grænseforeningens hovedbestyrelse fra 1976 til 2002 og samtidig formand for kontaktudvalget til det tyske mindretal fra 1979 til 1998.

Vi vil bevare mindet om Peder Sønderbys indsats for Sydslesvig med respekt og stor taknemmelighed.

*Anders Molt Ipsen,
direktør i Dansk
Skoleforening for Sydslesvig*

***

Herbert Suhr

31.12.1927 – 14.7.2012

Vor fhv. pedel ved Trenehytten, Herbert Suhr, er død.

Herbert Suhr havde været håndværker ved Dansk Skoleforening, da han som pensionist fik opfordringen til at blive pedel på Trenehytten, FDF Sydslesvigs hytte ved Tarp.

Det vidste sig hurtigt, at det var den rigtige mand til det rigtige sted, som daværende distriktsleder Knud Morsing havde opfordret. Her startede et mangeårigt godt og solidt pedelarbejde på Trenehytten. Det var ikke altid lige nemt at være Herbert, da hans telefonnummer hang ved telefonen i Trenehytten, men det anså Herbert ikke som et problem - men som en udfordring.

Efter jeg havde overtaget embedet som FDF-distriktets leder, havde vi nogle gode år sammen, hvor jeg nød godt af, at Trenehytten var i de bedste hænder hos Herbert.

Men alderen begyndte at trykke, og på en tur hjem fra Trenehytten kom det nærmest undskyldende fra Herbert, at jeg nok blev nødt til at finde en ny pedel. Men det var ikke noget med at løbe fra pladsen. Herbert ville først stoppe i det øjeblik, der var en fundet efterfølger. Det lykkedes at finde en dygtig afløser, så Herbert kunne stoppe.

Efter Herbert Suhrs pensionering som pedel på Trenehytten glemte han ikke Trenehytten og FDFs arbejde, så når vi mødtes enten i Harreslev eller de gange, hvor jeg lige kom forbi hos Herbert og Lis Suhr, så var der stadig en levende interesse for Trenehyttens og FDF-arbejdets ve og vel.

Midt i sorgen går vore tanker også til Lis, der altid fulgte levende med på sidelinjen. Æret være hans minde.

*Sten Andersen,
FDF Sydslesvig Distrikt*

***

Willi Vieland

† 30.10.2011

Willi Vieland, Sønderbrarup, døde i en alder af 74 år efter længere tids svær sygdom.

Willi var i over 30 år pedel på Christianslyst - en stilling, som han fik, efter at han i slutningen af 60'erne som håndværker var med til at bygge det nye Christianslyst.

Bestyrerne skiftede - nogle gange hurtigere end andre gange, men Vieland blev på sin post, indtil han blev pensioneret. Personalet på Christianslyst var så heldige at komme til også at kende Tulle og hele familien Vieland - hvilket vi er mange, som stadig sætter stor pris på.

Stillingen som »Hausmeister« blev hans livs største arbejdsprojekt, og med sin flid og håndværksmæssige dygtighed udførte han det, som var Christianslyst hans eget. Han kendte hvert et hjørne, hvert vandør i huset og hver busk på grunden, og var igennem de mange år den faste støtte på stedet. Han var ganske enkelt en del af historien på Christianslyst.

De senere år var han stærkt svækket af sin sygdom, hvilket bestemt ikke passede ham, som altid havde klaret alt, både for sig selv og andre.

Nu har han fået fred, og vore tanker går til Tulle, børn og børnebørn.

Æret være hans minde.

*Jytte Møller,
Christianslyst*

SYDSLESVIG-DAGBOGEN 2011-2012

OKTOBER 2011

1.

IRENE Moser, Kobbermølle, dør 82 år gammel.

6.

DET første fælleselevrådsmøde for alle danske fællesskoler og gymnasier i Sydslesvig afvikles på Duborg-Skolen i Flensborg. Fælleselevrådet vil mødes to gange om året.

12

TIM Jannsen, Uphusum, dør.

12.-14.

SSW drager på den traditionelle Berlin-informationstur med besøg hos den danske ambassade, Anne Frank-centret, udenrigsministeriet, indenrigsministeriet og forbundsregeringens pressecenter.

13.

JOHANNES Lausen, Flensborg, dør 91 år gammel.

15.

DER var pænt fyldt op i Ansgar Kirke i Flensborg, da universitetskoret Lille MUKO fra København giver koncert.

Den historiske friserforening Frisia Historica markerer sæsonafslutningen med et stævne i Stedesand.

16.-23.

SSF Flensborg Amt og Grænseforeningen Kreds 20 (Vejle amt) drager på sorbertur med 44 deltagere, jævnt fordelt sydslesvigere og GFere. De møder mange spændende mindretals- og flertalsmennesker, ser historisk og aktuelt interessante steder og forbavses over, at der i »sorberland« faktisk er gennemført tosproget skiltning tysk-sorbisk.

17.

DET danske mindretal deltager i Kulturnatten på Chistiansborg, hvor der er masser af direkte information og musik ved Hvordan(sk)?, Sven-Ulf Jansen og Bjørn Egeskjold. Og der er masser af danskere, der kommer forbi og vil vide mere.

20.

VOR avis skriver, at forbundsregeringen afviser at yde et ekstraordinært tilskud til Dansk Skoleforening i 2012. Det, man gjorde i 2011, var af udenrigspolitiske grunde, skriver indenrigsminister dr. Friedrichs til landdagspræsident Torsten Geerd. Nu er det altså op til de folkevalgte/ parlamentarikerne at handle i ligestillingssagen.

SSF-medlemsbladet KONTAKT skriver, at Oberst H. Parkovs Mindefonds sekretær Niels Henriksen, Sorø, nu også er valgt til formand. Han afløser Wilhelm Klüver efter 23 år på posten. Før ham var Niels Bøgh Andersen formand.

SSF-/SSW-gruppen Hamborg-Holsten får besøg af og foredrag ved formanden for Bund Deutscher Nordschleswiger Hinrich Jürgensen.

21.

TØNNING IF fejrer indvielsen af sit ombyggede klubhus, så der nu er tidssvarende omklædnings- og badeforhold.

22.

KULTURCENTRET Volksbad fejrer sit 30 års jubilæum.

VOR avis skriver, at hjemmesiden grænseguiden.dk med masser af tilbud syd for grænsen er blevet et tilløbsstykke i Danmark.

23.
40 års dagen for indvielsen af Ungdomskollegiet i Flensborg.

24
STUDIEAFDELINGEN ved DCB indbyder til værkstedsaften med Lars N. Henningsen om den allerførste begyndelse af et dansk skolevæsen og frem til i dag.

VOR avis skriver, at Flensborg By har konstateret, at Istedløven på Den Gl. Kirkegård er blevet et tilløbsstykke. Det skønnes, at 10.000 har været inde og kigge på den allerede.

UNGDOMSKollegiet i Flensborg fejrer 40 års jubilæum.

I VOR avis takker Jørn Ulrik Larsen (SF), Aabenraa, for 10 gode år som medlem af Sydslesvigudvalget, det tidligere Fem-/Seksmandsudvalg.

25.
SPD forespørger i forbundsdagen til det danske mindretals skolars ligestilling og et tilskud på 3,5 mill. euro i 2012, og viceudenrigsminister Cornelia Pieper svarer, at forbundsregeringen ingen planer har i den retning, men at det naturligvis er op til forbundsdagen at ændre på forbundsbudgettet 2012. I forbundsdagens finansudvalg er stemningen ikke entydig. Budgettet vedtages 10. november. Forinden - 4. november - er der møde i det danske mindretals kontaktudvalg med forbundsindenrigsministeriet i Bredsted.

JØRGEN Mads Clausen, bestyrelsesformand Danfoss, gæster mindretallet - først på Danevirke Museum, siden på A.P. Møller Skolen. Han møder repræsentanter for bl.a. SSF, SSW, Skoleforeningen, Grænseforeningen og Erhvervsforeningen.

VOR avis skriver, at en arbejdsgruppe p.t. undersøger en fusion af Sønderjyllands Symfoniorkester og Schleswig-Holsteinisches Sinfonieorchester.

VOR avis skriver videre, at Friisk Forining har opstillet en mindesten for den frisiske digter Jens Mungard i KZ

Sachsenhausen, hvor han døde 1940. SDUs styrelse drøfter organisationens tilskud til Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde og vil ikke give tilskud til aktiviteter, der er skolens hhv. kirkens. MBU-konsulent Thomas Hougesen bedes præcisere budgetansøgningen 2012.

BASAREN til fordel for ældre i Tyske Hus i Flensborg svigtes af publikummer. Det konstaterer også Dansk Alderdomshjems »salgsteam« Herta Wulff, Inge Lise Møller, Gunda Preisler og Erna Geldmacher.

HEINZ-Herbert »Heiner« Bruhn, Flensborg, tidligere Tønning, dør 85 år gammel.

HARALD Asmuss, Sørup, dør 77 år gammel.

26.
DANSK Skoleforenings styrelse beslutter at lægger Ansgar Børnehaven og Hiort Lorenzen-Børnehaven i Slesvig sammen til en og renovere sidstnævnte.

VOR avis skriver, at partiet Die Linke på deres landsmøde i Erfurt har vedtaget et nyt partiprogram, der tilgodeser de fire hjemmehørende, nationale mindretals rettigheder - grundlovsteknisk og økonomisk, bl.a. 100% ligestilling. PEDER Sønderby, Toftlund, dør 79 år gammel.

LISE-Lotte Hansen, Flensborg/Harreslev, dør 88 år gammel.

27.
SPIL Dansk Dag også i Sydslesvig med et hav af musik- og sangaktiviteter rundt omkring i Sydslesvig. Alene på Søndertorv i Flensborg synger 700 4.-6. kl. skoleelever fællessange. Tilrettelagt af en tvær-organisatorisk arbejdsgruppe ved SSF, SdU, Dansk Centralbibliotek og Dansk Skoleforening.

LINE Kruse Group er til jazz på Flensborghus ved SSF og SdU. Treje Danske Skole vinder en gratiskoncert med Trio THG, og 100 mennesker, store som små nyder den.

KIEls bypræsident, danske Cathy Kietzer er gæstetaler i den selskabelige forening Borgerforeningen og anbefaler stærkt en kraftig kommunalreform i Slesvig-Holsten: »Vi dør med de små enheder,« siger socialdemokraten.

PER Hammerich fra Roskilde, der har oplevet lidt af hvert og stadig før det, er i centrum, da der på Dansk Centralbibliotek i Flensborg - et af fem steder i det dansk-tyske grænseland - er »Eventyr over grænsen« med eventyr, fortællinger, musik og myter.

28.

EKKEHARD Klug, undervisnings- og kulturminister i Kiel, overrækker 1,2 mill. euro til Jaruplund Højskole. Det er EU- penge til ud- og ombygning af højskolen. SSWU vælger ny formand med Claas Frederik Johannsen og dermed efterfølgeren for Jon Egeris Karstoft, der tager til Danmark efter nytår.

STOR afskedsfest i Købbermølle Danske Børnehaven: Lederen Inge Kiralfy går på pension.

OGSÅ salte tårer i Fjordvejens Børnehaven i Flensborg: lederen gennem 12 år, Karen Kølvråa Lippert har sidste arbejdsdag.

RENDSBORG-Bydelsdorf Fritidshjem fejrer 50 års jubilæum.

29.

VOR avis skriver, at Landestheater er stærkt interesseret i at flytte ind på Slesvighus, idet salen vil være velegnet til opførelse af teater, så længe byens teater er spærret p.g.a. dårligt tag. Slesvighus-salen er imidlertid ikke renoveret endnu. SDU lægger op til mere forældreindflydelse på fritidshjemmene, efter at styrelsen på sit seneste møde overtog en arbejdsgruppes kommissorium, skriver vor avis.

DER er god stemning og pænt fremmøde ved Den slesvigske Kvindeforenings efterårsstævne i Læk. Den ellers opløste sønderjyske amatørteatertrup Æ Amatører optræder.

29./30.

GRUNDTVIGSK Forum afvikler for første gang sit årsmøde i Flensborg og informeres grundigt om det danske mindretal og grænselandet af bl.a. organisationens Sydslesvig-/internationale udvalgs formand Chr. Ulrich Terp.

30.

HUSBYs borgmester Heiner Tramsen siger på en CDU-Frühschoppen, at hvis han havde magten i Kiel, ville han ligestille det danske mindretal med det samme.

FOLKETEATRETs musical »Sugar« på Flensborg teater får alle tiders anmeldelse i vor avis. Arrangør er SSF.

FLENSBORG-menighedernes efterårsmøde har i år sognepræst Mikkell Wold, Marmorkirken i København, som gæstetaler over emnet »Det overhørte råb om mening?« - om livets mening.

PÅ efterårsmødet i Dansk Kirke i Sydslesvigs kreds 5 (Slesvig, Rendsborg, Egernførde) i Slesvig taler sognepræst Henrik Bang Møller, Skagen, om at det er de åndelige værdier, der lider i et velfærdssamfund som det danske.

WILLI Vieland, Sønderbrarup, dør 74 år gammel.

31.

VOR avis skriver optimistisk, at det nu også forlyder fra CDU, at de 3,5 mill. euro fra Berlin til de danske skoler også er på vej for 2012.

PÅ mødet i Det Sydslesvigske Samråd oplyser SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, at det efter forhandlinger i Berlin ser ud til, at mindretalssekretariatet med Thede Boysen som sekretær kan fortsætte med at være akademisk besat. Forbundets revision Bundesverwaltung havde ellers ment, at en almindelig kontoransat ville være nok, men Mindretalsrådet, hvor det danske mindretal er medlem, havde pointeret, at den politiske beslutning i sin tid fortsat gælder, og at der er behov for en akademiker som sekretær. Kontoret finansieres af forbundsindenrigsministeriet.

ROLF-Dieter Lippert går på pension som Skoleforeningens driftsrådsformand. hans efterfølger er Niels A. Nielsen.

ANNEGRET Nahmens dør 69 år gammel.

NOVEMBER 2011

1.

VOR avis skriver, at formanden for Sydslesvigudvalget Kim Andersen MF (V) på baggrund af forlydender om, at det politiske Berlin rører på sig m.h.t. de 3,5 mill. euro til de danske skoler også i 2012, først vil se pengene fra Berlin på Skoleforeningens bord, inden han bryder ud i jubel. SSWs formand Flemming Meyer betegner signalerne fra Berlin som positive men afventer kontaktudvalgsmødet med forbundsindrigsministeriet og forbundsparlamentarikerne i Bredsted den 4. november - samt naturligvis den endelige afgørelse i Berlin den 10. november.

LANDSREGERINGEN i Kiel meddeler, at økonomiuddannelsen forbliver hos Flensburg universitet.

TINE Bruhn, New York, tidl. Flensburg, giver koncert sammen med sit band på Duborg-Skolen, indbudet af SSF Flensburg By.

SSW i Lyksborg får ny bestyrelse med André Pastorff som formand - efter flere år uden bestyrelse.

DE danske i Kobbermølle tager på fælles lanterneløb gennem byen; omkring 100 små som store deltager.

DEN nye formand for Skovlund-Valsbøl SSF, Helle Wandler, trækker sig af arbejdsmæssige grunde.

HANNE Svenstrup, Glud ved Juelsminde, runder de 90.

2.

SPDs medlemmer af landdagens europaudvalg gæster Dansk Skoleforening i informationsøjemed.

VOR avis skriver, at Alina Linde (15), Jens Jessen-Skolen i Flensburg, er

blevet nummer 6 ved en skolepatroljekonkurrence i hele Tyskland.

3.

REGIONALFORSAMLINGEN for Region Sønderjylland/Schleswig vedtager, at det danske og det tyske mindretal får sæde i regionens bestyrelse med stemmeret, undtagen når der skal stemmes om budgettet. Forsamlingen opløser sig selv efter at have afskaffet en række udvalg og vedtaget at mødes til en årlig regional konference. Friserne får sæde i kulturudvalget.

SYDSLESVIGs danske Kunstforeninger åbner en Ib Spang Olsen-udstilling på Flensburg Bibliotek.

SSW i Kappel har fået ny formand i Christian Andresen, der afløste Gerhard Jensen, skriver vor avis. Distriktet melder ikke om alverdens aktivitet, men i byrådet arbejder partiet roligt og støt.

REKTOR Jørgen Köhl er blevet medlem af bestyrelsen for mindretalsforskningsinstituttet ECMI i Flensburg, skriver vor avis.

3./4., 10./11., 24./25.

DANSK Skoleforening og Deutscher Schul- und Sprachverein tilbyder i samarbejde med Center for Mindretalspædagogik tre moduler, hvor studerende fra Flensburg universitet kan snuse intensivt til mindretalspædagogik.

3.-5.

DJURSLAND Spillemænd giver koncert i Vanderup, Ladelund og Askfelt, indbudt af SSF og SdU.

4.

SSW opfordrer forbundsregeringen til at tage affære, når det gælder ligestilling af sinti & roma, skriver vor avis. Det har SSW lovet repræsentanter for sinti & roma ved et forudgående møde. DAVID Statnik, formand for sorbernes hovedorganisation Domowina, gæster det dansk-tyske grænseland, og i vor

avis siger han, at han ser positivt på sit mindretals fremtid trods anstrengt økonomi.

KONTAKTUDVALGET under forbundsindrigsministeriet mødes i Bredsted. SSW-formand Flemming Meyer betegner mødet som rimelig konstruktivt, men afgørelsen om de 3,5 mill. euro til de danske skoler træffes først i forbunds dagens budgetudvalg (finansudvalg) den 10. november.

SEVEN Up Kvintet jazzet i Medborgerhuset i Egernførde, inviteret af SSF.

ELEVER og musiklærere på A.P. Møller Skolen indbyder til tidlig eftermiddagsfredagscafé med musik, kaffe og hjemmebak.

DET nye Ejderhus i Rendsborg-Bydelsdorf får regelmæssigt besøg af bogbussen, og det kædes fremover sammen med en række SSF-distriktsaktiviteter.

GABRIELE Möller-Jurcevic, Tarp, dør.

JENS Henrik Holm, Tumby, dør 76 år gammel.

4./5.

DEN første grænseoverskridende elektroniske musikfestival afvikles i Flensborg. »Define elctronic music festival« rummer foruden koncerter en workshop, arrangeret af kulturcentret Kühlhaus. Lørdag den 12. november bliver der tilsvarende koncerter i Sønderborg.

5.

UDENRIGSMINISTER Villy Søvn-dal pointerer overfor sin tyske kollega Guido Westerwelle ved et møde i Berlin, at det er den danske regering magtpåliggende, at ligestillingen af det danske mindretal sikres. Både Westerwelle og forbunds dagsmedlem Jürgen Koppelin (FDP) mener, at forbunds dagens finansudvalg (Haushaltsausschuss) på mødet 10. november vil tage højde for mindretallets ønske om 3,5 mill. euro til de danske skoler i Sydslesvig.

DE tyske medlemmer af European Free Alliance (EFA), et parti i Europaparla-

mentet og en sammenslutning af bl.a. mindretal, gæster SSW i Flensborg for bl.a. at drøfte debatkulturen i EFA. SSWs formand Flemming Meyer efterlyser nemlig mere åbenhed og mulighed for indholdsmæssig debat i EFA, efter uheldige oplevelser på EFA-kongressen for nylig.

HUMPTRUP Børnehaven har haft besøg af vor avis i anledning af »vikinge«besøg som led i børnenes »alsidige personlige udvikling«, en slags emneuge.

ASKFELT Danske Skole og Børnehaven, SSF, SdU, DCB er fælles om en herlig spillemandskoncert og et stort lanterneløb i området.

SSF og Schleswiger Musikclub åbner Schleswiger Jazzherbst-sæsonen med koncert på Slesvig rådhus med danske Morten Haughshøj Kvartet.

DANSK Husflidskreds Sydslesvig holder børne- og forældredag på Oksevejens Skole i Flensborg.

6.

30 af 80 inviterede dukker op til guldconfirmation i Vesterejdersted danske Menighed, i Garding. Inviteret er årgangene 1949-1961.

KULTURMINISTEREN og Sønderjyllands fire kulturudvalgs formænd underskriver en tillægsaftale til Den sønderjyske Kulturaftale for 2012. Plaanen er, at de fire kommuner i 2013 går sammen med Flensborg by og to af de tre sydslesvigske amter om en fælles Kulturregion Sønderjylland-Schleswig.

7.

BORGMESTRENE Simon Faber, Flensborg, Tove Larsen, Aabenraa, og Aase Nyeberg, Sønderborg, drager til den nederlandske grænse for at se nærmere på, hvordan man dér tackler grænseoverskridende erhvervs-parker.

7./8.

SSF og SSW er i Berlin til politikermøder om ligestilling af de danske skoler og sikring af de 3,5 mill. euro til de

danske skoler også i 2012.
OLE Sørensen, Flensborg, runder de 50.

7-11.

UFFE-Skolen i Tønning har emneuge om Sydslesvig og identitet og slutter af med et åbent arrangement for alle.

8.

FLENSBORG rådhus bekendtgør, at overborgmester Simon Faber omstrukturerer de kommunale fagområder.

RIKKE Hyldgaard og soldaten »Jacob« holder foredrag om hendes ny bog og hans tid i Afghanistan i Paludanushuset i Frederiksstad.

9.

OGSÅ på de danske skoler i Sydslesvig deltager eleverne i Operation Dagsværk til fordel for urbefolkningen i Peru.

SSF og menigheden i Rendsborg inviterer til filmklub-aften i kirken for at se »Forbrydelsen«.

DIRK Thöming, Flensborg, runder de 50.

10.

FINANSUDVALGET i forbundsdagen i Berlin vedtager også at ville støtte de danske skoler i Sydslesvig med 3,5 mill. euro i 2012 som delvis kompensation for den slesvig-holstenske landsregerings nedskæring på området. Det danske mindretal takker de slesvig-holstenske forbundsdagsmedlemmer for engageret opbakning og den tidligere og den nuværende danske regering og Folketinget, ja hele det danske politiske rum for opbakning i ligestillings-spørgsmålet. Mindretallet arbejder nu på en langsigtet løsning af proceduren omkring tilskud fra tysk side, så især også Skoleforeningen får planlægnings-sikkerhed. Friserne får 70.000 euro mere, nu 370.000 euro, og det tyske mindretal i Sønderjylland får hovedparten fra en pulje til tyske mindretal i udlandet på 400.000 euro.

SUNDHEDSRÅDET mødes og drøfter bl.a. Dansk Sundhedstjenestes hjemmepleje år 2020.

SSF-organet KONTAKT beretter om en fin amtstur, SSF Sydtønder havde til Djursland.

CAFE Hack, et forrygende musikshow med Søren Dahl, gæster A.P. Møller Skolen i Slesvig, indbudt af SSF. På scenen interviewes overborgmester Simon Faber (SSW).

SSW Rendsborg-Egernførde opstiller sine kandidater til landdagsvalget i maj 2012, og alle medlemmer i amtet har stemmeret.

123 store som små deltager i det store lanterneløb i Humptrup, arrangeret af Sønderløgum og Omegns UF.

11.

SSWU har med Claas Frederik Johannsen fra Kejtum fået ny landsformand og med ham en ret ny landsstyrelse, skriver vor avis. Jonas Knickmeyer og hans stedfortræder Jon Egeris Karstoft tager på videreuddannelse og trækker sig derfor. SSW er oppe på 155 medlemmer.

SIXBalls giver koncert i Vestejderstedhallen i Garding som led i Husum og Ejdersted amters »vestkystkultur«.

VOR avis skriver, at pastor Jacob Ørsted og MBU-konsulent Thomas Hougesen er igang med at lave en film bl.a. om krigen 1864. I den forbindelse inviterer de skoleklasser ind i Helligåndskirken, der i dagens anledning var omdannet til »lazaret«.

12.

SSF afvikler sit ordinære landsmøde 2011 på Husumhus i Husum. Formand Dieter Paul Küssner genvælges, ligesom 2. næstformand Franz Dittrich og FU-medlem Steen Schröder. Nyt familiekontingent vedtages: I stedet for som nu 30 euro afkræves der fremover 35 euro. Der udtrykkes glæde over, at Berlin også i 2012 yder 3,5 mill. euro i tilskud til de danske skoler i Sydslesvig. Richard Petersen, Nibøl, modtager

som »stille slider« Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2011. SSFs medarbejdere »Kun for sjov« optræder. Sydslesvigsk Årbog 2011 og de sydslesvigske julemærker 2011 præsenteres.

ARKIVET ved Dansk Centralbibliotek i Flensborg viser sig selv frem og sælger ud af gamle plakater m.m. som led i Arkivernes Dag.

CARPARK North giver koncert i MAX i Flensborg, støttet af SSF og SdU.

DAGMAR Jacobsen runder de 60.

12./13.

DANSKE Tradish giver koncert i Nybjernt hhv. Hanved, indbudt af SSF og SdU.

13.

WERNER Mühlmann, Gråsten, dør.

14.

FRISTEN for aflevering af en årsmødesang udløber. SSF melder om en række gode forslag.

15.

KORTFILMfestivalen i Flensborg præmierer den danske film »5122«, lavet af en gruppe mediestuderende, ved at overrække den af SSF indstiftede pris.

VOR avis skriver, at en skoleleder i Sønderjylland er blevet sigtet for bl.a. uterlighed overfor børn. Han har en fortid i Sydslesvig.

LYKSborg Danske Børnehaven fejrer 60 års jubilæum.

16.

ERNIE Wilkins Almost Big Band & Bobo Morene er til »jazz på Flensborghus«, arrangeret af SSF og SdU.

AKTIVE Kvinder Egernførde overtager i to uger rådhusets udstillingsmontrer for dér at vise, hvad der kan købes på julebasaren om to uger, skriver vor avis.

HELGA Rogat har officielt sidste arbejdsdag på Jaruplund Danske Skole men fortsætter lidt endnu som vikar.

17.

VOR avis skriver, at det danske mindretal ved Samrådet har sendt en takkeskrivelse til regering og Folketing for opbakning i ligestillingssagen.

SLESVIG-Ligaen uddeler 139.000 kr. til forskellige formål i Sydslesvig ved en sammenkomst i Ejderhuset i Bydelsdorf.

17.-18.

KULTURværkstedet Kühlhaus m.fl. arrangerer digterkonkurrence »poetry slam« i Flensborg og workshop for danske og tyske skoleklasser i Aabenraa- støttet af Sydslesvigsk Forening, Bund Deutscher Nordschleswiger og Region Sønderjylland-Schleswig.

17.-19.

EN delegation danske sydslesvigere tager på SSFs og Grænseforeningens traditionelle »folketingstur«. Der er modtagelse hos Folketingets præsidium, hvor formanden Mogens Lyketoft lovede, at Danmark vil fastholde presset på tysk politik imligestillingsøjemed. Der er rundvisning på Christiansborg, debatmøde i Sønderjyske Allgemeine, foredrag ved biskop Peter Fischer, Roskilde, rundvisning i domkirken og på vikingskibsmuseet, hjemmebesøg hos Birthe og Knud-Erik Therkelsen samt festlig forestilling på Frederiksbergscenen.

18.

SSF og BDN er medarrangør, da kulturværkstedet Kühlhaus i Flensborg arrangerer dansk-tyske digtermesterskaber - poetry slam - i Flensborg, og 17./18. workshop for skoleklasser på det tyske gymnasium i Aabenraa.

SSF Egernførde og Sprogforeningen arrangerer »Hit med Højskolesangbogen« i Medborgerhuset i Egernførde. Først fortæller deltagerne om deres personlige yndlingssang, og siden bliver sangene sunget.

19.
PÅ SdUs hovedsendemandsmøde sætter formand Inger Marie Christensen fokus på sprogbruget i foreningerne igen. Enkelte delegerede udtrykker utilfredshed med, at styrelsen og ikke hovedsendemandsmødet er budgetansvarlig. Næstformændene Flemming Birkemose og Birthe Marxen-Düring genvælges. Spejderne Gesa Dalsgaard og sønnen Tor-Salve får SdUs Kulturpris for deres indsats forud og under jamboretten 2011. Anne Christensen, DAN, får H.A.I. Pedersens vandrepkal som forbilledlig leder. Forud for mødet går drøftelser i »fremtidsværkstederne«.

SLESVIGSK Samfund holder efterårsmøde på Vartov i København med SSW-landdagsmedlem Lars Harms, der orienterer om, hvordan det er at leve i et mindretal - set med danske og med frisiske øjne.

VOR avis skriver, at 102 elever fra Danmark og Sydslesvig netop har afsluttet to ugers udveksling - en succes siger Skoleforeningen og Grænseforeningen. Udvekslingen finansieres af projektpenge både i 2011 og 2012.

20.
KRISTINE Sahl, Esbjerg, dør 23 år gammel.

21.
SSWU Nord får ny formand i Daniel Mühlhausen, idet forgængeren Jon Egeris Karstoft tager på videreuddannelse i Danmark.

22.
SSFs Hovedstyrelse havde af landsmødet fået pålagt at udvikle en rygepolitik i SSF og vedtager at forbyde al rygning i SSFs sekretariater og forsamlingshuse.

23.
SLESVIG-Holstens landsteater vil gerne ind på Slesvighus for at spille op imod 70 forestillinger på årsbasis fra 1.

august 2012, skriver vor avis. Og SSF vil gerne hjælpe. Problemet er bare, at salen endnu ikke er renoveret. Nu skal Slesvig by, landsteatret og SSF finde 1,2 mill. for at realisere projektet hurtigst muligt.

MOLDENED SSFs kursusaktiviteter tiltrækker kursister fra nær og fjern, skriver vor avi. Ikke mindst sykurserne er populære.

24.
VOR avis skriver, at landdagen enstemmigt har udtrykt forventning om, at Danmark som EU-formand i første halvår 2012 får gang i det grænseoverskridende arbejdsmarked og en europæisk mindretalspolitik.

SSW Flensborg By genopstiller Silke Hinrichsen som landdagskandidat.

HARRY Luesmann Jensen, Tarp, tidl. Lyksborg, dør 85 år gammel.

25.
OVE Lauridsen, Flensborg, dør 83 år gammel.

26.
FLOT julebasar på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.
HELGA Rogat, Jaruplund Danske Skole, går på pension.

26./27.
TORS DAGSKORET giver tre adventskoncerter i år: I Ansgar Kirke i Flensborg, i Medelby og i Harreslev.

27.
DEN danske sportschef hos HSV i Hamborg, Frank Arnesen, møder sin danske fanklub HSV-Vikinger med 150 medlemmer mellem Århus og Hamborg - på Duborg-Skolen i Flensborg, inviteret af stifteren Henrik Jessen, underviser på selvsamme skole.

28.
THY Teater spiller »Nolde« på Husumhus, indbudt af SSF.
VOR avis skriver, at SSW har opstillet

Uwe Menke som sin landdagskandidat i Pinneberg-Nord/ Helgoland, Ullrich Stellfeld-Petersen i Sydthønder og Lars Harms i Husum-Ejdersted.

SSWU føler sig forfordelt, når det gælder tilskud til politisk ungdomsarbejde på landsplan, skriver vor avis. CDUs, SPDs, FDPs og De Grønnes ungdomsforbund deler kagen imellem sig. Anke Spoorendonk tager affære.

MUSEET på Sønderborg slot meddeler, at de har ansat historiker René Rasmussen som inspektør fra 1. januar med den nationalpolitiske historie efter 1864 som speciale. Der var 30 ansøgere, og fire var til samtale.

29.

RUMMELPOTTEN 2011 udkommer og tager personligheder og begivenheder i grænselandet på kornet. Æresrummelpotten tildeles Den Synnejske Ambassade i København med Hans Georg »Gorm« Møller som ambassadør.

SOUSCHEF på Christianslyst, Jytte Møller går på pension efter 21 år på SdUs lejrskole- og kursuscenter.

30.

SYDSLESVIGsekretariatet i Børne- og Undervisningsministeriet meddeler, at Sydslesvigudvalget nu er på plads og har fået Benny Andersen MF (S) som ny formand. Den hidtidige formand Kim Andersen MF (V) fortsætter som medlem af udvalget.

VOR avis skriver, at ledende politikere i Slesvig siger, at byen vil støtte ombygningen af Slesvighus' sal med 600.000 euro, så byens teater dér kan spille 70 stykker årligt over tre år, mens byens eget faldefærdige teater erstattes af et nyt.

PASTOR Elsebeth Villadsen (59), Flensborg-Sporskifte, emeriterer grundet sygdom. Afskedsgudstjenesten finder sted 18. december.

FLEMMING Jensen indbydes af SSF Flensborg By til stand-up-aften på Flensborghus.

GERD Stolz, Kiel, Det Østrigske Sor-

te Kors' tidl. tilsynsførende med de østrigske krigsgrave mellem fra Elben og op i Danmark, får tildelt den østrigske republiks gyldne æresorden på industri- og handelskamret i Flensborg at den østrigske konsul Ralph Scheide.

MOGENS Bernhard Hansen, Haderslev, runder de 80.

HEINRICH Wiese, Arnæs, dør 95 år gammel.

DECEMBER 2011

1.

SSF starter et rundspørge blandt sine medlemmer via KONTAKTsiderne for at høre nærmere om ønskerne m.h.t. luftbåren modtagelse, når TV2 fra 11. januar bliver betalingskanal - i Danmark og i Sydslesvig.

KONTAKT kan endvidere meddele, at Dansk Sundhedstjeneste har fået ny formand i Randi Kuhnt som efterfølger for Hans-Erik Hansen, der fortsætter som almindeligt forretningsudvalgsmedlem.

ANKER Mortensen og Zacharias Heinesen, Færøerne, udstiller på Flensborg Bibliotek på initiativ af Dansk Centralbibliotek og Nordisk Informationskontor.

HUSUM Cricket Club havde en kæmpe sæsonafslutningsfest i Hatsted, skriver KONTAKT. Jannik Wiese blev hædret for fin indsats på det danske U15-cricketlandshold.

KIRKESIDEN på KONTAKT præsenterer i et interview den nye danske kirkeminister Manu Sareen.

MUSEET på Sønderborg slot åbner udstillingen »Godt brølt, løve« om Istedløvens lange og dramatiske historie - med åbningstaler af overborgmester Simon Faber, Flensborg, og kulturudvalgsformand Stephan Kleinschmidt, Sønderborg.

VOR avis skriver, at lærer på A.P. Møller Skolen Sanne Engedal Pedersen sammen med 15 andre lærere i Tyskland (kun 2 fra Slesvig-Holsten) er blevet

hædret med den tyske lærerpris 2012 af forbundskansler Angela Merkel; indstillet af sine elever.

THOMAS Bo Skyt Jessen, Sønderbrarup, dør 31 år gammel.

ELSE Lauritzen, Aars, annonceres død.

2.

SSFs og Sønderjyllands Symfoniorkesters traditionelle børne-/familiekoncert - i år med skuespilleren Kjeld Nørgaard - finder i år sted i Husum.

VOR avis skriver, at TV2 og Kabel Deutschland stort set er enige om, at TV2 også efter 11. januar er at finde i KDs net, men i den digitale afdeling.

VIDERE skriver vor avis, at personalechef Stinne Døssing er kontitueret forretningsfører for Dansk Sundhedstjeneste i et år, når nuværende Georg Hanke går på pension om nogle måneder. Blandt de otte ansøgere var der ikke noget kvalificeret bud til stillingen ellers.

JENS Jessen-Skolen i Flensborg markerer sin 60 års dag med stor børnefest.

3.

SYDSLESVIGSK Oplysningsforbund SOF ved SSW-landssekretær Martin Lorenzen gør status for 2011 i vor avis: 12.625 stod til fordeling, og de gik til 18 arrangementer ved en række danske organisationer i Sydslesvig med 1.254 deltagere. Delstaten gav 13.900 euro til SOF. Differencebeløbet går til administration.

DET lille Teater Flensborgs nye stykke »Busters verden« får alle tiders anmeldelse i vor avis, ikke mindst unge Jakob Sørensen i rollen som Buster.

TARUP SSF drager på juletur til København, bl.a. til Tivoli.

EGERNFØRDE SSF aflyser sin juletur til Aalborg grundet for få tilmeldte.

SSF Flensborg Amt tager på juletur til København med 144 personer i tre busser.

HANS F. Hoeg, Kejtum, dør 94 år gammel.

CARL Friedrich Augustin, Lyksborg, dør 87 år gammel.

3./4.

JUL på Dybbøl er i år centreret om SSW-gruppeformand Anke Sporendonks barndomsjul. Forinden var der besøg af fire danske børnehaver fra Sydslesvig, der pyntede juletræet.

5.

ECMI, European Center for Minority Issues i Flensborg, fejrer 15 års jubilæum. Direktør Tove Malloy fremhæver, at ECMI forsker på videnskabelig vis - men politiserer ikke.

6.

DET sydslesvigske Samråd har fået post fra børne- og undervisningsminister Christine Antorini, skriver vor avis. I brevet skriver hun, at hun fortsat støtter bestræbelserne på ligestilling af de danske skoler i Sydslesvig. Peter Dancerkert, SPD-forbundsmedlem, medlem af finansudvalget, citeres for at sige, at det fortsat gælder om at nå frem til en bæredygtig finansiering af Skoleforeningen og det danske mindretal.

HOVEDUDVALGET i Slesvig by er parat til at låne 5 mill. euro for at bygge et nyt teater. Det gamle faldefærdige skal rives ned. I en overgangsperiode på tre år satser teatret på at kunne låne Slesvighus, men her skal der lige renoveres først.

7.

BODIL M. Lund udstiller sine værker på Valsbølhus.

SYNNEJYSK Ambassade i København med Hans-Georg »Gorm« Møller i spidsen har fået årets æresrummelpotte, skriver vor avis.

ULRICH »Ulli« Küsel, Flensborg, er død 62 år gammel, skriver Der Nordschleswiger.

8.

DEN Danske Salmedue giver jazzkoncert med salmer i Ansgar Kirke i Flensborg.

FRISTEN for at deltage i Ordet Fanger skrivekonkurrencen om en god julehi-

storie udløber i Sydslesvig. Medarrangørerne Dansk Skoleforening og Dansk Centralbibliotek ekspederer de sydslesvigske stile og digte videre til den nationale danske konkurrence.

VOR avis lancerer en digital udgave i lommeformat til iPad og iPhone.

INTERVIEW-bogen på dansk og tysk, »Stemmer fra mindretallene - Stimmen aus den Minderheiten« præsenteres i Aabenraa. Journalist Flemming Nielsen har interviewet, arkivarerne Lars Henningsen og Frank Lubowitz agerede redaktion.

9.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester inviterer til julegalla med et overflødigshorn af smuk musik i Tyske Hus i Flensborg sammen med Sønderjysk Pigeorkester.

BLANDT et væld af jule- og adventsfester i vor avis er også Askfelt Danske Skoles sammen med SSF Hytten/Ok-slev: over 150 børn og voksne stimlede sammen for at nyde førjul.

SDU finder vinderne i sin julekortkonkurrence, som 83 børn har reflekteret på: Malin Geerdes, Emm Karlotta Hems, Tom Potthoff og Frederic Hänsel.

10.

VOR avis skriver, at ministerpræsident Peter Harry Carstensen i sin kommente mindretalsberetning skriver, at nedskæringen på tilskuddet til de danske skoler i Sydslesvig er aftalt med den danske regering, idet han henviser til arbejdet i den tværministerielle dansk-tyske embedsmandsgruppe.

PAKISTANSK mad og mellempopulær kommunikation er i centrum, da Aktivitetshuset og Flensborg universitetsstuderende fra mange lande atter indbyder til Cross Cultural Cooking.

11.

SSF Sydtønder kalder til adventsfest i Agrtrup med Niels Ole Lindgaard og Doris Lindgaard Sørensen og deres julehistorier.

KULTURVÆRKSTEDET Kühlhaus i Flensborg tilbyder dansk børneteater med ensemblet Duaplo, der spiller »Jagten på julemanden«.

12.

SSWs Anke Spoorendonk giver CDU-FDP-landsregeringens mindretalsrapport minus karakter i vor avis. Mindretalspolitikken reduceres til søndagstaler: Den danske regerings og Folketingets protester mod afskaffelsen af ligestillingen ignoreres, og den danske regering tages oven i købet til indtægt for at have godkendt nedskæringerne på skoleområdet. Historiker og rektor Jørgen Kühl konstaterer, at landsregeringen ikke ønsker ligestillingen. Rapporten er for ham udtryk for hånlige arrogante og en uhørt politisk provokation både mod den danske og forbundsregeringen.

I ET åbent brev til landsregeringen i Kiel går Dansk Skoleforenings formand Per Gildberg og direktør Anders Molt Ipsen hårdt i rette med landsregeringen og dens mindretalsberetning: Vi er truet på eksistensen, skriver de to i brevet.

CHRISTEN K. Møller, Rømø, tidl. Sønderbrarup, dør 91 år gammel.

13.

DEN danske generalkonsul i Flensborg, Henrik Becker-Christensen siger i vor avis, at de danske embedsmænd i den dansk-tyske arbejdsgruppe ikke kan tages til indtægt for, hvad den danske regering - og dermed dansk politik - har af holdninger.

FORMANDEN for Sydslesvigudvalget Benny Engelbrecht MF (S) beskylder landsregeringen i Kiel for at gå med skyklapper ved at overhøre den danske kritik i skolesagen, skriver vor avis.

TV2 og Kabel Deutschland (KD) underskriver på Flensborghus en aftale om, at TV2 også fra 11. januar, når stationen bliver betalingskanal i Danmark, distribueres via KDs net, men så i en digital udgave. SSF har formidlet aftalen.

DR1 distribueres indtil videre analogt på nettet. KD mener, at man vil kunne tilbyde en dansk TV-pakke (med flere kanaler), hvis 1.000 abonnenter vil det. HELENE Blum og Harald Haugaard giver alle tiders julekoncert med »musik som en leg«, som vor avis skriver, på Husumhus, akkompagneret af en række andre nordiske kunstnere.

SKOVLUND Danske Skole og SSF Skovlund-Valsbøl fejrer julefest med - også her - aldeles yndige luciapiger. Nyt er, at den tyske skole er inviteret med, og de er begejstrede for danske juletraditioner.

FLENSBORGBiffen præsenterer den fængslende film »R« med Pilou Asbæk i hovedrollen.

FLEMMING Meyer, Skovlund, runder de 60.

14.

LANDDAGEN drøfter landsregeringens mindretalsberetning. Den forelægges af viceministerpræsident dr. Heiner Garg, der forsvarer den og delstatens mindretalspolitik. Oppositionen - især også SSW kritiserer landsregeringen og dens rapport hårdt. Blandt kritikerne er også Kim Andersen MF (V) fra Sydslesvigudvalget, Sydslesvigsk Forening/ Det sydslesvigske Samråd, der alle reagerer med en entydig pressemeddelelse.

VOR avis skriver, at SSWs medlems-hvervningskampagne igen har givet 36 nye medlemmer, så man nu er 3.671 mod 3.514 for to år siden.

ENDVIDERE skriver vor avis, at Slesvig byråd er rede til at betale flere millioner euro for et nyt teater i byen. Over en tre års periode yder byen 600.000 euro for at kunne låne Slesvighus' sal. Teatret betaler 100.000 euro for diverse; så det nu er op til SSF, der ejer Slesvighus, at skaffe de resterende beløb, så salen kan ombygges for 1,2 mill. euro hurtigst muligt.

VOR avis skriver, at kunstneren Bodil M. Lund fra Ry, tidligere Ellund, p.t. udstiller malerier på Valsbøhus.

FLENSBORG Roklubs formand Jørgen Eybye melder om et aktivt år på generalforsamlingen - men med dalende medlemstal og behov for flere penge: Polokajakkerne er tit til stævner i Danmark, og bygningen kræver også sit. Melanie Christiansen vælges til ny formand efter Rolf Engel.

DE danskes fælles julefest i Pauluskirken i Slesvig er atter godt besøgt. Byens tre danske skoler, Spejderorkestret og Slesvig Folkekor sørger for et alsidigt juleprogram, og unge som voksne kommer i herlig julestemning.

ELISABETH Karoline Harck-Vollbehrr, Flensborg, dør 87 år gammel.

15.

MIDT i forarbejdet til SSFs bestræbelser på at få en aftale med bl.a. BoxerTV om en fornuftig løsning af problemer med at modtage TV2 pr. antenne også i Sydslesvig efter 11. januar, når TV2 bliver betalingskanal, kritiserer unavn-givne via vor avis, at ordningen formentlig vil være forbeholdt SSFs medlemmer. SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen betegner diskussionen som tåbelig, men begrænsningen er nødvendig af ophavsretsligt-juridiske grunde, siger han.

ANSGAR Menighed og MBU inviterer til gratis julerock i Ansgar Kirke med Elephant Doubt fra TenSing og sing'n songwriter Levke Hansen.

ALLE foreninger og institutioner på Slesvighus holder julefest sammen - og det giver pote.

16.

SVALEGANGEN opfører det gribende stykke „Besættelsen“ på Flensborg Teater, indbudt af SSF.

HANS Thiessen, Obdrup, dør 74 år gammel.

17.

VED SSWs reception for landsformand Flemming Meyer i anledning af dennes 60 års dag bebuder CDU-næstformand i Slesvig-Holsten Ingbert Liebing, at

CDU vil genoptage dialogen med SSW bl.a. for at få en ende på skolesagen. Forinden havde generalkonsul Henrik Becker-Christensen understreget, at hele det politiske Danmark står bag det danske mindretal i sagen.

FRIISK Foriining har lavet sin første frisisksprogede side og får den offentliggjort i vor avis.

ELSEBETH Villadsen, Flensborg, fylder 60.

18.

DEN dansk-spansk-fransk-færøske sangerinde og songwriter Aura Dione giver alle tiders koncert i Flensborg. SSF er medindbyder.

19.

VOR avis skriver, at bestyrelsen for Sønderjyllands Symfoniorkester siger nej til en fusion med Schleswig-Holsteinisches Sinfonieorchester på indeværende tidspunkt.

GRÆNSEFORENINGEN skriver til udenrigsminister Villy Søvndal (SF) for at bede ham tage affære overfor den tyske udenrigsminister Guido Westerwelle (FDP) i skolesagen. GF er fortrønet over, at den slesvig-holstenske landsregering i sin mindretalsrapport mere eller mindre direkte giver udtryk for, at den danske regering var indforstået med nedskæringen i tilskuddet til de danske skoler i Sydslesvig.

HELLIGÅNSKIRKENs Menighed i Flensborg meddeler, at man allerede har samlet 30.000 euro til udsmykning af kirken med værker af Bjørn Nørgaard.

20.

METTE Salomon, lærer på Jernved Danske Skole, ønskede sig en sten med skolens navn på, da hun for et stykke tid siden havde rund fødselsdag. Nu er stenen kommet op at stå ved indkørslen til skolen, skriver vor avis.

VIDERE beretter vor avis om en kæmpe julefest på Jes Kruse-Skolen i Egern-

førde med 700 små som store deltagere.

DET danske mindretal i Kappel var ikke til at komme udenom, da der i en uges tid var julemarked i Kappel, skriver avisen videre. Alle danske foreninger og institutioner viste ansigt.

RØNSHOVED Højskole mindes i vor avis Oscar Geismar Haarder, der er død 79 år gammel.

GERD Voss, SSW, vælges til ny borgmester i Ves kommune.

21.

EN arbejdsgruppe - Kirsten la Cour, Signe Andersen og Anders Schaltz Andersen - har sammen med SSF og Jørgen Hvidbergs Sønderjyske Fond genudgivet Karin Johannsen Bojsens digtsamling VOR avis skriver, at Nordfrislands amt har bevilget tilskud til socialarbejdere på 31 skoler, også de danske i amtet.

VIDERE skriver vor avis, at Bredsted SSF nu har over 300 medlemmer.

22.

MORTEN Mortensen agerer for sidste gang præst ved de danske Slesvig-skolers juleafslutning i Slesvig domkirke. I januar går han af.

SEKS bands er med, da Aktivitetshuset arrangerer sin traditionelle »Julerock i Volksbad«.

GRETHE Kmostak har sidste arbejdsdag i Husby Danske Børnehaven efter 26 år på dette sted.

25.

ANDREAS Lauszus, Flensborg, dør.

27.

DIETER Paul Küssner, Jaruplund, runder de 70.

I ET læserbrev i vor avis kritiserer han Grænseforeningens generalsekretær Knud Erik Therkelsen for i en klumme i »Grænsen« at have beskyldt de ledende organisationsfolk i Sydslesvig for meningstyranni omkring mindretallet. I et svar få dage senere lader Therkelsen

skinne igennem, at han egentlig mener Dansk Skoleforening, men han nævner ikke organisationens navn.

31.

OGSÅ i nytårstalen i år har Dronning Margrethe en varm hilsen til de danske sydslesvigere.

De danske sydslesvigeres radiohilsen til Danmark og danskerne overbringes i år af SSFs og Samrådets formand Dieter Paul Küssner. Han takker for dansk støtte i ligestillingssagen.

KARLA Sieck, Flensborg, dør 78 år gammel.

JANUAR 2012

1.

DORTE Grubbe Andresen er ny leder af Risum Dansk-frisiske Børnehaven, Herdis Matlok-Finke i Hatlund.

2.

NYTÅRSSAMMENKOMST – et tilløbsstykke - i den selskabelige forening Borgerforeningen i Flensborg med generalkonsul Henrik Becker-Christensen om året, der svandt, og udsigterne i det nye år: »2012 bliver et afgørende år for mindretalspolitikken i Slesvig-Holsten«. Mezzosopran Merle Kypke, Hamborg, synger.

KAREN Jensen, Dansk Sundhedstjeneste, har 40 års jubilæum.

3.

OLE Hübertz Knudsen runder de 70.

5.

SSFs medlemsblad KONTAKR skriver, at SSFs Dybbøldagsindsamling 2012 har som mål, at der bygges et cykelskur ved Margretegården i Slesvig. Bladet skriver videre, at Sonja Meng, Oversø, afløser Ulla Geipel, Harreslev, som udlejer af Grænseforeningens sommerhus Gennerhus ved Kalvø.

HANS Lassen, Harreslev, dør 62 år gammel.

7.

SDUs landshold indbyder til »landstævne« i fodbold i Flensborg med tyske og danske klubber; en optakt af karat til mindretals-EM Europeada til sommer.

VOR avis skriver, at børnene fra børnehaverne i Kobbermølle og Flensborg/Skovgade samt Ingridhjemmet havde samlet deres brugte men pæne legetøj sammen i Ansgar Kirke, hvor Y's Men's Clubben hentede det og sendte det videre til børn i Moldova.

SANKT Knudsgildet holder Ordentligt Adelgilde i anledning af Knud Lavards dødsdag og mindes de afdøde brødre. SVEND Kohrt, Husby, runder de 60.

8.

ANSGAR Menighed i Slesvig tager afsked med sin præst gennem 17 år, Morten Mortensen, der er flyttet til Flensborg og går på pension. Også kirketjener Ingvald Christiansen siger farvel efter 13 år på posten.

BÅDE SSF og SSW medvirker ved Flensborg Bys nytårsreception - i år af sparegrunde ikke i Tyske Hus men på rådhuset.

9.

LIDT mod hans vilje indbyder SSF og Jaruplund Højskole til reception i anledning af formand og forstander Dieter Paul Küssners just overståede 70 års dag. Over 100 møder op fra fjern og nær.

10.

STUDIEafdelingen ved Dansk Centralbibliotek meddeler, at 52 af dens 82 udgivelser nu er lagt på nettet, hvor de frit kan læses og downloades.

FLENSBORGmenighedernes helligtrekongers-møde byder på foredrag ved teolog, musiker og journalist Kåre Gade om »Kristendom og danskhed set fra London«.

VOR avis skriver, at 20 danske præster fra Sydslesvig har været på et to dages kursus i medie håndtering i bredeste forstand. Vort budskab er godt, nu er vi

endnu bedre til at få det ud, som en af deltagerne sagde.

DR. Hans Werner Otzen, Flensborg, dør 90 år gammel.

11.

DANSK tvs modtagelse også i Sydslesvig vanskeliggøres: TV2 bliver betalingskanal, men via SSF som antenneforening kan danske sydslesvigere købe kort, så de ad terristrisk vej fortsat kan se kanalen. Og den i Danmark gammeldags men fortsat i Tyskland gældende digitale MPEG2-teknik erstattes nord for grænsen af MPEG4, så også danske sydslesvigere skal have nyt fjernsyn eller i det mindste nye boxe.

JAN Hundsdörfer, SSW-formand i Slesvig-Flensborg amt fratræder med øjeblikkelig virkning p.g.a. nyt arbejde. Han fortsætter i kredsdagsgruppen.

UNION-Bank i Flensborg præsenterer tre nye fuldmægtige: Kai Schmidt, Frank Heise og Thomas Christiansen.

ELLA Marie Christensen Bang, Bov, dør 72 år gammel.

12.

DE danske sydslesvigere er med til at hylde Dronning Margrethe i anledning af hendes 40 års regentjubilæum: Samrådets formand, SSW-formand Flemming Meyer og Samrådets sekretær, SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen modtages i audiens på Amalienborg medbringende et akvarel af Margaretha Erichsen visende en haubarg i Ejdersted, der siden 1960 står i frilandsmuseet i Lyngby, hvor kronprinsesse Margrethe sammen med forældrene var til indvielse, hvilket hun husker.

HENRY Buhl, Mikkelsen/Hatsted, lægger en buket blomster på mindestenen for Svesing KZ-lejrens danske ofre på Husum kirkegård; i dag for at mindes Christian Friis, årgang 1916, på dennes fødselsdag. Buhl lægger blomster på alle danske ofres fødselsdage her.

LUCCA Marita Brenda Rudebeck ser dagens lys.

13.

OLLERUP Gymnastikhøjskoles elitegymnaster og gymnaster fra Højer Efterskole gæster A.P. Møller Skolen i Slesvig, indbudt af SdU.

VERONICA Mortensen Quartet starter forårssæsonen med jazz på Flensborghus, inviteret af SSF og SdU. Der er fuldt hus.

I HUSUM lokker »vestkystkulturen« ved SSF Husum og Ejdersted amter de unge ind på Husumhus: De to bands Ludwig Van og Crashkurs giver koncert.

PÅ deres nytårsreception i Sankelmark udtrykker BDNs formand Hinrich Jürgensen glæde over, at en 4-årig aftale med landsregeringen om tilskud er på vej. Det giver planlægningsikkerhed.

INGRID Rahn, Frederiksstad, runder de 70.

14.

SSF Vesterland-Hørnum og Sild danske menighed arrangerer gospel-workshop med gospelektsperten Hans Chr. Jochimsen, København, i Vesterland - og slutter af med en åben koncert.

SSF i Ravnkær melder via vor avis om, at formand og næstformand har byttet plads: Kirsten Nielsen er ny formand, Marlies Brix ny næstformand. Der er ca. 20 SSF-medlemmer og 3 SSW-medlemmer i distriktet.

HARRESLEV Kvindeforenings nytårsstævne besøges af 90 af 160 inviterede.

15.

SLESVIG-spejderne får forstærkning fra kollegerne i Sønderbrarup ved den traditionelle nytårsparade på Gottorp slot.

16.

PASTOR Paul Møller, Kollund, er ansat som præstevikar i Ansgar menighed Slesvig i et års tid, skriver Dansk Kirke i Sydslesvig. Avisen skriver også, at Ansgar Børnehaven nedlægges, idet den lægges sammen med Hiort Lorenzen-Børnehaven i Slesvig. Bygningen,

den fhv. Ansgar Skole, er tilbudt Dansk Kirke i Sydslesvig gennem en bruger-aftale med Dansk Skoleforening, så nu efterlyser kirken en partner til en sådan aftale.

17.
KRISTIAN Massey Møller, valgmenighedspræst på Stevns, kommentator og forfatter, holder et foredrag om sammenhængskraften i Danmark i Bredsted.

VOR avis skriver, at de Grønne i Slesvig-Holsten, når de kommer i regering, vil genindføre ligestillingsprincippet for de danske skoler i Sydslesvig. Dagen efter bakker SPDs spidskandidat op om tilsagnet.

I ET læserbrev i vor avis afviser Katrine Hoop, Flensborg, »belærende ord og generaliserende antydninger«, som fremsat af GFs generalsekretær Knud-Erik Therkelsen for nogle uger siden omkring det påståede meningsdiktatur i Sydslesvig.

På SSFs hovedstyrelsesmøde siger SSFs formand Dieter Paul Küssner, at det går hans ære for nær, at nogle mener, der hersker en slags meningsdiktatur i Sydslesvig med udgangspunkt i at sikre tilskud fra Danmark. Hovedstyrelsen beder formanden inddrage Samrådet i en stillingtagen.

KUNIGUNDE »Kuni« Ernst, Flensborg, dør 83 år gammel.

17./18.
FUEV, mindretalsunionen, arrangerer sprogkonfernce i Sydtyrol for at gøre opmærksom på de mindre sprogs problemer.

18.
SERIØSE, festlige og fornøjelige Torben Rechendorff fortæller om sit liv på Humanitært Udvalgs møde på Flensborghus.

VOR avis skriver, at SSF Flensborg By nu medlemsmæssigt er på vej frem igen: Der er nu 4.200 medlemmer. SSF-distrikt Flensborg Nord har brugt

af formuen for medlemmerne i 2011, men nu i 2012 skal der holdes lidt igen. Bestyrelsen med formand Preben K. Mogensen fortsætter uændret.

19.
GENERALFORSAMLING i Sydslesvigs Danske Kunstforening med efterfølgende åbning af udstillingen »Niels Reumert - maleri og keramik, Birthe Sahl - kæder«. Foreningen har muget ud i medlemskartoteket og efterlyser nu flere nye medlemmer - og glæder sig over stigende besøgstal ved udstillingerne. Pengeknaphed truer med, at antallet af udstillinger pr. år reduceres, oplyser formand Hans Jessen.

GENERALFORSAMLING i Dansk Centralbibliotek: Formand Gert Wiencke og næstformand Jørgen Pejtersen trækker sig. Ny formand bliver skoleforeningens repræsentant Andreas André Pastorff. Ny næstformand er Georg Buhl, udpeget af Sprogforeningen. SSFs nye mand i bestyrelsen er Preben K. Mogensen, Flensborg-Nord.

GFs rejsekonsulent Claus Jørn Jensen, Sønderborg, runder de 50.

SSFs medlemssider KONTAKT skriver, at forhandlingerne om køb af TV2-kort til medlemmerne med modtagerforhold via antenne er gået i hårdknude p.g.a. ophavsretsligt-økonomiske vanskeligheder. Det betyder, at interesse-rede skal betale flere hundrede euro årligt for at kunne modtage betalingskanalen TV2. Og det er der næppe nogen, der vil. 10 andre fjernsynsprogrammer kan fortsat modtages gratis.

VOR avis skriver, at CDUs landsstyrelse gerne vil mødes med SSWs landstyreelse efter 3. marts bl.a. for at drøfte ligestilling.

EN af de danske præster i Sydslesvig udsættes for voldsom kritik, fordi det blev kendt, at han under sit ophold som felpæst i Afghanistan bar og brugte våben. Det må han ikke ifølge Geneve-konventionen.

MAJA Aurelia Andersen, Grumtoft/Grundhof, bliver født.

20.

VED SSWs nytårsreception i år i Læk, er Danmarks ambassadør Per Poulsen-Hansen festtaler. De 170 gæster får at vide af formand Flemming Meyer og gruppeformand Anke Spoorendonk, at SSW er klar til valgkamp med »alt, der kan trække«. »Rødkål og Sauerkraut« underholder. Forinden har ambassadøren aflagt besøg både på A.P. Møller Skolen og Danevirke Museum med mindretalsudstillingen.

VED SSFs koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i kongreshallen i Husum uropføres Mogens Andresens jonzert for basbasun ved orkestrets egen basbasunist Søren Rønsbo.

A.P Møller-Fonden meddeler, at den giver en halv million euro til genopbygning af den nedbrændte hovedbygning på spejdercentret Tydal.

VOR avis skriver, at FDP i Slesvig-Holsten ikke vil øge tilskudene til de danske skoler. De kalder 85 pct.-ordningen for fair.

VIDERE skriver vor avis, at Gettorp SSF har fået ny formand i Anne Oesterle, der efterfølger Maren Ibrom.

I ARNÆS SSF er Stefan Timm blevet ny kasserer som efterfølger for Thomas Wetjen, skriver vor avis.

EGERNFØRDE SSF oplyser på generalforsamlingen, at der i 2011 er et underskud på regnskabet, men at det kom medlemmerne til gode. Eftersom SSF Rendsborg-Egernførde amt ikke mere yder støtte til de historiske foredrag, som Hans Jørg Petersen er ankermand for i Egernførde, sprang Egernførde distrikt til som sponsor. Amtet synes, foredragene er blevet for tyskdominerede. Distriktet ønsker bredere åbningstider på Egernførde-sekretariatet, hvor mandskabet nu to dage om ugen holder åbent på det nye sekretariat i Rendsborg-Bydelsdorf.

21.

VOR avis skriver fra generalforsamlingerne i Hatlund-Langballe SSF- og SSW-distrikt, at medlemsudviklingen er

stabil, og at bestyrelsen med Annegret Jöhnk som formand er aktiv.

OGSÅ fra Garding-Evershop SSF-/SSW-distrikt meldes om medlemsfremgang og fin aktivitet.

HEINRICH Schultz, SSFs fhv. formand, trak sig som kasserer på Garding SSF-distrikts generalforsamling, skriver vor avis. Det var hans sidste post i SSF. Dog har han ikke helt sluppet tøjlerne for SSFs endnu: Han er stadig SSFs mand og vicepræsident i mindretalsunionen FUEV og SSFs repræsentant og formand for TV Syds Støtteforening.

22.

SSF Harreslev arrangerer sin traditionelle nytåtskoncert med Lausenia-orketret og solosangerne Charlotte Hjørring Larsen og Jens Chr. Tvilum. Dirigent er Jørgen Fuglebæk, konferencier Max Kielgast. Der er fuldt hus igen med 700 deltagere.

23.

FORMANDEN for Folketingets Sydslesvigudvalg Benny Engelbrecht (S) melder ud, at driftsbevillingen til Sydslesvig er klar, efter at Folketinget den 20. januar vedtog finansloven. Fordelingen af projektstøtte meddeles senere.

DET Sydslesvigske Samråd mener, det ikke er nok at få en ny regering i Kiel for at få ligestillingskravet opfyldt. Der skal også muges ud i forvaltningen, hvor der fortsat sidder en masse mennesker, der modarbejder netop ligestillingen. Rådet vedtager at mødes færre gange årligt men til mere indholdsrige møder. P.g.a. sammenfald med de danske årsmøder 2012 deltager mindretallet ikke i Slesvig-Holsten-Dagen i Holsten.

SSF og Folketeatret viser en opdateret og flot »Henrik & Pernille« på Flensborg teater.

24.

PRINS Joachim og prinsesse Marie får en datter. SSF sender en gratulationshilsen. FUEV og nogle EU-parlamentarikere arrangerer parlamentarisk frokost i EU-

parlamentet i Bruxelles bl.a. om roma-problematikken.

VOR avis skriver, at 13 musikere fra folkemusiklinjen på Det Fynske Musik-konservatorium gav alle tiders koncert på Flensborghus for nogle dage siden. HIORT Lorenzen-Skolen i Slesvig markerer sin navngivers 221 års dag med fest.

PÅ SdUs styrelsesmøde oplyser Menighedernes Børne- og Ungdoms-arbejde, at de nu vil følge de andre landsdelsorganisationers procedure omkring regnskab og budget. Det havde skabt irritation i SdU, at MBU hidtil havde problemer med det.

MANFRED Bauch, Flensborg/Kappel, runder de 60.

25.

DEN første grænseoverskridende job-messe for fællesskoleelever og for-ældre arrangeres på Duborg-Skolen i Flensborg. Bag messen står skolevej-lederne fra Duborg-, Gustav Johann-sen- og Cornelius Hansen-Skolen i samarbejde med bl.a. Dansk Erhvervs-forening for Sydslesvig.

VOR avis skriver, at tusinder af lejere i Flensborg er uden dansk tv, fordi de er tilsluttet boligselskabers private tv-net, og dér har man ikke nået at være på forkant med dansk tvs omstilling til MPEG4-teknik den 11. januar. Men det kommer, lover selskaberne.

26.

SSF indbyder til koncert med Sønder-jyllands Symfoniorkester i Flensborg og bl.a. solopianisten Oleg Marshev.

VOR avis skriver, at SSF-distrikt Frederiksberg i Slesvig har 16 medlemmer flere end for to år siden, så man nu er 160. Portoforhøjelser belaster penge-kassen enormt, men aktiviteterne er mangesidede og velbesøgte, oplyste formand Dorte Dautenheimer.

DANSKE Karin Jessen, Harreslev, er en af to frivillige ildjæle i kommunen, der hædres af kommunen.

27.

EFTER flere dages avis- og internetde-bat om pastor Victor Greve, Frederiks-stad/ Bredsted, og dennes omstridte rolle som feltpræst i Afghanistan bak-ker biskop i Haderslev Stift, Niels Hen-rik Arendt, tilsynsførende med de dan-ske præster i Sydslesvig, præsten op. Tilsynsførende med de danske feltpræ-ster i Biskoppen i København, Peter Skov-Jacobsen.

VOR avis skriver, at Vanderup SSW er ked af, at borgmesteren, som også er landdagsmedlem, aflyser for mange møder i kommunen p.g.a. tidspres. Bodil Meyer er formand. SSF-distriktets medlemstal er steget fra 106 til 113, oplyste formand Peter Sindberg, og til distriktets 10 arrangementer mødte omkring 500 mennesker.

VIDERE skriver vor avis fra Aktive Kvin-der Slesvigs generalforsamling, hvor formand Karin Becker kunne berette om 158 medlemmer og et bredt aktivi-tetstilbud, der blev taget godt imod.

LANDSregeringen i Kiel oplyser, at det ikke er dens opgave at finansiere tea-ternybygninger. I Slesvig må man der-for søge at gå andre veje, når man vil have et nyt teater i stedet for det falde-færdige nuværende.

28.

FULDT hus på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig: SSW Slesvig by, byrådsgrup-pen og Peter Brinkmann inviterer til »Nytårskaffe« med rappe viser og til tider bidende satire.

SSW i Sønderbrarup ved formand Mariann Bille Petersen melder om et aktivt år og prima kommunalpolitisk arbejde i både byrådet her og kommu-nerådet i Mårkær, som SSW-distriktet også dækker.

FOKUS, Dansk Skoleforenings med-lemsblad, skriver, at foreningen ved at opsigte endnu flere skolebuskontrakter kan spare ¾ mill. euro om året. Så det gør den nu.

BLADET skriver videre, at 24 børne-have- og skoleledere netop har færdig-

gjort de to første moduler i diplomuddannelsen i ledelse.

30.

LASSE Gieseler er ny formand for DHK Flensborg. Han afløser Edvin Bergemann, der bliver æresformand.

HUSUM SSF-distrikt finder ingen afløser for Uwe Ney som kasserer og skal til den igen på en ny generalforsamling. Formand Daniela Caspersen fortæller ellers om et aktivt år med mange forskellige tilbud til medlemmerne. LOTHAR Jessen, Sønderbrarup, dør 69 år gammel.

31.

VOR avis skriver, at landsregeringen i Kiel praler med, at de danske skoler i Sydslesvig får 2,5 mill. euro mere end i fjor. I meddelelsen fra statskancelliet i Kiel skrives, at det skyldes bl.a., at de danske skoler er blevet fællesskoler, og at der gives mere støtteundervisning. Det har intet med ligestilling at gøre, understreger man fra skoleforeningen og SSW.

FEBRUAR 2012

1.

KIRKENs filmklub i Rendsborg fortsætter, bakket op af SSF-distriktet. Filmen »At klappe med en hånd« vises i kirken. BREDSTED SSF melder om en fremgang fra 300 til 320 medlemmer, skriver vor avis, og formand Jeanette Huy kunne berette om gode aktiviteter og fin opbakning.

SSF-distrikt Holtenå melder om stabilt 90 medlemmer og forskellig aktivitet, skriver vor avis. Formand Helga Balbierski er godt tilfreds.

2.

FOLKETINGETs Sydslesvigudvalg offentliggør de ni mindretals-projekter, udvalget støtter i 2012: Flest penge går til SSFs ombygning af Slesvighus-salen, så den kan bruges i det grænse-

overskridende teater-samarbejde bl.a. med Teatret Møllen, og som midlertidigt spillested for Landestheater, idet Slesvig bys teater er faldefærdigt.

SSF-distrikt Skt. Peter-Ording ved formand Angelika Hesselbarth meldte ifølge vor avis på generalforsamlingen ud om gode og mange aktiviteter og særdeles god opbakning fra de 30 medlemmers side.

ELEVER fra Duborg-Skolen og Zentralschule Harrislee mindes nazismens ofre ved Harreslev banegård-mindesmærket for de dengang deporterede og forfulgte.

REGION Sønderjylland-Schleswig får nyt navn, nye farver og nyt logo: »Den Dansk-Tyske Region - vi overskrider grænser«.

SSF-organet KONTAKT skriver, at Nordisk Informationskontor arrangerer et grænseoverskridende skriveværksted for elever i 7.-10. kl. 20 elever udtages og undervises af danske Cecilie Eken og tyske Jan Christophersen 3. marts og 21. april.

SIGNE Andersen, Hatsted, holder foredrag om Karin Johannsen-Bojsen, Flensborg, og dennes digtsamling »Sindelag« i Vejen Grænseforening i stedet for den sygdomsramte forfatterinde.

OTTE elever fra Vesterbølle Efterskole i Himmerland har været på et par dages besøg hos forskellige danske foreninger og institutioner i Slesvig og opland, med udgangspunkt i Moldened Forsamlingshus, skriver vor avis.

WOLF Biermann, folkesanger, synger mod nazismen i Flensborg, indbudt af DCB.

3.

FRIISK Foriining holder vinterfest med bl.a. teatergruppen Dolores som underholdning.

DANSKE, tyskere og østrigere mindes i fællesskab de faldne fra 1864 i området Jagel-Selk.

4. VINTERPARTY ved Egernførde SSF i Medborgerhuset.

BLOKFLØJTEvirtuosen Michala Petri og Sønderjyllands Symfoniorkester giver koncert på A.P. Møller Skolen i Slesvig, arrangeret af SSF.

VOR avis skriver, at Vidding Herred SSF-distrikt med Jens Bach Andersen har fået ny næstformand. Formand Annelise Dumstrei kunne berette om gode aktiviteter for de omkring 80 medlemmer.

5. KRONPRINSESSE Mary fylder 40. Også det danske mindretal gratulerer.

ÅBENTHUS på Ladelund Ungdomsskole.

PAUL Møller indsættes som midlertidig præst ved Ansgar Kirke i Slesvig og som efterfølger for pensionerede Morten Mortensen.

6. FOR 148. gang er der mindesamvær i Sankelmark efter slaget den 6. februar 1864. I hundredvis deltager tyske, østrigske samt danske. Regionsrådsformand Carl Holst er årets taler ved det danske mindesmærke. Talerne holdes på skift her og ved det østrigske mindesmærke. SSF medvirker ved arrangementet, der starter i Flensborg, hvorfra der gås til fods til Sankelmark for at mindes de døde og især flensborgernes humanitære indsats efter slaget dengang.

7. SSF-distriktet Rendsborg er glad for sit nye forsamlingshus Ejderhuset i Bydelsdorf og for sekretariatsbetjening på to faste ugedage i huset. Kritikken fra Egernførde SSFs formand Fred Witt gående ud på, at Egernførde-sekretariatet dermed har mistet to ugentlige faste sekretariatsdage afviser Rendsborg-formand Margret Mannes. Der er fremgang fra 280 til 310 medlemmer i Rendsborg.

SSF i Skovlund-Valsbøl får ny formand i Karina Vandkrog, idet distriktet i en periode har stået uden. Her er 174 medlemmer, en mindre tilbagegang. En mindre diskussion udspandt sig omkring muligheden af at blive bestyrelsesmedlem i et SSF-distrikt, når man er medlem og mandatbærer af et andet politisk parti end SSW.

VELT-Follervig SSF-distrikt med sine 48 medlemmer melder på generalforsamlingen ved formand Uwe Bischoff om et støt og roligt foreningsarbejde.

DOMMEDAG Als er på programmet, da forfatteren Tom Buk-Swienty holder foredrag i Flensborg, indbudt af SSF og DCB.

SASCHA Dzidek, 10. kl. på Sønderbrarup Danske Skole, får Jens Jessen-medaljen af Sønderborg Grænsforening, fordi han er en god kammerat.

EDUARD Ewald, Dedsbøl, dør 82 år gammel.

8. VOR avis skriver, at de danske lærere i Sydslesvig ifølge lærerforeningens bestyrelse er parat til at opgive Sydslesvig-tillægget på det niveau, det har nu. Men spørgsmålet skal tilafstemning blandt lærerne, og man skal også enes med andre fagforeninger som f.eks. BUPL.

FLENSBORG danske Journalistforening har genvalgt formand Hans Chr. Davisen og næstformand Trine Flaming på deres generalforsamling for nylig, skriver vor avis. Thomas Jesper Wiltrup modtager en portion fra Anne-Marie og Viggo Bønnerups Fond til fotografisk videreuddannelse. Ole Sørensen fik FDJ-prisen.

INTERNATIONAL Health Insurance, tidl. Sygeforsikringen Danmark, har ifølge vor avis meddelt sine danske kunder, at de ikke mere kan sygeforsikres hos IHI, hvis de bor fast og betaler skat i Tyskland.

9.
DANSK Danseteater og »Rhapsody« optræder på Husumhus, indbudt af SSF. 150 publikummer er mødt op.
DE over 100 SSF-medlemmer og ca. 70 SSW-medlemmer i Hamborg-Holsten mødes til generalforsamling i sømandskirken i Hamborg og planlægger deres deltagelse i SSWs valgkamp.
RISBY SSF med dets 54 medlemmer nyder rolig fremgang, som formand Niels-Jørgen Hansen sagde på generalforsamlingen ifølge vor avis.
SSF-/SSW-arbejdsgruppen Holsten/Hamborg møder med kampgejst til sin 5. generalforsamling og vil gøre en indsats i valgkampen til fordel for SSW. Over 20 SSWere og 100 SSFere møder op til generalforsamlingen. Talsmand er Malte de Grahl.
FLENSBORG Yacht Club annoncerer Brigitte Rothes død.

10.
SSF indbyder til koncert med Concerto Copenhagen i Mariekirken i Flensborg.
VED afstemningsmødet i Aabenraa kritiserer journalist Flemming Nielsen den »militære omklamring« med våbenbærende tyske soldater på Dybbølden 18. april, og han advarede imod at lade tyske soldater deltage i lysfesten 4. maj. Det ville være ham en ultimativ krænkelse.

11.
PÅ en måde en historisk dag: Sydslesvigudvalget kommer til Flensborg for at indgå resultataftaler med alle danske hovedorganisationer i det danske mindretal.
ANSGAR Kirke og SSF-distriktet i Flensborg Nord arrangerer velgørenhedskoncert med HäppiSingers og Duo MoinMojn til fordel for en legeplads ved Cornelius Hansen-Skolen og Ingrihjemmet.
VOR avis skriver, at SSWUngdom og JEV i maj arrangerer en konference i København for unge politikere for at drøfte fælles visioner for den europæi-

ske integration af mindretal. Projektet støttes af Sydslesvigudvalget.

VIDERE skriver vor avis, at Flensborg Bys kulturudvalg har valgt at ligestille Dansk Centralbibliotek med det offentlige bibliotek i byen. Det betyder en stigning på driftsbudgettet på 2,5 pct.

ENGELSBY SSF-distrikt i Flensborg vil med sine 257 medlemmer fraflytte mødelokalet i Margrethe Gudme-Hjemmet. Børnehaven mangler plads, og man vil gerne være imødekomende. Men distriktet vil ikke flytte til Tarup, siger formand Lars Erik Bethge. SSW-distriktet har 37 medlemmer, skriver vor avis.

MOLDENED SSF og SSW sørger for liv i forsamlingshuset med bl.a. weekendkurser og som overnatningssted for skoleklasser fra Danmark, skriver vor avis. SSF-formand Inger Steenberg Reyhé melder om en fremgang fra 74 til 80 medlemmer.

SSF i Tønning med formand Hanne Andersen meldte på generalforsamlingen om et år med varierende aktiviteter og god medlemsopbakning, skriver vor avis.

GISELA Engel, formand for Hytten/Okslev SSF, roste på generalforsamlingen medlemmerne for god opbakning ved arrangementerne, der målrettes på hele familien. Her er stabilt omkring de 150 medlemmer.

VOR avis roser Det lille Teater Flensborgs opsætning af Cabaret - The Musical af Joe Masteroff, Fred Eb og John Kandler.

12.
GERHARD Clausen, Moldened, runder de 75.

13.
VOR avis skriver fra Sønderbrarup SSF-distrikts generalforsamling, at man dér leder efter en ny kasserer efter Søren Agersnap. Formand Gudrun Schütt var ikke på valg i år. Satrup-Havetoft SSF meldte iflg. vor avis om stabile 100 medlemmer. Formand Erik Sjøstrøm

udtrykte glæde over opbakningen til distriktets familiearrangementer. På generalforsamlingen i Damholm SSF imødegik jfr. vor avis formand Heinz-Willy Clasen medlemmers kritik af for få tilbud ved at opfordre medlemmerne til at komme med ideer og forslag.

14.

IVOR avis advarer Sydslesvigudvalgets formand Benny Engelbrecht MF (S) det danske mindretal om, at der på et eller andet tidspunkt vil komme en (medie) debat i Danmark om selvfølgeligheden for tilskuddet til mindretallet. Vor avis citerer fra et større interview i den aktuelle udgave af Grænseforeningens blad »Grænsen«.

ALEXANDER von Oetting, udviklingsdirektør ved University College Syd-danmark i Haderslev, siger i vor avis, at en bevilling fra Sydslesvigudvalget muliggør en nøjere undersøgelse af mindretals særlige pædagogik - også andetsteds i verden.

SSFs Hovedstyrelse drøfter kommunikation og kultur på et klausurmøde på Jaruplund Højskole.

15.

SSFs årsmødeudvalg indbyder til åben koncert for at udpege den sang, som mange skribenter/ komponister har indsendt på opfordring, og som skal synges overalt ved de danske årsmøder i 2012. Torsdagskoret synger for, og en jury bestemmer to af 10 indsendte sange.

VOR avis skriver, at formand for SSF-distrikt Holm Skt.Jørgen i Slesvig, Kirsten Hinrichsen er glad for, at medlemstallet er steget til 163, men ked af, at det ikke afspejler sig i opbakningen til arrangementerne.

16.

BOY Friedrichsen, Læk, tidl. Skovlund-mark, dør 78 år gammel.

17.

SSW og SSW åbner et kampagnekon-

tor på Aktivitetshuset i Flensborg som led i landdagsvalgkampen.

DRAGE/Svavsted SSF melder ved formand Nadine Baumann-Petersen om et aktivt år med god medlemsopbakning fra de nu 156 medlemmer. I distriktet glæder man sig over det istandsatte forsamlingshus.

18.

ANN & Aberne giver koncert på SdUs med omkring 500 børn og voksne velbesøgte familieaktivitetsdag i Flensborg, støttet af SSF. Der var masser af aktiviteter forinden.

DANSK Skoleforening aflyser sin temalørdag på Christianslyst p.g.a. manglende opbakning.

VOR avis skriver, at skoleforeningen er i gang med at etablere et skolesocialarbejde. Om kort tid startes der op med en medarbejder på Jes Kruse-Skolen i Egerfnørde.

SSF Egerfnørde arrangerer fastelavn for hele familien.

SSF Skt. Hans i Flensborg melder ved formand Per Arne Hoegh på generalforsamlingen om velbesøgte arrangementer og et let stigende medlemstal til 314 medlemmer. SSW-distriktet har nu ligget i dvale og uden bestyrelse i henved 10 år, men medlemmerne støtter SSWs valgkamp med et tilskud. SSF Tarp/Jerrishøjs wellness-eftermiddag fik et fint forløb og var fuldttegnet med 16 deltagere. Edel Linke stod for forløbet.

FULDT hus til SSF Egerfnørdes fastelavnsfest for store og små i Medborgerhuset.

NIELS Henriksen, Sorø, runder de 75.

19

DR. Birgit Hambach-Uldall, Lyksborg, dør 82 år gammel.

20.

ECMI i Flensborg inviterer til rundbordssamtale om sprogundervisningen i mindretallene, og de deltagende repræsentanter fra frænselandets for-

skellige mindretal er ikke overraskende enige om, at sprogundervisning på mindretalssprog i skolerne er alfa og omega for mindretallene.

DANSK-amerikansk soul med Lukas Graham & Band samt soul-jazz med sangerinden Kamilia Amélie i Voksbad i Flensborg, indbudt af SSF og SdU.

HARRESLEV Ældreklub arrangerer fastelavnsfest - i år også med at slå kat-ten af tønden.

GERHARD Urbutat, Tarp, dør 90 år gammel.

21.

DANSK Skoleforening indbyder bredt til forberedelse af ligestillings-demonstrationsdagen den 21. april i Flensborg. Lokale aktionskomiteer dannes. A.P. Møller Skolen genlyder af 160 skole- og børnehavelederes og folkevalgte samt funktionærers engagement.

ERIK Jensen fratræder som formand for voksenundervisningen og afløses af næstformand Erik Andresen. Der er 378 kurser i voksenundervisningens regi, 11 færre end sidste år, siger sekretær Anne Winkelstrøter på repræsentationsmødet.

FILMKLUBBEN Flensborgbiffen viser den norske thriller Headhunterne i (biograf)salen på Flensborghus.

VOR avis skriver, at SSW Eggebæk-Langsted med formand Anke Schulz i spidsen vil gøre noget ved medlems-tallet på 19. Frem til kommunalvalget i maj 2013 skal det øges.

22.

SSF og FUEV præsenterer i Berlin udkastet til en tænketank for et »europæisk mindretalsforum« i SSFs just indkøbte købmandsgård ved siden af Flensborghus-komplekset i Flensborg. Meningsdannere og beslutningstagere fra Danmark, Tyskland og EU informeres.

VOR avis skriver, at CDU atter henter spørgsmålet om SSW-mandaternes fuldgylldighed op af mølposen, selv om alle gtroede, at den sag med landdags-

valget 2005 var ude af verden. CDU er øjensynligt nervøs, idet SSW på linje med alle mindretallets organisationer ikke har lagt skjul på, at man ønsker en anden regering, så ligestillingen kan genindføres.

AVISEN skriver videre, at modtagelsen af TV2 pr. antenne fortsat driller det danske mindretal. En legal ordning via SSF vil koste den enkelte modtager 300 euro om året, og det vil folk ganske enkelt ikke betale, mener man i SSF, hvor man dog ikke opgiver håbet. Mange danske sydslesvigere har dog allerede valgt en privat ordning.

BÅDE det danske og det tyske mindretal er med i bestyrelsen, da den for første gang mødes efter nystruktureringen af Region Sønderjylland-Schleswig: Anke Spoorendonk, SSW, og Hinrich Jürgensen, BDN. Planlagt er en åben regionalkonference senere på året.

SSF-distrikt Centrum-Duborg-Vest i Flensborg med sine 723 medlemmer kunne ved formand Ursula Knorr på generalforsamlingen berette om gode møder med mad som det store trækplaster.

ANGELINA Dürkop vælges som ny næstformand i Store Vi SSF, hvor hun afløser Peter Lynggaard Jacobsen i det 178 medlemmer store distrikt. SSW-distriktet har 69 medlemmer.

23.

SSF-medlemsbladet KONTAKT offentliggør de to Sydslesvig-sange, SSFs årsmødeudvalg og et dommerpanel på et åbent casting har fundet frem til blandt 10 indsendte. »En hjertesag« og »Fra Løven i nord til Ejdersen« skal nu indstudies rundt omkring og synges ved årsmøderne til sommer.

SSWs biike-reception i landdagen gæstes af over 100 mennesker. Kulturens betydning for alle blev fremhævet af SSWs landdagsmedlemmer Anke Spoorendonk og Lars Harms, Rødkål & Sauerkraut underholdt, og Rudolf Behrend-kunstudstillingen blev åbnet.

SPROGFORENINGENS generalforsamlingen rummer denne gang også et foredrag ved sprogforsker prof. Elin Fredsted, der gør rede for, at dansk og tysk sprogtone ofte adskiller sig fundamentalt.

SØNDERJYSK fortælling »Mann i e tyn å kuen i e balle« på Flensborg Bibliotek med journalist Flemming Nielsen.

GERHARD Nicolaisen hædres for 60 års medlemskab af IF Stjernen Flensborg. Foreningen har over 900 medlemmer.

DGF Flensborg, det danske mindretals ældste idrætsforening, melder ved formand Dieter Lenz om stabil økonomi og et medlemstal på 700.

24.

VOR avis skriver, at resultataftalerne, de danske organisationer og institutioner i Sydslesvig er indgået med Sydslesvigudvalget, nu successive lægges på udvalgets hjemmeside; en gængs fremgangsmåde, der allerede gælder overalt i Danmark.

SSF/SSW Engelsby i Flensborg arrangerer plattysk teateraften med Husum nedertyske scene og stykket Anna, da Goldstück.

DEN danske stat bør gå Sydslesvig efter i sømmene, fordi det danske mindretal er en kunstig størrelse, siger billedkunstner Karin Röh, København, der har en fortid i Sydslesvig, i sin bog »Statisterne«, som vor avis bruger en hel side på.

STENFELT SSF-distrikt har 19 medlemmer, og de er gode til at møde op til dagligstuemøderne, hed det sig på generalforsamlingen, skriver vor avis. Formand er fortsat Anneliese Marxen.

SSWs landsstyrelse mødes med CDUs ditto, der på mødet ikke lader herske tvivl om SSW-landdagsmandaternes status.

24.-26.

SSF, Grænseforeningen og Feriebørnskontoret slår pjalterne sammen og deltager med en stand på Herning-

messen »Ferie for alle«. Ud over at informere om rejsemål i Sydslesvig, oplyses om det danske mindretals, Grænseforeningens og Feriebørnsarbejdet.

25.

NORDISK Informationskontor m.fl. arrangerer temadag om Grønland med foredrag, udstilling, musik på Flensborg Bibliotek og aftenkoncert ved Rasmus Lyberth på Flensborghus.

OGSÅ danske sydslesvigere er med, da en sammenslutning af tyske selvhjælps- og patientforeninger omkring sjældne sygdomme præsenterer sig i Flensborg selv for at øge befolkningens forståelse for de ramte og skabe opmærksomhed omkring problemer ved diagnosen og terapien.

PÅ Duborg-Skolen arrangeres en Efterskolernes Dag. Otte efterskoler er med, og de lancerer sammen med Grænseforeningen et projekt gående ud på 14 dages gratis efterskoleophold på prøve for elever i 9. klasse.

SSF Kiel-Pris får skiftet næsten hele bestyrelsen ud, skriver vor avis. Kun formand Hauke Paulsen bliver.

SSF Strukstrup melder om et godt samarbejde med nabolokalerne og en medlemsfremgang fra 19 til 21. Formand er fortsat Niels Møller.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at Flensborg By har bevilget 912.000 euro til foreningen til opførelse af en ny vuggestue til 40 børn. Videre skriver Fokus, at foreningen nu tager fat om sin 3. musical Pinocchio.

TARUPs 40 petanquespillere har investeret 3.000 arbejdstimer og SdU ca. 12.000 euro i materialer i den nye petanquehal i Flensborg-bydelen. Det gule Hus, tidligere spejderhytte, er sat i stand, indvies i dag og rummer nu tre indendørs petanquebaner.

26.

TV SYD sender en reportage fra Ladelund, skolen, ungdomsskolen og bl.a. KZ-mindelunden - og en samtale med Nikolai Nielsen fra Vestre.

27.

VOR avis skriver, at Det lille Teater Flensborg er oppe at røre højderne med musicalen Cabaret i Anna Sophie Schinks og Leif Mikkelsens instruktion og musik af Hans Jakob Jessen.

VIDERE skriver vor avis, at 20 af Grænserefreningens 30 kulturmødeambassadører i weekenden var til efteruddannelse og præsentation i Sønderborg hos 2017-kontoret.

28.

PASTOR Victor Greve, Frederiksstad/Bredsted, holder foredrag i Kirkehøjskolen i Flensborg om sit virke som feltpræst i Afghanistan for små 70 tilhørere. Hans aktive medvirken i krigen har skabt debat i Danmark.

VOR avis rapporterer fra weekendens 24 timers seniorspejderløb Løvebrølet gennem en pæn del af Sydslesvig. Holdet fra Brejning Efterskole vandt - sidste år og også i år.

KAJ Michael Nielsen, formand for SSF Centrum-Nord i Slesvig, ser både muligheder og udfordringer i Slesvighus, når salen er færdig til august, skriver vor avis. Mødeaktiviteten er god, og venskabsforbindelsen til Dianalund fungerer. ANNELEN Szegin, Slesvig, runder de 70.

29.

SØNDERJYLANDS Symfoniorkester og gymnasiekor fra Sønderjylland og Sydslesvig opfører Orffs Carmina Burana på A.P. Møller Skolen i Slesvig. På scenen er der 300 kormedlemmer, i salen 500 publikum'er.

SSF og teatret OPTimis præsenterer en Benny Andersen-kabaret i Nibøl og gentager succesen dagen efter i Egernførde.

VOR avis skriver, at Randers Egnsteater spiller det fantastiske børneteaterstykke Hesten, frit efter Michael Morpurgo, flere steder på skoler i Sydslesvig og på Flensborghus.

NYHUS SSF melder på generalforsamlingen ved formand Karen Lise Nyholm om 56 medlemmer og god foreningsaktivitet.

MARTS 2012

1.

VOR avis skriver, at SSW-landdagsmedlem Silke Hinrichsen grundet sygdom må trække sig fra SSWs landsliste og som direkte kandidat i Flensborg. I hendes sted foreslås Jette Waldinger-Thiering indtage 4.pladsen på listen, mens Edgar Möller overtager valgkredsen.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at Torsdagskoret har fået ny formand i Birte Kohrt, der afløser Niels Ebbe Hus, ny næstformand i Harald Czech, der afløser Birte Kohrt, ny kasserer i Heirulf Rissum, der afløser Heid Cordsen, og ny sekretær i Inge Jüch, der afløser Ulla Salomonsen. Også Rigmor Eybye holder som dirigent og afløses i første omgang af Anne Mette Karstoft og efter sommerpausen af Stinne Øllgaard. DET lille Dukketeater i Hjemmet i Mariegade i Flensborg er på spil igen med »Musen, katten og elefanten«, frit efter Jesper Jensens børnebog af samme navn.

HANS Dal, guitarist og komponist, fremfører salmer, hans hustru Marianne Harboe har skrevet tekst til, ved en koncert i Skt. Hans kirke i Flensborg.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, får ny redaktør i journalist Daniel Dürkop, der afløser journalist Klaus Nielsen.

NIS Hansen tager en tørn mere som kasserer for Harreslev SSW, men han påpeger, at nu skal der altså findes en afløser. Formand dér er Anke Sporendonk, der med afsæt i en medlemsfremgang på 7 til 308, appellerer til at virke for yderligere medlemsfremgang. SSW-gruppeformand i kommunerådet Bjørn Ulleseit, fortæller om kommunalpolitikken i byen.

2.

HARRESLEV Amatørteater har premiere på Knud Erik Meyer Ibsens farce »Kampen om Den kolde Hane« på Harreslev Danske Skole. Stykket spilles

i alt fire gange i marts (to gange med servering af teatersnitser), og der er faktisk udsolgt hver gang. Og der vanker en ekstraforestilling for de danske ældreklubber i kommunen.

SSF i Tarup vælger Matthias Gaebel til ny næstformand efter Georg Thomsen. Formand Jørg Braun glæder sig sammen med sine trofaste medlemmer over et distrikt med flotte aktiviteter og ditto opbakning.

3.

SSWs landsmøde vedtager sin landsliste til landdagsvalget den 6. maj og stadfæster regionalafdelingernes direkte kandidater. Der er 21 kandidater ialt. Også valgprogrammet 2012 vedtages. VOR avis skriver, at landmænd fra Thy har været på en flere dages studietur til Sydslesvig, indbudt af Fælleslandboforeningen.

INGRID Munnecke, Bøglund SSF, kunne på generalforsamlingen berette om gode aktiviteter og et fint samarbejde med naboen Skovby SSF. Sigrun Møller-Thinnes afløste Inge Petersen som næstformand, skriver vor avis.

AREND Jan Frederik Jansen, Hengelo/NL, dør 83 år gammel.

4.

SSF indbyder til FIGAROS »Maskarade - Freden er forbi« på Flensborghus.

MARTHA Dorothea Jess, Flensborg, dør 90 år gammel.

6.

BO Hallberg genvælges som formand for Fælleslandboforeningen i Sydslesvig, der har 249 medlemmer. Chr. Lassens Mindemuseum i Jarlund fik i fjor besøg af 81 grupper med knap 1.500 deltagere. 45 grupper med ca. 1.600 deltagere blev guidet rundt i Sydslesvig.

SSF og SdU indbyder til jazz på Flensborghus med bl.a. Palle Mikkelsen (trompet), Helen Davies (harpe) og Ayi Solomon (perc.).

DANSK Husflid Sydslesvig ved formand

Walter Schneider melder om 51 aktive medlemmer, der er gode til at slutte op om værkstedsaftenerne på Oksevejens Skole i Flensborg-Sporskifte.

SSF-distrikt Sporskifte ved formand Kay von Eitzen melder om næsten 400 medlemmer, der gerne benytter sig af SSFs og de andre alsidige danske tilbud i denne Flensborg-bydel. Det Danske Hus bruges rigtig meget.

VOR avis præsenterer Flensborg-præst Finn Egeris Petersens historiske kriminal- og debutroman »Broderskab«.

7.

SSF, Slesvig by og Landestheater underskriver en tre års kontrakt om benyttelse af Slesvighus-salen til tysk teater. Ombygningen af salen finansieres gennem et projektilskud fra Sydslesvigudvalget og fra Slesvig by.

HOHN Herred SSF ved formand Sonja Sikelka havde ifølge vor avis ikke meget at berette om på generalforsamlingen, men ud over de få egne arrangementer fik alle medlemmer tilbudt deltagelse i samarbejds- og amtsarrangementerne.

300 børn fra de danske skoler i Sydslesvig mødes til korttræf i Flensborg, arrangeret af Sydslesvigkredsen under den nu nedlagte Danmarks Børne- og Ungdomskor.

SØNDERBORG-retten idømmer en tidl. skoleleder fra Sydslesvig ni måneders fængsel for bl.a. blufærdighedskrænkelser.

MERE eller mindre personlig uenighed i Eggebæk-Langsted og med SSWs landsstyrelse fører til, at SSF-distriktsbestyrelsen ikke vil stemme på SSW ved landdagsvalget, oplyser SSF-distriktsformand Werner Görns på generalforsamlingen. Medlemstallet er steget fra 47 til 52.

7-28.

SDU står for alle tiders amatørudstilling på Flensborg Bibliotek.

8. SSF-distrikt Friserbjerg-Rude får ny bestyrelse med Dola Schulz som ny formand. Jacob Østed bliver ny næstformand. Pia Persson og Maren Schultz havde længe bebudet ikke at ville opstille mere.

SSF-organet KONTAKT skriver, at nu er det gjort op, at 1.604 afleverede et skema til SSF og Grænseforeningen på turistmessen Ferie for Alle i Herning. Der trækkes nu lod om weekendophold på Christianslyst og gratis Flensborg Avislæsning i et par måneder.

SILKE Hinrichsen, Flensborg, dør 55 år gammel.

9.

SSF Flensborg By og Flensborg Amt er gået sammen om forårsfesten på Flensborghus - med god mad, musik ved OS3 og selveste dronning Margrethes - skuespiller Marianne Roms - festlige deltagelse.

SSF Thumbby fejrer 60 års jubilæum og fusionerer med Mårkær. Thumbby har 16 udelukkende ældre medlemmer, hvoraf en tredjedel bor udenfor området, oplyser formand Volker Bock.

NICOLE og John Diedrichsen genåbner DGFs klubhus som nye forpagtere efter Monika og Claus Schröder og efter en mindre ombygning.

VOR avis skriver, at skoleforeningen har opgivet planerne om at bygge en ny vuggestue på skolens grund i Tarup. VOR avis skriver videre, at SSF-distrikt Harreslevs nye formand Kirsten Anthonisen kunne berette om livlig aktivitet hos de 742 medlemmer.

KARL-Heinz Werth, Slesvig, dør.

GERHARD Sothmann, Flensborg, dør.

10.

FOLKBalticas program 9.-13. maj præsenteres i vor avis: 54 koncerter og workshops på 43 spillesteder. At festivalmanager Jens-Peter Müller også vil gøre festivalen til et politisk instrument med fokus bl.a. på den tidligere danske regerings grænsekontrol-planer og

den danske indvandrerpolitik generelt, er omstridt blandt bl.a. støtteforeningens medlemmer, deriblandt SSF, der mener, at festivalen bør beskæftige sig med musik men ikke med politik.

SDUs amatørkunstudstilling på centralbiblioteket viser 47 udstilleres 149 værker. Ny rekord, siger Jytte Møller, formand for SdUs kunstudvalg.

PIA Lasch, formand for SSF Jaruplund-Veding/ Sankelmark, kunne ifølge vor avis på generalforsamlingen glæde sig over bred aktivitet i distriktet og en fremgang på 7 til 269 medlemmer.

MONTY Python i en latinsk udgave, skriver vor avis om SSFs arrangement med »Paul Morocco y Olé« på Flensborghus.

10./11.

DSH - Aktive Kvinder tager på weekendstævnet på vor højskole fat på fremtiden. 22 medlemmer tog hul på debatten efter mediator og psykolog Ilse Johanna Christiansens oplæg.

11.

PÅ sydvesthjørnets fælles kredskirke-dag er der foredrag om Kaj Munk Ved Per Stig Møller.

12.

VOR avis skriver, at Sønderjysk ArbejderForening lever i bedste velgående, omend p.t. kun med to aktive lokalforeninger - Holtenå og Rendsborg. Foreningerne i Flensborg og Slesvig hviler. De to andre foreninger har 30 hhv. 40 medlemmer, og tendensen er stigende, oplyser landsformand i SAF, Rüdiger Schulze, Kiel. Forbindelsen til Grænseforeningerne i København og Frederiksberg plejes.

13.

JETTE Waldinger-Thiering, Egernførde, rykker ind i landdagen for SSW efter afdøde Silke Hinrichsen.

VOR avis skriver, at mindretallet og Duborg-Skolen i disse dage har besøg af deres udvekslingsvenner fra Bretagne.

VIDERE skriver vor avis, at den netop har ansat Karsten Himmelstrup i redaktionen og Mette Munk Nielsen i online-redaktionen. Journalist Klaus Nielsen vender tilbage til avisen fra flere års virke som Fokus-redaktør hos skoleforeningen for også at indgå i online-redaktionen.

SANNE Wiese, formand for SSF i Kappel, fortæller i vor avis om distriktets aktiviteter også m.h.t. virket udadtil. Distriktet vil sætte tempoet yderligere op.

SSF Sct. Jørgen/Mørvig i Flensborg med dets 777 medlemmer og brede aktiviteter tildeler på generalforsamlingen SSFs sølvnål til Dieter Schöpp for 40 års indsats. Lars Nielsen, formanden, tager imod medlemmernes kritik af, at der fortsat er for mange penge på kistebunden.

HARRESLEV Kvindeforenings formand Traute Clausen udtrykker på generalforsamlingen tilfredshed med medlemmernes bakken op om arrangementerne. Der er 228 medlemmer.

300 gæster møder op til A.P. Møller Skolens forårscafé, hvor skolens egne elever sørger for den musikalske underholdning, og hvor der er både kunst- og vulkanudstilling.

14.

VOR avis skriver, at SSW Slesvig-Flensborg amt har fået ny formand i Bodo Neumann-Nee, der afløste Jan Hundsdörfer, der af tidsmæssige grunde måtte sige fra. På amtsgeneralforsamlingen oplystes, at medlemstallet er steget med 26 til 1556 medlemmer. TRE elever fra A.P. Møller Skolen - Nelle Hardt, Arne Knuting-Kaas og Nadja Vanessa Nomi Golzar - deltager i semifinalen for den danske filosofi-olympiade men er ikke at finde blandt de 20, der kommer i finalen.

MOLDENED SSF er ved at udvikle sig til et patchwork-center, skriver vor avis. Atter har der været et weekendkursus med tekstilkunstneren Helle Eggebrecht, og deltagertallet toppede.

THUMBY SSF-distrikt har opløst sig selv og optages i SSF Mårkær og Omegn, hvor Inge-Marie Christen er formand.

JENS-Peter Hansen, Aabenraa, tidl. Flensborg, dør 58 år gammel.

15.

SSF og vor avis udsender deres fælles Mindretalsmagasin, flot layoutet og med redaktionelt indhold, der har appel til alle, der interesserer sig for mindretallet og dets kulturelle og politiske bredde.

SSF indbyder til Den Jyske Operas og Sønderjyllands Symfoniorkesters opera Don Juan i Idrætshallen i Flensborg. DR-Dokumentar leverer en kritisk udsendelse om tilskuddet til det danske mindretal i Sydslesvig, især centreret om skolerne og elevernes forældre («tyskere bliver til danskere»). Sydslesvigudvalgets formand Benny Engelbrecht MF betegner den som usædvanlig ensidig og ønsker nu en merværdi/kompetenceanalyse omkring mindretallet, udarbejdet af en neutral instans. 44 elever fra 3.-8. kl. på Ejderskolen i Rendsborg nyder et par timer i selskab med musikpædagog Erik Sommer. Aftenen før havde han sunget sammen med interesserede ved et SSF-arrangement i Ejderhuset i Bydelsdorf.

INGEBORG Hansen, Bredsted, dør 79 år gammel.

16.

JAZZ med Sophisticated Ladies feat. Christina Dahl i Medborgerhuset i Egernførde ved SSF samler ikke helt fuldt hus, men leverer en fantastisk koncert.

SONJA Lippert og Ole Mentges vies.

16.-18.

148 kommende konfirmander får en fantastisk konfirmandlejr på Christianslyst med masser af - også virtuelle - aktiviteter.

17.

BÅDE det gamle og det aktuelle Sydslesvigudvalg er på Sydslesvig-besøg, idet de sydslesvigske organisationer indbyder til et goddag- og farvelarrangement med de nuværende og de forhenværende udvalgsmedlemmer.

SSF, SdU og DCB aflyser deres fælles Ildsjælenes Dag i Medborgerhuset i Egernførde. Projektet var tænkt som en kombination af et kursus og en idébørs. DANs og SdUs forårsopvisning i Idrætshallen i Flensborg er aflyst. De tilmeldte hold får tilbudt at deltage i Kær Herred UFs opvisning på Ladelund Ungdomsskole den 24. marts.

SSF Flensborg Nord og Ansgar Menighed overrækker 620 euro til Cornelius Hansen-Skolen og børnehaven Ingrid-hjemmet, overskud fra en velgørenhedskoncert for nylig.

VOR avis skriver, at CDU-flertallet i Fartorp atter engang har vist deres manglende forståelse for det danske mindretal ved at afvise en ansøgning fra skoleforeningen om tilskud til et barn på en skolefritidsordning i en anden kommune. En tysk elev betaler komunen til.

VIDERE skriver vor avis, at Slesvigspejderne har fået ny leder i Cordula Rohrmoser, der afløser Kaj-Michael Nielsen.

36 guldkonfirmander fra årgangene 1960-62 mødes i Harreslev til gensyn og opfriskning af gamle minder.

18.

SSWs Anke Spoorendonk er medlem af forbundsforsamlingen i Berlin, der vælger Joachim Gauck til ny forbundspræsident.

19.

PÅ Dansk Lærerforening Sydslesvigs generalforsamlingen siger formand Niels Nielsen, at lærerne er trætte af de sparerunder, skoleforeningrn har udsat dem for i de seneste mange år.

SSW i Hanved-Langbjerg vil gerne fusionere med SSW i Jaruplund-Veding,

hed det sig på generalforsamlingen, men sidstnævnte sted har man svært ved at reflektere positivt. Formand Kaj Clausen, Hanved, mener, tiden er inde - nu hvor også kommunerne er lagt sammen.

SSF-distriktet Hanved-Langbjerg kører fint efter en periode med problemer. Formand Bernd Friedrichsen beretter om 10 arrangementer med 620 deltagere. Der er 236 medlemmer.

SSW Slesvig vælger Michael Ramm til ny formand efter Harry Heide, der ikke ønskede genvalg.

EN lille gruppe venner markerer maleren Sophie B. Jensens 100 års dag på Fredshøj-kirkegården i Flensborg.

20.

SSFs årsmødeudvalg præsenterer Katrine Hoops årsmødeplakat 2012 på hovedstyrelsesmødet i Sporskifte. Erik Jensens efterfølger i voksenundervisningen bliver Gitte Hougaard-Werner. Regnskabet 2011, revideret budget 2012 og budetudkastet 2013 vedtages. Formand Dieter Paul Küssner appellerer til medlemmerne og de andre organisationer om at bidrage til øget synlighed og dermed til legitimering af mindretallet.

JØRGENSBY-Skolens årgang 1952-53 mødes til hygge og samvær bl.a. med daværende lærer Gudrun Jensen (86). Elke Manthei født Hagge havde taget initiativet til gensynet.

SSF-/SSW-distrikt Medelby/Vesby melder om god aktivitet og nu 100 hhv. 57 medlemmer, oplyser formændene Gudrun Lemke hhv. Klaus-Dieter Zeh. Begge foreninger vil bidrage aktivt i kampen for ligestilling, ikke mindst på aktionsdagen 21. april.

21.

SSF Rendsborg-Egernførde og Gottorp amter samt Humanitært Udvalg inviterer de ældre medlemmer til forårsfest i Borgsted nær Rendsborg. Inge & Per fra Gjerlev underholder ved kaffen, og der er også tombola.

I EN nyudgivet bog skriver rektor Jørgen Kühn, A.P. Møller Skolen i Slesvig, at delstatsregeringen nedskæringer ikke kun er økonomisk begrundet men også har en nationalpolitisk baggrund. Bogen »Mindretalsmodel i krise« er udkommet på dansk og på tysk.

JETTE Waldinger-Thiering tages i ed som nyt landdagsmedlem for SSW og som efterfølger for afdøde Silke Hinrichsen.

22.

200 elever fra de to danske gymnasier i Sydslesvig indbydes til konference på Christiansborg af Grænseforeningen, bl.a. for at præsentere dem for politikerne, dansk erhvervsliv og nydanskere.

SSF-organet KONTAKT melder, at Danmarks-Samfundets repræsentantskab har udsat vedtægtsændringer til næste møde.

BLADET skriver videre, at Bodo Neumann-Nee har efterfulgt Jan Hundsörfer som formand for SSW i Slesvig-Flensborg amt. Sidstnævnte fratrådte af arbejdsmæssige grunde.

TO grundpiller i Kobbermølle SSF-distrikt, Peter Kreutzer og Charlotte Bassler dropper bestyrelsesarbejdet efter 33 hhv. 31 år. Formand er Bodil Daetz-Wiesner, og medlemstallet er steget fra 207 til 224 medlemmer.

22./23.

VOKALGRUPPEN Basix giver koncerter i Ladelund og Flensborg, indbudt af SSF og SdU.

SSF og Teatret Maskens Reumert-nominerede ungdomsteater »Oh, Romeo« spilles for skoleelever i Idrætshallen i Flensborg.

23.

PÅ en erhvervsorienteret sprogkonference ved ambassaden og regionen Sønderjylland-Schleswig i Berlin slår bl.a. overborgmester Simon Faber, Flensborg, et slag for et velfungerende grænseoverskridende dansk-tysk samarbejde.

VOR avis skriver, at optimismen er vendt tilbage til SSF og SSW i Lyksborg. SSF-formand Lis Bewernik melder på generalforsamlingen om god aktivitet og opbakning, idet der var 904 deltagere ved 18 arrangementer. SSWs nye formand André Pastorff og bestyrelsen arbejder på, at gøre partiet mere synligt i området.

HUSUM Cricket Clubs lilleputter har besejret Kolding, Herning og storfavoritten Horsens i flere »særdeles tætte« kampe og er nu Jyllands-mester, skriver vor avis.

I SLESVIG er der rejsegilde på SdUs nye fritidshjem ved Hiort Lorenzen-Skolen.

DEN slesvigske Kvindeforening markerer sit 90 års jubilæum med fest i Hareslev Formand Annemarie Ertichsen kan sammen med alle deltagerne glæde sig over 22 aktive kredse med 314 møder og 4.125 deltagere i arbejdsåret, der svandt. Plus 6 basarer og 18 fællesarrangementer typisk sammen med SSF.

23./24.

EUROPEAN Free Alliance, sammenlutningen af 33 mindretal- og regionalpartier i Tyskland og med sæde i EU-parlamentet, kalder til samling i Nederlandene. SSW, der er medlem af EFA, bebuder, at den vil være aktiv i samlingen og bl.a. foreslå, at mindretalspartier generelt bør fritages for spærregrænser ved valg.

SKANDERBORG Brass Band giver koncert i Tarp danske kirke og Ansgar kirke i Flensborg.

24.

VOR avis skriver, at skoleforeningen har et regnskabsteknisk overskud på 1,7 mill. euro på 2011-regnskabet.

SANKT Knudsgildet indbyder også i år 85 danske og tyske ældre til forårs-kaffehygge på Knudsborg.

25.
SSF indbyder til Tjaikovskij-trilogien med Peter Schaufuss-Balletten på Flensborg teater. De tre flotte forestillinger er Svanesøen, Tornerose og Nøddeknækkeren.

INGE Bente von der Ohe, København, tidl. Flensborg, dør 83 år gammel.

26.
REGIONSformand Carl Holst får som den første udlænding Slesvig-Holstens fortjenstorden som anerkendelse for hans engagement for at knytte regionerne i grænselandet tættere sammen. Ministerpræsident Peter-Harry Carstensen overrækker.

SLESVIG Folkekor får ny formand i Lise Hojer, der afløser Leif Volck Madsen, som ikke ønskede genvalg.

27.
SSF Husum og Ejdersted amter indbyder de ældre til kultur og krokus på Husumhus og i Husum slotspark.

28.
PÅ generalforsamlingen i Sydslesvigs Museumsforening vælges ingen ny formand efter Carsten Reyhé, der har trukket sig som formand og medlem. Et triumvirat styrer foreningens gang indtil videre.

VOR avis skriver, at Nadja Grüttner, Nibøl UF, har vundet et badminton-træningsophold i Kina til juli sammen med andre danske unge.

VOR avis skriver videre, at inspektør på Husum Danske Skole, Horst Gronwald, stopper af personlige grunde men vil fortsætte som almindelig lærer på en anden skole.

STYRELSEN for skoleforeningen meddeler, at der fra 1. august er mulighed for at udvide skolefritidsordningerne, hvis forældrene er villige til at betale mere for deres børns pasning.

29.
DANSK Sundhedstjeneste afholder ordi-

nær generalforsamling i social- og sundhedscentret i Flensborg. Om alt går vel, er underskuddet nedbragt allerede i år, fortæller afgående forretningsfører Georg Hanke og fungerende forretningsfører Stine Døssing. Genvalgte formand Randi Kuhnt roser medarbejderne, der trods vanskeligheder og nedskæringer udgør et stærkt team med stort engagement. Forretningsudvalget er fortsat sammensat af repræsentanter for de store danske organisationer i Sydslesvig. PROFESSOR Uffe Østergaard, CBS København, holder foredrag om eurokrisen i den selskabelige forening Borgerforeningen i Flensborg.

SSF indbyder til koncert i Slesvig domkirke. Bachs Johannespassion præsenteres af Sønderjyllands Symfoniorkester. Filharmonisk Kor, Vor Frue Cantori og seks solister under direktion af Nicholas Cleobury.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at SSF gerne vil ansætte en såkaldt FSJ'ler, en ung, der har lyst til at snuse til et »frivilligt socialt år« med hovedvægt på kultur.

OTMAR Petersen, redaktionssekretær på vor avis, går på »aldersdeltids-pension« efter 43 år på avisen.

WILLI Knutzen, Loftlund/ Store Vi, dør 77 år gammel.

30.

H.P. Lange giver blueskoncert i Bredsted, indbudt af SSF. Fuldt hus.

VOR avis skriver om Duborg-Skolens 11. årgangs elevudveksling med en ven-skabsklasse fra North Carolina. For tiden er amerikanerne i Flensborg, men snart drager Duborg-eleverne til USA på genbesøg.

VIDERE skriver vor avis om en påskegudstjeneste i Mariekirken i Rendsborg, som 300 børn og voksne deltog i sammen med pastor Cecilie Brask.

BISKOP Niels Henrik Arendt, Haderslev, meddeler, at han trækker sig med udgangen af februar 2013.

GUSTAV Johannsen-Skolen i Flensborg deltager i fællessangprojektet Skolernes Sangdag i Danmark

30./31.

DELTAGERNE i årets Christianslyst-møde beskæftiger sig med kristendommens indflydelse på kulturen, historisk betragtet og set gennem nutidens briller. Og om dannelsens og medmenneskelighedens rolle i en verden fyldt med krav om effektivitet.

31.

SSW kalder til valgkampsøptakt («den hede fase») foran Slesvighus med stort set alle kandidater.

SVENSKE Kristofer Åström giver koncert i Volksbad i Flensborg, indbudt af SSF og Volksbad.

VOR avis skriver, at Foreningen Dansk Santalmissions Initiativgruppe i Sydslesvig med formand Morten Mortensen i spidsen lægger på generalforsamlingen op til, at der foretages et navneskift til Danmission i Sydslesvig. Sidste år sendte foreningen 12.000 euro til arbejdet med børn i Bangladesh. Foreningen driver - nu atter sammen med Flensborg Y's Men's Club - genbrugsbutikken Banglashop'en i Flensborg.

JENS A. Christiansen er valgt til ny formand for støtteforeningen for SdUs landshold, skriver vor avis. Foreningen blev stiftet i november 2011.

AKTIVE Kvinders formand Margrit Jensen glæder sig på kredsgeneralforsamlingen i Slesvig over 550 medlemmer i aktive lokalforeninger i de sydslesvigske købstæder. Ingelise Møllers efterfølger som næstformand er Ulrike Strelow.

APRIL 2012

1.

VOR avis starter op med sin nye online-redaktion på www.fla.de. Den bemands kl. 7.30-22.30 hver dag, kl. 15-22.30 i weekenderne og på helligdage. TORBEN Rechendorff, Hørsholm, runder de 75.

SVEND Binder, kasserer i Union-Bank

Flensborg, har 40 års jubilæum.

ENA Andersen, Tjæreborg, dør 91 år gammel.

7.

DANSK Kirke i Sydslesvig får ny hjemmeside www.dks-folkekirken.dk.

10.

I VOR avis tager SSFs generalsekretær Jens A. Christiansens på foreningens vegne klart afstand fra folkBaltica-lederes forsøg på at give folkfestivalen, som SSF er medarrangør af, politisk indhold ved bl.a. at fordømme dansk indvandrerpåolitik og tidligere skærpet grænsekontrol.

SPDs ministerpræsident-kandidat Torsten Albig gentager på et møde med SSW og andre fra det danske mindretal i Slesvig løftet om, at hans kommende landsregering vil gen-ligestille de danske skoler.

11.

PÅ et flerkant-valgmøde på A.P. Møller Skolen i Slesvig skaber undervisningsminister Ekkehard Klug (FDP) røre ved at påstå, at den økonomiske situation de danske skoler i Sydslesvig er langt bedre end på de offentlige skoler, fordi den danske stat støtter dem. Eleverne buhede, og SSWs Anke Spoorendonk betegner bemærkningen som uhørt.

MINNA Staben dør 91 år gammel.

12.

PÅ SSFs medlemssider KONTAKT præsenterer Studieafdelingen en ny købe-DVD med historiske Sydslesvig-film fra 1920-45.

VOR avis skriver, at Støtteforeningen for Det Danske Hus i Sporskifte genvalgte Helmut Werth som formand, der indtil da var konstitueret efter Elsebeth Villadsens sygdomsbetingede afgang i utide. SSFs forsamlingshus melder om 2.600 brugere årligt.

13.
 VOR avis skriver, at en gruppe på 20 Folkevirke-kvinder i disse dage er på Sydslesvig-besøg, tilrettelagt af Aktive Kvinders Tove Hinriksen og Inge-Lise Møller, bl.a. med kaffe hos generalkonsulen.
 BENTE Engsnap dør 77 år gammel.
14.
 HELLIGÅNSKIRKENs menighed drager til København for bl.a. at besøge den jødiske synagoge.
 SSW Slesvig-Flensborg inviterer til sejltur på Slien med Wappen von Schleswig og en række af SSWs kandidater til landdagsvalget.
 DE Grønnes spidskandidat Robert Habeck sender en fornyet invitation til SSW om at være med i SPD og De Grønnes kommende landsregering.
 LENE Dau, Husum, dør 37 år gammel.
15.
 JOHANNE Paulsen, Flensborg, runder de 80.
16.
 DRONNING Margrethes fødselsdag markeres traditionen tro, når Borgerforeningen og andre samles på Dansk Alderdomshjem og i dens have for bl.a. at lytte til SSF-byformand Preben K. Mogensens ord.
 ANNE Mette Jensen fratræder efter ni år som formand for SSF Rendsborg-Egernførde amt. Amtsgeneralforsamlingen vælger Hauke Paulsen til ny formand.
 MÆRSK Mc-Kinney Møller, København, dør 98 år gammel.
17.
 HISTORISK Samfund Sydslesvig indbyder til generalforsamling og Lorenz Frølich-foredrag ved dr.phil. Lotte Thraue, København.
 GYMNASTIKforeningen DANs formand Marianne Mehlig-Jessen genvælges på generalforsamlingen, hvor der berettes om et aktivt år og 847 medlemmer.
- MADS Bruhn, Flensborg, runder de 60.
18.
 MINDEDAG på Dybbøl med tale bl.a. ved Tysklands ambassadør i Danmark Michael Zenner og deltagelse af både danske og tyske soldater.
 PÅ Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg markeres 60 års dagen med fællesang og flødebolle.
 JAZZ på Flensborghus med Jacob Fischer Trio og Francesco Cali.
19.
 PÅ Dansk Sundhedstjeneste tages der officielt afsked med Hans-Erik Hansen og Georg Hanke, formand gennem 11 hhv. forretningsførere gennem 15 år.
 GAMLES Værn arrangerer stor forårsfest på Flensborghus med marimbamusik og folkedansere.
 SSW Flensborg By vælger næstformand Michael Wolhardt til ny byformand og efterfølger for afdøde Silke Hinrichsen.
 SSF Flensborg Amts formand Peter Kreutzer kan på amtsgeneralforsamlingen glæde sig over et aktivt år og en engageret medlemskreds på 3.300 medlemmer, 62 flere end ved året 2011s start.
 OGSÅ formand Franz Dittrich glæder sig på SSF Gottorp amts generalforsamling over bred aktivitet og 1.787 medlemmer. To distrikter blev så små, at de måtte opgives. At salbyggeriet på Slesvig hus nu antager form, glædede formanden ganske særligt.
 GERDA og Willy Boldt, Harreslev, fejrer guldbryllup.
 ELKE og Hermann Müller, Vesterland, fejrer guldbryllup.
20.
 SSF og GF Vejle Vesteregn åbner Sydslesvigudstillingen i Kongernes Jelling. Grev Ingolf og Grevinde Sussie deltager, og borgmester Arne Sigtenbjerggaard, Vejle Kommune, og SSFs formand Dieter Paul Küssner er festtalere. Komponisten Anne Barfoed og

sangerinden Birgitte Elbrønd, Jelling, underholder. GF-formand Kirsten Ryk-ind-Eriksen, Vejle Vesteregn, er godt tilfreds. Der er 70 deltagere.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester indbyder til offentlig koncert i Ty-ske Hus i Flensborg med chefdirigent David Porcelijn og pianisten Mihail Horia. Der møder kun 100 publikummer.

HANS Philip Tietje, Region Syddan-mark, bliver ny formand for Region Sønderjylland-Schleswig.

21.

100%-aktionsdag for ligestilling på havnespidsen i Flensborg. Hele det danske mindretal bakker op om skoleforeningens manifestationsdag, og 12.000 strømmer til fra hele Sydslesvig. Demonstrationen er op imod 7 km lang, fra Exe til havnespidsen. DS-fS-formand Per Gildberg, Samrådets/SSWs formand Flemming Meyer og FUEF-vicepræsident Heinrich Schultz opfordrer til ligestilling og regerings-skifte i Kiel. Sangeren Michael Schulte m.fl. sørger for musikalsk underholdning.

CDUs lokalkandidat i Flensborg Susanne Herold går i pressen og afviser mindretallets ligestillingskrav og dets beskyldninger vedr. diskrimination, hvilket afføder voldsomme modreaktioner ikke mindst fra mindretallets side den dag og de kommende dage. CDU er tydelig nervøs for valget den 6. maj og for at SSW støtter en eventuelt kommende rød-grøn landsregering.

WALTRAUT og Walter Stach, Bøglund, fejrer guldbryllup.

22.

SSW indbyder til politisk frokost med Anke Spoorendonk og Edgar Möller i Taruphus i Flensborg.

PÅ Spejdgården Tydal lægges grundstenen for den nye hovedbygning af Grev Ingolf. Den gamle bygning brændte ned for et par år siden.

PEARL Children's Choir, 18 afrikanske børn, giver koncer i Helligåndskirken i

Flensborg.

MARIMBA Steelbands to solister, Philipp og Daniel Möllgaard fra Flensborg, vinder andenpladsen o Berlingske Tidendes ungdoms-musikkonkurrence i København.

HELGE Moosmann, Haderslev, fylder 80 år.

CLAUS-Peter Henke dør.

23.

SSF-byformand Preben K. Mogensen og SSF-foreningskonsulent Tine Andresen overrækker på Flensborg rådhus en dansk tilflytterbrochure med stof om byen, regionen og mindretallet til overborgmester Simon Faber og borgerudvalgets formand Erich Seifen. Brochuren skal overrækkes til danske tilflyttere, når de første gang kontakter rådhuset.

WILLY Egmosse Trio giver jazzkoncert i Ejderhuset i Bydelsdorf. SSF havde indbudt, og der var fuldt hus; og især også mange børn og unge.

PROFESSOR Matthias Janz får overrakt ridderkorset på Dansk Generalkonsulat.

HEDDA Theen-Pontoppidan, Nordballe, runder de 100.

24.

MORTEN Meng, SdU, vendte hjem fra Nordisk Samorganisation for Ungdomsarbejdes årsmøde i Island som organisationens nye formand, skriver vor avis.

GISELA og Bodo Daetz, Kobbermølle, får Sønderborg Grænseforenings hæderspris for livslangt virke.

PETER Holsøe dør 66 år gammel.

25.

BESTYRELSEN for Folketeatret er på Sydslesvigbesøg og gæster - guidet af SSF - bl.a. Slesvighus, domkirken og A.P. Møller Skolen.

WOLFGANG Börnsen, Bønstrup, fylder 70 år.

27.

PROJEKTleder Peter Dragsbo, Museum Sønderjylland - Sønderborg slot præsenterer etnologerne Anna Bucks og Lena Bonhoffs samt historikerne Ruth Clausens og René Rasmussens bog På Sporet af Mindretalslivet (tysk udgave: Auf den Spuren des Minderheitenlebens) på Flensborghus. Bøgerne giver et øjebliksbillede af det danske og det tyske mindretals liv til hverdag og fest 2009/10. Og med film- og lydclip bl.a. ved Roald Christesen på en medfølgende DVD, produceret af Hjalmar Jess, København.

ANE Uggla er valgt til ny formand for A.P. Møller-Fonden, skriver vor avis.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester indbyder til kammerkoncert i Christkirken i Rendsborg. Publikum svigter, beklager ikke kun vor avis' anmelder.

28.

DE danske på Sild indvier List danske Kultur- og Forsamlingshus i den tidl. danske skole. De 140.000 euro til ombygning har man selv skaffet: 30.000 euro via arrangementer, 110.000 euro via fonde og legater.

SSF Flensborg amt har atter succes med familiebrunch på Flensborghus.

THEDE Boysen, formand for foreningen bag Nordfriisk Instituut, træder tilbage efter 12 år på posten. Hans efterfølger er Inke Völke-Krohn.

FLENSBORG Bys kulturudvalg vedtager næstene nstemmigt at bevilge 1 mill. euro til projektet Sønderborg som europæisk kulturhovedstad 2017.

VOR avis skriver, at CDU/FDP-flertallet i landdagen afviser SSWs forslag til en ny bibliotekslov, der ellers ved forelæggelsen i fjor fandt eksperterts lovord. De Grønne stemte blank.

DANSKE Almost Irish samler fuldt hus i Frederiksstad, da Vestkystkultur med SSF som orimus motor afvikler sæsonens sidste koncert.

SIGRID Jedamus, Sillerup, tidl. Langbjerg, dør 52 år gammel.

29.

HANS-Peter Nissen, Munkvoldstrup, dør 73 år gammel.

30.

VOR avis skriver, at den flensborgske dukkekunstner Inge Harck, også i år er nomineret til at deltage i den internationale Max Oscar Arnold-kunstpris i regionen omkring Neustadt i Sydtyskland.

VOR avis skriver, at fire studerende fra Aarhus har været på Danevirke Museum for at drøfte deres idé om en vandre-kaffekande med minikamera og mikrofon, der skal fastholde almindelige sydslesvigeres samtaler. Projektets fremtid afhænger af anskaffelsen af teknisk udstyr og dermed penge.

MAJ 2012

1.

GÜNTER Münier, Flensborg, dør 81 år gammel.

3.

PÅ Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig tages der fornøjelig afsked med skoleinspektør Harald Piepgras.

FAMILIEforestillingen Fakiren fra Bilbao ved SSF og Folketeatret i Læk er flot teater, men salen er mere end halvtom.

I VOR avis meddeles, at Luise Schmidt er død.

4.

BEFRIELSEN 1945 mindes en række steder i Danmark. Fra Sydslesvig deltager man privat i mindehøjtideligheden i Frøslevlejren.

5.

FOKUS, skoleforeningens månedsblad, skriver, at styrelsen har besluttet, at store dele af anlægsbudgetterne 2012 og 2013 skal gå til etablering af vuggestuer i Sydslesvig. Bladet præsenterer tre nyansatte skolesocialarbejdere:

Juana Riepe (Ejderskolen Rendsborg), Peter Martens (Hiort Lorenzen- og Gottorp-Skolen Slesvig) og Sabine Krebs (Læk Danske Skole).

FRIISK Foriining markerer Carsten Boyssens 100 års fødselsdag behørigt.

HANS Werner Iversen, Harreslev, annonceres død i vor avis.

6.

VALG til den slesvig-holstenske landdag. SPD, De Grønne og SSW får tilsammen 35 mandater mod CDU, FDPs og Piraternes 34 mandater. Førstnævnte vil danne regering sammen. SSWs procentuale andel stiger til 4,6%, selv om partiet mister et af fire landdagsmandater og ca. 8.000 stemmer til nu 61.000 stemmer. Det skyldes den lave valgdeltagelse på godt 60%. Vor avis og bl.a. SSF-organet KONTAKT har gjort meget for, at det danske mindretals medlemmer men også andre går til valg - og så også stemmer på SSW, der klart har bebudet at ville have en anden regering, der genopretter ligestillingen - om prisen så er, at SSW indgår i den nye regering. SSFs og SSWs formænd Dieter Paul Küssner hhv. Flemming Meyer har tilskrevet alle SSF-medlemmer og opfordret dem til at stemme på SSW.

8.

PÅ SSFs hovedstyrelsesmøde meddeler formændene for SSFs Teater- og koncertudvalg og Kulturudvalg, Karin Goos hhv. Ingver Roost, at de stopper på landsmødet i november.

VOR avis skriver, at Sydslesvigsk Selvhjælp atter har givet årets medlemskontingent på 6.000 euro til en række gode formål inden for det danske mindretal. Daniel Dürkop vælges ind i bestyrelsen efter fratrådte Anne Kathrine Terp. Formand er Georg Buhl, Flensborg.

9.

SAMARBEJDET trives i Ejdersted, fremhæver SSFs amtsformand Bente

Möller på amtsgeneralforsamlingen. Medlemstallet er for opadgående, medlemmerne er aktive om de mange attraktive mødetilbud, og også relationerne til naboen, Husum amt SSF er fine.

9.-13.

54 koncerter m.fl. på 43 spillesteder - dette års folkBaltica afvikles atter med succes, støttet af SSF, der også er medlem af selskabet bag, GmbH'et.

10.

SSF-organet KONTAKT beretter om en fin men knap så velbesøgt familiebrunch i SSF Flensborg Amt, og at kirkeminister Manu Sareen for nogle dage siden gæstede både Rømø og Sild med de respektive (danske) menigheder.

SSF Flensborg By melder på bygeneralforsamlingen om 182 arrangementer med næsten 7.300 deltagere i 2011. Der er næsten 4.200 medlemmer log en positiv medlemsudvikling, fremhæver byformand Preben K. Mogensen.

PÅ SSF Husum Amts generalforsamling oplyser formand Lars Sørensen, at medlemstallet er steget med 50 på et år, tværs gennem alle amtets fem distrikter. Alene Bredsted har med en fremgang på 21 nu 321 medlemmer.

NIS Hansen, Harreslev, runder de 80.

EIKE Louise Dahlgaard, Flensborg, dør 78 år gammel.

MONA Andresen, Flensborg, dør 66 år gammel.

10.-13.

DANSK-tyske kultur dage arrangeres i Harreslev kommune. Både SSF og de tre kirker i kommunen er med: Teater, koncerter og kunstudstilling står på programmet.

11.

JACOB Morild i Café Livas regi afslutter SSFs teater- og koncertsæson med en one man-kabaret på Flensborghus.

TINE Bruun Jørgensen tiltræder som

ny inspektør på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig.

ELLEN Christensen tiltræder som ny inspektør på Kobbermølle Danske Skole til sommer, meddeler skoleforeningen.

ANTJE og Hans Heinrich Johannsen, Harreslev, fejrer guldbryllup.

RENATE og Helmut Wulf Ketelsen, Slesvig, fejrer guldbryllup.

12.

VOR avis skriver, at de første sonderingsmøder mellem SPD, Grønne og SSW tyder på, at et regeringssamarbejde, en såkaldt koalition er ved at aftegne sig. Men også stemmer, der p.g.a. SSWs fritagelse for spærregrænsen kritiserer SSW for at ville i regering, artikulerer sig.

PÅ Grænsforeningens sendemandsmøde meddeler formand Finn Slumstrup, at en opinionsundersøgelse blandt danske unge bekræfter, hvad mange allerede havde en vis formodning om, nemlig at deres kendskab til sønderjysk historie er yderst begrænset. På mødet viser det sig også, at Dybbøl-debatten ikke er afsluttet endnu, fordi der er mange følelser i spil - ikke mindst i Sønderjylland. Formanden genvælges; gæstetaler, landdagsmedlem Anke Spoorendonk (SSW) og SSWs indtog i landsregeringen bliver hilst med klapsalver.

13.

DANSK Kirke i Sydslesvig inviterer til Kirkedag med gudstjeneste i Gottorp slotskirke og møde på A.P. Møller Skolen, hvor synlighed og struktur men også indhold drøftes.

KONCERT i Helligåndskirken i Flensborg med det fornemme Tritonuskor fra København; arr.: SSF og menigheden.

14.

PÅ Sydtønder SSFs generalforsamling oplyser formand Ralf Hansen, at man med 30 nye medlemmer i 2011 nu er

oppe på 1168. Udviklingen har igen de seneste år været positiv.

HOLGER Christiansen, Ladelund, dør 73 år gammel.

15.

MIKAEL Witte, Aarhus, udstiller på Dansk Centralbibliotek i Flensborg, indbudt af Sydslesvigs danske Kunstforening. Witte er dansk sydslesviger.

16.

PRINS Joachim gæster St. Knudsgildet i Flensborg for at blive udnævnt til æresbroder, ligesom faderen Prins Henrik blev det for nogle år siden.

FORMAND Ingrid Lekkat forestår generalforsamlingen i Gamles Værn Flensborg.

16.-20.

FUEV, de europæiske nationale mindretals sammenslutning, er til kongres i Moskva. På programmet står bl.a. bevarelsen af de små sprog, retten til eget sprog og roma-problematikken.

17.

JENS Rosendal, Ballum, fylder 80 år.

17.-20.

VALSBØL og Omegns Folkedansere får besøg af vennerne fra Orust og byder på hygge, udflugter og fælles folkedans.

18

ESPERGÆRDEkoret giver koncert i Helligåndskirken i Flensborg.

19.

LYNGBY-Taarbæk Amatørsymfoniorkester gæster Flensborg og giver koncert i Niklajkirken.

LOUISE Mathiesen, Fynshav, dør 91 år gammel.

20.

PRINS Joachims og Prinsesse Maries datter døbes i Møgeltønder og navngives Athena Marguerite Francoise Marie.

21.

I KIEL går koalitionsforhandlingerne omkring regeringsdannelsen med SPD, De Grønne og SSW for alvor i gang.

22.

BESTYRELSEN for »Kaptajnens Legat« gæster Nibøl og Slesvig. Sidste års legatportion blev brugt på istandsættelsen af Nibøl Forsamlingshus, dette års portion anvendes til køb af inventar til Slesvighus.

SSF Gottorp amt indbyder til koncert med Sønderjyllands AmatørSymfoni-Orkester i A.P. Møller Skolen i Slesvig.

23.

PARTERNE omkring regeringsforhandlingerne i Kiel er enige om, at ligestillingen for de danske skoler i Sydslesvig genoprettes, at ordningen også omfatter skolebuskørslen, at undervisningen i frisisk skal styrkes og at dansk sprog får en handlingsplan i Slesvig-Holsten.

ANKE Spoorendonk (SSW) bliver minister i den nye delstatsregering med ansvarsområderne kultur, Europa og justits. Lars Harms afløser hende som SSW-gruppeformand. Sydslesvigudvalgets formand Benny Engelbrecht og direktør Anders Molt Ipsen, skoleforeningen, udtrykker glæde og lettelse over, at ligestillingen genindføres.

DEN nye landråd i Slesvig-Flensborg amt, Wolfgang Buschmann, tidl. borgmester i Harreslev, tages i ed.

PÅ Flensborghus åbner SSFs Billedsamlingsudvalg en fotoudstilling ved Thomas J. Wiltrup, hvor også hans digte indgår.

RUTH Jürgensen, Flensborg, dør 84 år gammel.

24.

SSF Flensborg By arrangerer et forrygende Gasolin-show med Peter & De Andre Kopier i Idrætshallen i Flensborg.

DIETER Lenz, Flensborg får på Slesvigsk Kreditforenings generalforsam-

ling den ret nye Niels Kjems-Initiativpris, ikke mindst for dennes indsats på ungdoms- og idrætsområdet. Karl Otto Meyer holder laudatioen. Foreningen melder om et godt år rent økonomisk. MIKKELBERG åbner en mindeudstilling med værker af Sophie B. Jensen i anledning af hendes 100 års dag. EDDA Jonasson, Tarp, tidl. Langballe/Bønstrup, dør 82 år gammel. I VOR avis oplyses, at Artur Nielsen, Flensborg, er død.

25.

ÅRETS Duborg-studenter springer ud, får studenterhuse, drager til general-konsulatet og hopper i Neptun-brønden på Nørretorv. Der er 115 af dem.

27.

DOCKYARD Festival i Flensborg for fjerde gang. Fem danske og tyske bands spiller på open air-festivalen, der støttes af en lang række organisationer, bl.a. SSF, SdU og de danske fritidshjem i Flensborg.

GERTRUD Jochimsen, Mårkær, runder de 80.

29.

INGA Johannsens sidste arbejdsdag på Duborg-Skolen i Flensborg: 42 år hos skoleforeningen, deraf de 38 i kantinen på Duborg blev det til.

31.

DA Anke Spoorendonk bliver minister, giver hun afkald på sit landdagsmandat, og det betyder, at Jette Waldinger-Thiering som nr. 4 på landslisten rykker efter, hører man fra Kiel.

JUNI 2012

1.

80 studenter udklækkes på A.P. Møller Skolen i Slesvig og får studenterhue på af rektor Jørgen Kühl.

FDF-lederparret Marie og Sten Andersen, Flensborg, får 18. April Fondens

ungdomslederpris ved Kjeld Landin Thomsen og Bo Petersen fra fondsbestyrelsen.

2.

DANEVIRKE Museum får sin længe ønskede kanon til Skanse 14, en replica fra 1864, lavet af Slesvigske Vognsamlings Venner i Haderslev. Den flyttes dog først til Danevirke til sensommer. SKURK, SKoleforeningens UnderholdningsorKester giver koncert i A.P. Møller Skolen i Slesvig. Og igen i Odense den 7. juni sammen med musikskolen dér.

VOR avis oplyser, at A.P. Møller-Fonden har bevilget penge til Bjørn Nørgaard-udsmykningsprojektet af Helligåndskirkens interiør i Flensborg. Beløbsstørrelsen oplyses ikke.

ENDVIDERE meddeles, at Sydslesvigsk Oplysningsforbund (SOF) i afvigte år har støttet 17 projekter med 1162 deltagere for de 14.000 euro, SOF får bevilget fra landet Slesvig-Holsten. Formand er fortsat Rüdiger Schulze (SSW), næstformand Dieter Paul Küssner (SSF) og sekretær Marin Lorenzen (SSW).

3.

REGERINGS-aftalen for SPD, De Grønne og SSW er på plads; et digert værk på 60 A4-ark vedtaget. Nu skal partiernes landsmøder blot konfirmere aftalen. Indføjjet i landdagens forretningsorden bliver, at alle partier i landdagen uanset størrelse og gruppestatus får et grundmandat med stemmeret i alle udvalg.

4.

HOS SdU på Flensborghus er der fernisering på en udstilling »Fritid med indhold« med unge fritidshjemsbrugeres flotte plakater.

5.

KLAUS Schlie, fhv. indenrigsminister og repræsenterende den landdagsgruppe, CDU, der fik flest stemmer ved

valget, tages i ed som landdagens ny præsident, hvorpå delstatsparlamentet konstituerer sig.

SYDSLESVIGudvalget meddeler, at det støtter opførelsen af SdUs nye fritidshjem ved Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig med 800.000 euro.

SSW oplyser, at SSFs amtskonsulent i Rendsborg-Egernførde amt, journalist Per Dittrich, bliver ny pressetalsmand for SSW og landdagsgruppen. Lars Bethge, den nuværende talsmand, bliver stedfortrædende regeringstalsmand i Kiel.

DORTE Futtrup, København, dør 67 år gammel.

6.

VOR avis skriver, at der har været 91 ansøgninger til 31 lærerstillinger hos Dansk Skoleforening. Det er man ganske godt tilfreds med dér.

SSF og FUEF bruger vinduerne i C.C. Petersens gamle købmandsgård ud mod Nørregade som udstillingsvinduer. Gården er nu en del af Flensborghuskomplekset og skal, når midlerne er indsamlet, ombygges til mindretalscenter.

8.

AKTIVITETSHUSET og SdU arrangerer New Stars Contest i Idrætshallen i Flensborg med 10 danske, tyske og sydslesvigske bands.

STATSMINISTER Helle Thorning-Schmidt hilser de danske sydslesvigere via radioen i anledning af årsmøderne 2012.

INTERNATIONAL MotorClub i Flensborg ved Klaus-Erik Ramm har 25 års jubilæum og markerer generalforsamlingen med fest og efterfølgende udflugt til Sild.

HANS-Herbert Röth, Sørup, dør, 65 år gammel.

8.-10.

SSF afvikler 42 danske årsmøder i Sydslesvig under mottoet »Sydslesvig - en spændende melodi« kulminerende med friluftsmøderne søndag i Flens-

borg, Slesvig og Husum. Folketingets formand Mogens Lykketoft, og udenrigsminister Villy Søvndal, børne- og undervisningsminister Christine Antorini og transportminister Henrik Dam Kristensen deltager sammen med Grev Ingolf og Grevinde Sussie og mange danske parlamentarikere og andre repræsentanter for dansk politik, kultur og organisationsliv, med kunstnere, FDF-orkestre og andre underholdere; og friluftsmøderne afsluttes for første gang med en gratis friluftskoncert alle tre steder om søndagen plus i Egernførde om lørdagen. Ikke mindst debatmødet på Flensborghus om lørdagen er yderst velbesøgt.

9.
SSWs landsmøde vedtager enstemmigt den indgåede koalitionsaftale mellem SPD, De Grønne og SSW. Det betyder, at SSW nu kan gå ind i en kommende landsregering.

I VOR avis siger Kim Andersen MF (V) fra Sydslesvigudvalget, at han vil bede statsministeren og udenrigsministeren tage kontakt til den kommende ministerpræsident i Kiel for at få mindretalspolitikken på plads igen, f.eks. ved at gennemføre en mindretalskonference.

VOR avis skriver, at Dieter Lenz, Flensborg, er ny i bestyrelsen for Oberst H. Parkovs Mindefond. Formand og sekretær er Niels Henriksen, Sorø; tidl. formand er Wilhelm Klüver, Flensborg.

10.
LIS Futtrup, Guldager, dør 89 år gammel.

11.
FIRE medlemmer af SdUs styrelse kritiserer på styrelsesmødet skarpt forretningsudvalget for inkompetence og kræver dets afgang. Få dage efter trækker 2. næstformand Birthe Marxen-Düring sig.

12.
DEN nye landsregering står: Torsten Albig (SPD) vælges til ny ministerpræsident med 37 af 69 stemmer i landdagen i Kiel. SPD danner regering sammen med De Grønne og SSW. Anke Spoorendonk (SSW) bliver kultur-, Europa- og justitsminister. Den ny ministerpræsident fremhæver, at ligestillingen genindføres, og at mindretalspolitikken rangerer højt i hans regering.

FRODE Lovmand, Viborg, dør 64 år gammel.

13.
vor avis præsenterer Svend Kohrt fra Nordisk Informationskontor planerne om et Nordisk Hus på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Projektet fattes dog penge lige nu.

14.
SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester afslutter koncertsæsonen med en familiekoncert med Sigurd & bjørnen Bjørn i Flensborg.

FOLKBALTICA meddeler, at Harald Hugaard bliver ny kunstnerisk leder af festivalen, og at Peter Boll bliver ny forretningsfører. Festivalens ankermand Jens-Peter Müller trækker sig efter ni år.

LOTTE Lise og Willy Johannsen, Flensborg, fejrer diamantbryllup.

14.-17.
SSF, SSW og Grænseforeningen drager til »folkemøde på Bornholm« i folke- og mindretals-oplysnings-øjemed.

15.
UNION-Bank i Flensborg afholder aktionærs-generalforsamling. Afvigte forretningsår var et godt år, og aktionærerne får udbetalt 13 pct. i dividende. Banken planlægger en nybygning af filialen i Harreslev.

AKTIVITETSHUSET i Flensborg minder om, at den sammen med biblioteket har et tilbud til de 8-10-årige i sommer-

feriens første uge.

DUBORG-Skolen tager for første gang afsked med et hold hoved- og realskoleelever.

16.

ÅRSMØDE på lejrskolehjemmet Vesterled på den jyske vestkyst med orientering om bogprojektet og de fortsatte byggeplaner ved formand Carsten Dalgard; og festtale ved overborgmester Simon Faber, Flensborg.

DEN tyske grænselandsorganisation ADS-Grenzfriedensbund arrangerer »mindretalsfest« for store og små for 33. gang i Solitude i Flensborg. Også nogle af SdUs fritidshjem deltager. Bypræsident Chr. Dewanger og konsul Henrik Hansen åbner strandfesten.

MARIA Knüppel, Rendsborg, runder de 80.

ERIKA og Carl Heinz Schmidt, Nr. Brarup, fejrer guldbryllup.

JANA Maylin Werth ser dagens lys.

16.-23.

DER er EM i fodbold for nationale mindretal, Europeada hos sorberne i Lausitz, og SdU deltager naturligvis med et stærkt hold, trænet af Holger Bruhn og anført af Nicolai Vosgerau fra IF Stjernen i Flensborg. Holdet er dog ikke stærkt nok til at vinde.

17.

DANSK-tysk orgelfestival åbnes i Løgumkloster og fortsætter med 170 koncerter, rundvisninger og andre arrangementer frem til 16. september med afslutningskoncert i Nikolajkirken i Flensborg.

18.

SSFs Årsmødeudvalg evaluerer årsmøderne sammen med alle dem, der har lyst til at møde op i Skovby. Drøftelserne munder ud i, at alle er velkomne i det såkaldte VIP-telt på friluftsmødepladsen i Flensborg fremover, og at de afsluttende koncerter om søndagen er kommet for at blive. Muligvis etable-

res der debatterte på pladserne, så folk kan diskutere med VIPerne.

HELLIGÅNSKIRKENs kor giver en dejlig sommerkoncert i kirken i Flensborg, men der er alt for få tilhørere.

LUISE Bressen, Flensborg, dør.

19.

REGENTPARRET hædrer danske frivilligt ulønnede ved en havefest på Frensborg slot: Fra Sydslesvig deltager for kirken Manfred Nickelsen, Husum, for spejderne Tim Riediger, Husby, for IF Stjernen Torben Jensen, Flensborg, for SSF og SSW Gudrun Lemke, Menden/Meyn og for kvindeforeningen/ ældrekulbarbejdet Ingeburg Jürgensen, Humptrup, samt SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen.

FRA A.P. Møllerfonden får skoleforeningen meddelt, at fonden vil yde millionstøtte til en gennemgribende istandsættelse af Duborg-Skolen i Flensborg. PREBEN Vognsen, Ravnkær, runder de 75.

19.-24.

SdU arrangerer heppe- og kultur-tur til mindretals-fodbold-EM Europeada i Bautzen og Dresden.

20./21.

FOLKETINGETs Sydslesvigudvalg er på besigtigelsestur og ser på SdU fritidshjemsbyggeri, Ansgar Kirke og A.P. Møller Skolen i Slesvig, Danevirke Museum, byggearbejderne på Tydal, Flensborg Avis, Dansk Centralbibliotek, Nordisk Informationskontor og Union-Bank i Flensborg samt Kobbermølle Skole og museerne dér.

21.

PÅ SSWUs landsmøde genvælges Clas-Frederik Johannsen til formand. I et interview nogle dage senere i vor avis opfordrer han sammen med Christopher Warnke fra SSWUs landsstyrelse til, at mindretallet stiller større krav til de unge m.h.t. identitetsdannelse. Desuden efterlyser han en ungdomsorga-

nisation, SSWU kan samarbejde med. Der er nu 173 medlemmer.

DER er rejsegilde på den nye hovedbygning på Spejdergården Tydal. Den gamle nedbrændte for et par år siden. PÅ Kobbermølle Danske Skole tages der behørig afsked med inspektør Charlotte Bassler, der går på pension efter 36 år på skolen, deraf de 22 år som leder.

KONTAKT skriver, at Uwe Bischoff, Oldensvort, tidl. Follervig, er død.

22.

VOR avis oplyser på aktionærsgeneralforsamlingen, at dens salgstal er stabile, og at økonomien hænger sammen. De rosende bemærkninger den dag var i overtal blandt de 200 fremmødte aktionærer. Chefredaktør Bjarne Lønborg går på pension i november 2013.

HVILEHJEMMET Bennetgaard, København, Rødning, markerer ombygningen for 3,1 mill. kr. med en lille reception. Pengene kom fra A.P. Møllerfonden. METTE Salomo, Jernved Danske Skole, går på pension efter 47 år som lærer ved skoleforeningen.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at Lisbeth von Winterfeld er ny leder af Kobbermølle Børnehaven. TO lærere ved Jes Kruse-Skolen i Egerneførde har sidste skoledag: Ole Bjørn Larsen og Leslie Hougaard går på pension efter 15 hhv. 32 år på skolen.

OGSÅ Karin Dierks-Asmussen har sidste arbejdsdag på Jørgensby-Skolen i Flensborg, efter 35 år.

LEDER af Vesterland fritidshjem Barbro Hjortsberg går på pension efter 17 års ansættelse dér.

23.

FORUD for de danske foreningers sankthansfest i Frederiksstad byder de de tyske naboer indenfor til en dansk dag.

JENS Jacobsen Handler, Nybbøl, dør 72 år gammel.

GERHARD Jochimsen, St. Solt, dør 65 år gammel.

24.

GRATIS midtsommerjazz i Østersøbadet i Flensborg med en række gode bands. SSFs og SdUs bidrag er dansksvenske Karen Bach Trio.

MASSER af sankthansaftener - også i dagene op til sankthans - og ret så mange drøje hug til den afgåede landsregering.

25.

MINISTERPRÆSIDENT Torsten Albig udnævner Renate Schnack til ny mindretalskommitteret. Stor glæde hos mindretallene.

SANKT Knudsgildet fejrer det store adelgilde med modtagelse på Flensborg rådhus, optog og skydning. Ved festmiddagen taler Kim Andersen MF (V) fra Sydslesvigudvalget.

VOR avis skriver, at Hans Heinrich Hansen og Jan Diedrichsen fra FUEF og Steen Schröder og Jens A. Christensen har været tilmøde med Europaminister Nicolaj Wammen i København for at drøfte mindretalspolitiske spørgsmål i EU med ham og det vordende mindretalsforum i Flensborg. Han vil arrangere en mindretalskonference senere på året.

AKTIVITETSHUSET i Flensborg tilbyder feriesjov for børn i den første ferieuge.

HANS-Olaf Christensen, Flensborg, runder de 85.

25./26.

AMBASSADØRERNE Michael Zenner og Per Poulsen-Hansen tager sammen på cykeltur langs og hen over den dansk-tyske grænse.

26.

PÅ SSFs hovedstyrelsesmøde slår formand Dieter Paul Küssner et slag for, at mindretallet samler sine journalistiske kræfter og selv organiserer en oplysningsindsats i Danmark for at bryde Græneforeningens „oplysningsmonopol“. Det sker bl.a. på baggrund af, at GFs generalsekretær Knud-Erik Therkelsen i en kommentar i GF-bladet

Grænsen beskyldte ledende sydslesvigere for at praktisere et „meningsmonopol“, der „forhindrer sydslesvigere i at fremomme med kritik“. Küssner ønsker lødig information om Sydslesvig i Danmark. Generalkonsul Henrik Becker-Christen vil indkalde til et strategimøde om emnet efter sommerpausen. Knud-Erik Therkelsen afventer mere konkrete oplysninger, inden han vil kommentere sagen. Trods flere og flere resultater i retning af en virkeliggørelse om drømmen om ligeværdigt partnerskab i grænselandet skal der arbejdes videre på at opnå en grundlæggende sikring af mindretallets rettigheder, understreger Küssner. Foreningskonsulent Tine Andresen præsenterer SSF på facebook. Erik Fredens, formand for SSFs billedsamlingsudvalg, oplyser, at salget af julemærker er bemærkelsesværdigt dalende.

NOGLE dage senere bakker GF-formand Finn Slumstrup udtrykkeligt op om oplysningsinitiativet fra SSFs og generalkonsulens side og understreger, at det har GF ønsket igen mange år. Han afviser dog, at der skulle være tale om en krise i forholdet mellem SSF og GF.

27.
ANNELIESE Urban, Flensborg, fylder 90 år.

28.
VOR avis skriver, at SdUs sommerlejr for 87 11-13-årige på Christianslyst er en oplevelse for alle.
VOR avis noterer endvidere, at alle i Sydslesvigudvalget er enige om, at SSWs deltagelse i regeringsarbejdet i Kiel er godt undtagen Søren Krarup.

29.
PASTOR Jacob Ørsted siger til vor avis, at han er parat til at opstille som biskop Niels Henrik Arendts efterfølger i Haderslev, når denne går på pension.
VOR avis skriver, at pastor Victor Greve slipper for en straffesag efter at være

blevet beskyldt for at have brudt militærloven som feltpræst i Afghanistan. Han var ellers parat til at gå i fængsel for det. Officeren, der tilskyndede ham i at deltage i militær aktion, får pålagt en bøde.

30.

ARKIVAR og leder af Studiefællesskabet ved Dansk Centralbibliotek, dr. phil. Lars N. Henningsen (62), stopper som leder og går på efterløn efter 23 års ansættelse i det sydslesvigske.

FØRSTE feriebusstransport afgår fra banegården i Flensborg, nr. 2 afgår 14. juli. Opholdet hos ferieværterne i Danmark er på mellem to og fire uger. 300 sydslesvigske skolebørn kommer af sted i år. Også Vesterled åbner sine porte for feriebusstransport i form af en to ugers feriebus.

HORST-Werner Knüppel, Tønning, runder de 60.

JULI 2012

1.

ILSE Oldenburg, Flensborg, dør 64 år gammel.

1.-8.

FRIISK Foriining tager på sprogrejse til ladinerne i de norditalienske dolomitter.

2.

GERDA Waldinger, Flensborg, tidl. Egernførde, dør.

3.

VOR avis skriver, at DFs Martin Henriksen vil rette henvendelse til Sydslesvigudvalget og foreslå, at der tages initiativ til, at der undervises i „dansk mindretal“ i skolerne i Danmark.

PETER Petersen, Sdr. Smedeby, runder de 85.

4.

KAJ Andersen, SdU-konsulent, meddeler, at Dansk Håndboldklub Flensborgs

veteranhold endelig har fået lov til at deltage i turneringer i Danmark, selv om det har hjemsted i Flensborg. Både det danske og det tyske håndboldforbund har sagt god for ordningen.

5.

DANSK Generalkonsulat i Flensborg får flere opgaver, når Udenrigstjenesten i 2013 nedgraderer konsulatet i Hamborg til rent handelskonsulat. Flensborg-dependancen røres der ikke ved.

VOR avis præsenterer Lykborggades Fritidshjem i Flensborgs nye leder Lars Graffrath og souschef Sabine Praschl. Tidligere leder Harald Clausener fra-trådt grundet sygdom.

LOUIS Tjomme Pfiingsten, Onaften, ser dagens lys.

6.

Helligåndskirkens koncertrilogi med først kirkens eget kor og derefter Berlin-koret Dolce Cantissimo finder en fin afslutning med Lemvig Kammerkors velbesøgte koncert.

7.

I VOR avis foreslår SSF-generalsekretær Jens A. Christiansen, at der etableres et lille, effektivt udvalg bestående af nogle organisationsformænd og forvaltningschefer, der mødes en gang om måneden for at tage stilling til medierelevante emner og med deres baglands tillid kan artikulere sig udefter.

7.-14.

PÅ Ladelund Ungdomsskole afvikles den sydslesvigske sommerhøjskole med 150 deltagere, heraf 60 børn, arrangeret af en frivillig arbejdsgruppe, nu snart for 30. gang.

9.-12.

SSF og Grænseforeningen Vejle Veste-regn afvikler familielejren Børnenes Grænse på Tydal med masser af aktiviteter af aktuel og historisk art, udflugter og herligt samvær generationerne imellem.

10.

ANGELA Giasinta Maddalena Jensen, Flensborg, runder de 90.

11.

CARL Hagens, Flensborg, fylder 95 år.

12.

DER er omegnsreception hos Dronning Margrethe og Prins Henrik på Gråsten Slot, og små 100 personligheder fra syd og nord er inviteret; blandt disse SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen og hustru Lene.

VOR avis skriver, at mindretalsforskningscentret ECMI i Flensborg havde arrangeret en international konference, hvor 12 eksperter drøftede OSCEs højkommisær for mindretals mandat og virke. Blandt deltagerne var højkommisær Knut Vollebæk og mindretalskommitteret Renate Schnack..

13.

DEN flere uger lange koncertrække „Flensborgsk Gårdkultur“ (Flensburger Hofkultur) starter op.

DORA Weiß, Dansk Alderdomshjem Flensborg, runder de 102.

14.

SSW-formand Flemming Meyer slår i vor avis et slag for, at bevidstheden omkring det danske sprog i Slesvig-Holsten øges. Aldrig har så mange kunnet tale dansk; nu skal de altså også gøre det!

ATTER tager en feriebørnstransport med 65 børn af sted til Danmark. Og de første 60 14 dages-feriebørn vender hjem.

HERBERT Suhr, Slukefter, dør 84 år gammel.

16.

VOR avis skriver, at Dansk Centralbibliotek ikke kan formidle musik og film fra Danmark pr. internet til brugere med tysk IP-adresse. Ophavsretslige problemer forhindrer dette. Musik og film kann dog fortsat lånes på de dan-

ske biblioteker i Sydslesvig.
VOR avis skriver videre, at den store vikingeweekend i Slesvig-Hedeby var en drønende succes, og at også Havhingsten fra Roskilde Vikingskibsmuseum deltog.

17.

VOR avis skriver, at kulturministeriet i Kiel har bevilget penge, så Dansk Centralbibliotek kan få restaureret nogle ældgamle, værdifulde bøger, bl.a. en udgave af Jydske Lov.

18.

VOR avis skriver endvidere, at Den slesvigske Samling på Dansk Centralbibliotek takket være private midler og fonde har fået råd til at brandsikre gamle, uerstætelige bøger og digitalisere andet materiale.

19.

SSW i Harreslev er klar med Bjørn Uileseit som borgmestercandidat, skriver vor avis. Partierne i byen kunne ikke enes om en fælles kandfidat, så nu opstiller de hver for sig, efter at den fhv. borgmester Wolfgang Buschmann er blevet landråd i Slesvig-Flensborg amt. ERIK Jensen, Flensborg, fylder 75 år.

20.

IRINA Schmidt, f. Bogos, og Martin Schmidt vies i Gottorp slotskirke i Slesvig.

21.

I VOR avis siger formanden for Dansk Skoleforening, Per Gildberg, at det danske mindretal har et godt arbejdsgrundlag nu, og at der ikke er behov for et „et lille hurtigt arbejdende udvalg“ som foreslået af SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. Den gode samarbejdsform gennem de seneste to år kann forbedres ved at organisationerne i Samrådet bliver bedre til at tage emner op og diskutere dem, mener Gildberg.

DANSK Spejderkorps Sydslesvig del-

tager med 200 spejdere i den 33.000 mand store sommerlejr i Holstebro.

21.-27.

75 unge fra Danmark og Tyskland mødes til Dansk-tysk Messingblæserakademi på Gråsten Landbrugsskole.

22.

SSF i List arrangerer irsk aften med Kieran Halpin og Yogi Jokusch i det nyindviede forsamlingshus.

23.

ANTALLET af udlån på Dnsk Centralbibliotek stiger måned for måned, skriver vor avis. I 2005 var der 348.000 udlån, i 2011 433.000.

24.

ØVERSTE tilsynsførende med de danske krigergrave i Sydslesvig, oberst Carl Gustav Schöller afløses af oberst Ole Køppen. Det sker ved en sammenkomst i Flensborg, hvor også Jens Peter Petersen, Jaruplund, hædres for i 50 år at have passet krigergravene i Sankelmark og Oversø efter dennes far, der havde jobbet i 40 år.

EN bog om Istedløvens hjemkomst udgives af Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek og Flensborgs byarkiv, skrevet af fhv. arkivar Lars N. Henningsen og arkivar Broder Schwensen. En ledsagende film på DVD er lavet af Dieter Nickel.

25.

SLAGET ved Isted mindes en række klassiske steder i Sydslesvig. På Flensborg Gl. Kirkegård for første gang igen ved Istedløven. Chefredaktør Bjarne Lønborg kommer ind på den politiske udvikling i delstat og grænseland i den seneste tid.

26.

SSF-organet KONTAKT skriver, at direktør Volker Andersen har afløst direktør Gerd Pickardt som formand for Dansk Erhvervsforening i Sydslesvig.

Pickardt fortsætter dog et stykke tid i bestyrelsen endnu.

CARL Holst, regionsrådsformand i Region Syddanmark, har udnævnt formanden for det tyske mindretal, landmand Hinrich Jürgensen som medlem af bestyrelsen for Institut for Grænseregionsforskning ved Syddansk Universitet.

28.

REKTOR og mindrealforsker Jørgen Kühl, Slesvig, regner ifølge vor avis med, at spærregrænsen ved parlamentsvalgene i Slesvig-Holsten vil blive drøftet igen og igen, og at det danske mindretal også bliver angrebet igen. Han mener også, at sammenholdet i mindretallet - som bevist - er vigtigere end struktur(ændringer).

LEONIE Gelhardt dør, 3 år gammel.

AUGUST 2012

1.

VOR avis skriver, at skoleforeningen har fået 100 ansøgere til 24 ledige lærerstillinger. 24 blev fastansat, 17 fik årsvikariat og fire kortere vikariater. I Husum, Bredsted og Vesterland skal der ansættes nye inspektører.

SÖNKE Büsen, Sønderborg, tidl. Flensborg, udgiver en oversættelse af to buddhistiske tekster, Hjertesutra og Diamantsutra, fra klassisk kinesisk til tysk.

KIRSTEN Petersen kan se tilbage på 25 års virke i Union-Bank i Flensborg.

2.

ALLE Sct. Georgs Gilderne indbydes til Sydslesvig, skriver vor avis på baggrund af, at den har mødt Anne-Margrete "Ami" og Leif Jessen på Før, hvor de forbereder et sådant træf, der også omfatter Slesvig-egnen.

SSF-organet KONTAKT portrætterer Edith Sigaard Madsen, Bøglund, tidl. Strukstrup, der lige har rundet de 85.

HÖRST Schneider, Flensborg, fylder 60.

3.

HARALD Haugaards internationale violinskole i Breklum giver afslutningskoncert på Husumhus. I en uges violinskole deltager 120 elever i alle aldre fra hele verden og 7 anerkendte undervisere.

4.

MIKKELBERG åbner en udstilling med værker af Carsten Nash (64). Laudationen holdes af kulturjournalist Lars Ole Knippel.

GUNDE-Marie le Coutre Petersen, Maugstrup, dør.

6.

I VOR avis lufter pastor Victor Greve, Frederiksstad/Bredsted, tanken om, at vinduerne i kirkesalen på Bredsted Danske Skole bør udsmykkes med kunst af Lars Rohde, Sorring.

VOR avis skriver videre, at snedker Gerd Plagemann har 40 års jubilæum hos snedkeriet Lange i Flensborg.

7.

EFTER længere tids skrivi for og imod danske modulvogntogs kørsel i Slesvig-Holsten siger SSW-gruppeformand i landdagen Lars Harms i vor avis, at han gerne vil drøfte det med de involverede i Danmark. I grunden er landsregeringen og SSW imod de lange lastbiler, men afgørelsen om frivelsen af hovedlandeveje (Bundesstrassen) til formålet ligger hos forbundsregeringen i Berlin.

TIM Riediger, Dansk Spejderkorps Sydslesvig, fortæller i vor avis, at deltagelsen i danmarkshistoriens største spejderlejr i Holstebro var alle tiders. Der var over 37.000 deltagere, deriblandt et pænt antal danske spejdere fra Sydslesvig.

PÅ et pressemøde på Danevirke præsenteres 16 unge i alderen 16-25 år, der på en Internationaler Jugendgemeinschaftsdienst-/IJGD-lejr i tre uger sætter skanse 14 og stier i stand. Ved siden af oplever de det moderne Tyskland og det fredelige samliv i det dansk-tyske grænseland.

9.
ANNI og Erwin Hübner, Flensborg, fejrer diamantbryllup.

10.
SSW arrangerer „sommermøde“ med hovedudvalgsmøde på Christianslyst. Der berettes om arbejdet i regeringen; og SSW ønsker en bred dialog med alle mindretalsorganisationer.

10.-12.
UGLE Herreds Foreningen Norden er til venskabsbystævne i norske Sigdal.

12.
INKA Sigel og Nils Vollertsen fra det danske mindretal er blandt de 24 danske og tyske kunstnere, der er medlemmer af Grænselandsudstillingen og udstiller i Aabenraa frem til 26. august.

13.
HELLE Højberg dør 65 år gammel.

14.
VOR avis skriver, at sinti & roma kan se frem til at blive tilgodset på linje med de danske sydslesvigere og friserne ved en kommende ændring af Slesvig-Holstens forfatning, idet CDU i landdagen ikke mere kan forhindre den 2/3 flertalsafgørelse, der er nødvendig for at lave om på forfatningen.
LENE Thomsen-Bradtker, leder af det nye Slesvig Fritidshjem, lykønskes for 25 års ansættelse i SdU.

15.
RUDOLF Mach, Flensborg-Tastrup, runder de 75 år.

16.
FORENINGEN Norden i Sydslesvig indbyder til rundvisning på det arkæologiske udgravningssted i Fysing med arkæolog Andreas Donat, Århus.
VOR avis skriver, at fritidspædagogerne Edel Linke og Bent Rösch har 30 års jubilæum på Engelsby Fritidshjem i Flensborg - sammen med Kirsten

Schwitzkowski, der har 32 års anciennitet på bagen.

17.
VOR avis skriver, at forældre ved Lyksborg Danske Skole har henvendt sig til Dansk Skoleforening, fordi de ikke kan godtage, at en elev, der er gået over i tysk skole, får ”tvunget” følgeskab af sin lillebror. Skoleforeningens uskrevne ”søskende-regel” (alle familiens børn skal gå i dansk skole, når den skoleform = det danske mindretal er valgt) er dagene efter genstand for engageret debat i vor avis og på facebook. Debatten afrundes ved, at skoledirektionen erkender, at spørgsmålet nok skal ses mere nuanceret, og at der nok skal etableres en ombudsmand-institution.
REGION Sønderjylland-Schleswig offentliggør en rapport fra arbejdsgruppen Pontifex, der har set på barrierer for det grænseoverskridende dansk-tyske arbejdsmarked. Der er 29 af dem. Rapporten kan downloades på www.region.dk

ELISABETH (Lisbeth) Skov Teschke, Flensborg, tidl. Ellund, dør 54 år gammel.

18.
SSW og SPDs Jusoeer går sammen om en Europa-konvent i Flensborg - med Flemming Meyer, SSW-formand, Benny Engelbrecht (S) MF og Knut Dethlefsen, Friedrich-Ebert-Stiftung i Polen, som talere.

BJØRN Nørgaard og Helligåndskirkens menighed i Flensborg indgår en kontrakt om, at kunstneren senest 1. november 2013 skal have fuldendt sin kirkekunst i Helligåndskirken.

SLESVIG Roklub holder sommerfest og får døbt sin nye costal Sleipnir. Generalkonsul Henrik Becker-Christensen og hustruen Grethe Bay foretager dåben.
ELLEN og Peter Bang, Hatsted, fejrer dobbelt 70 års dag.

18./19.

OGSÅ i år igen deltager et dansk hold i dragebådskapløbet i Frederiksstad.

19.

DE to danske Slesvig-menigheder drager på en oplevelsesrig og udbytterig udflugt til venskabsmenighederne i Vejle.

JÖRG-Hartwig Andresen, Århus, dør 71 år gammel.

20.

ANDERS Kring, Flensborg, udpeges af SdUs styrelse som ny 2. næstformand frem til sendemandsmødet i november, efter at posten var ledig, da Birthe Marxen-Düring trak sig i utide, fordi hun ikke ønskede at stå model til meget kritiske bemærkninger om forretningsudvalget.

SSW får sit eget kvindeforum, skriver vor avis; initiativtager er landdagsmedlem Jette Waldinger-Thiering.

WILLYS Kaffeklub giver jazzkoncert på Jes Kruse-Skolen i Egernførde, indbudt af SSF.

22.

ARKÆOLOG Andres Dobat, Århus, tidl. Harreslev, viser rundt på udgravningerne i Fysing, hvor det antages at Slesvig bys forgænger lå.

23.

LANDDAGEN er ved at have 2/3-flertal på plads, så landets forfatning kan ændres, og sinti & roma kommer ind i den mindretalspolitiske varme, som de danske sydslesvigere og friserne allerede er det.

24.

DEN internationale jury afgiver sit votum: Europæisk kulturhovedstad 2017 bliver Aarhus, og altså - skuffende for mange på begge sider af grænsen - ikke Sønderborg og med den det dansk-tyske grænseland. Men det gode samarbejde hen over grænsen skal udbygges mere alligevel.

TORBEN Steno gæster Flensborghus med et foredrag om danskerne og deres (mangel på) høflighed. Bagefter er der baltic polkaparty med Channe Nussbaum og Spielniks i Volksbad. SSF, SdU og Volksbad inviterer.

SØRP Børnehaven markerer sit 50 års jubilæum.

KIM Bergemann og Tanja Detlefsen vies.

ANDREAS Peter Mikkelsen, Medelby, dør 97 år gammel.

25.

SAMRÅDET mødes med Grænseforeningens bestyrelse og understreger samstemmende nødvendigheden af, at mindretallet artikulerer sig omgående, når det i mediedebatten i Danmark er påkrævet. Det er op til mindretallet at gøre det, siger GF. I mindretallet arbejdes der på det.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at skolepsykologerne er klar med en handleplan mod misbrug af børn som supplement til de planer, der allerede findes.

BLADET skriver videre, at ansættelsen af en ombudsmand i foreningen kan blive en konsekvens af den megen debat omkring foreningens søskenderegulering, der siger, at skifter et barn til den tyske skole, skal også dets søskende forlade det danske skolevæsen.

OG bladet skriver også, at Berit Nommensen er efterfølger for Annegreth Brodersen i foreningens styrelse, udpeget af Friisk Foriining, samt at Torge Petersen bliver ny børnehveleder i Bredsted 1. oktober.

ALLE foreninger i Tønning præsenterer sig langs havnen; også de danske er med foran Skipperhuset.

THEDE Boysen, friser og socialdemokrat, bliver ny kontorchef i økonomiministeriet i Kiel og stopper altså som Mindretalsråd i Tysklands sekretariatsleder i Berlin.

CHRISTIAN Dirschauer og Meike Kurt vies i Ansgar Kirke i Flensborg.

25./26.
EGERNFØRDE UFs 99ere vinder sølv i fodboldlandsmesterskaberne i Greve.

26.
PÅ Folkemødet på Ejder Bavnehøj er indenrigs- og økonomiminister Margrethe Vestager og overborgmester Simon Faber festtalere.
ELENA Parschau, Flensborg, dør 96 år gammel.

27.
60 unge journalister og journaliststuderende fra Danmark og Tyskland får mindretals-inputs på et sommerseminar på Flensborghus, som Flensborg universitet og Syddansk Universitet står for. SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen orienterer.
PER Stig Møller, København, runder de 70.
HELGA Hansen, Slesvig, fylder 70.

28.
DEN danske regering præsenterer udkastet til finansloven 2013, hvor der er lagt op til, at der ikke spares på det danske mindretal men at tilskuddet fremskrives fra 448 til 457 mill. kr. Forhandlingerne i Folketinget finder sted i efteråret.
KATRINE Hoop, Flensborg, tidl. Aktivitetshuset, er netop startet som deltids kommunikationsmedarbejder i skoleforeningen, skriver vor avis.
GOTTORP Børnehaven i Slesvig fejrer 50 års fødselsdag.

29.
CHRISTINE Marie Jessen, Bolderslev, dør 96 år gammel.
GERDA Lassen, Flensborg, dør 77 år gammel.

31.
INGER Marie Helene Elvers, Virum, dør 88 år gammel.

31./2.
SSF-distrikt Slesvig Centrum-Nord og 17 venner fra Dianalund Grænseforening fejrer 60 års venskabsarbejde med en skøn og afvekslende weekend i Sydslesvig.

SEPTEMBER 2012

1.
VOR avis skriver, at FDP vil have skoleforeningens søskende-regel op i landdagen. Den er separatistisk og verdensfjern, siger partiet.
DORTHE Salchov (48), Westerrönfeld, tiltræder som SSFs nye amtskonsulent i Rendsborg-Egernførde amt.
PASTOR Lotte Sandø Heftye, tidl. Lyksborg, tiltræder et nyt præsteembede i Nordjylland.
NORDISK Informationskontor i Flensborg fejrer sit 15 års jubilæum bl.a. med en kunstudstilling med værker af Johannes Larsen, Michael Herstand og Kamilla Talbot.
SLESVIG-Ligaen er hårdt ramt af dalende medlemstal, og smertegrænsen er snart nået, siger formand Flemming Radsted Madsen på landsmødet i Fredericia. Gitte Hougaard-Werner, formand for SSFs årsmødeudvalg, får ligaens legat for utrætteligt engagement.
JUDITH Walde, sorber, tiltræder som mindretalssekretær i Berlin under Mindretalsrådet efter friseren Thede Boyesen, der har fået en stilling i et ministerium i Kiel.

2.
DEN nye teatersal i Slesvighus præsenteres for offentligheden. Der er åbent hus med smagsprøver på Landestheaters kommende program, taler ved SSFs formand Dieter Paul Küssner, generalintendant Peter Grisebach, formanden for Sydslesvigudvalget Benny Engelbrecht, kulturminister Anke Sporendonk, mindretalskommitteret Renate Schnack, vicelandsråd Ingo Deg-

ner og borgmester Thorsten Dahl samt koncert ved danske "Hush". Ombygningen er landet efter planen, og det danske mindretal og Landestheater går omgående i gang med at gøre brug af den.

PÅ et ekstraordinært styrelsesmøde i skoleforeningen bestemmes, at søskendereglen fortsat skal nævnes i diskussionen med forældre, som melder deres barn ud af det danske system; og først når der ikke findes en løsning i samtalerne, skal det oplyses, at der ikke bortvises børn.

SSW-kandidaten Bjarne Ulleseit opnår ikke stemmer nok ved borgmestervalget i Harreslev. Partiløse Martin Ellermann bliver ny borgmester.

DGFs veteraner vinder bronze i landmesterskaberne i syvmandsfodbold i Brande.

POVL Leckband, Flensborg, runder de 70.

4.

I VOR avis undersatregter SSW-formand Flemming Meyer, at man ikke i 2013 vil stille op til forbundsvalget. Det er for dyrt, siger han, der dog fortsat selv er tilhænger af at prøve lykken.

FLENSBORG-biffen viser Anne-Grethe Bjarup Riis' film "Hvidsten-Gruppen" på Flensborghus.

JØRGEN Leth indbydes til foredrag i Frederiksstad af stedets SSF-distrikt og menighed.

TV SYD meddeler, at direktør Hans Egon Lorenzen går på pension ved årsskiftet efter 25 år på og med stationen.

5.

HELGA Bade, skoleinspektør på Kaj Munk-Skolen i Kappel, hylides for 25 års ansættelse ved Dansk Skoleforening.

6.

JAZZ på Flensborghus starter op igen; i første omgang med Six City Stompers. Arr.: SSF og SdU.

6./7.

SLESVIGSK Kreditforening i Harreslev holder flyttedag(e) og etablerer sig Ved Torvet/ Am Markt 9 i byen.

7.

SSF-distrikterne på Sild arrangerer fed koncert med coverbandet Queen Machine fra København og det lokale war-mup Scoon.

SSW har i et brev til CDU afvist CDUs kritik af SSW, dens status og politik som fejlagtige påstande og misforståelser, skriver vor avis.

8.

GOTTORP-Skolen i Slesvig markerer 60 års fødselsdagen med fest for eleverne.

11.

SLET skjult kritik af skoleforeningens søskende-regel på SSFs hovedstyrelsesmøde: Vi må se at finde ud af sammen, hvordan nye medlemmer af mindretallet integreres bedre, lød tenoren.

13.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester åbner sæsonen med en koncert i Flensborg og gæstedirigent Shao-Chia Lü fra Taiwan.

SSFs medlemssider KONTAKT skriver, at SSF for første gang har fået en FSJler, Julia Sarah Lena Petersen (20), der arbejder frivilligt-socialt i et år i foreningens kulturafdeling.

VOR avis skriver, at man på Dansk Alderdomshjem overvejer at spare den hjemmelavede varme mad væk, og at DCBs Slesvigske Samling går online.

ENDVIDERE skriver vor avis, at SSW har ansat friseren Marlene Christiansen (24) som ny parlamentarisk medarbejder for bl.a. emnerne jura og finanser.

OVER 1.000 børn fra skoler på begge sider af grænsen deltager i den dansk-tyske idrætsdag i Aabenraa.

ECMI, mindretals-forskningscentret i Flensborg, afslutter sin en uges som-

merskole med uddeling af diplomer til 15 unge, der kom fra alle hjørner af verden.

14.

SSF Sporskifte fejrer Det Danske Hus, deres forsamlingshus' fem års-dag med fest og mindes ægteparret Thrane fra Grindsted, der muliggjorde byggeriet. DANEVIRKE Museum modtager kopien af den historiske kanon, Haderslev Vognsamlings Venner har lavet til museet og Skanse 14.

MIKKELBERG i Hatsted åbner en Sven Havsteen-Mikkelsen-mindeudstilling.

15.

SSWs landsmøde på Husumhus bliver et tilløbsstykke med masser af lyksønsninger p.g.a. det gode valgresultat og partiets deltagelse i landsregeringen sammen med SPD og De Grønne.

16.

ANNEGRET Friedrichsen, Valby, tidl. Skovlund, er programsat til at præsentere sin første voksenbog "Porcelænskvinden", en kortroman, på et sydslesvigsk forfatterstævne på Christianslyst men må melde forfald. Karin Johannsen-Bojzen, Tine Eger og Finn Egeris Petersen medvirker.

ELFRIEDE Geipel, Husum, dør 85 år gammel.

16.-22.

NORDISK Informationskontor i Flensborg er ankermand i den 3. grænseoverskridende litteraturfestival med ni forfattere og 25 arrangementer. Også sydslesvigiske forfattere er med. I 2011 samlede festivalen 2000 deltagere ved 20 arrangementer.

17.

FORFATTEREN Susanna Alakoski fra Sverige møder til forfatteraften i Aabenraa, og fra Sydslesvig deltager mange.

SSW tager hul på sin nye kvindegruppe. Under ledelse af landdagskvinde

Jette Waldinger-Thiering mødes gruppen på Flensborghus.

17.-25.

ÅBEN Dans' forestilling "Jeg ved hvor din hus den bor" turnerer på skoler m.m. nord og syd for grænsen, en form for optakt til den dansk-tyske børneteaterfestival næste år. Desuden deltager 15p børn fra begge sider af grænsen i to workshops omkring produktionen af lipdub-videoer.

18.

SAMRÅDET er enig om, at mindretallet bør arbejde på mere slagkraft rent mediemæssigt, når der skal reageres.

DEN sydslesvigiske Spil Dansk-dag-styregruppe trækker lod om en gratis koncert med folkbandet Phønix: Lyksborg Danske Skole vinder blandt 14 deltagende skoler. Spil Dansk-dagen finder sted 25. oktober overalt i Danmark og Sydslesvig.

NORA Hillermann, Skovlund Danske Børnehave, fejres for 25 års ansættelse.

19

SSF tilbyder børneopera "Halmhatten & Filttøflen" ved Den Jyske Opera på Husumhus.

VOR avis skriver, at SSW gør indsigelse mod danske planer om at lagre CO2 i Nordsøen.

20.

FÆLLESRÅDET afslutter debatten om den såkaldte søskenderegulering ved at bakke op om skoleforeningens styrelses beslutning om, at ingen børn smides ud af de danske skoler, når søskende tages ud af den danske skole og sendes til den tyske, men at foreningen forventer forældrenes solidaritet og konsekvens ved valg af deres børns skolegang.

SSF er også med, da der er koncert med danske Reptile Youth og flensborgske Warm Tape i Volksbad i Flensborg.

21.

DET kommer ikke bag på SSW, at dele af CDU og FDP samt tyske medier fortsætter deres klapjagt på den nye landsregering og SSWs deltagelse i den - plus genindførelsen af ligestillingen, skriver vor avis.

I Hanved Danske Skoles og Børnehaves sommerfest, hvor der indsamles midler til skolen, deltager fire SG-håndboldspillere med dansk tilknytning - ikke mindst for at skabe opmærksomhed omkring arrangementet og det gode formål.

KARIN Johannsen-Bojsen, forfatter, holder foredrag om sine bøger og sit liv i Sønderborg, indbudt af stedets Sprogforening, Grænseforening, Forening Norden og bibliotek.

22.

SdUs talentshow "Sydslesvigs Super Talent" aflyses grundet manglende deltagelse.

VOR avis skriver, at 150 8.kl.-elever fra begge sider af grænsen i en uges tid har arbejdet med at få lavet såkaldte lip-dub-film som promovning af den forestående danske-tyske børneteaterfestival. Lip-dubs er film, der ikke klippes, og hvor tekst og sang kører i play-back.

VOR avis skriver videre, at skoleforeningen frem til august næste år gerne vil have 500 vuggestuepladser klar rundt omkring i Sydslesvig. Behovet er der, midlerne endnu ikke.

PROJEKT Pontifax, støttet af EU, har analyseret sig frem til, at der er 29 mobilitetsbarrierer for grænsependlere i det dansk-tyske grænseland, skriver vor avis efter et grænsependlermøde i Bov.

SMÅ Grå Løgne med Kurt Ravn og Birthe Neumann fra Landsteatret indleder SSFs teatersæson på Flensborg teater.

24.

MEDINA giver koncert for udsolgt hus i Flensborg. SSF er medarrangør.

25.

FORFATTEREN Sten Kaalø gæster Sprogforeningen med et foredrag i Tarp.

BENTE Dahl, fhv. MFer, holder foredrag om værdipolitik i Aventoft menigheds-hus.

SOM et af flere ældrefester arrangerer også SSF i Gottorp og Rendsborg-Egernførde amter seniorfest, i år i Sattrup med underholdning ved De Gode Gamle Dage fra Horsens.

MARTIN Frost Larsen, Horsted, dør 64 år gammel.

26.

DGIs Verdenshold giver en opvisning i Flensborg med showet "Zoom", indviteret af SdU.

DE gode gamle Dage fra Horsens underholder ved SSF Flensborg Amts og Humanitært Udvalgs efterårsfest for de ældre. Også Flensborg By og Gottorp/Rendsborg-Egernførde amters seniorfester nyder i disse dage godt af underholdningen og samværet.

27.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester arrangerer blæserkoncert med bl.a. Ian Bousfield i Nikolajkirken i Egernførde.

CENTER for Mindretalspædagogik indbyder medarbejdere ved mindretalsbørnehaver og -skoler fra begge sider af grænsen til videndelingskonference i Slesvig. 230 kommer.

MENIGHEDEN Flensborg-Nord tager afsked med organist Wolfgang Joern, der har virket i kirken siden 1968

SSF i Ejdersted gennemfører det første af flere bestyrelsesseminarer: Enighed om, at samarbejdet på tværs bør intensiveres.

ELSE og Ingvald Christiansen, Slesvig, fejrer diamantbryllup.

27./28.

SYDSLESVIGUDVALGET møder de danske organisationer og institutioner i Sydslesvig til budgetforhandlinger.

Intet meddeles, idet finanslovsforhandlingerne på Christiansborg afventes, men budgetdisciplinen roses af formand Benny Engelbrecht MF (S).

28.

STOR 60 års fødselsdagsfest på Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg.

29.

DET nye SdU-fritidshjem - nabo til Hiort Lorenzen-Skolen - i Slesvig indvies. ØRNTWIST serverer gammel dansk rock på en gammel dansk skole i Garding. SSF Husum amt og Ejdersted indbyder til vestkystkultur.

LADELUND Poporkester underholder på SSF-fest i Hanved.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at Liv Jonna Hansen-Ilogzeg (10) fra Husby, kommer til at spille hovedrollen i foreningens nye musical Pinocchio.

STOR interesse for gospel-workshop'en med Miriam Jul Rasmussen for de danske foreninger i Satrup og Sørup på Sørup Danske Skole.

30.

VOR avis skriver, at SSW har udpeget formanden for SSWs landdagsgruppe Lars Harms til Kontaktudvalget i Berlin. Anke Spoorendonk kan som minister ikke være medlem mere.

FILT Jensen, Gråsten, dør 86 år gammel.
OKTOBER 2012

2.

PROJEKTgruppen "Spillestedet" arrangerer 100%-aftershow-party med middag på Flensborghus og musik i Volksbad. Arrangementet støttes af SSF og SdU.

VOR avis skriver, at Husum Cricket Clubs miniputter vandt DM i Fredericia.

BRUNO Jordt, Flensborg, dør 77 år gammel.
MARGOT Asmussen, Flensborg, dør 87 år gammel.

3.

FRISIA Historica, en frisisk-historisk forening, afslutter sæsonen med efterårsmarked i Stedesand.

TINA Dico optræder i Flensborg, medindbudt af SSF.

4.

ANDERS Kring, 2. næstformand, mener i vor avis, at SdU på hovedsendemandsmødet i november bør drøfte to problemer: Der er for stor afstand mellem styrelsen og baglandet, og der er ikke nok deltagere i den demokratiske proces.

5.

NICULAI Apostol er solohornist i SSFs og Sønderjyllands Symfoniorkestres koncert i Tyske Hus i Flensborg.

VOR avis skriver, at 40 børn i 10-12 års alderen nyder deres efterårsferie på SdUs efterårslejr på Christianslyst.

6.

KREDS 20 under Grænseforeningen indbyder til grænselandsstævne i Jelling og drøfter kultur, erhverv, uddannelse og politik i flere kompetente paneler. Der er stadig barrierer at overvinde, hed det sig, ikke mindst i hovederne på folk.

SSF åbner Sydslesvig-udstillingen i Skive.

8.

KURT Schulz, Egernførde, runder de 90.

KARSTEN Rung Nielsen, Haderslev, dør 50 år gammel.

10.

EGON Clausen, forfatteren, holder foredrag om sine indtryk af det slesvigske i Slesvig, indbudt af SSF.

SYDSLESVIGSKE Folkedansere har eksisteret i 75 år, og det fejredes allerede lørdagen inden.

10./11.

MINISTERPRÆSIDENT Torsten Albig drager til det politiske København, hvor han får alle tiders modtagelse og tak for genoprettelsen af ligestillingen i Slesvig-Holsten.

11.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at musikeren, underviseren og komponisten Leon Kraack (18) fra Flensborg får Spil Dansk-legatet fra firmaet 4Sound i Esbjerg.

12.

DET danske mindretal deltager traditionen tro i Kulturnatten på Christiansborg.

13.

REMUS, Region Midtjyllands Ungdomssymfoniorkester, gæster Ansgar Kirken i Flensborg.

22.

MINISTERPRÆSIDENT Torsten Albig hædrer aktive unge, deriblandt Christopher Warncke og Kim Mühlhausen fra SdU, der har gjort sig fortjent bl.a. omkring børne- og ungdomslejre.

25.

SPIEL Dansk Dag også rundt omkring i Sydslesvig, tilrettelagt af en styregruppe, som alle de store mindretalsorganisationer er med i. Der er koncerter m.m. hele ugen igen fra 22. til 26. oktober.

27.

JAZZ-efteråret i Slesvig åbnes med en koncert ved danske Pierre Dørge & New Jungle Orchestra på Slesvig rådhus; SSFs bidrag til "Jazzherbst"

DEN svenske historiker Gunnar Wetterberg gæster Flensborg bibliotek med et foredrag, der munder ud i, at han gerne ser etableret en nordisk forbundsstat, en ny Kalmarunion, med i så fald verdens 10. stærkeste økonomi.

29.

CHILI Turéll agerer Margrete I. ved et stort fællesarrangement på Flensborg bibliotek.

NOVEMBER 2012

5.

SLESVIG Folkekor markerer sit 25 års jubilæum med fest.

10.

SSF afvikler sit ordinære landsmøde på Husumhus.

16.-18.

DANMARKS Teaterforeninger arrangerer sammen med SSF teaterseminar i Flensborg med over 500 deltagere fra teaterproducenter og indkøbsvillige teaterforeninger. Dagen forinden arrangeres Sydslesvigdag, hvor deltagerne har lejlighed til at stifte nærmere bekendtskab med det danske mindretal.

RETTELSE

I Sydslesvigsk Årbog 2011 skrev vi, at Karl og Ingrid Kring, Flensborg, kunne fejre guldbryllup. De to har imidlertid endnu flere års ægteskab på bagen: De fejrede nemlig diamantbryllup.

INDHOLDSFORTEGNELSE

AKTIVE KVINDER:	157
AKTIVITETSHUSET:	158
CENTER FOR NORDISK KUNST OG CRICKET:	218
CHRISTIAN LASSENS MINDEMUSEUM:.....	162
DANMARKS-SAMFUNDET:.....	165
DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:	144
DANSK ERHVERVSFORENING I SYDSLESVIG.....	166
DANSK HUSFLIDSKREDS SYDSLESVIG:.....	170
DANSK KIRKE I SYDSLESVIG:	134
DANSK SANTALMISSION I SYDSLESVIG:	171
DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG:.....	118
DANSK SPEJDERKORPS SYDSLESVIG:	173
DANSK SUNDHEDSTJENESTE FOR SYDSLESVIG:	127
DEN SLESVIGSKE KVINDEFORENING.....	178
DET LILLE TEATER FLENSBORG:.....	181
DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD:	155
DYBBØLDAGEN 2012:.....	27
EBLUL, DENTYSKE LANDEKOMITÉ:	26
FD SYDSLESVIG:	185
FERIEKONTORET:.....	189
FLENSBORG AVIS A/S:.....	148
FLENSBORG-BIFFEN:	191
FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING:	188
FLENSBORG KIRKEHØJSKOLE:	193
FLENSBORG Y'S MEN'S CLUB:	253
FORENINGEN NORDEN I SYDSLESVIG:.....	194
FRIISK FORIINING:.....	196
FÆLLESLANDBOFORENINGEN FOR SYDSLESVIG:.....	183
FØDERALISTISK UNION AF EUROPÆISKE FOLKEGRUPPER:.....	203
GAARDEJER CHRISTIAN LASSENS MINDEFOND:.....	164
HARRESLEV AMATØRSCENE:.....	204
HUSUM CRICKET CLUB:.....	206
JARUPLUND HØJSKOLE:	207
J.C. MØLLER-FONDEN:.....	207
KOBBERMØLLE MUSEUM & INDUSTRIMUSEET:.....	209
KONTAKTARBEJDET PÅ TINGE:	25
KVINDEGRUPPEN	211
MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE (MBU):.....	213

MINDEORD.....	255
NORDISK INFORMATIONSKONTOR:	219
OBERST H. PARKOV'S SYDSLESVIGPRIS 2011:	29
OBERST H. PARKOV'S SYDSLESVIGPRIS 2012:.....	28
SANKT KNUDSGILDET FLENSBORG:.....	236
SCT. GEORGS GILDET:	224
SLESVIGSK KREDITFORENING:.....	226
SPROGFORENINGEN I SYDSLESVIG:.....	233
STUDIEAFDELINGEN OG ARKIVET VED DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG :	239
SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING:	241
SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFORENINGER:.....	122
SYDSLESVIGS FOLKEUNIVERSITET:	194
SYDSLESVIGSK FORENING:.....	9
SYDSLESVIGSK FORENING FOR EJDERSTED AMT:	81
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG AMT:.....	71
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG BY:	67
SYDSLESVIGSK FORENING FOR GOTTORP AMT:.....	90
SYDSLESVIGSK FORENING FOR HUSUM AMT:.....	77
SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDSBORG-EGERNFØRDE AMT:.....	87
SYDSLESVIGSK FORENING FOR SYDTØNDER AMT:	74
SYDSLESVIGSK FORENING'S BILLEDSAMLINGSUDVALG:.....	59
SYDSLESVIGSK FORENING'S DANEVIRKE MUSEUM:.....	62
SYDSLESVIGSK FORENING'S FORMAND HAR ORDET:	3
SYDSLESVIGSK FORENING'S HUMANITÆRE UDVALG:.....	54
SYDSLESVIGSK FORENING'S KULTURUDVALG:.....	40
SYDSLESVIGSK FORENING'S TEATER- & KONCERTUDVALG	32
SYDSLESVIGSK FORENING'S ÅRSMØDEUDVALG:.....	43
SYDSLESVIGSK OPLYSNINGSFORBUND:	244
SYDSLESVIGSK SELVHJÆLP:	244
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR FLENSBORG BY:	112
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDDAGSGRUPPEN:.....	106
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDSFORBUNDET:	94
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING NORDFRISLAND:	117
SYDSLESVIG VÆLGERFORENING FOR SLESVIG-FLENSBORG AMT:	114
SØNDERJYSK ARBEJDERFORENING:.....	232
TEMAARTIKEL:	5
TILSYN MED DANSKE KRIGERGRAVE I SYDSLESVIG:.....	246
TORS DAGSKORET:	247
VALSBØL OG OMEGNS FOLKEDANSERE:.....	250
VOKSENUNDERVISNINGEN.....	251
VÆRESTEDET:.....	249

UWE LUCASSEN
 Bodenbeläge Wentzien's Nachf.
Parkettausstellung
 über 100 verschiedene Ausführungen
 HeideLand Süd 8 · Handewitt-Weding · T. 04 61/5 10 01

Stryi
 Beerdigungsinstitut
 Inh.: Burkhard Dümchen

Mürwiker Str. 132 • 24943 Flensburg
 Tel. (04 61) 31 44 40
 Fax 3 14 44-99
 info@stryi.de • www.stryi.de

Qualität   *Sicherheit*
Menschlichkeit

Geborgenheit
Vertrauen   *Verlässlichkeit*

Empfohlen durch die Verbraucherinitiative Aeternitas e.V. qualifizierte und geprüfte Bestatter.

